

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน
เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

THE DEVELOPMENT OF LEARNING PROVISION MODEL IN SOCIAL PSYCHOLOGY
BY USING COMMUNITY AND EXPERIENCE AS BASES TO PROMOTE
CHARACTERISTICS OF SATISFYING GRADUATES

25 S.A. 2552

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปี 2550

S 363831

การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์ เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของแบบแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่ม ได้แก่ นิสิตจำนวน 45 คน หรือร้อยละ 86.54 ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วน และสมาชิกชุมชนประกอบด้วย (1) สมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล (รอบที่ 1) (2) สมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (รอบที่ 2) และ (3) สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์แดนซ์ จำนวน 17 คน ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน (รอบที่ 3) ที่มีความสนใจ สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในชุมชนยาตองหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมฯ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยผู้วิจัยร่วมกับประธานชุมชนและประธานชมรมฯ ร่วมกันคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสมาชิกชุมชนจากประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) เครื่องมือที่ช่วยพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และ (2) เครื่องมือที่ศึกษาประสิทธิผลของแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ส่งเครื่องมือทั้งหมดให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อน นำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบของแบบแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าระหว่าง 4.3-5, 3.5-4.5 ตามลำดับ และค่า IOC ขององค์ประกอบของแบบแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 1 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีข้อคิดเห็นบ่งชี้ว่ามีคุณภาพสูง ส่วนค่า IOC ของเครื่องมือการวิจัยที่เหลือมีค่าที่ได้ตั้งแต่ .5-1 นำเครื่องมือศึกษาประสิทธิผลของแบบแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนิสิตและสมาชิกชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างนำข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยตามลักษณะของเครื่องมือแต่ละประเภทได้ค่าความเชื่อมั่นที่ถือว่าใช้ได้ วิเคราะห์ข้อมูลศึกษาประสิทธิผลของแบบแผนการจัดการเรียนรู้ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-dependent test) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพิ่มความเชื่อถือได้ 4 ด้าน คือ ความวางใจ การถ่ายโอน ความเชื่อใจ และความรับรองก่อน แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า (1) การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้นี้มีกระบวนการพัฒนาในลักษณะวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ตามแนวคิดของเดวิดด์ และมอร์เทิน (Greenwood, J. Davydd & Leven Morten. 1998 : 116) 2 ระยะ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน 3 รอบ ได้แก่ 1) ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำ

ความชัดเจนกับคำถามแรกเริ่มการวิจัย (รอบที่ 1) 2) ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไข ปัญหาที่ได้รวบรวมมิติต่างๆ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) ได้กรอบแนวคิดเชิงโครงสร้างชี้แนะแนวทาง ลักษณะการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความต้องการ จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ 2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ 4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 5) สารการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) การ วัดผลประเมินผลรูปแบบ และ 8) แหล่งเรียนรู้ (2) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิด ขึ้นกับนิสิตภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านทักษะทุกทักษะมีค่าคะแนน เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปรับปรุง ด้านอารมณ์ ความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลางและด้านทักษะทุกทักษะอยู่ในระดับเล็กน้อยยกเว้นทักษะการสังเกต อยู่ในระดับพอใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผล ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ (3) สมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้รอบ ที่ 1 และรอบที่ 2 สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการ เรียนรู้รอบที่ 3 ทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุก ทักษะได้ด้วย ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนในรอบที่ 1 ไม่เกิดการ เรียนรู้ ส่วนรอบที่ 2 สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

THE DEVELOPMENT OF LEARNING PROVISION MODEL IN SOCIAL PSYCHOLOGY
BY USING COMMUNITY AND EXPERIENCE AS BASES TO PROMOTE
CHARACTERISTICS OF SATISFYING GRADUATES

Abstract

The purposes of this research were to develop and study the effectiveness of a learning provision model in social psychology by using community and experience as bases to promote characteristics of satisfying graduates. Samples of this research were divided into two groups. The first group was 45 undergraduate students (86.54%) who registered the social psychology course full time and participated in all learning activities. The second group was community and club members consisting of three sub-groups: (1) 10 residents from Yadong Community involved in the learning activities at the individual level (1st round), (2) other 10 residents from Yadong Community participated in the learning activities at the individual level more than two persons (2nd round), and (3) 17 members from the First Dance Club involved in the learning activities at the individual level (3rd round). For the second group, both the Yadong residents and the Club members were greater than 15 years old and held memberships of the Community and the Club more than six months. Together with the Community and Club heads, the researcher selected the samples by employing purposive sampling method. Various kinds of research tools, were used for developing the learning provision model and for studying the effectiveness of the learning provision model. The researcher calculated means of the learning management plan and learning provision model which were equal to 4.3-5 and 3.5-4.5, respectively. The IOC values of elements of the learning management plan and learning provision model were equal to 1, indicating that the experts had a consensus agreement on their high quality. Whereas the rest values of IOC ranged from .5 to 1. For reliability, the research tools were tested by the non-sample students and the community and club members. Descriptive statistics and t-dependent test method were employed for analyzing quantitative data to indicate the effectiveness of the model. Qualitative data were examined through four areas: (1) credibility, (2) transferability, (3) dependability, and (4) confirmability. The qualitative data were analyzed by using content analysis method.

The research findings are as follows : Firstly, the development of the learning provision model is based on a concept of the cogenerative action research of Davydid and Morten (1998: 116). The cogenerative action research is divided into two stages-the initial stage or the clarification of an initial research question (1st round) and the continuous stage or the problem-solving research in all dimensions (2nd and 3rd round) - of three continuous loops. As a result, there are eight elements of the structural concept for the systematically learning model, including 1) problems and needs for learning provision, 2) principles of the learning provision model, 3) objectives of the learning provision model, 4) expected learning results, 5) learning knowledge, 6) learning activities, 7) model measurements and evaluations, and 8) learning sources. Secondly, for the intellectual characteristic of satisfying graduates, after employing the learning provision model, the means score of the students was in the good level. For the emotional characteristic of satisfying graduates, the means score of the students was in the high level. After engaged in the model, all means scores of every skill of the students were ranked in the higher level except the observation skill was ranked in the highest level. Finally, the Yadong Community members, who participated in the 1st and 2nd round of the learning activities, had the learning abilities in the areas of intellect, emotion, feeling, and all skills except the group working skill in the 1st round. For the 2nd round, most Yadong Community members had only the group-working skills. For the members of the First Dance Club; who participated in the 3rd round of the learning activities, had learning abilities in all areas.

Key Words : Learning Provision, Characteristics of Satisfying Graduates.

ประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ติลก ติลกานนท์ ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงการวิจัยให้มี ความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิโชค วรานุสันติกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพักตรา ยัญญะสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุจเดือน พันธุมนาวิน ที่ให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์และการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม และผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมัลย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง อาจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ และอาจารย์ ดร.มนัส บุญประกอบ ที่กรุณาตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบและ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตลอดจนตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมทุกคน ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนที่ให้ความร่วมมือในการจัดสนทนากลุ่มให้ข้อมูลคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้รูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้และตอบแบบวัดเครื่องมือการวิจัย ตลอดจนสมาชิกชุมชนยาตอง ซอยเอกมัย 13 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร และสมาชิก ชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตได้ศึกษาจิตวิทยาสังคมในแต่ละระดับ และเป็นแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนให้กับนิสิต

สุดท้ายขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.หทัยรัตน์ มาประณีต ที่ช่วยตรวจสอบบทคัดย่อ ภาษาอังกฤษ และคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย งบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2550 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จลุล่วง

พัชรี ศรีสังข์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	16
คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	52
รูปแบบการจัดการเรียนรู้	65
แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและ	
ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	73
แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน	74
แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน	84
แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์	103
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	133
สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชา	
จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง	
คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	140
กรอบแนวคิดการวิจัย	151
3 วิธีดำเนินการวิจัย	152
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและ	
ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	153
ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความเข้าใจกับคำถามแรกเริ่ม	
การวิจัย (รอบที่ 1)	157
ขั้นตอนที่ 1 : การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการ	
จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 1)	157

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ขั้นตอนที่ 2 : การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 1) ..	166
ขั้นตอนที่ 3 : การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 1)	174
ขั้นตอนที่ 4 : การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการ กระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 1)	178
ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ (รอบที่ 2)	179
ขั้นตอนที่ 1 : การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการ จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 2)	179
ขั้นตอนที่ 2 : การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 2) .	179
ขั้นตอนที่ 3 : การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 2)	179
ขั้นตอนที่ 4 : การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการ กระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 2)	183
ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ (รอบที่ 3)	184
ขั้นตอนที่ 1 : การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการ จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 3)	184
ขั้นตอนที่ 2 : การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 3) .	184
ขั้นตอนที่ 3 : การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 3)	185
ขั้นตอนที่ 4 : การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการ กระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 2)	188
การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	189
รูปแบบการวิจัย	189
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	190
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	191
ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย	197
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	205
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	211
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	212

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	233
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	234
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของ บัณฑิตที่พึงประสงค์	234
ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความเข้าใจกับคำถามแรก เริ่มการวิจัย (รอบที่ 1)	234
ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคำถามใหม่ที่ได้รับรวบรวมมิติ ต่าง ๆ (รอบที่ 2)	254
ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคำถามใหม่ที่ได้รับรวบรวมมิติ ต่าง ๆ (รอบที่ 3)	259
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	262
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง	262
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัด การเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	270
คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	270
ผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน	275
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของ บัณฑิตที่พึงประสงค์	295
คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	295
ผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน	312
ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชน และประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของ บัณฑิตที่พึงประสงค์	317

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัด การเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์ เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ...	319
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	326
สรุปผล	327
อภิปรายผล	334
ข้อเสนอแนะ	342
บรรณานุกรม	344
ภาคผนวก	352
ก. ผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม	353
ข. ผลการวิเคราะห์ข้อบ่งชี้ที่สำคัญในแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	367
ค. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะ ของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มีเนื้อหาช่วยความสัมพันธ์ช่วย เสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์และกับผลการเรียนรู้ ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	377
ประวัติย่อผู้วิจัย	392

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา จำแนกตามเอกสารที่เกี่ยวข้อง	58
2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึก จำแนกตามเอกสารที่เกี่ยวข้อง	58
3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะ จำแนกตามเอกสารที่เกี่ยวข้อง ..	58
4 สรุบบัณฑิตและการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้มีความสมบูรณ์	96
5 ข้อบ่งชี้สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานจำแนกตามรายชื่อนักวิชาการ	110
6 ข้อบ่งชี้การจัดสาระการเรียนรู้ที่พบในแต่ละแนวคิด	113
7 ข้อบ่งชี้กระบวนการเรียนรู้ที่พบในแต่ละแนวคิด	114
8 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านสติปัญญาที่พบในแต่ละแนวคิด	115
9 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่พบในแต่ละแนวคิด	116
10 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านทักษะที่พบในแต่ละแนวคิด	117
11 รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมที่ได้จากผลการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิด	129
12 รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมที่ได้จากผลการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จากการจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิด	130
13 ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม จำแนกตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน	158
14 ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม จำแนกตามกลุ่มของนิสิตแต่ละกลุ่ม	158
15 คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมด้านสติปัญญา จำแนกตามความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม	158
16 คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมด้านอารมณ์ ความรู้สึก จำแนกตามความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม	158
17 คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมด้านทักษะ จำแนกตามความคิดเห็นของนิสิตและอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม	158

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 การวิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคม	171
19 มาตราประเมินค่าเชิงพรรณนาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตและสมาชิกชุมชน หรือสมาชิกชมรม	214
20 คะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรูวิชา จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	248
21 ค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรูวิชา จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	249
22 จำนวนร้อยละของสถานภาพกลุ่มตัวอย่างนิสิต จำแนกตามเพศ โครงสร้างวิชา สังกัดคณะ และชั้นปีที่กำลังศึกษา	263
23 จำนวนร้อยละของสถานภาพสมาชิกชุมชนอย่างต่อเนื่องที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการ เรียนรูจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลให้กับนิสิตในรอบที่ 1 จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่งในชุมชน และระยะเวลา ที่อาศัยอยู่ในชุมชน	264
24 จำนวนร้อยละของสถานภาพสมาชิกชุมชนอย่างต่อเนื่องที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการ เรียนรูจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้กับนิสิตในรอบที่ 2 จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง ในชุมชน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	266
25 จำนวนร้อยละของสถานภาพสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรูจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนให้กับนิสิต ในรอบที่ 3 จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่งในชุมชน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	268
26 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แสดงออกถึงความสามารถด้าน สติปัญญาของนิสิต ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรูวิชา จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำแนกตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคม	270

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
27 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แสดงออกถึงความสามารถในการจัดการด้านอารมณ์ ความรู้สึกของนิสิต ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำแนกตามลักษณะของอารมณ์ความรู้สึก	271
28 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แสดงออกถึงความสามารถด้านทักษะของนิสิต ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำแนกตามทักษะ	272
29 ผลการทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ย ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถในการจัดการด้านอารมณ์ ความรู้สึก และความสามารถด้านทักษะของนิสิต ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	273
30 จำนวนและร้อยละระดับทักษะกระบวนการที่แสดงออกของนิสิต (n = 45) จำแนกตามทักษะ รอบที่ และสถานที่	296
31 จำนวนความถี่และร้อยละของนิสิตกลุ่มตัวอย่าง (45 คน) ที่มีหลักฐานคำพุดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต จำแนกตามด้าน สถานที่ และรอบที่	298
32 จำนวนความถี่และร้อยละของกลุ่มนิสิต (10 กลุ่ม) ที่มีหลักฐานคำพุดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบบันทึกผลการสัมมนาชั้นศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล รอบที่ 1 และแบบบันทึกผลการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รอบที่ 2 และระดับกลุ่มคนรอบที่ 3 จำแนกตามด้านและรอบ	305
33 จำนวนความถี่และร้อยละของกลุ่มนิสิต (10 กลุ่ม) ที่มีหลักฐานคำพุดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ จำแนกตามด้าน สถานที่ และรอบที่	308

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 34 จำนวนความถี่และร้อยละของสมาชิกชุมชนกลุ่มตัวอย่างที่มีหลักฐานคำพูด บ่งบอกว่ามีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบ บันทึกผลสัมฤทธิ์จาการศึกษาค้นคว้าอิสระระดับบุคคล รอบที่ 1 แบบ บันทึกผลสัมฤทธิ์จาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รอบที่ 2 และระดับกลุ่มคน รอบที่ 3 จำแนกตามด้าน และรอบที่ 313
- 35 จำนวนความถี่และร้อยละของสมาชิกชุมชนกลุ่มตัวอย่างที่มีหลักฐานคำพูด บ่งบอกว่ามีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบ สังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการ กระทำ จำแนกตามด้านและรอบที่ 316

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 สภาพการณ์ของการเรียนรู้	19
2 ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	28
3 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทย สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและ ระบบความเชื่อพื้นฐานของผู้สอน	44
4 การนำแนวคิดที่ได้จากผลการวิเคราะห์พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ มาเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	51
5 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน	77
6 มิติของการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (Dimension of Reflection-on- Action)	81
7 ลำดับขั้นของผลลัพธ์ที่คาดหวังที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชน เป็นฐาน	100
8 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกัน กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรู้	119
9 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาสอดคล้องหรือคล้ายคลึง กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ	119
10 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกัน กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความคิด	119
11 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาสอดคล้องหรือคล้ายคลึง กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึที่เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์	119
12 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกัน กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า ...	119

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
13 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาเน้นสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกัน กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก	119
14 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาเน้นสอดคล้องหรือคล้ายคลึง กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านทักษะ	119
15 ผลการวิเคราะห์รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิด การวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอน ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์	132
16 การสังเคราะห์องค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิต ที่พึงประสงค์	150
17 กรอบแนวคิดการวิจัย	151
18 กระบวนการพัฒนาและการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชา จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	156
19 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มี เนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรู้	159
20 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มี เนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ	159
21 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มี เนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความคิด	159
22 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มี เนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์	159

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
23 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบังคับซึ่งคุณลักษณะของนิติวิชาจิตวิทยาสังคมที่มี เนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักใน คุณค่า	159
24 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบังคับซึ่งคุณลักษณะของนิติวิชาจิตวิทยาสังคมที่มี เนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ..	159
25 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบังคับซึ่งคุณลักษณะของนิติวิชาจิตวิทยาสังคมที่มี เนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม ทักษะในการแก้ไขปัญหา ทักษะในการทำงาน ทักษะการใช้เทคโนโลยีและทักษะการทำงานกลุ่ม	159
26 แผนที่ชุมชนยาแดง	161
27 สถานที่ออกกำลังกายกีฬาสีลาศของชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟล็กซ์แดนซ์	163

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อผลิตนิตินักศึกษาให้จบออกไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคมและตลาดแรงงาน อาจารย์ผู้สอนในฐานะที่รับผิดชอบจัดการเรียนรู้ให้กับนิตินักศึกษาโดยตรงนั้น จึงเป็นกลไกที่สำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวบรรลุได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ผู้สอนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ที่จะต้องจัดให้กับนิตินักศึกษา และต้องช่วยให้นิตินักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึกและด้านทักษะ เพื่อก่อเกิดพฤติกรรม หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในนิตินักศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง การจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนที่จัดให้กับนิตินักศึกษาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ จะต้องจัดให้นิตินักศึกษาได้ใช้ความสามารถด้านสติปัญญา คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ความรู้ กระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ความรู้สึก ด้วยการให้รับรู้ ตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ และได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงจนมีความชำนาญ อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการบรรยายเพียงวิธีการเดียวในการจัดการเรียนรู้ แต่จะต้องเลือกใช้วิธีการสอนหลากหลายวิธีแล้ว ยังจะต้องเลือกใช้สาระการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อการดำรงชีวิตหรือประสบการณ์จริง หรือความรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการ มาจัดให้นิตินักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยความรู้กับการบรรยายความรู้ให้กับนิตินักศึกษา หรือกระตุ้นให้นิตินักศึกษาแสวงหาความรู้จากหนังสือ ตำรา หรือแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนอย่างหลากหลาย จึงจะช่วยให้นิตินักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ และก่อเกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในนิตินักศึกษาค่อนข้างถาวรได้

แต่สภาพการจัดการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาของอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ สาระการเรียนรู้ที่จัดให้นิตินักศึกษาได้เรียนรู้จะมุ่งเน้นความรู้สากลหรือความรู้วิชาการมากกว่าความรู้ที่เน้นวิธีการ หรือประสบการณ์จริง หรือทักษะ ดังคำกล่าวของ สิปปนนท์ เกตุทัต (2543 : 105) “จุดอ่อนของการศึกษาไทยยังคงเน้นองค์ความรู้มากกว่าวิธีการแสวงหาความรู้” ขาดการเรียนรู้ความรู้ชุมชนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นปัญญาปฏิบัติ (Practical Wisdom) และมีเหตุผลการปฏิบัติ (Reasoning Practical) ที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบแบบแผน จารีต ประเพณี วัฒนธรรม ดังคำกล่าวของประเวศ วะสี (2543 : 124) “กระบวนการเรียนรู้ไม่เข้าไปเชื่อมโยงกับสภาพสังคมจริง” ส่งผลให้นิตินักศึกษาขาดการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมที่อยู่ในวิถีชีวิต ขาดการปะทะสังสรรค์กับบุคคลในสังคมหรือชุมชนจริง กระบวนการ

เรียนรู้ที่จัดให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ นั้น อาจารย์ผู้สอนมุ่งเน้นการสอนมากกว่าการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ดังคำกล่าวของวิจารณ์ พานิช (2544 : 7) “ต้องมุ่งไปที่การเรียนรู้มากกว่าการสอน” กระบวนการเรียนรู้เลือกใช้วิธีการบรรยายถ่ายทอดความรู้มากกว่าสร้างความรู้ ดังคำกล่าวของสมน อมรวิวัฒน์ (2546 : 75) “วิธีการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยใช้การบรรยายอย่างเดียวในชั้นเรียน” นิสิตนักศึกษามีการปะทะสังสรรค์กันและกัน และกับอาจารย์ผู้สอนน้อย ขาดการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง นิสิตนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญา มากกว่าด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ไม่เกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ ส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไป ยังมีคุณภาพไม่ดีเพียงพอ สอดคล้องกับข้อมูลข้อเรียกร้องเรื่องคุณภาพของบัณฑิตของผู้ประกอบการได้สรุปความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2547 : 7 ; อ้างอิงจาก มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

2545. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย) บัณฑิตต้องมีความสามารถในการปรับตัวกับผู้ร่วมงาน การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความรับผิดชอบบริหารเวลาได้ดี พร้อมทั้งจะปฏิบัติตนในกรอบระเบียบหน่วยงาน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน การสื่อข้อความและการนำเสนอ และสอดคล้องกับข้อมูลผลการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2545 - 2546 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (งานประเมินผล กองแผนงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2548 : 3-4) ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งพบว่า บัณฑิตมีความสามารถในการให้ปรึกษาทางวิชาการ และคำปรึกษาเกี่ยวกับการทำงานแก่ผู้เกี่ยวข้องได้อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ข้อมูลเหล่านี้ยังตีความหมายต่อไปได้อีกว่าการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา ที่นิยมจัดการเรียนรู้ดังกล่าวยังมีจุดอ่อนอยู่ มีความจำเป็นที่อาจารย์ผู้สอนต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองที่จัดให้กับนิสิตนักศึกษาเสียใหม่

จุดอ่อนของการจัดการเรียนรู้ที่จัดให้กับนิสิตนักศึกษาของอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ มีสาเหตุมาจากระบบความเชื่อพื้นฐานหรือกระบวนทัศน์ (Paradigm) ของอาจารย์ผู้สอนมีอิทธิพลทำให้อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนรู้ตามระบบความเชื่อพื้นฐานที่มีอยู่ (Guba, G. Egon & Lincoln, S. Yvonna. 1989 : 80) สอดคล้องกับผลการศึกษาการจัดการเรียนการสอนของเฟรชซ์ (Ziegler, Michele Flash. 2001 : Online) พบว่า ความเชื่อของอาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนที่มีกระบวนทัศน์ปรนัยนิยม (Objectivism) ที่เชื่อว่า ความรู้ความจริงเป็นแก่นแท้ไม่เปลี่ยนแปลง การศึกษาคือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ความรู้ความจริงเหล่านี้ อาจารย์ผู้สอนก็จะมุ่งเน้นการบรรยายถ่ายทอดความรู้เป็นหลัก ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญามากกว่า ไม่ก่อเกิดพฤติกรรม หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แต่ถ้าอาจารย์ผู้สอนมีกระบวนทัศน์สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่เชื่อว่า ความรู้ความจริงเป็นแก่นแท้ที่สุดไม่มี ต้องได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันและยอมรับเป็นฉันทามติ การศึกษาก็จะมุ่งเน้นกระบวนการและวิธีการสร้างความรู้ ความเข้าใจจากประสบการณ์ที่พบ จัด

ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์จัดกระทำกับข้อมูลจริงด้วยตนเอง สร้างสรรค์บรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้เรียนจะนำและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้กว้าง ขับซ้อน และหลากหลายขึ้น (ทิตนา แชมมณี. 2548 : 91-95) ช่วยให้ผู้เรียนและบุคคลที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่ และที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันสร้างเป็นความรู้ใหม่ขึ้น (Guba, G. Egon ; & Lincoln, S. Yvonna. 1989 : 84) ผู้เรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ก่อเกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนก็จะแตกต่างไปจากวิธีการบรรยายถ่ายทอดความรู้เป็นหลักที่คุ้นเคย ปรับเปลี่ยนเลือกสรรรูปแบบการเรียนรู้ และวิธีการที่หลากหลายภายใต้กระบวนการที่สร้างความรู้ด้วยตนเอง ที่เน้นการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน การใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ภายใต้กระบวนการที่สร้างความรู้ด้วยตนเองของอาจารย์ผู้สอนต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชาที่รับผิดชอบสอนด้วย โดยเฉพาะวิชาจิตวิทยาสังคม ซึ่งเป็นวิชาด้านสังคมวิทยาที่เน้นการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และแนวทางการจัดการศึกษาด้านสังคมวิทยาของเดวิด (Armstrong, G. David. 2003 : 124-128) ได้เสนอไว้ต้องให้ผู้เรียนศึกษาทำความเข้าใจชีวิต ความรู้ได้มาจากประสบการณ์ตรง มีการปะทะสังสรรค์กับบุคคลอื่น เชื่อมโยงการดำรงชีวิต ความเชื่อในศาสนา นำมาสะท้อนคุณค่าของการเป็นสมาชิกสังคมและกลุ่ม ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา และเกิดจิตสำนึกในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนที่จัดให้กับผู้เรียนด้านสติปัญญา ต้องเน้นการคิดวิเคราะห์ ตีความหมายของพฤติกรรม สร้างสรรค์ความรู้จากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ต้องเน้นการตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางสังคม ด้านทักษะต้องเน้นทักษะทางสังคมและทักษะการทำงานกลุ่ม เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนที่ต้องเผชิญในโลกการทำงานจริง ควบคู่กับทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาสอดคล้องกันและช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ แต่สภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 4 แห่ง ที่ได้ให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เจาะลึกระหว่างวันที่ 16-22 กุมภาพันธ์ 2549 เมื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยพบว่า มีความคล้ายคลึงกัน 3 ประเด็นคือ (1) จัดสาระการเรียนรู้เป็นบทเรียนตามลำดับเนื้อหาจากหนังสือ ตำราที่ยึดถือ ทำให้ผู้เรียนมีมุมมองแบบ แยกส่วน (2) กระบวนการเรียนรู้เลือกใช้วิธีการบรรยายเป็นส่วนใหญ่มีกิจกรรมเสริมบ้าง และ (3) ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจึงไม่สมบูรณ์ มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญามากกว่าไม่ก่อเกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือเกิดขึ้นบางพฤติกรรม และไม่คงทนถาวร ข้อมูล

เหล่านี้ยังสะท้อนให้เห็นว่ามีความจำเป็นที่อาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคมควรปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับนิสิตนักศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบสอน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคมท่านหนึ่ง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาต้องเป็นไปอย่างสมบูรณ์ จึงจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาก่อเกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้และส่งผลต่อเนื่องถึงคุณภาพของบัณฑิตที่จะจบออกไป ตอบสนองความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานได้ จึงมีความต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่อยู่ภายใต้กระบวนการทัศน์สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนจากแนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิด ได้แก่ (1) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ออกมา แล้วจัดให้เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน ควบคู่กับจัดสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคมควบคู่กับจัดความรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการหรือสถานการณ์ประสบการณ์จริงที่ต้องเผชิญให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกหัด แล้วนำไปทดลองใช้กับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชานี้ ว่าช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ซึ่งสามารถช่วยเสริมสร้างให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้นได้เป็นระยะ ๆ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้หรือไม่ และภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว ช่วยเสริมสร้างให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้อย่างไร ตลอดจนสมาชิกชุมชนที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิตในชุมชนตามกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนที่จัดนั้นได้ช่วยให้สมาชิกชุมชนมีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้รูปแบบในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นต้นแบบให้กับรายวิชาอื่น ๆ ที่ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รับผิดชอบสอนจัดการเรียนรู้ให้กับนิสิตได้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ตลอดจนคณะอื่น ๆ ที่สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับของรัฐ ใช้เป็นแนวทาง

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามบริบทสังคมจริงที่สถาบันอุดมศึกษานั้นตั้งอยู่

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จะช่วยสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะการปฏิรูปการเรียนรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทางปัญญา และวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคความรู้ และสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดปัญญา อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมบนฐานของความรู้ (คณะกรรมการบริหารยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2547 : 13-14) และยุทธศาสตร์ทางปัญญาของประเทศได้ สืบเนื่องจากบัณฑิตมีแนวโน้มในการสร้างความรู้ เป็นความรู้ที่จะทำให้เกิดปัญญา เพื่อการดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชนและสังคมที่กว้างออกไป และเป็นความรู้พื้นฐานในการสร้างสรรค์สังคมที่เคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคในสังคม ตลอดจนสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองเพิ่มขึ้น

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จะช่วยสนับสนุนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ (คณะกรรมการบริหารยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2547 : 17-18) สืบเนื่องจากมีการนำความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์และการปฏิบัติของคนในสังคมและชุมชน ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อเนื่องสนับสนุนการปรับทิศทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้อยู่บนฐานของความรู้ที่มีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนอย่างแท้จริงมากขึ้น เป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดปัญญาปฏิบัติ

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เป็นกรอบแนวคิดเชิงโครงสร้างที่ชี้แนะแนวทางลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ที่วิเคราะห์ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (3) การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน (4) การสะท้อน (5) การสรุปอ้างอิงแนวความคิดรวบยอดหลักการหรือวิธีการ หรือสร้างความรู้ใหม่ และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ ในสถานการณ์ใหม่ ในชุมชน จัดให้สอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยจัดสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ตามระดับการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมควบคู่กับจัดสาระการ

เรียนรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการหรือสถานการณ์/ประสบการณ์จริงให้ผลิตได้เรียนรู้และฝึกฝนเพื่อเสริมสร้างในนิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จัดไว้อย่างเป็นระบบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 : ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 : หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 : วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 : ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง องค์ประกอบที่ 5 สารการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 6 : กิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 7 : การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และองค์ประกอบที่ 8 : แหล่งเรียนรู้

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ภายใต้แนวคิดของเดวิดด์ และมอร์เทิน (Greenwood, J. Davydd; & Levin Morten. 1998 : 116) ที่ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า คุณภาพของนิสิตที่เกิดขึ้นเป็นไปตามปฏิทินการสอน และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมช่วยพัฒนาให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ ในขณะเดียวกันผลการพัฒนานิสิตให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ก็สามารถช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมได้อย่างเป็นวงจรวัฏจักร ผู้วิจัยจึงใช้แนวทางการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันกับนิสิตและสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่อง 3 รอบ ใช้ระยะเวลาดำเนินการวิจัยร่วมกันในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2549 รวมระยะเวลาประมาณ 2 เดือน จำนวน 48 ชั่วโมง ที่กำหนดเป็นปฏิทินการสอนระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

3. การจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานครั้งนี้ใช้ชุมชน 2 แนวคิด ได้แก่ ชุมชนตามทัศนะของนักสังคมวิทยาในฐานะหน่วยทางสังคม (Community as Social System Unit) ซึ่งเป็นชุมชนที่มีอาณาเขตพื้นที่ของชุมชนชัดเจน สมาชิกชุมชนตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในชุมชนและทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเลือกใช้ชุมชนยาดอง ซอยเอกมัย 13 ถนนสุขุมวิท 63 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร และชุมชนตามแนวคิดรูปแบบประชาสังคม (Civil Society) มีลักษณะที่สมาชิกชุมชนมารวมตัวกันทำกิจกรรมด้วยความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่อาณาเขตของชุมชนและอาศัยอยู่ในชุมชน โดยเลือกใช้ชมรมออกกำลังกายกีฬาสีลาคี เฟิสต์แดนซ์ ณ สวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

4. กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนที่ใช้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ที่วิเคราะห์ได้มาจากกระบวนการที่สำคัญของ 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่อง 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็นของชุมชน (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (3) การมีส่วนร่วมใน

ประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน (4) การสะท้อน (5) การสรุปอ้างอิง แนวความคิดรวบยอด หลักการ หรือวิธีการ หรือสร้างความรู้ใหม่ขึ้น และ (6) การประยุกต์ใช้นั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนร่วมกันระหว่างนิสิตกับสมาชิกชุมชนที่ทั้ง 2 ฝ่ายต่างก็ไม่มีประสบการณ์มาก่อน และจะไม่สามารถปฏิบัติการตามกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนได้ ถ้าผู้วิจัยไม่เตรียมความพร้อมให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน เพื่อแก้ไขข้อจำกัดนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการบรรยายการปฏิบัติให้กับนิสิตและสมาชิกชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมถึงสาธิตตัวอย่างและฝึกฝนการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนให้ด้วย ตลอดจนสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลายจากประสบการณ์ที่ได้รับเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

5. แบบแผนการวิจัยที่ใช้หาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในนิสิตก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จะใช้แบบแผนหนึ่งกลุ่มวัดก่อนหลัง (One-Group Pre-Post Test Design) ส่วนการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น จะใช้แบบแผนหนึ่งกลุ่มเฉพาะกรณี (One-Shot Case Study) สืบเนื่องจากสมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้นิสิตได้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนเป็นกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่มกัน และมีพื้นฐานการศึกษาขั้นสูงสุดส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตลอดจนไม่ได้ศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมมาก่อน การใช้แบบแผนหนึ่งกลุ่มเฉพาะกรณีจึงมีความเหมาะสมมากกว่าการใช้แบบแผนหนึ่งกลุ่มวัดก่อนหลังที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน หรือกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้มาจากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่อง 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การกำหนดเป้าหมาย และวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (3) การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน (4) การสะท้อน (5) การสรุปอ้างอิง แนวความคิดรวบยอด หลักการ หรือวิธีการ หรือสร้างความรู้ใหม่ และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ที่ได้ ในสถานการณ์ใหม่ในชุมชน จัดให้สอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยจัดสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ตามระดับการศึกษาพหุติกรรมทางสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนควบคู่กับจัดสาระการเรียนรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการหรือสถานการณ์/ประสบการณ์จริงให้นิสิตได้เรียนรู้และฝึกฝน เพื่อเสริมสร้างให้นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมเกิด

พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน หมายถึง กรอบแนวคิดเชิงโครงสร้างที่ชี้แนะแนวทางลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญที่ได้จัดไว้อย่างเป็นระบบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 : ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 : หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 : วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 : ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง องค์ประกอบที่ 5 : สารการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 6 : กิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 7 : การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และองค์ประกอบที่ 8 : แหล่งเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างจากความรู้ที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเชื่อถือ การสังเกตธรรมชาติของผู้เรียนวิชาจิตวิทยาสังคมที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนและประสิทธิผลที่ได้จากวิธีสอนที่ผู้วิจัยเลือกใช้จัดการเรียนรู้

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ หมายถึง กระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในลักษณะวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ตามแนวคิดของเดวิดด์ และมอร์เทิน (Greenwood, J. Davydd ; & Leven Morten. 1998 : 116) มี 2 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำชัดเจนกับคำถามแรกเริ่มการวิจัย และระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่างๆ ไว้ที่เผชิญอยู่ร่วมกันเป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกันจำนวน 3 รอบ โดยในแต่ละระยะมีขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติ การสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันที่สำคัญ 4 ขั้นตอนย่อยพอสังเขป ดังนี้

ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความเข้าใจกับคำถามแรกเริ่มการวิจัย (รอบที่ 1) ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน จำนวน 1 รอบ

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหา หรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 1) เพื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 1) ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 1) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคือใหม่ที่ได้รับรวมมิติต่าง ๆ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน จำนวน 2 รอบ

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหา หรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ร่วมกัน (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้ใช้ในรอบที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะใช้ในรอบต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหามานการกระทำ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาใหม่ในรอบต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะใช้ในรอบใหม่ต่อไปอีก เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องเข้าสู่ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของระยะต่อเนื่องในรอบต่อไปอีก

4. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมหรือลักษณะของนิสิตตามจุดมุ่งหมายวิชาจิตวิทยาสังคมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ชี้ให้เห็นหรือพบได้ในตัวนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาจิตวิทยาสังคม ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2549 และได้ผ่านการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้มาจากการวิเคราะห์เนื้อหาข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกกับความคิดเห็นของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ด้วยการจัดสนทนากลุ่มด้วยตนเองของผู้วิจัย นำข้อบ่งชี้ที่ได้ไปวิเคราะห์เนื้อหาคุณลักษณะสัมพันธสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่วิเคราะห์ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกับข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ดังนี้

4.1 ด้านสติปัญญา หมายถึง นิสิตมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถทางสมองต่อการศึกษาข้อมูลสถานการณ์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนที่พบได้ โดยบ่งบอกพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่

4.1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง นิสิตสามารถบอก/อธิบายข้อมูลสถานการณ์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนที่พบได้ว่ามีความสัมพันธ์กับเรื่องอะไร และสามารถใช้ความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้

4.1.2 มีความคิด หมายถึง นิสิตสามารถแยกแยะและเปรียบเทียบข้อมูล

ความรู้ที่พบในสถานการณ์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน กับความรู้วิชาการได้ สามารถแปลความหมายของพฤติกรรมแต่ละระดับได้ และระบุสาเหตุของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขสถานการณ์ และสามารถสร้างสรรค์หลักการ/วิธีการใหม่ได้หรือสร้างแผนการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรมขึ้นใหม่ได้

ผู้วิจัยสามารถวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของนิสิตได้โดย (1) ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (2) ใช้วิธีการสังเกตจากคำพูด/การอธิบาย/การโต้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และความคิดของนิสิตที่มีต่อสถานการณ์ที่พบจริง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และ (3) ใช้วิธีการตรวจและวิเคราะห์เอกสารของนิสิต หาร่องรอยหลักฐาน คำพูดจากเอกสารแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล เอกสารแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และเอกสารแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต

4.2 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หมายถึง นิสิตมีอารมณ์ ความรู้สึกต่อสถานการณ์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน/กิจกรรมการเรียนรู้/บุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยสามารถจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นที่สำคัญ ได้แก่

4.2.1 มีการควบคุมอารมณ์ หมายถึง นิสิตสามารถจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกเครียดที่เกิดขึ้นต่อสถานการณ์จิตวิทยาสังคม/กิจกรรมการเรียนรู้/บุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย มีความยืดหยุ่นปรับตัวตามสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกันได้

4.2.2 มีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า หมายถึง นิสิตรับรู้ ยอมรับ บุคลิกภาพที่แตกต่างกันของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย มีความใส่ใจต่อสถานการณ์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน/กิจกรรมการเรียนรู้/บุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย ตระหนักถึงความสำคัญของอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อตนเองและกับบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย มีค่านิยมชื่นชอบที่จะร่วมทำกิจกรรมกับบุคคลอื่น ไม่นิยมชมชอบการดูถูกบุคคลอื่น

4.2.3 มีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก หมายถึง นิสิตมีอารมณ์ ความรู้สึกที่ดี โดยมีแนวโน้มในการแสดงออกได้อย่างเหมาะสม บ่งบอกว่า มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มุ่งมั่นตั้งใจ กระตือรือร้นใฝ่หาความรู้ ขยันอดทนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ชอบช่วยเหลือบุคคลอื่น กล้าคิดกล้าแสดงออก และมีคุณธรรมจริยธรรม ต่อการศึกษาเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน/กิจกรรมการเรียนรู้/และบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย

ผู้วิจัยสามารถวัดอารมณ์ ความรู้สึกของนิสิตได้โดย (1) ใช้แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (2) ใช้วิธีการสังเกตน้ำเสียงคำพูด สีหน้า กิริยาท่าทางที่แสดงออก เมื่อได้ตอบแสดงความคิดเห็นของนิสิตต่อสถานการณ์/กิจกรรมการเรียนรู้/บุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วยที่กำลังเกิดขึ้นจริง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้

กระทำและการสะท้อนการกระทำ และ (3) ใช้วิธีการตรวจและวิเคราะห์เอกสารของนิสิต หาร่องรอยหลักฐานคำพูดจากเอกสารแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล เอกสารบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และเอกสารแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต

4.3 ด้านทักษะ หมายถึง นิสิตมีทักษะกระบวนการจากการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจัดให้มีประสบการณ์จนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ชำนาญ คล่องแคล่ว โดยบ่งบอกว่ามีทักษะกระบวนการที่สำคัญ ได้แก่

4.3.1 ทักษะการสังเกต หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติขั้นตอนที่สำคัญ 2 ขั้นตอนคือ (1) การสำรวจการรับรู้ข้อมูลสถานการณ์/ปรากฏการณ์ที่จัดให้ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน และ (2) ให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้ที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์โดยไม่ใช้ความคิดเห็นหรือตีความข้อมูล

4.3.2 ทักษะทางสังคม หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติขั้นตอนที่สำคัญ 2 ขั้นตอนคือ (1) เริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยโดยมีการแนะนำตนเอง/บุคคลอื่น ชี้แจงวัตถุประสงค์/เป้าหมาย/แนวปฏิบัติการทำกิจกรรม สร้างความคุ้นเคยและบรรยากาศให้มีความเป็นกันเอง และ (2) มีสัมพันธภาพกับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นอย่างทั่วถึง มีการโต้ตอบด้วยประโยค/คำพูด ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ตรงประเด็น มีท่าทีสุภาพ เป็นมิตร ให้เกียรติบุคคลอื่น มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ซักถามและตั้งใจรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่กำลังพูดแสดงความคิดเห็น และสรุปความคิดเห็นนำเสนอให้บุคคลอื่นรับทราบได้

4.3.3 ทักษะการทำงานกลุ่ม หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอนคือ (1) จัดระเบียบการทำงานกลุ่ม ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย/กติกาหรือข้อตกลงในการทำงาน กำหนดโครงสร้างการทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม (2) การดำเนินงานอย่างมีระบบ ด้วยการพูดคุยทำความเข้าใจ/ทบทวนวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย กระทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อให้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายบรรลุ และ (3) ประเมินผล ด้วยการพูดคุยถึงผลการทำงานที่ได้ นำผลการพูดคุยที่ได้มาปรับปรุงการทำงานกลุ่ม

4.3.4 ทักษะการแก้ไขปัญหา หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติขั้นตอนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนคือ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น ด้วยการค้นหาปัญหาความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการจำเป็นก่อนหลังได้ (2) การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย วิเคราะห์ข้อมูลกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและเครื่องมือที่ใช้ได้ (3) มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ ด้วยการนำแนวทางการแก้ไขปัญหาและเครื่องมือที่ใช้ไปปฏิบัติ (4) การสะท้อนความคิดในเรื่องได้ที่กระทำและการสะท้อนการกระทำ ด้วยการประชุมปรึกษาร่วมกัน อภิปรายแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ได้กระทำและเสนอแนะการกระทำ/วิธีการที่หลากหลายได้ (5) ขั้นตอนการสรุป

อ้างอิง ด้วยการสรุปแนวความคิดรวบยอด/หลักการ/วิธีการได้ หรือสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่

4.3.5 ทักษะการทำงาน หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอนคือ (1) การวางแผน ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย สืบหาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดแนวทางและเครื่องมือที่ใช้ได้ (2) การปฏิบัติ ด้วยการนำแนวทางและเครื่องมือที่ใช้ได้ไปปฏิบัติ (3) การตรวจสอบ ด้วยการตรวจสอบข้อมูลหรือผลงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายหรือไม่ และ (4) ปรับปรุงพัฒนา ด้วยการนำข้อมูล/ผลงานที่ได้จากการตรวจสอบ มาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ถ้าหากไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายก็นำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อ

4.3.6 ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนคือ (1) ศึกษาข้อมูล (2) การตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล (3) การกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล (4) การแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด และ (5) หาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบและข้อมูลภายในของแต่ละองค์ประกอบได้

ผู้วิจัยสามารถวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของนิสิตได้โดย (1) ใช้แบบวัดทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (2) ใช้วิธีการสังเกตทักษะกระบวนการที่แสดงออก มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอหรือไม่ ขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (3) สังเกตคำพูด กิริยาท่าทางการโต้ตอบ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ และ (4) ใช้วิธีการตรวจและวิเคราะห์เอกสารของนิสิต หาร่องรอยหลักฐานคำพูดจากเอกสารแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล เอกสารบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และเอกสารบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต

5. ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน หมายถึง หลักฐานคำพูดหรือพฤติกรรม การเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนที่เป็นผลมาจากการได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับนิสิต มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับนิสิต ในชุมชน ดังนี้

5.1 ด้านสติปัญญา หมายถึง สมาชิกชุมชนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถทางสมองต่อความรู้จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน โดยบ่งบอกพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่

5.1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง สมาชิกชุมชนสามารถบอกสาระสำคัญของจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนได้

5.1.2 มีความคิด หมายถึง สมาชิกชุมชนสามารถระบุสาเหตุของปัญหา ความต้องการจำเป็นได้ชัดเจน สามารถสร้างสรรค์วิธีการ/แนวทางการกระทำ หรือแผนการ ปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรมขึ้นใหม่ที่มีความแตกต่างจากวิธีการที่สมาชิกชุมชนใช้อยู่เดิมได้

ผู้วิจัยสามารถวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของสมาชิกชุมชนได้ โดย (1) ใช้แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน หาร่องรอยหลักฐานคำพูดจากการตอบคำถามจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (2) ใช้วิธีการสังเกตจากคำพูด/การอธิบาย/ การโต้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และความคิดของสมาชิกชุมชนขณะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับนิสิต โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่อง ที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และ (3) ใช้วิธีการตรวจและวิเคราะห์เอกสารของนิสิต หาร่องรอยหลักฐานคำพูดจากเอกสารบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ บุคคล เอกสารบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และ ระดับกลุ่มคน

5.2 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชุมชนมีอารมณ์ ความรู้สึกต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน โดยมีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่าเกิดขึ้น ด้วยการพูดแสดงความคิดเห็นบ่งบอกออกมาว่ารับรู้ ยอมรับ เต็มใจ และให้ความสำคัญกับความร่วมมือของสมาชิกชุมชนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถวัดอารมณ์ ความรู้สึกของสมาชิกชุมชนได้โดย (1) ใช้แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน หาร่องรอยหลักฐานคำพูดจากการตอบคำถามจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น (2) ใช้วิธีการสังเกตคำพูด/การอธิบาย/การโต้ตอบ/สีหน้า ท่าทาง ที่แสดงออกมา ขณะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับนิสิต โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิด ในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และ(3) ใช้วิธีการตรวจและวิเคราะห์เอกสารของ นิสิต หาร่องรอยหลักฐานคำพูดจากเอกสารบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับบุคคล เอกสารบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน

5.3 ด้านทักษะ สมาชิกชุมชนมีทักษะกระบวนการเกิดขึ้นจากการมีกิจกรรมการ เรียนรู้ร่วมกับนิสิต โดยบ่งบอกว่ามีทักษะกระบวนการที่สำคัญ ได้แก่

5.3.1 ทักษะการสังเกต หมายถึง สมาชิกชุมชนพูดบอก/อธิบายได้ว่ามีการ กระทำร่วมกับนิสิตในขั้นตอนการสำรวจรับรู้ข้อมูลสถานการณ์ของนิสิตและขั้นตอนการรับรู้ข้อมูล ที่สังเกตได้ของนิสิต

5.3.2 ทักษะทางสังคม หมายถึง สมาชิกชุมชนพูดบอก/อธิบายได้ว่ามีการ กระทำร่วมกับนิสิตในขั้นตอนเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ และขั้นตอนมีสัมพันธภาพกัน

5.3.3 ทักษะการทำงานกลุ่ม หมายถึง สมาชิกชุมชนพูดบอก/อธิบายได้ว่าการกระทำร่วมกันนิตินัยในขั้นตอนจัดระเบียบการทำงานของชุมชน ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีระบบ และขั้นตอนประเมินผล

5.3.4 ทักษะการแก้ไขปัญหา หมายถึง สมาชิกชุมชนพูดบอก/อธิบายได้ว่าการกระทำร่วมกันนิตินัยในขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนการมีส่วนร่วม ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ ขั้นตอนการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ขั้นตอนการสรุปอ้างอิง และขั้นตอนการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่

5.3.5 ทักษะการทำงาน หมายถึง สมาชิกชุมชนพูดบอก/อธิบายได้ว่าการกระทำร่วมกันนิตินัย ในขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นตอนการตรวจสอบ และขั้นตอนปรับปรุงพัฒนา

5.3.6 ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง สมาชิกชุมชนพูดบอก/อธิบายได้ว่าการกระทำร่วมกันนิตินัยในขั้นตอนศึกษาข้อมูล ขั้นตอนการตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล ขั้นตอนการกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล ขั้นตอนการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด และขั้นตอนหาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบ และข้อมูลภายในแต่ละองค์ประกอบ

ผู้วิจัยสามารถวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของสมาชิกชุมชนได้ โดย (1) ใช้แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน หาร่องรอยหลักฐานคำพูดจากการตอบคำถามจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (2) ใช้วิธีการสังเกตคำพูด/การอธิบาย/การโต้ตอบ/ท่าทางพฤติกรรมที่แสดงออกมาขณะได้กระทำกิจกรรมร่วมกับนิตินัยในแต่ละขั้นตอนของทักษะนั้น โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และ(3) ใช้วิธีการตรวจและวิเคราะห์เอกสารของนิตินัย หาร่องรอยหลักฐานคำพูดจากเอกสารแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล เอกสารบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน

6. ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับนิตินัยที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมและสมาชิกชุมชนที่อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานที่พัฒนา ซึ่งพิจารณาได้จาก (1) ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ(2) ปรากฏร่องรอยหลักฐานคำพูดหรือแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนให้เห็นได้ตามมาตรฐานประเมินค่าเชิงพรรณนาอยู่ในระดับพอสมควรถึงสมบูรณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้
2. พฤติกรรมการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล
4. ทฤษฎีการที่เกี่ยวกับการเรียนรู้
5. แผนการจัดการเรียนรู้
6. แนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา
7. สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทย
8. สรุปผลการวิเคราะห์พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

1. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. สรุปผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบ
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน
3. สรุปผลการวิเคราะห์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบและรูปแบบการเรียนการสอน

กับการนำไปใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

1. แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน
2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์
4. สรุปผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ

สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ
3. ผลการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชา

จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

โดยมีรายละเอียดดังนี้

พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเองอย่างอัตโนมัติแต่ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์เป็นเป้าหมาย ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้เกิดการเรียนรู้ขึ้น มีการแสดงพฤติกรรมก่อนข้างถาวรออกมาตามจุดประสงค์เป้าหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนให้กับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีประสบการณ์การเรียนรู้ จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้น และเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี สารสำคัญพอสังเขปเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้สามารถวิเคราะห์จากคำศัพท์ 2 คำ ได้แก่ คำว่า “การจัดการ” กับ “การเรียนรู้” แล้วสรุปเป็นความหมายของการจัดการเรียนรู้ได้คือ

1.1 วิเคราะห์ความหมายของคำว่า “การจัดการ” ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “การจัดการ” ที่สำคัญพอสังเขป ได้แก่

ไพศาล มะระพฤกษ์วรรณ และคณะ (2539 : 5) ได้ให้ความหมายของการจัดการคือ การจัดหาพัฒนาและประยุกต์ใช้ทรัพยากรต่างๆ และทรัพยากรที่สำคัญยิ่งคือ พนักงาน โดยผู้จัดการต้องฝึกใช้ความมานะพยายามในการวางแผน บัญชีงาน และควบคุมงานของพนักงาน

มัลลิกา ดันสอน (2544 : 9) ได้ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง กระบวนการให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยการสั่งการและการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545 : 18) ได้ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง กระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วย

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การในการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพด้วยวิธีการใช้ทรัพยากรประหยัดที่สุด และสู่ประสิทธิผลโดยบรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นประโยชน์สูงสุด

ญาตินิกิ อัสเวคิน (2546 : 3) ได้ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง กระบวนการในการบริหารงาน โดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

กิฟฟิน (สมพร เฟื่องจันทร์. 2547 : 32 ; อ้างอิงจาก Ricky Griffin. 1984) ได้กล่าวถึง การจัดการว่า เป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงาน และการควบคุม การใช้ทรัพยากรทางด้านบุคคล การเงิน ข้อมูลข่าวสาร และสิ่งก่อสร้างทางกายภาพ เพื่อบรรลุ จุดมุ่งหมายขององค์การในลักษณะที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

เทอร์รี่ อาร์ จอร์จ (Terry, R. George. 1977 : 4) ได้ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง กระบวนการที่กำหนดการใช้ทรัพยากรบุคคล วัสดุ เครื่องจักร วิธีการงบประมาณ และตลาด ผ่านกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงาน และการควบคุม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นผลลัพธ์สูงสุด

เมื่อพิจารณาความหมายของการจัดการที่นักวิชาการดังกล่าวได้ให้ความหมาย ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สำคัญในความหมายของการจัดการที่นักวิชาการส่วนใหญ่ที่ได้อ้างอิงเอกสารจำนวน 5 ฉบับ ใน 6 ฉบับ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ กระบวนการ (5) และบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุด (5) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน รองลงมา จำนวน 4 ฉบับ คือ ใช้ทรัพยากร (4) ควบคุมกำกับสั่งการ/บัญชาการ (4) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (4) และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการจำนวนครึ่งหนึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ การวางแผน (3)

จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นบ่งชี้ การควบคุม สั่งการ/บัญชาการ การวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินงาน รวมกันเป็นรายละเอียดอธิบายข้อคิดเห็นบ่งชี้กระบวนการนั่นเอง ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของการจัดการ ได้ว่า “เป็นกระบวนการที่ช่วยให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดได้ โดยผู้จัดการพัฒนาและประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผ่านการวางแผน การจัดองค์การ การดำเนินการ และการควบคุม อย่างต่อเนื่องและประสานงานกัน” นอกจากนี้ยังสะท้อนแนวคิดที่สำคัญของการจัดการที่ดีด้วยกล่าวคือ ต้องมีเป้าหมายของการจัดการอย่างชัดเจน ต้องเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบสอดคล้องต่อเนื่อง ประสานกันแล้ว ยังต้องมีการนำทรัพยากรที่เกี่ยวข้องมาใช้ดำเนินการให้เป้าหมายของการจัดการบรรลุผลด้วย

ดังนั้น “ผู้จัดการ” จึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดได้ ในทางการศึกษา “ผู้จัดการ” ที่จะช่วยให้สถาบันการศึกษابรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดได้คือ “อาจารย์ผู้สอน” จะเป็นกลไกสำคัญและมีบทบาทที่สำคัญยิ่งเพราะเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับปฏิบัติการโดยตรงให้กับผู้เรียน ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ได้สะท้อนบทบาทของ อาจารย์ผู้สอนให้จัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2543 : 12-16) ต้องเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) ได้แก่ มีความสามารถในการฟังอย่าง มีประสิทธิภาพ มีความจริงใจ มีความเข้าใจ ยอมรับผู้เรียน มีไหวพริบและมีทักษะการสื่อสาร ระหว่างบุคคล มุ่งเน้นจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ให้โอกาสผู้เรียนเลือกสรร สร้างสรรค์กระตุ้น ให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เลือกปัญหาให้ผู้เรียนศึกษาต้องสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ บูรณาการตนเองด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับความคิด ความรู้สึก การรับรู้ และการกระทำ ตลอดจน จัดหลักสูตรและการสอนที่เน้นการเรียนรู้ภายในไม่เน้นเนื้อหาวิชาแต่จะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมอง เข้าไปในตน เมื่อผู้เรียนเข้าใจตนเอง ก็จะเกิดค่านิยม อาจารย์ผู้สอนในฐานะผู้จัดการจึงควร ประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ผ่านการวางแผนจัดการเรียนรู้ ดำเนินการจัดการ เรียนรู้ และควบคุมกำกับให้เป็นตามบทบาทของผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและ ประสานกัน

1.2 วิเคราะห์ความหมายของคำว่า “การเรียนรู้” ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า “การเรียนรู้” ที่สำคัญพอสังเขปได้แก่

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528 : 126) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลจากการได้รับประสบการณ์หรือได้รับการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ รวมทั้งอุบัติเหตุหรือความบังเอิญ

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ (2542 : 70) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ ที่มีลักษณะแสดงออกและซ่อนเร้น ซึ่งเป็นผลจาก การฝึกฝนอบรม และยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวในลักษณะค่อนข้างถาวร

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2545 : 6) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการประสบการณ์

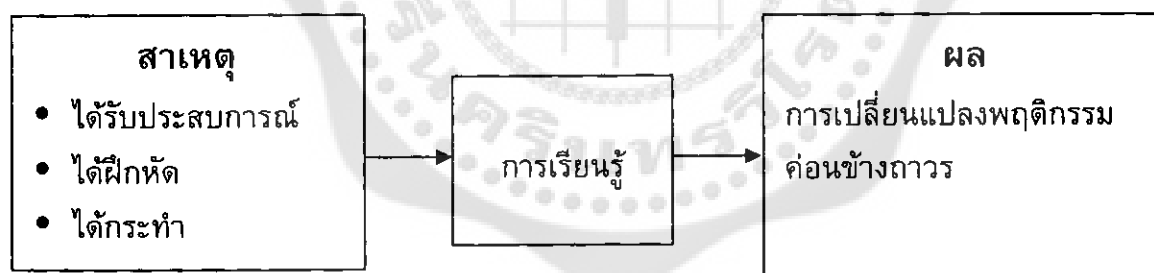
พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 77) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการประสบการณ์ หรือมาจากการฝึกหัด ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลมาจากการฝึกหัด เท่านั้น การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เป็นผลมาจากการใช้ยาหรือสิ่งเสพติด หรืออุบัติเหตุ จะไม่ถือว่าเป็น การเรียนรู้

เกริกกอรี่ (Houston, P. John. 1976 : 5 ; citing Kimble Gregory. 1961, 1967) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้เป็นความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถที่แสดงออก เป็นพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างค่อนข้างถาวรซึ่งเป็นผลลัพธ์ของการได้กระทำที่ได้รับการเสริมแรง

ลีฟรานคอยส์ อาร์ กาย (Lefrancois, R. Guy. 2000 : 5) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เป็นผลลัพธ์มาจากการได้รับประสบการณ์

เมื่อพิจารณาความหมายของการเรียนรู้ที่นักวิชาการดังกล่าวได้ให้ความหมาย ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สำคัญในความหมายของการเรียนรู้ที่นักวิชาการทุกคนจากเอกสารที่ได้อ้างอิงจำนวน 6 ฉบับ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (6) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกัน รองลงมา มีจำนวน 5 ฉบับ คือ ก่อนข้างถาวร (5) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกันจำนวน 4 ฉบับ คือ ผลจากการได้รับประสบการณ์ก่อนข้างถาวร (4) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกัน 2 ฉบับ ได้แก่ กระบวนการ (2) ผลจากการได้ฝึกหัด (2) และความสัมพันธ์ (2) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เหลือนอกนั้นจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ได้แก่ ผลจากการกระทำที่ได้รับการเสริมแรง (1) และผลจากการฝึกอบรม (1)

จะเห็นว่า เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นบ่งชี้ ผลจากการได้รับประสบการณ์ กับ ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการบางคนให้ข้อคิดเห็น อาทิ ผลจากการได้ฝึกหัด ผลจากการกระทำที่ได้รับการเสริมแรง และผลจากการฝึกอบรม ข้อคิดเห็นบ่งชี้เหล่านี้เมื่อมองในเชิงระบบเป็นสาเหตุ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีข้อคิดเห็นบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ก่อนข้างถาวร เป็นผลของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั่นเอง ดังภาพประกอบ 1 สภาพการณ์ของการเรียนรู้

ภาพประกอบ 1 สภาพการณ์ของการเรียนรู้

จากภาพประกอบ 1 ผนวกกับข้อคิดเห็นบ่งชี้สำคัญที่วิเคราะห์ได้จากเอกสารที่อ้างอิง ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของการเรียนรู้ได้ว่าเป็น “การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามขีดความสามารถที่มีอยู่ก่อนข้างถาวร สืบเนื่องจากได้รับประสบการณ์หรือได้ฝึกหัดหรือได้กระทำตามที่จัดให้เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการและมีความสัมพันธ์กัน” นอกจากนี้ยังสะท้อนแนวคิดที่สำคัญของการเรียนรู้ได้ 2 ประการสำคัญ คือ (1) การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่สืบเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ หรือได้ฝึกหัด หรือได้กระทำ และ (2) การเรียนรู้ไม่สามารถจะมองเห็นได้โดยตรงในขณะที่กำลังเกิดการเรียนรู้ แต่จะทราบได้

ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว โดยอาศัยสังเกตพฤติกรรม หรือผลจากการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ แสดงออกมา

นอกจากนี้ สาโรช (สาโรช บัวศรี. 2527 : 6) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในยุคที่สังคมใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์กันอย่างแพร่หลาย (Highly-Electronic Society) ผู้เรียนจะเรียนแบบเน้นบุคคล (Individualization) ได้อย่างที่นึกฝันกันได้ โดยแต่ละคนจะใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ช่วยเรียน อาจเรียนได้ตามความสามารถของตนจริง ๆ คนเก่งก็เรียนได้อย่างรวดเร็ว คนไม่เก่งก็เรียนตามความสามารถของตนจริง ๆ จนเจริญงอกงามขึ้นเต็มที่ของตน ไม่ต้องไปพะวงว่าจะเรียนตามเพื่อนในชั้นไม่ทัน สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนคือ การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลจะใช้เวลาไม่เท่ากัน แต่ทุกคนจะสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ได้ ถ้ามีสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และถ้าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ด้วยการให้เวลาผู้เรียนได้เรียนรู้ ผู้เรียนก็จะสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกันตลอดจนการจัดการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ดังนั้น จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้จะสัมฤทธิ์ผลจึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับการได้ฝึกหัด การได้กระทำ ที่จัดให้เรียนรู้ตนเอง สอดคล้องกับคำกล่าวของธำรง (ธำรง บัวศรี. 2542 : 242) ที่อธิบายไว้ว่า “ประสบการณ์การเรียนรู้จะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้สอนจัด ถ้าจัดได้เหมาะสมและใช้วิธีการที่ดี ประสบการณ์การเรียนรู้ย่อมจะมีคุณค่า ถ้าจัดไม่ดี ไม่เหมาะสมคุณค่าของประสบการณ์ก็ย่อมจะลดลง การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเลือกจากประสบการณ์อันเป็นผลของกิจกรรมนั้น” การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้สอนจะต้องตระหนักให้ความสำคัญในการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้มีประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวรได้ โดยผู้สอนต้องมีการวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างถาวรที่ต้องการให้เกิดขึ้นอันเป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนนั่นเอง

1.3 สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์สรุปความหมายจากคำว่า “การจัดการ” กับ “การเรียนรู้” ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มาสรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้ ได้คือ “กระบวนการจัดการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ หรือได้ฝึกหัด หรือได้กระทำโดยได้รับการเสริมแรงอย่างมีประสิทธิภาพสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและประสานงานกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างค่อนข้างถาวรกับผู้เรียน ตามขีดความสามารถที่มีได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้”

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่วิเคราะห์สรุปได้ข้างต้นจะบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนต้องมีแนวคิดสำคัญในการจัดการเรียนรู้คือ

1.3.1 ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนต้องมีการกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน

1.3.2 ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนต้องมีกระบวนการจัดการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ไว้ก่อนล่วงหน้า มีความต่อเนื่องและประสานกัน เพื่อให้จุดประสงค์การเรียนรู้และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนบรรลุผล

1.3.3 ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนต้องใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้

ดังนั้นผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เพื่อ นำความรู้ที่ได้ไปออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวางแผนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้แนวคิดที่ได้ในความหมายของการจัดการ เรียนรู้ที่วิเคราะห์และสรุปได้ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็น ในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2. พฤติกรรมการเรียนรู้

การเรียนรู้ในแต่ละครั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้น 3 ประการ จึงจะ เป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ คือ (1) การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด (Cognitive Domain) หรือด้านสติปัญญา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในสมอง (2) การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Domain) เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ อาทิ ความเชื่อ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และ(3) การเปลี่ยนแปลงด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Psychomotor Domain) หรือด้านทักษะ เพื่อให้เกิดความชำนาญ

จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แต่ละครั้งที่สมบูรณ์นั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมภายใน คือ การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมภายนอกคือ การเปลี่ยนแปลงด้านทักษะความชำนาญ หรือด้าน การปฏิบัติงานมีความชำนาญนั่นเอง ดังนั้นประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งจึงขึ้นอยู่กับ การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมีประสบการณ์ เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ขึ้นทั้งด้าน สติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ และมีพฤติกรรมหรือลักษณะที่พึงประสงค์ ค่อนข้างถาวรเกิดขึ้นในผู้เรียน พฤติกรรมการเรียนรู้จึงเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น และเป็นผลการ เรียนรู้ที่คาดหวังของผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจะมีประสิทธิภาพ มากน้อยเพียงใด ผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนจะต้องใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มาจัดเป็น กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่มีความหมาย มีคุณค่า เกิดการเรียนรู้และมี พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังนั้นแนวคิดที่ได้จาก

พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้แล้ว ยังสามารถใช้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้และใช้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ด้วย

3. การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพผลได้นั้น ผู้จัดการเรียนรู้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการ กระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 จึงจะช่วยให้ผู้จัดการเรียนรู้สามารถปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้โดยผู้เรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างค่อนข้างถาวรกับผู้เรียน

3.1 กระบวนการจัดการ เป็นหน้าที่พื้นฐานที่ผู้จัดการพึงปฏิบัติโดยมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายกระบวนการจัดการไว้พอสังเขปที่สำคัญดังนี้

ไพศาล มะระพฤษวรรณ และคณะ (2539 : 10-13) และ มัลลิกา ดันสอน (2544 : 10-13) ได้อธิบายกระบวนการจัดการว่าเป็นหน้าที่หรืองานที่ผู้จัดการต้องปฏิบัติมี 5 ประการ คือ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์การ (3) การจัดบุคคลเข้าทำงาน (4) การนำ และ (5) การควบคุม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545 : 20-22) และ ญาศินี อัครเวศน์ (2546 : 5-6) ได้อธิบายกระบวนการจัดการเป็นการทำหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้จัดการที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ มี 4 ประการ คือ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์การ (3) การนำ และ (4) การควบคุม

เกรทเนอร์ (สมพร เฟื่องจันทร์. 2547 : 33-35 ; อ้างอิงจาก Kreitner. 1983) ได้อธิบายกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผ่านการทำหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ 6 ประการ คือ (1) การวางแผน (2) การตัดสินใจ (3) การจัดองค์การ (4) การจัดการเกี่ยวกับบุคคล (5) การสื่อความหมาย และ (6) การจูงใจ

เมื่อพิจารณากระบวนการจัดการที่นักวิชาการดังกล่าวได้อธิบาย ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ของกระบวนการจัดการที่สำคัญที่นักวิชาการทุกท่านจากเอกสารที่ได้อ้างอิงจำนวน 5 ฉบับมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันจำนวน 3 ฉบับ คือ การวางแผน (3) การจัดองค์การ (3) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกันจำนวน 2 ฉบับ คือ การจัดบุคคล (2) การนำ (2) และการควบคุม (2) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เหลือที่แตกต่างกันไป ได้แก่ การตัดสินใจ (1) การสื่อความหมาย (1) และการจูงใจ (1) ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปกระบวนการจัดการซึ่งเป็นหน้าที่พื้นฐานของผู้จัดการต้องปฏิบัติที่สำคัญมีดังนี้

การวางแผน : เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการที่ควรปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยผู้จัดการต้องตัดสินใจ ตรวจสอบสถานภาพปัจจุบันขององค์การ สรรวสภาพแวดล้อม กำหนดวัตถุประสงค์ พยากรณ์สถานการณ์ในอนาคต กำหนดแนวทางปฏิบัติและ

ความจำเป็นในการใช้ทรัพยากร ประเมินแนวทางการปฏิบัติงาน ทบทวนและปรับแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่กำหนด

การจัดองค์การ : เป็นการจัดบุคคลและทรัพยากรที่ใช้เพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุ โดยมีการจัดแบ่งงาน จัดสรรทรัพยากรสำหรับงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลให้ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกันและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดบุคคล : เป็นการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับงานทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณแรงงาน ตลอดจนธำรงรักษาและพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพอยู่กับองค์กรอย่างต่อเนื่อง

การนำ : เป็นการใช้อิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามในการชี้เป้าหมาย ชักจูง กระตุ้น ให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ

การควบคุม : เป็นการติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และแก้ไขให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมาย หรือปรับปรุงแผนและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมจริง

สำหรับข้อคิดเห็นป่งชี้อื่น ๆ ที่นักวิชาการมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อาทิ “การตัดสินใจ” ของผู้จัดการนั้นต้องมีการตัดสินใจตั้งแต่กระบวนการของการวางแผนไปจนถึงการควบคุม ส่วน “การสื่อความหมาย” และ “การจูงใจ” เป็นส่วนประกอบสำคัญของหน้าที่พื้นฐานของผู้จัดการในเรื่อง “การนำ” นั้นเอง ซึ่งผู้จัดการการเรียนรู้หรือผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผล โดยผู้จัดการเรียนรู้หรือผู้สอนจะต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้วยการกำหนดแนวทางการปฏิบัติและความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ล่วงหน้า มีการประเมินผลแนวทางการปฏิบัติ ทบทวนและปรับแผนการจัดการเรียนรู้เมื่อผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไม่เป็นไปตามที่กำหนด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้สอน ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบสอดคล้องกันและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้อง ชักจูง กระตุ้นให้ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจ มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและแก้ไข ให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือบรรลุเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน

3.2 กระบวนการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการอย่างมีขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่

3.2.1 กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของพระพุทธองค์ (สวนสุทธินิเทศอรุณ. 2545 : 64-65) คือ (1) ฟัง (สุตมยปัญญา) จำ (สัทธยาปัญญา) (2) คิด (จินตมยปัญญา) (3) ปฏิบัติ (ภาวนามยปัญญา) และ (4) เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง (วิปัสสนาปัญญา)

3.2.2 กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของครอนบาค (กมลรัตน์ หล้าสูงรังษ. 2528 : 128-130 ; อ้างอิงจาก Lee J. Cronbach) คือ (1) สถานการณ์ (Situation) (2) ความพร้อม

(Readiness) (3) เป้าหมาย (Goal) (4) แปลความหมาย (Interpretation) (5) การตอบสนอง (Response) (6) ผลลัพธ์ (Consequence) และ (7) ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Thawarting)

3.2.3 กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของกาเย่ (Gagné, M. Robert. 1977 : 52-59) คือ (1) กระบวนการของความตั้งใจ: การเลือกรับรู้ (The Process of Attending: Selective Perception) (2) การเก็บสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำระยะสั้น (Short-term Memory Storage) (3) การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้สู่ความจำระยะยาว (Encoding) (4) การเก็บสะสมสิ่งที่เราที่จะจดจำไว้ (Storage) (5) การระลึกถึงหรือเรียกความจำกลับคืนมา (Retrieval) (6) การตอบสนองทั่ว ๆ ไป (Response Generation) (7) การปฏิบัติพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้ (Performance) และ (8) การแสดงผลการเรียนรู้กลับยังผู้เรียน (Feedback) และให้การเสริมแรง (Reinforcement)

3.2.4 วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของพระพุทธองค์ แนวคิดของ ลี เจ ครอนบาค แนวคิดของกาเย่ นั้นจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอนตามลำดับ โดยในแนวคิดของพระพุทธองค์ ต้องคิดและลงมือปฏิบัติจึงจะเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง ในขณะที่แนวคิดของลี เจ ครอนบาค จะต้องเริ่มต้นจากต้องมีสถานการณ์ หมายถึง สิ่งแวดล้อม หรือบรรยากาศรอบตัวผู้เรียน หรือสิ่งเร้านั้นเอง โดยสิ่งเร้านี้คือสาระการเรียนรู้รวมถึงสภาพบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความพร้อม แล้วจึงมีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของผู้สอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากเรียนรู้แล้วอย่างไร ต่อจากนั้นแปลความหมายเป็นการพยายามใช้วิธีการช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสาระการเรียนรู้รวมถึงเข้าถึงบรรยากาศการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากการกระทำของผู้เรียนที่ตอบสนอง ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ประสบผลสำเร็จก็จะนำไปใช้อีกต่อไป แต่ถ้าล้มเหลวก็จะย้อนกลับไปทบทวนเปลี่ยนแปลงความใหม่ เพื่อปรับปรุงวิธีการช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสาระการเรียนรู้รวมถึงบรรยากาศการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ส่วนกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของกาเย่นั้น ขั้นตอนแรกต้องเริ่มจากการตั้งเป้าหมายไว้ตามความคาดหวังของผู้เรียนก่อน แล้วจึงจัดวิธีการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้อย่างสัมพันธ์สอดคล้องกัน ต้องให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยการใช้สิ่งเร้าที่เรียนรู้แล้วไปประยุกต์ใช้กับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใหม่ โดยเฉพาะในชีวิตประจำวันซึ่งคล้ายคลึงกับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว สังเกตผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

จากผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้แต่ละแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยอาจกล่าวสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ควรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ (1) สถานการณ์หรือสาระการเรียนรู้ (2) เป้าหมายการเรียนรู้ (3) วิธีการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์สอดคล้องสนับสนุนให้เป้าหมายการเรียนรู้บรรลุ โดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือกระทำจริง (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งภายนอกและภายใน หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิด

ขึ้นกับผู้เรียน (5) การนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ในชีวิตประจำวัน (6) ติดตามผลการนำไปใช้ ให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียน และปรับปรุงในกรณีที่ไม่บรรลุผล กรณีที่บรรลุผลก็นำไปใช้ในโอกาสอื่นต่อไป ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้นี้ไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็นและจัดการเรียนรู้ในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ในการปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติเป็นขั้นตอนติดตัวไปใช้ในชีวิตจริง ผู้สอนสามารถนำกระบวนการเรียนรู้มาใช้จัดกิจกรรมได้ดังนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545 : 21)

1) กระบวนการเรียนรู้ทั่วไป (Generic Learning) คือ การจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อย่างมีจุดมุ่งหมาย ผ่านทางประสาทสัมผัสและช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ สามารถใช้ได้กับหลาย ๆ วิชา โดยมีผลที่เกิดขึ้นคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางความรู้ ความคิด ทักษะความสามารถทางการปฏิบัติ และลักษณะจิตพิสัย อาทิ อารมณ์ ความรู้สึก คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความสนใจ ความพอใจ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

2) กระบวนการเรียนรู้เฉพาะวิชา (Specific Learning) เป็นกระบวนการที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ตามสาระเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการ ทฤษฎี และวิธีการของกลุ่มสาระนั้น ๆ ดังกลุ่มสาระสังคมวิทยา เช่น กระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ เป็นต้น

3.3 การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้ (วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์, 2546 : 32-33)

ข้อ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อ (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

ข้อ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

ข้อ (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

ข้อ (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียน อาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

ข้อ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จากมาตรา 24 การจัดการเรียนรู้ ข้อ (1) – ข้อ (6) สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดังนี้

3.3.1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ข้อ (1) สะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สารการเรียนรู้ จะเป็นตัวกำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

ข้อ (2) สะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สารการเรียนรู้ ต้องจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้คือประสบการณ์ ให้ได้ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ควบคู่ด้วย

ข้อ (3) สะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ จะต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติจริง ให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา เน้นการคิด ด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกอย่างต่อเนื่อง และด้านทักษะ สามารถทำได้ด้วยตนเอง

ข้อ (4) สะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สารการเรียนรู้ ต้องจัดแบบบูรณาการควบคู่กับปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดี และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกวิชา

ข้อ (5) สะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ ต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้การวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทั้งของผู้สอนและผู้เรียน

ข้อ (6) สะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ ต้องออกแบบให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและชุมชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

3.3.2 ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้

ประการที่ 1 : กิจกรรมการเรียนรู้ต้องเน้นความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประการที่ 2 : กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนนั้นต้องเน้นให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ มีการปฏิบัติจนมีความชำนาญ

ประการที่ 3 : กิจกรรมการเรียนรู้นั้นต้องเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนไว้ในทุกวิชาและเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน

ประการที่ 4 : กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดต้องมีการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง หรือจัดให้มีประสบการณ์จริง เน้นทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์เพื่อแก้ไขปัญหาและการประยุกต์ใช้ความรู้

ประการที่ 5 : กิจกรรมการเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่ได้รับในชั้นเรียน กับนอกชั้นเรียน โดยเฉพาะในชุมชน โดยสาระการเรียนรู้จะต้องมีการบูรณาการความรู้ได้อย่าง สมดุล ตลอดจนต้องมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดให้กับผู้เรียนด้วย

ประการที่ 6 : กิจกรรมการเรียนรู้ต้องใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และจัด บรรยากาศให้เอื้อเหมาะสมต่อการเรียนรู้

3.4 สรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล จากผลการวิเคราะห์ กระบวนการจัดการ กระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์สรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ได้ดังนี้

3.4.1 การจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องใช้กระบวนการจัดการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์การ (3) การจัดบุคคล (4) การนำ และ(5) การควบคุม ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ให้ บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ก่อนล่วงหน้า ด้วยการกำหนดแนวทาง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ อาทิ สื่อ แหล่งเรียนจัด บรรยากาศการเรียนรู้ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เรียนและผู้สอนต่อ กิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนมีการนำใจให้เกี่ยวข้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ มีการควบคุม ติดตาม ประเมินผลว่าเป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเขียนออกมาเป็น แผนการจัดการเรียนรู้ไว้ชัดเจนต่อการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อย่างสอดคล้อง เชื่อมโยง ประสานกันก่อนล่วงหน้า

3.4.2 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องวางแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ด้วยการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.4.3 การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบ วิธีการ และเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ โดยต้องคำนึงถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

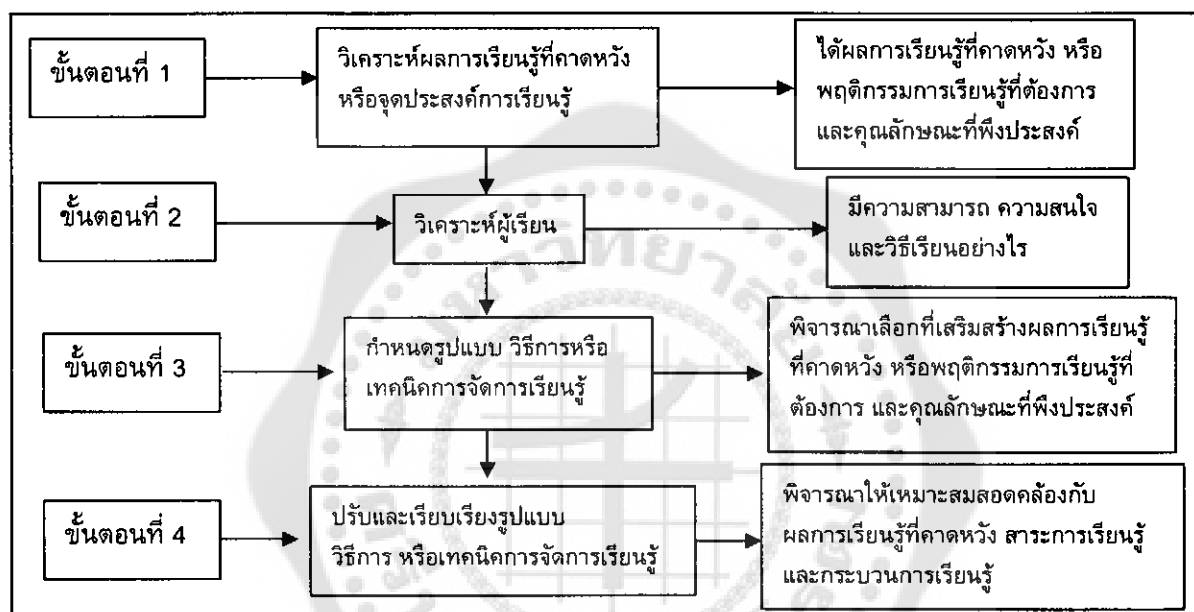
3.4.4 การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องจัดให้ผู้เรียนได้ฝึก ปฏิบัติจริง หรือได้รับประสบการณ์จริง รวมถึงมีการวิจัยศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดขึ้นด้วย

3.4.5 ผู้สอนต้องออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยง กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน รวมถึงบูรณาการสาระการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ด้วยการออกแบบจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ ล่วงหน้าจะช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้น่าขึ้น ช่วยสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงเป็นหัวใจสำคัญและสามารถช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมี

ประสิทธิผลได้ โดยผู้สอนต้องมีความสามารถใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ มาออกแบบ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนสาระ การเรียนรู้ด้วย ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้ว ยังจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วย ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ สำคัญในการจัดการเรียนรู้ตามความหมายการจัดการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้ดังกล่าวข้างต้นมาแล้ว

3.5 การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะสามารถออกแบบจัดกิจกรรม การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่มา: วัฒนาพร ระบุทุกข. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. หน้า 29-30

จากภาพประกอบ 2 รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนการออกแบบจัดกิจกรรม การเรียนรู้มีพอสังเขปดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นขั้นตอนแรกของการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะต้องมีความชัดเจน เพราะจะเป็น เครื่องนำทางการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผล เป็นความคาดหวัง ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนแต่ละรายวิชาที่จะระบุว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป อย่างไร และสามารถวัดและประเมินผลได้ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การ เรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการวางแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 : วิเคราะห์ผู้เรียน ผู้สอนต้องวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความสามารถ ในการเรียนรู้ ได้แก่ พื้นฐานความรู้เดิม ความคาดหวังต่อสิ่งที่เรียน รวมถึงความเป็นอยู่ในครอบครัว

ของผู้เรียน วิธีการแสวงหาความรู้ว่ามีความพยายามที่จะเรียนรู้หาข้อมูลต่างๆ อย่างไรบ้าง ผู้สอนจะต้องเข้าใจถึงเหตุและผลของการกระทำและยอมรับผู้เรียนในสภาพที่เป็นอยู่

ขั้นตอนที่ 3 : กำหนดรูปแบบ วิธีการ หรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้
เป็นขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องถ่ายทอดไปยังผู้เรียนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 4: ปรับและเรียบเรียงรูปแบบ วิธีการ หรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องนำรูปแบบ วิธีการ หรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้มาปรับ และเรียบเรียงให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

จะเห็นได้ว่า การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงมีความสำคัญยิ่ง โดยต้องเหมาะสมสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความสามารถอยู่ในระดับใด ผู้เรียนมีความสนใจและวิธีการเรียนของผู้เรียน ควบคู่กับสาระการเรียนรู้ที่จะจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วย ปัจจุบันยังไม่มีผลการวิจัยใดที่บ่งชี้ว่ารูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ใดดีที่สุด เพราะต่างก็มีลักษณะเด่นและข้อจำกัดในการใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกและนำมาปรับให้เหมาะสมด้วยดังตัวอย่างแนวทางการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้นี้มาใช้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ตัวอย่าง แนวทางการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง / จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา / สาระการเรียนรู้	ความรู้ / ทักษะ / คุณลักษณะที่พึงประสงค์	รูปแบบ / วิธีการ / เทคนิคการจัดการเรียนรู้
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทความสำคัญของครอบครัว	1. ชุมชน 2. บุคคลสำคัญในชุมชน 3. วิถีชีวิตของคนในชุมชน 4. เหตุการณ์ที่มีผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน	1. ทักษะการเขียน 2. ทักษะการพูด 3. ทักษะการสื่อความหมาย 4. กระบวนการกลุ่ม 5. ทักษะการค้นคว้า 6. ทักษะการสร้างความรู้	1. รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2. วิธีการสอนแบบ Storyline Method 3. บทบาทสมมุติ 4. สถานการณ์จำลอง 5. อภิปรายกลุ่ม 6. เทคนิคการตั้งคำถาม

ที่มา: วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. หน้า 31

4. ทฤษฎีการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

ทฤษฎีการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

4.1 ทฤษฎีการบุคคล ที่สำคัญคือ ผู้สอน ต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสอน มีอารมณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อการสอน และพื้นฐานด้านส่วนตัวของผู้สอน มีผลต่อการจัดการเรียน และ ผู้เรียน พื้นฐานด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจของครอบครัว พัฒนาการ ได้แก่ วุฒิภาวะ แรงจูงใจ อารมณ์ ร่างกาย สติปัญญา ความสนใจ และอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.2 ทฤษฎีการวิธีการ เป็นวิธีจัดกิจกรรม 3 รูปแบบ ได้แก่ (รุจิรี ภูสาระ. 2545 : 64-81)

4.2.1 วิธีการนำเสนอเนื้อหาในการสอน มี 5 รูปแบบที่ใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการสอน คือ (1) รูปแบบที่ผู้สอนเป็นผู้อภิปราย (2) รูปแบบการให้แสดงพฤติกรรม (3) รูปแบบการพัฒนาสติปัญญา (4) รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ และ (5) รูปแบบการจัดการ

ในการเลือกวิธีการเสนอเนื้อหาควรใช้วิธีการที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา ความสนใจ ความสามารถ ระดับพัฒนาการของผู้เรียน ชีวิตจริงของผู้เรียน โดยผู้สอนต้องมีความสามารถที่จะใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย กำหนดและนำข้อมูลมาเสนอต่อผู้เรียน ผู้สอนต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษา เสนอแนะ วินิจฉัย เป็นผู้ร่วมเรียนในขณะที่ผู้เรียนกำลังทำกิจกรรม มีความสามารถในการติดต่อกับชุมชนในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา

4.2.2 วิธีการจัดการเนื้อหาเพื่อการสอน ผู้สอนต้องมีการจัดการเนื้อหา เพื่อให้การสอนดำเนินการไปได้ ได้แก่ การบูรณาการ การเรียงลำดับเนื้อหาตั้งแต่ข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด ทักษะระดับความยากง่ายของเนื้อหา การนำเสนอ และการจัดการเนื้อหาเพื่อการสอนอย่างสมเหตุสมผล โดยจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงกับแนวความคิดรวบยอด

4.2.3 วิธีการจัดการหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรรายวิชา หลักสูตรกิจกรรม และหลักสูตรแกน ควรมีการเขียนถึงรายละเอียดย่อยของหลักสูตรไว้ด้วย นอกจากจะกล่าวถึงการถ่ายโอนเนื้อหา บทบาทของครูสอน ผู้เรียนในการเรียนการสอน

4.3 ทฤษฎีการเนื้อหา หรือสาระการเรียนรู้ ควรมีความเที่ยงตรงแสดงผลการเรียนรู้ออกมาได้ตรงตามจุดประสงค์ มีใจความสำคัญ ความคิดรวบยอด และหลักการของวิชานั้น ๆ ด้วย ผู้เรียนมีความสนใจเนื้อหา มีความสามารถในการเข้าใจและเรียนรู้เนื้อหานั้น และสอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคม อาทิ พัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม เข้าใจธรรมชาติ การจัดการธรรมชาติ เข้าใจวัฒนธรรมกลุ่ม พัฒนาความคิดที่เป็นอิสระ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความคิดรอบข้างตน และสามารถนำไปใช้ในการจัดการของผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4.4 ทรัพยากร วัสดุ และเครื่องมือ ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ จะต้องมีการวางแผน การใช้วัสดุ และเครื่องมือที่จำเป็นเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุผล และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องมีการตรวจสอบสภาพให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งาน

4.5 ทรัพยากรงบประมาณ เป็นสิ่งที่ผู้สอนควรจัดวางแผนการใช้งบประมาณก่อน ขณะ และภายหลังการสอนว่ามีค่าใช้จ่ายในเรื่องใดบ้างที่จำเป็น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

จะเห็นได้ว่าแนวคิดที่ได้จากทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้มาช่วยวางแผนการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้

5. แผนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลนั้นต้องมุ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนจะต้องมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ให้พร้อมก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2546 : 213-220 ; อ้างอิงจาก กรมวิชาการ. 2544)

5.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5.2 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

5.2.1 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

5.2.2 เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยผู้สอนต้องลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถาม หรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้ไข หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในกิจกรรมด้วยตนเอง

5.2.3 เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ และสามารถนำกระบวนการไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

5.2.4 เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้ใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และผู้เรียน

5.2.5 เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

5.3.1 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้เดิม เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้ใหม่ และเขียนรายละเอียดของแต่ละหัวข้อของแผนการจัดการเรียนรู้

5.3.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อนำมาเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ อารมณ์ ความรู้สึกและค่านิยม

5.3.3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ โดยเลือกและขยายสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น มีความเที่ยงตรง เป็นตัวแทนของความรู้และสำคัญ

5.3.4 วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมให้ปฏิบัติทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและถ่ายทอดการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ๆ ให้ผู้เรียนตรวจสอบความเข้าใจ สรุปเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้และจะเรียนต่อไป

5.3.5 วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล โดยเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้หลากหลายวิธีการ เครื่องมือมีความเชื่อมั่น แปลผลไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา

5.3.6 วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

5.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

5.4.1 ส่วนนำ ได้แก่ รายวิชา/กลุ่ม ชั้น ชื่อหน่วยการเรียนรู้ หรือชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนเวลาที่สอนกี่ชั่วโมง

5.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นการระบุจุดประสงค์ให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม หรือด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย เพื่อให้เกิดทักษะนั่นเอง

5.4.3 สาระการเรียนรู้ เป็นการระบุเนื้อหาสาระหรือแนวคิดของเนื้อเรื่องหรือสาระที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ เรียงตามลำดับเป็นข้อ ๆ ตลอดจนวิธีการแสวงหาความรู้จากสาระนั้น ๆ สาระการเรียนรู้ หรือเนื้อหาความรู้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้พอสังเขปมีดังนี้

ธำรง บัวศรี (2542 : 121-124) ได้กล่าวถึงสาระการเรียนรู้หรือเนื้อหาความรู้ไว้ 3 ทศนะ คือ

1) ความรู้ คือ วิชาหรือสาขาวิชาที่เกิดจากการประมวลข้อเท็จจริงและมโนทัศน์หรือแนวความคิดรวบยอดเข้าเป็นหมวดหมู่อย่างมีระเบียบ ในแง่ของการสอน ทำได้โดยวิธีการถ่ายทอดโดยตรงไปตรงมา ผู้สอนเป็นผู้บอกวิชาความรู้ ในขณะที่ผู้เรียนรับฟังและจดจำไว้

2) **ความรู้** คือ ผลที่เกิดจากประสบการณ์ โดยผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ การจัดการเรียนการสอนจึงต้องสอบถามความต้องการและปัญหาของผู้เรียน

3) **ความรู้** คือ สิ่งที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานกันระหว่างวิชาหรือสาขาวิชาต่าง ๆ กับประสบการณ์ โดยผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดี ผู้เรียนจะต้องเข้าใจว่าความรู้มีหลายประเภท การเรียนรู้บางประเภทต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าเป็นหลัก บางประเภทต้องอาศัยการแปลความ บางประเภทต้องอาศัยการใช้เหตุผล ทักษะนี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบและพัฒนาหลักสูตรได้มากโดยเฉพาะการแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล

แครทวูล (McMillian, H. James. 2004 : 41-42 ; citing Anderson Krathwohl. 2001) ได้กล่าวถึงมิติของความรู้ประกอบด้วย 4 ประเภทดังนี้

1) **ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง (Factual Knowledge)** หมายถึง ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ผู้เรียนต้องมีความรู้เพื่อฝึกหัดหรือการแก้ไขปัญหา

2) **ความรู้ที่เป็นแนวความคิดรวบยอด (Conceptual Knowledge)** หมายถึง ความรู้ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันท่ามกลางองค์ประกอบพื้นฐานภายในโครงสร้างใหญ่ที่ทำให้สามารถไปด้วยกันได้

3) **ความรู้ที่เป็นการกระทำ (Procedural Knowledge)** หมายถึง ความรู้ที่เป็นวิธีการกระทำการต่าง ๆ วิธีการแสวงหาความรู้ และเกณฑ์ที่เป็นทักษะ เทคนิค วิธีการ

4) **ความรู้ที่เป็นปัญญา (Metacognitive Knowledge)** หมายถึง ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญญาการตระหนักรู้และเป็นความรู้ในตัวตนของผู้เป็นเจ้าของความรู้

ประพนธ์ ผาสุขยัต (2547 : 84-85) ได้กล่าวถึงความรู้ไว้ 2 ประเภทคือ

1) **ความรู้ที่เห็นได้ชัด (Explicit Knowledge)** คือ ความรู้ที่อาจจะอยู่ในรูปของเอกสาร หนังสือ ตำรับตำรา คู่มือปฏิบัติงาน หรือในไฟล์คอมพิวเตอร์ หรือความรู้คือวิชานั้นเอง

2) **ความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคน (Implicit Knowledge)** คือ ความรู้ที่ฝังลึกฝังออกมาค่อนข้างยาก เป็นสิ่งที่เรารู้แต่มันซ่อนเร้นอยู่ จนเราเองก็ไม่รู้ว่ารู้อะไร ๆ นั้น หรือความรู้คือผลที่เกิดจากประสบการณ์หรือความรู้ที่เป็นปัญญาในตัวตนของคนนั้น

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าเนื้อหาความรู้หรือสาระการเรียนรู้ที่นักวิชาการแต่ละท่านได้ให้ความหมายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าความรู้ไม่ใช่มีอยู่ในตำราอย่างเดียวแต่ความรู้มีอยู่หลายรูปแบบ ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้ไปเป็นความรู้พื้นฐานในการจัดสาระการเรียนรู้ในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ที่จะต้องจัดให้กับผู้เรียนในรายวิชาจิตวิทยาสังคมที่รับผิดชอบสอนควรมีความหลากหลายครอบคลุมสาระการเรียนรู้เหล่านี้

5.4.4 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1) ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือเป็นสำคัญ
- 2) ใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้

3) มีลำดับขั้นตอนเป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นปฏิบัติกิจกรรม และขั้นสรุปหลักการความคิดรวบยอด

5.4.5 การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1) ประเมินสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ
- 2) ประเมินอารมณ์ ความรู้สึก
- 3) ประเมินผลการปฏิบัติ หรือทักษะ/กระบวนการ
- 4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้

5.4.6 แหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1) วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ตามลำดับของกิจกรรม
- 2) ระบุแหล่งการเรียนรู้ สถานที่ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนไปศึกษาเรียนรู้
- 3) ระบุบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นวิทยากร

5.4.7 บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1) เขียนแสดงผลการจัดการเรียนรู้
- 2) เขียนปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) เขียนข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

เรียนรู้ครั้งต่อไป

จะเห็นได้ว่าแนวคิดที่ได้จากแผนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้

6. แนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา

6.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาตามความคิดเห็นของนักวิชาการ ได้มีนักวิชาการด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งต่างประเทศและในประเทศได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญพอสังเขปได้แก่

ฮาวอร์ท แกรนท์ เจนนิเฟอร์ และคอนราด เอฟ คลิฟตัน (Haworth, Grant. Jennifer; & Conrad, F. Clifton. 1997 : 212-213) ได้เสนอวิธีการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการสอนในหลักสูตรอุดมศึกษา โดยเฉพาะการเชื่อมโยงทฤษฎีลงไปและบูรณาการแนวความคิดรวบยอดมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพในหลักสูตรระดับรายวิชา 5 ข้อ ดังนี้

ข้อ 1 การเชื่อมโยงทฤษฎี ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตั้งแต่ระดับคณะ ผู้บริหาร และผู้เรียน ต้องสนับสนุนซึ่งกันและกันในการจัดการสอนและการเรียนรู้ โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนมี

ประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น เป็นไปตามการเจริญเติบโตและการพัฒนาการ ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (Active Student Learning) เชื่อมโยงทฤษฎีกับประสบการณ์ที่ได้รับให้ผู้เรียนเกิดการหยั่งรู้ (Insight) การวิเคราะห์ให้ผู้เรียนควบคู่กับบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงมีความสำคัญยิ่ง

ข้อ 2 การบูรณาการทฤษฎีลงในหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพนั้นต้องช่วยให้เกิดความเข้าใจได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งด้วย กล่าวคือ ต้องเน้นวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนควบคู่กับการจัดการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (Participatory Cultures and Interactive Teaching and Learning) อาทิ การใช้การสนทนาแบบวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Dialogue) การนำเสนอภาพแวดล้อมที่เสี่ยง (A Risk-Taking Environment) มาช่วยในการเรียนรู้ โดยเฉพาะต้องให้ผู้เรียนสร้างหรือหยั่งรู้ในสิ่งใหม่ ๆ หรือสร้างความรู้หรือเกิดแนวความคิดรวบยอดใหม่ ๆ ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดในหลักสูตรถ้าผู้สอนสามารถจัดได้อย่างมีคุณภาพอย่างแท้จริง ต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดลักษณะเหล่านี้

ข้อ 3 การจัดหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ กล่าวคือ ทฤษฎีในหลักสูตรการศึกษาที่จัดให้บุคคลเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นว่าผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจมากขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่จดจำการเรียนรู้และเป็นไปตามพัฒนาการตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ของหลักสูตรเท่านั้น แต่จะต้องช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ (Understanding) มีสัมพันธภาพขณะศึกษาสำรวจ (Exploring Relationship) มีประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience) และมีผลลัพธ์เกิดขึ้นในผู้เรียน (Student Outcomes)

ข้อ 4 การเชื่อมโยงความรู้ให้กว้างครอบคลุมแนวความคิดรวบยอดได้นั้น ทฤษฎีจะต้องจัดในลักษณะเบ็ดเสร็จ (Comprehensive) และบูรณาการ (Integrate) ลงไปในหลักสูตร กล่าวคือ ผู้จัดการเรียนการสอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญจะต้องมาพิจารณาร่วมกันและบูรณาการทฤษฎีลงไปในหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อสนับสนุนการอธิบายสิ่งที่ค้นพบว่าเป็นเพราะอะไร ทำไมจึงทำอย่างนั้น ลงไปในหลักสูตรให้กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียว

ข้อ 5 การเชื่อมโยงทฤษฎีลงไปในกรอบแนวคิดการประเมินและการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร จะเป็นมุมมองใหม่ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจได้อย่างมีคุณภาพ กล่าวคือ ทฤษฎีเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความพยายามประเมินและปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร

จะเห็นได้ว่า วิธีการเชื่อมโยงการสอนและการเรียนรู้ในหลักสูตรอุดมศึกษาที่มีคุณภาพนั้นต้องเป็นการจัดการเรียนรู้และการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำอย่างเต็มตัวเป็นหลัก เน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยนำข้อมูลสภาพแวดล้อมหรือ

ปัจจัยเสี่ยงมาวិพากษ์ วิจารณ์ให้เกิดการหยั่งรู้ เพื่อสร้างความรู้ หรือแนวความคิดรวบยอด โดยผู้เรียนต้องเกิดความเข้าใจ นอกจากจดจำการเรียนรู้ มีสัมพันธภาพร่วมกันในระหว่างการเรียนรู้ มีประสบการณ์การเรียนรู้ และมีผลลัพธ์เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยการเชื่อมโยงเนื้อหาทฤษฎีต้องเป็นไปในลักษณะแบบเบ็ดเสร็จและบูรณาการลงไปในหลักสูตร สนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องประเมินและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้อย่างแท้จริง ซึ่งก็ก็ต้องให้มีการวิจัยควบคู่กับการสอนด้วยนั่นเอง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 7-21) ได้ศึกษาการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา โดยได้มีการศึกษาหลักเกณฑ์ รูปแบบของหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและเสนอแนะเป็นบทสรุปสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไว้ดังนี้

ข้อ 1 หลักสูตรที่ดีควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มุ่งเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา ให้ความสำคัญกับทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในสังคมข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา เอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น และมุ่งพัฒนาความเป็นสากล

ข้อ 2 โครงสร้างของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องจัดประสบการณ์หรือส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตามโครงสร้างหลักสูตรที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปตามธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทักษะชีวิตและสังคม รวมทั้งทักษะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วย

ข้อ 3 การเลือกเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาความรู้กับชีวิตจริงด้วย วิธีการเรียนที่เน้นประสบการณ์ตรงและใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อ 4 หลักสูตรต้องมีการประเมินและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

ข้อ 5 รูปแบบการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยภาพรวมสถาบันอุดมศึกษาอาจจะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือเนื้อหาสาระเป็นรายวิชา (Course) แต่ละรายวิชาอาจจัดเป็นแบบเน้นเฉพาะสาขาวิชาเดียว (Discipline-Based Curriculum) ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับวิธีการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีลักษณะบูรณาการและจัดประสบการณ์ให้มีความยืดหยุ่น

ข้อ 6 ปฏิรูปการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนกระบวนการของครูหรืออาจารย์ผู้สอน จากการป้อนเป็นการจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่งเสริมให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ให้เรียนรู้และทบทวนด้วยตนเอง ใช้ประโยชน์จากแหล่งความรู้และศักยภาพที่มีอยู่แล้วของสถาบันอุดมศึกษามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ทำให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน

ข้อ 7 ด้านผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากผู้ป้อนเป็นผู้สนับสนุน ชี้นำ และอำนวยความสะดวก

ข้อ 8 ด้านการเรียนการสอน จัดรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติ เนื้อหาและระดับของผู้เรียน ลดการบรรยาย เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน จัดกระบวนการพัฒนาทักษะและเทคนิคการสอนของอาจารย์ให้สามารถดำเนินการสอนตามหลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ

จะเห็นได้ว่าระบบการศึกษาไทยโดยเฉพาะอุดมศึกษานอกจากจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมแล้ว จะต้องจัดกิจกรรมให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความรู้วิชาการกับสภาพสังคมจริงของไทยด้วย ที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ความเชื่อที่เน้นเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม การพึ่งพิงธรรมชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ เรียนรู้อย่างตื่นตัว ปฏิบัติกิจกรรมและทบทวนด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนปรับบทบาทจากผู้ป้อนเป็นผู้สนับสนุน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านอารมณ์ความรู้สึก เห็นคุณค่าของระเบียบ แบบแผน ประเพณี วัฒนธรรม โดยจะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติตามมา นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือพฤติกรรมก็จะช่วยเสริมสร้างให้บัณฑิตมีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

6.2 วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาตามความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการจัดการเรียนรู้ในข้อ 6.1 ของนักวิชาการ มาวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้แนวทางจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่นักวิชาการทั้งสองคนมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ เชื่อมโยงทฤษฎีกับประสบการณ์/เชื่อมโยงวิชาความรู้กับชีวิตจริง (2) การมีส่วนร่วมของผู้เรียนควบคู่กับผู้เรียนเป็นผู้กระทำด้วยตนเอง/จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและทักษะ (2) ใช้การสนทนาแบบวิพากษ์วิจารณ์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน (2) มีสัมพันธภาพขณะศึกษาสำรวจ/มีประสบการณ์ตรง (2) มีการจัดทฤษฎีในลักษณะเบ็ดเสร็จและบูรณาการ เชื่อมโยงทฤษฎีในกรอบแนวคิดการประเมินและปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร/ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรสม่ำเสมอ (2) หลักสูตรมุ่งเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา ทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และส่งเสริมการเห็นคุณค่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น และมุ่งพัฒนาความเป็นสากล/มีผลลัพธ์เกิดขึ้นในผู้เรียน (2) ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย/นำสภาพแวดล้อมเสี่ยงให้เรียนรู้ (2) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการแต่ละคนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ ให้ผู้เรียนหยั่งรู้สิ่งใหม่ ๆ สร้างความรู้หรือแนวความคิดรวบยอดให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากกว่าจดจำ (1) จัดการเรียนการสอนหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติเนื้อหา และระดับของผู้เรียน ลดการบรรยาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (1)

จะเห็นได้ว่าข้อคิดเห็นบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาตามความคิดเห็นของนักวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศได้สะท้อนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ 4 ประเด็นด้วยกัน

ได้แก่ (1) สารการเรียนรู้ (2) กระบวนการเรียนรู้ (3) ผลการเรียนรู้ และ (4) คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ดังนี้

ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่ 1 การจัดการการเรียนรู้ ข้อคิดเห็นที่สะท้อนการจัดการการเรียนรู้คือ เชื่อมโยงทฤษฎีกับประสบการณ์/เชื่อมโยงวิชาความรู้กับชีวิตจริง ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย/นำสภาพแวดล้อมเสี่ยงให้เรียนรู้ จากข้อบ่งชี้เหล่านี้ได้ให้แนวทางการจัดการการเรียนรู้กับผู้สอน ต้องมีทั้งความรู้วิชาการควบคู่กับความรู้คือประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมจริงในสังคมหรือชุมชนที่พบได้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้สอนต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งความรู้วิชาการ และความรู้ชุมชน หรือข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่พบได้จริงในชุมชนควบคู่กันไปอย่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ข้อคิดเห็นบ่งชี้มีการจัดทฤษฎีในลักษณะเบ็ดเสร็จและบูรณาการ ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่เป็นความรู้วิชาการกับความรู้คือประสบการณ์ให้มีลักษณะสอดคล้องกับชีวิตจริงที่ต้องเผชิญในลักษณะบูรณาการด้วย

ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ มีข้อคิดเห็นที่สะท้อนกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องจัดที่สำคัญได้แก่

ข้อคิดเห็นบ่งชี้การมีส่วนร่วมของผู้เรียนควบคู่กับผู้เรียนเป็นผู้กระทำด้วยตนเอง/จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและทักษะ ผู้สอนควรใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมควบคู่กับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนจนมีทักษะความชำนาญ

ข้อคิดเห็นบ่งชี้ใช้การสนทนาแบบวิพากษ์วิจารณ์/แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และความรู้ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ผู้สอนควรใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด และกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ

ข้อคิดเห็นบ่งชี้มีสัมพันธภาพขณะศึกษาสำรวจ/มีประสบการณ์ตรง ผู้สอนควรใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม

ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่ 3 ผลการเรียนรู้ ข้อคิดเห็นที่สะท้อนผลการเรียนรู้ คือ หลักสูตรมุ่งเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา ทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และส่งเสริมการเห็นคุณค่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น และมุ่งพัฒนาความเป็นสากล/มีผลลัพธ์เกิดขึ้นในผู้เรียน ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะโดยเฉพาะทักษะที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ขึ้นในผู้เรียน

ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่ 4 คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ข้อคิดเห็นที่สะท้อนคุณภาพการจัดการเรียนรู้ คือ เชื่อมโยงทฤษฎีในกรอบแนวคิดการประเมินและปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร/ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรสม่ำเสมอ ข้อบ่งชี้เหล่านี้ผู้สอนควรใช้การวิจัยควบคู่กับการสอน หรือใช้การวิจัยปฏิบัติการในการจัดการเรียนรู้นั้นเอง เพื่อให้สามารถปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ได้ผลการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาตามความคิดเห็นของนักวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศ ผู้สอนควรจัดสาระการเรียนรู้ที่เป็นความรู้วิชาการให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความรู้คือประสบการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงที่ต้องเผชิญในลักษณะบูรณาการกัน

ส่วนกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนควรใช้รูปแบบการเรียนรู้/วิธีการ/เทคนิคที่ใช้จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย อาทิ ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมควบคู่กับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนจนมีทักษะความชำนาญ ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการสืบสอบ และแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม เน้นกระบวนการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำของผู้เรียนให้คิดวิเคราะห์บททบทวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สำหรับผลการเรียนรู้ จะต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ โดยมีการประเมินปรับปรุงผลการเรียนรู้ที่ได้ว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผลการเรียนรู้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

นอกจากนี้การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงโดยจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป้าหมายของการสอนคือ การสร้างสรรค์สถานการณ์ และโอกาสให้กับผู้เรียนอย่างมีเจตนากระทำเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ (Kemmm John & Close Ann. 1995 : 91-106) การสอนจึงเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2546: 2) ดังนั้นการเรียนรู้กับการสอนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง อาจารย์ผู้สอนจึงต้องนำหลักการเรียนรู้ มาเป็นประโยชน์ต่อการสอนโดยจัดให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันตามหลักการของการเรียนรู้และหลักการสอน และจะต้องให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจหรือด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ การปฏิบัติจนมีความชำนาญ นำไปสู่การเกิดพฤติกรรม หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้

จะเห็นได้ว่าเนื่องจากการเรียนรู้และการสอนไม่ได้เป็นเรื่องเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์กัน ถ้าผู้สอนมีความเชื่อว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างไร ผู้สอนก็จะสอนตามความเชื่อว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างนั้น ความเชื่อของผู้สอนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ผู้สอนต้องปรับกระบวนการทัศน์ของตนเองใหม่ให้ได้ว่าผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ได้ กระบวนการเรียนรู้ต้องไม่ใช่ใช้วิธีการบอกเล่าบรรยายเป็นหลักเพียงวิธีการเดียวเท่านั้น แต่ต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เน้นประสบการณ์ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ เน้นการปฏิบัติจริงที่ผู้เรียนรู้เป้าหมายและเห็นคุณค่า จึงจะทำให้การเรียนรู้ได้ผล

สมบูรณ์ ต้องให้ผู้เรียนได้รับทราบผลการเรียนรู้ด้วยการสะท้อนผลหรือให้ข้อมูลย้อนกลับ จะได้ปรับปรุงแก้ไข จะช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

สำหรับสาระการเรียนรู้ ต้องมีโครงสร้างของเนื้อหา เน้นภาพรวมมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนย่อย มีความหมายและใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี ทำให้เห็นลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการทางสติปัญญา ที่ใช้ในการสร้างความเข้าใจ เป็นกระบวนการจัดกระทำต่อข้อมูล ประสบการณ์ เพื่อสร้างความหมาย เป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่ไม่มีผู้ใดทำแทนกันได้ และการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (A Social Process) เนื่องจากบุคคลอยู่ในสังคม เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาตนเอง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย (ทิตนา แคมมณี; และธนาธิป พรกุล. 2546 : 38) การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Good Environment) เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา ทั้งในชั้นเรียน ครอบครัวยุ และชุมชน การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life Long Process) ที่จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และการกระทำ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยจึงสรุปแนวคิดที่ได้จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยสามารถนำมาเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการวิจัยปฏิบัติการควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียน

7. สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

7.1 ความคิดเห็นของนักวิชาการด้านการศึกษามีต่อสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่สำคัญมีดังนี้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2542-2543 : บทบรรณาธิการ) ได้กล่าวถึง ภาพที่พบได้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยไว้อย่างชัดเจน 4 ประการดังนี้ (1) เป็นสถาบันที่ถ่ายทอดความรู้เป็นหลัก (2) การเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย อาจารย์เป็นผู้บอก นิสิตนักศึกษาเป็นผู้รับความรู้ (3) สถาบันอุดมศึกษาไม่สนใจสังคม ต้องให้สังคมปรับตามสถาบันอุดมศึกษา และ (4) บัณฑิตเก่งแต่วิชาการ ขาดความสมดุล ด้านคุณธรรมจริยธรรมและมุ่งมั่นต่อส่วนรวม

วิจารณ์ พานิช (2544 : 6-9) ได้กล่าวว่า การอุดมศึกษาไทยในลักษณะที่เป็น “สายใยหลอก” คือผ่านองค์ความรู้ที่ส่วนใหญ่เป็น “ของนอก” ไม่ใช่องค์ความรู้ใน “บริบทไทย” เนื่องจากอุดมศึกษาไทยไม่เข้าไปเชื่อมโยงกับสภาพจริงของสังคมไทย ชอบที่จะเชื่อมโยงกับสากลมากกว่า ทำให้อุดมศึกษาไทยตกอยู่ในสภาพ “ไม่รู้จักสังคมไทยดีพอ”

สีปนนท์ เกตุทัต (2543 : 105) กล่าวว่า จุดอ่อนของการศึกษาไทยยังคงเน้น
ที่องค์ความรู้มากกว่าวิธีการหาความรู้และกระบวนการเรียนรู้

ประเวศ วะสี (2543 : 124) ได้กล่าวว่า การศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาจาก
ฐานของความจริง ไม่เข้าไปเชื่อมโยงกับสภาพจริงของสังคมไทย

สุนน อมรวิวัฒน์ (2546 : 75) ได้กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยว่าใช้
การบรรยายอย่างเดียวในชั้นเรียน

สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่นักวิชาการด้าน
การศึกษาได้สะท้อนดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นเบื้องต้นที่สะท้อนสภาพปัญหา
กระบวนการเรียนรู้ที่นักวิชาการส่วนใหญ่จำนวน 3 ใน 5 คนให้ความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน
คือ ไม่เชื่อมโยงกับสภาพจริงของสังคม/ไม่สนใจสังคมไทย/ไม่รู้จักสังคมไทย (3) ยังได้สะท้อน
สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่เน้นศึกษาความรู้วิชาการจากหนังสือตำรา ขาดการเรียนรู้
ประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อการดำรงชีวิต ขาดการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมากระตุ้นให้
ผู้เรียนได้ศึกษาประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียน ข้อคิดเห็นเบื้องต้นที่รองลงมาที่สะท้อนสภาพ
ปัญหากระบวนการเรียนรู้คือ ถ่ายทอดความรู้เป็นหลัก/ใช้การบรรยายอย่างเดียวในชั้นเรียน (2)

ส่วนข้อคิดเห็นเบื้องต้นที่นักวิชาการมีข้อคิดเห็นตรงกันน้อยหรือแตกต่างกันที่
สำคัญที่สะท้อนปัญหาสาระการเรียนรู้ ปัญหากระบวนการเรียนรู้ และปัญหาผลการเรียนรู้ ได้แก่
ข้อคิดเห็นเบื้องต้นที่สะท้อนสภาพปัญหาสาระการเรียนรู้คือ เน้นความรู้สากล/ไม่ใช่ความรู้ในบริบท
ไทย(1) ซึ่งความรู้สากลเป็นความรู้ของประเทศที่เจริญแล้ว นำมาถ่ายทอดความรู้ให้กับนิสิต
นักศึกษา ไม่เน้นให้ผู้เรียนการสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ข้อคิดเห็นเบื้องต้นที่สะท้อนสภาพปัญหา
กระบวนการเรียนรู้คือ อาจารย์เป็นผู้บอก นิสิตนักศึกษาเป็นผู้รับความรู้(1) เน้นองค์ความรู้
มากกว่าวิธีการหาความรู้และกระบวนการเรียนรู้(1) ซึ่งได้บ่งชี้ให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนในสถาบัน
อุดมศึกษาไทยส่วนใหญ่ นิยมใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เน้นการถ่ายทอดความรู้เป็นหลัก ช่วย
ให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ หรือด้านสติปัญญา
เท่านั้น ยังขาดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และการเปลี่ยนแปลงด้าน
ทักษะ นิสิตนักศึกษาจึงยังไม่เกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ ย่อมไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ข้อคิดเห็นเบื้องต้นที่สะท้อนสภาพปัญหาผลการเรียนรู้ที่สำคัญคือ บัณฑิตเก่งแต่
วิชาการ ขาดความสมดุลด้านคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งมั่นต่อส่วนรวม (1) ซึ่งได้บ่งชี้ให้เห็นว่า
บัณฑิตยังมีคุณภาพไม่ดีเพียงพอ โดยเฉพาะด้านคุณลักษณะที่ควรแสดงออกคุณธรรมจริยธรรม
และจิตสำนึกต่อส่วนรวม นอกจากนี้ผลการศึกษาปัญหาคุณภาพของบัณฑิตที่ สุธรรม อารีกุล
และคณะ (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2547 : 8-9 ; อ้างอิงจาก สุธรรม อารีกุล
และคณะ. 2540) ได้ศึกษาและสรุปไว้ในปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า บัณฑิตมีค่านิยม
หลายประการที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต มีปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถทาง

ภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ปัญหาด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ เช่น ขาดความสามารถในการประยุกต์วิชาการสู่สภาพความเป็นจริงของสังคมนั้น สอดคล้องกับผลการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รุ่นปีการศึกษา 2545-2546 พบว่า บัณฑิตในระดับปริญญาตรี มีความสามารถในการให้คำปรึกษาทางวิชาการ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ความสามารถในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารในการทำงานและความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ในขณะที่บัณฑิตมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพหรือวิชาการ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเจตคติต่องานที่ทำ และด้านความรับผิดชอบต่อจรรยาบรรณวิชาชีพอยู่ในระดับมากทุกคณะ ยังไม่ถึงระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นระดับสูงสุดของการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิต (งานประเมินผล กองแผนงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2548 : 3-4) นอกจากนี้สุธรรม อารีกุล และคณะ ยังพบว่า บัณฑิตยังคงมีปัญหาด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดในเชิงบูรณาการ การมองประเด็นปัญหา ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหา มักจะมีความคิดแบบแยกส่วน มีปัญหาด้านขาดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และปัญหาการขาดนิสัยของการใฝ่รู้ ปัญหาผลการเรียนรู้ในเรื่องคุณภาพบัณฑิตดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ 3 ด้าน คือ

ข้อ 1 ด้านสติปัญญา พบว่า บัณฑิตขาดความรู้ในศาสตร์และวิทยาการใหม่ ๆ ขาดการสร้างสรรค์ทางวิชาการหรือสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง แสดงออกถึงความไม่เท่าทันในวิทยาการใหม่ ๆ ในศาสตร์สาขานั้น ๆ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดในเชิงบูรณาการ การมองประเด็นปัญหา มักจะมีความคิดแบบแยกส่วน

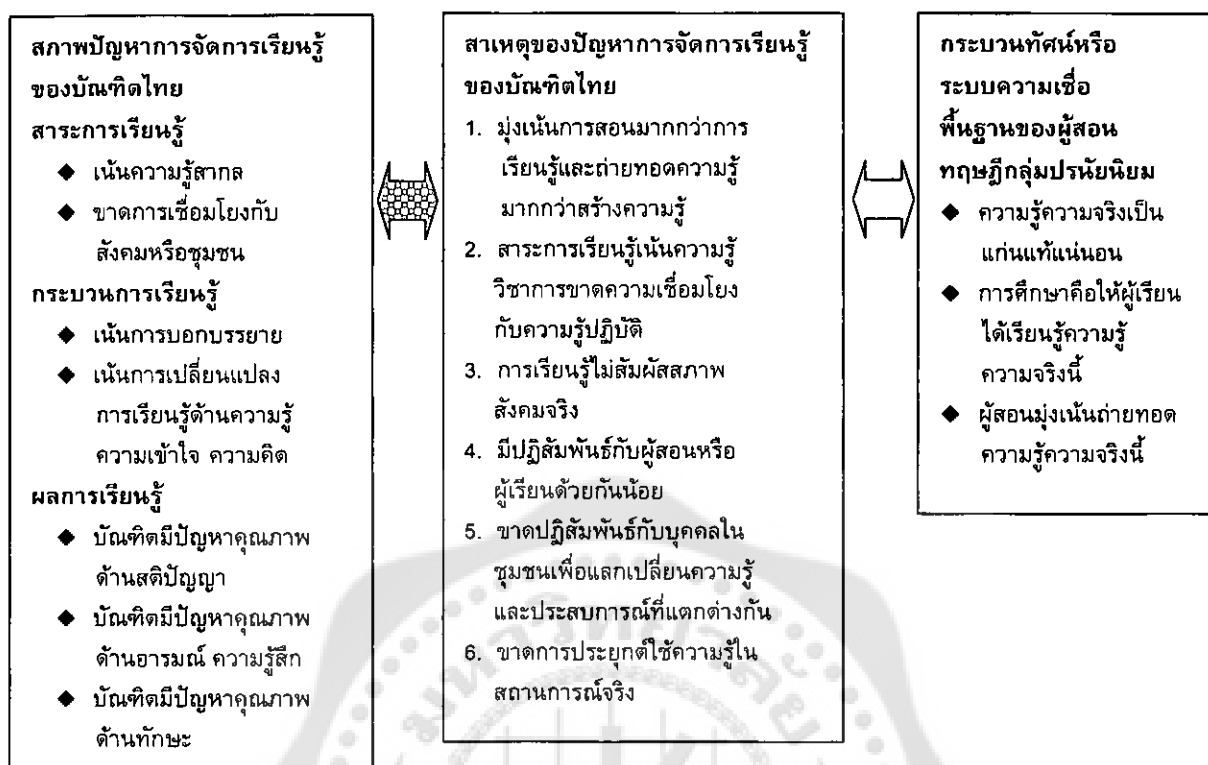
ข้อ 2 ด้านความรู้สึกร อารมณ์ พบว่า มีค่านิยมหลายประการที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต เช่น ขาดความอดทน ขาดนิสัยใฝ่รู้ และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยบางแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพยายามพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์มากขึ้น อาทิ คุณธรรมจริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ อารมณ์ความรู้สึกต่องานที่ทำอยู่ได้ในระดับมากก็ตาม แต่ก็ยังไม่ถึงระดับมากที่สุดซึ่งจะต้องพัฒนาให้มีคุณภาพถึงระดับมากที่สุดให้ได้

ข้อ 3 ด้านทักษะ พบว่า บัณฑิตขาดทักษะในการติดต่อสื่อสาร ทักษะทางสังคม การให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับวิชาการหรืองานที่ทำมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ยังคงมีปัญหาใช้ทักษะภาษาต่างประเทศ

7.2 วิเคราะห์หาสาเหตุของสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบัน

อุดมศึกษาไทย จะเห็นได้ว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนรู้ของบัณฑิตไทยที่ได้ 3 เรื่องหลักดังกล่าว คือ ปัญหาสาระการเรียนรู้ ปัญหากระบวนการเรียนรู้ และปัญหาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในบัณฑิตไทยนั้นสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงอยู่ที่ผู้สอนมุ่งเน้นการสอนมากกว่าการเรียนรู้ มุ่งเน้นถ่ายทอดความรู้มากกว่าให้บัณฑิตสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง การจัดสาระการเรียนรู้

มุ่งเน้นความรู้วิชาการ ขาดความเชื่อมโยงกับความรู้ปฏิบัติ การเรียนรู้ไม่สัมผัสสภาพสังคมจริง เรียนในชั้นเรียนเป็นหลัก มีปฏิสัมพันธ์กันกับครูสอนและผู้เรียนด้วยกันน้อย ขาดการปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้กับบุคคลในชุมชน ขาดการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง สะท้อนถึงระบบความเชื่อพื้นฐานหรือกระบวนทัศน์ (Paradigm as Basic Belief System) ของผู้สอน ซึ่งเอิกกออน และวอนนา (Guba, G. Egon & Lincoln, S. Yvonna. 1989 : 80) ได้กล่าวถึงว่าเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามระบบความเชื่อพื้นฐานที่มีอยู่ว่า โลกนี้มีความรู้ความจริง เป็นแก่นแท้แน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2548 : 91) ที่ได้อธิบายแนวคิดนี้ว่าอยู่ใน ทฤษฎีกลุ่มปรนัยนิยม (Objectivism) ทำให้การศึกษา คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรู้ ความจริงเหล่านี้ โดยผู้สอนต้องพยายามถ่ายทอดความรู้ความจริงนี้ ให้กับผู้เรียน และ ผู้เรียนจะสามารถรับรู้ สิ่งที่ผู้สอนถ่ายทอดได้อย่างเข้าใจตามที่ผู้สอนต้องการ ส่งผลให้ ผู้เรียนหรือบัณฑิตจึงเป็น ผู้ซึมซับคำตอบ (Passive Answer Absorbing) คำตอบของผู้เรียน หรือบัณฑิตได้มาจากการจดจำ จากตำราและการบรรยายของผู้สอนมากกว่าการคิดสร้างความรู้ ขึ้นด้วยตนเอง นอกจากนี้เมื่อกระบวนกรเรียนรู้มุ่งเน้นแต่การถ่ายทอดความรู้ที่เป็นแก่นแท้แน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลง ผู้สอนจึงมีความเชื่อว่า ไม่ว่าจะจัดการเรียนการสอนในบริบทใดก็ตาม สารความรู้ก็จะเป็นสารความรู้ที่เป็นแก่นแท้เท่านั้น การจัดการเรียนการสอนจึงขึ้นอยู่กับ แรงจูงใจของผู้สอนเป็นสำคัญที่เน้นการสอนมากกว่าการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีการ เปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญามากกว่าด้านอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงด้านทักษะ ซึ่งผู้สอน ต้องใช้กระบวนกรเรียนรู้หรือวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ทั้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ส่งผลให้ผู้เรียนหรือบัณฑิตขาดคุณภาพ สืบเนื่อง มาจากผู้เรียนหรือบัณฑิตไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ไม่ก่อเกิดพฤติกรรมการ เรียนรู้ หรือคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทย สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้ของ สถาบันอุดมศึกษาไทย และระบบความเชื่อพื้นฐานของผู้สอน

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทย สาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและระบบความเชื่อพื้นฐานของผู้สอน

จากภาพประกอบ 3 การแก้ไขสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้และสาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทย จึงขึ้นอยู่กับปรับเปลี่ยนระบบความเชื่อพื้นฐานหรือกระบวนทัศน์ของผู้สอนเสียใหม่ เกี่ยวกับความรู้ความจริงว่ามีอยู่อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการรับรู้และให้ความหมายของบุคคลในสังคม (Guba, G. Egon & Lincoln, S. Yvonna. 1989 : 84) ซึ่งระบบความเชื่อพื้นฐานนี้อยู่ในทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) จะสามารถสนับสนุนให้ผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ได้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มุ่งเน้นการบรรยาย ถ่ายทอดความรู้เป็นหลักหรือมุ่งเน้นการสอนมากกว่าการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมของผู้เรียนที่เป็นผู้ซึมซับคำตอบมากกว่าเป็นผู้สร้างความรู้ ตลอดจนมีความสามารถด้านการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น

7.3 แนวทางการแก้ไขสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่สำคัญมีดังนี้

กูบา จี เอ็กออน และลินคอล์น เอส วอนนา (Guba, G. Egon & Lincoln, S. Yvonna. 1989 : 84) ได้อธิบายทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่มีระบบความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ความจริงว่ามีอยู่อย่างหลากหลาย (Exist Multiple) เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น จากการคิดของคนที่ได้รับรู้สิ่งนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของข้อมูล (Amount and Quality of Information) ที่มีพลัง (Power) ในการทำความเข้าใจและได้รับการยอมรับเป็นฉันทามติของสังคม ดังนั้นความรู้ความจริงต้องได้มาจากการแสวงหาเพื่อวินิจฉัย (Finding of an Investigation) ซึ่งเป็นกระบวนการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแปลความและตีความหมายของข้อมูล (Hermeneutic Methodology) ได้แก่ การวิเคราะห์ (Analysis) การวิพากษ์วิจารณ์ (Critique) การกระทำซ้ำ ๆ คิดวิเคราะห์ซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเชื่อมโยงความรู้ของทั้งผู้สืบสวนสอบสวนและผู้ตอบสนองเป็นความรู้ใหม่ขึ้น

ทิศนา แชมมณี (2548 : 94-96) ได้เสนอแนวคิดการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองในการจัดการเรียนการสอนดังนี้

ข้อ 1 ผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีจะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (Process of Knowledge Construction) และการตระหนักรู้ในกระบวนการนั้น (Reflexive Awareness of that Process) เป้าหมายการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติงานจริง (Authentic Tasks) ผู้สอนจะต้องเป็นตัวอย่างและฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็น ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ข้อ 2 เป้าหมายของการสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัวไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้าง ความหมายที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ จะต้องให้มีประสิทธิผลถึงขั้นทำได้และแก้ปัญหาจริงได้

ข้อ 3 ในการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active) ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดการกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และต้องสร้าง ความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นของจริง และมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถจัดการทำ ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น

ข้อ 4 ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคมจริยธรรม (Sociomoral) ให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสเรียนรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยกระบวนการทางสังคมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความรู้ เพราะลำพังกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ทั้งหลายที่จัดให้ผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้นั้น ไม่เพียงพอ ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และบุคคลอื่น จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนกว้าง ชับซ้อนและหลากหลายขึ้น

ข้อ 5 ในการเรียนการสอนผู้เรียนจะนำและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ อย่างเต็มที่ โดยจะตั้งกฎระเบียบ เลือกผู้ร่วมงาน แก้ปัญหาเมื่อเกิดความขัดแย้งหรือความ คิดเห็นแตกต่างกัน ช่วยกันรับผิดชอบในกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อ 6 ในการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องทำหน้าที่สร้างแรงจูงใจภายใน ให้เกิดแก่ผู้เรียน จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจ ดำเนินกิจกรรมให้เป็นไป ในทางส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ให้คำปรึกษาแนะนำทั้งด้านวิชาการและด้านสังคมแก่ผู้เรียน ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อ 7 การประเมินผลการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนรู้ตามทฤษฎี การสร้างความรู้ด้วยตนเองนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและการสร้างความหมายที่แตกต่างกันของ บุคคล ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะหลากหลาย การประเมินตามจุดมุ่งหมายในลักษณะ ยึดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล และใช้วิธีการที่หลากหลาย

สุชิน เพ็ชรรักษ์ (2544 : 31-46) ได้เสนอหลักสำคัญในการจัดกระบวนการส่งเสริม การเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาหรือการสร้างความรู้ด้วยตนเองไว้ 6 ประการดังนี้

ข้อ 1 การเชื่อมโยงความคิด ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะเป็นเรื่องง่ายถ้าหากผู้เรียนสามารถปรับให้เชื่อมโยงเข้ากับความรู้ที่มี สะสมไว้อยู่ในสมองแล้วได้ ซึ่งการเชื่อมโยงความคิดจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความหมาย ของสิ่งที่ได้เรียนขึ้นได้ และเมื่อนำไปผสมผสานกับความรู้ที่มีอยู่แล้วก็จะทำให้สามารถคิดต่อเนื่อง ได้ต่อไปอีกมาก

ข้อ 2 การริเริ่มของผู้เรียน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้เอง มีปัญหาเกิดขึ้นก็ต้องหาคำตอบด้วยตนเอง หรือขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นตามความจำเป็น มีการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขด้วยตนเองเป็นขั้นตอนไปจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนด การกำหนดเป้าหมายและเกิดความปรารถนาที่จะก้าวไปให้ถึงจนได้ ทำให้การกระทำหรือสร้าง สิ่งต่าง ๆ มีความหมาย และมีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นเจ้าของ นอกจากนี้การได้กระทำด้วย ตนเอง ช่วยให้มีโอกาสเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อชีวิตอีกประการหนึ่งคือ **วิธีการจัดการ** ให้ สิ่งต่าง ๆ ดำเนินต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานได้

ข้อ 3 การสนับสนุนของผู้สอน ควรจะเป็นต้นแบบของผู้เรียนไม่หยุดนิ่งใน การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมในขณะเดียวกันก็สนับสนุนให้ผู้เรียน ค่อย ๆ พัฒนาดตนเองให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการเรียนรู้ไปด้วย ช่วยให้ผู้เรียนเลือกแบบการคิด ที่เหมาะสมกับตนเองได้ และผู้สอนควรสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกับผู้เรียน ประสพการณ์ จากการทำงานและการแก้ไขปัญหาพร้อมกับผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ใหญ่ในลักษณะที่ มิใช่เป็นการกระทำตามที่ผู้สอนบอก แต่เป็นการกระทำในสิ่งที่ผู้สอนกระทำ และสิ่งหนึ่งผู้สอน กระทำให้เห็นก็คือ การเอาใจใส่หรือเกาะติดกับปัญหาเรื่องหนึ่งเรื่องใดไปจนกว่าจะเข้าใจได้อย่าง

ครบถ้วนสมบูรณ์นั่นเอง อาการตื่นเต้นเร้าใจอย่างจริงใจของผู้สอนเมื่อเห็นผลงานของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักได้ว่าเขากำลังกระทำการสิ่งที่มีผลต่อเนื่องไปอีกยาวไกลและจะเอาใจใส่อย่างจริงจังกับงานที่ตนเองกระทำมากขึ้น

ข้อ 4 การแลกเปลี่ยนความคิดในสภาพที่อบอุ่นและเป็นมิตร การกระตุ้นให้เกิดการพูดคุยถึงกระบวนการคิด การแก้ไขความผิดพลาดที่พบ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนยอมรับข้อผิดพลาดของตนเองและนำมาเปิดเผยได้ พูดคุยกันได้อย่างตรงไปตรงมา ไม่ต้องเกรงจะถูกตำหนิตืดเย็นหรือล้อเลียน จึงเป็นโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและชัดเจนในการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อมีความจำเป็นแล้ว ยังช่วยให้เส้นแบ่งระหว่างผู้สอนและผู้เรียนค่อย ๆ จางหายไปในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อ 5 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดของตนเองอยู่เสมอโดยต้องรู้จักใช้ความคิดควบคุมกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง พูดอธิบายกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และวิเคราะห์พฤติกรรมและการแก้ปัญหาของตนเอง ตลอดจนจัดบันทึกกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง นำเสนอเพื่อวิเคราะห์ตนเองและแลกเปลี่ยนกับคนอื่น รับฟังข้อเสนอแนะและนำไปปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นวงจรเช่นนี้อยู่เสมอ

ข้อ 6 ความต่อเนื่อง เพื่อจะได้มีโอกาสสร้างความเข้าใจในสาระสำคัญของวิชาได้ลึกยิ่งขึ้นเป็นลำดับ พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดและผลงานกับผู้ที่สนใจทั้งในและนอกห้องเรียน

จากแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองของนักวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบางข้อที่สำคัญของแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่นักวิชาการทุกคนจากเอกสารอ้างอิงจำนวน 3 ฉบับ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือมีองค์ประกอบของกระบวนการสร้างความรู้ของแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ มีข้อมูลสถานการณ์หรือประสบการณ์ หรือพฤติกรรม หรือปัญหา (3) ใช้กระบวนการสืบสวนสอบสวน การแปลความตีความหมายของข้อมูล/จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง/วิเคราะห์การแก้พฤติกรรมหรือปัญหา (3) วิเคราะห์ วิจาร์ณ กระทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง/สะท้อนความคิด พูดอธิบายกระบวนการเรียนรู้นำเสนอเพื่อวิเคราะห์ตนเอง (3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นทั้งในและนอกชั้นเรียน/การทำความเข้าใจและได้รับการยอมรับเป็นฉันทามติ/เรียนรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (3) ส่วนข้อคิดเห็นบางข้อที่เหลือและมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันจำนวน 2 ใน 3 ฉบับที่ได้อ้างอิง ได้แก่ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (2) เชื่อมโยงความรู้ของผู้สืบสวนสอบสวนกับผู้ตอบสนอง สร้างเป็นความรู้ใหม่/เชื่อมโยงความคิด สามารถสร้างความหมายของสิ่งที่ได้เรียนรู้เมื่อนำไปผสมผสานกับความรู้ที่มีอยู่แล้ว (2)

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของข้อคิดเห็นบ่งชี้กระบวนการสร้างความรู้ของแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองดังกล่าว ได้สะท้อนให้ผู้สอนที่จัดการเรียนรู้จะต้องออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จัดกระทำกับข้อมูลสถานการณ์หรือประสบการณ์ หรือพฤติกรรม หรือปัญหาอย่างมีเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มผสมผสานกับกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด หรือกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ หรือกระบวนการแก้ปัญหา ความรู้กับการมีกระบวนการทางสังคม ด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดการเรียนรู้ที่ได้กับบุคคลทั้งในและนอกชั้นเรียน เชื่อมโยงความรู้ ความคิด สรุปอ้างอิงเป็นความรู้ใหม่ขึ้น กล่าวคือจะต้องออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน โดยเฉพาะในชุมชนจะทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ชุมชน ความรู้สึก พฤติกรรม ปัญหา ประสบการณ์ใหม่ ๆ ส่วนในชั้นเรียนเป็นความรู้วิชาการ เมื่อผู้เรียนได้รับความรู้วิชาการและความรู้ชุมชน ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึก พฤติกรรม หรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ผ่านกระบวนการทางสติปัญญา คิดวิเคราะห์ วิจัย สหาคิดความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ โดยผ่านกระบวนการทางสังคมด้วยการแลกเปลี่ยนกับบุคคลในชั้นเรียนและในชุมชน จะช่วยผู้เรียนคิดเชื่อมโยงความรู้ ความคิดที่มีอยู่เดิมกับที่ได้รับใหม่เข้าด้วยกัน สามารถสรุปอ้างอิงสร้างเป็นความรู้ใหม่ขึ้น ดังนั้นแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และแนวคิดการสร้างสร้งความรู้ร่วมกัน จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานหลักในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการทุกคนมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันอีกคือมีองค์ประกอบของกระบวนการทางสังคมของแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม/การยอมรับเป็นฉันทามติของสังคม/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เหลือมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันจำนวน 2 ใน 3 ฉบับที่ได้อ้างอิง ได้แก่ สร้างบรรยากาศทางสังคมจริยธรรมได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม/สร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกับผู้อื่น (2) และมีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ลดช่องว่างหรือเส้นแบ่งระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนหรือผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย (1)

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของข้อคิดเห็นบ่งชี้กระบวนการทางสังคมของแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้สะท้อนให้ผู้สอนที่จัดการเรียนรู้จะต้องออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันและกับบุคคลในชุมชนให้มากที่สุด ผ่านรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ ความรู้สึก และประสบการณ์ ที่มีปริมาณและคุณภาพมากพอ ผสมผสานกับรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่จะช่วยให้เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้น เสริมสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยเสริมสร้างการเคารพความคิดเห็นที่แต่ละบุคคลมีแตก

ต่างกัน สามารถลดช่องว่างหรือเส้นแบ่งระหว่างผู้เรียนกับผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ดังนั้นในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องออกแบบให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล อาทิ เพื่อนผู้เรียน ผู้สอน บุคคลในชุมชน กับสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ชนบทชนบทนิยม ประเพณี วัฒนธรรม ระเบียบแบบแผนในชุมชนจริง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ที่จะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เผชิญกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์จริงเหล่านี้

ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการทุกคนมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันข้อสุดท้ายคือมีองค์ประกอบของคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว/กระทำด้วยตนเอง/กระทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง (3) และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่นักวิชาการส่วนใหญ่จำนวน 2 ใน 3 ฉบับที่ได้อ้างอิงมีข้อคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ ตระหนักรู้ในกระบวนการ/ตระหนักและเอาใจใส่ในการกระทำที่มีผลอย่างต่อเนื่อง/มีความรับผิดชอบ (2) ผู้สอนสร้างแรงจูงใจภายในให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้/สนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ (2) และผู้เรียนมีทักษะต่าง ๆ ถึงขั้นทำได้/แก้ปัญหาได้/มีทักษะทางภาษา (2) และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เหลือจะมีความแตกต่างกันไป ได้แก่ ขึ้นกับปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ (1) ผู้สอนต้องปรับเป้าหมายการสอนจากถ่ายทอดสาระความรู้ตายตัวไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลความหมายและสร้างความหมายที่หลากหลาย (1) ผู้สอนเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (1) ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเลือกแบบคิดที่เหมาะสมกับตนเองได้ (1) ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้วิธีการจัดการอย่างต่อเนื่อง (1) ผู้เรียนเป็นผู้เชี่ยวชาญในการเรียนรู้นั้น ๆ (1) และการประเมินผลการเรียนการสอนในลักษณะยืดหยุ่นเหมาะกับแต่ละบุคคล และใช้วิธีการที่หลากหลาย (1)

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองได้สะท้อนให้ผู้สอนที่จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องดำเนินการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

ข้อ 1 จัดให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ชุมชน ความรู้ลึก ประสบการณ์จริงที่พบในชุมชน มีปริมาณและมีคุณภาพมากเพียงพอควบคู่กับความรู้วิชาการที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียน

ข้อ 2 จัดให้ผู้เรียนได้กระทำด้วยตนเอง มีโอกาสได้มีการปฏิบัติจริง จะช่วยกระตุ้นประสาทการรับรู้ของผู้เรียนให้ตื่นตัวพร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยลักษณะของกิจกรรมจะต้องเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน มีลักษณะที่หลากหลาย เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

ข้อ 3 จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการจัดการหรือกระบวนการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างต่อเนื่องด้วยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้เพื่อให้เป้าหมายบรรลุ มีการกำหนดโครงสร้าง บทบาท หน้าที่ มีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และ

ควบคุมกำกับกำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เพื่อให้เป้าหมายการเรียนรู้บรรลุผลตลอดจนจัดกิจกรรมให้มีทักษะการแก้ปัญหา และทักษะทางภาษาหรือทักษะทางสังคม เป็นต้น

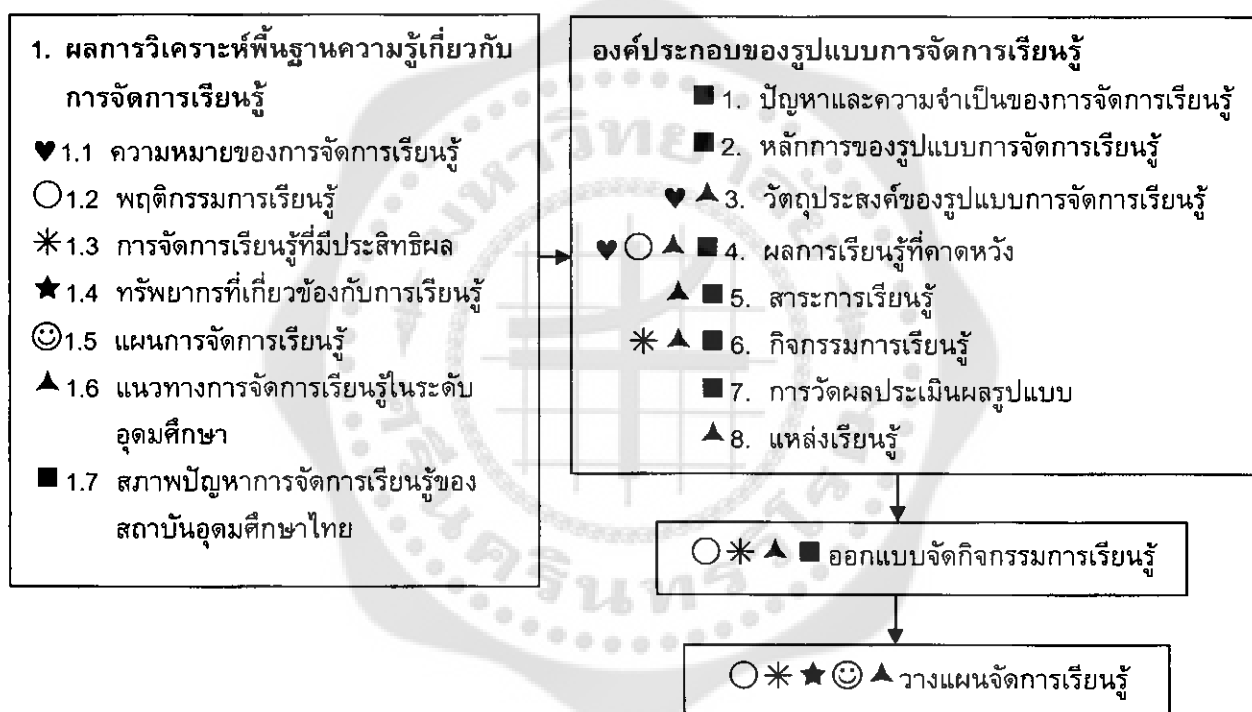
ข้อ 4 การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องของการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในกระบวนการ ตระหนักเอาใจใส่ในการกระทำที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ ต้องได้รับการฝึกฝนการนำความรู้ที่สร้างขึ้นด้วยตนเองไปประยุกต์ใช้ได้อย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในความรู้หรือวิธีการที่ใช้ในเรื่องนั้น ๆ

ข้อ 5 มีการประเมินผลการเรียนการสอนในลักษณะยืดหยุ่นเหมาะสมกับแต่ละบุคคลและใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ผู้สอนต้องนำผลการประเมินผลที่ได้มาปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนควรใช้การวิจัยปฏิบัติการมาใช้ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วย จะช่วยทั้งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้แล้ว ยังสามารถช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะแนวคิดการสร้างสร้งความรู้ร่วมกันซึ่งเป็นหนึ่งในสามของแนวคิดพื้นฐานหลักในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนสามารถใช้แนวคิดของการวิจัยปฏิบัติการสร้างสร้งความรู้ร่วมกัน นำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ทดแทนกันได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นแนวคิดที่ช่วยให้ผู้เรียนหรือบัณฑิตสร้างความรู้ได้แล้วยังช่วยแก้ไขปัญหาระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือบัณฑิตที่มีความคุ้นเคยกับการเป็นผู้ซึมซับคำตอบ ในขณะที่ผู้สอนจะถ่ายทอดความรู้สาระที่ตายตัวเป็นหลักได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้ด้วยการวิจัยปฏิบัติการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ต้องออกแบบจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีกระบวนการสร้างความรู้ควบคู่กับกระบวนการทางสังคมเสมอ โดยผู้สอนต้องวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้จากแนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิดคือ (1) แนวคิดกระบวนการสร้างสร้งความรู้ร่วมกันหรือใช้แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสร้งความรู้ร่วมกันทดแทนควบคู่กับ (2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ นำกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ในชุมชนนี้ มาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ด้วยการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับในชั้นเรียน สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้อื่นๆ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิดดังกล่าว จึงจะสามารถช่วยแก้ไขสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้สามารถผลิตบัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ในที่สุด

8. สรุปผลการวิเคราะห์พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ด้วยการนำแนวคิดที่ได้ในข้อ 1-7 ดังกล่าวข้างต้น มาเป็นพื้นฐานความรู้เขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ (2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5) สาระการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ (7) การวัดประเมินผลรูปแบบ และ (8) แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนสามารถใช้เป็นพื้นฐานความรู้ในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 การนำแนวคิดที่ได้จากผลการวิเคราะห์พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ มาเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อผลการวิเคราะห์พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้มีตรงกับตัวเลขข้อองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้อใดแสดงว่าสามารถนำแนวคิดที่ได้มาเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ข้อนั้นได้

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู่วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ได้ระบุคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม และจัดทำสนทนากลุ่มกับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาจิตวิทยาสังคมในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2548 วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2549 เกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมตามจุดมุ่งหมายของวิชา นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหาได้ข้อบ่งชี้และสังเคราะห์สรุปเป็นคุณลักษณะของนิสิตรายวิชาจิตวิทยาสังคม ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน เพื่อใช้เป็นเป้าหมายของการพัฒนา และช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามลำดับดังนี้

1. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ประกาศคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2540 และให้ถือเป็นนโยบายในการปฏิบัติแก่สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนฐานะองค์การเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1.1.1 เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์

1.1.2 เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม สามารถครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ

1.1.3 เป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

1.1.4 เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศไว้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านสติปัญญา : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการภาคทฤษฎี และมีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ ดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม

ด้านทักษะ : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจนมีความชำนาญ ได้แก่ ทักษะในการทำงาน อาทิ มีความรอบรู้ภาคปฏิบัติ

1.2 แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 จากวิสัยทัศน์ของการพัฒนาบัณฑิตในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 (งานกิจกรรมนิสิต กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2547 : 15-16) ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ว่า ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม มีสติปัญญา ใฝ่การเรียนรู้ นึกคิดอย่างเป็นระบบ มีจิตสำนึกและศักยภาพในการสร้างงาน มีบุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้นำ ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย มีวินัย รับผิดชอบต่อตนเอง และเอื้ออาทรต่อสังคม ตระหนักในคุณค่าทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น สุขภาพดี มีความเป็นสากล

จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านสติปัญญา : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ มีความรู้คู่คุณธรรม มีสติปัญญา และมีความเป็นสากล และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ นึกคิดอย่างเป็นระบบ

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมการรับรู้ตระหนักในคุณค่า ได้แก่ มีจิตสำนึกในการสร้างงาน ตระหนักในคุณค่าทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ ใฝ่การเรียนรู้ บุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้นำ ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย มีวินัย รับผิดชอบต่อตนเองและเอื้ออาทรต่อสังคม มีสุขภาพดี มีคุณธรรม

ด้านทักษะ : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจนมีความชำนาญ ได้แก่ ทักษะในการทำงาน อาทิ มีศักยภาพในการสร้างงาน

1.3 สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2550 : 48) ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ 5 ประการ ได้แก่ (1) ความรู้ (2) ทักษะการคิด (3) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (4) ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร และ (5) การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาได้กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านสติปัญญา ข้อคิดเห็นบ่งชี้เกี่ยวกับความรู้ ได้แก่ ความรู้ และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ ทักษะการคิด และทักษะการวิเคราะห์

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ข้อคิดเห็นบ่งชี้เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ ความรับผิดชอบ และคุณธรรมจริยธรรม

ด้านทักษะ ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมีความชำนาญ ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะทางสังคม

1.4 นักวิชาการด้านการศึกษา ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สำคัญมีดังนี้

ซานเชส ฟรานซิสซา (Sanchez Francisca. 2003 : Online) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถอาศัยและประกอบอาชีพได้ตามความต้องการนั้น สถาบันการศึกษาจะต้องเตรียมบุคคลให้มีความพร้อมกับสภาพสังคมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน ต้องมีส่วนในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนเองด้วย เพื่อพร้อมรับกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สภาพเศรษฐกิจที่มุ่งใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-Based Economy) ที่ใช้ข้อมูลความรู้จำนวนมากในชีวิตประจำวัน ความรู้ ประสบการณ์ และอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคล จึงเป็นหัวใจสำคัญในการแข่งขันเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ และมีความเจริญก้าวหน้า การทำงานจะมุ่งใช้ทักษะในระดับสูง บุคคลจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่น ปรับตัวได้ มีความรวดเร็ว เรียนรู้อย่างอิสระ โดยจะต้องมีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ การอ่านและเขียนข้อมูลความรู้ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ สามารถค้นหาข้อมูล ใช้ประเมินผล สร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงข้อมูลและความรู้ได้ โลกในศตวรรษที่ 21 ยังมีลักษณะของเศรษฐกิจโลก (Global Economy) การทำธุรกิจสามารถดำเนินการได้ในระหว่างประเทศ การติดต่อสื่อสารกับผู้ซื้อด้วยภาษาของผู้ซื้อจึงมีความสำคัญมาก นอกจากนี้ยังมีลักษณะที่ต้องการเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้เทคโนโลยีได้กลายเป็นแหล่งหรือสถานที่ทำงานของบุคคล ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงลักษณะการทำงานและการดำรงชีวิตของบุคคล ให้อยู่ที่บ้านแทนสถานที่ทำงาน หรือสำนักงานมากขึ้น ทักษะด้านเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน แทนสถานที่ทำงานทั้งที่เป็นองค์กรหรือสำนักงานและลักษณะประการสุดท้ายของบุคคลต้องตระหนักให้มีความสำคัญกับเรื่องของสิ่งแวดล้อมและความไม่เท่าเทียมกันของสังคม หรือสังคมขาดดุลยภาพ ในยุคศตวรรษที่ 21 สังคมจึงมีความต้องการบุคคลที่มีลักษณะของความเป็นพลเมืองเพิ่มมากขึ้น มีทักษะในการทำงานและการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานเป็นทีมได้ โดยการสื่อสารจะมีความสำคัญและต้องสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับภาษาและวัฒนธรรมนั้น ๆ

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ที่ Sanchez Francisca ได้เสนอแนะไว้ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ ซึ่งบัณฑิตควรมีออกได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านสติปัญญา : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ เรียนรู้อย่างอิสระ มีความพร้อมทางวิชาการ อ่านและเขียนข้อมูลความรู้ได้ ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ ประเมินผลข้อมูล สร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงข้อมูลและความรู้ได้

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ได้แก่ ยืดหยุ่น ปรับตัวได้ ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า

ได้แก่ ตระหนักให้ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ความไม่เท่าเทียมกันของสังคม และข้อคิดเห็นบางข้อที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ มีความรวดเร็ว ความเป็นพลเมืองเพิ่มมากขึ้น

ด้านทักษะ : ข้อคิดเห็นบางข้อที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจนมีความชำนาญได้แก่ ทักษะการใช้เทคโนโลยี อาทิ สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทักษะทางสังคม อาทิ ทักษะการสื่อสาร ได้เหมาะสมกับภาษาและวัฒนธรรม และทักษะการทำงานกลุ่ม อาทิ สามารถทำงานเป็นทีมได้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 3) ได้กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 21 สังคมต้องการบัณฑิตที่มีคุณลักษณะ 6 ประการ ได้แก่ (1) มีวิสัยทัศน์ ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สามารถเลือกรับ เลือกปฏิเสธ และอธิบายได้ว่าจะหาประโยชน์อะไรได้จากข้อมูลข่าวสาร และเป็นผู้สร้างโลกทัศน์ (2) มีความสามารถติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (3) มีค่านิยมในการตัดสินใจ และอธิบายได้ว่าตัดสินใจเพื่ออะไรและเพราะอะไร มีความเข้าใจยอมรับความแตกต่างลักษณะของวัฒนธรรม (4) เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีสมรรถภาพในการคิดวิเคราะห์เป็นระบบ (5) เป็นบุคคลที่เต็มใจร่วมแก้ไขปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อมด้วยสันติวิธี เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และปกป้องสิทธิมนุษยชน และ (6) สามารถจัดการกับอารมณ์ ควบคุมความเครียดรวมทั้งปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้เสนอแนะไว้ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบางข้อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านสติปัญญา : ข้อคิดเห็นบางข้อที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ อธิบายได้ว่าจะหาประโยชน์อะไรได้จากข้อมูลข่าวสาร ข้อคิดเห็นบางข้อที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ มีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์ สังเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร และเป็นผู้สร้างโลกทัศน์

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก: ข้อคิดเห็นบางข้อที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ได้แก่ สามารถจัดการกับอารมณ์ ควบคุมความเครียด ปรับตัวเข้ากับสังคมเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมได้ ข้อคิดเห็นบางข้อที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า ได้แก่ ค่านิยมในการตัดสินใจ และอธิบายได้ว่าตัดสินใจเพื่ออะไรและเพราะอะไร เข้าใจยอมรับความแตกต่างลักษณะของวัฒนธรรม และข้อคิดเห็นบางข้อที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา เป็นบุคคลที่เต็มใจร่วมแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยสันติวิธี และเข้าร่วมกิจกรรมการเมืองและปกป้องมนุษยชน

ด้านทักษะ : ข้อคิดเห็นบางข้อที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจนมีความชำนาญ อาทิ ทักษะทางสังคม ได้แก่ มีความสามารถติดต่อสื่อสาร และสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะการทำงานกลุ่ม ได้แก่ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สมุน อมรวิวัฒน์ (2546 : 74-75) ได้ศึกษาปณิธานและวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตของแต่ละมหาวิทยาลัย ได้ประมวลคุณลักษณะร่วมของนิสิตนักศึกษาที่เป็นวัตถุประสงค์ของการผลิตบัณฑิตได้ 9 ประการ ได้แก่ (1) มีสุขภาพดี มีความรู้คู่คุณธรรมทั้งที่เป็นคุณธรรมของนักวิชาการ คุณธรรมทางวิชาชีพ และคุณธรรมของคนดี (2) ใฝ่เรียน ใฝ่แสวงหาความรู้และมีทักษะที่เป็นเครื่องมือค้นพบความรู้ทั้งที่เป็นความรู้เรื่องไทย และความรู้เรื่องโลก ตลอดจนความรู้ในศาสตร์ที่เป็นวิชาชีพ (3) ได้รับการฝึกฝนให้คิด รู้วิธีคิด สรุปความคิด และนำความคิดไปประยุกต์ใช้จริง (4) มีความสามารถในการแสดงออก การนำเสนอ การเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งนำไปสู่ลักษณะผู้นำ และความมั่นใจในตนเอง (5) สามารถวางแผนชีวิต เห็นการณ์ไกล ไตร่ตรองเหตุผล และประพาดิตรอบคอบไม่ประมาท (6) ทำงานเป็น ขยันหมั่นเพียร มุ่งความสำเร็จในงาน (7) ปรับตัวและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี สามารถใช้ข้อมูลข่าวสารให้เกิดประโยชน์ทางสร้างสรรค์ (8) เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มของสถาบัน เป็นพลเมืองดี และเป็นพลเมืองโลกที่ใฝ่สันติ พร้อมทั้งจะเป็นผู้ให้ ผู้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางสังคมและผดุงความยุติธรรมในสังคม และ (9) มีคุณภาพและความสามารถทางวิชาการสูงพอที่จะแข่งขันกับผู้อื่น และสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้จากการทำงาน

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ที่ สมุน อมรวิวัฒน์ ประมวลไว้ได้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกได้ 3 ด้านดังนี้

ด้านสติปัญญา : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ มีความรู้คู่คุณธรรม มีการเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ได้แก่ มีคุณภาพและความสามารถทางวิชาการสูงพอที่จะแข่งขันกับผู้อื่น และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ ได้รับการฝึกฝนให้คิด รู้วิธีคิด สรุปความคิด นำความคิดไปประยุกต์ใช้ ไตร่ตรองเหตุผล สามารถใช้ข้อมูลข่าวสารให้เกิดประโยชน์ทางสร้างสรรค์ เห็นการณ์ไกล สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้จากการทำงาน

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ได้แก่ ปรับตัวและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า ได้แก่ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางสังคมและผดุงความยุติธรรมในสังคม และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ มีลักษณะผู้นำ มีความมั่นใจในตนเอง ประพาดิตรอบคอบไม่ประมาท ขยันหมั่นเพียร มุ่งความสำเร็จในงาน เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มของสถาบัน เป็นพลเมืองดี เป็นพลเมืองโลกที่ใฝ่สันติ พร้อมทั้งจะเป็นผู้ให้ และมีสุขภาพดี

ด้านทักษะ : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจนมีความชำนาญ อาทิ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ ทักษะที่เป็นเครื่องมือค้นพบความรู้เรื่องไทย เรื่องโลก และศาสตร์

วิชาชีพ ทักษะทางสังคม ได้แก่ มีความสามารถในการแสดงออก การนำเสนอ ทักษะการทำงาน ได้แก่ สามารถวางแผนชีวิต ทำงานเป็น

1.5 ผู้ประกอบการ ได้มีผู้ประกอบการในภาคเอกชน เรียกร้องให้สถาบันอุดมศึกษา พิจารณาคูณภาพของบัณฑิตและได้สรุปความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในอนาคต ดังนี้ (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2547 : 7 ; อ้างอิงจาก มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. 2545)

1.5.1 ความสามารถในการปรับตัวกับผู้ร่วมงาน

1.5.2 ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน

1.5.3 ความสามารถในการสื่อข้อความ ความสามารถในการนำเสนอ

1.5.4 ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ และการคิดเชิงวิเคราะห์

1.5.5 แสดงออกถึงความรับผิดชอบ และบริหารเวลาได้ดี

1.5.6 พร้อมทั้งจะปฏิบัติตนในกรอบ ระเบียบของหน่วยงาน

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในอนาคต ที่ผู้ประกอบการในภาคเอกชนได้สรุปความต้องการไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านสติปัญญา : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ และการคิดเชิงวิเคราะห์

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวกับผู้ร่วมงาน ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ แสดงออกถึงความรับผิดชอบ และบริหารเวลาได้ดี พร้อมทั้งจะปฏิบัติตนในกรอบระเบียบของหน่วยงาน

ด้านทักษะ : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมีความชำนาญ อาทิ ทักษะทางสังคม ได้แก่ มีความสามารถในการสื่อข้อความ ความสามารถในการนำเสนอ ทักษะในการแก้ปัญหา ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และทักษะในการทำงานกลุ่ม ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวกับผู้ร่วมงาน

1.6 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตไว้ 3 ข้อ ได้แก่ (ฝ่ายประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2543 : 7)

1.6.1 เป็นมนุษย์ที่ดี มีศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดี รู้จักคิดอย่างมีอิสระ รู้จักไตร่ตรองเหตุผล รักความก้าวหน้า รักการแสวงหาความคิดใหม่ รักการแสวงหาความจริง รักศิลปะและความงาม รักความสามัคคี รักศักดิ์ศรีของมนุษย์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และมีจิตประชาธิปไตย

1.6.2 มีความรู้และสติปัญญาดี มีความรอบรู้ในศิลปวิทยาพื้นฐาน มีความคิดอ่านกว้างขวาง รู้จักพัฒนาสติปัญญาให้เฉียบแหลม มีความสามารถในการเรียนรู้วิชาการให้แตกฉานลึกซึ้ง มีความสามารถในการบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ให้ทันโลกทันเหตุการณ์ และรู้จักนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม ด้วยความสำนึกรับผิดชอบ

1.6.3 มีความรู้ความสามารถในการประกอบสัมมาชีพ เลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ โดยไม่เอา راحتเอาเปรียบผู้อื่น และมีความสามารถพิเศษในการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กำหนดไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านสติปัญญา : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ มีความรอบรู้ในศิลปวิทยาพื้นฐาน มีความสามารถในการเรียนรู้วิชาการให้แตกฉานลึกซึ้ง รู้จักพัฒนาสติปัญญาให้เฉียบแหลม และข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ รู้จักคิดอย่างอิสระ รู้จักไตร่ตรองเหตุผล รักการแสวงหาความคิดใหม่

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้มีส่วนร่วม และมีประชาธิปไตย รักศิลปะและความงาม มีความสามารถพิเศษในการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ เป็นมนุษยชาติที่มีศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบ รักความก้าวหน้า รักการแสวงหาความจริง ความรู้ใหม่ให้ทันโลกทันเหตุการณ์ รักความสามัคคี รักศักดิ์ศรีของมนุษย์ เห็นแก่ประโยชน์

ด้านทักษะ : ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจนมีความชำนาญ อาทิ ทักษะทางสังคม ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ทักษะในการทำงาน ได้แก่ รู้จักนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ เลี้ยงตนเอง และครอบครัว

1.7 สรุปผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้จากข้อ 1.1-1.6 มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของทฤษฎีฐานรากมาวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องว่ามีจุดร่วม จุดแตกต่าง เรื่องใดบ้าง และสรุปผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ออกได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์อยู่ในตาราง 1-3 ในภาคผนวก ก.

1.7.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา จำแนกตามเอกสารที่เกี่ยวข้องจากทบวงมหาวิทยาลัย แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา นักวิชาการด้านการศึกษาทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ผู้ประกอบการในภาค เอกชน และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยสามารถ

วิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้และสรุปข้อคิดเห็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา ได้ดังนี้

1) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสาร ที่ได้อ้างอิง จำนวน 8 ฉบับ พบว่า เกือบทุกฉบับ (จำนวน 7 ฉบับ) ยกเว้นจากผู้ประกอบการได้ให้ ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะของความรู้ แต่มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่แตกต่างกันไปเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต (1) ความเป็นสากล (1) เรียนรู้อย่างอิสระ (1) อ่านและเขียนข้อมูลความรู้ได้ (1) อธิบายได้ว่าจะหาประโยชน์อะไรได้จากข้อมูลข่าวสาร (1) มีการ เสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ (1) มีความรอบรู้ในศิลปวิทยาการพื้นฐาน (1) และมีความสามารถ ในการ เรียนรู้วิชาการให้แตกฉานลึกซึ้ง (1) ส่วนที่มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกัน 2 ฉบับ มี เล็กน้อย ได้แก่ มีความรอบรู้ในวิชาการภาคทฤษฎี/มีความพร้อมทางวิชาการ (3) มีความรู้คู่คุณธรรม (2) และมีสติปัญญา/รู้จักพัฒนาสติปัญญาให้เฉียบแหลม (2) ผู้วิจัยจึงรวบรวมทุกข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่ สะท้อนคุณลักษณะของความรู้ที่ได้จากเอกสารอ้างอิง สรุปเป็นข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรู้

2) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ พบว่า ผลการ วิเคราะห์เอกสารที่ได้อ้างอิงทุกฉบับ มีเพียง 1 ฉบับได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะ ของความเข้าใจคือ มีคุณภาพและความสามารถทางวิชาการสูงพอที่จะแข่งขันกับผู้อื่น (1) ผู้วิจัย จึงรวบรวมข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สะท้อนคุณลักษณะของความเข้าใจที่ได้จากเอกสารอ้างอิง สรุปเป็น ข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ

3) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด พบว่า ผลการวิเคราะห์ เอกสารที่ได้อ้างอิงทุกฉบับได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะของความคิด โดยเฉพาะเอกสาร ส่วนใหญ่จำนวน 5 ฉบับจากจำนวน 8 ฉบับ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ มีความสามารถในการ คิดและวิเคราะห์/ให้คิด/รู้วิธีคิด/รักษาการแสวงหาความคิดใหม่ (6) ส่วนที่มีข้อคิดเห็นสอดคล้อง ตรงกัน 3 ฉบับ คือ นึกคิดอย่างเป็นระบบ (3) มีข้อคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน 2 ฉบับ คือ สร้างสรรค์ และเปลี่ยนแปลงข้อมูลความรู้ได้/ใช้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างสร้างสรรค์ (2) ไตร่ตรองเหตุผล (2) มี วิสัยทัศน์/เห็นการณ์ไกล (2) สร้างโลกทัศน์/สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้จากการทำงาน/สังเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร/สรุปความคิด (2) สำหรับข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ประเมินผลข้อมูล (1) นำความคิดไปประยุกต์ใช้ (1) และรู้จักคิดอย่างอิสระ (1) ผู้วิจัยจึงรวบรวมทุกข้อคิดเห็นที่สะท้อน คุณลักษณะของความคิดที่ได้จากเอกสารอ้างอิง สรุปเป็นข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความคิด

เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้าน สติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ในภาพรวมจะเห็นได้ว่าเอกสารที่อ้างอิงทุก ฉบับให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับความคิดมากที่สุด ดังนั้นในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาจึงควรให้น้ำหนักในการพัฒนาการคิด

ให้กับผู้เรียนให้มากด้วย แนวคิดที่ได้นี้จะ เป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1.7.2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึก จำแนกตามเอกสารที่เกี่ยวข้องจากทบวงมหาวิทยาลัย แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา นักวิชาการด้านการศึกษาทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ผู้ประกอบการในภาคเอกชน และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้และสรุปคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ความรู้สึกได้ดังนี้

1) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับควบคุมอารมณ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสารที่ได้อ้างอิง 8 ฉบับ มีจำนวน 4 ฉบับได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะของการควบคุมอารมณ์สอดคล้องตรงกัน ได้แก่ ยึดหยุ่น ปรับตัวได้/ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม เทคโนโลยี (4) และมีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่แตกต่างกันไป 1 ฉบับ คือ สามารถจัดการกับอารมณ์ ควบคุมความเครียด (1) ผู้วิจัยจึงรวบรวมทุกข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สะท้อนคุณลักษณะของการควบคุมอารมณ์ที่ได้จากเอกสารอ้างอิง สรุปเป็นข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์

2) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ทัศนคติในคุณค่า พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสารที่ได้อ้างอิง 8 ฉบับ มีจำนวน 5 ฉบับ ได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะของค่านิยม การรับรู้ ทัศนคติในคุณค่า แต่มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่แตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ มีจิตสำนึกในการสร้างงาน (1) ความไม่เท่าเทียมกันของสังคม (1) ค่านิยมใน การตัดสินใจและอธิบายได้ว่าตัดสินใจเพื่ออะไรและเพราะอะไร (1) เข้าใจยอมรับความแตกต่างลักษณะของวัฒนธรรม (1) เป็นผู้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางสังคม (1) ผดุงความยุติธรรมในสังคม (1) รักศิลปะและความงาม (1) มีความสามารถพิเศษในการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า (1) และมีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกัน 2 ฉบับ คือ ทัศนคติในคุณค่าทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น/ทัศนคติให้ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม (2) ผู้วิจัยจึงรวบรวมทุกข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สะท้อนคุณลักษณะของค่านิยม การรับรู้ ทัศนคติในคุณค่าที่ได้จากเอกสารอ้างอิง สรุปเป็นข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ทัศนคติในคุณค่า

3) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสารที่ได้อ้างอิง 8 ฉบับ ทุกฉบับได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะที่ควรแสดงออก แต่มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ของคุณลักษณะนี้แตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ บุคลิกภาพดี (1) มีความรวดเร็ว (1) เต็มใจร่วมแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม (1) มีความมั่นใจในตนเอง (1) ประพฤติตนรอบคอบไม่ประมาท (1) ขยันหมั่นเพียร (1) มุ่งความสำเร็จของงาน (1) เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มของสถาบัน (1) ซื่อสัตย์สุจริต (1) รักความก้าวหน้า (1) รักความสามัคคี (1) เห็นแก่

ประโยชน์ส่วนรวม (1) ดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม (1) และครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ (1) ส่วนที่มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ของคุณลักษณะนี้ที่สอดคล้องตรงกัน 2 ฉบับ มีจำนวนพอสมควร ได้แก่ มีความรับผิดชอบต่อสังคม/เอื้ออาทรต่อสังคม (3) มีความเป็นผู้นำ (2) มีวินัย/พร้อมปฏิบัติตามในการอบระเบียบของหน่วยงาน (2) มีสุขภาพดี (2) และมีความเป็นพลเมือง/พลเมืองโลกได้สันติ (2) เป็นมนุษย์ที่ดีมีศีลธรรม/คุณธรรมจริยธรรม (3) และปกป้องมนุษยชน/รักศักดิ์ศรีของมนุษย์ (2) และที่มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกัน 3 ฉบับมีเล็กน้อย ได้แก่ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง/บริหารเวลาได้ดี (3) ใฝ่การเรียนรู้/สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา/รักการแสวงหาความจริง (3) และยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย/เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (3) ผู้วิจัยจึงรวบรวมทุกข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สะท้อนคุณลักษณะที่ควรแสดงออก สรุปเป็นข้อบ่งชี้ไว้ในด้านอารมณ์ ความรู้สึก

เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่าและคุณลักษณะที่ควรแสดงออกจะเห็นได้ว่าเอกสารที่อ้างอิงทุกฉบับให้ความสำคัญกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะที่ควรแสดงออกมากที่สุด ดังนั้นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึก จึงควรให้น้ำหนักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกให้กับผู้เรียนให้มากด้วย แนวคิดที่ได้นี้จะเป็ความรู้พื้นฐานในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1.7.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะ จำแนกตามเอกสาร

ที่เกี่ยวข้องจากทบวงมหาวิทยาลัย แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา นักวิชาการด้านการศึกษาทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ผู้ประกอบการในภาคเอกชน และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้และสรุปคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะ ได้ดังนี้

1) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการทำงาน พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสารที่ได้อ้างอิง 8 ฉบับ มีจำนวน 4 ฉบับได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะของทักษะในการทำงาน แต่มีข้อบ่งชี้แตกต่างกันไป ได้แก่ มีความรู้ภาคปฏิบัติ (1) ทำงานเป็น (1) มีศักยภาพในการสร้างงาน (1) รู้จักนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม (1) มีความสามารถในการประกอบอาชีพ เลี้ยงตนเอง ครอบครัว (1) สามารถวางแผนชีวิต (1) ผู้วิจัยจึงรวบรวมทุกข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สะท้อนคุณลักษณะของทักษะในการทำงานที่ได้จากเอกสารอ้างอิง สรุปเป็นข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการทำงาน

2) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการใช้เทคโนโลยี พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสารที่ได้อ้างอิง 8 ฉบับ มีจำนวน 2 ฉบับ ได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนคุณลักษณะของทักษะการใช้เทคโนโลยี แต่มีข้อบ่งชี้แตกต่างกันไป ได้แก่ ทักษะการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ (1) ทักษะที่เป็นเครื่องมือค้นพบความรู้เรื่องไทย เรื่องโลก และศาสตร์วิชาชีพ (1) ผู้วิจัยจึงรวบรวมทุกข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สะท้อนคุณลักษณะของทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ได้จากเอกสารอ้างอิง สรุปเป็นข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะการใช้เทคโนโลยี

3) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสารที่ได้อ้างอิง 8 ฉบับ มีจำนวน 5 ฉบับ ได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะของทักษะทางสังคม แต่มีข้อบ่งชี้ที่สอดคล้องตรงกัน 3 ฉบับ คือ มีความสามารถในการสื่อสาร/มีความสามารถติดต่อสื่อสาร/การนำเสนอ (4) มีข้อบ่งชี้ที่สอดคล้อง 2 ฉบับ คือ สร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ/มีมนุษยสัมพันธ์ดี (2) และมีข้อบ่งชี้แตกต่างกันไปได้แก่ ทักษะสื่อสารได้เหมาะสมกับภาษาและวัฒนธรรม (1) และมีความสามารถในการแสดงออก (1) ผู้วิจัยจึงรวบรวมทุกข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สะท้อนคุณลักษณะของทักษะทางสังคมที่ได้จากเอกสารอ้างอิงสรุปเป็นข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

4) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการแก้ปัญหา ผลการวิเคราะห์พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสารที่อ้างอิง 8 ฉบับ มีเพียงฉบับเดียวได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนคุณลักษณะของทักษะในการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการแก้ปัญหา ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (1)

5) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานกลุ่ม พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสารที่ได้อ้างอิง 8 ฉบับ มีจำนวน 3 ฉบับ ได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะของทักษะการทำงานกลุ่ม และมีข้อบ่งชี้สอดคล้องตรงกัน คือ สามารถทำงานเป็นทีม/ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถปรับตัวกับผู้ร่วมงานได้ (3) ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานกลุ่ม

6) ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดวิเคราะห์ พบว่า ผลการวิเคราะห์เอกสารที่ได้อ้างอิง 8 ฉบับ มีจำนวน 1 ฉบับ ได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้สะท้อนถึงคุณลักษณะของทักษะการคิดวิเคราะห์

เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการทำงาน ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะทางสังคม ทักษะในการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการคิดวิเคราะห์ ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า เอกสารที่อ้างอิงทุกฉบับ ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมมากที่สุด รองลงมาคือทักษะในการทำงาน ดังนั้นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะ จึงควรให้น้ำหนักในการพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะในการทำงานให้กับผู้เรียนให้มากด้วย แนวคิดที่ได้นี้จะเป็ความรู้พื้นฐานในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. แนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ได้มีนักวิชาการเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่

สมน อมรวิวัฒน์ (2546 : 75-76) ได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหนุ่มสาวในสถาบันอุดมศึกษาว่า ต้องเปลี่ยนไปจากบรรยายอย่างเดียว

ในชั้นเรียน ออกสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่อาจารย์และนักศึกษาได้ร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ การแสวงหาแหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม การใช้กระบวนการกลุ่ม การเผชิญสถานการณ์ และกรณีปัญหา การค้นคว้าทดลองและพิสูจน์ใจที่ท้าทาย การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่มีวิธีการวางแผนจัดขั้นตอนการเรียนอย่างรอบคอบ ยืดหยุ่น ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั่วโลก ความรู้ค้นพบได้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสารสนเทศมากมาย ต้องบูรณาการทั้งจากการฟังบรรยาย การทดลอง การลงมือปฏิบัติ การค้นพบคำตอบ เน้นการเชื่อมโยงบทเรียนกับสภาพจริงของธรรมชาติและชุมชน เป็นการผสมผสานศาสตร์ต่าง ๆ นำไปสู่การประยุกต์ใช้ที่ได้ผล เรียนรู้จากการรับรู้ รู้คิด รู้ทำ และทบทวนผล

ศูนย์รวมจัดลำดับความรับผิดชอบและยกย่อง (ดวงเดือน อ่อนน้อม และคณะ.

2548 : 46-47 ; อ้างอิงจาก Center for the Fourth and Fifth Rs (Respect and Responsibility)) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ (1)ต้องสอนด้วยการปฏิบัติ เพราะผู้เรียนจะพัฒนาคุณลักษณะนิสัยได้จากการได้เห็น ได้ยิน และถูกปล่อยให้ทำซ้ำ ๆ (2)ต้องจัดประสบการณ์ในการพัฒนาให้ครบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ความรู้สึก (Feeling) และการกระทำ (Action) (3)การจัดประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัยควรครอบคลุมทุกส่วนของชีวิตในโรงเรียน ทั้งอย่างเป็นทางการตามหลักสูตรและอย่างไม่เป็นทางการ (4)โรงเรียนต้องสอนค่านิยมในการกระทำทุกอย่าง ตั้งแต่วิธีที่ผู้สอนและผู้ใหญ่ทุกคนปฏิบัติต่อผู้เรียน วิธีที่ครูใหญ่ปฏิบัติต่อครูน้อย วิธีที่โรงเรียนปฏิบัติต่อผู้ปกครอง และวิธีที่ผู้เรียนถูกปล่อยให้ปฏิบัติต่อกัน (5)ต้องสร้างโอกาสในการสอนเช่นเดียวกับการฉวยโอกาสในการสอนจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และ (6)คนเราไม่ได้สร้างนิสัยขึ้นมาได้โดยอัตโนมัติ จึงต้องมีการเสริมสร้างโดยตั้งใจจากครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนา รัฐบาล สื่อมวลชน

เมื่อนำผลสรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้ของสมุน อมรวิวัฒน์ และแนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักวิชาการ Center for the Fourth and Fifth Rs มาวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่อาจารย์ผู้สอนควรดำเนินการโดยมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ การเผชิญสถานการณ์และกรณีปัญหา/การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองหรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง(2) การทดลอง การปฏิบัติ/ต้องสอนด้วยการปฏิบัติ/การค้นพบคำตอบ(2) และเรียนรู้จากการเรียนรู้ รู้คิด รู้ทำ และทบทวนผลต้องจัดประสบการณ์ในการพัฒนาให้ครบด้านความรู้ ความรู้สึก และการกระทำ(2) ส่วนประเด็นข้อคิดเห็นบ่งชี้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันแต่มีความสำคัญ ได้แก่ มีการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์และผู้เรียน(1) มีวิธีการวางแผนจัดขั้นตอนการเรียนอย่างรอบคอบ ยืดหยุ่น(1) ใช้วิธีการทำงานเป็นทีม ใช้กระบวนการกลุ่ม(1) การศึกษาค้นพบความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้(1) เชื่อมโยงบทเรียนกับสภาพจริงของธรรมชาติและชุมชน(1) จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ(1) ผสมผสานศาสตร์ต่างๆ(1) ประยุกต์ใช้ที่ได้ผล(1) สร้างค่านิยมในการกระทำเมื่อมีการปะทะสังสรรค์กันของผู้ที่

เกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย(1) และผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายต้องตั้งใจเสริมสร้างพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน(1)

กล่าวโดยสรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นอาจารย์ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ดังนี้

สาระการเรียนรู้ ต้องเชื่อมโยงบทเรียนกับสภาพจริงของธรรมชาติและชุมชนบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ

กระบวนการเรียนรู้ ต้องมีการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์และผู้เรียน มีการวางแผนจัดชั้นตอนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเน้นชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานในการเรียนรู้ เน้นการศึกษาค้นคว้า การคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติและสร้างค่านิยมในการปฏิบัติ

ผลการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิดหรือด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทั้ง 3 ด้าน ก่อเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์นี้ที่วิเคราะห์ได้ข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ต้อง (1) เน้นชุมชน และ (2) เน้นประสบการณ์เป็นฐานการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่วิเคราะห์สรุปได้ข้างต้นหน้า 51 โดยผู้สอนต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้จาก 3 แนวคิดพื้นฐานหลัก ได้แก่ (1)จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (2)จากแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (3)จากแนวคิดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ จะเห็นได้ว่าทั้งแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้ใช้แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้แนวคิดพื้นฐานหลักเดียวกันที่เน้นชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะเลือกใช้แนวคิดพื้นฐานหลักที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองมาเป็นแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมในการศึกษาวิจัยนี้ เนื่องจากมีแนวคิดที่เน้นชุมชนและประสบการณ์ทั้งสองดังกล่าวแล้ว ยังมีแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันอยู่ด้วย ทำให้ผู้วิจัยสามารถวิจัยปฏิบัติการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นควบคู่กับมีการจัดการเรียนรู้ให้กับนิสิตโดยมีเป้าหมายการพัฒนาให้มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ที่ช่วยเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้บรรลุผล

3. สรุปผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้จากเอกสาร และแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานความรู้ประกอบการตัดสินใจ และนำมาเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริมมาพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสม และวางแผนจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังบรรลุผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้วิจัยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเป็นพื้นฐานความคิดในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบและช่วยในการทำนายผลที่จะเกิดตามมาจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่กำลังศึกษาวิจัยได้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบ และรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญมีดังนี้

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบที่สำคัญได้แก่ ความหมายของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ และประเภทของรูปแบบ โดยมีรายละเอียดพอสังเขปคือ

1.1 ความหมายของรูปแบบ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ดังนี้

ทิตนา แคมมณี (2548 : 220) ได้กล่าวว่า รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยสร้างมาจากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎี หลักการต่าง ๆ และแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย แผนผัง ไต่อะแกรม หรือแผนภาพ ช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

สารานุกรมสแตนฟอร์ดด้านปรัชญา (Stanford Encyclopedia of Philosophy. 2006 : Online) ได้ให้ความหมายของรูปแบบว่า รูปแบบเป็นระบบหรือโครงสร้างที่ถูกสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีทั่วไปเพื่อใช้พรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter, V. Good. 1973 : 371) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า เป็นวัตถุ หรือระบบ หรือกระบวนการที่ใช้แทนสิ่งนั้น โดยดำรงคุณลักษณะของทุกส่วนไว้ให้เหมือนเดิม

ทอร์สเต็น ฮูเซ็น; และ นีวิลลี ที โพลเล็ทเวทท์ (Torsten Husén & Neville, T. Postlethwaite. 1994 : 3865) ได้ให้ความหมายว่ารูปแบบ คือโครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ ด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย หรือได้มาจากทฤษฎี รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

เมื่อพิจารณาความหมายของรูปแบบที่นักวิชาการดังกล่าวได้ให้ความหมาย ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สำคัญในความหมายของรูปแบบของนักวิชาการที่ได้อ้างอิงเอกสาร 4 ฉบับ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน 2 ฉบับ คือ รูปแบบอาจเป็นระบบ(2) เป็นโครงสร้างที่สร้างมาจากทฤษฎี(2) สร้างมาจากประสบการณ์/เหตุการณ์(2) สร้างมาจากการอุปมาอุปไมย(2) และไม่ใช่ทฤษฎี(2) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ความหมายของรูปแบบที่แตกต่างกันแต่มีความสำคัญคือรูปแบบต้องสร้างมาจากความคิด(1) จากผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ของความหมายของรูปแบบที่ได้นี้ ผู้วิจัยสามารถนำความรู้พื้นฐานนี้ไปเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่กำลังพัฒนาขึ้น ต้องอยู่ภายใต้ทฤษฎี และแนวคิดที่ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจะต้องมีการทบทวนทฤษฎี และแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ก่อนเป็นเบื้องต้น

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบ ได้มีนักวิชาการอธิบายองค์ประกอบของรูปแบบไว้พอสังเขปที่สำคัญได้แก่

กีวีส์ เจ (ทิตนา แชมมณี. 2548 : 220 ; citing Keeves, J. 1997) กล่าวว่า รูปแบบโดยทั่วไปจะมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ (1)รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถทดสอบได้ (2)โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้นได้ (3)รูปแบบจะต้องสามารถช่วยจินตนาการความคิดรวบยอด และความสัมพันธ์รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้ และ (4)รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

ทอร์สเต็น ฮูเซ็น; และนีวิลลี ที โพลเล็ทเวทท์ (Torsten Husén & Neville, T. Postlethwaite. 1994 : 3865) กล่าวว่า รูปแบบที่สมบูรณ์จะต้องประกอบด้วย (1)นำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถสังเกตได้ (2)โครงสร้างของรูปแบบจะต้องปรากฏกลไกเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษาและสามารถอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษาได้ด้วย นอกจากจะทำนายผลที่ตามมาได้แล้ว (3)รูปแบบจะต้องช่วยให้เกิดจินตนาการในการสร้างแนวความคิดรวบยอด และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่กำลังศึกษาใหม่ ๆ ด้วย และ (4)รูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบที่นักวิชาการทั้งสองคนนำเสนอผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สำคัญในองค์ประกอบของรูปแบบที่ทั้งสองท่านให้ความคิดเห็น

สอดคล้องตรงกันคือ นำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา สามารถทดสอบ/สังเกตได้(2) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น/ปรากฏกลไกเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษาและอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษา(2) ช่วยจินตนาการสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา/ช่วยสืบเสาะความรู้(2) และมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง(2)

จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาประเด็นข้อคิดเห็นบ่งชี้ในองค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบของรูปแบบได้คือ รูปแบบจะต้องมีการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ว่าเป็นไปตามที่ทำนายผลไว้หรือไม่ มีองค์ประกอบปัญหาและความจำเป็นของรูปแบบที่จัดทำขึ้น เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น หรือปรากฏกลไกเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษา และอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษา มีองค์ประกอบผลที่เกิดจากใช้รูปแบบนี้ จะช่วยสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษาและองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันในเชิงโครงสร้างมากกว่าเชิงเชื่อมโยง เพื่อช่วยให้การสืบเสาะความรู้บรรลุผล

จากผลสรุปองค์ประกอบของรูปแบบที่ได้นี้ ผู้วิจัยสามารถนำความรู้พื้นฐานนี้ไปเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ว่าต้องมียุทธศาสตร์ประกอบปัญหาความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และองค์ประกอบการวัดผลประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบว่าเป็นไปตามที่ทำนายผลไว้หรือไม่

1.3 ประเภทของรูปแบบ กิวส์ เจ (ทิตนา แชมมณี. 2548 : 220-221 ; อ้างอิงจาก Keeves, J. 1997) และทอร์สเต็น ฮูเซ็น และ นิวิลลี ที โพลเลทเวทท์ (Torsten Husén & Neville, T. Postlethwaite. 1994 : 3865) ได้อธิบายประเภทของรูปแบบไว้ 5 รูปแบบตรงกันดังนี้

1.3.1 รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Models) เป็นรูปแบบที่แสดงความคิดออกมาเปรียบเทียบระหว่างองค์ประกอบของรูปแบบกับองค์ประกอบที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่ รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์

1.3.2 รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Models) เป็นรูปแบบที่แสดงความคิดออกมาผ่านทางภาษาพูดและเขียน รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านศึกษาศาสตร์

1.3.3 รูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic Models) เป็นรูปแบบที่แสดงความคิดเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับโลกของความเป็นจริงผ่านทางแผนผัง แผนภาพ ไดอะแกรม กราฟ เป็นต้น

1.3.4 รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) เป็นรูปแบบที่แสดงความคิดผ่านออกทางสูตรคณิตศาสตร์ หรือสมการ ซึ่งส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากใช้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว

1.3.5 รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Models) เป็นรูปแบบที่แสดงความคิดผ่านออกทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ของสภาพการณ์ ปัญหาใด ๆ รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากด้านศึกษาศาสตร์

จะเห็นได้ว่าความรู้ที่ได้จากประเภทของรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำไปประยุกต์เลือกใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาวิทยาลัยสงฆ์ชุมชน และประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไป โดยจะเลือกใช้รูปแบบเชิงภาษา เป็นรูปแบบหลักในการพัฒนารูปแบบ และสรุปการนำเสนอในรูปแบบเชิงแผนผัง

2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน ที่สำคัญได้แก่ ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และประเภทของรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

2.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2548 : 219) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ว่า คือ สภาพหรือลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วย กระบวนการ หรือขั้นตอนที่สำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิผล สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter, V. Good. 1973 : 371) ได้ให้ความหมายของรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนว่า คือ วิธีการหนึ่งของการเรียนการสอนที่มุ่งใจให้เกิดการเรียนรู้ และมีทิศทางในการใช้เพื่อให้บุคคลมีพฤติกรรมตามที่รูปแบบต้องการ

เมคเกอร์ ซี จูน (Maker, C. June. 1982 : 1-2) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง กรอบแนวคิดเชิงโครงสร้างที่ชี้แนะแนวทางเพื่อพัฒนากิจกรรมและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาโดยเฉพาะที่สร้างมาจากสมมติฐานทางทฤษฎีบ้าง มาจากการสังเกตธรรมชาติของผู้เรียน อาทิ การเรียนรู้ แรงจูงใจ สติปัญญา ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก และจากธรรมชาติหรือประสิทธิผลที่ได้จากวิธีการสอนนั้น ๆ โดยลักษณะของรูปแบบจะมีแนวทางการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ได้เชื่อมโยงกับความต้องการ หรือมาตรฐานที่ได้รับการตัดสินใจว่ามีความเหมาะสมที่จะพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้

เมื่อพิจารณาความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนที่นักวิชาการทั้งสามคน ได้ให้ความหมาย ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สำคัญในความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนได้ที่นักวิชาการทุกท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ มีทิศทางในการใช้ เพื่อให้บุคคลมีพฤติกรรมตามรูปแบบที่ต้องการ/มีแบบแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์/มีแนวทางการ พัฒนาการเรียนรู้เฉพาะรูปแบบเชื่อมโยงกับความต้องการหรือมาตรฐาน (3) ส่วนข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่ นักวิชาการจำนวน 2 ใน 3 คนมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ รูปแบบการเรียนการสอนต้อง สร้างตามหลักปรัชญา/ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิด/ความเชื่อต่าง ๆ (2) มีกระบวนการ/ขั้นตอนการ เรียนการสอน/วิธีการสอน (2) ใช้เป็นแบบแผน/ชี้แนะแนวทางการเรียนการสอน (2) และมีการ ทดสอบ พิสูจน์ ยอมรับว่ามีประสิทธิผล/มีความเหมาะสมที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ (2) แต่มีข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันและมีความสำคัญต่อการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือต้องสร้างจากการสังเกตธรรมชาติของผู้เรียนและประสิทธิผลที่ได้จากวิธีการสอนนั้น ๆ (1)

จากผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน ที่ได้นี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนคือ แนวคิดที่ชี้แนะแนวทาง ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมตามความคาดหวัง โดยสร้างขึ้น ภายใต้อำนาจหลักปรัชญา/ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิด/ความเชื่อต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยเชื่อถือ ควบคู่กับการสังเกต ธรรมชาติของผู้เรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน และประสิทธิผลที่ได้จากวิธีการสอนที่ผู้วิจัยเลือกใช้ มี กระบวนการขั้นตอนการเรียนการสอน วิธีการสอนที่ใช้เป็นแบบแผน จูงใจผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และมีการศึกษาวิจัยประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ควบคู่ด้วย ผู้วิจัยสามารถ นำแนวคิดที่ได้มาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้คือ รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ต้องสร้างมาจากทฤษฎีและแนวคิดที่ผู้วิจัยเชื่อถือแล้ว ยังต้องสร้างมาจากการสังเกตผู้เรียน และประสิทธิผลที่ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยควบคู่กัน

2.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน มีนักวิชาการได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ที่สำคัญมีดังนี้

ทิศนา ขัมมณี (2548 : 221-222, 224) กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบ การเรียนการสอนต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ (1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือ ความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน หรือเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น ๆ (2) มีการบรรยาย และอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ (3) มี การจัดระบบคือมีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำ ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ และ (4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับ วิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยรูปแบบการเรียนการสอนจะต้องนำเสนอสาระแก่นสำคัญของรูปแบบ 4 ประการ คือ (1) ทฤษฎีหรือหลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) กระบวนการของรูปแบบ และ (4) ผลที่จะได้รับจากการใช้รูปแบบ ก็จะช่วยให้สามารถตัดสินใจในเบื้องต้นได้ว่าจะใช้รูปแบบใด

ตรงกับความต้องการได้ ซึ่งเมื่อตัดสินใจได้แล้วก็ควรที่จะศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมอื่นๆ ของรูปแบบนี้ต่อไป

เมคเกอร์ ซี จูน (Maker, C. June. 1982 : 1) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญที่โดดเด่นทั่ว ๆ ไปที่เห็นได้เชิงประจักษ์ของรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ (1)มีจุดมุ่งหมายเฉพาะหรือเน้นครอบคลุมเรื่องนั้น ๆ (2)อยู่ภายใต้สมมติฐานที่เด่นชัดและแอบแฝงเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียน และเกี่ยวข้องกับการบวนการเรียนการสอน (3)เป็นแนวทางที่ใช้พัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน (4)มีแบบแผนเฉพาะและมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องกระทำ และ(5)มีโครงสร้างของการวิจัยรูปแบบเพื่อพัฒนารูปแบบ หรือประเมินผลประสิทธิผลของรูปแบบ โดยทุกรูปแบบการเรียนการสอนจะต้องมีภูมิหลังของการพัฒนารูปแบบหรือการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบนี้เนื่องมาจากประสิทธิผลที่ได้

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่นักวิชาการทั้งสองคนนำเสนอ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญในองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนได้ที่นักวิชาการทุกท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ มีวัตถุประสงค์ของรูปแบบ/มีจุดมุ่งหมายเฉพาะหรือเน้นครอบคลุมเรื่องนั้น ๆ(2) มีการบรรยาย และอธิบายสภาพ/ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ หรืออยู่ภายใต้สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับการบวนการเรียนการสอน(2) มีกระบวนการของรูปแบบ/มีแบบแผนเฉพาะและมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องทำ(2) นำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบ/กระบวนการ หรือผลที่ได้รับจากการใช้รูปแบบ หรือมีลักษณะของผู้เรียนเกิดขึ้นเด่นชัด หรือแอบแฝง(2) มีแนวทางที่ใช้พัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน หรือมีการอธิบาย หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลสูงสุด(2) ส่วนข้อคิดเห็นที่นักวิชาการแต่ละคนมีข้อคิดเห็นแตกต่างกันและมีความสำคัญต่อการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คือ มีปรัชญา/ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิด/ความเชื่อของรูปแบบ(1) มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้เป็นระบบ(1) มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบหรือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ(1) และรูปแบบควรมีภูมิหลังของการพัฒนารูปแบบหรือการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบนี้(1)

จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นบ่งชี้ในองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนได้ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 : ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนการสอนที่ได้จากข้อบ่งชี้ ทุกรูปแบบต้องมีภูมิหลังของการพัฒนารูปแบบ หรือตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบนี้เนื่องมาจากประสิทธิผลที่ได้

องค์ประกอบที่ 2 : หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ได้จากข้อบ่งชี้ มีปรัชญา/ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิด/ความเชื่อของรูปแบบและข้อบ่งชี้ มีการบรรยายและ

อธิบายสภาพ/ลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ หรืออยู่ภายใต้ สมมติฐานที่เด่นชัดและແບບແຜ່ງที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 3 : วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ได้มาจากข้อบ่งชี้ มีวัตถุประสงค์ของรูปแบบ/มีจุดมุ่งหมายเฉพาะหรือเน้นครอบคลุมเรื่องนั้น ๆ

องค์ประกอบที่ 4 : ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่ได้มาจากข้อบ่งชี้ นำผู้เรียนไปสู่ เป้าหมายของระบบ/กระบวนการหรือผลที่ได้รับจากการใช้รูปแบบ หรือมีลักษณะของผู้เรียน เกิดขึ้นเด่นชัดหรือແບບແຜ່ງ

องค์ประกอบที่ 5 : สารการเรียนรู้ ที่ได้มาจากข้อบ่งชี้ มีการจัดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้เป็นระบบ ซึ่งระบบการเรียนการสอน จะมีสารการเรียนรู้ เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจึงต้องมีสารการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนจึงจะช่วยให้องค์ประกอบ ของรูปแบบการเรียนการสอนมีระบบสมบูรณ์ขึ้น

องค์ประกอบที่ 6 : กิจกรรมการเรียนการสอน ที่ได้มาจากข้อบ่งชี้ มีกระบวนการ ของรูปแบบ/มีแบบแผนเฉพาะ และมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องทำ และข้อบ่งชี้มีแนวทางที่ใช้พัฒนา ประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน หรือมีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอน และ เทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลสูงสุด

องค์ประกอบที่ 7 : การวัดผลประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน ที่ได้ มาจากข้อบ่งชี้ มีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบหรือประเมินผลประสิทธิผลของรูปแบบ

องค์ประกอบที่ 8 : แหล่งเรียนรู้ ที่ได้มาจากข้อบ่งชี้ มีการจัดองค์ประกอบและ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้เป็นระบบ ซึ่งระบบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ควรจะมีแหล่ง เรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นแสวงหาความรู้หรือสารการเรียนรู้ด้วยตนเอง องค์ประกอบนี้จึง สนับสนุนข้อบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 : สารการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนให้มีระบบที่ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้ 8 องค์ประกอบนี้ ผู้วิจัยสามารถนำความรู้พื้นฐานนี้ไปเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ต้องมีโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัด การเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบคือ

องค์ประกอบที่ 1 : ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 : หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 : วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 : ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

องค์ประกอบที่ 5 : สารการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 6 : กิจกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 7 : การวัดผลประเมินผลรูปแบบ

องค์ประกอบที่ 8 : แหล่งเรียนรู้

2.3 ประเภทของรูปแบบการเรียนการสอน มาร์แชล วิล; บรูซ จอยซ์; และบริเจท คลูวิน (Marsha Weil; Bruce Joyce & Bridget Kluwin. 1978 : 3-4) ได้จัดกลุ่มของรูปแบบการเรียนการสอนออกเป็น 4 กลุ่ม โดยอยู่บนพื้นฐานที่มุ่งเน้นเป้าหมายทางการศึกษาและวิธีการ ดังนี้

2.3.1 รูปแบบเชิงการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (Social Interaction Models) เป็นรูปแบบที่มีการออกแบบแนวทางจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคมหรือกับคนอื่น ๆ โดยเฉพาะการเจรจาทางสังคมของบุคคลกับบุคคลอื่น ๆ เชื่อมโยงกับระบบประชาธิปไตย และผลิตผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานภายใต้บริบทของสังคมนั้น ๆ

2.3.2 รูปแบบเชิงการจัดกระทำกับข้อมูล (Information Processing Models) เป็นรูปแบบที่มีการออกแบบแนวทางการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่มุ่งเน้นไปที่ความสามารถของผู้เรียนในการจัดกระทำกับข้อมูล โดยใช้ข้อมูลสภาพแวดล้อมที่บุคคลเผชิญมาเป็นตัวกระตุ้น จัดระบบข้อมูล วัตถุประสงค์ปัญหาที่พบ สร้างแนวความคิดรวบยอด และแนวทางการแก้ไขปัญหา รูปแบบนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและความสามารถในการคิดวิเคราะห์

2.3.3 รูปแบบเชิงบุคคล (Personal Models) เป็นรูปแบบที่มีการออกแบบแนวทางการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่มุ่งเน้นไปที่บุคคล โดยเฉพาะอารมณ์ ความรู้สึ การพัฒนาความสัมพันธ์ของบุคคลกับสภาพแวดล้อม และความสามารถในการจัดกระทำกับข้อมูล เพื่อพัฒนาดนของบุคคลนั้น

2.3.4 รูปแบบเชิงการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Models) เป็นรูปแบบที่มีการออกแบบแนวทางการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องที่เกี่ยวกับการเรียนรู้จากการทำงานและการปรับพฤติกรรมด้วยการให้การเสริมแรงผ่านการลงมือปฏิบัติงานนั้น

จะเห็นได้ว่าความรู้ที่ได้จากประเภทของรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำไปประยุกต์เลือกใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยจะเลือกใช้รูปแบบเชิงการปะทะสังสรรค์ทางสังคมควบคู่กับรูปแบบเชิงการจัดกระทำกับข้อมูลสืบเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองได้เน้น

กระบวนการจัดการกระทำกับข้อมูลจริงควบคู่กับกระบวนการทางสังคมให้ผู้เรียนได้เผชิญจริงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารข้างต้นมาแล้ว

3. สรุปผลการวิเคราะห์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบและรูปแบบการเรียน
การสอนกับการนำไปใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้มาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจะต้องสร้างภายใต้ทฤษฎีและแนวคิดที่ผู้วิจัยเชื่อถือ กำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ออกเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1)ปัญหา และความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (2)หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3)วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4)ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5)สาระการเรียนรู้ (6)กิจกรรมการเรียนรู้ (7)การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ (8)แหล่งเรียนรู้ ไว้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการสังเกตธรรมชาติของผู้เรียนและประสิทธิผลของวิธีสอนที่ผู้วิจัยเลือกใช้ มีกระบวนการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และวิธีสอน นำเสนอพรรณนาไว้ในรูปแบบเชิงภาษา โดยสรุปนำเสนอในรูปแบบเชิงแผนผัง ควบคู่กับใช้เป้าหมายการจัดการศึกษา เลือกใช้รูปแบบเชิงปะทะสังสรรค์และรูปแบบเชิงการจัดกระทำกับข้อมูลรวม อยู่ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นด้วย เพื่อจูงใจผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ ก่อเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าผลการวิเคราะห์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบ และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้ข้างต้น ได้สะท้อนแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเชื่อถือควบคู่กับการสังเกตผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา ซึ่งรายละเอียดเนื้อหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่ผู้วิจัยเชื่อถือจะนำเสนอในหัวข้อในลำดับต่อไป

แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

การจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่มีประสิทธิผล ผู้วิจัยจะใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่ได้ข้างต้น ประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิดสำคัญ คือ (1) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดของ

แต่ละแนวคิด สรุปผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดดังกล่าว ตลอดจนจนสรุป รูปแบบ/วิธีการ/และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมได้ตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความร่วมมือกัน เป็นแนวคิดแรกที่เน้น กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ใช้กระบวนการกลุ่มและการทำงานเป็นทีม เป็นแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีสาระสำคัญคือ

1.1 ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความร่วมมือกัน (The Cogenerative Action Research) เป็นการวิจัยปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ เดวิด และมอร์เทิน (Greenwood, J. Davydd & Levin Morten. 1998 : 38) ได้เขียนไว้ในหนังสือ Introduction to Action Research Social Research for Social Change กล่าวคือ เป็นการวิจัย ปฏิบัติการที่เน้นการทำงานเป็นทีมร่วมกันระหว่างสมาชิกขององค์กรชุมชนหรือสมาชิกชุมชน กับ นักวิจัยที่ช่วยกันศึกษาค้นคว้าปรับปรุงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน โดยเน้นการมีส่วนร่วม ในกระบวนการของการวิจัย และสนับสนุนส่งเสริมให้นำไปสู่การกระทำของผู้มีส่วนได้เสียใน สถานการณ์นั้นด้วยความรู้สึกร่วมกันที่จะกระทำ

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวิจัยที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน สืบเนื่องจากการศึกษา วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อ วิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม จึงมีลักษณะทั้งมีการเรียนรู้ การจัดการ เรียนรู้ การสอน และการวิจัยที่มีชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ของนิสิตรวมอยู่ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจะต้อง คำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวิจัยที่เน้นชุมชนเป็นฐาน 3 ปัจจัย ดังนี้ (Strand Kerry; et al. 2003 : 4-8)

1.2.1 รูปแบบการจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นให้การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม โดยคนในสังคมเอง เน้นการมีส่วนร่วม โดยรูปแบบการศึกษาต้องเน้นการเรียนรู้ที่ ควบคู่กันกับการวินิจฉัยเงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคม (Investigation of Social Condition) และ เกิดการเรียนรู้ภายในตนเองจากการถ่ายทอดข้อมูลที่ได้จากการศึกษาโดยกลุ่มคนในสังคม (Their Transformation)

1.2.2 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการจะต้องจัดให้เชื่อมโยงกันระหว่างวิชาการ ที่หลากหลายที่เรียนรู้ในชั้นเรียนกับสถานการณ์ที่สำคัญในสังคม

1.2.3 รูปแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม จะต้องเน้นการเข้ามาของกลุ่มคนที่ เกี่ยวข้องด้วย การลงมือปฏิบัติจริงในการวิจัยเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

จะเห็นได้ว่าการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัย ต้องมุ่งเน้นผลการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เพียง ประการเดียวไม่ได้ แต่จะต้องออกแบบมุ่งเน้นให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยบุคคลใน ชุมชนต้องมีส่วนร่วม เกิดการเรียนรู้ภายในตนเองขึ้น เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง

สังคมของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะต้องใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน เน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสวนสอบสวน ภายใต้การวินิจฉัยเงื่อนไขต่าง ๆ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ควบคู่กับกระบวนการทางสังคม ระหว่างผู้เข้าไปศึกษา ได้แก่ นิสิต และอาจารย์ หรือผู้วิจัย กับสมาชิกชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลภายในชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน สร้างสรรค์ความรู้ หลักการ หรือวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยการลงมือแก้ไขปัญหาจริง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

1.3 หลักการของการวิจัยที่เน้นชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Research)
มีหลักการที่สำคัญ 3 ข้อ คือ (Strand Kerry; et al. 2003 : 8-15)

1.3.1 การวิจัยที่เน้นชุมชนเป็นฐานเป็นความร่วมมือ (Collaboration)
ระหว่างนักวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนและนิสิตนักศึกษา (Professors and Students) กับสมาชิกชุมชน (Community Members) หรือบุคคลในชุมชน

1.3.2 การวิจัยที่เน้นชุมชนเป็นฐานข้อมูลความรู้ของชุมชนจะมีความสำคัญ
ยังจะต้องมีความถูกต้องตามลักษณะแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชน และมีการส่งเสริมให้ใช้วิธีการที่หลากหลายในการค้นคว้าข้อมูล และมีการเผยแพร่ความรู้ที่ถูกสร้างขึ้น

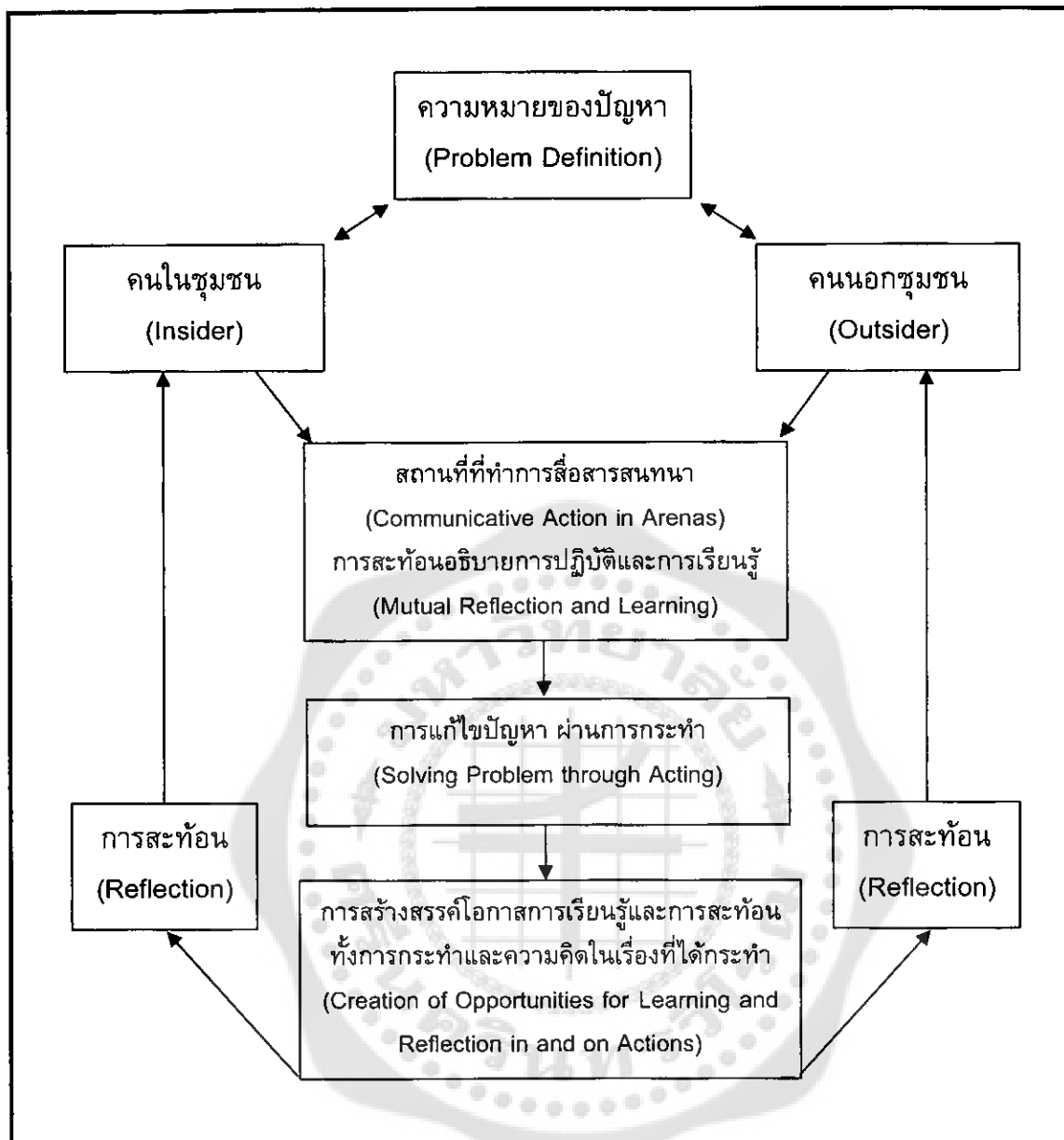
1.3.3 การวิจัยที่เน้นชุมชนเป็นฐานต้องมีการกระทำทางสังคม (Social Action) และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เป็นเป้าหมายสำหรับคนในชุมชน และเป็นผลลัพธ์ที่สังคมต้องมีฉันทามติและยอมรับด้วยความเป็นธรรม ถูกต้อง สมเหตุสมผล

จะเห็นได้ว่าหลักการของการวิจัยที่เน้นชุมชนเป็นฐานข้างต้น เมื่อผู้วิจัยทำการวิจัยปฏิบัติการที่เน้นชุมชนเป็นฐานซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนและตัวนิสิตนักศึกษาเอง จะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่จากผู้ให้ความรู้ผู้พัฒนา เป็นให้ความสำคัญกับสมาชิกชุมชนในฐานะหุ้นส่วน (Partnership) ในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้โดยสมาชิกชุมชนเป็นเจ้าของความรู้ชุมชนที่อาจารย์ผู้สอนและนิสิตนักศึกษาต้องขอความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่แต่ละฝ่ายมี เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ขึ้น และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วยการกระทำของสมาชิกสังคม นำไปสู่การเผยแพร่ความรู้ที่ได้ขยายไปสู่เครือข่ายในระนาบเดียวกันอย่างกว้างขวาง และเนื่องจากธรรมชาติของวิชาจิตวิทยาสังคมเป็นวิชาด้านสังคมวิทยาที่เน้นการศึกษาการปะทะสังสรรค์กันของบุคคล ระหว่างบุคคล และกลุ่มคนในชุมชน ภายใต้สิ่งแวดล้อมทางสังคม อาทิ ค่านิยม ความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึก ระเบียบแบบแผน ประเพณี วัฒนธรรม ดังนั้นการวิจัยปฏิบัติการที่เหมาะสมกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมที่เน้นชุมชนเป็นฐานจึงน่าที่จะใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยการกระทำของบุคคลในชุมชนหรือสมาชิกสังคม อันเป็นการแก้ไขปัญหาสังคมที่ได้ผลและยั่งยืน สมาชิกชุมชนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลภายนอก ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วและมากขึ้น ฟังตนเองได้ในที่สุด ยังสามารถช่วยพัฒนาความรู้สึก การตระหนักเห็นคุณค่าของความร่วมมือให้เกิดขึ้นกับ

สมาชิกชุมชนในฐานะหุ้นส่วนในการจัดการเรียนรู้ และในนิสิตเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองในฐานะสมาชิกสังคมด้วยที่จะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่นิสิตได้เผชิญจริงให้กับนิสิตได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้การใช้การวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันยังช่วยให้ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนทำการวิจัยการสอนเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง ของการสอน และนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น ที่ผู้สอนต้องดำเนินการสอนควบคู่กับการวิจัยตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ให้ผู้สอนทำการวิจัยควบคู่การสอน การสอนที่มีการพัฒนาบทเรียนให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ต้องอาศัยกระบวนการด้านวิจัย และเป็นความท้าทายอย่างยิ่งต่อผู้สอนในการที่จะผสมผสานงานวิจัยเข้ากับกระบวนการเรียนการสอน ปลูกฝังให้การวิจัยเป็นวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้นในตัวผู้สอนมากกว่าจะเป็นเพียงภาระงานที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการเรียนการสอน และในที่สุดแล้วกระบวนการเรียนการสอน การวิจัย และกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิต จะสามารถผสมผสานเป็นกระบวนการเดียวกันได้อย่างกลมกลืนในตัวผู้สอนของมหาวิทยาลัย (จิรศักดิ์ นพคุณ. 2544 : 47)

1.4 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research Model) เป็นการวิจัยที่มีระยะสำคัญอยู่ 2 ระยะ คือ (1) ระยะที่เกี่ยวข้องกับการให้ความหมาย หรือความชัดเจนของคำถามแรกเริ่มของการวิจัย และ (2) ระยะที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มต้น และความต่อเนื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกระบวนการให้ความหมาย หรือการวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ ไว้ที่เผชิญอยู่ร่วมกัน ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน

ที่มา: Greenwood, J. Davydd; & Levin Morten. (1998). *Introduction to Action Research Social Research for Social Change*. p. 116.

จากภาพประกอบ 5 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Co-Generative Action Research Model) มีรายละเอียดของแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะแรก : ระยะที่เกี่ยวข้องกับการให้ความหมายหรือความชัดเจนของคำถามแรกเริ่มของการวิจัย โดยจะต้องเป็นคำถามที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อผู้มีส่วนร่วม มิฉะนั้นกระบวนการวิจัยปฏิบัติการจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะกระบวนการวิจัยปฏิบัติการจะเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดของผู้มีส่วนร่วม กระบวนการนิยามปัญหาจึงเปรียบเสมือนก้าวแรก

ในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและคนนอกชุมชนที่มีความเสมอภาคกัน แต่มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคลรวมถึงเรื่องความรู้ด้วย กล่าวคือ จะเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับความรู้ของคนในชุมชนให้สัมพันธ์กับความรู้ของคนนอกชุมชนได้ โดยผ่านขั้นตอนการสื่อสารความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย เปิดใจรับรู้สนับสนุนการพัฒนาปัญญา ร่วมกัน

การนิยามปัญหาเริ่มจากการสนทนาสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ที่คนในชุมชนและนอกชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ ผ่านการติดต่อสื่อสารในเวทีสื่อสารหรือสถานที่ที่จัดขึ้นหรือออกแบบขึ้นอย่างเฉพาะเจาะจงสำหรับคนตั้งแต่ 2 คนหรือมากกว่าขึ้นไปมาประชุมสนทนาร่วมกัน ประชุมสร้างทีมงาน หรือประชุมกลุ่มงาน หรือประชุมของกลุ่มผู้นำ หรือประชุมเวทีสาธารณะของชุมชน เวทีสื่อสารหรือสถานที่ที่จัดขึ้นเพื่อการสื่อสารของคนในชุมชนและคนนอกชุมชนนี้ สามารถผลิตการเรียนรู้ และเปิดรับกระบวนการของการสะท้อนของผู้มีส่วนร่วม การอภิปรายและการสะท้อน จึงเป็นกลไกสำหรับการหมุนเวียนที่ก่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่มุ่งไปข้างหน้า ผลิตความเข้าใจช่วยชี้แนะตรงไปที่ทางออกของการแก้ไขปัญหา ตลอดจนสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่สะท้อนกลับไปถึงทั้งคนในชุมชนและคนนอกชุมชน

วงรอบของผลการสะท้อนกลับทั้งของคนในชุมชนและนอกชุมชน จะมีความคล้ายคลึงกัน แต่ความสนใจและผลกระทบของการสื่อสารจะมีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ คนในชุมชนอาจจะสามารถปรับปรุงความรู้ที่เป็นการกระทำ ในขณะที่คนนอกชุมชนอาจจะสามารถผลิตความหมาย หรือการเผยแพร่ หรือการคิดหยั่งรู้ (Publication or Insight) สำหรับชุมชนวิจัย กระบวนการสะท้อนกลับของทั้งคนในชุมชนและคนนอกชุมชนก็จะถูกส่งต่อกลับไปยังกระบวนการติดต่อสื่อสารที่ก่อให้เกิดเวทีสื่อสารสำหรับบทสนทนาใหม่ ซึ่งมุ่งไปที่การให้คำนิยามปัญหาแรกเริ่ม หรือการปรับปรุงความสามารถในการแก้ไขปัญหาใหม่ของชุมชนอีกครั้ง วงเวียนเช่นนี้เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่อง

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาขั้นตอนรายละเอียดที่ได้จากภาพประกอบ 5 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน จะเห็นได้ว่ามีขั้นตอนย่อยที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1)การให้ความหมายของปัญหา (2)การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (3)การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ และ(4)การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ ดังนั้นในระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับการให้ความหมายหรือความชัดเจนของคำถามแรกเริ่มของการวิจัย ผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันทุกขั้นตอน แนวคิดที่ได้นี้ผู้วิจัยจะนำไปเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยระยะแรกด้วยการให้ความหมายหรือการทำความเข้าใจกับคำถามแรกเริ่มการวิจัย ผ่านการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน 4 ขั้นตอนย่อยนี้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยเป็นรอบที่ 1

กล่าวโดยสรุประยะแรก : จะเป็นระยะการทำความเข้าใจกับปัญหา (Problem Definition) แรกเริ่มการวิจัยร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับคนนอกชุมชน ผ่านการสนทนาวัยวิธีการติดต่อสื่อสารแบบประชาธิปไตยที่เน้นความเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคลรวมถึงเรื่องความรู้ ระยะนี้จะช่วยให้คนในชุมชนและคนนอกชุมชนเกิดการเรียนรู้และรับรู้การสะท้อนของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจใหม่ ช่วยชี้แนะการแก้ไขปัญหาและการสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ ๆ เปรียบเหมือนกับระยะนี้ จะเป็นขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นเอง โดยปัญหาที่สนทนากัน ต้องเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เมื่อผ่านกระบวนการทางสังคมควบคู่กับกระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมสนทนา ทั้งจากการอภิปรายและการสะท้อน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมสนทนารับรู้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังสนทนา ในขณะที่เดียวกันก็เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจสร้างสรรค์การกระทำหรือความคิดที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหา และปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันกับปัญหาแรกเริ่มการวิจัยต่อไป

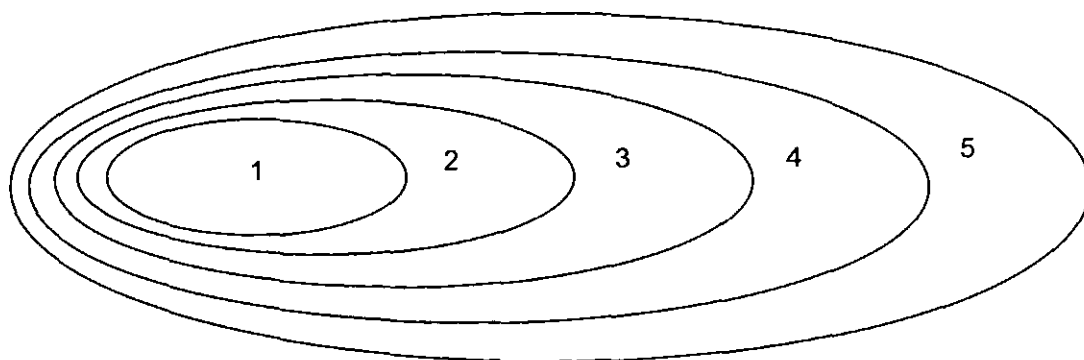
ระยะต่อเนื่อง : ระยะที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มต้นและความต่อเนื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกระบวนการให้ความหมายใหม่ต่อ หรือเป็นระยะการวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ กล่าวคือ กระบวนการให้คำนิยามต่อปัญหาแรกเริ่มจัดเป็นสัญญาณที่ดีของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในโครงการวิจัยปฏิบัติการ เพราะเมื่อคำถามแรกเริ่มของการวิจัยได้ถูกปรับเปลี่ยนใหม่ หรือนิยามปัญหาใหม่นั้น ได้มีการรวบรวมมิติต่าง ๆ ที่ถูกค้นพบใหม่ รวมเข้าอยู่ด้วย ความอดทนหรือการต่อสู้ที่จะแก้ไขปัญหาสำคัญ ๆ ของชุมชนที่มีอยู่ได้ก่อให้เกิดพื้นฐานของความเข้าใจใหม่ ๆ เพราะผู้มีส่วนร่วมได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ด้วยการทบทวนความเข้าใจในวิธีการพื้นฐานนั้น ๆ ผลลัพธ์ของการกระทำผ่านกระบวนการร่วมมือและการสะท้อน สามารถสนับสนุนการสร้างความเข้าใจใหม่ร่วมกัน ยังมีการสร้างความเข้าใจกันมากเท่าไร การสื่อสารระหว่างกันก็จะดียิ่งขึ้น และมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดการคิดหยั่งรู้ (Insight) มากขึ้นด้วย ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนความรู้ ช่วยให้สามารถสร้างวิธีการหรือทางเลือกใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาวิจัยให้ได้มีการวิจัยปฏิบัติการใหม่ต่อไป และส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ซึ่งในระยะนี้ผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน โดยใช้ขั้นตอนย่อยที่สำคัญ 4 ขั้นตอนเช่นเดียวกับระยะแรก เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องเป็นรอบติดต่อกันไปตามสภาพปัญหาใหม่ที่ค้นพบร่วมกันและต้องการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ แนวคิดที่ได้นี้ผู้วิจัยจะนำไปเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยระยะต่อเนื่องจะเป็นระยะการวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ ไว้ที่เผชิญอยู่ร่วมกัน ผ่านการวิจัย

ปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน 4 ขั้นตอนย่อยนี้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยอีกจำนวน 2 รอบคือ รอบที่ 2 และ 3

กล่าวโดยสรุปประเด็นต่อเนื่อง : จะเป็นระยะการวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคำใหม่ ที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ ไว้ที่เผชิญอยู่ร่วมกัน ต่อเนื่องจากเมื่อกระบวนการกำหนดความหมายของปัญหาในระยะแรกเสร็จสิ้นแล้ว ผ่านกระบวนการทางสังคม การสนทนา การสื่อสารในสถานที่จัดไว้อย่างเหมาะสม ด้วยวิธีการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำแลกเปลี่ยนความรู้กัน ผลลัพธ์ที่ได้คือผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมสนทนาสามารถสร้างความเข้าใจใหม่เกิดขึ้น เกิดความคิดหยั่งรู้ที่เชื่อมโยงนำไปสู่การวิจัยการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคำใหม่ เชื่อมโยงต่อเนื่องก่อให้เกิดโอกาสการสร้างสรรค์ความรู้จากการมีโอกาสนำไปผ่านการสะท้อนในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำร่วมกันอีกด้วยอย่างต่อเนื่อง ผลที่ได้จากการสร้างสรรค์ความรู้และการเรียนรู้ร่วมกัน จะสะท้อนกลับไปสู่คนในชุมชนและคนนอกชุมชนเป็นวงจรวัฏจักรของการวิจัยปฏิบัติการในรอบใหม่ต่อไป

การสะท้อน (Reflection) ที่ใช้ในโมเดลวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันดังกล่าวเป็นการสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ (Reflection-on-Action and Reflection-in-Action) มีแนวปฏิบัติที่สมิท (Smith, J. C., 1995 : 59) ได้นำเสนอไว้พอสรุปได้ คือ

การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (Reflection-on-Action) เริ่มต้นจากการตรวจสอบข้อมูลความต้องการจำเป็น ตามหลักวิชาการ (Technical Rationality) ปฏิบัติการวิเคราะห์และสำรวจค้นหาเหตุผลการปฏิบัติจากข้อมูลที่พรรณนา (Descriptive) ไว้ สำรวจทางเลือกอื่น ๆ ด้วยตนเองตามลำพัง เพื่อแก้ไขปัญหาคำใหม่ในบริบทที่กว้างขวางหรือสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ (Dialogue) ให้ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาคำใหม่ด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรม โดยมีการวิพากษ์ วิเคราะห์ปัญหา (Critical) คิดถึงผลลัพธ์ของการกระทำ และความรู้สึกที่มีต่อสังคม ตรวจสอบพฤติกรรม คุณค่า และอารมณ์ที่ใช้จัดการแก้ไขปัญหาคำใหม่ด้วยความคิดความรู้สึกของตนเอง การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ จึงช่วยพัฒนาการเรียนรู้ทั้งกระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และด้านอารมณ์ความรู้สึกเป็นอย่างมากของคนในชุมชน หรือสมาชิกชุมชน และการเรียนรู้ของผู้เข้าไปวิจัยที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ก็คืออาจารย์ผู้สอนและนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาจิตวิทยาสังคม โดยมีมิติการสะท้อนความคิดดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 มิติของการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (Dimension of Reflection-on-Action)

ที่มา: McGill Ian; & Brockbank Anne. (2004). *The Action Learning Handbook*. p. 103. (citing Brockbank; & McGill. Z1998).)

จากภาพประกอบ 6 มิติการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำมี 5 ระดับ ดังนี้ (McGill Ian & Brockbank Anne. 2004 : 99)

ระดับที่ 1 : การกระทำ (Action) หรือเหตุการณ์ที่พบได้หรือสถานการณ์จริงที่พบเห็นในชุมชนนั่นเอง ซึ่งจะมีความรู้ในการกระทำ (Knowledge-in-Action) เป็นความรู้ที่มีความเป็นพลวัตต่อเนื่อง เป็นความรู้ที่แฝงด้วยความคิดอย่างมีเหตุมีผลอยู่ในการกระทำนั้น ๆ (Intelligent Knowing-in-Action)

ระดับที่ 2 : การสะท้อนการกระทำ (Reflection-in-Action) เป็นการพูดให้เชื่อมโยงถึงสิ่งที่กระทำ

ระดับที่ 3 : การบรรยายเหตุการณ์ (Description of the Event and any Reflection in Action) หรือพรรณนาเหตุการณ์ รวมถึงการสะท้อนในการกระทำนั้น ๆ

ระดับที่ 4 : การสะท้อนด้านการพรรณนาในการกระทำหรือในเรื่องที่กระทำ (Reflection on the Description of the Reflection-in- Action or Reflection-on-Action) หรือการสะท้อนการกระทำ เหตุการณ์ รวมถึง ความคิด (Thought) ความรู้สึก (Feeling) ที่มีการหยั่งเห็น (Insights) ในเรื่องที่ได้กระทำ และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่มวลชนสมาชิกหรือกลุ่ม

ระดับที่ 5 : การสะท้อนในสิ่งที่ได้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (Reflection on the Reflection-on-Action) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสะท้อนในสิ่งที่ได้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำไว้ร่วมกับสมาชิกกลุ่ม หรือคนอื่น ๆ ทำให้ผู้สะท้อนเกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ที่ได้จากกลุ่มหรือคนอื่น ๆ

การสะท้อนการกระทำ (Reaction-in-Action) เป็นการสะท้อนการกระทำกับปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำด้วยตนเอง และประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงแล้ว ต่อจากนั้นคิดทบทวนการกระทำด้วยตนเองก่อนแล้วจึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่นต่อไป

การสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำจึงเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพของงานที่ปฏิบัติและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ (One of the Means of Enhancing the Quality of Our Work and of Promoting Our Learning and Development (McGill Ian & Brockbank Anne. 2004 : 93-94 ; citing Barnett. 1992a : 185) ที่ต้องให้ผู้มีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนรู้ทุกคนได้ปฏิบัติ

1.5 ผลการวิเคราะห์แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน เมื่อพิจารณาความหมายของการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวิจัยที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน หลักการวิจัยที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และรูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ได้จากแนวคิดนี้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ดังนี้

1.5.1 สาระการเรียนรู้ ต้องเชื่อมโยงกันระหว่างความรู้วิชาการที่หลากหลายที่เรียนรู้ในชั้นเรียนกับความรู้ชุมชนในรูปแบบสถานการณ์ที่สำคัญที่พบได้ในชุมชน

1.5.2 กระบวนการเรียนรู้ เน้นวิธีการวินิจฉัยเงื่อนไขต่าง ๆ ของชุมชน และเกิดการเรียนรู้ภายในตนเองจากการถ่ายทอดข้อมูลที่ได้จากการศึกษาโดยกลุ่มคนในชุมชนนั้น โดยมี 2 ระยะสำคัญ คือ

1) การให้ความหมายของปัญหาแรกเริ่ม หรือการประเมินความต้องการจำเป็น ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาและมีความสำคัญมากจริง ๆ ผ่านการสนทนาติดต่อสื่อสารที่เน้นความเสมอภาคถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสวนสอบสวน การคิดวิเคราะห์ มีการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และสรุปการเรียนรู้ที่ได้

2) การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้มาจากมิติต่าง ๆ ที่เผชิญร่วมกัน ผ่านการสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำซึ่งนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ การแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้ และสร้างสรรค์การเรียนรู้ร่วมกัน เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องจากกระบวนการให้ความหมายของปัญหาแรกเริ่ม หรือการประเมินความต้องการจำเป็นที่ค้นพบได้จากการสนทนาผ่านการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน ซึ่งมีความสำคัญในระดับรองลงมาตามลำดับ

1.5.3 ผลการเรียนรู้ ทั้งนิสิตนักศึกษาและสมาชิกชุมชนจะเกิดการ

เปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ดังนี้

1) **ด้านสติปัญญา** ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ ช่วยเสริมสร้างความรู้ที่แต่ละฝ่ายยังมีจุดอ่อนอยู่โดยนิสิตนักศึกษาจะมีความรู้ชุมชนเพิ่มขึ้น ในขณะที่สมาชิกชุมชนก็มีความรู้สากลหรือความรู้วิชาการเพิ่มขึ้นด้วย ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ เข้าใจ ได้แก่ เรียนรู้ผู้อื่น ทบทวนตนเอง สร้างความเข้าใจใหม่ เชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับชุมชน และมีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ ได้เรียนรู้การวินิจฉัยชุมชนหรือศึกษาชุมชนร่วมกัน ระหว่างนิสิตนักศึกษากับสมาชิกชุมชนที่ร่วมสนทนาโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสวนสอบสวน ผ่านการคิดวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา นำปัญหาที่ได้มาคิดวางแผนแก้ไขปัญหามุ่งเน้นการอธิบายการปฏิบัติ เกิดการคิดหยั่งรู้ สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำที่แต่ละฝ่ายมีความรู้แตกต่างกัน หรือสร้างสรรค์ความรู้เพื่อศึกษาวิจัยใหม่ในนิสิตนักศึกษา ขณะที่สมาชิกชุมชนได้ความรู้ที่เป็นการกระทำใหม่เกิดขึ้นที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2) **ด้านอารมณ์ ความรู้สึก** ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ จากการได้เรียนรู้วินิจฉัยชุมชน กำหนดปัญหาชุมชนตามสภาพสังคมจริง ช่วยให้นิสิตนักศึกษามีประสบการณ์ ปรับตัวตามสถานการณ์ที่ต้องเผชิญได้ดีมากขึ้น ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่าจากการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา คิดวางแผนการแก้ไขปัญหา จะกระตุ้นให้ทั้งนิสิตนักศึกษา และสมาชิกชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึก เกิดการรับรู้ ตระหนักในคุณค่า เกิดพลังที่นำไปสู่การกระทำในที่สุด ซึ่ง ประพนธ์ ผาสุขยัต (2548 : 168 ; อ้างอิงจาก Osho) กล่าวว่า “เมื่อไรก็ตามที่บุคคลเกิดความรู้สึกของการมีส่วนร่วมจริง ๆ ความรู้สึกนี้จะเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลนั้นให้ไปสู่การกระทำทันที” ตระหนักในคุณค่าของความร่วมมือ ก่อให้เกิดความรู้สึกของการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) และมีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก อาทิ ช่วยให้ผู้คล้อยตามที่จะแสวงหาข้อมูล เสริมสร้างจิตสำนึกของการเป็นพลเมือง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น

3) **ด้านทักษะ** ทั้งนิสิตนักศึกษาและสมาชิกชุมชนจะมีทักษะการทำงานเป็นทีม หรือทักษะการทำงานกลุ่ม มีทักษะทางสังคม มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านการติดต่อสื่อสารที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค มีทักษะในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทักษะในการคิดวิเคราะห์ และมีทักษะการสังเกตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จะเห็นได้ว่าข้อมูลผลการวิเคราะห์การจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิเคราะห์แนวคิด

การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานและแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่ได้ในหัวข้อ 2 และ 3 ถัดไป เพื่อสรุปการจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และผลการเรียนรู้ของ 3 แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัยจะต้องมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับชุมชน และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน จึงจะสามารถใช้แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน บุรณาการไปในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

2.1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับชุมชน มีสาระสำคัญได้แก่ ความหมายของชุมชน องค์ประกอบของชุมชน ประเภทของชุมชน และการศึกษาชุมชน

2.1.1 ความหมายของชุมชน คำว่า “ชุมชน (Community)” คำนี้มีความหมายที่หลากหลายแล้วแต่ผู้ใช้นำไปใช้ในการศึกษาเรื่องใด แต่ความหมายของชุมชนโดยทั่วไปนั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง หมู่ชน กลุ่มคน ที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 368) ในขณะที่พจนานุกรม Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English (Oxford University. 2001 : 226) ได้ให้ความหมายของชุมชนว่า คือ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งหนึ่ง มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีศรัทธา เชื่อชาติ การงาน หรือมีความรู้สึกนึกคิด ความสนใจ ที่คล้ายคลึงกัน มีการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

เพนี จูดี (Payne Judy. 1999 : 3) ได้กล่าวถึงชุมชนว่าคำนี้มักใช้อ้างอิงกับประชากรตามสภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย และเมื่อเน้นตามมิติทางสังคม คำว่า “ชุมชน” จะมีลักษณะของคนที่อยู่อาศัยอยู่ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนคุณค่า จุดมุ่งหมาย และการกระทำของกลุ่มประชากรร่วมกัน

เม็คเค็นซี เอฟ เจมส์; พิงเกอร์ อาร์ โรเบิร์ต; และโคเตคกี อี จีโรมี (McKenzie, F. James; Pinger, R. Robert & Kotecki, E. Jerome. 1999 : 4) ได้ให้ความหมายของชุมชน คือ กลุ่มคนที่มีลักษณะร่วมกันตามสถานที่ตั้ง เชื้อชาติ อาชีพ ความสนใจ และมีปัญหาร่วมกันโดยเฉพาะ

ดอยลี อีวา; และวอร์ด ซูซาน (Doyle Eva & Ward Susan. 2001 : 27) ได้ให้ความหมายของชุมชนว่า เป็นกลุ่มคนที่แต่ละคนมีความผูกพันร่วมกันทั้งโครงสร้าง เพื่อนบ้าน การทำงาน และการศึกษา โดยจะสะท้อนคุณค่า ความสนใจ และลักษณะร่วมกัน

พระธรรมปิฎก (2539 : 71-72) ได้ให้ความหมายของชุมชนโดยเปรียบเทียบกับคำว่า “สังฆะ” ในความหมายของหมู่คณะว่า คือ ชุมชนแห่งกัลยาณมิตร กล่าวคือ การที่บุคคลมาอยู่ด้วยกัน เริ่มตั้งแต่ผู้นำเป็นกัลยาณมิตร ด้วยการช่วยเหลือเกื้อหนุนผู้อื่นให้พัฒนาชีวิตได้ดี มีความเจริญงอกงาม และผู้ที่มาอยู่ด้วยกันมาช่วยกัน เอื้ออาทรต่อกันให้แต่ละบุคคล

พัฒนาคนให้เข้าถึงชีวิตที่ดีงามขึ้น เมื่อแต่ละบุคคลได้รับประโยชน์จากสังคมหรือชุมชน แต่ละบุคคลนั้นก็ต้องมีส่วนร่วมที่ดีเพื่อเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อสังคมหรือชุมชนด้วย

จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540 : 3) ได้กล่าวถึง ชุมชนโดยสรุปว่า ประกอบด้วย ระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง โครงสร้างอำนาจ รวมถึง ระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ซึ่งระบบเหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน และระหว่างกันชนิดที่เชื่อมโยงกันอย่างที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

จากความหมายของชุมชนดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ชุมชนมีความหมายที่หลากหลาย แต่มีลักษณะร่วมที่สำคัญ คือ ต้องมีอาณาเขต มีกลุ่มคนที่มีลักษณะร่วมกันและมีความผูกพัน การให้ความหมายชุมชน จึงขึ้นอยู่กับผู้ใช้จะนำไปใช้ในเรื่องใด ต้องการเน้นจุดใดเป็นหลัก ขึ้นอยู่กับทัศนะของผู้ใช้ว่าอยู่ในสาขาวิชาชีพอันใด แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว สามารถสรุปความหมายของชุมชนได้ 4 ทัศนะด้วยกัน ดังนี้ (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2546 : 40-58)

1) ความหมายของชุมชนตามทัศนะของสังคมวิทยา ชุมชนตามทัศนะนี้จะมองชุมชน ใน 3 ฐานะด้วยกัน คือ

- ชุมชนในฐานะหน่วยทางภูมิศาสตร์ (Community as a Territorial Unit) การพิจารณาชุมชนในมิตินี้ทำให้ชุมชนมีลักษณะเป็นรูปธรรม มีหลักแหล่งสถานที่ตั้งแน่นอน สมาชิกชุมชนสามารถระบุสถานที่อยู่ของตนเองได้ เพราะสภาพภูมิศาสตร์จะเป็นตัวกำหนดสถานที่ตั้ง และศักยภาพในการเจริญเติบโตของชุมชน

- ชุมชนในฐานะหน่วยทางสังคม (Community as a Social System Unit) การพิจารณาชุมชนในมิตินี้ จะแบ่งชุมชนออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับใช้ลักษณะใดเป็นจุดเน้นที่สำคัญในการแบ่งชุมชน ซึ่งจะให้ภาพของลำดับชั้น (Hierarchy) ของชุมชน และเครือข่ายการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในชุมชนด้วย ชุมชนในฐานะหน่วยทางสังคมสามารถแบ่งชุมชนออกเป็นหลายลักษณะด้วยกันสรุปได้คือ

(1) ลักษณะของชุมชนแบ่งตามลักษณะการปกครองของไทย ได้แก่ ชุมชนหมู่บ้าน ชุมชนเขตสุขาภิบาล ชุมชนเขตเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร เป็นต้น

(2) ลักษณะชุมชนแบ่งตามกิจกรรมทางสังคม ได้แก่ ชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนศูนย์การค้า ชุมชนศูนย์กลางขนส่ง ชุมชนศูนย์กลางบริการ เป็นต้น

(3) ลักษณะชุมชนแบ่งตามความสัมพันธ์ของชุมชน ได้แก่ ชุมชนชนบท ชุมชนเมือง เป็นต้น

(4) ลักษณะชุมชนแบ่งตามจำนวนประชากร ได้แก่ หมู่บ้าน เมือง นคร เป็นต้น

- ชุมชนในฐานะหน่วยทางจิตวิทยาวัฒนธรรม (Community as a Psycho Cultural Unit) การพิจารณาชุมชนในมิตินี้ เป็นความผูกพันระหว่างสมาชิกด้วยกัน กล่าวคือ จะพิจารณาจากความมั่นคงของคนในชุมชนว่าตนเป็นสมาชิกของกลุ่ม หมู่ใด ดูความรู้สึกว่าตนเองมีสังกัดหรือไม่เป็นสำคัญ

2) ความหมายของชุมชนตามทัศนะของมนุษยนิยม ชุมชนตามทัศนะนี้มีความคิดว่าชุมชนต้องก่อเกิดมิตรภาพ มีความเอื้ออาทร ความมั่นคง และความผูกพันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ มีการขยายตัวของเมืองและประชากร ผลของการขยายตัวดังกล่าวก่อให้เกิดสภาวะแปลกแยก มีความวิตกกังวล มีความโดดเดี่ยว ไม่สนใจใยดี หรือรู้สึกกับผิดชอบต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นๆ ที่อยู่รอบข้าง ไม่รู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ ดัดจริตใจ หรือรับผลประโยชน์นั้น ชุมชนตามทัศนะนี้จึงต้องการให้ชุมชนมีขนาดเล็ก แต่มีโครงสร้างที่เหนียวแน่น ซึ่งจะสามารถช่วยฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางสังคมให้ดีขึ้น เน้นการมีส่วนร่วม ความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความใกล้ชิดสนิทสนม ความหมายของชุมชนจึงมีลักษณะที่สำคัญคือ (1) เน้นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ (2) ไม่ได้ให้ความสนใจ หรือความสำคัญกับอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์หรือพื้นที่ และ (3) ลักษณะชุมชนควรจะเป็นชุมชนที่ดีหรือชุมชนในอุดมคติ

3) ความหมายของชุมชนในรูปแบบประชาสังคม ชุมชนในรูปแบบนี้เกิดขึ้นจากการวิพากษ์ระบบของภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ที่มีบทบาทชี้นำ หรือครอบงำความคิด ทิศทางการพัฒนาสังคม โดยผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทิศทางการพัฒนา และการจัดกิจกรรมสาธารณะได้ค่อนข้างน้อย รวมถึงจุดอ่อนของการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ตัวแทนเป็นกลุ่มของพรรคพวกและกลุ่มผลประโยชน์มากกว่าตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง จึงต้องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับภาคประชาชนในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในนโยบายทิศทางการพัฒนา และกิจกรรมสาธารณะ

นักวิชาการไทยที่มีชื่อเสียงหลายคนได้ให้ความหมายของประชาสังคมไว้หลายท่านที่สำคัญ ได้แก่ ประเวศ วะสี ได้ให้ความหมายของประชาสังคมว่า คือ การที่ประชาชนจำนวนหนึ่ง มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และมีอุดมคติร่วมกัน หรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกัน หรือมีการรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรกัน มีความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่าง และมีระบบการจัดการในกลุ่ม เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งเกิดดุลยภาพทางสังคมขึ้นที่เรียกว่า “สังคมานุภาพ” ส่วนธีรยุทธ บุญมี ได้ให้ความหมายของประชาสังคมสรุปได้ว่า หมายถึง สังคมที่มีการรวมตัว รวมกลุ่มของประชาชนอย่างกว้างขวางและหลากหลาย เพื่อผลักดันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้ให้ความหมายของประชาสังคมว่า คือ ทุก ๆ ส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน มาร่วมกันทำงาน หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะภาคีร่วมมือ (Partnership) (ณัฐพงศ์

จิตนรินทร์ และอดิสร ศักดิ์สูง. 2542-2543 : 35 ; อ้างอิงจาก ประเวศ วะสี; ธีรยุทธ บุญมี และชัยอนันต์ สมุทวณิช)

ประชาสังคมจึงเป็นชุมชนแห่งสำนึก (Conscious Community) ที่สมาชิกต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบโดยรวมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่สนใจ และตัดสินใจร่วมกัน เป็นรากฐานของสังคมที่มีความผูกพันเอื้ออาทรต่อกัน โดยมีพันธะเชื่อมโยงกับระบบสังคมใหญ่ที่อยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นอยู่ที่ดีร่วมกัน ดังนั้น การพิจารณาว่าชุมชนใดเป็นประชาสังคม ต้องมีหลักการพิจารณาและใช้ลักษณะของประชาสังคมเป็นแนวทางในการตัดสินใจ ดังนี้

- หลักการที่นำมาใช้พิจารณาสังคมใดว่าเป็นประชาสังคมหรือไม่ มีหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) ความรู้สึกของคนที่มารวมตัวกัน ต้องเป็นหนึ่งเดียว (2) เป็นสังคมที่ตระหนักรู้ความจริงด้วยความรู้สึกในสิ่งที่เป็นไปได้ และ (3) เป็นสังคมที่เน้นเรื่องของความดีและศีลธรรม (Rosimino Antonio. 1996 : 9)

- ลักษณะของประชาสังคม โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รวบรวมลักษณะของประชาสังคม มีสาระสำคัญดังนี้ (ณัฐพงศ์ จิตนรินทร์; และอดิสร ศักดิ์สูง. 2542-2543 : 35-42 อ้างอิงจาก อนุชาต พวงสำลี และคณะ. 2542 : 15, 292) (1)มีความหลากหลาย พิจารณาได้ในหลายมิติ เช่น การรวมตัว อาทิ กลุ่ม ชมรม องค์การ สมาคม สถาบัน มูลนิธิ สมาพันธ์ สหกรณ์ และคณะกรรมการ เป็นต้น พื้นที่ อาทิ กลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน เขตละแวกบ้าน หรือขอบเขตเชิงภูมิศาสตร์ เช่น ลุ่มน้ำ แม่น้ำ เป็นต้น รูปแบบของกิจกรรม อาทิ กลุ่มสื่อ กลุ่มด้านการศึกษาวิจัย และกลุ่มการแสดง เป็นต้น ประเด็นความสนใจ หรือปัญหา อาทิ การสังคมสงเคราะห์ การออมทรัพย์ การเมือง สิ่งแวดล้อม ผู้หญิงและเด็ก เป็นต้น และกลุ่มคนที่มารวมตัวกัน ตามวัย อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ การศึกษา ฐานะ อาชีพ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม (2)มีความเป็นชุมชน (3)มีจิตสำนึกสาธารณะ (Public Conscious) (4)เป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่ต้องอาศัยเวลา และการเรียนรู้จากการปฏิบัติร่วมกัน (Interactive Learning Through Actions) อย่างต่อเนื่อง ในลักษณะของสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) และ (5)มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นเครือข่าย (Communication and Networking)

สำหรับลักษณะประชาสังคม ที่กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำคู่มือ 21 คำถาม เกี่ยวกับประชาสังคม เพื่ออธิบายและเป็นกลไกเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในการกิจของกระทรวงมหาดไทยนั้น มีสาระสำคัญสรุปออกมาเป็นลักษณะของประชาสังคม ได้คือ (สุดจิต นิमितกุล. 2543-2544 : 56) (1)คนในชุมชนต้องมีความเข้าใจ เรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมกันของประชาชนในระบบประชาธิปไตย (2)รวมตัวกัน ร่วมคิด ตัดสินใจ และร่วมทำ (3)กำหนดบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง (4)กำหนดกิจกรรมที่จะรองรับการแก้ไขปัญหา

ที่ประชาสังคมเกิดขึ้น (5)กำหนดกติกาและวินัยของการอยู่ร่วมกัน และ(6)กำหนดปฏิทินการปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้พึงตระหนักว่า ประชาสังคมเป็นของทุกคนในสังคมที่เกิดขึ้นบนสำนึกที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ประชาสังคมไม่จำเป็นต้องมีสำนักประชาสังคม ไม่จำเป็นต้องจำกัดขนาดแต่อย่างใด ขึ้นอยู่กับความต้องการ และประชาสังคมไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับ เพราะการรวมตัวกันของคนในชุมชน เพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อแก้ไขหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้แก่ท้องถิ่น เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ

4) ความหมายของชุมชนในรูปแบบใหม่ ชุมชนในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และปัญหาของสังคมสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้น เป็นชุมชนที่ไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่ทางกายภาพ ไม่จำเป็นว่าสมาชิกชุมชนต้องพบปะหน้าตากันโดยตรง แต่เป็นชุมชนที่อาศัยเทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องสานความสัมพันธ์ และจิตสำนึกร่วมของสมาชิก

ชุมชนในรูปแบบใหม่นี้อาจเรียกว่า “ชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community)” กล่าวคือ เป็นชุมชนที่กลุ่มคนอาจจะได้พบกันโดยตรงหรือไม่ก็ตาม แต่มีโอกาสสื่อสารกันด้วยถ้อยคำภาษา และความคิดผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ชุมชนรูปแบบใหม่จะมีข้อดีกว่าชุมชนในความหมายทั้ง 3 รูปแบบที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในข้อที่ไม่มีอคติของคนในชุมชนเกี่ยวกับ เพศ อายุ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ รูปร่างหน้าตา เสียงพูด อากัปกริยา เข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่มีการพบปะหน้าตากันในขณะที่มีการปะทะสังสรรค์กัน จึงไม่เกิดอคติในทางลบ (Negative Halo Effect) (สงวน สุทธิอรุณ. 2529 : 45) เพียงแต่มีความสนใจร่วมกันเป็นหลักที่ทำให้คนเลือกเข้าร่วมชุมชนรูปแบบใหม่ เช่น ชุมชนทางอากาศในรายการวิทยุ จส. 100 หรือ ชุมชนเครือข่ายบน Internet เป็นต้น โดยมีลักษณะที่สำคัญมีปัจจัยและทิศทางของชุมชนรูปแบบใหม่นี้

- **ลักษณะสำคัญของชุมชนรูปแบบใหม่** ได้แก่ (1) มีจิตสำนึกร่วม (2) มีหลักการ (3) มีจุดมุ่งหมาย (4) เป็นชุมชนที่ไร้พรมแดน และ (5) มีความสัมพันธ์อย่างง่ายที่ผู้เข้าร่วมในชุมชนมีความรู้สึกผูกพันกันอย่างมีหลักการและเป้าหมาย

- **ปัจจัยและทิศทางของชุมชนรูปแบบใหม่** พบว่า ความเป็นปัจเจกบุคคลของแต่ละบุคคล ระบบเศรษฐกิจ และการแพร่กระจายของเทคโนโลยีสารสนเทศอันไร้พรมแดน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างชุมชนและวัฒนธรรมมวลชนในรูปแบบใหม่นี้ขึ้น

กล่าวโดยสรุปจากความหมายของชุมชนตามทัศนะของสังคมวิทยา มนุษยนิยม ประชาสังคม และชุมชนในรูปแบบใหม่ สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า “ชุมชน” คือ กลุ่มคนที่อาศัยรวมตัวกันอยู่เฉพาะที่ หรือรวมตัวกันโดยที่ไม่คำนึงถึงอาณาบริเวณพื้นที่ มีจิตสำนึก หลักการ จุดมุ่งหมาย มีความผูกพันกันโดยมีบรรทัดฐาน วัฒนธรรม และค่านิยม ร่วมกัน เพื่อแก้ไข

ปัญหาในชุมชน และเพื่อความอยู่รอดของชีวิตสมาชิกชุมชน แนวคิดที่ได้จากความหมายของชุมชนในทัศนะที่แตกต่างกันโดยเฉพาะในทัศนะของสังคมวิทยา เป็นชุมชนที่ทุกคนในสังคมได้เป็นสมาชิกสังคมอยู่ย่อมมีความแตกต่างจากชุมชนในทัศนะของประชาสังคม ซึ่งถ้าใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่หลากหลายตามบริบทของชุมชนที่มีลักษณะแตกต่างกัน อันจะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนถ่ายโอนการเรียนรู้ที่ได้เป็นอย่างดี

2.1.2 องค์ประกอบของชุมชน แมร์รี่ (Clark, Jo. Marry. 1996 : 6) ได้กล่าวว่า ไม่ว่าชุมชนจะมีความหมายใดก็แล้วแต่ ชุมชนจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ (1)กลุ่มคน (Group Orientation) (2)สิ่งที่เชื่อมโยงผูกพันระหว่างบุคคล (Bond between Individual) (3)ปฏิสัมพันธ์หรือการปะทะสังสรรค์กันของมนุษย์ (Human Interaction)

2.1.3. ประเภทของชุมชน ในการแบ่งชุมชนออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้น จะคำนึงถึง สภาพภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ความสนใจ ตลอดจนสถาบันในชุมชนเป็นฐานในการจำแนกประเภทของชุมชน โดยทั่วไปชุมชนแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท (Payne Judy. 1999 : 31-33) ดังนี้ (1)ชุมชนที่เน้นความสนใจเป็นฐาน (Interest-Based Communities) (2)ชุมชนที่เน้นสถาบันหรือสถานที่ทำงานเป็นฐาน (Institution and Work-Based Communities) และ (3)ชุมชนที่เน้นสถานที่ตั้งเป็นฐาน (Locality-Based Communities) เป็นต้น

2.1.4. การศึกษาชุมชน คำว่า “การศึกษาชุมชน” คำนี้เป็นคำที่บุคคลที่ต้องการศึกษาชุมชนจะได้ยินบ่อยครั้งมาก เมื่อต้องไปปฏิบัติการศึกษาชุมชนจริงก่อนว่า ต้องศึกษาชุมชนก่อนจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชนได้ การศึกษาชุมชนจึงเป็นความรู้พื้นฐานที่ผู้วิจัยควรศึกษา และทำความเข้าใจ โดยสาระสำคัญของการศึกษาชุมชนมีดังนี้

1) ความหมายของการศึกษาชุมชน ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการศึกษาชุมชนที่สำคัญพอสังเขปมีดังนี้

จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540 : 4) ได้ให้ความหมายของการศึกษาชุมชน หมายถึง การที่นักพัฒนาซึ่งเป็นคนภายนอกชุมชน หรือผู้มีอาชีพอื่นเข้าไปเรียนรู้เรื่องราวของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่า ชุมชนมีองค์ประกอบใดบ้าง มีโครงสร้าง คุณลักษณะด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การเรียนรู้ อย่างไร มีสถานการณ์ใดเกิดขึ้นในชุมชนบ้าง มีประวัติชุมชนและความเป็นมาของคนในชุมชนอย่างไร มีความคิดเห็นต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในชุมชนอย่างไร มีปัญหาความเดือดร้อนอะไรบ้าง มีความต้องการที่จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร มีศักยภาพในชุมชนอะไรบ้าง ทำให้ผู้เข้าไปศึกษามีความรู้ความเข้าใจแบบแผนการดำเนินชีวิต และการตัดสินใจของชุมชน ทำให้สามารถระบุปัญหา และกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหานั้นได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการประเมิน

ศักยภาพต่าง ๆ ของชุมชน อันจะนำมาซึ่งการกำหนดโครงการ กิจกรรมเพื่อการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหามาจากชุมชนตนเอง และจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ของผู้ศึกษาชุมชน

ธนพรรณ ธานี (2540 : 34) ได้ให้ความหมายของการศึกษาชุมชน คือกระบวนการที่จะทำให้ นักพัฒนาสามารถวิเคราะห์ในงานพัฒนาได้ โดยนักพัฒนาต้องยอมรับความแตกต่างของแต่ละชุมชนในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง เพื่อให้เข้าใจลักษณะของชุมชนได้อย่างแท้จริง

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2546 : 61) ได้กล่าวสรุปความหมายของการศึกษาชุมชนว่า คือ การที่เข้าไปศึกษาชุมชนในด้านต่าง ๆ ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ ความเป็นอยู่ ระบบชีวิต การทำงาน ความสัมพันธ์ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนปัญหาและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมร่วมกันของนักพัฒนา และของชุมชน เพื่อที่จะได้กำหนดและวางแผนเพื่อการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

จากความหมายที่นักวิชาการดังกล่าวได้ให้ความหมายของการศึกษาชุมชน สามารถสรุปเป็นความหมายของการศึกษาชุมชนได้ว่า "การศึกษาชุมชน" คือ การที่นักพัฒนาซึ่งเป็นบุคคลภายนอก หรือผู้มีอาชีพอื่น ๆ เข้าไปศึกษาเรียนรู้เรื่องราวของชุมชนในทุกด้าน ทุกมิติ ได้แก่ กายภาพ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา สุขภาพ และองค์กรทางสังคม หรือชุมชน ประวัติความเป็นมาของชุมชน วิถีชีวิต ปัญหาและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนรวมถึงศักยภาพของชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนาแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างประชาชน ชุมชน กับนักพัฒนา หรือผู้เข้าไปศึกษาชุมชน

2) วัตถุประสงค์ของการศึกษาชุมชน ในการศึกษาชุมชนมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาชุมชนไปใช้ในการวางแผนการพัฒนา และเพื่อทดสอบความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับชุมชนให้มีความน่าเชื่อถือ

3) หลักการวิเคราะห์และศึกษาชุมชน มีหลักการวิเคราะห์และศึกษาชุมชน (กาญจนา แก้วเทพ. 2538 : 202) ได้แก่ ต้องมีมิติทางด้านประวัติศาสตร์ มีการวิเคราะห์ในเชิงโครงสร้าง มีการวิเคราะห์ และสำรวจปัญหา ความสามารถ และศักยภาพ และมีเครือข่าย กลไก เงื่อนไข อะไรบ้าง ที่เสริมสร้างสืบทอด หรือทำลายเหตุการณ์นั้น ๆ

จะเห็นได้ว่าการศึกษาชุมชนที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้ศึกษาชุมชนต้องเข้าไปเรียนรู้เรื่องราวของชุมชนด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกมิติ ได้แก่ ด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา สุขภาพ องค์กรชุมชน วิถีชีวิต ประวัติความเป็นมาของชุมชนรวมถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนและศักยภาพของชุมชน เพราะในความเป็นจริงแล้วบุคคลในชุมชนจะมีความรู้ชุมชน (Local Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้

ที่เป็นปัญญาการปฏิบัติ (Practical Wisdom) และเหตุผลในการปฏิบัติ (Practical Reasoning) ที่เกิดขึ้นทุก ๆ วัน อยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ และมีความรู้สึกของบุคคลนั้นรวมอยู่ในการแสดงออก (Greenwood, J. Davydd & Levin Morten. 1998 : 109-113) การมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนทุกขั้นตอนตั้งแต่การให้ความหมายของปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติการแก้ไขปัญหา และการประเมินผล จึงมีความสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้ผู้ศึกษาชุมชนบรรลุผล เพราะผู้ศึกษาชุมชนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้ศึกษาชุมชนและเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้

2.2 ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน มีสาระสำคัญ ได้แก่ ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ขั้นตอนสำคัญที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 18-21 ปี และผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ดังนี้

2.2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

(Community-Based Instruction: CBI) เป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้เสริมสร้างทักษะการทำงานตามสภาพแวดล้อมจริง ที่ผู้เรียนแต่ละบุคคลจะมีการเรียนรู้กับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อนอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจะใช้สถานที่ทำงานหรือกิจกรรมสันตนาการ หรือกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นภายหลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้ว (Beakley, A. Barbara; Yoder, L. Sandy; & West, L. Lynda. 2003 : 1)

การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในสิ่งที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียนไปสู่กิจกรรมที่ต้องฝึกปฏิบัติในชุมชนประยุกต์ใช้ความรู้ด้านสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา สร้างเสริมความรับผิดชอบแบบประชาสังคม (Civil Responsibility) ช่วยให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมือง (Citizens) เพิ่มขึ้น (<http://portfolio.Pdx.edu/Portfolio/Community-Global-Connections/Community-Based-Learning/>)

2.2.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

มีคุณค่า เป็นประโยชน์และมีความสำคัญด้วยเหตุผลหลายประการดังนี้ (Beakley, A. Barbara; Yoder, L. Sandy & West, L. Lynda. 2003 : 2-10)

1) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานได้รับการยอมรับว่าเป็นชุดการปฏิรูปการสอนแบบเบ็ดเสร็จ (CBI recognizes comprehensive school reform issues) กล่าวคือ เป้าหมายของการปฏิรูปการสอนแบบเบ็ดเสร็จต้องเป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมกับการเผชิญสภาพสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาจาก การจัดการ ไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่เน้น

ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ (From Management to Instruction) ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยการปฏิรูปการสอนแบบเบ็ดเสร็จจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ การวางแผนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจึงเป็นเรื่องการปฏิรูปการสอนแบบเบ็ดเสร็จนั่นเอง

2) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นชุดการเรียนการสอนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องจัดให้กับบุคคลที่มีความพิการหรือไร้ความสามารถ (CBI adheres to legislative mandates for individuals with disabilities) กล่าวคือ ในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1992 หน่วยงานด้านการศึกษา (Department of Education) ได้กำหนดให้มีการออกแบบกิจกรรมที่ประสาณผลลัพท์ และกระบวนการเสริมให้กับผู้เรียนต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ได้เรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นไปในเรื่องการฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพ ประสบการณ์ทำงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ผู้เรียนต้องใช้ดำรงชีวิตอย่างอิสระพึ่งตนเองได้ โดยชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะในปี ค.ศ. 1998 ได้มุ่งเน้นการเป็นภาคีความร่วมมือของชุมชน (Community Partnerships) มากยิ่งขึ้น ด้วยการจัดให้มีการปะทะสังสรรค์หรือปฏิสัมพันธ์ของสถานศึกษากับภาคธุรกิจเอกชนในชุมชนด้วยการกำหนดโปรแกรมการศึกษาร่วมกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ค้นพบอาชีพหรืองานที่ต้องการฝึกมากยิ่งขึ้น

3) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานสนับสนุนการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง (CBI supports transition planning) กล่าวคือ การวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนต้องเป็นกระบวนการพลวัตรแบบเบ็ดเสร็จที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในการแสวงหาสถานที่ทำงานสำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพประสบการณ์ทำงานให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตพึ่งตนเองได้ขณะฝึกอบรมวิชาชีพ มีประสบการณ์ทำงานได้อย่างอิสระ โดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกระบวนการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนที่มีความเฉพาะเจาะจงตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลไป เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้พร้อมกับการเผชิญชีวิตในวัยผู้ใหญ่ที่ต้องประกอบอาชีพ ดำเนินชีวิตอย่างอิสระในสังคม กระบวนการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงนี้จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย มีการเขียนแผน มีการปฏิบัติการทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนไว้อย่างชัดเจน มีกลวิธีต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนดำรงชีวิตพึ่งตนเองได้ขณะฝึกปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างอิสระ และส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นกลวิธีหนึ่งที่ต้องจัดให้กับผู้เรียนและต้องระบุไว้ในการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนเพราะสามารถเชื่อมโยง

สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อพร้อมรับการเผชิญชีวิตในวัยผู้ใหญ่อย่างพึ่งตนเองและเป็นอิสระตามลำพังได้เป็นอย่างดี

4) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยให้มาตรฐานที่ระบุไว้บรรลุผล (CBI complies with the achievement of standards) กล่าวคือ ช่วยให้มาตรฐานการปฏิบัติการสอนที่ระบุไว้ชัดเจนเกี่ยวกับการสร้างความรู้จากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลายของผู้เรียนซึ่งเป็นเกณฑ์ข้อหนึ่งบรรลุผลได้ เพราะว่าการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการรวบรวมประสบการณ์ที่มีอยู่อย่างหลากหลายที่พบได้ในชุมชน นำมาคิดเชื่อมโยงสรุปอ้างอิง (Generalization) สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้น การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน จึงสามารถนำมาใช้ควบคู่กับมาตรฐานการปฏิบัติการสอนได้และเป็นเกณฑ์ข้อหนึ่งที่ใช้เป็นข้อบ่งชี้ว่าผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการปฏิบัติการเรียนรู้แล้วได้

5) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะมีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา แนวใหม่ (CBI relates to New American High School movement) กล่าวคือ การจัดการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ในระดับมัธยมศึกษาแนวใหม่ได้มุ่งเน้นไปที่มาตรฐานด้านวิชาการและการใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เตรียมผู้เรียนเพื่อการศึกษาต่อ และฝึกอบรบวิชาชีพ โดยมีการใช้ประสบการณ์ที่เน้นชุมชนเป็นฐานมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเป็นภาคีความร่วมมือในฐานะสมาชิกของชุมชนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานโดยตรง เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนพึ่งตนเองได้ในการดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจึงสามารถตอบสนองเชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวการจัดการศึกษาแนวใหม่ในระดับมัธยมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาได้เป็นอย่างดี

6) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นประโยชน์กับการประเมินที่เน้นการปฏิบัติเป็นหลัก (CBI utilizes performance-based assessment) กล่าวคือ การประเมินการดำรงชีวิตของผู้เรียนว่ามีความรอบรู้และอิสระพึ่งตนเองได้นั้นต้องใช้การประเมินตามสภาพจริง โดยครูควรใช้วิธีการ การสังเกต การปฏิบัติจริงของผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมในสถานการณ์จริงหรือในชุมชน

7) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานสะท้อนถึงการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบและมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ (CBI reflects systematic, ecological instruction) กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนจะต้องถูกออกแบบพัฒนาไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงาน มีความรู้สึกอิสระพึ่งตนเองได้ต่อการแสดงออกอย่างต่อเนื่องจากง่ายไปยากตามลำดับ เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้แบบรอบรู้ โดยมีการวิเคราะห์ทักษะของผู้เรียน พัฒนาออกแบบแผนการสอน ประเมินทักษะการเรียนรู้แบบรอบรู้ และ

บูรณาการฝึกปฏิบัติซ้ำในแผนการสอนอย่างต่อเนื่องจนมั่นใจว่าเป็นทักษะใหม่ที่ผู้เรียนสามารถทำได้ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การวางแผนประสบผลสำเร็จ ได้แก่ สภาพสังคมจริง เป้าหมายของผู้เรียน และการออกแบบพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้เป็นระบบที่ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ตามสภาพธรรมชาติในสถานที่จริง ฝึกฝนทักษะที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างอิสระพึ่งตนเองได้ สัมพันธ์กับสภาพจริงของชุมชน

8) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานช่วยส่งเสริมการถ่ายโอนทักษะจากชั้นเรียนสู่ชุมชน (CBI promotes the transfer of skills from the classroom to the community) กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ต้องมีการออกแบบพัฒนาการเรียนรู้ไว้อย่างมีระบบครูผู้สอนต้องวางแผนการประยุกต์ใช้หรือถ่ายโอนทักษะที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียนของผู้เรียนไปประยุกต์ใช้ในชุมชนและนำไปสู่การสรุปอ้างอิง (Generalization) หรือสรุปแนวความคิดรวบยอด หลักการ หรือวิธีการ หรือความรู้ใหม่ได้ โดยครูผู้สอนต้องสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้พบความหลากหลายของสถานการณ์จริงที่พบได้ในชุมชนได้ประยุกต์ใช้ความรู้อย่างต่อเนื่องควบคู่กับการถ่ายโอนทักษะที่ช่วยทำให้พึ่งตนเองได้ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งด้วย

9) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานต้องมีความเหมาะสมกับจิตวิทยาพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย (CBI is developmentally appropriate and age-appropriate) กล่าวคือ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะต้องมีความเหมาะสมกับจิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละวัย ครูต้องสร้างสรรค์กิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและวัยของผู้เรียนควบคู่กันไป จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัยได้

10) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะกระตุ้นการแก้ไขปัญหได้ดี (CBI fosters problem-solving) เพราะว่า กลวิธีสอนต้องเน้นความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์จริงซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ได้อย่างหลากหลาย เมื่อต้องเผชิญปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ที่ได้รับก็สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ครูควรชี้แนะวิธีการแก้ไขปัญหาก็ที่ผู้เรียนยังไม่ทราบวิธีการ โดยผู้เรียนต้องได้รับการเสริมสร้างความมั่นใจ พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหา แก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่ซับซ้อนยากต่อการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

11) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานสามารถสร้างความมั่นใจได้ว่าผ่านหลักสูตรที่เน้นทักษะชีวิต (CBI ensures continuity across the life-skills curriculum) กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นชุมชนเป็นฐานเป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพกับหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการสร้างความรู้แล้ว ยังเสริมสร้างทักษะการทำงาน ผ่านการกระทำกิจกรรมที่หลากหลาย

ของหลักสูตร สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต

12) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานสร้างสรรค์การยอมรับและการเป็นภาคีความร่วมมือของชุมชน (CBI creates acceptance in the community and local partnerships) กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน นอกจากจะอยู่ภายใต้ปรัชญาการยอมรับของผู้เรียนแล้ว ต้องได้รับการยอมรับจากชุมชนด้วย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดทำรูปแบบหรือกำหนด กิจกรรมการฝึกของผู้เรียนร่วมกัน ช่วยเสริมสร้างการมีสัมพันธภาพที่ดี และมีการพัฒนานำไปสู่ ภาวการณ์ร่วมมือของชุมชน อันจะเป็นประโยชน์ในระยะยาวกับผู้เรียน ภาคธุรกิจ และ สาธารณชนทั่วไป

กล่าวโดยสรุปการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานมีความสำคัญด้วย เหตุผลหลายประการ อาทิ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ มีความต่อเนื่อง ถ้าย้อนทักษะจากชั้นเรียนสู่ชุมชน จึงช่วยเชื่อมโยงทักษะที่ใช้ในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชน ด้วยมีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เน้นความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ จริง ไม่ใช่เป็นการทศศึกษา แต่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่เน้นทักษะชีวิต เพื่อเพิ่มความรู้สึกริสระพึงตนเองและสามารถสร้างความรู้ของผู้เรียนได้ ช่วยทำให้มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้บรรลุผล มีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนชัดเจน และต้องให้การประเมินตามสภาพจริงที่ใช้วิธีการประเมินหลากหลายวิธี เป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการปฏิบัติการสอน โดยมุ่งเน้นการเป็นภาคีความร่วมมือของชุมชนและการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้มีส่วนได้เสียกับการศึกษา จะต้องเข้ามาเป็นภาคีความร่วมมือกันจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้มา กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผล ประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.2.3 ขั้นตอนสำคัญที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ควรมีขั้นตอนการปฏิบัติดังตาราง 1 (Beakley, A. Barbara; Yoder, L. Sandy & West, L. Lynda. 2003 : 38-39)

ตาราง 4 สรุปขั้นตอนและการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้มี
ความสมบูรณ์

ขั้นตอน	งานที่ทำให้สมบูรณ์
1. การติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนและผู้ปกครอง	1.1 สังเกตรวบรวมข้อมูลที่พ่อแม่สนใจ 1.2 สอบถามกิจกรรมที่ควรต้องดำเนินการ 1.3 ช่วยเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษา
2. การจัดทำรายการเชิงนิเวศ	2.1 รวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวข้องกันในเชิงนิเวศ 2.2 รวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมเฉพาะที่ 2.3 กำหนดความต้องการและเป้าหมาย
3. แผนงานการสอนเป็นรายบุคคล	3.1 ประเมินหลักสูตรการศึกษาทั่วไป 3.2 จัดประชุมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง 3.3 พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ บทเรียน
4. การได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา	4.1 สรุปข้อความเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน 4.2 ต้องนำเสนอเพื่อให้ได้รับการอนุมัติจัดทำ 4.3 จัดงบประมาณสนับสนุน และสนับสนุนการเดินทาง
6. การสร้างสรรค์แผนงานหลัก	6.1 ขอคำแนะนำการจัดทำมาตรฐานและการปฏิบัติการประเมินสภาพ 6.2 สรุปข้อความเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ 6.3 เขียนแผนให้มีความยืดหยุ่นและเบ็ดเสร็จ
7. แผนการจัดการเรียนการสอน	7.1 ทบทวนเป้าหมายของชั้นเรียนและผู้เรียนรายบุคคล 7.2 แผนประกอบด้วย เนื้อหา การนำเสนอ กิจกรรมสำหรับนักเรียน 7.3 มีการวางแผนการประเมินผล
8. การศึกษาวิจัยสถานที่	8.1 ทบทวนรายการที่เกี่ยวข้องเชิงระบบนิเวศทั้งหมด 8.2 พิจารณาเฉพาะที่และสรุป 8.3 มีการติดต่อและพัฒนาภาคีความร่วมมือ

ตาราง 4 (ต่อ)

ขั้นตอน	งานที่ทำให้สมบูรณ์
9. การสอนและการประเมินสภาพ ในชั้นเรียน สถานศึกษา และชุมชน	9.1 ใช้วิธีการสอนโดยตรงกับวิธีการสอนแบบ สืบสวนสอบสวน 9.2 จัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง 9.3 เก็บรวบรวมข้อมูล ประเมินสภาพ 9.4 จัดให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ
10. ประเมินผลกระบวนการที่มุ่งเน้น การปฏิบัติของผู้เรียน	10.1 พิจารณาผู้ที่มีส่วนได้เสียทั้งหมด 10.2 ต้องมีการใช้คำถามที่มีประสิทธิผล 10.3 การประเมินผลการตัดสินใจต้องอยู่บนพื้นฐาน ของผลลัพธ์ที่ได้

ที่มา: Beakley, A. Barbara; Yoder, L. Sandy & West, L. Lynda. (2003).

Community-Based Instruction: A Guidebook for Teachers. p.46.

จากตาราง 4 จะเห็นได้ว่าขั้นตอนสำคัญที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้สอนจะต้องดำเนินการ 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ

ขั้นตอนที่ 1 : ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สรุปในตาราง 1 ได้แก่ (1) การติดต่อสื่อสารกับผู้เรียน ผู้ปกครอง (2) การจัดทำรายงานเชิงนิเวศ (3) แผนการสอนรายบุคคล และ (4) การได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนต้องเตรียมตนเองแล้วยังจะต้องเตรียมชุมชนและสถานศึกษาให้มีความเข้าใจ ยอมรับ และให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 : ขั้นปฏิบัติการ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สรุปในตาราง 1 ได้แก่ (5) การพัฒนาหลักสูตร (6) การสร้างสรรค์แผนงานหลัก (7) แผนการจัดการเรียนการสอน (8) การศึกษาวิจัยสถานที่ และ (9) การสอนและประเมินสภาพ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนต้องพัฒนาหลักสูตร ทำแผนงานหรือโครงการรองรับ จัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ เน้นการประเมินความต้องการจำเป็นทั้งของผู้เรียนและชุมชน แล้วนำมากำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน และให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

ขั้นตอนที่ 3 : ขั้นประเมินผล ประกอบด้วยขั้นตอนข้อที่ 10 การประเมินผลกระบวนการที่มุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การประเมินผลจะต้องมีทุกขั้นตอน ทั้งก่อนการจัดการเรียนรู้ ขณะจัดการเรียนรู้และภายหลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้แล้ว

นอกจากนี้ขั้นตอนที่สำคัญที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในตาราง 1 ขั้นตอนการจัดทำรายการเชิงนิเวศ จะเห็นได้ว่าเป็นขั้นตอนการศึกษาชุมชนนั่นเอง ซึ่งถ้านำขั้นตอนนี้ไปผนวกในระยะแรกของกระบวนการการเรียนรู้ที่ได้ในแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันดังกล่าวมาแล้ว คือการประเมินความต้องการจำเป็นจะทำให้ทั้งนิสิตและบุคคลในชุมชน สามารถระบุปัญหาหรือให้ความหมายของปัญหาชุมชนได้ชัดเจนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ส่วนขั้นเตรียมการและขั้นปฏิบัติการที่สรุปได้จากตาราง 1 ดังกล่าวก็สามารถช่วยให้การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำลังพัฒนามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นด้วย ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้มากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในชุมชนในขั้นตอนการให้ความหมายของปัญหา หรือการประเมินความต้องการจำเป็นของชุมชน ช่วยให้มีความหมายของปัญหามีความชัดเจน มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสามารถนำแนวคิดที่ได้มาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ได้ด้วย

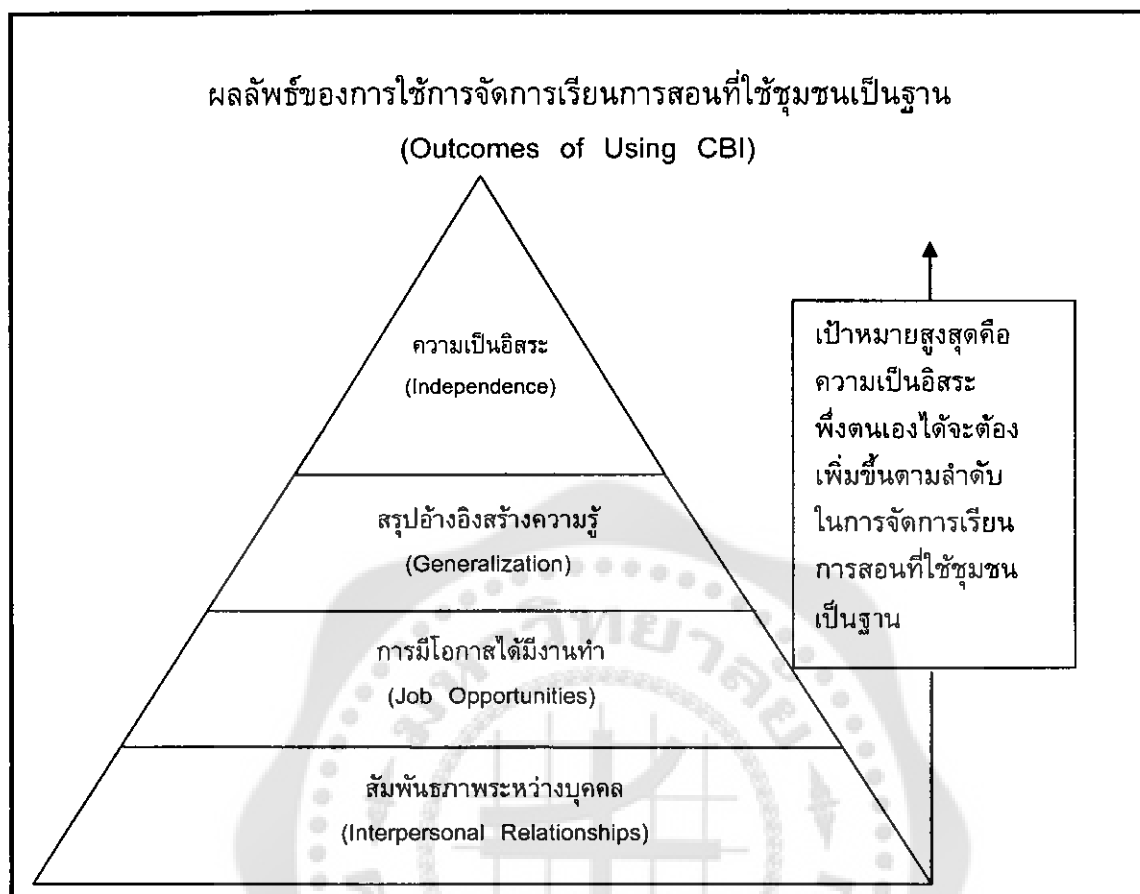
2.2.4. การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 18-21 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เรียนในระดับวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยนั้น ผู้เรียนควรจะได้รับ การตอบสนองการเรียนรู้หลายประการด้วยกัน ในเรื่องสาระการเรียนรู้ที่เป็นความรู้คือประสบการณ์ ครูผู้สอนต้องจัดให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์หรือปะทะสังสรรค์ภายใต้กลุ่มวัยเดียวกันให้มาก ควรให้มีการฝึกงานประกอบอาชีพในสถานที่ตั้งจริง หรือภาคธุรกิจชุมชนนั้น ๆ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าเหล่านี้ โดยมุ่งเน้นให้ดำรงชีวิตอย่างอิสระพึ่งตนเองได้ และสร้างความรู้ได้ ผู้เรียนควรจะได้เลือกสถานที่ฝึกงานหรือหมุนเวียนการฝึกงานเมื่อเรียนจบชั้นปีที่ 3 แล้ว สิ่งสำคัญที่ต้องคงไว้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้เรียน ครอบครัว และอาจารย์ผู้สอน ต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาที่เน้นชุมชนเป็นฐาน ด้วยการสนับสนุนงบประมาณและเรื่องของการเดินทาง (Beakley, A. Barbara; Yoder, L. Sandy & West, L. Lynda. 2003 : 47) ให้กับผู้เรียน

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นกระบวนการพลวัตรที่ช่วยให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงชัดเจนตามความต้องการของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง โดยผู้มีส่วนได้เสียต้องอนุมัติสนับสนุนให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างสม่ำเสมอ และมีความยืดหยุ่น ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนมีความเป็นอิสระ พึ่งตนเองได้ตามสภาพแวดล้อมอย่างเป็นธรรมชาติจริงในชุมชน โดยมีระบบการสนับสนุน และภาคีความร่วมมือของชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในอนาคตให้กับผู้เรียน

ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้มากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่ต้องเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ได้ฝึกทักษะเพื่อการดำรงชีพ โดยนำมาออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว เน้นกระบวนการปฏิบัติจริงและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

2.2.5 ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะมีผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนตามลำดับขั้นต้นถึงขั้นสูงสุด ได้แก่ (1) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (2) การมีโอกาสได้มีงานทำ (3) การสรุปอ้างอิงสร้างความรู้ และ (4) ความเป็นอิสระ ดังภาพประกอบ 7 โดยผลลัพธ์ที่คาดหวังในข้อ(1) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และข้อ(2) การมีโอกาสได้มีงานทำจะสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติจนมีความชำนาญโดยเฉพาะทักษะทางสังคมและทักษะการประกอบอาชีพในสาขาที่ได้เรียนรู้ ส่วนในข้อ(3) จะสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ จนสามารถสรุปอ้างอิงสร้างความรู้ขึ้นได้จากการได้เรียนรู้ในชุมชน เพราะช่วยเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่ได้จากชั้นเรียนกับในชุมชนที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากมีความแตกต่างของความรู้ที่เป็นวิชาการกับความรู้คือประสบการณ์ที่เป็นผลจากการปฏิบัติจริงซึ่งเป็นความรู้ที่ซ่อนเร้นอยู่ ช่วยให้ผู้เรียนคิดเชื่อมโยงสรุปอ้างอิง สร้างความรู้และประยุกต์ใช้จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรับรู้ตนเองเกิดผลลัพธ์ข้อ(4) ความเป็นอิสระ สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการกับอารมณ์ความรู้สึก ได้เป็นอย่างดี มีความพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยความมั่นใจในตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลลัพธ์ที่คาดหวังที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ มีเนื้อหาเน้นความสอดคล้องกับข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ตลอดจนทักษะด้านสังคม ทักษะการทำงาน และทักษะการแก้ไขปัญหาของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่วิเคราะห์ได้ข้างต้น จึงช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เพราะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ และแก้ไขสภาพปัญหาการเรียนรู้ในเรื่องสาระการเรียนรู้ที่เน้นวิชาการ ขาดการเชื่อมโยงกับสังคมหรือชุมชนจริงได้เป็นอย่างดี

ภาพประกอบ 7 ลำดับขั้นของผลลัพธ์ที่คาดหวังที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ที่มา: Beakley, A. Barbara; Yoder, L. Sandy; & West, L. Lynda. (2003).

Community-Based Instruction: A Guidebook for Teachers. p.3

จากภาพประกอบ 7 รายละเอียดของผลลัพธ์ที่คาดหวังที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้ (Beakley, A. Barbara; Yoder, L. Sandy & West, L. Lynda. 2003 : 22-24)

1) **ความเป็นอิสระฟังตนเองได้ (Independence)** เป็นสิ่งที่บุคคลทุกวัยต้องการตามวุฒิภาวะ โดยเฉพาะวัยผู้ใหญ่มีความเชื่อว่าคุณภาพชีวิตของพวกเขา คือ จำนวนหรือปริมาณความรู้สึกรับ มีความอิสระที่ได้รับ และมีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง ฟังตนเองได้ การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะมีผลต่อวัยผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นชีวิตในการทำงาน ภายหลังจบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของผู้เรียนซึ่งมีความต้องการที่จะมีโอกาสดำรงงานทำให้เกิดความรู้สึกมีความเป็นอิสระ ฟังตนเองได้ มีอำนาจในการตัดสินใจได้มากขึ้น ความรู้สึกมีความเป็นอิสระจึงเป็นผลลัพธ์ที่เป็นเป้าหมาย

สูงสุดที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ โดยความรู้สึกอิสระพึ่งตนเองได้ จะอยู่ในผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในผู้เรียนด้านอารมณ์ ความรู้สึก ที่ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านนี้ ผลของการเกิดความรู้สึกมีอิสระที่แท้จริงจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุดพร้อมที่จะไปเผชิญโลกภายนอกภายหลังสำเร็จการศึกษา เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

2) การสรุปอ้างอิงสร้างความรู้ที่ได้จากการประยุกต์ใช้ความรู้ (Generalization of Applied Academics) เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ศึกษาในชั้นเรียนลงไปในสถานการณ์จริงที่ต้องเผชิญอย่างหลากหลายในชุมชน เน้นความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหา โดยต้องบูรณาการความรู้หรือวิชาการในการฝึกประสบการณ์นั้น ๆ จึงช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับความรู้ที่ได้ฝึกปฏิบัติก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด นำไปสู่การสรุปอ้างอิง มีมุมมองหรือมีแบบแผนของความรู้ความคิดที่กว้างขึ้น นับเป็นการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยผ่านประสบการณ์หรือการลงมือกระทำ จึงเป็นความรู้แบบปัญญาปฏิบัติ นั่นเอง ที่เป็นผลมาจากการเกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านทักษะความชำนาญ และเป็นผลลัพธ์ที่คาดหวังระดับรองลงมาจากความเป็นอิสระพึ่งตนเองได้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

3) การมีโอกาสดำรงงานทำ (Job Opportunities) ในสังคมของวัยผู้ใหญ่การมีอาชีพการงานทำถือเป็นผลลัพธ์สูงสุดจัดเป็นที่ยอมรับของบุคคลวัยนี้ การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสการทำงานในตลาดแรงงาน และการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเป็นการฝึกลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ได้ เช่น ความอดทน ช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะตัดสินใจ ในการประกอบอาชีพในอนาคต ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลประกอบการสมัครงานที่ต้องการจะประกอบอาชีพในอนาคตได้ ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาที่จะได้ทำงานสาขาอาชีพที่ต้องการได้ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจุบันการเริ่มต้นสมัครงานต้องมีแฟ้มสะสมประสบการณ์การทำงานประกอบการสมัครงานด้วย จะทำให้นักศึกษามีโอกาสได้รับการพิจารณารับเข้าทำงานเพิ่มมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานกับการมีโอกาสดำรงงานทำจึงมีลักษณะของการกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal) ของการมีโอกาสดำรงงานทำจึงเป็นผลลัพธ์ที่คาดหวังในระดับที่สูงกว่าความคาดหวังในระดับเบื้องต้นที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนได้

4) สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) เป็นผลลัพธ์ระดับเบื้องต้นที่ผู้เรียนจะได้รับจากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เพราะจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปะทะสังสรรค์กับบุคคลคนอื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมจริงที่

ไม่ใช่ในชั้นเรียน ช่วยให้ปรับปรุงทั้งการทำงาน การทำความเข้าใจบุคคลอื่น เสริมสร้างทักษะทางสังคม ทำให้มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอื่นดีขึ้น รวมถึงมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร

จะเห็นได้ว่าผลลัพธ์ที่คาดหวังที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นทั้ง 3 ด้าน กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ จนสามารถสรุปอ้างอิง สร้างความรู้ขึ้นได้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง ในขณะเดียวกันก็ช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านทักษะ ความชำนาญที่ถ่ายโอนจากชั้นเรียนสู่ชุมชนทั้งในสาขาวิชาชีพที่ตนเองเลือกเรียนตามความสนใจแล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น ตลอดจนเกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกว่ามีความอิสระทั้งในเรื่องของความเชื่อมั่นในตนเองและการตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง พึ่งตนเอง อันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่อยู่ในวัยทำงานจะมีความเชื่อว่าถ้าหากเขามีความรู้สึกริอิสระ กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง ถือว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิดที่ได้มากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด และกระบวนการปฏิบัติ

2.3 ผลการวิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

จากการศึกษาพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับชุมชน และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานใน 3 ประเด็นหลักดังนี้

2.3.1 สารการเรียนรู้ จะต้องมีความรู้ที่เรียนรู้ในชั้นเรียนกับความรู้คือผลจากการมีประสบการณ์จริงตามสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ โดยสาระความรู้ที่เรียนรู้ในชั้นเรียนต้องเชื่อมโยงกับความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ตรงในชุมชนของผู้เรียน นอกจากนี้ต้องมีความหลากหลายของประสบการณ์ที่พบได้ในชุมชนที่มีบริบทแตกต่างกันตามระบบของการปฏิสัมพันธ์ ค่านิยม ระเบียบแบบแผน ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์เรียนรู้และมีความหมายต่อการดำรงชีวิตในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษา

2.3.2 กระบวนการเรียนรู้ ต้องใช้วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับในชุมชน เน้นการเรียนเป็นกลุ่มเน้นให้มีการปฏิสัมพันธ์กันให้มาก เน้นการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ใช้วิธีการศึกษาชุมชน หรือประเมินสภาพชุมชน หรือประเมินความต้องการจำเป็นของชุมชนด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสวน สืบสวน กระบวนการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา มีการปฏิบัติจริง และจัดให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับหรือสะท้อนผลการปฏิบัติ สรุปอ้างอิง สร้างความรู้ได้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

2.3.3 ผลการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ทั้งด้าน ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด หรือด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ดังนี้

1) ด้านสติปัญญา มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ มีความรู้ชุมชนเพิ่มขึ้น จากที่มีแต่ความรู้วิชาการที่เรียนรู้ในชั้นเรียน ส่งผลให้มีความรอบรู้ ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ได้แก่ ประยุกต์ใช้ความรู้ในชั้นเรียนสู่การปฏิบัติจริง ในชุมชน และมีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ ต้องคิดวิเคราะห์ข้อมูลหรือ ประสพการณ์ที่หลากหลายที่พบได้ในชุมชน คิดจำแนก และคิดเชื่อมโยง สรุปอ้างอิง สร้าง ความรู้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายอันดับรองลงมาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในผู้เรียน

2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการ ควบคุมอารมณ์ อาทิ พร้อมกับการเผชิญสถานการณ์ ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ทัศนคติในคุณค่า ได้แก่ การเกิดความรู้สึกยอมรับการเป็นหุ้นส่วน หรือภาคีความ ร่วมมือของชุมชน (Community Partnership) นำไปสู่การปลูกจิตสำนึกของการเป็นพลเมือง และ ทัศนคติในคุณค่าของความรู้ชุมชนที่ได้ศึกษาเรียนรู้อย่างมีความหมายต่อการดำรงชีวิตต่อไป ในอนาคต มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ ความรู้สึกอิสระ พึ่งตนเองได้ เป้าหมายสูงสุดที่ต้องการให้เกิดขึ้นในผู้เรียนช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง มีความเป็นพลเมืองมากขึ้น และแสวงหาข้อมูลความรู้ชุมชน

3) ด้านทักษะ มีข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่สำคัญได้แก่ ทักษะทางสังคม อาทิ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเพิ่มมากขึ้น อันเป็นเป้าหมายพื้นฐานที่ ผู้เรียนต้องมีความชำนาญมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทักษะในการทำงาน อาทิ การมีโอกาสดำเนินงานทำ มีทักษะการทำงาน ดำรงชีวิต/พึ่งตนเองได้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ อาทิ คิดวิเคราะห์ข้อมูลที่พบในชุมชน ทักษะในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากต้องคิดวิเคราะห์ หาทางแก้ไขปัญหาและปฏิบัติจริง ทำให้มีทักษะในการแก้ปัญหามากขึ้นตามสถานการณ์ ปัญหาที่ต้องเผชิญและมีความหลากหลาย และมีทักษะการสังเกตข้อมูลที่ได้พบในชุมชน เพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายที่ได้จากศึกษาชุมชนในบริบทที่แตกต่างกัน

จะเห็นได้ว่าข้อมูลผลการวิเคราะห์การจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิเคราะห์แนวคิด การวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันที่ได้ข้างต้น ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ ประสพการณ์ในหัวข้อถัดไปเพื่อสรุปการจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนและ ผลการเรียนรู้ของ 3 แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสพการณ์ เป็นแนวคิดที่เน้นการปฏิบัติหรือ มีประสบการณ์จริงมากพออย่างต่อเนื่อง โดยเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ควบคู่กับกระบวนการ ทางสังคม ที่ผู้เรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ

ความคิด หรือด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ สาระสำคัญของแนวคิดนี้มีดังนี้

3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ได้มีนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ (Experiential Learning) โดยในอดีตมักจะใช้คำภาษาอังกฤษเหล่านี้แทนอาทิ “Learning by Doing” หรือ “Active Learning” หรือ “Action Learning” (Dennison Bill & Kirk Roger. 1990 : 5) ที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

วัฒนาพร ระจันทน์ (2542 : 41) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ว่าเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม

สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม (2544 : 39) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ว่า เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์แล้ว จะได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ (Reflection) ที่ได้จากประสบการณ์ออกมา เพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อารมณ์ ความรู้สึกใหม่ ๆ หรือวิธีการคิดใหม่ ๆ

ทิตนา แหมมณี (2548 : 131) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ หมายถึง การดำเนินการอันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience) ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้อีก่อน แล้วจึงให้ผู้เรียนย้อนไปสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาคิดพิจารณาไตร่ตรองร่วมกันจนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่าง ๆ ในเรื่องที่เรียนรู้ แล้วจึงนำความคิดหรือสมมติฐานเหล่านั้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไป

เดนิสัน บิล และเคิร์ก โรเจอร์ (Dennison Bill & Kirk Roger. 1990 : 3-4) ได้อธิบายการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติ (Doing) ทั้งในและนอกชั้นเรียนแล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาทบทวน (Review) ด้วยการอภิปรายพูดในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ คลุมเครือ เสนอภาพการหยั่งเห็นในประสบการณ์เฉพาะเรื่องที่พบ ช่วยให้ผู้เรียนตั้งใจ จดจ่อ เกิดการเรียนรู้ขึ้น (Learn) และนำการเรียนรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นวงจรต่อเนื่อง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากการกระทำซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior) และอารมณ์ ความรู้สึก (Attitude) ตลอดจนได้รับการพิสูจน์ว่า มีความรู้ที่เป็นปัญญามาก (Identify Greater Knowledge) เกิดขึ้นจากการเรียนรู้แบบประสบการณ์

เมคกิล เลน และบร็อกแบงค์ แอนน์ (McGill Ian & Brockbank, Anne. 2004 : 13-14) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ แต่ใช้ภาษาอังกฤษคำว่า Action Learning แทน ว่าเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการผ่าน

การสะท้อน (Reflection) และการกระทำ (Action) ทำให้สามารถค้นพบแนวปฏิบัติในเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตใหม่ ๆ ได้หรือถูกคาดการณ์ล่วงหน้าไว้ว่าจะเกิดขึ้น

จากความหมายที่นักวิชาการดังกล่าวได้นำเสนอความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายได้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสรับประสบการณ์ทั้งในและนอกชั้นเรียนโดยผ่านการปฏิบัติจริง มีการทบทวนการเรียนรู้ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ผ่านกระบวนการสะท้อนทางความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ช่วยให้เกิดการหยั่งเห็นหรือคาดการณ์ล่วงหน้าถึงแนวปฏิบัติใหม่ที่ต้องการหรือเผชิญในเหตุการณ์ในอนาคตใหม่ ๆ ได้ ช่วยให้เกิดการสร้างความรู้ที่เป็นปัญญาปฏิบัติขึ้นในผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานจึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนและมีความหมายต่อผู้เรียน เนื่องจากการเรียนรู้ที่เริ่มจากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจน นำประสบการณ์ที่ได้มาทบทวนผ่านกระบวนการสะท้อนทางความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ทำให้สามารถช่วยถ่วงโอนการเรียนรู้ที่ได้รับการศึกษาในชั้นเรียนซึ่งเป็นนามธรรมได้กับการลงมือปฏิบัติ ส่งผลต่อการคิดการปฏิบัติใหม่ ๆ หรือสร้างความรู้ใหม่ขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกผูกพัน ตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ มีความต้องการและความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป

3.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ ปัจจุบันได้มีแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต กล่าวคือ เปลี่ยนจากแนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) เน้นการยึดครู/ผู้สอนเป็นศูนย์กลางและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มาเป็นแนวคิดมนุษยนิยม (Humanistic) สังคม (Social) ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นด้านความคิด (Cognitive) ของผู้เรียนจากการรับรู้ซึ่งแต่ละคนจะให้ความหมายแตกต่างกันไปอย่างหลากหลายและเรียกรูปแบบการเรียนรู้ว่า Constructivist Learning Model ผนวกกับปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร เน้นเศรษฐกิจฐานความรู้ บุคคลมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มความยืดหยุ่นในการปรับตัว และศักยภาพในการผสมผสานความรู้เดิมกับประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างออกไป นักการศึกษาจึงสนใจที่จะจัดการศึกษาเพื่อเน้นไปยังประเด็นที่ว่า ผู้เรียนเมื่อเรียนแล้วได้รู้อะไร (What Learner Know) และสามารถทำอะไรได้บ้าง ดังนั้นการออกแบบการเรียนรู้ จึงต้องเน้นการวัดสมรรถนะหรือความสามารถในการเรียนรู้ (Competency-Based Measures of Learning) มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความรู้ (2) ทักษะ (3) เจตคติ (4) ค่านิยม (5) แรงจูงใจ (6) ภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเอง และ (7) บุคลิกภาพ โดยมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบประสบการณ์ (Experiential Techniques) ที่มีประสิทธิภาพ (สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. 2544 : 41) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการคิด

ของผู้เรียน และเน้นความสามารถ หรือสมรรถนะของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการออกแบบการเรียนรู้ ที่ช่วยตอบสนองการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปจากอดีตอย่างรวดเร็วได้

3.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน

ลักษณะสำคัญดังนี้ (วัฒนาพร ระบุทุกข. 2542 : 41-46) และ (ทิตนา แชมมณี. 2548 : 131-132)

3.3.1 เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน โดยผู้สอนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience) ในเรื่องที่เรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงไปประสบพบเห็นด้วยตนเอง

3.3.2 เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ได้นั่งฟังบรรยายอย่างเดียว ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ท้าทายและต่อเนื่อง

3.3.3 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน

3.3.4 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นก่อเกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ ผู้เรียนมีอยู่ออกไปกว้างขวาง

3.3.5 เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบ การพูดหรือการเขียน การวาดรูป การแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนรู้

3.3.6 ผู้เรียนมีการสะท้อน (Reflect) และอภิปราย (Discussion)

3.3.7 ผู้เรียนมีการนำความคิดรวบยอด หรือหลักการ หรือสมมติฐาน ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้สถานการณ์ใหม่ ๆ

3.3.8 ผู้สอนมีการติดตามผลและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผล การทดลองหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ หรือปรับเปลี่ยนความคิด หรือหลักการ หรือสมมติฐานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

3.3.9 ผู้สอนมีการวัดและประเมินผล โดยการใช้การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียน ประกอบกับการประเมินผลของผู้สอนด้วย

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานนั้น ผู้สอนมีบทบาทหน้าที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้กระทำอย่างตื่นตัวควบคู่กับกระบวนการทางสังคม โดยใช้การติดต่อสื่อสารทุกรูปแบบ มีการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ นำไปสู่การเชื่อมโยงความรู้ที่ได้สรุปอ้างอิง สร้างแนวความคิดรวบยอด หรือหลักการ หรือวิธีการ หรือสร้างความรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ รวมถึงผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในผู้เรียน

3.4 ระดับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน
การเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานที่เกิดขึ้นในผู้เรียนมีระดับการเรียนรู้ (Levels of Learning) ที่สำคัญ 4 ระดับ ดังนี้ (Dennison Bill & Kirk Roger. 1990 : 36-37)

3.4.1 ความจำ (Memory) ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้หรือเทคนิคบางประการได้

3.4.2 ความเข้าใจ (Understanding) ผู้เรียนมีความเข้าใจความรู้หรือเทคนิควิธีการได้ ผู้เรียนต้องสามารถอธิบายได้จนมองเห็นหรือหยั่งรู้ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่เป็นรูปธรรมกับกรอบแนวคิดหรือความรู้แบบนามธรรมได้ครอบคลุมเชื่อมโยงกัน

3.4.3 การประยุกต์ใช้ (Application) ในระดับนี้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ หรือเทคนิควิธีการที่ได้ในสถานการณ์ที่กำหนดขอบเขตไว้ใหม่ได้ และช่วยให้ผู้เรียนบางคนมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น

3.4.4 การถ่ายโอน (Transfer) ในระดับนี้ผู้เรียนไม่ใช่เพียงแต่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้เท่านั้น แต่สามารถตัดสินใจปฏิบัติในสถานการณ์อื่น ๆ ที่ไม่เคยเผชิญมาก่อนได้และการที่สามารถถ่ายโอนความรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ได้จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการเรียนรู้ภายในตนเองที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การถ่ายโอนจะเกิดขึ้นได้ดั้นผู้เรียนต้องเรียนรู้ถึงวิธีการใช้ (How to Use) หลักการ (Principle) หรือกฎเกณฑ์ (Law) จากการเรียนรู้ที่ได้สรุปอ้างอิง (Generalization)

จะเห็นได้ว่าลำดับขั้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ดังกล่าวข้างต้น 4 ระดับนั้น ในส่วนของระดับความจำหรือความเข้าใจ สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด จนสามารถหยั่งรู้หรือมองเห็นความเชื่อมโยงของความรู้ที่เป็นรูปธรรมกับนามธรรมได้ มีแนวโน้มสร้างความรู้ใหม่ขึ้นได้ด้วยตนเอง สำหรับระดับการประยุกต์ใช้และการถ่ายโอนการเรียนรู้ภายในตนเองสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านทักษะความชำนาญเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ระดับการถ่ายโอนการเรียนรู้ภายในตนเองยังสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านอารมณ์ความรู้สึกด้วย ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการสร้างความรู้ขึ้นได้ด้วยตนเอง

3.5 พฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานที่บรรลุผลนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะเฉพาะ แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล (Effective Learning Behavior) 14 ประการดังนี้ (Dennison Bill & Kirk Roger. 1990 : 37-38; citing Mumford. 1982)

3.5.1 ผู้เรียนสามารถสร้างบรรทัดฐานหรือเกณฑ์มาตรฐานที่มีประสิทธิผลของตนเองได้ (The Ability to Establish Your Own Effectiveness Criteria)

3.5.2 ผู้เรียนสามารถวัดประสิทธิผลของตนเองได้ (The Ability to Measure Your Effectiveness)

3.5.3 ผู้เรียนสามารถพิสูจน์ความต้องการการเรียนรู้ของตนเองได้ (The Ability to Identify Your Own Learning Needs)

3.5.4 ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้ (The Ability to Plan Your Own Learning)

3.5.5 ผู้เรียนสามารถใช้โอกาสในการเรียนรู้ (The Ability to Use Learning Opportunities)

3.5.6 ผู้เรียนสามารถทบทวนกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง (The Ability to Review Your Own Learning Processes)

3.5.7 ผู้เรียนสามารถรับฟังผู้อื่นได้ (The Ability to Listen to Others)

3.5.8 ผู้เรียนสามารถแสวงหาและยอมรับการช่วยเหลือ (The Capacity to Seek Out and Accept Help)

3.5.9 ผู้เรียนสามารถเผชิญหน้ากับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ปรารถนาได้ (The Ability to Confront any Unwelcome Information)

3.5.10 ผู้เรียนสามารถเผชิญความเสี่ยงและยอมรับความไม่แน่นอน (The Ability to Take Risks and Accept Uncertainties)

3.5.11 ผู้เรียนสามารถสังเกตการเรียนรู้ของบุคคลอื่น ๆ ได้ (The Ability to Observe the Learning of Others)

3. 5.12 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้ (The Ability to Learn About Yourself)

3.5.13 ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและรับผลการให้ข้อมูลย้อนกลับได้ (The Ability to Share Information and Receive Feedback)

3.5.14 ผู้เรียนสามารถทบทวนว่าอะไรคือสิ่งที่ได้เรียนรู้แล้ว (The Ability to Review What has been Learned)

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล จากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานดังกล่าว 14 ประการ เชื่อมโยงสะท้อนให้ผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของหัวข้อของการเรียนรู้คืออะไรแล้ว ยังต้องให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้หัวข้อนั้น ๆ ด้วยการกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ หรือหน่วยการเรียนรู้ และวิธีการแสวงหาความรู้ หรือกระบวนการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล 14 ประการได้ ดังนั้นหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับ

ประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันด้วยการแลกเปลี่ยน สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ จึงมีความสำคัญและมีความหมายมาก

3.6. กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน ได้มีนักวิชาการหลายคนได้เสนอกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานที่สำคัญมีดังนี้

วัฒนาพร รัษฎาทุกซ์ (2542 : 43) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานว่าเป็นกระบวนการที่มีความเป็นพลวัตร โดยอาจเริ่มที่ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง แล้วเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างขั้นตอน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ประสบการณ์ (Experience) (2) การสะท้อนและอภิปราย (Reflection and Discussion) (3) ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด (Understanding and Conceptualization) และ (4) การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment or Application)

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2544 : 41-42) ได้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ประสบการณ์ (Experiencing) (2) นำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Publishing) (3) อภิปรายผล (Discussing) (4) สรุปอ้างอิง (Generalizing) และ (5) ประยุกต์ใช้ (Applying)

โคลบ (Dennison Bill & Kirk Roger. 1990 : 18-20 ; citing Kolb. 1983) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน โดยใช้วงจรของ Kolb (Kolb's cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การพบเห็นประสบการณ์รูปธรรม (Concrete Experience) (2) การสังเกตและการสะท้อน (Observation and Reflection) (3) เกิดความคิดรวบยอดและสรุปอ้างอิง สร้างความรู้ใหม่ (Formation of Abstract Concepts and Generalizations) และ (4) ทดสอบแนวคิดที่ได้ในสถานการณ์ใหม่ (Testing Implications of Concepts in New Situations)

มาร์โล และเพจ (Doyle Eva & Ward Susan. 2001 : 162-165 ; citing Marlowe & Page. 1998 ; Reed. 1996) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน 5 ขั้นตอนในรูปแบบประสบการณ์ (Experiential Model) ดังนี้ (1) กำหนดเป้าหมาย (Goal Setting) (2) การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน (Experiencing หรือ Participate in a Planed Experience) (3) การสะท้อน (Reflecting) ที่ผ่านกระบวนการสังเกต (Process through Observation) ผ่านการกำหนดเป้าหมายแล้ว มีการสะท้อนและวิเคราะห์ (Reflection and Analysis) (4) การสรุปอ้างอิงเป็นหลักการ แนวความคิดรวบยอด (Generalizing) ที่ได้จากประสบการณ์และการประมวลผล (Formulate Abstract Concepts, Rules, and Principles from Experience and Processing) และ (5) การประยุกต์ใช้ (Application) ในสถานการณ์ใหม่

รูปแบบประสบการณ์ของดอยลี อีวา และวอร์ด ซูซาน (Doyle Eva & Ward Susan) ได้อธิบายแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการของการจัดการเรียนรู้เน้นประสบการณ์เป็นฐานไว้ คือ (1) การเรียนรู้จะมีประสิทธิผลสูงสุดนั้น ผู้เรียนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ (2) ความรู้ที่ผู้เรียนได้ค้นพบนั้นจะมีความหมาย หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ (3) การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความผูกพัน ผู้เรียนจะต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และมีการตั้งใจให้มีส่วนร่วมภายใต้กรอบการทำงานที่ได้กำหนดขึ้นร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในผู้เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้รูปแบบประสบการณ์ยังช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เกิดความรู้สึกละเอินและอารมณ์ ความรู้สึกภายในขึ้นได้จากการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ ช่วยสร้างความคิดรวบยอดหรือสร้างความรู้ใหม่ ๆ ได้ และได้นำความรู้ที่ค้นพบไปปฏิบัติทดลองจริง จึงช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนมากขึ้น

3.7 วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพของทฤษฎีฐานราก มาวิเคราะห์เพื่อค้นหาข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องว่ามีจุดร่วม จุดแตกต่างเรื่องใดบ้าง และสรุปข้อบ่งชี้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานที่ได้ตั้งปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์ในตาราง 5 ในภาคผนวก ข. ที่นักวิชาการทั้ง 4 คนได้ให้ความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ได้แก่ มีประสบการณ์มีส่วนร่วมในประสบการณ์ (4) การสะท้อนและอภิปราย/นำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อภิปรายผล/ใช้การสังเกต ให้มีการสะท้อน(4) การเข้าใจเกิดความคิดรวบยอด/สรุปอ้างอิง(4) ทดลองประยุกต์ใช้/ทดสอบแนวคิดที่ได้ในสถานการณ์ใหม่(4) และมีนักวิชาการ 1 ใน 4 คนดังกล่าวได้ให้ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่แตกต่างออกไปเพิ่มเติมอีก 2 ข้อ คือ กำหนดเป้าหมาย (1) และวางแผนร่วมกัน (1)

เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นบ่งชี้กระบวนการเรียนรู้ที่นักวิชาการทุกคนได้ให้ความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันนั้นได้นำเสนอขั้นตอนที่เหมือนกัน 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นตอนมีประสบการณ์ หรือขั้นลงมือปฏิบัติจริง(Do) ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนต้องเผชิญ หรือสัมผัสประสบการณ์จริง หรือกระทำกิจกรรมจริง (2) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลแล้วสะท้อนผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำโดยผู้เรียนต้องใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายรวมถึงกระบวนการสังเกต กระบวนการคิดวิเคราะห์ นำข้อมูลมาแยกแยะ จัดระบบเพื่อประมวลผลข้อมูล นำเสนอผลการประมวลผลข้อมูลที่ได้ออกมาด้วยการอธิบาย อภิปราย พูดหรือเขียนความรู้สึกต่อสิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์หรือประมวลผลข้อมูล ซึ่งเป็นการทบทวน (Review) สิ่งที่ได้สัมผัสประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์มาแล้ว (3) ขั้นเกิดการเรียนรู้ (Learn) เป็นขั้นที่ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เชื่อมโยงความรู้ แล้วสรุปอ้างอิงสร้างความคิดรวบยอดจากการคิดวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะถ้าได้มีการแลกเปลี่ยนมุมมองที่

หลากหลายก็จะเกิดความเชื่อมโยงของความรู้เป็นปัญญาที่ได้จากการปฏิบัติเป็นหลักการ และสร้างความรู้ใหม่ขึ้น และ (4)ขั้นประยุกต์ใช้ (Apply) ขั้นตอนนี้ผู้เรียนสามารถนำหลักการ ปัญญา ปฏิบัติ หรือความรู้ใหม่ที่ได้ไปทดลองใช้หรือทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันเป็นวงจรต่อเนื่องกัน

ในขณะที่นักวิชาการ ดอยลี อีวา และวอร์ด ชูซาน (Doyle Eva & Ward Susan) ได้เสนอขั้นตอนที่นอกเหนือจากนักวิชาการคนอื่น ๆ เพิ่มเติมจาก 4 ขั้นตอนดังกล่าว คือ ขั้นกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการเรียนรู้ของลีเจ คอนบาค ในหัวข้อความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องมีเป้าหมาย เป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และการที่ผู้เรียนมีเป้าหมายการเรียนรู้ชัดเจนและมีความหมายต่อผู้เรียน ก่อให้เกิดความผูกพันต่อการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจให้ต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้บรรลุ ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักรู้ และให้คุณค่าต่อสิ่งที่เรียนรู้ ส่งผลต่อเรื่องที่จะต้องควบคุมตนเองและผู้อื่นซึ่งก็คือการเสริมสร้างพลังอำนาจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และต่อผู้อื่นด้วย ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ทุกสาขาอาชีพมีความต้องการปลูกฝัง ความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในผู้เรียน

ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน

คือ การมีส่วนร่วมในประสบการณ์จริงร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อน คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการสะท้อนในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปอ้างอิงสร้างแนวความคิดรวบยอด หลักการ คือ การสรุปความคิดรวบยอด วิธีการ หลักการ หรือสร้างความรู้ใหม่ขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ประยุกต์ใช้ คือ การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่

แนวคิดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานที่ได้ 5 ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อนำมา กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้

3.8 ผลการวิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน
จากการศึกษาความหมาย ความสำคัญ ลักษณะสำคัญ ระดับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมการ

เรียนรู้ที่มีประสิทธิผล และขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน สามารถสรุปผล การวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานได้ 3 ประเด็นหลักคือ

3.8.1 สารการเรียนรู้ ต้องเป็นประสบการณ์ทั้งในและนอกชั้นเรียนที่ได้ลงมือปฏิบัติจริงที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.8.2 กระบวนการเรียนรู้ ต้องเน้นการปฏิบัติจริงในประสบการณ์ที่กำหนดไว้ทั้งในและนอกชั้นเรียน ด้วยการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการที่หลากหลายรวมถึงการสังเกต นำข้อมูลที่ได้มาคิดวิเคราะห์ แล้วผ่านกระบวนการทางสังคมด้วยการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำร่วมกันกับผู้เรียนด้วยกัน หรือกับผู้สอนจนเกิดความเข้าใจ ช่วยให้เกิดความเชื่อมโยงของความรู้ที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจนสามารถสรุปอ้างอิงเป็นหลักการ วิธีการ แนวความคิดรวบยอด หรือสร้างความรู้ใหม่ และนำไปทดลองใช้ปฏิบัติจริง เป็นวงจรอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการเรียนรู้ จึงมุ่งเน้นการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับกระบวนการทางสังคม โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำสรุปอ้างอิงเป็นหลักการ วิธีการ แนวความคิดรวบยอดหรือสร้างความรู้ใหม่ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่ โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของทุกคน และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการติดต่อสื่อสารทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความเข้าใจ และรับฟังผู้อื่น

3.8.3 ผลการเรียนรู้ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสติปัญญา ผู้เรียนมีความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ จดจำความรู้ หรือประสบการณ์ที่ได้รับความรู้ ผู้เรียนจะมีระดับการเรียนรู้ความจำเกิดขึ้น มีความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ได้แก่ มีความชัดเจน เข้าใจความรู้ เรียนรู้ตนเอง เรียนรู้ผู้อื่น และมีความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ คิดวางแผนการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวนสาร ประสบการณ์ที่ได้รับ คิดเชื่อมโยง ความรู้และประสบการณ์ที่เข้าใจจนผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้จากประสบการณ์ที่ได้รับ

2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ผู้เรียนมีความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ได้แก่ ปรับตัว ยืดหยุ่น สามารถเผชิญกับความเสี่ยง ความไม่แน่นอนของข้อมูลข่าวสาร มีความสามารถที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า ได้แก่ เห็นคุณค่า ผูกพัน กับกระบวนการเรียนรู้ ยอมรับฟังผู้อื่น และมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ แสวงหาความรู้ มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น

3) ด้านทักษะ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติ จนเกิดทักษะความชำนาญ ผู้เรียนจะมีทักษะทางสังคม มีการติดต่อที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็น

มนุษย์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทักษะการทำงาน อาทิ การวางแผน และมีทักษะการทำงาน ทักษะการทำงานกลุ่ม อาทิ แสวงหาและยอมรับการช่วยเหลือ ทักษะการสังเกต อาทิ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล การสังเกตการเรียนรู้ผู้อื่น และ ทักษะการคิดวิเคราะห์ อาทิ คิดทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้

กล่าวโดยสรุปผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์ การจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น มาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิเคราะห์แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอน เพื่อสรุปการจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และผลการเรียนรู้ของ 3 แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

4. สรุปผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันข้อ 1.5 หน้า 82-84 ผลการวิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานข้อ 2.3 หน้า 102-103 และผลการวิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ข้อ 3.8 ที่ได้ หน้า 112-113 มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของทฤษฎีฐานรากเพื่อค้นหาข้อคิดเห็นที่มีจุดร่วม จุดแตกต่างเรื่องใดบ้าง และสรุปการจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่ได้จากทั้ง 3 แนวคิด ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิด มาวิเคราะห์เนื้อหาเน้นความสอดคล้อง หรือคล้ายคลึงกันกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ข้างต้น ซึ่งถ้าผลการวิเคราะห์มีเนื้อหาเน้นสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยก็สามารถนำผลการวิเคราะห์การจัดสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิด นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยมีคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้และมีความคล้ายคลึงสอดคล้องกับข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิด เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและเป็นเป้าหมายของการพัฒนาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ภายหลังจากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อบ่งชี้ที่ได้จาก 3 แนวคิด เพื่อออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเลือกรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม และสรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้เพื่อใช้จัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตามลำดับดังนี้

4.1 สาระการเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาการจัดสาระการเรียนรู้ในแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ได้ข้อบ่งชี้การจัดสาระการเรียนรู้ปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์ในตาราง 6 ในภาคผนวก ข. ที่ทั้งสามแนวคิดมีความคิดเห็น

สอดคล้องตรงกัน ได้แก่ เชื่อมโยงความรู้วิชาการในชั้นเรียนกับสถานการณ์ที่สำคัญที่พบในชุมชน/ประสบการณ์จริงตามสถานการณ์ที่เผชิญ/ได้รับประสบการณ์ทั้งในและนอกชั้นเรียน(3) สถานการณ์ที่สำคัญ/ประสบการณ์ที่มีความหมาย(3) และมีข้อบ่งชี้การจัดสาระการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน 2 ข้อในแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน คือ สถานการณ์/ประสบการณ์ที่หลากหลาย(1) และแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันคือ ความรู้วิชาการที่หลากหลาย(1)

จากข้อบ่งชี้การจัดสาระการเรียนรู้ที่พบใน 3 แนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการจัดสาระการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมที่รับผิดชอบสอนโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้คือ ต้องจัดสาระการเรียนรู้ในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นความรู้วิชาการหรือประสบการณ์ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับความรู้ชุมชนหรือสถานการณ์ที่ต้องเผชิญในชุมชน โดยสถานการณ์ประสบการณ์ ความรู้วิชาการต้องมีความหลากหลาย มีความหมายต่อการเรียนรู้ แนวคิดที่ได้นี้ผู้วิจัยจะใช้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

4.2 กระบวนการเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน ได้ข้อบ่งชี้กระบวนการเรียนรู้ ปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์ในตาราง 7 ในภาคผนวก ข. ที่ทั้งสามแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ได้แก่ ปฏิบัติการแก้ไขปัญหา/ปฏิบัติจริง/มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ถูกวางแผนร่วมกัน (3) สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ (3) สรุปอ้างอิง/สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (3) มีข้อบ่งชี้ที่สองแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ได้แก่ แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันและแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานคือ ให้ความหมายของปัญหา/ประเมินสภาพ/ศึกษาชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูล/ใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน/ประเมินความต้องการจำเป็น (2) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันและการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ คือ ประยุกต์ใช้เป็นวงจรต่อเนื่อง(2) และมีข้อบ่งชี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ของแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์มีแตกต่างกันไปคือ กำหนดเป้าหมายและวางแผนร่วมกัน(1) จากแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานถ่ายโอนทักษะการเรียนรู้สู่ชุมชน/เชื่อมโยงทักษะที่ใช้ในการเรียนรู้(1)

จากข้อบ่งชี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่พบใน 3 แนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนสำหรับการศึกษาวิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ 6 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 : การประเมินความต้องการจำเป็น หรือการประเมินสภาพ เพื่อให้ความหมายของปัญหา ซึ่งต้องศึกษาชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน

ขั้นตอนที่ 2 : กำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 : ปฏิบัติการแก้ไขปัญหา มีการปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 : การสะท้อน มีทั้งการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน

ขั้นตอนที่ 5 : การสรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันจากการที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน

ขั้นตอนที่ 6 : ประยุกต์ใช้ โดยนำความรู้ที่สร้างสรรค์ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกันเข้าสู่ขั้นตอนที่ 1 – 6 รอบใหม่

จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนนี้เป็นทักษะกระบวนการเฉพาะ ที่เน้นทักษะการแก้ไขปัญหที่ผู้วิจัยสามารถนำมาพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียนในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ นอกจากนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนที่ได้จากข้อบ่งชี้ ข้อ 7 ถ่ายโอนทักษะการเรียนรู้สู่ชุมชน/เชื่อมโยงทักษะที่ใช้ในการเรียนรู้/ถ่ายโอนข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในชั้นเรียน ได้ให้แนวคิดแก่ผู้วิจัยว่าต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนด้วยการเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ในชั้นเรียน เพื่อเสริมสร้างการถ่ายโอนทักษะการเรียนรู้จากชั้นเรียนสู่ชุมชน แนวคิดที่ได้นี้ผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมจัดการเรียนรู้ในชุมชนและใช้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน โดยเลือกรูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริมให้เหมาะสมสอดคล้องเชื่อมโยงกันกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

4.3 ผลการเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาผลการเรียนรู้ในแนวคิดการวิจัย ปฏิบัติการสร้างสรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ได้ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้กับสมาชิกชุมชนหรือบุคคลที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันกับผู้เรียนด้วยดังนี้

4.3.1 ผู้เรียน มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ในแต่ละด้าน ดังนี้

1) **ด้านสติปัญญา** พบมีข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ในแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ได้ปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์ในตาราง 8 ในภาคผนวก ข. โดยข้อบ่งชี้ผล

การเรียนรู้ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ทั้งสามแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน คือ มีความรู้ชุมชนเพิ่มขึ้น/จดจำประสบการณ์ที่ได้รับ(3) และมีข้อบ่งชี้แตกต่างไปในแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานคือ มีความรอบรู้(1) ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจที่ทั้งสามแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ สร้างความเข้าใจใหม่/มีความชัดเจน/เข้าใจความรู้(3) ประยุกต์ใช้ความรู้ในชั้นเรียนสู่การปฏิบัติจริงในชุมชน/เชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับความรู้ชุมชนหรือในชั้นเรียนกับนอกชั้นเรียน(3) ส่วนข้อบ่งชี้ที่เหลืออีก 2 ข้อในแนวทางการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ เรียนรู้ตนเอง/พิสูจน์ความต้องการของตนเอง/ทบทวนตนเอง(2) และเรียนรู้ผู้อื่น/สังเกตการเรียนรู้ของผู้อื่น(2) และข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ที่ทั้งสามแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ได้แก่ คิดวิเคราะห์ข้อมูล/การวิเคราะห์(3) คิดวางแผนแก้ไขปัญหา/คิดแก้ไขปัญหา/คิดวางแผนการเรียนรู้(3) คิดเชื่อมโยง/หยั่งเห็นหรือคาดการณ์ล่วงหน้า/มองเห็นความสัมพันธ์ยังรู้การปฏิบัติใหม่(3) และคิดสร้างสรรค์ความรู้ใหม่/สรุปอ้างอิง(3)

เมื่อพิจารณาข้อบ่งชี้ในภาพรวมทั้งหมดจะเห็นได้ว่าผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดดังกล่าวให้น้ำหนักการพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญาไปที่ความคิดมากที่สุด รองลงมาเป็นความเข้าใจและความรู้ตามลำดับ ซึ่งจะสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ที่เน้นความคิดและความเข้าใจมากที่สุด และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เน้นการพัฒนาการคิดมากที่สุดที่วิเคราะห์ได้ข้างต้น

2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก พบมีข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า และคุณลักษณะที่ควรแสดงออกในแนวทางการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ได้ปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์ในตาราง 9 ในภาคผนวก ข. โดยข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ที่ทั้งสามแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน คือ การปรับตัวตามสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ/ยืดหยุ่น สามารถเผชิญกับความเสี่ยง ความไม่แน่นอนของข้อมูลข่าวสาร/พร้อมรับการเผชิญสถานการณ์เสี่ยงไม่แน่นอน (3) ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่าที่ทั้งสามแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ รับรู้ ตระหนักในคุณค่าของกระบวนการ/เห็นคุณค่า ผูกพันกับกระบวนการเรียนรู้/ตระหนักในคุณค่าความรู้ชุมชน(3) ส่วนข้อบ่งชี้ที่เหลือที่สองแนวคิดมีตรงกัน ได้แก่ แนวทางการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานคือ ยอมรับการเป็นหุ้นส่วน(2) และตระหนักในคุณค่าของความร่วมมือ/ความร่วมมือของชุมชน(2) แนวทางการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันและการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์คือ ยอมรับฟังผู้อื่น(2) ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก

ที่ทั้งสามแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ แสวงหาข้อมูล/แสวงหาความรู้ชุมชน(3) ส่วนข้อบ่งชี้ที่เหลือที่สองแนวคิดมีความคิดเห็นตรงกัน ได้แก่ แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานคือ มีความเป็นพลเมือง(2) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันและการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์คือ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น(2) ข้อบ่งชี้ที่เหลือนอกนั้นแตกต่างกันไปในแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์คือ มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้(1) และในแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานคือมีความมั่นใจในตนเอง/พึ่งตนเอง(1)

เมื่อพิจารณาข้อบ่งชี้ในภาพรวมทั้งหมดจะเห็นได้ว่าผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดดังกล่าวให้น้ำหนักการพัฒนาผู้เรียนด้านอารมณ์ ความรู้สึกไปที่การควบคุมอารมณ์ ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า และคุณลักษณะที่ควรแสดงออกพอ ๆ กัน ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ที่เน้นคุณลักษณะที่ควรแสดงออกและการควบคุมอารมณ์มากที่สุด และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เน้นคุณลักษณะที่ควรแสดงออกมากที่สุดที่วิเคราะห์ได้ข้างต้น

3) ด้านทักษะ พบมีข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านทักษะที่สำคัญได้แก่ ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน ทักษะการสังเกต และทักษะการคิดวิเคราะห์ ในแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ได้ปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์ในตาราง 10 ในภาคผนวก ข. โดยข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านทักษะที่ทั้งสามแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ได้แก่ ทักษะทางสังคม อาทิ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น(3) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น(3) ทักษะการสังเกต อาทิ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล/ศึกษาชุมชน(3) ทักษะการคิดวิเคราะห์คือ คิดวิเคราะห์ข้อมูล/คิดวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ/คิดทบทวนในสิ่งที่ได้เรียนรู้(3) ข้อบ่งชี้ที่สองแนวคิดมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ได้แก่ แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันและแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ในทักษะการทำงานกลุ่ม คือ ทักษะการทำงานเป็นทีม/ทักษะการทำงานกลุ่ม(2) ทักษะทางสังคม คือ การติดต่อสื่อสารที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์(2) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน และแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในทักษะการแก้ไขปัญหา คือ มีทักษะการแก้ไขปัญหา ตามสถานการณ์/มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา(2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานและแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ในทักษะในการทำงาน คือ มีโอกาสได้มีงานทำ/มีทักษะการทำงาน(2) ข้อบ่งชี้ที่เหลือนอกนั้นมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปในทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะในการทำงานและทักษะการสังเกต ได้แก่ ในแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ อาทิ แสวงหาและยอมรับการช่วยเหลือ(1) การวางแผน(1) สังเกตการณ์เรียนรู้ผู้อื่น(1) และในแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ ดำรงชีวิต/พึ่งตนเองได้(1)

เมื่อพิจารณาข้อบ่งชี้ในภาพรวมทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดดังกล่าวให้น้ำหนักการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะไปที่ทักษะทางสังคมมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการสังเกต อันดับสุดท้ายคือ ทักษะการทำงาน กลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะในการทำงาน ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่เน้นทักษะทางสังคมและทักษะการทำงานกลุ่มมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ทักษะในการทำงาน ทักษะการสังเกต และทักษะการแก้ไขปัญหาตามลำดับ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เน้นทักษะทางสังคมมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะในการทำงานที่วิเคราะห์ได้ข้างต้น

4.3.2 สมาชิกชุมชน เมื่อได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ดังนี้

1) **ด้านสติปัญญา** ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ มีความรู้สากล หรือความรู้วิชาการเพิ่มขึ้น ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ได้แก่ สร้างความเข้าใจใหม่ และข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ คิดวางแผนแก้ไขปัญหา คิดสร้างสรรค์ความรู้ และสร้างความรู้ที่เป็นการกระทำใหม่ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน

2) **ด้านอารมณ์ ความรู้สึก** มีข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมการรับรู้ ตระหนักในคุณค่า ได้แก่ เกิดการรับรู้ ตระหนักในคุณค่าของความร่วมมือก่อให้เกิดความรู้สึกของการเป็นหุ้นส่วนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

3) **ด้านทักษะ** มีข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะ ได้แก่ ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการสังเกต เพิ่มมากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าแนวคิดที่ได้ให้ผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยผู้เรียนและสมาชิกชุมชนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านทักษะเกิดขึ้น

4.4 วิเคราะห์ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ ที่ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ และข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยนำข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดดังกล่าว หน้า 115-117 มาวิเคราะห์เนื้อหาเน้นพิจารณาในเรื่องของความสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกันกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ และข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ได้ปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์อยู่ใน

ภาพประกอบ 8 – 14 ในภาคผนวก ค. เพื่อผู้วิจัยจะได้ใช้ข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม มากำหนดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและนำมาเป็นเป้าหมายการพัฒนา ภายใต้การจัดสาระการเรียนรู้และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ได้มาจากผลการวิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้ทั้งสามที่ผู้วิจัยเชื่อถือว่าสามารถช่วยให้ นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม ที่พึงประสงค์ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ข้อสรุปผลการวิเคราะห์ดังนี้

4.4.1 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับความรู้
จะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาหัยสอดคล้องครอบคลุมข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทุกข้อบ่งชี้ และมีเนื้อหาหัยสอดคล้องกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์จำนวน 2 ข้อ คือ มีความรอบรู้ในภาคทฤษฎี/มีความพร้อมทางวิชาการ และมีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต

4.4.2 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่เกี่ยวกับความเข้าใจ
จะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาหัยสอดคล้องครอบคลุมข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจทุกข้อบ่งชี้

4.4.3 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่เกี่ยวกับความคิด
จะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาหัยสอดคล้องครอบคลุมข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม ที่เกี่ยวข้องกับความคิดทุกข้อบ่งชี้ และมีเนื้อหาหัยสอดคล้องครอบคลุมข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ทุกข้อบ่งชี้

4.4.4 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ จะมีเนื้อหาหัยสอดคล้องครอบคลุมข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ทุกข้อบ่งชี้

4.4.5 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่เกี่ยวกับค่านิยม
การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า จะมีเนื้อหาหัยสอดคล้องครอบคลุมข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่าทุกข้อบ่งชี้ ยกเว้นข้อบ่งชี้รับรู้พัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของตนเอง และมีเนื้อหาหัยสอดคล้องกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่ามีจำนวนมากเกินครึ่งหนึ่งของข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า

4.4.6 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่เกี่ยวกับคุณลักษณะ
ที่ควรแสดงออกมีเนื้อหาหัยสอดคล้องกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออกเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นข้อบ่งชี้ตรงต่อเวลา มี

เหตุผล และมีความสุขกับชีวิต และมีเนื้อหาหายสอดคล้องกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์บางข้อบ่งชี้ ได้แก่ มีความรับผิดชอบต่อสังคม/เอื้ออาทรต่อสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง/บริหารเวลาได้ดี ใฝ่การเรียนรู้/สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา/มีการแสวงหาความจริง มีความเป็นพลเมือง/พลโลก ใฝ่สันติ เต็มใจร่วมมือแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความมั่นใจในตนเอง และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

4.4.7 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทักษะจะ
เห็นได้ว่ามีเนื้อหาหายสอดคล้องครอบคลุมกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทุกทักษะข้อบ่งชี้ยกเว้นทักษะการคิดวิเคราะห์ และมีเนื้อหาหายสอดคล้องกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทุกทักษะยกเว้นทักษะการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดนี้เป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้นเพราะจะมีข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้นด้วยแล้วยังช่วยเสริมสร้างความสามารถด้านสติปัญญาในเรื่องการคิดของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์และบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้มากขึ้นได้ด้วย

กล่าวโดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์มีเนื้อหาหายสอดคล้องครอบคลุมจำนวนข้อบ่งชี้มาก และกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์มีเนื้อหาหายสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกันจำนวนข้อบ่งชี้ค่อนข้างมาก สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อนำแนวทางการจัดสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดดังกล่าวมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม ก็น่าจะสามารถช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านทักษะได้ดีมากแล้ว ยังสามารถช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ค่อนข้างมาก ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะได้ด้วย นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้นด้วยแล้ว ยังช่วยให้ผู้ที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน โดยเฉพาะสมาชิกชุมชนมีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านทักษะเกิดเพิ่มขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงจะนำผลสรุปการวิเคราะห์ อาทิ การจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และผลการเรียนรู้ที่ได้ จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิด การจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ นำมาเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของ

นิสิตที่พึงประสงค์ของวิชานี้ที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนต่อไป

4.5 การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การจัด
การเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัด
การเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์
 ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ศึกษาเอกสารพื้นฐานความรู้
 เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ได้ดังตัวอย่างหน้า 29 มาเป็นแนวทางการออกแบบการจัด
 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ 3 แนวคิดดังกล่าว โดยนำผลการวิเคราะห์การจัด
 สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่ได้ในข้อ 4.1-4.3 มาวิเคราะห์ต่อเนื่อง
 เพื่อกำหนดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ การ
 จัดสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ตามลำดับดังนี้

4.5.1 รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการจัดสาระ
การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิด ผู้วิจัยต้องจัดสาระการเรียนรู้ในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็น
 ความรู้วิชาการหรือมีประสบการณ์ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับความรู้ชุมชนหรือสถานการณ์ที่
 ต้องเผชิญในชุมชน โดยสถานการณ์ ประสบการณ์ ความรู้วิชาการต้องมีความหลากหลาย
 มีความหมายต่อผู้เรียน

จะเห็นได้ว่าการจัดสาระการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้สามารถออกแบบ
 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดังนี้

1) ต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรู้วิชาการ หรือมีประสบการณ์
 ในชั้นเรียนซึ่งจะเป็นความรู้พื้นฐาน หรือความรู้เดิมของผู้เรียน ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครู
 เป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีการบรรยายถ่ายทอดความรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการ
 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2) ต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรู้ชุมชน หรือสถานการณ์ที่
 ต้องเผชิญในชุมชน จากข้อมูลข้อเท็จจริง ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ที่เป็นความรู้ใหม่ของผู้เรียน
 ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม

3) ใช้สาระการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้
 ทางสติปัญญา ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์และกระบวนการสร้าง
 ความคิดรวบยอดดังนี้

- ให้ผู้เรียนทบทวนความรู้เดิมด้วยตนเองในข้อ 1)
- ให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมข้อมูลหรือได้รับประสบการณ์ด้วยตนเอง

ในข้อ 2)

- ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ข้อมูล ทำความเข้าใจความรู้ที่ได้รับ

เชื่อมโยงความรู้เดิมในข้อ 1) และความรู้ใหม่ในข้อ 2) เข้าด้วยกัน

- ให้ผู้เรียนสรุปอ้างอิงความรู้ที่ได้ใหม่ด้วยตนเอง

4) ต้องจัดสาระการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับความรู้ชุมชน

เพื่อส่งเสริมการคิดเชื่อมโยงความรู้และสามารถสรุปอ้างอิง สร้างความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ

กล่าวโดยสรุปรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่มีทั้งความรู้วิชาการ ประสบการณ์ในชั้นเรียน ควบคู่กับความรู้ชุมชน หรือสถานการณ์ที่ต้องเผชิญในชุมชนจากข้อมูลข้อเท็จจริง ควรใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูล กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ ผสมกับรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองควบคู่กับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะให้กับผู้เรียน

4.5.2 รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิด เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ที่ช่วยถ่ายทอดเชื่อมโยงการเรียนรู้จากชั้นเรียนสู่ชุมชนให้กับผู้เรียน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนได้สะท้อนรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การประเมินความต้องการจำเป็น หรือการประเมินสภาพ เพื่อให้ความหมายของปัญหา ผู้เรียนต้องศึกษาชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่

1) ต้องเน้นให้ใช้กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม ด้วยวิธีการให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์หรือข้อมูล ให้ผู้เรียนแสดงความคิดต่อปัญหาหรือสถานการณ์ หรือข้อมูล ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มวางแผนในการแสวงหาความรู้ ดำเนินการแสวงหาความรู้ตามแผนที่วางไว้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลข้อมูล นำเสนอและอภิปรายผล

2) ต้องเน้นใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยวิธีการนำเสนอความคิด อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

ขั้นตอนที่ 2 : กำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา

จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ต้องเน้นให้ใช้กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม ดังกล่าวต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 1
- 2) ต้องเน้นใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังกล่าวต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 1
- 3) ต้องเน้นใช้กระบวนการกลุ่ม โดยกำหนดโครงสร้างบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มให้ชัดเจน วางแผนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนบนพื้นฐานของเหตุผล ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบตามที่แบ่งไว้ ติดตามผลการปฏิบัติ และปรับปรุงประเมินผลรวมและชื่นชมในผลงานของคณะ
- 4) ต้องเน้นกระบวนการคิดแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการ สังเกตข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกทางเลือก เก็บข้อมูลประเมินทางเลือก และสรุป

ขั้นตอนที่ 3 : ปฏิบัติการแก้ไขปัญหา มีการปฏิบัติจริง มีส่วนร่วม
ในประสบการณ์ที่ถูกลงแผนร่วมกัน

จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญที่ใช้ต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 2 ที่ได้ตัดสินใจเลือกใช้ ได้แก่ กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม และกระบวนการคิดแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 : การสะท้อน มีทั้งการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน

จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

- 1) ต้องเน้นใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยวิธีการนำเสนอความคิด อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับ
- 2) ต้องเน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด ด้วยวิธีการ สังเกตข้อมูล จำแนกความแตกต่างของสิ่งที่ได้รับ ค้นหาลักษณะร่วมอาจจะเป็นวิธีการ หรือหลักการ คำจำกัดความ ระบุนิยามความคิดรวบยอดที่ได้ และนำไปใช้เพื่อการประเมินต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 : การสรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน จาก
การที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน

จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยต้องใช้รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมต่อเนื่องจากที่ได้เลือกใช้ในขั้นตอนที่ 4 ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

ขั้นตอนที่ 6 : ประยุกต์ใช้ นำความรู้ที่สร้างสรรค์ได้ไปประยุกต์ใช้

เป็นวงจรต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมที่ใช้ต่อเนื่องตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 5 หรือใช้กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ

กล่าวโดยสรุปรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน 6 ขั้นตอนดังกล่าว เห็นรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและเห็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดแก้ไขปัญหา กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด และกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ในชั้นเรียนจึงควรจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการด้วย โดยเฉพาะกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดแก้ไขปัญหา กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด และกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในชุมชนดังกล่าวด้วย และเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ในชุมชนให้กับผู้เรียนได้มีประสบการณ์ มีความพร้อมก่อนเข้าศึกษาชุมชนจริง ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและพึ่งตนเองได้ในที่สุด เมื่อเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมในชุมชน

4.5.3 รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากผลการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิด ผู้วิจัยนำข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านทักษะที่ได้ มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมดังต่อไปนี้

1) ด้านสติปัญญา มีข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ได้แก่

- ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ อาทิ มีความรู้ชุมชนเพิ่มขึ้น/จดจำประสบการณ์ที่ได้รับ และมีความรอบรู้

จะเห็นได้ว่าจากข้อบ่งชี้ ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

(1) จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรู้วิชาการในชั้นเรียนควบคู่กับความรู้ชุมชนหรือความรู้คือประสบการณ์ในชุมชน

(2) รูปแบบการเรียนรู้ควรเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางควบคู่กับรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้คือประสบการณ์กับบุคคลอื่นด้วยวิธีการสนทนา พูดคุยกัน รูปแบบการ

เรียนรู้นี้ยังช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นด้วย

- **ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ** อาทิ สร้างความเข้าใจใหม่/สร้างสรรค์ความรู้ใหม่/สรุปอ้างอิง/มองเห็นความสัมพันธ์ยังรู้การปฏิบัติใหม่ เรียนรู้ตนเอง/พิสูจน์ความต้องการของตนเอง/ทบทวนตนเอง และเรียนรู้ผู้อื่น/สังเกตการณ์เรียนรู้ของผู้อื่น จะเห็นได้จากข้อบ่งชี้ ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

(1) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด รูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างทักษะการสังเกต และทักษะการคิดวิเคราะห์

(2) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้วยวิธีการนำความคิดรวบยอดที่ได้มาสังเกต ตระหนัก สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่จะแสวงหาคำตอบต่อไป วางแผนปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้า สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารที่ ศึกษาชุมชน เป็นต้น พัฒนาความรู้ความเข้าใจด้วยการนำความรู้ที่ได้มา รายงาน และอภิปรายเชิงแปลความ ตีความ ขยายความ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า สุดท้ายสรุปโดยผู้เรียนรวบรวมเป็นสาระความรู้ที่ได้ บันทึกผลการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า และช่วยเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะ อาทิ ทักษะการสังเกต ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์

- **ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด** อาทิ คิดวิเคราะห์ข้อมูล/การวิเคราะห์ คิดวางแผนแก้ไขปัญหา/คิดแก้ไขปัญหา/คิดวางแผนการเรียนรู้ คิดจำแนกคิดเชื่อมโยง/หยั่งเห็นหรือคาดการณ์ล่วงหน้า/มองเห็นความสัมพันธ์ยังรู้การปฏิบัติใหม่ และคิดสร้างสรรค์ความรู้ใหม่/สรุปอ้างอิง

จะเห็นได้จากข้อบ่งชี้ ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

(1) ต้องเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ด้วยวิธีการฝึกคิดวิเคราะห์ ข้อมูลจริง ซึ่งสามารถเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนด้วย

(2) ต้องเน้นกระบวนการคิดแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการสังเกตข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกทางเลือก เก็บข้อมูลประเมินทางเลือก และสรุป ซึ่งสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านทักษะ อาทิ ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการสังเกต และทักษะการคิดวิเคราะห์

(3) ต้องเน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด ด้วยวิธีการสังเกตข้อมูล จำแนกความแตกต่างของสิ่งที่รับรู้ ค้นหาลักษณะร่วมอาจจะเป็นวิธีการ หลักการ

คำจำกัดความ ระบุข้อความคิดรวบยอดที่ได้ นำไปใช้เพื่อประเมินต่อไป ซึ่งสามารถเสริมสร้างทักษะการสังเกต และทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน

2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า คุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่

- ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ อาทิ การปรับตัวตามสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ/ยืดหยุ่น สามารถเผชิญกับความเสี่ยง ความไม่แน่นอนของข้อมูลข่าวสาร/พร้อมรับการเผชิญสถานการณ์เสี่ยงไม่แน่นอน

จะเห็นได้ว่าจากข้อบ่งชี้ ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

(1) ต้องเน้นให้ผู้เรียนเผชิญสถานการณ์หรือปัญหา หรือข้อมูลที่มีความหลากหลายแตกต่างกัน

(2) ต้องเน้นให้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างความสามารถด้านสติปัญญาทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ในเรื่องความคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจจากการสรุปผลข้อมูล ด้านอารมณ์ ความรู้สึกในเรื่องการควบคุมอารมณ์ ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า และเสริมสร้างคุณลักษณะที่ควรแสดงออกได้แก่ การใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และเสริมสร้างทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ตลอดจนทักษะการทำงานและทักษะการคิดวิเคราะห์

- ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า อาทิ รับรู้ ตระหนักในคุณค่าของกระบวนการ/เห็นคุณค่าผูกพันกับกระบวนการเรียนรู้/ตระหนักในคุณค่าความรู้ชุมชน ยอมรับการเป็นหุ้นส่วน ยอมรับฟังผู้อื่น และตระหนักในคุณค่าของความร่วมมือ/ความร่วมมือของชุมชน

จะเห็นได้ว่าจากข้อบ่งชี้ ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

(1) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความตระหนักด้วยวิธีการ สังเกตข้อมูล วิจัยและสรุป รูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างทักษะการสังเกตให้กับผู้เรียนได้ด้วย

(2) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างค่านิยมด้วยวิธีการ สังเกต ตระหนักการกระทำที่เหมาะสมและการกระทำที่ไม่เหมาะสม รับรู้ความหมาย จำแนกการกระทำที่แตกต่าง ประเมินเชิงเหตุผล ใช้กระบวนการกลุ่มอภิปราย แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจัยการกระทำว่าเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด กำหนดค่านิยมที่แต่ละคนเชื่อ พอใจ กระทำพร้อมเหตุผล วางแผนปฏิบัติ และปฏิบัติด้วยความชื่นชม

รูปแบบการเรียนรู้สามารถเสริมสร้างความตระหนักและคุณลักษณะที่ควรแสดงออกได้ด้วย
แล้วยังช่วยเสริมสร้างทักษะการสังเกต ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการทำงานได้ด้วย

(3) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นเทคนิคจิ๊กซอร์ โดยจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม คละความสามารถ ต่อจากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มศึกษาเนื้อหาสาระคนละ 1 ส่วน สมาชิกของแต่ละกลุ่มที่ได้รับมอบหมายศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องนั้นมารวมตัวกันทำความเข้าใจ เนื้อหาสาระอย่างละเอียด ร่วมมือกันอภิปรายหาคำตอบ หลังจากนั้นกลับกลุ่มของตนเองสอนหรือถ่ายทอดความรู้ สาระที่ได้ ให้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเรียนรู้ ทุกคนในกลุ่มก็จะได้เรียนรู้ภาพรวมของสาระทั้งหมด รูปแบบการเรียนรู้สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะที่ควรแสดงออก อาทิ การใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น มีค่านิยม รับรู้การเรียนรู้ที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม ทำให้มีทักษะการทำงาน ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะทางสังคม

- ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก อาทิ มีความเป็นพลเมือง มีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ มีความมั่นใจในตนเอง/พึงตนเอง และแสวงหาข้อมูล/แสวงหาความรู้ชุมชน

จะเห็นได้ว่าจากข้อบ่งชี้ ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

(1) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้การควบคุมอารมณ์ ในการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นและตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่ควรแสดงออก อาทิ ความเป็นพลเมือง มีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อผู้อื่นและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้สามารถเสริมสร้างทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน ตลอดจนช่วยเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับข้อบ่งชี้ความรู้คือมีประสบการณ์ความรู้เพิ่มขึ้น และมีความเข้าใจจากการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น

(2) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการใช้กระบวนการปฏิบัติ ด้วยวิธีการ สังเกตรับรู้ ตัวอย่างที่หลากหลาย จนเกิดความเข้าใจและสรุปความคิดรวบยอด ทำตามแบบตัวอย่างที่เห็นทีละขั้นตอน ทำเองโดยไม่มีแบบ และฝึกให้ชำนาญ เพื่อให้มีความมั่นใจในตนเอง/พึงตนเอง และเสริมสร้างทักษะการสังเกตแล้ว รูปแบบการเรียนรู้ยังช่วยเสริมสร้างด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ ความมั่นใจในตนเอง ตลอดจนด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจของผู้เรียนได้

(3) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ควรแสดงออกใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้

(4) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นให้ใช้กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้นี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น

3) ด้านทักษะ มีข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับทักษะ ได้แก่

- **ทักษะการทำงานกลุ่ม** อาทิ ทักษะการทำงานเป็นทีม/ทักษะการทำงานกลุ่ม แสวงหาและยอมรับการช่วยเหลือ

- **ทักษะทางสังคม** อาทิ การติดต่อสื่อสารที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- **ทักษะการแก้ไขปัญหา** อาทิ มีทักษะการแก้ไขปัญหา ตามสถานการณ์/มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา

- **ทักษะในการทำงาน** อาทิ มีโอกาสได้มีงานทำ/มีทักษะการทำงาน การวางแผน ดำรงชีวิต/พึ่งตนเองได้

- **ทักษะการสังเกต** อาทิ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาชุมชน สังเกตการณ์การเรียนรู้ผู้อื่น

- **ทักษะการคิดวิเคราะห์** อาทิ คิดวิเคราะห์ข้อมูล/คิดวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ/คิดทบทวนในสิ่งที่ได้เรียนรู้

จะเห็นได้ว่าจากข้อบ่งชี้ ผู้วิจัยต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

(1) ต้องจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ รูปแบบการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคม และทักษะในการทำงาน ตลอดจนเสริมสร้างคุณลักษณะที่ควรแสดงออก อาทิ ความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี

(2) ต้องจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ (1) มีประสบการณ์ (2) การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำด้วยการอภิปราย (3) ความเข้าใจ และเกิดความคิดรวบยอด และ (4) การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด รูปแบบการเรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความคิดและความเข้าใจ ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า อาทิ กระบวนการเรียนรู้ที่กำลังกระทำอยู่และการเรียนรู้ด้านทักษะ อาทิ ทักษะทางสังคม ทักษะการสังเกต ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะทำงานกลุ่มและทักษะการทำงานได้

(3) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา จะช่วยเสริมสร้างทักษะการสังเกต ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ไขปัญหาได้

(4) ต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคมและทักษะในการทำงาน ตลอดจน

เสริมสร้างคุณลักษณะที่ควรแสดงออกได้เป็นอย่างดี และเสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรู้และความเข้าใจ

4) สรุปรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิด ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ที่วิเคราะห์ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์มาวิเคราะห์เพื่อสรุปรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมได้ปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์อยู่ในตาราง 11 ในภาคผนวก ข. มี 5 รูปแบบด้วยกันคือ (1)รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (2)รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (3)รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ (4)รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ และ (5)รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง โดยวิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบางวิธีการเมื่อเลือกใช้แล้วสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะได้ดีมาก อาทิ รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยวิธีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้วยการอภิปรายความคิด ความรู้สึกกันในกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการโดยเฉพาะกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการสืบสอบ และแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้เทคนิคจิกซอร์

ส่วนวิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบางวิธีเมื่อเลือกใช้แล้วสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้เฉพาะด้านสติปัญญาและอารมณ์ ความรู้สึก อาทิ รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้เฉพาะด้านสติปัญญา อาทิ รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ การบรรยาย การเลือกใช้รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม จึงต้องเลือกปรับใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ศึกษา

4.5.4 สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้ในข้อ 4.5.1 การจัดสาระการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิด ข้อ 4.5.2 กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิด และข้อ 4.5.3 ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดมาวิเคราะห์เนื้อหาค้นหา จุดร่วม จุดแตกต่าง และสรุปรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริมจาก 3 แนวคิด เพื่อใช้ในการพัฒนา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ปรากฏรายละเอียดผลการวิเคราะห์อยู่ในตาราง 12 ในภาคผนวก ข. ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันคือ รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม

ส่วนรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมที่มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันที่ได้จากการวิเคราะห์การจัดสาระการเรียนรู้จาก 3 แนวคิด และผลการเรียนรู้จาก 3 แนวคิด ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง สำหรับผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนและผลการเรียนรู้จาก 3 แนวคิดที่มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้จาก 3 แนวคิดเพียงประการเดียวเท่านั้น ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความตระหนัก (1) รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างค่านิยม (1) และต้องจัดรูปแบบการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับรูปแบบการเรียนรู้ในชุมชน (1)

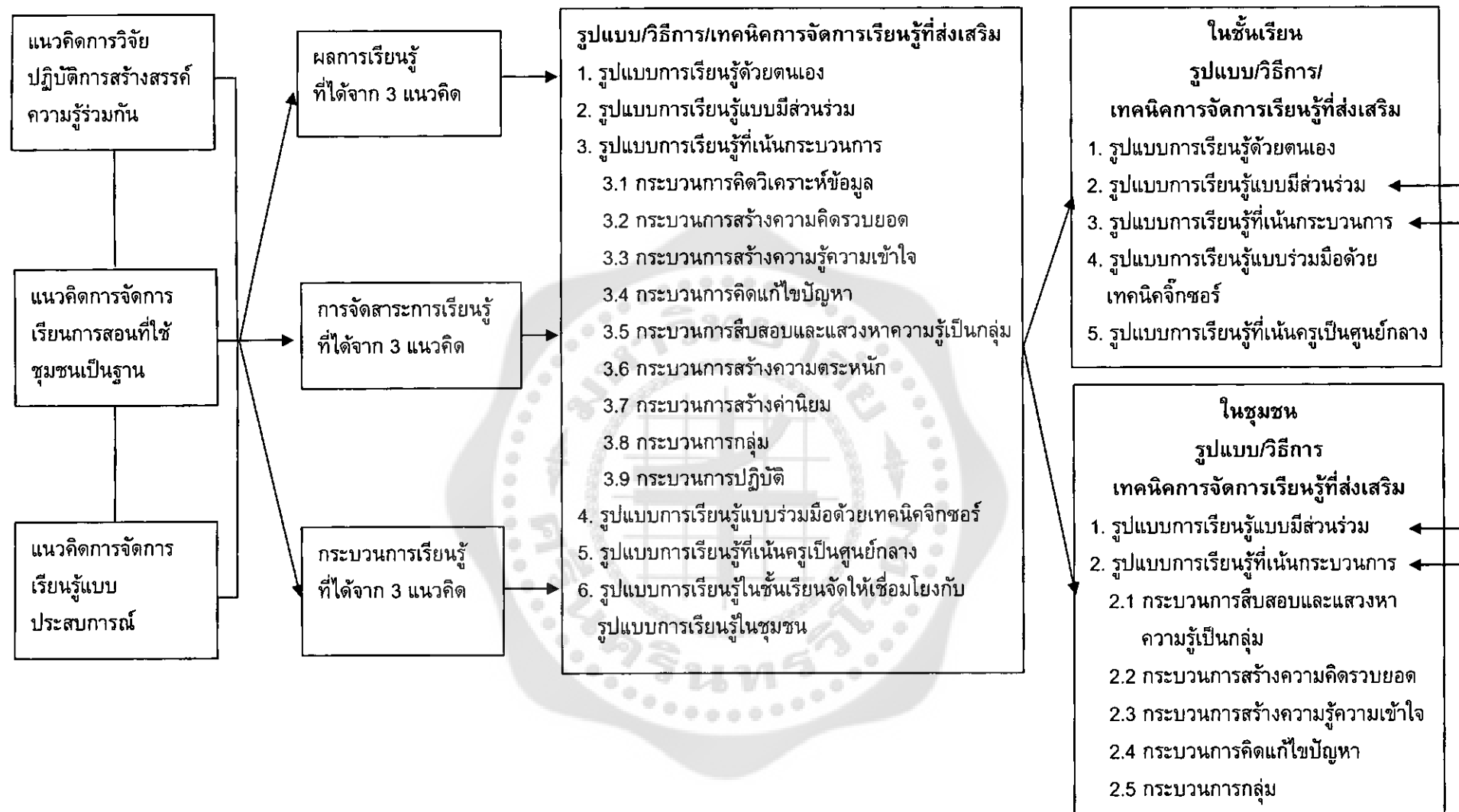
เมื่อพิจารณาผลรวมของรูปแบบการเรียนรู้จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ มีผลรวมสูงสุด อันดับรองลงมา 3 รูปแบบได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองและรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง และรูปแบบการเรียนรู้ลำดับสุดท้าย ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอร์ โดยต้องจัดรูปแบบการเรียนรู้ในชั้นเรียนเชื่อมโยงกับรูปแบบจัดการเรียนรู้ในชุมชน สะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ จะต้องเน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเป็นหลักควบคู่ผสมผสานกับรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง เสริมด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอร์ และจะต้องจัดรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในชุมชน

สำหรับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเป็นหลักที่สำคัญตามลำดับผลรวมสูงสุดจนถึงน้อยที่สุดได้แก่ กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด (3) กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ (3) กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (3) กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูล (2) กระบวนการคิดแก้ไขปัญหา (2) กระบวนการกลุ่ม (2) กระบวนการสร้างความตระหนัก (1) กระบวนการสร้างค่านิยม (1) และกระบวนการปฏิบัติ (1) ดังนั้นรูปแบบการ

เรียนรู้ที่เน้นกระบวนการในชั้นเรียนที่ควรจัดให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการในชุมชน ได้แก่ กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการกลุ่มและกระบวนการคิดแก้ไขปัญหาควบคู่ผสมผสานกับรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

กล่าวโดยสรุปรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์การจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนได้ดังภาพประกอบ 15 ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อไป

ภาพประกอบ 15 ผลการวิเคราะห์รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่ส่งเสริมทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้มีดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

บุษกร โกมลภมร และสุวาลี ชูเกียรติ (2547 : 45-51) ได้ศึกษาการเรียนวิชาไทยศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้กับนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 104 คน ภาคการศึกษาที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2546 โดยมีพื้นที่ศึกษาใน 2 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านพรุเตาะ ตำบลน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และชุมชนคลองโหนด ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ระยะเวลาศึกษาชุมชนทั้งสองนี้ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 ถึงวันที่ 18 มกราคม 2547 โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิจัยได้แก่ (1) วิเคราะห์ลักษณะวิชา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย (2) ออกแบบการจัดการเรียนการสอนไทยศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ให้สัมพันธ์ชุมชนในสถานการณ์จริง (3) ดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยผู้สอนนำเสนอการออกแบบการเรียนการสอนวิชาไทยศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแก่ผู้เรียน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ กำหนดวิธีการการเรียนรู้ และประเมินผล ต่อจากนั้นผู้สอนใช้วิธีการสอนบรรยายในแนวคิดทฤษฎีทางมนุษยวิทยา พร้อมจัดทำใบงานในการใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลชุมชนในด้านวิถีการดำเนินชีวิต ปัญหาความต้องการของชุมชนและผู้เรียนนำเสนอโครงการ ภายหลังจากนั้นแบ่งผู้เรียนโดยสมัครใจเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 52 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ ประชุมกลุ่มโดยใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control: AIC) เพื่อให้กลุ่มตัดสินใจเลือกชุมชนด้วยการสะท้อนภาพอดีต การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหรือสถานอนามัย แต่ละกลุ่มเข้าศึกษาในพื้นที่จริง ประชุมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการศึกษาชุมชน และวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน สะท้อนความคิดและประสบการณ์ของสมาชิกกลุ่มสู่ที่ประชุมกลุ่มเกี่ยวกับความรู้เรื่องชุมชน ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอกิจกรรมที่จะจัดให้กับชุมชนต่อไป ต่อจากนั้นผู้เรียนจัดกิจกรรมย่อยในชุมชน ผู้สอนติดตามประเมินผลขั้นเตรียมการและขั้นจัดทำโครงการของผู้เรียน ตลอดจนประเมินผลการเรียนวิชาไทยศึกษา สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านมนุษยวิทยาในวิชาไทยศึกษา แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนวิชาไทยศึกษา แบบประเมินความสุขในการเรียนวิชาไทยศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านมนุษยวิทยาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สมรรถนะของผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนวิชาไทยศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความสุขในการเรียนวิชาไทยศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของการเรียนรู้ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

นนุช วงศ์สว่าง (2547 : 53-58) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้อาศัยชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาการเรียนรู้อาศัยชุมชนในวิชาสังคมไทยกับนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

ราชบุรี โดยใช้แนวคิดทางมนุษยวิทยา เทคนิคกระบวนการ AIC เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ บุษกร โกมลภมร; และสุวาลี ชูเกียรติ มาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ (1)พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ และ (2)ขั้นศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนรู้จัดทำเป็นชื่อ กิจกรรมการเรียนรู้วิถีชุมชน เพื่อให้นักศึกษาปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ และคิดเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีในวิชาสังคมไทย กับประสบการณ์การเรียนรู้วิถีชุมชนได้ โดยมีวิธีดำเนินการ ได้แก่ (1)ขั้นเตรียมการเรียนรู้ จำนวน 7 ชั่วโมง (2)ขั้นศึกษาชุมชน จำนวน 2 วัน 1 คืน และ (3)ขั้นสรุปผลการเรียนรู้ จำนวน 3 ชั่วโมง หาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า ขั้นเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับดี ขั้นศึกษาชุมชน ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับดี และขั้นสรุปผลการเรียนรู้ความเหมาะสมของกิจกรรม พบว่า ทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับดี ในขณะที่ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ความคิดเห็นต่อตนเองภายหลังการเรียนรู้วิถีชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับดี ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นภายหลังการเรียนรู้วิถีชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ความสามารถในการทำงานเป็นทีมภายหลังการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ความสุขในการเรียนภายหลังการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

จะเห็นได้ว่างานวิจัยทั้ง 2 เรื่องดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ แต่ก็เป็นชุมชนในทัศนะของนักสังคมวิทยาในฐานะหน่วยทางสังคมเท่านั้น ไม่ได้ใช้ชุมชนในทัศนะอื่น ๆ โดยเฉพาะชุมชนแบบประชาสังคม ซึ่งเป็นชุมชนที่รัฐบาลมีแนวโน้มต้องการกระตุ้นให้คนมารวมตัวกันเกิดชุมชนในลักษณะนี้มากขึ้น และทุกภาคส่วนต้องการให้เกิดชุมชนในทัศนะประชาสังคม ทำให้ผู้เรียนขาดความหลากหลายของประสบการณ์ความรู้ที่แตกต่างจากชุมชน ที่พบได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันในทัศนะของสังคมวิทยา ส่วนความรู้ที่เกิดขึ้นในนักศึกษา ยังไม่สามารถทดสอบได้ว่าความรู้และประสบการณ์ที่ได้นั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชุมชนอื่น ๆ ได้หรือไม่เพียงใด นอกจากนี้การเรียนรู้ศึกษาชุมชน จะต้องคำนึงถึงความรู้ที่ชุมชนมีอยู่ และชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ภายใต้บริบทชุมชน และความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักและให้ความสำคัญ เกิดความรู้สึกร่วมของการเป็นภาคีความร่วมมือ (Partnership) ตลอดจนเกิดกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ความรู้และการแก้ไขปัญหาชุมชนหรือสังคมร่วมด้วย ซึ่งจากเทคนิค AIC ที่ได้นำมาใช้จะเป็นการประชุมสะท้อนความคิดระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนเท่านั้น โดยขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนสะท้อนแลกเปลี่ยนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และตามหลักการของการใช้เทคนิค AIC นี้ชุมชนต้องมีส่วนร่วมทุกกระบวนการทุกขั้นตอนด้วย

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ซีร์เกอร์ มิเชลล์ เฟรช (Ziegler, Michele Flasch. 2001 : Online) ได้ศึกษาผลกระทบของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในนักเรียนที่มีความเก่ง ธรรมดา และ

ความต้องการพิเศษ รวมเข้าด้วยกันในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง โดยมีคำถามการวิจัยที่สำคัญ 4 คำถาม คือ (1)อะไรเป็นเงื่อนไขที่สนับสนุนหรือยับยั้งการรวมนักเรียนที่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (2)อะไรคือผลของการรวมนักเรียนที่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (3)อะไรคือเงื่อนไขที่มีส่วนสนับสนุนให้ผู้เรียนต้องได้รับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (4)อะไรคือความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการจัดการเรียนการสอนและไม่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยของทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ร่วมกับการศึกษาเฉพาะราย (Case Study) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การทบทวนเอกสาร ข้อมูลที่ได้จะถูกวิเคราะห์ตั้งแต่เริ่มต้นเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบตลอดเพื่อตรวจสอบความจริง ทบทวนหรือตัดข้อความ เก้น สาระ และหัวข้อใจความสำคัญที่ปรากฏจากการค้นพบในครั้งนี้ออกมา

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าโครงสร้างของโรงเรียน ความเชื่อของครู การปฏิบัติและและประสบการณ์มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้เรียนจะได้รับทักษะเฉพาะและมีความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีพัฒนาการของทักษะที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) ทักษะการติดต่อสื่อสาร (2)ภาวะผู้นำและความเป็นพลเมือง และ(3)การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับความรู้และความเข้าใจ 4 ด้าน คือ (1)ได้เรียนรู้ว่ามีวิธีการที่หลากหลายในการเรียนรู้ (2)ได้เรียนรู้วิธีการทำงานในสถานการณ์การทำงานจริง (3)เริ่มต้นค้นพบว่าชุมชนคืออะไร ชุมชนเป็นทรัพยากรที่มีชีวิตอยู่ และเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และ (4)ได้หยั่งรู้เข้าใจหลักสูตรของโรงเรียนที่ได้ศึกษาอยู่ดีมากขึ้น สำหรับเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัด มี 3 ประการ คือ (1)สัดส่วนตามธรรมชาติของผู้เรียนปกติกับผู้เรียนที่มีความสามารถน้อย (2)ความชอบของผู้เรียน จะถูกกำหนดขึ้นโดยกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยนำเข้า และ(3)ครูและผู้ให้คำปรึกษาต้องตระหนักและเข้าใจลักษณะของชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานต้องเชื่อมต่อการเรียนในชั้นเรียนหรือมีวัตถุประสงค์ที่รวมทักษะด้านวิชาการและโอกาสที่จะได้เรียนรู้ของผู้เรียนทั้งหมดรวมเข้าด้วยกัน สุดท้ายข้อจำกัดหรือความต่อเนื่องของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานมี 5 ประการ คือ (1)การขาดชั้นเรียน (2)จำนวนชั้นเรียนที่มีความต้องการเฉพาะกรณีนั้นมีมากเกินไป (3)การเข้าถึงของผู้เรียนทั้งหมดที่จะได้เรียนวิธีนี้ (4)ข้อจำกัดของผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยในการเรียนรู้แบบนี้ และ (5)การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานไม่ได้ให้ผู้เรียนได้มีการฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเพียงพอ

บินก์แมน เบรith แมรี่, มาร์ติน มาร์ลิส และทาร์วิก เอมี (Bingman, Beth Mary; Martin Marie & Trawick Amy. 1996 : 47-57) ได้ศึกษาการสร้างเชื่อมโยงระหว่างชั้นเรียนกับชุมชนชนบทในเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีเป้าหมายและโครงสร้าง ได้แก่ (1) สร้างชุมชนขึ้นภายในชั้นเรียนโดยพัฒนาเป็นชุมชนของครูและผู้เรียนที่ต้องมีส่วนร่วมสลับกัน

ตัดสินใจ (2) นำชุมชนเข้าสู่ชั้นเรียนโดยสร้างหลักสูตรให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของชุมชน (3) นำชั้นเรียนเข้าสู่ชุมชนโดยให้กลุ่มผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับกลุ่มคนในชุมชน และ (4) สร้างชุมชน โดยการจัดทำโครงการที่ได้มาจากการใช้ประโยชน์ที่ได้ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยศึกษาจากครูและผู้บริหารการศึกษา รวม 9 คน ได้มีส่วนร่วมในการประชุมปฏิบัติการนำร่อง กล่าวคือ อันดับแรก ครูและผู้บริหารการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดลำดับกิจกรรมกลุ่มย่อย ที่น่าสนใจซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแก่นของหลักสูตรได้ สร้างความรู้สึกของชุมชนให้เกิดขึ้นท่ามกลาง ผู้มีส่วนร่วมและได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการตระหนัก เกิดความคิดเห็น ความรู้สึก ภายหลังจาก ปฐมนิเทศแล้วได้เริ่มกิจกรรมต่อไปด้วยการแจกกระดาษที่เย็บเป็นชุดไวส์ซี กิจกรรมช่วงนี้ได้ชี้ให้เห็นจิตสำนึกที่พบได้ในกลุ่มคน และการได้สัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น กระดาษที่บุคคลได้รับแต่ละ รายต้องเขียนคำพูดสร้างสรรค์ 4-5 คำพูดเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชั้นเรียน และชุมชน ให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนคำตอบที่ได้กันและนำไปปิดไว้ที่ฝาผนัง ลำดับต่อไปของกิจกรรมต้องจัดให้ บุคคลสามารถรู้จักกันและกันและมีจิตสำนึกที่กำหนดขึ้นร่วมกัน แต่ต้องเจาะจงลงไปที่ชุมชน โดย เน้นเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ การเมือง สังคม และช่องว่างทางเศรษฐกิจ หรือลักษณะของสังคมที่ ควรเป็น ผู้มีส่วนร่วมต้องแลกเปลี่ยนภาพที่จินตนาการได้ในกลุ่มเล็ก ๆ และวาดภาพจินตนาการลง ไปในกระดาษ เปิดเผยให้ทุกคนรับทราบ ต่อจากนั้นกลุ่มและผู้มีส่วนร่วมต้องกำหนดสาระหลัก ทั่ว ๆ ไปที่ได้จากการแลกเปลี่ยนภาพที่ได้กันและกัน

หลังจากนั้นผู้วิจัยจะแนะนำการเขียน การกำหนดกิจกรรมที่เป็นสาระสำคัญหรือ ต้องตระหนักให้มีความสำคัญ การใช้กิจกรรมวาดภาพจะเริ่มจากการให้ความหมาย (Making Meaning) ภาพที่ได้วาดกัน ต่อจากนั้นจึงเป็นขั้นตอนของการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Making Change) ผู้มีส่วนร่วมทุกคนจะมีการแบ่งปันและกำหนดสาระหลักของพวกเขาขึ้นจากสามัญ สำนึกทั่วไป ต่อจากนั้นผู้วิจัยต้องแนะนำให้ผู้มีส่วนร่วมศึกษาค้นคว้าอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้อง เพิ่มเติม ส่วนผู้วิจัยจะวิเคราะห์กระบวนการที่ใช้โดยสอบถามผู้มีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม พิจารณากิจกรรมที่ใช้ ทักษะพื้นฐานที่ได้และต้องพัฒนาตามข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยพบว่า สมาชิกกลุ่มจะใช้กระดาษที่แจกเขียนข้อมูลโดยใช้สามัญสำนึกร่วมกัน อาทิ ข้อมูลความรู้ทั่วไปและ ข้อมูลดิบในกิจกรรมกลุ่มย่อย ข้อคิดเห็นที่ได้และพัฒนาการของทักษะตามลำดับ นิยามศัพท์และ การทำงานกลุ่ม ตลอดจนการสร้างฉันทามติ ผู้เข้าร่วมได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กิจกรรมการวิเคราะห์ เป็นส่วนหนึ่งของการพูดขณะพรรณนามีความสำคัญต้องได้รับการฝึกฝน

สองสัปดาห์ต่อมา ผู้วิจัยนำกิจกรรมการสะท้อน (Reflection) และอภิปรายเนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ภายหลังจากที่มีกิจกรรมเฉพาะ ผู้มีส่วนร่วมได้แลกเปลี่ยนวิธีการทำกิจกรรม ที่ทำในช่วงแรกในชั้นเรียน โดยสะท้อนเป็นความคิดในเหตุการณ์และอะไรบ้างที่ได้เรียนรู้ และ เพื่อให้มีการตรวจสอบที่หลากหลายมากขึ้น ผู้มีส่วนร่วมได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในประเด็นที่ ต้องการพัฒนาและได้นำมาวิพากษ์สะท้อนการกระทำ

การบันทึกผลการตอบสนอง ผู้วิจัยใช้วิธีการถามผู้มีส่วนร่วมคิดเกี่ยวกับประเด็น การเรียนรู้ 4 ประการ คือ (1) ให้ผู้มีส่วนร่วมคิดถึงวิธีการที่แต่ละคนใช้เรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในเมืองที่อาศัย (2) วิธีการที่ผู้มีส่วนร่วมแต่ละคนใช้เรียนรู้ในชั้นเรียนโดยผู้มีส่วนร่วมต้องรายงานเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนในการฝึกทักษะและการทำงานด้วย ผลลัพธ์ที่ได้พบว่าไม่เพียงแต่สามารถฝึกการใช้การเรียนรู้ตามบริบทจริงในชั้นเรียนแล้ว แต่ยังสามารถใช้ประเด็นของชุมชนที่ควรตระหนักเอาใจใส่มาใช้เรียนรู้ได้ด้วย มีรายการของข้อมูลชุมชนหลายประการที่สามารถใช้เรียนรู้ได้ (3) การให้อ่านหัวข้อเรื่องที่กำหนดหรือการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจะช่วยให้สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ด้วยการสนทนาในประเด็นปัญหาที่อาจจะส่งผลต่อผู้มีส่วนร่วมทุกคน ความหลากหลายของปัจจัยที่ได้ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชุมชน ความเป็นไปได้ของแนวทางแก้ไขปัญหาและทางเลือก และ (4) การมีส่วนร่วม บทบาทของครู การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปัญหาในชั้นเรียน และการประเมินผล ได้ข้อสรุปว่าบทบาทของครูในการเอื้ออำนวยความสะดวก การมีส่วนร่วมจะต้องถูกนำไปใช้ในการวางแผน และตลอดเวลาขณะปฏิบัติต้องตระหนักว่าอะไรที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และการประเมินผลโดยรวมควรใช้วิธีการเขียนผลการประเมินออกมาให้ชัดเจน

กิบสัน ลูซินดา แอนนี (Gibson, Lucinda Anne. 2000 : Online) ได้ศึกษาระยะการเรียนรู้ในระหว่างที่มีประสบการณ์การเรียนรู้แบบประสบการณ์ในกลุ่มเล็ก ๆ ที่เน้นกระบวนการแก้ไขปัญห โดยการศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีภูมิของกรณีศึกษาที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ผ่านการพรรณนาในระหว่างที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ แหล่งของข้อมูลคือคำพูดของบุคคลที่มีส่วนร่วมจำนวน 48 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มเล่าเรื่องพรรณนาวิชาการจำนวน 27 คน ส่วนกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 21 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้มีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้จะมีการลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหมือนกันมากกว่าการพรรณนาระยะเวลาของการเรียนรู้ และมีข้อบ่งชี้จากลำดับเหตุการณ์เพียงเล็กน้อยว่าอาจจะมีระยะเวลาของการเรียนรู้เกิดขึ้น ข้อกล่าวอ้างร่วมกันที่สำคัญที่สุดที่แสดงว่ามีการเรียนรู้ตามลำดับคือ ระยะเวลาในอดีต (Past Period) คือ การเรียนรู้ก่อนหน้านี้ ระยะเวลาก่อน(Before Period) คือ การเตรียมการสำหรับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ระยะเริ่มแรก(Early Period) คือ ระยะที่ต้องได้รับหรือสร้างความคุ้นเคยกับกระบวนการ ระยะระหว่างดำเนินการ(During Period) คือ มีการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการความคุ้นเคยที่ได้รับ ทำให้สามารถเชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนากลุ่มบุคคล ระยะที่มีปัญหาของกรณีศึกษาเกิดขึ้น ระยะต่อมา(Late Period) เป็นระยะที่ได้รับ ความคุ้นเคย มีอิทธิพลอุปสรรค และปฏิกริยาย้อนกลับของกระบวนการ ระยะภายหลัง(After Period) อะไรคือสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้รับความคุ้นเคย และพัฒนาการส่วนบุคคลในอนาคต การเพิ่มเติมช่องว่างการเรียนรู้

การวิจัยนี้ยังได้มีข้อบ่งชี้เพียงเล็กน้อยว่า มีความแตกต่างกันระหว่างการเรียนรู้ของกลุ่มที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ และในกลุ่มที่เน้นเล่าเรื่องพรรณนาวิชาการ

การที่ไม่สามารถที่จะเชื่อมโยงระยะเวลาการเรียนรู้กับระยะเวลาได้ชัดเจน เนื่องจากเป็นธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์แต่ละบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาการเรียนรู้ไม่ได้เป็นไปตามลำดับ และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิจึงไม่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีประสบการณ์การเรียนรู้จากการเล่าเรื่องพรรณนา และแนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิเพื่อได้ข้อมูลที่เป็นความจริง เป็นข้อมูลที่สัมภาษณ์ว่าเกี่ยวข้องกับอะไรบ้างที่ถูกเรียนรู้ แต่ไม่ได้เจาะลึกไปว่าเมื่อใดที่มีการเรียนรู้ขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีข้อสังเกตที่สำคัญคือ

3.1 งานวิจัยในประเทศ พบว่า มีงานวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทยได้ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ 2 เรื่องก็จริง แต่มีข้อสังเกตได้ว่าชุมชนที่ใช้เป็นฐานนั้นจะใช้ทักษะของนักสังคมวิทยาในฐานะชุมชนเป็นหน่วยทางสังคมที่มีอาณาบริเวณขอบเขตชัดเจนเป็นหลัก ในขณะที่ชุมชนมีความหมายอยู่หลายทักษะด้วยกัน โดยเฉพาะชุมชนในฐานะประชาสังคม ซึ่งเป็นชุมชนที่เน้นความรู้สึกของสมาชิกต้องเป็นหนึ่งเดียว เน้นคุณธรรมจริยธรรม ตระหนักรู้ในสิ่งที่เป็นไปได้ ไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่อาณาเขต ซึ่งเป็นชุมชนที่รัฐและทุกภาคส่วนของสังคมกำลังเร่งดำเนินการให้สมาชิกของสังคมไทยได้เกิดการรวมตัวกันในลักษณะของชุมชนแบบประชาสังคมมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และส่งผลให้ชุมชนมีการพัฒนาแบบยั่งยืนเกิดขึ้น ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์มีมุมมองของชุมชนเพียงทักษะสังคมวิทยาเท่านั้น ขาดการมีประสบการณ์ที่หลากหลาย นอกจากนี้ความรู้ที่ได้จากการศึกษาชุมชนก็ยังไม่ได้นำไปทดลองใช้ในชุมชนใหม่หรือประยุกต์ใช้ในชุมชนที่แตกต่างกันไปในสถานการณ์ใหม่ ๆ ข้อสังเกตต่อมาปรากฏว่า งานวิจัยทั้ง 2 เรื่องดังกล่าวมุ่งเน้นการใช้เทคนิค AIC (Appreciation Influence Control) ซึ่งเป็นเทคนิคที่สมาชิกชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทุกขั้นตอน เป็นการนำเทคนิค AIC มาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีผู้สอนหรือผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกระบวนการทุกขั้นตอน โดยสมาชิกชุมชนมีหน้าที่ให้ข้อมูลของชุมชน และมาร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่นักศึกษาจัดให้กับชุมชนเท่านั้น ขาดการสร้างความรู้สึกร่วมของชุมชนในการเป็นภาคีความร่วมมือ (Community Partnership) ชุมชนจึงเป็นเพียงผู้รับ นอกจากนี้ไม่ได้ใช้ประสบการณ์ หรือความรู้ของชุมชนที่เน้นการปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับความรู้ที่นักศึกษามีที่เน้นวิชาการทฤษฎี ขาดการเชื่อมโยงต่อยอดเสริมความรู้ที่ทั้ง 2 ฝ่ายมีทำให้อาการคิดวิเคราะห์จำแนกความรู้ คิดเชื่อมโยงความรู้ ที่จะสร้างความรู้ใหม่ หรือแนวความคิดรวบยอด หรือหลักการ หรือวิธีการ ที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งในนักศึกษาและบุคคลในชุมชน และจะนำไปสู่ความรู้สึกผูกพัน ตระหนัก เห็นคุณค่าต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับ ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมร่วมกันระหว่างนักศึกษา และบุคคลในชุมชนได้

3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ ได้ข้อสังเกตเกี่ยวกับงานวิจัยที่ศึกษาวิจัยการจัดการ

การเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานได้ว่า มีปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน คือ (1)โครงสร้างของสถาบันการศึกษา (2)ความเชื่อของครูผู้สอน หรืออาจารย์ผู้สอน และ (3)การปฏิบัติและประสบการณ์ที่ผู้เรียนควรได้รับ และพบว่าผู้เรียนจะมีความเข้าใจและมีการพัฒนาทักษะที่สำคัญ 3 ด้าน ด้วยกัน ได้แก่ (1)ทักษะการติดต่อสื่อสาร (2)ภาวะผู้นำและความเป็นพลเมือง และ (3)การทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สังเคราะห์ได้ที่ต้องการพัฒนาให้กับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ให้มีทักษะการทำงานกลุ่มและทักษะทางสังคม ส่วนด้านสติปัญญาหรือความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ผู้เรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้เกี่ยวกับ (1)กระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีวิธีการหลากหลายในการเรียนรู้ (2)ได้เรียนรู้วิชาการควบคู่กับการทำงานในสถานการณ์จริง (3)รับรู้ว่าคุณสมบัติเป็นแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่มีชีวิตที่สำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และ (4)ได้หยั่งรู้เข้าใจหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่ได้ศึกษามากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าสามารถช่วยเชื่อมโยงการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับชุมชนตามบริบทจริงได้ และพบประเด็นปัญหาของชุมชนที่น่าสนใจและสามารถนำมาศึกษาเรียนรู้ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะสอดคล้องและสนับสนุนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ด้วย สืบเนื่องจากการนำประเด็นปัญหาเหล่านี้เข้ามาสู่การจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย ในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ ส่งผลต่อเนื่องสนับสนุนการปรับทิศทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้อยู่บนพื้นฐานของความรู้ที่มีคุณค่า เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนอย่างแท้จริงมากขึ้น

สำหรับงานวิจัยที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน โดยศึกษาระยะเวลาการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์ในกลุ่มที่ใช้วิธีการเล่าเรื่องพรรณนาวิชาการกับกลุ่มที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ พบว่า มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยของผู้มีส่วนร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกัน สืบเนื่องจากธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์แต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไป ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ถ้าจะให้การเรียนรู้เกิดขึ้น ลักษณะก่อนข้างถาวรเพิ่มขึ้นในผู้เรียนนั้น ผู้สอนควรใช้วิธีการให้ผู้เรียนได้มีการนำผลการเรียนรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ จะทำให้การเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นได้ กล่าวคือ การมีประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ได้รับการฝึกปฏิบัติซ้ำอย่างเพียงพอ และมีกิจกรรมการสะท้อนผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดต้องการให้นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาจิตวิทยาสังคม มีประสบการณ์ของชุมชนทั้งในทัศนะของนักสังคมวิทยาแล้ว ยังนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชุมชนตามทัศนะของประชาสังคมด้วย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สะท้อนผลการเรียนรู้ที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนสาระการเรียนรู้ของวิชาจิตวิทยาสังคม ที่ผู้สอนจัดไว้แบบเรียนรู้ที่ละบทเรียนนั้น ผู้สอนก็บูรณาการเนื้อหาให้ศึกษาเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มองภาพรวมของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลได้แล้ว ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาจิตวิทยาสังคม

ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนต่อไป ก็จะช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้พฤติกรรมหรือคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในนิสิตเกิดขึ้นค่อนข้างถาวรได้

สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่ได้จากผลการวิเคราะห์พื้นฐานรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ แนวคิดที่ได้จากผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ แนวคิดที่ได้จากผลการวิเคราะห์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบและรูปแบบการเรียนการสอน แนวคิดที่ได้จากผลการวิเคราะห์แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และแนวคิดที่ได้จากผลการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสรุปสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ (2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5) สารการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ (7) การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ (8) แหล่งเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเขียนสังเคราะห์สาระที่จำเป็นเบื้องต้นพอสังเขปก่อนที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ครบถ้วนอย่างละเอียดต่อไปได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 : ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาสาระการเรียนรู้ที่เป็นความรู้สากล ไม่ใช่ความรู้ในบริบทของสังคมไทย ขาดการเชื่อมโยงความรู้กับสภาพสังคมจริง ไม่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง เนื่องจากผู้สอนเน้นการถ่ายทอดความรู้ที่ใช้วิธีการบรรยายเป็นหลัก ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญามากกว่าด้านอารมณ์ความรู้สึก และทักษะ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดคุณภาพ เก่งแต่วิชาการ ขาดคุณธรรมจริยธรรมและมุ่งมั่นต่อส่วนรวม ขาดทักษะความชำนาญ สาเหตุที่ผู้สอนเน้นการถ่ายทอดความรู้ที่ใช้วิธีการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ เป็นผลสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของกระบวนทัศน์หรือระบบความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ความจริงของผู้สอนที่มีอยู่ภายใต้ทฤษฎีกลุ่มปรนัยนิยม ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ก็จะส่งผลให้ผู้สอนจัดการเรียนรู้ใหม่ ด้วยวิธีการที่หลากหลายมากกว่าการใช้วิธีการบรรยายแบบเดิมเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ อันก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน

องค์ประกอบที่ 2 : หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่อยู่ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีได้มาจากแนวคิดพื้นฐานหลักสำคัญ 3 แนวคิด ได้แก่ (1)แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ ความรู้ร่วมกัน (2)แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (3)แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ จึงให้ความสำคัญกับ กระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการแสวงหาความรู้ความจริงในปรากฏการณ์ที่ได้พบจริงหรือในชุมชน การจัดการเรียนรู้อาจต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งความรู้วิชาการ และความรู้ ที่เป็นประสบการณ์ หรือทักษะกระบวนการในชั้นเรียนโดยต้องจัดให้เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ความรู้ชุมชนหรือสถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่ต้องเผชิญจริงอย่างมีความหมายในชุมชน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้คิดจำแนก คิด เชื่อมโยง สรุปอ้างอิงสร้างความรู้ใหม่ขึ้นร่วมกันกับบุคคลที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย การออกแบบ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ต้องออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการใช้รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมอย่างหลากหลายที่เน้นกระบวนการจัด กระทำกับข้อมูลหรือกระบวนการคิดควบคู่กับกระบวนการทางสังคม ให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันและกันให้มากที่สุดสอดคล้องเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนที่ผ่าน กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนได้แก่ (1)การประเมินความต้องการจำเป็น (2)การกำหนด เป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (3)มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน (4) การสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ (5)การสรุปอ้างอิงสร้าง ความรู้ใหม่ขึ้นจากการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ (6)การประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ ใหม่ เป็นวงจรวัฏจักรอย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้เรียนและบุคคลที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนจะมีการ เปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ก่อให้เกิด พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในผู้เรียน และก่อให้เกิดการกระทำทางสังคมของบุคคลที่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 3 : วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้คิดเชื่อมโยงความรู้วิชาการหรือประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ ในชั้นเรียนกับการเรียนรู้ความรู้ชุมชนหรือสถานการณ์ที่ต้องเผชิญจริงอย่างมีความหมายในชุมชน สร้างความเข้าใจในสาระการเรียนรู้หรือข้อมูลที่ได้เรียนรู้ และสร้างความรู้ใหม่ขึ้น
2. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก ควบคุมอารมณ์ มีค่านิยม การรับรู้ การตระหนักในคุณค่า มีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกได้เหมาะสม อันจะนำไปสู่การเสริมสร้าง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

3. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการทำงาน ทักษะการสังเกต และทักษะการคิดวิเคราะห์

4. เพื่อช่วยให้บุคคลที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนหรือสมาชิกชุมชนเกิดการพัฒนาความรู้จิตวิทยาสังคม มีอารมณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้จากการได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 : ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและผู้ที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนอาทิ ผู้เรียนคนอื่น ๆ และสมาชิกชุมชน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้มีดังนี้

1. ผู้เรียน จะมีพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกถึงความสามารถด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ได้แก่

1.1 ด้านสติปัญญา ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกถึงความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ มีความรู้จิตวิทยาสังคมเป็นพื้นฐานเพิ่มขึ้น มีความรู้เรื่องการเข้ากลุ่ม ผู้นำ แรงจูงใจ เข้าใจวิธีการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ มีความรู้เพื่อมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มีความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ได้แก่ รู้จักเข้าใจตนเอง เข้าใจบุคคลอื่น เข้าใจปัญหาสังคม และมีความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้แก่ รู้จักคิดวิเคราะห์พฤติกรรมกลุ่ม คิดมีเหตุผล คิดสร้างสรรค์หลากหลายมุมมอง คิดแก้ปัญหา และสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้จากการที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

1.2 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกถึงความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ได้แก่ สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ไม่มีอคติ มองโลกในแง่ดีกับผู้อื่น ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า ได้แก่ รู้จักแลกเปลี่ยนยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ไม่ดูถูกผู้อื่น ตระหนักถึงความสำคัญของอารมณ์ความคิดของตัวเองท่ามกลางสถานการณ์ที่แตกต่างกัน รับรู้พัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ใส่ใจปัญหาสังคมและตระหนักเรื่องการมีส่วนร่วม และความสามารถที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก ได้แก่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม กล้าคิดกล้าแสดงออก ขยันอดทน ตั้งใจเอาใจใส่ กระตือรือร้นใฝ่หาความรู้ มีความสุขกับชีวิต ช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นนักต่อสู้เพื่อสังคม

1.3 ด้านทักษะ ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการเกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติจนชำนาญ ในการสังเกต การเข้าสังคม ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ มีพื้นฐานด้านสังคมในการใช้ภาษา การสื่อสาร การอธิบายให้บุคคลอื่นเข้าใจ การทำงานกลุ่ม ได้แก่ สามารถทำงานกลุ่มได้ การแก้ปัญหา ได้แก่ สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ การทำงาน

ได้แก่ มีทักษะในการดำเนินชีวิต นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยสามารถคิดวิเคราะห์ข้อมูล จำแนก เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลความรู้ที่เรียนรู้ได้

2. สมาชิกชุมชนที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน จะมีพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกถึงความสามารถด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ได้แก่

2.1 ด้านสติปัญญา สมาชิกชุมชนที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกถึงความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ มีความรู้วิชาการเพิ่มขึ้น ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ได้แก่ สร้างความเข้าใจใหม่ และความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการคิด ได้แก่ คิดวางแผนแก้ไขปัญหา และคิดสร้างสรรค์ความรู้ที่เป็นการกระทำใหม่

2.2 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชุมชนที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนมีพฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงออกถึงความสามารถที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า ได้แก่ เกิดการรับรู้ ตระหนักในคุณค่าของความร่วมมือ ก่อให้เกิดความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้น

2.3 ด้านทักษะ สมาชิกชุมชนที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน ได้พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สามารถปฏิบัติทักษะการทำงาน กลุ่ม ทักษะทางสังคม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงาน และทักษะการสังเกตจนมีความชำนาญ

องค์ประกอบ 5 : สาระการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ต้องจัดสาระการเรียนรู้ที่สำคัญดังนี้

1. สาระการเรียนรู้ที่เป็นความรู้วิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาจิตวิทยาสังคม จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ตามระดับของการศึกษาจิตวิทยาสังคม

2. สาระการเรียนรู้ที่เป็นความรู้คือประสบการณ์ ได้แก่ ทักษะกระบวนการเรียนรู้ทั่วไป ทักษะกระบวนการเรียนรู้เฉพาะวิชาที่เรียนรู้ในชั้นเรียนและในชุมชน และสถานการณ์ที่ต้องเผชิญจริงในชุมชน หรือปัญหาที่พบในชุมชน หรือความรู้ชุมชนที่พบในชุมชน

องค์ประกอบ 6 : กิจกรรมการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน มีดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ที่สำคัญคือ

1.1 ขั้นนำ ผู้สอนจัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน จัดกิจกรรมพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึกให้

ผู้เรียนมีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่าของหัวข้อที่ได้เรียนรู้ โดยเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างค่านิยม หรือสร้างความตระหนัก รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้

1.2 ชั้นเรียน ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่

1.2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรู้วิชาการ โดยเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ให้สอดคล้องเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้

1.2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ทั่วไป และทักษะกระบวนการเรียนรู้เฉพาะวิชาโดยจัดให้เผชิญสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีทักษะทำได้ โดยเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการคิด วิเคราะห์ หรือกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด หรือกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจ หรือกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม หรือกระบวนการคิดแก้ปัญหาควบคู่กับ กระบวนการกลุ่ม และรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้สอดคล้องเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้

1.2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่หรือความรู้วิชาการกับความรู้คือประสบการณ์ ความรู้ชุมชน โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ตามสถานการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนฝึกสร้างความรู้ใหม่ขึ้น โดยเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมควบคู่กับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ อาทิ กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูล กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการคิดแก้ปัญหา ควบคู่กับกระบวนการกลุ่ม ให้สอดคล้องเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้จิตวิทยาสังคมในชุมชนได้ด้วยความมั่นใจในตนเอง

1.2.4 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้โดยมีคำถามนำช่วยให้ผู้เรียนตอบคำถามสรุปความรู้ที่ได้เรียนรู้

1.3 ชั้นประเมินผล ได้มีการประเมินผลดังนี้

1.3.1 ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ขณะใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังโดยเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

1.3.2 ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.3.3 ผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้ และผลการจัดการเรียนรู้ทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ เพื่อสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้ใหม่ร่วมกันและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรอบใหม่ต่อไป

2. กิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน มีขั้นตอนที่สำคัญคือ

2.1 **ขั้นเตรียมการ** ผู้สอนประสานงานกับชุมชนที่ใช้เป็นฐานการเรียนรู้ ศึกษาชุมชนเป็นเบื้องต้น คัดเลือกชุมชน จัดเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสังคมให้กับผู้เรียน พร้อมประชุมกำหนดวัน เดือน ปี เวลา และสถานที่ให้ผู้เรียนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับสมาชิกชุมชน และผู้สอนเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนด้วยการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันก่อนเข้าศึกษาชุมชน

2.2 **ขั้นเรียนในชุมชน** ผู้สอนและผู้เรียนเข้าศึกษาชุมชนตามวัน เดือน ปี และสถานที่ที่ได้นัดหมายไว้กับสมาชิกชุมชน โดยผู้สอน ผู้เรียน และสมาชิกชุมชน ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญร่วมกันผ่านกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 : การประเมินความต้องการจำเป็น

ภายหลังจากร่วมกิจกรรมรับฟังการบรรยายสรุปข้อมูลชุมชนจากผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชน ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนและสมาชิกชุมชนได้ประเมินความต้องการจำเป็นร่วมกัน โดยให้ผู้เรียนใช้แนวทางการศึกษาชุมชนด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชน และสมาชิกชุมชนด้วยตนเอง เลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย อาทิ การสัมภาษณ์ เจาะลึกหรือการจัดสนทนากลุ่มควบคู่กับการใช้วิธีการสังเกต เพื่อให้ผู้เรียนและสมาชิกชุมชนได้กำหนดปัญหาความต้องการจำเป็นร่วมกัน ด้วยวิธีการคิดวิเคราะห์ข้อมูล ผ่านการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาความต้องการจำเป็นให้ชัดเจนตรงกัน โดยเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมควบคู่กับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม โดยใช้ปัญหาความต้องการจำเป็นที่ได้ กระตุ้นความสนใจ และความต้องการในการสืบสอบค้นหาสาเหตุ แสวงหาความรู้ที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นที่เผชิญ

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนและสมาชิกชุมชนได้กำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้เรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ แนวทางการปฏิบัติที่ผู้เรียนและสมาชิกชุมชนต้องปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้เป้าหมายการเรียนรู้บรรลุผล ผู้เรียนร่วมกันกับสมาชิกชุมชนดำเนินการแสวงหาความรู้ที่เป็นสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็น โดยเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้เรียนกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง อภิปรายสรุปข้อค้นพบของสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็น ช่วยกันจัดลำดับความสำคัญ

ของปัญหาความต้องการจำเป็นก่อนหลัง เพื่อนำมาวางแผนการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 : มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน

ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนและสมาชิกชุมชนดำเนินการระดมสมองร่วมกันคิดวิธีการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นอันดับแรก โดยเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ หรือกระบวนการคิดแก้ไขปัญห ช่วยกันเสนอทางเลือกหลากหลายวิธีให้ทุกคนได้รับรู้ร่วมกันเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจมีความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นที่ต้องเผชิญ ผู้สอนช่วยเอื้ออำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียนและสมาชิกชุมชนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย

ขั้นตอนที่ 4 : การสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ

ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนและสมาชิกชุมชนร่วมกันสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำของการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นเรื่องนั้นโดยบอกข้อแตกต่างและให้เหตุผลในความแตกต่างของสิ่งที่ได้รับรู้ทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ วิจารณ์จุดเด่น จุดด้อยที่พบ หรือศึกษาคิดวิเคราะห์ข้อมูลมองหาลักษณะร่วมของสิ่งที่ได้รับรู้ หรือข้อมูล หรือการกระทำ ทำความเข้าใจข้อมูลและการกระทำที่ได้ด้วยวิธีการอภิปรายเชิงแปลความ ดีความ ขยายความ สิ่งที่ได้รับรู้ โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมควบคู่กับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการได้แก่ กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูล กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด และกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจกับสมาชิกชุมชนและผู้เรียนคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ตลอดจนติดตามประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและสมาชิกชุมชนอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการสังเกต จดบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 : การสรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนและสมาชิกชุมชนคิดเชื่อมโยงความรู้ ความคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับความรู้คือประสบการณ์ สรุปอ้างอิง สร้างความรู้ใหม่ขึ้น หรือความคิดรวบยอด หรือหลักการ หรือ วิธีการ หรือสร้างความหมายของข้อมูล หรือประสบการณ์ใหม่ที่ได้ รวมถึงขยายความรู้ความเข้าใจของตนเองที่ได้ให้กับสมาชิกชุมชน หรือผู้เรียนด้วยกัน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด และกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 4 กับสมาชิกชุมชนเพื่อช่วยคิดเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้ ตลอดจนสังเกต จดบันทึกผลการเรียนรู้ที่ได้

ขั้นตอนที่ 6 : ประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ที่ได้

ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ใหม่ที่ได้หรือประสบการณ์ใหม่ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่เพื่อเพิ่มความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น อันตรงลงมาที่ได้จากการจัดลำดับความสำคัญ เพื่อเพิ่มความชำนาญหรือทักษะให้มีมากยิ่งขึ้น เป็นวงจรวัฏจักรอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สมาชิกชุมชนจะเกิดการรับรู้ ตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ และช่วยกระตุ้นนำไปสู่การตัดสินใจแสดงพฤติกรรมทางสังคม ที่จะก่อให้เกิดการกระทำทางสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ในที่สุด โดยผู้สอนต้องติดตามประเมินผล การนำความรู้ใหม่ของผู้เรียนและสมาชิกชุมชนไปประยุกต์ใช้ในวงจรของกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นใหม่ในแต่ละรอบ ด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์เจาะลึก หรือจัดทำสนทนากลุ่ม

2.3 ชั้นประเมินผล

2.3.1 ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและสมาชิกชุมชน ขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้สอนจะเลือกใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ให้สอดคล้องเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากเอกสารการศึกษาค้นคว้าจิตวิทยาสังคมของนิสิตในชุมชน

2.3.2 ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในแต่ละรอบของการจัดการเรียนรู้ในชุมชน

2.3.3 ผู้สอนกับผู้เรียนและ/หรือสมาชิกชุมชนร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้และผลการจัดการเรียนรู้ทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ คิดสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้ใหม่ร่วมกันเพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่รอบต่อไป

องค์ประกอบที่ 7 : การวัดผลประเมินผลรูปแบบ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สามารถวัดผลประเมินผลได้จากการศึกษา ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยพิจารณาได้จากค่าคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน โดยพิจารณาจากหลักฐานคำพูด หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แสดงออกมา มีปรากฏให้เห็นร่องรอย โดยประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนภายหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ จะต้องสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในขณะที่ประสิทธิภาพ

เรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนควรมีหลักฐานคำพูดหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาของสมาชิกชุมชน มีปรากฏให้เห็นร่องรอยบ้างในระดับพอสมควรหรือสมบูรณ์

องค์ประกอบที่ 8 : แหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีดังนี้

1. เอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาจิตวิทยาสังคมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ค้นคว้าได้จากสำนักหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และการสืบค้นผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง
2. ชุมชนที่มีความหลากหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้จิตวิทยาสังคม ได้แก่ ชุมชนในทัศนะของนักสังคมวิทยา และชุมชนในรูปแบบประชาสังคม เป็นต้น
3. บุคคลที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ สมาชิกชุมชน เพื่อนผู้เรียน หรือบุคคลที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ด้วย
4. ปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่พบได้ในสังคมทั่วไปเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ผ่านสื่อสาธารณะทางวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์อย่างแพร่หลายและที่พบได้ในชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบสำคัญของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ 8 องค์ประกอบดังกล่าวที่สังเคราะห์ได้มาจากแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ได้แก่ (1)จากผลการวิเคราะห์พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้วิจัยมีความรู้พื้นฐานเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ และเป็นพื้นฐานความรู้ในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวางแผนการจัดการเรียนรู้ (2)จากผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และช่วยออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวางแผนการจัดการเรียนรู้ จากสรุปผลการวิเคราะห์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบและรูปแบบการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (3)จากสรุปผลการวิเคราะห์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบและรูปแบบการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (4)จากผลการวิเคราะห์แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และช่วยออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ(5)จากผลการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้ผู้วิจัยออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวคิดที่ได้เหล่านี้

ผู้วิจัยสามารถสรุปเขียนเป็นแผนภาพได้พอสังเขปดังภาพประกอบ 16 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางพัฒนางานองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ทุกองค์ประกอบต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในครั้งนี้มีกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังภาพประกอบ 17

ภาพประกอบ 17 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยมีกระบวนการพัฒนา 2 ระยะ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน 3 รอบ โดยในแต่ละระยะมีขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความชัดเจนกับคำถามแรกเริ่มการวิจัย (รอบที่ 1) ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1.1.1 ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 1)

1.1.2 ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนการอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 1)

1.1.3 ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 1)

1.1.4 ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 1)

1.2 ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1.2.1 ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ร่วมกัน (รอบที่ 2 และ รอบที่ 3)

1.2.2 ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3)

1.2.3 ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3)

1.2.4 ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3)

2. การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 รูปแบบการวิจัย

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

2.5 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.6 วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

2.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและ ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ภาพรวมของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้วงจรการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ของ เดวิดด์ และมอร์เทิน (Greenwood, J. Davydd & Levin Morten. 1998 : 116) มีกระบวนการพัฒนา 2 ระยะเป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน แต่ละระยะมี 4 ขั้นตอนย่อยตามรูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องอยู่ในบทที่ 2 หน้า 77 ได้แก่ (1) การให้ความหมายของปัญหา (2) การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (3) การแก้ไขปัญหาล่วงหน้าการกระทำ และ (4) การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้ทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ โดยมีภาพรวมของการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันเป็นจำนวน 3 รอบดังนี้

ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความเข้าใจกับคำถามแรกเริ่มการวิจัย (รอบที่ 1) มีการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน 4 ขั้นตอนเป็นวงจรต่อเนื่องกัน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 1) เพื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการ (1) ศึกษาเอกสารข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ (2) ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (3) ศึกษาเอกสารข้อมูลรูปแบบและรูปแบบการเรียนการสอน (4) ศึกษาเอกสารแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (5) ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (6) สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในข้อ (1) - (5) มีสาระที่จำเป็นพอสังเขป และ (7) ประสานงานกับชุมชน ศึกษาชุมชนเตรียมชุมชน และประชุมปรึกษาร่วมกับชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (รอบที่ 1) ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประสานงานกับชุมชน ศึกษาชุมชน

เตรียมชุมชน และประชุมร่วมกับชุมชน ข้อมูลร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานที่ได้ข้างต้น ผู้วิจัยนำมาดำเนินการ (1) พัฒนางค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์ มีสาระรายละเอียดครบถ้วน (2) วิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคม (3) วิเคราะห์ผู้เรียน (4) ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (5) วางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (6) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และ (7) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 1) ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญา/แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก ให้กลุ่มตัวอย่างนิสิตตอบ และผู้วิจัยกับผู้ช่วยผู้วิจัยใช้แบบวัดทักษะกับกลุ่มตัวอย่างนิสิต เพื่อวัดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในนิสิตก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ตามที่ได้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนเป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) กำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นอันดับแรกสุด (3) การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน (4) การสะท้อน (5) สรุปอ้างอิง แนวความคิดรวบยอด หลักการ วิธีการ และ (6) การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนรอบใหม่

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 1) ผู้วิจัยดำเนินการสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สังเกตได้กับกลุ่มตัวอย่าง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน คิดเชื่อมโยง สรุปอ้างอิง แนวความคิดรวบยอด หลักการ และวิธีการ ที่ได้ ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงเข้าสู่ระยะต่อเนื่อง

ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ (รอบที่ 2 และ รอบที่ 3) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันรอบใหม่ต่อเนื่องจากขั้นตอนสุดท้ายในระยะแรกเสร็จสิ้นลงเป็นวงจรต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน อีก 2 รอบ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ออกไปใหม่ร่วมกัน (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยสนทนาแลกเปลี่ยนกับกลุ่มตัวอย่างถึงปัญหาอุปสรรคความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในเรื่องใดบ้างที่จะทำให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) ที่จะใช้ในรอบใหม่ต่อไปเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่ได้ข้างต้นมาปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นควบคู่กับปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะใช้ในรอบต่อไปก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาใหม่ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนซึ่งมีกระบวนการเรียนในชุมชน 6 ขั้นตอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เช่นเดียวกันกับระยะแรกเป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน

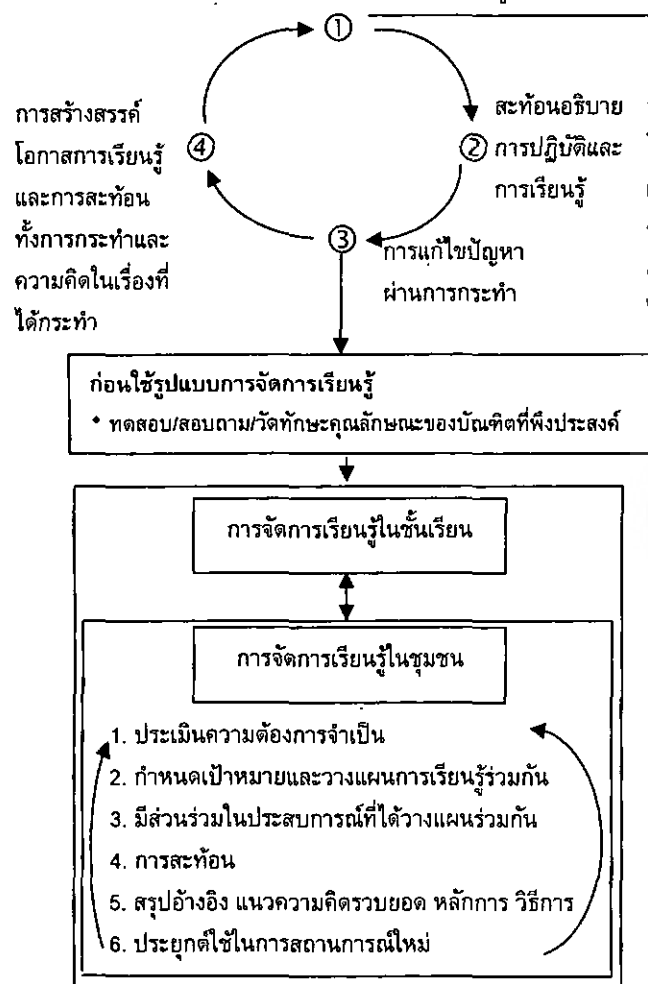
ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) ที่จะใช้ในรอบใหม่ต่อไป เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สังเกตได้กับกลุ่มตัวอย่างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน คิดเชื่อมโยง สรุปอ้างอิง แนวความคิดรวบยอด หลักการ และวิธีการที่ได้ ต่อจากนั้นผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างสนทนาแลกเปลี่ยนกันเข้าสู่ระยะต่อเนื่องของรอบใหม่ (เข้าสู่ระยะต่อเนื่องของรอบที่ 3 และระยะต่อเนื่องในรอบถัดไปตามลำดับ) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันเพียง 3 รอบเท่านั้น เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ภายหลังจากผู้วิจัยดำเนินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมที่ได้พัฒนาขึ้นตามวงจรวัฏจักรของการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันจนครบ 3 รอบ ผู้วิจัยศึกษา ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยดำเนินการนำแบบทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญา/แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก ให้กลุ่มตัวอย่าง นิสิตตอบ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยใช้แบบวัดทักษะกับกลุ่มตัวอย่างนิสิต นำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และผู้วิจัยใช้แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนกับกลุ่มตัวอย่าง ดังภาพประกอบ 18

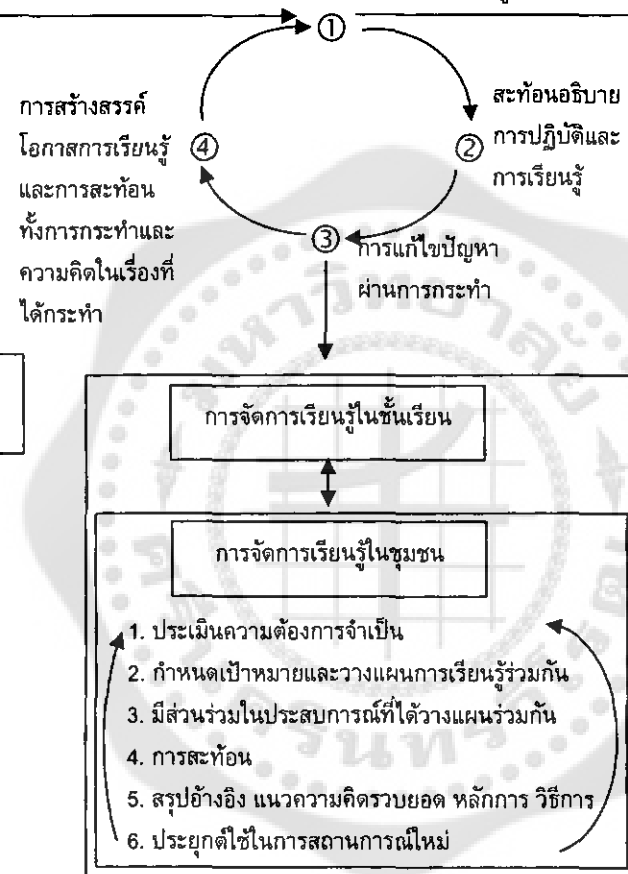
ระยะแรก (รอบที่ 1)

ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบที่ 1

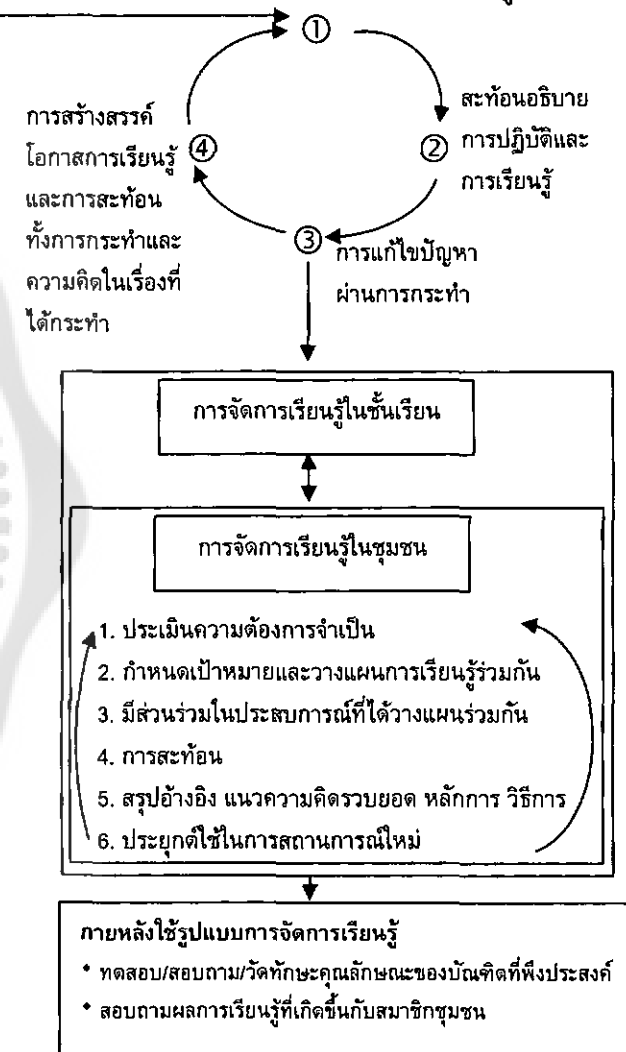
ระยะต่อเนื่อง (รอบที่ 2)

ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบที่ 2

ระยะต่อเนื่อง (รอบที่ 3)

ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบที่ 3

ภาพประกอบ 18 กระบวนการการพัฒนาและการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชา
จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

รายละเอียดของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความเข้าใจกับของคำถามแรกเริ่ม การวิจัย (รอบที่ 1) มีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันในแต่ละขั้นตอนเป็นวงจรต่อเนื่องกัน ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 1) เพื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยมีการดำเนินการ 7 ขั้นตอนย่อยที่สำคัญระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2550 ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษา (1)ความหมายของการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “การจัดการ” กับ “การเรียนรู้” สังเคราะห์สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้และวิเคราะห์แนวคิดที่ได้ (2)ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้และวิเคราะห์แนวคิดที่ได้ (3)ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลด้วยการทำความเข้าใจกระบวนการจัดการ กระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 วิเคราะห์และสรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิเคราะห์แนวคิดที่ได้ (4)ศึกษาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และวิเคราะห์แนวคิดที่ได้ (5)ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้และวิเคราะห์แนวคิดที่ได้ (6)ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา วิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้และแนวคิดที่ได้ และ (7)ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทย วิเคราะห์หาสาเหตุของสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทย และแนวทางการแก้ไขสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนวิเคราะห์แนวคิดที่ได้ในการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผลการศึกษาช่วยให้ผู้วิจัยเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่กำลังจะพัฒนาขึ้นได้ และเป็นพื้นฐานความรู้ในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2. ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษา (1)คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ ทบวงมหาวิทยาลัย แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา นักวิชาการด้านการศึกษา ผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (ดังตาราง 1-3 ในภาคผนวก ก.) (2)ศึกษาคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม โดยผู้วิจัยได้จัดทำสนทนากลุ่มกับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาจิตวิทยาสังคม จำนวน 6 กลุ่ม ๆ ละ 4-7 คน รวม 36 คน ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2549 กลุ่มละประมาณ 30 นาที

ให้อภิปราย และสรุปความคิดเห็นของนิสิตต่อคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม สัมภาษณ์
เจาะลึกอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคมต่อคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม จำนวน 4 ท่าน
ในวัน เดือน ปี และสถานที่ ดังปรากฏข้อมูลในรายชื่อต่อไปนี้

รายชื่ออาจารย์ผู้สอน		วัน เดือน ปี	เวลา	สถานที่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพักตรา	ยัญญะสิทธิ์	16 กุมภาพันธ์ 2549	13.30-15.00	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑารัตน์	เอื้ออำนวย	17 กุมภาพันธ์ 2549	10.30-12.00	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดุจเดือน	พันธุ์มนาวิน	21 กุมภาพันธ์ 2549	10.30-12.00	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์สิทธิโชค	วรานันต์กุล	22 กุมภาพันธ์ 2549	15.30-17.00	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาความคิดเห็นที่ได้จากทั้งนิสิตและอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม
และวิเคราะห์สรุปคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม (ดังปรากฏรายละเอียดในตาราง 13-17 ใน
ภาคผนวก ก.) (3)วิเคราะห์ข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะ
ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (ดังภาพประกอบ 19-25 ในภาคผนวก ค.) ต่อจากนั้นจึงนำข้อบ่งชี้ที่ได้ไป
วิเคราะห์เนื้อหาหาความสัมพันธ์สอดคล้องกันกับข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิด
ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป และ(4)ศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ วิเคราะห์และสรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ได้ ผลการศึกษาจะเป็นความรู้พื้นฐาน
ช่วยให้ผู้วิจัยเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผลการ
เรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ
วางแผนการจัดการเรียนรู้

3. ศึกษาเอกสารข้อมูลรูปแบบและรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษา (1)
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบ ได้แก่ ความหมายของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ และ
ประเภทของรูปแบบ (2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ ความหมายของ
รูปแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และประเภทของรูปแบบ
การเรียนการสอน และ (3) ผลการวิเคราะห์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบและรูปแบบการเรียน
การสอนกับการนำไปใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาช่วยให้ผู้วิจัยสามารถกำหนด
โครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์
เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มี 8
องค์ประกอบ

4. ศึกษาเอกสารแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษา (1) แนวคิดการ
วิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน ได้แก่ ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้
ร่วมกัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวิจัยที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน หลักการของการวิจัยที่เน้นชุมชนเป็นฐาน
รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน วิเคราะห์แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์
ความรู้ร่วมกันและแนวคิดที่ได้ (2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ พื้นฐาน

ความรู้เกี่ยวกับชุมชน อาทิ ความหมายของชุมชน องค์ประกอบของชุมชน ประเภทของชุมชน การศึกษาชุมชน และแนวคิดที่ได้ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน อาทิ ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ขั้นตอนสำคัญที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 18-21 ปี ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน วิเคราะห์และสรุปแนวคิดที่ได้ (3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ได้แก่ ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน ระดับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน พฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน วิเคราะห์และสรุปแนวคิดที่ได้ (4) สรุปผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดทั้งสามข้างต้น อาทิ สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ วิเคราะห์เนื้อหาสาระความสัมพันธ์ของข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดทั้งสามกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ และข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (5) การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดทั้งสาม อาทิ จากสาระการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้ กระบวนการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้ ผลการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้ สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากแนวคิดทั้งสาม ผลการศึกษาจะเป็นความรู้พื้นฐานช่วยให้ผู้วิจัยเขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และช่วยออกแบบจัดกิจกรรมเรียนรู้

5. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษา (1)งานวิจัยในประเทศ (2)งานวิจัยต่างประเทศ และ (3)วิเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาและสรุปแนวคิดที่ได้ ผลการศึกษาช่วยให้ผู้วิจัยออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

6. สรุปผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่ได้จากผลการวิเคราะห์พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบและรูปแบบการเรียนการสอนกับการนำไปใช้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้ แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในข้อ 1 - 5 ข้างต้น มาเขียนสาระที่จำเป็นพอสังเขปในแต่ละองค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1)ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ (2)หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3)วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4)ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5)สาระการเรียนรู้ (6)กิจกรรมการเรียนรู้ (7)การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ (8)แหล่งการเรียนรู้ ในบทที่ 2 หน้า 140-148 ขึ้นที่ผู้วิจัยจะต้องนำไปพัฒนาต่อให้มีความสมบูรณ์

ในขั้นตอนที่ 2 ต่อไปตลอดจนใช้เป็นกรอบแนวทางออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวางแผนจัดการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

7. ประสานงานกับชุมชน ศึกษาชุมชน เตรียมชุมชน และประชุมปรึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการต่อไปนี้

7.1 ประสานงานกับชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานกับชุมชนตามลำดับดังนี้

7.1.1 คัดเลือกชุมชนที่ใช้เป็นฐานการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกชุมชนเพื่อเป็นฐานการเรียนรู้ หรือแหล่งการเรียนรู้ 4 ข้อ คือ (1) การเข้าถึงชุมชน ต้องสามารถเข้าถึงชุมชนได้ง่าย มีการคมนาคมสะดวก ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่เกิน 30 นาที (2) ขนาดของชุมชน ต้องมีขนาดเล็ก มีจำนวนประชากรหรือสมาชิกไม่เกิน 300 คน (3) มีกรรมการชุมชนชัดเจน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการชุมชน และทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ และ (4) ชุมชนมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยสมาชิกชุมชนได้เข้าร่วมทำกิจกรรมด้วย ซึ่งในการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ 4 ข้อคัดเลือกชุมชน ได้ชุมชนยาตอง ซอยเอกมัย 13 ถนนสุขุมวิท 63 แขวงคลองตัน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนตามทัศนะของนักสังคมวิทยา ในฐานะหน่วยทางสังคม (Community as a Social System Unit) เพื่อให้บัณฑิตได้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล และระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และผู้วิจัยร่วมกับนิสิตคัดเลือกชุมชนตามรูปแบบประชาสังคม (Civil Society) ได้ชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้ส์ท้านซ์ ณ สวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้บัณฑิตได้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน

7.1.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาชุมชนของนิสิตพร้อมขั้นตอนและ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้กับประธานและคณะกรรมการชุมชนยาตองได้เข้าใจ ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง และให้กับประธานและคณะกรรมการชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้ส์ท้านซ์ ได้เข้าร่วมในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ ชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้ส์ท้านซ์ สวนลุมพินี

7.1.3 คัดเลือกสมาชิกชุมชนที่มีความเต็มใจและให้ความร่วมมือในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนให้กับนิสิตร่วมกันระหว่างผู้วิจัย กับประธานและคณะกรรมการชุมชนยาตองที่ติดต่อประสานงานให้ในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง ได้สมาชิกชุมชนยาตองเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล

จำนวน 10 คน และระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จำนวน 10 คน และกับประธานและคณะกรรมการชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้ส์ทด้านซ์ ที่ติดต่อประสานงานให้ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ ชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้ส์ทด้านซ์ สวนลุมพินี ได้จำนวน 17 คน

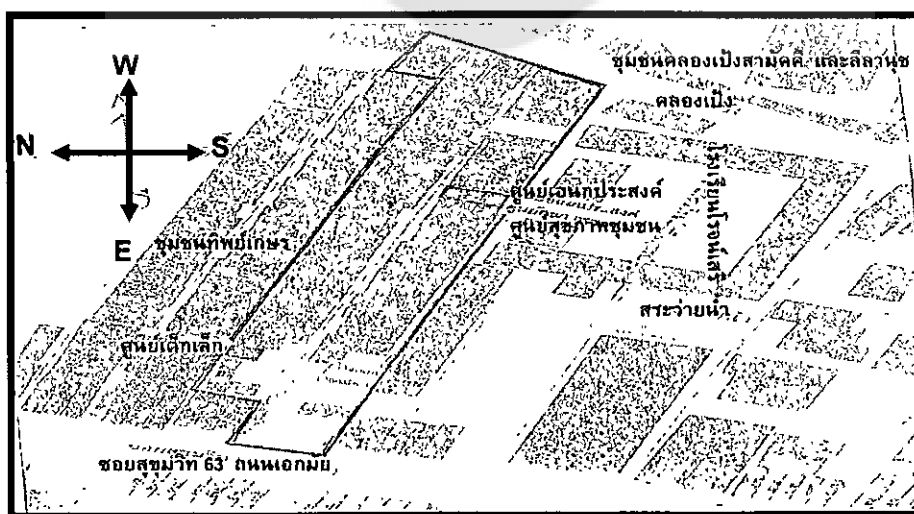
7.2 ศึกษาชุมชน ผู้วิจัยศึกษาสำรวจชุมชนยาตองในวันที่ 10-13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 และชมรมออกกำลังกายกีฬาสีลาศ เฟ้ส์ทด้านซ์ ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 เพื่อรวบรวมข้อมูลทั่ว ๆ ไปของชุมชน และค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน นำข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ได้สรุปเป็นข้อมูลของชุมชน ที่นิสิตควรได้ศึกษาเป็นเบื้องต้น และเป็นความรู้พื้นฐานที่จะใช้เป็นข้อมูลเพื่อวางแผนเข้าไปศึกษาจิตวิทยาสังคมในแต่ละระดับ ได้ข้อมูลพอสังเขปของชุมชนยาตอง และชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้ส์ทด้านซ์ มีดังนี้

7.2.1 ชุมชนยาตอง มีข้อมูลของชุมชนที่สำคัญพอสังเขปคือ

1) ประวัติชุมชนยาตอง เป็นชุมชนแออัด ตั้งอยู่บนที่ดินของเอกชนในพื้นที่ 2 ไร่ 45 ตารางวา ณ ซอยเอกมัย 13 สุขุมวิท 63 แขวงคลองตัน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ได้รับการประกาศกำหนดเป็นชุมชน ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. 2534 เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2537

2) อาณาเขตของชุมชนยาตอง ชุมชนยาตองเป็นชุมชนขนาดเล็ก ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นรูปคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยกเว้นบริเวณพื้นที่เฉพาะตอนบนและล่าง มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่โดยรอบ ดังภาพประกอบ 26

- ทิศเหนือ ติดกับชุมชนทิพย์เกษร
- ทิศใต้ ติดกับโรงเรียนโรจน์เสรี (เอกชน)
- ทิศตะวันออก ติดกับถนนเอกมัย สุขุมวิท 63
- ทิศตะวันตก ติดกับชุมชนคลองเป็งสามัคคี และชุมชนคลองเป็งลีลานุช

ภาพประกอบ 26 แผนที่ชุมชนยาตอง

3) ประชากรชุมชนยาดอง ชุมชนยาดองมีประชากรรวมทั้งหมด

277 คน เพศหญิง จำนวน 131 คน เพศชาย จำนวน 146 คน มีอายุ 0 – 6 ปี จำนวน 30 คน อายุ 7 – 14 ปี จำนวน 32 คน อายุ 15-25 ปี จำนวน 43 คน อายุ 26-45 ปี จำนวน 94 คน อายุ 46-60 ปี จำนวน 67 คน และอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน และสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับปริญญาตรี ตามลำดับ ประชากรวัยแรงงานส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

4) การเข้าถึงชุมชนยาดองและการคมนาคม นั้นสามารถทำได้

หลายวิธีด้วยกัน คือ ทางรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน และการเดินด้วยเท้า

5) กรรมการชุมชนและกลุ่มคนในชุมชน มีการประชุมชุมชนจำนวน

7 คน โดยมี นางพวงเพ็ญ ถนอมวงษ์ เป็นประธานชุมชน กรรมการทุกคนมีบทบาทหน้าที่ตามที่มาของหมาย ส่วนกลุ่มคนในชุมชนที่สำคัญ อาทิ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มแม่บ้านชุมชนยาดอง กลุ่มอาสาสมัครดำเนินงานด้านเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสเขตพัฒนา เป็นต้น

6) การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนต่อกิจกรรมของชุมชน ประชาชน

ในชุมชนยาดองให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นเป็นอย่างดี

7) ปัญหาของชุมชนยาดอง ปัญหาที่สมาชิกชุมชนยาดองทุกคนให้

การยอมรับว่าเป็นปัญหาที่กระทบต่อวิถีชีวิตคือ ปัญหาการโดนไล่ที่อยู่อาศัย ปัญหาหนี้สินของคนในชุมชน และปัญหาความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยและปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน

7.2.2 ชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟิสต์แดนซ์ มีข้อมูลของชมรม

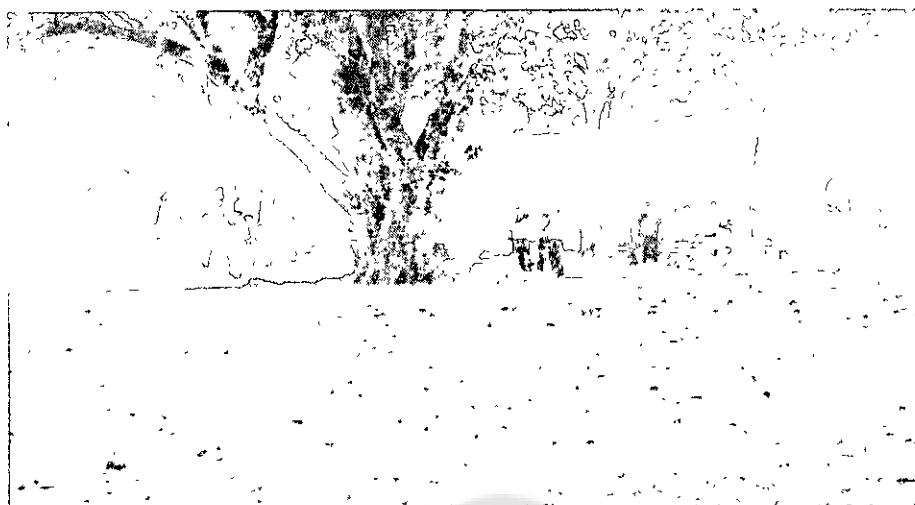
พอสังเขปคือ

1) ประวัติของชมรม ชมรมนี้ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2541 มีสมาชิก

ชมรมแรกก่อตั้งจำนวน 4 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกชมรมที่มีความสนใจการออกกำลังกาย ต้องการมีสุขภาพแข็งแรงได้ร่วมตัวออกกำลังกาย และได้มีการทำกิจกรรมอื่น ๆ ของชมรมร่วมกัน

2) สถานที่ทำกิจกรรมของชมรม ชมรมนี้ได้ใช้พื้นที่เปิดสาธารณะของ

สวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ร่วมตัวกันออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ ของสมาชิกชมรม ดังภาพประกอบ 27

ภาพประกอบ 27 สถานที่ออกกำลังกายของชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศเฟลด์ตันช์

3) สมาชิกชมรม ปัจจุบันชมรมนี้มีสมาชิกชมรมจำนวน 70 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 50 คน เพศชายจำนวน 20 คน สมาชิกชมรมมีอายุระหว่าง 35-70 ปี สมาชิกชมรมส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาโทตามลำดับ ส่วนอาชีพนั้นสมาชิกประกอบอาชีพในทุกสาขาอาชีพ รวมถึงผู้เกษียณอายุราชการ แต่ส่วนมากจะทำอาชีพธุรกิจส่วนตัว

4) การเข้าถึงชมรม ประชาชนทั่วไปที่สนใจออกกำลังกายกีฬาสีลาศสามารถเดินเข้าไปสมัครเป็นสมาชิกของชมรม โดยเสียค่าใช้จ่ายต่อเดือน 600 บาท ก็สามารถเข้าเป็นสมาชิกชมรมได้ และทำกิจกรรมร่วมกันกับสมาชิกชมรมคนอื่น ๆ ได้ทุกวัน

5) กรรมการชมรม มีกรรมการชมรมจำนวน 9 คน โดยมีนายสุรียนต์ วิเวกเมธากร เป็นประธานชมรมมาติดต่อกัน 2 วาระ กรรมการทุกคนมีบทบาทหน้าที่ชัดเจน

6) การมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมต่อกิจกรรมของชุมชน กิจกรรมออกกำลังกายกีฬาสีลาศได้จัดให้มีกิจกรรมทุกวันอย่างต่อเนื่อง ไม่มีวันหยุด ระหว่างเวลา 7.00 – 9.00 น. ณ สวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ในแต่ละวันมีสมาชิกชมรมเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกายจำนวนเฉลี่ยระหว่าง 40-50 คน นอกจากนี้ชมรมยังมีกิจกรรมสาธารณประโยชน์อื่น ๆ อาทิ การร่วมบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุต่าง ๆ เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นมีกิจกรรมรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เช่น การไปทัศนศึกษาในสถานที่ต่าง ๆ ร่วมกันทั้งในและต่างประเทศ และจัดกิจกรรมวันเกิดให้กับสมาชิกชมรมทุกคน เป็นต้น

7) ปัญหาของชมรม ในภาพรวมมีปัญหาด้านสถานที่ออกกำลังกาย ไม่มีที่กำบังแดดและฝน ทำให้มีอุปสรรคในบางครั้งไม่สามารถทำกิจกรรมได้ และมีปัญหาความขัดแย้งทางความคิดและการกระทำบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่สมาชิกชมรมก็สามารถปรับตัวและแก้ไข

ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากทุกคนมารวมตัวกันเพื่อออกกำลังกายให้มีสุขภาพแข็งแรง จึงมีการดำรงอยู่ของการเป็นสมาชิกชมรมค่อนข้างต่อเนื่อง และยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกันอีกเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นระยะ ๆ

7.3 เตรียมชุมชน ผู้วิจัยประชุมปรึกษาร่วมกับสมาชิกชุมชน ข้อ 7.1.3 ที่ได้รับการคัดเลือก เพื่อทำความเข้าใจในเป้าหมาย กิจกรรม และสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเข้ามาศึกษา จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน พร้อมกับสาธิตวิธีการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำของสมาชิกชุมชนต้องปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนด้านสติปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ร่วมกันระหว่างผู้วิจัย นิสิต และสมาชิกชุมชน ตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน ดังนี้

7.3.1 วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง ประชุมปรึกษาร่วมกับสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน ที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษา จิตวิทยาสังคมระดับบุคคลให้กับนิสิต

7.3.2 วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง ประชุมปรึกษาร่วมกับสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน ที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษา จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้กับนิสิต

7.3.3 วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2550 ณ ชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลด์แดนซ์ ร่วมกับสมาชิกชมรมจำนวน 17 คน ที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนให้กับนิสิต

7.4 ประชุมปรึกษาร่วมกับสมาชิกชุมชน เพื่อกำหนดวัน เดือน ปี เวลาและสถานที่ที่เหมาะสมร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกชุมชน ที่จะน่านิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมทุกระดับได้สนทนาแลกเปลี่ยนสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำร่วมกัน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมปรึกษาใช้เป็นข้อมูลกำหนดปฏิทินการสอนในการเข้าศึกษา จิตวิทยาสังคมทุกระดับของนิสิตบรรจุเป็นกำหนดการลงในแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนี้

7.4.1 วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 มีกำหนดการเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ณ ชุมชนยาตอง (รอบที่ 1) ดังนี้

เวลา 9.00 – 9.30 น. : กลุ่มนิสิตและผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยออกเดินทางด้วยรถบัสมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงชุมชนยาตอง

เวลา 9.30 – 10.00 น. : ตัวแทนนิสิตแนะนำตนเองและกลุ่มนิสิต ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ประธานและคณะกรรมการชุมชนยาตอง แนะนำตนเอง บรรยายสรุปข้อมูลทั่วไปของชุมชน ปัญหาของชุมชนยาตอง พร้อมเปิดโอกาสให้กลุ่มนิสิตได้ซักถามข้อสงสัย ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง

เวลา 10.00 - 10.30 น. : ประธานและคณะกรรมการชุมชนยาตองนำกลุ่มนิสิตเยี่ยมชมสภาพทั่ว ๆ ไป
ของชุมชนยาตองพร้อมเปิดโอกาสให้กลุ่มนิสิตได้ซักถามข้อสงสัย

เวลา 10.30 - 10.45 น. : ประธานชุมชนยาตองร่วมกับผู้วิจัยจัดกลุ่มนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ
บุคคลกับสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ณ บ้านพักของ
สมาชิกชุมชนยาตอง

เวลา 10.45 - 11.45 น. : กลุ่มนิสิต 1 กลุ่ม จำนวน 5-6 คน สัมภาษณ์เจาะลึกสมาชิกชุมชนยาตอง
ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ณ บ้านพักของสมาชิกชุมชนยาตอง หรือ
สถานที่ที่สมาชิกชุมชนยาตองได้จัดไว้

เวลา 11.45 - 12.30 น. : ตัวแทนกลุ่มนิสิต สมาชิกชุมชนยาตอง และผู้วิจัยสะท้อนผลการเรียนรู้ที่
เกิดขึ้น ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคที่พบและข้อ
เสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนประเมินความต้องการ
จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนรอบต่อไป (รอบที่ 2)

เวลา 12.30 - 13.00 น. : กลุ่มนิสิตและผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยออกเดินทางจากชุมชนยาตองด้วย
รถบัสคันเดิมกลับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

7.4.2 วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 มีกำหนดการเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคม
ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ณ ชุมชนยาตอง (รอบที่ 2) ดังนี้

เวลา 9.00 - 9.30 น. : กลุ่มนิสิตและผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยออกเดินทางด้วยรถบัสมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงชุมชนยาตอง

เวลา 9.30 - 10.00 น. : ตัวแทนนิสิตแนะนำตนเองและกลุ่มนิสิต ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเข้า
ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ประธานชุมชนยาตอง
แนะนำสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมจัดสนทนากลุ่ม พร้อมเปิดโอกาสให้กลุ่มนิสิต
ได้ซักถามข้อสงสัย ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง

เวลา 10.00 - 10.45 น. : ประธานชุมชนยาตองร่วมกับผู้วิจัยจัดกลุ่มนิสิต 1 กลุ่ม จำนวน 5-6 คน ได้
สนทนากลุ่มกับสมาชิกชุมชนจำนวน 2 คน ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคน
ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในประเด็นที่ได้กำหนดไว้ “เรื่องปัญหาความต้องการจำเป็น
เมื่อบุคคลต้องทำกิจกรรมกับคนที่ไม่คุ้นเคย” ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง

เวลา 10.45 - 11.45 น. : กลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคน
ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง

เวลา 11.45 - 12.30 น. : ตัวแทนกลุ่มนิสิต สมาชิกชุมชนยาตอง และผู้วิจัยสะท้อนผลการเรียนรู้ที่
เกิดขึ้น ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคที่พบและข้อ
เสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนประเมินความต้องการ
จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 3)

เวลา 12.30 – 13.00 น. : กลุ่มนิสิตและผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยออกเดินทางจากชุมชนยาตองด้วยรถบัสดันเดิมกลับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

7.4.3 วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 มีกำหนดการเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ณ ชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีสาธิต เฟลล์ทด้านซ์ (รอบที่ 3) ดังนี้

เวลา 7.30 – 8.00 น. : กลุ่มนิสิตและผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยออกเดินทางด้วยรถบัสมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีสาธิต เฟลล์ทด้านซ์ สวนลุมพินี

เวลา 8.00 – 8.30 น. : ตัวแทนนิสิตแนะนำตนเองและกลุ่มนิสิต ประธานและคณะกรรมการชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีสาธิต เฟลล์ทด้านซ์ แนะนำตนเองบรรยายสรุปข้อมูลทั่ว ๆ ไปของชมรม พร้อมเปิดโอกาสให้กลุ่มนิสิตได้ซักถามข้อสงสัย

เวลา 8.00 – 8.45 น. : ประธานชมรมและครูฝึกออกกำลังกาย กีฬาสีสาธิต ร่วมกับผู้วิจัยจัดกลุ่มนิสิต 1 กลุ่ม จำนวน 5-6 คน ได้สนทนากลุ่มกับสมาชิกชมรมจำนวน 2 - 3 คน ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนในประเด็นที่ได้กำหนดไว้ “เรื่องปัญหาของชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีสาธิต เฟลล์ทด้านซ์ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม”

เวลา 8.45 – 9.30 น. : กลุ่มนิสิตและสมาชิกชมรมจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนในประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ณ สวนลุมพินี

เวลา 9.30 – 10.30 น. : ตัวแทนกลุ่มนิสิต สมาชิกชมรม และผู้วิจัยสะท้อนผลการเรียนรู้ ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคที่พบและข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนรอบใหม่ (ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550)

เวลา 10.30 – 11.00 น. : กลุ่มนิสิตและผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยออกเดินทางจากสวนลุมพินีด้วยรถบัสดันเดิมกลับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยมีการดำเนินการ 7 ขั้นตอนย่อยที่สำคัญดังนี้

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์จากขั้นตอนที่ 1 ที่ได้เขียนสาระที่จำเป็นพอสังเขปในบทที่ 2 หน้า 140-148 มาพัฒนา เขียนสาระรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบให้มีความสมบูรณ์ทั้ง 8 องค์ประกอบ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2550

2. วิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอนย่อยคือ

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาจิตวิทยาสังคมด้วยตนเองควบคู่กับวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม จำนวน 4 คน ชุดเดียวกับที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ ในวัน เดือน ปี เวลา และสถานที่เดียวกัน ที่มีต่อคำอธิบายรายวิชานี้ได้ข้อมูลแนวคิดการจัดเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมจากคำอธิบายรายวิชาของแต่ละท่านดังนี้

สมพักตรา ยัญญะสิทธิ์ ได้ให้ข้อมูลแนวคิดการจัดเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมว่า “เนื้อหาที่ศึกษาควรมองจากใกล้ตัวก่อน แล้วค่อย ๆ กว้างออกไป ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมทางบวกก่อนแล้วจึงศึกษาพฤติกรรมทางลบ” ส่วนแนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาใกล้ตัว ได้แก่ การรับรู้ การตีความ การตัดสินใจ อารมณ์ ความรู้สึก การเรียนรู้ การพัฒนาบุคลิกภาพ และความก้าวร้าว และแนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่กว้างออกไป ได้แก่ พฤติกรรมเอื้อเพื่อพฤติกรรมการช่วยเหลือ การคล้อยตาม กลุ่มและผู้นำ

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย ได้ให้ข้อมูลแนวคิดการจัดเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมว่า “จัดเนื้อหาใกล้ตัวออกไปถึงไกลตัว เนื้อหาปัจเจกก่อนแล้วจึงเป็นเนื้อหากลุ่มที่ซับซ้อนกว่า” ส่วนแนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาใกล้ตัวหรือเนื้อหาปัจเจก ได้แก่ เนื้อหาจิตวิทยาทั่วไป อาทิ การเรียนรู้ บุคลิกภาพ บทบาท และแนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่เป็นกลุ่ม อาทิ ผู้ปกครองหรือผู้นำ ผู้ตาม บทบาท ความขัดแย้งของคนในกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม แรงจูงใจ อะไรบ้างที่ทำให้แสดงพฤติกรรมทางสังคมทั้งบวกและลบ

ดุจเดือน พันธุมนาวิน ได้ให้ข้อมูลแนวคิดการจัดเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมว่า “เริ่มที่ตัวเองก่อน คนอื่น เมื่อคนเข้าสู่สังคม” ส่วนแนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาตัวเอง ได้แก่ แรงจูงใจ การเรียนรู้ บุคลิกภาพ ความก้าวร้าว แนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาคนอื่น ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างบุคคล อาทิ สถิติปัญญา แรงจูงใจ จิตใจ สถานการณ์หรือสภาพแวดล้อม ความก้าวร้าวและแนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาเมื่อคนเข้าสู่สังคม ได้แก่ กลุ่ม อาทิ การรวมตัว ความเหนียวแน่น กระบวนการกลุ่ม การอ้อมแรง การทำงานเป็นทีม บทบาทหน้าที่ ความก้าวร้าว เป็นต้น

สิทธิโชค วรานุสันติกุล ได้ให้ข้อมูลแนวคิดการจัดเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมว่า “เนื้อหาเมื่อตัวเองอยู่คนเดียว และเนื้อหาเมื่อตัวเองอยู่กับคนอื่น โดยเนื้อหาเมื่ออยู่กับคนอื่นประกอบด้วย อยู่กับคนอื่นทั่ว ๆ ไป กับอยู่ในกลุ่มที่มีความเหนียวแน่น” ส่วนแนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาเมื่อตัวเองอยู่คนเดียว ได้แก่ การเรียนรู้ การรับรู้ อารมณ์ ความรู้สึก การปรับพฤติกรรมและการพัฒนาบุคลิกภาพ แนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาเมื่อตัวเองอยู่กับคนอื่น

ทั่วไป ได้แก่ พฤติกรรมการช่วยเหลือ พฤติกรรมก้าวร้าว การตัดสินใจ การแสดงพฤติกรรมทางสังคม และแนวความคิดรวบยอดของเนื้อหาเมื่อตัวเองอยู่ในกลุ่มที่มีความเหนียวแน่น ได้แก่ ผู้นำ ผู้ตาม พฤติกรรมกลุ่ม เป็นต้น

พัชรี ศรีสังข์ ได้จัดเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคม ออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม ได้แก่ ความหมาย ขอบเขต ความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิทยาสังคมกับศาสตร์แขนงอื่น ๆ วิธีการศึกษาทางจิตวิทยาสังคม ประโยชน์ของวิชาจิตวิทยาสังคม ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ และทฤษฎีจิตวิทยาสังคม หน่วยที่ 2 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ได้แก่ สังคมประกิต การรับรู้ทางสังคม เจตคติ แรงจูงใจทางสังคม อิทธิพลทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมระดับบุคคล หน่วยที่ 3 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้แก่ การดึงดูดระหว่างบุคคล การช่วยเหลือคนอื่น การร่วมมือ การแข่งขัน ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความก้าวร้าว พฤติกรรมเลียนแบบ และสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมทางสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หน่วยที่ 4 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่ม ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตาม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มและพฤติกรรมรวมหมู่

เมื่อนำแนวคิดการจัดเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมของแต่ละคนดังกล่าวมา วิเคราะห์ประเด็นข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่มีจุดร่วมและจุดแตกต่างกันในการจัดเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของทฤษฎีฐานราก พบว่า สามารถสรุปข้อคิดเห็นบ่งชี้การจัดเนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคมของอาจารย์ผู้สอนแต่ละคนได้ดังนี้

2.1.1 การจัดเนื้อหาควรมีการศึกษาจิตวิทยาสังคมของบุคคลพบว่าทั้ง 5 คน มีแนวคิดการจัดเนื้อหาสอดคล้องกัน โดยมีคำพูดหลักที่สะท้อนแนวความคิดนี้ อาทิ “ตัวเองเมื่ออยู่คนเดียว” “ปัจเจก” “ใกล้ชิด” “ตัวเอง” และ “บุคคล”

2.1.2 การจัดเนื้อหาควรมีการศึกษาจิตวิทยาสังคมของกลุ่มคน พบว่าทั้ง 5 คน มีแนวคิดการจัดเนื้อหาสอดคล้องกัน โดยมีคำพูดหลักที่สะท้อนแนวความคิดนี้ อาทิ “กลุ่ม” “เมื่อคนเข้าสู่สังคม” “เมื่อตัวเองอยู่ในกลุ่มที่มีความเหนียวแน่น” “กว้างออกไป” และ “กลุ่มคน”

2.1.3 การจัดเนื้อหาควรมีการศึกษาจิตวิทยาสังคมของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มามีปฏิสัมพันธ์กัน พบว่า มีจำนวน 3 คนที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยมีคำพูดหลักที่สะท้อนแนวความคิดนี้ อาทิ “เมื่อตัวเองอยู่กับคนอื่นทั่ว ๆ ไป” “คนอื่น ๆ” และ “คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป”

2.1.4 การจัดเนื้อหาควรมีการศึกษาพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสังคม พบว่า มีเพียง 1 ท่าน โดยมีคำพูดหลักที่สะท้อนแนวความคิดนี้ คือ “พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม”

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเนื้อหาการศึกษา

จิตวิทยาสังคมที่ทุกคนให้ความสำคัญต้องมีเนื้อหาการศึกษาจิตวิทยาสังคมของบุคคลกับของกลุ่มคนเป็นเนื้อหาหลักสำคัญ ส่วนเนื้อหาการศึกษาจิตวิทยาสังคมของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปนั้น อาจารย์ผู้สอนจำนวน 3 ท่านให้ความสำคัญของเนื้อหาที่รองลงมา ส่วนเนื้อหาพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสังคมมีเพียงคนเดียว ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัยมีความคิดว่าเป็นเนื้อหาพื้นฐานที่ผู้เรียนควรมีความเข้าใจเป็นเบื้องต้นก่อนที่จะศึกษาเนื้อหาหลักและเนื้อหาเรื่องที่วิเคราะห์ได้ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแนวคิดของเนื้อหาย่อยการศึกษาจิตวิทยาสังคมที่แต่ละท่านได้นำเสนอ โดยละเอียดจะเห็นได้ว่าเนื้อหาย่อยบางหัวข้อ อาทิ แรงจูงใจ ความก้าวร้าว จะพบว่ามีในการศึกษาจิตวิทยาสังคมทั้งระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน พฤติกรรมการช่วยเหลือ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือความขัดแย้งในกลุ่ม จะพบว่ามีในการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน การตัดสินใจ จะพบว่ามีในการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล และระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป บทบาทหน้าที่จะพบในการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลและระดับกลุ่มคน สะท้อนให้เห็นว่า เนื้อหาย่อยบางหัวข้อมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ไม่ควรจัดเนื้อหาย่อยในแต่ละเนื้อหาหลักออกมาจัดให้เป็นบทเรียน แต่ควรจัดเนื้อหาในลักษณะบูรณาการเชื่อมโยงกับแนวความคิดรวบยอดเนื้อหาในการศึกษาจิตวิทยาสังคมออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคลเป็นการศึกษาจิตวิทยาสังคมที่เน้นความเป็นปัจเจกหรือตัวตนของบุคคลนั้น ๆ เมื่อไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเป็นการศึกษาจิตวิทยาสังคมที่เน้นเมื่อบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ต้องมีปฏิสัมพันธ์หรือปะทะสังสรรค์กัน และระดับกลุ่มคน เป็นการศึกษาจิตวิทยาสังคมที่เน้นเมื่อบุคคลที่มีความสัมพันธ์เหนียวแน่นต้องมีปฏิสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น โดยผู้วิจัยมีความเชื่อว่า ผู้เรียนควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคมก่อนที่จะศึกษาจิตวิทยาสังคมในระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปและระดับกลุ่มคน

กล่าวโดยสรุป ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดสาระการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 : พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม

หน่วยที่ 2 : การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล

หน่วยที่ 3 : การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

หน่วยที่ 4 : การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน

2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้วิจัยวิเคราะห์จาก

จุดมุ่งหมายของวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตรในประมวลการสอนที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับหลักสูตรวิชาโทสังคมวิทยา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2541 เนื่องจากวิชาจิตวิทยาสังคมเป็น

หลักสูตรระดับรายวิชาและเป็นวิชาบังคับของหลักสูตรวิชาโทสังคมวิทยา โดยมีจุดมุ่งหมายของวิชา 4 ข้อ ได้แก่

2.2.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสังคม และทฤษฎีจิตวิทยาสังคม

2.2.2 เพื่อให้นิสิตตระหนักถึงความสำคัญ เห็นคุณค่าของการศึกษา จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และอิทธิพลของสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และกลุ่มคน

2.2.3 เพื่อให้นิสิตวิเคราะห์ปัญหาจิตวิทยาสังคมที่เผชิญได้ และคิดเชื่อมโยงความรู้นำไปสู่การสรุปอ้างอิง หลักการ วิธีการ ความคิดรวบยอด หรือสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง

2.2.4 เพื่อให้นิสิตนำความรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการที่ได้จากการศึกษาวิชา จิตวิทยาสังคมไปประยุกต์ใช้ได้อย่างชำนาญมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ศึกษาวิเคราะห์ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังควบคู่ด้วยได้พฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับนิสิตดังนี้

1) นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้วิชา จิตวิทยาสังคม การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และกลุ่มคน

2) นิสิตควบคุมอารมณ์ รับรู้ ตระหนักและเห็นคุณค่าของการศึกษา จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และกลุ่มคน และมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกได้เหมาะสมตามสถานการณ์

3) นิสิตมีทักษะกระบวนการ อาทิ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงาน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการแก้ไขปัญหา มีความชำนาญเพิ่มมากขึ้น

สำหรับสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้กับ นิสิตได้ศึกษาจิตวิทยาสังคมทุกระดับ ควรมีพฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังดังนี้

1) สมาชิกชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และกลุ่มคน

2) สมาชิกชุมชนรับรู้ เห็นคุณค่า และตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และกลุ่มคนให้กับ นิสิต

3) สมาชิกชุมชนมีทักษะกระบวนการจากการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาทิ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงาน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการแก้ไขปัญหา มีความชำนาญเพิ่มมากขึ้น

2.3 สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร ผู้วิจัยได้สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรโดยใช้แนวคิดเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้านหลักได้แก่ (1) ด้านสติปัญญา มีระดับการเรียนรู้ตามลำดับคือ ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ที่ได้ปรับปรุงระดับการเรียนรู้ของเบนจามิน บลูม ขึ้นใหม่ โดย แอนเดอสัน และแครทวูล (McMillian, H. James. 2004 : 42 ; citing Anderson & Krathwohl. 2001) ; (OZ-Teacher Net. 2006 : Online) (2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และ (3) ด้านทักษะ ที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่วิเคราะห์ได้จากข้อ 2.2 ส่วนแนวนอนเป็นแนวคิดการศึกษาที่จัดเป็นสาระการเรียนรู้ออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ที่เรียงลำดับก่อนหลังที่วิเคราะห์ได้ในข้อ 2.1 กำหนดน้ำหนักคะแนนโดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ. 2544 : 53-55)

9 - 10	คะแนน	หมายถึง	เนื้อหาและพฤติกรรมนั้นสำคัญมาก
7 - 8	คะแนน	หมายถึง	เนื้อหาและพฤติกรรมนั้นสำคัญค่อนข้างมาก
4 - 6	คะแนน	หมายถึง	เนื้อหาและพฤติกรรมนั้นสำคัญค่อนข้างปานกลาง
2 - 3	คะแนน	หมายถึง	เนื้อหาและพฤติกรรมนั้นสำคัญน้อย
0 - 1	คะแนน	หมายถึง	เนื้อหาและพฤติกรรมนั้นสำคัญน้อยมากหรือไม่สำคัญเลย

ตาราง 18 การวิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง /ด้านพฤติกรรม หน่วยการเรียนรู้	ด้านสติปัญญา						ด้านอารมณ์ ความรู้สึกรัก	ด้าน ทักษะ	รวม	อันดับ ความ สำคัญ
	ความจำ	ความ เข้าใจ	การนำ ไปใช้	การ วิเคราะห์	การ ประเมินค่า	การ สร้างสรรค์				
1. พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับ จิตวิทยาสังคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
2. การศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับบุคคล	-	9	8	16	1	2	7	19	62	1
3. การศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป	-	6	7	12	1	2	7	10	45	3
4. การศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับกลุ่มคน	-	2	1	19	1	3	6	16	48	2
รวม	-	17	16	47	3	7	20	45	155	
อันดับความสำคัญ	-	4	5	1	7	6	3	2		

จากตาราง 18 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคมที่ได้ไปคำนวณหาจำนวนคาบ หรือชั่วโมง ที่จะต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อเตรียมการสอน โดยใช้ช่องรวมของตาราง 18 ตามแนวนอนในส่วนของหน่วยการเรียนรู้มาเทียบ

อัตราส่วนกับเวลาทั้งหมด ทำให้ทราบได้ว่า หน่วยการเรียนรู้ใดควรใช้เวลาสอนเท่าใด ได้ผลการแบ่งเวลาสอนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีจำนวนคาบทั้งหมด 16 คาบ ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวมเป็น 48 ชั่วโมง สามารถจัดแบ่งเวลาได้คือ หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม ใช้จำนวนคาบ 2 คาบ หรือ 6 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ใช้จำนวนคาบ 6 คาบ หรือ 18 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ใช้จำนวนคาบ 4 คาบ หรือ 12 ชั่วโมง และหน่วยที่ 4 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ใช้จำนวนคาบ 4 คาบ หรือ 12 ชั่วโมง นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ผลการวิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคมที่ได้จากตาราง 18 ผู้วิจัยยังสามารถนำมาใช้คำนวณสร้างจำนวนข้อสอบของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา สร้างจำนวนข้อของแบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก และจำนวนข้อของแบบวัดทักษะ ทั้งในภาพรวม เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ กล่าวคือผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลตามแนวตั้งของแต่ละช่องของพฤติกรรมในแต่ละด้าน และช่องรวมของตารางตามแนวตั้งมาเทียบอัตราส่วนกับจำนวนของข้อสอบ จำนวนข้อของแบบสอบถามและแบบวัดทักษะรวมทั้งฉบับ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้จำนวนข้อรวมทั้งฉบับเท่ากับ 155 ข้อ ดังนั้นการสร้างจำนวนข้อที่จะวัดในแต่ละพฤติกรรมในแต่ละด้านจะมีจำนวนตัวเลขตรงกับจำนวนตัวเลขที่ปรากฏอยู่ในตาราง 18 ที่วิเคราะห์หลักสูตรได้ และข้อมูลส่วนนี้จะนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยต่อไป

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์หลักสูตรที่ได้จากตาราง 18 ในแนวตั้งยังใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนรู้ ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการเลือกรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้และเลือกใช้สื่อในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ด้วย โดยดูจากคะแนนรวมในแนวตั้งว่าเน้นพฤติกรรมด้านใด ก็นำพฤติกรรมที่ต้องการเน้นมาเป็นหลักจัดกิจกรรมตามรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ และการเลือกสื่อให้เหมาะสมบรรจุลงในแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จากตาราง 18 จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยควรใช้รูปแบบการเรียนรู้/วิธีการสอนพัฒนาด้านสติปัญญาเป็นอันดับแรกที่มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การสร้างสรรค์ และการประเมินค่า ตามลำดับ รองลงมาด้านทักษะ และด้านอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงใช้เป็นแนวทางให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสินว่าข้อคำถามใดเป็นตัวแทนพฤติกรรมใด เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและตามโครงสร้างของเครื่องมือวัด ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

3. วิเคราะห์ผู้เรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีที่ศึกษาหลักสูตรของคณะต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2550 จำแนกตามโครงสร้างของวิชาจะมีวิชาเอก วิชาโท และวิชาเลือก โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาโทสังคมวิทยาได้จัดให้วิชาจิตวิทยาสังคมอยู่ใน โครงสร้างของวิชาเอกบังคับของหลักสูตรที่นิสิตต้องลงทะเบียนเรียน ลักษณะของนิสิตที่ลง ทะเบียนเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิภาวะสูง และมีลักษณะการเรียนรู้ 6 รูปแบบ ได้แก่ (1) แบบอิสระ (2) แบบหลีกเลี่ยง (3) แบบร่วมมือ (4) แบบพึ่งพา (5) แบบแข่งขัน และ (6) แบบมีส่วนร่วม การเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับ ลักษณะการเรียนรู้ของนิสิตและเสริมสร้างลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้มากเพื่อปลูกฝัง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ภูมิหลังของนิสิตทุกคนพบว่า มีพื้นฐานความรู้วิชาจิตวิทยาเบื้องต้นหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนต่อไป พบว่า มีนิสิตจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.54 ของ ประชากรนิสิต จะเห็นได้ว่า มีนิสิตจำนวนเล็กน้อยเท่านั้นที่มีพื้นฐานความรู้วิชาจิตวิทยาสังคม เบื้องต้นมาก่อนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมจึงมีความจำเป็นที่ผู้วิจัยจะต้องปูพื้นฐาน ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสังคมให้กับนิสิตส่วนใหญ่ก่อน

4. การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ และผลการวิเคราะห์ผู้เรียน มาออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเลือกใช้ รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริม ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสารการเรียนรู้ และผู้วิจัยนำผลการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้เลือกใช้รูปแบบ/ วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริม มาวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิชา จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่ พึงประสงค์ในข้อ 5 ต่อไป จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ เลือกใช้วิธีการวัดผล ประเมินผลให้เหมาะสมกับระยะเวลาการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสังคม หน่วยที่ 2 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล หน่วยที่ 3 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และหน่วยที่ 4 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคมที่ได้ในข้อ 2.3 ข้างต้น

5. วางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์เนื้อหาวิชา จิตวิทยาสังคมที่ได้ในข้อ 2.1 วิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ได้ในข้อ 2.2 และผลจากการสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่ได้ในข้อ 2.3 การวิเคราะห์ผู้เรียนข้อ 3 และการ ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อ 4 มาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนและจัดทำแผนการจัด การเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยที่ 1 : พื้นฐานความรู้

เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม หน่วยที่ 2 : การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล หน่วยที่ 3 : การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หน่วยที่ 4 : การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ ผู้วิจัยได้นำเสนอโครงสร้างของวิชาจิตวิทยาสังคม การเปิดสอน คำอธิบายรายวิชา และจุดมุ่งหมายของวิชา และองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ระบอบองค์ประกอบ (1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง/จุดประสงค์การเรียนรู้ (2) สารการเรียนรู้ (3) กิจกรรมการเรียนรู้ (4) สื่อและแหล่งเรียนรู้ (5) การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ และ (6) บันทึกผลการเรียนรู้ โดยในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน

6. สร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างเครื่องมือการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ 2 กลุ่มหลักคือ เครื่องมือที่ช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์หน้า 192-195 และเครื่องมือที่ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์หน้า 195-197

7. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวิจัยที่ได้สร้างขึ้นในข้อ 6 นำมาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย มีรายละเอียดปรากฏอยู่ในหน้า 208 - 216

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 1) ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระหว่างวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ขั้นตอนนี้ เป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้พัฒนาขึ้น นำมาดำเนินการใช้จัดการเรียนรู้จริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้บรรจุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

1. ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีการดำเนินการ 2 ขั้นตอนย่อยดังนี้

1.1 ผู้วิจัยชี้แจงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ให้นิสิตและสมาชิกชุมชนยาดองรับทราบข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลรูปแบบระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างพร้อมเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย ในวัน เดือน ปี และสถานที่ ดังนี้

1.1.1 วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยบรรยายชี้แจงกลุ่มตัวอย่างนิสิต ณ ชั้นเรียนก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาศึกษาจิตวิทยาสังคม

1.1.2 วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยบรรยายชี้แจงกลุ่มตัวอย่าง สมาชิกชุมชนยาดอง ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาดองก่อนนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลในชุมชน

1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมประเมินประสิทธิผลคุณลักษณะของบัณฑิต

ที่พึงประสงค์ในนิสิตก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กับนิสิต ด้วยการให้นิสิตตอบแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา แบบสอบถามวัดด้านอารมณ์ ความรู้สึก และผู้วิจัยกับผู้ช่วยผู้วิจัยใช้แบบวัดทักษะ สังเกตทักษะกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิต บันทึกผลการสังเกตที่ได้ในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2550 ณ ชั้นเรียน

2. ขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนให้เชื่อมโยงกันดังนี้

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิต ในวันที่ 10-24 เมษายน พ.ศ. 2550 ได้เรียนรู้มี 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ

2.1.1 ขั้นนำ : ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตได้เผชิญสถานการณ์ ข้อมูลจริงที่พบในสังคมเพื่อกระตุ้นให้นิสิตมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นิสิตได้มีประสบการณ์ค้นคว้าจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลด้วยตนเอง เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันกับเพื่อนนิสิตในชั้นเรียนต่อไป

2.1.2 ขั้นเรียน : ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตได้แลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้าจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลด้วยตนเองกับเพื่อนนิสิตด้วยการใช้เทคนิคจิ๊กซอร์ โดยจัดกลุ่มนิสิตออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ต่อจากนั้นผู้วิจัยแจกใบงานที่ 1 ให้กลุ่มนิสิตได้ปฏิบัติสรุปความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคม ทักษะการสังเกต และทักษะการทำงาน ตัวแทนกลุ่มนิสิตสรุปผลการศึกษาที่ได้นำเสนอต่อเพื่อนนิสิต ภายหลังจากนั้นผู้วิจัยบรรยายสรุปความรู้เพิ่มเติมเนื้อหาที่ขาดความครอบคลุมพร้อมเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามข้อสงสัย ลำดับต่อไปผู้วิจัยแจกใบงานที่ 2 วิเคราะห์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคลจากบทสนทนาให้นิสิตได้ฝึกทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการให้นิสิตฝึกทำกิจกรรมเป็นงานเดี่ยว ก่อนแล้วจึงให้นิสิตแต่ละคนมารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ตัวแทนกลุ่มนิสิตสรุปผลการศึกษาที่ได้นำเสนอต่อเพื่อนนิสิต ผู้วิจัยกระตุ้นให้นิสิตคิดเชื่อมโยง สรุปอ้างอิงความรู้ใหม่ที่ได้จากการทำกิจกรรมและสรุปบทเรียนที่ได้ร่วมกัน ลำดับต่อไปผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กลุ่มนิสิตได้

ฝึกปฏิบัติทดลองสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาเพื่อฝึกทักษะทุกทักษะที่ได้ฝึกมาก่อนหน้านี้ ด้วยการวางแผนการทำงานร่วมกัน กำหนดบทบาทหน้าที่ของนิสิตทุกคนให้ชัดเจนพร้อมกำหนดกติการ่วมกัน ฝึกทักษะการแก้ไขปัญหาผ่านกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1)การประเมินความต้องการจำเป็นของเพื่อนนิสิตร่วมกัน เพื่อรวบรวมปัญหาของเพื่อนนิสิต (2)การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แนวทางการปฏิบัติของกลุ่มนิสิตและเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของเพื่อนนิสิต การค้นหาสาเหตุของปัญหาลำดับแรกของเพื่อนนิสิตว่ามีความสัมพันธ์กับสังคมประกิต การรับรู้ทางสังคม เจตคติ แรงจูงใจทางสังคม และอิทธิพลทางสังคมเรื่องใดบ้าง (3)มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน ค้นหาว่าเพื่อนนิสิตมีวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้วอะไรบ้าง และในอนาคตที่คิดว่าควรจะทำมีอะไรบ้าง (4)การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ด้วยการระดมสมองสะท้อนวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้ว และจะทำในอนาคตว่ามีจุดดี จุดอ่อน อะไรบ้าง และสรุปวิธีการแก้ไขปัญหาของเพื่อนนิสิตที่ดีที่สุดร่วมกัน (5)สรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีหลักการ หรือวิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดอะไรบ้าง และ(6)ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่ได้ในปัญหาของเพื่อนนิสิตอันดับรองลงมาเป็นวงจรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกัน สำหรับนิสิตที่มีหน้าที่สังเกตพฤติกรรมของเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาให้นำเสนอผลข้อมูลที่สังเกตได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาและเพื่อนนิสิตในกลุ่มสรุปผลการสังเกตพฤติกรรม/บุคลิกภาพให้กลุ่มเพื่อนนิสิตได้รับทราบ ลำดับสุดท้ายผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลในชุมชนให้กับนิสิต ด้วยการบรรยายนำเสนอข้อมูลทั่วไปของชุมชน ปัญหาอุปสรรคของชุมชนพร้อมมีภาพประกอบการบรรยาย เปิดโอกาสให้นิสิตได้ซักถามและร่วมกันวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลในชุมชนจริง

2.1.3 ขั้นตอนประเมินผล : ผู้วิจัยมีการจัดกิจกรรมการประเมินผลดังนี้

- 1) ขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้บันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต ผู้วิจัยบันทึกคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ
- 2) ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้วิจัยมอบหมายให้นิสิตบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนลงในแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต ผู้วิจัยตรวจเอกสารแบบบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นของนิสิต

ต่อจากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ในข้อ 1) และข้อ 2) ในชั้นเรียนนำไปสะท้อนผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิตในชั้นตอนที่ 4 (รอบที่ 1) ต่อไป

2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยและสมาชิกชุมชนยาต้องได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิตร่วมกัน ในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 และวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญคือ

2.2.1 ขั้นเตรียมการ ผู้สอนประสานงานกับชุมชนที่ใช้เป็นฐานการเรียนรู้ จัดเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมให้กับผู้เรียน พร้อมประชุมกำหนดวัน เดือน ปี เวลาและสถานที่ให้ผู้เรียนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับสมาชิกชุมชน และผู้สอนเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในชุมชนด้วยการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันก่อนเข้าศึกษาชุมชน

2.2.2 ขั้นเรียนในชุมชน ได้แก่

1) **ขั้นนำ** : ผู้วิจัยกระตุ้นให้ตัวแทนกลุ่มนิสิตแนะนำตนเองและเพื่อน นิสิตชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ต่อจากนั้นประธานชุมชนยาต้องแนะนำตนเองกับนิสิต ประธานชุมชนยาต้องบรรยายข้อมูลชุมชน ปัญหาที่พบในชุมชนให้กับนิสิตได้รับทราบข้อมูลพร้อมเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย และสร้างความคุ้นเคยด้วยการพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปก่อน ภายหลังจากนั้นประธานชุมชนร่วมกับผู้วิจัยจัดกลุ่มนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ณ บ้านพักของสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับที่ได้คัดเลือกไว้

2) **ขั้นใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน** : ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มนิสิตจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกชุมชนยาต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนตามลำดับ ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาต้องร่วมกัน รวบรวมปัญหาของสมาชิกชุมชนยาต้อง (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการชี้แจงเป้าหมายของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แนวทางการปฏิบัติของกลุ่มนิสิต และสมาชิกชุมชนยาต้อง การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของสมาชิกชุมชนยาต้อง การค้นหาสาเหตุของปัญหาอันดับแรกของสมาชิกชุมชนยาต้องว่ามีความสัมพันธ์กับสังคมประกิด การรับรู้ทางสังคม เจตคติ แรงจูงใจทางสังคม และอิทธิพลทางสังคมเรื่องใดบ้าง (3) มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน ค้นหาว่าสมาชิกชุมชนยาต้องมียุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้วอะไรบ้าง และในอนาคตที่คิดว่าควรจะทำอะไรบ้าง (4) การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ด้วยการระดมสมองว่ายุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้วและจะทำในอนาคตมีจุดดี จุดอ่อน อะไรบ้าง และสรุปยุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาของสมาชิกชุมชนที่ดีที่สุดร่วมกัน (5) สรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีหลักการ หรือวิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดอะไรบ้าง และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่ได้ในปัญหาของสมาชิกชุมชนยาต้องอันดับรองลงมาเป็นวงจรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ลำดับ

สุดท้ายผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้นิสิตที่รับผิดชอบสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกชุมชนยาต้องได้สะท้อนผลข้อมูลที่สังเกตได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและสรุปผลการสังเกตพฤติกรรม/บุคลิกภาพที่ได้

2.2.3 ขั้นประเมินผล : ผู้วิจัยมีการจัดกิจกรรมการประเมินผลดังนี้

1) ขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกต

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้บันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต ผู้วิจัยบันทึกผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นของสมาชิกชุมชนยาต้องและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สังเกตได้ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ

2) ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยมอบหมาย

ให้นิสิตนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าสังเคราะห์ระดับบุคคลที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิต และกับอาจารย์ สรุปอ้างอิง สร้างความรู้ใหม่ที่ได้ร่วมกัน ภายหลังจากนั้นจึงมอบหมายให้นิสิตบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนลงในแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต ผู้วิจัยตรวจเอกสารแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาค้นคว้าสังเคราะห์ระดับบุคคลที่นิสิตบันทึกเสียงและถอดเทปบันทึกเสียงที่ได้ด้วยตนเอง

ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ในข้อ 1) และ 2) ในชุมชนนำไปสะท้อนผลแลกเปลี่ยนกับนิสิตและสมาชิกชุมชนในขั้นตอนที่ 4 (รอบที่ 1) ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 : การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 1) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระหว่างวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนดังนี้

1. **ในชั้นเรียน** ผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยและนิสิตสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ในชั้นเรียนและในชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ สรุปผลการเรียนรู้ และสรุปอ้างอิง หลักการ วิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดใหม่ที่ได้ร่วมกัน และผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำเข้าสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบจัดการเรียนทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 2) ของระยะต่อเนื่องตามวงจรวัฏจักรใหม่ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 และวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

2. **ในชุมชน** ผู้วิจัย นิสิตและสมาชิกชุมชนยาต้องที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาต้อง และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนิสิตและสมาชิกชุมชนที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ในชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และ

การสะท้อนการกระทำ สรุปผลการเรียนรู้และสรุปอ้างอิง หลักการ วิธีการ หรือแนวความคิด รวบรวมใหม่ที่ได้ร่วมกัน และผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการ ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 2) ของระยะต่อเนื่องรอบใหม่ตาม วงจรวัฏจักรในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550

ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ (รอบที่ 2) มีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน 4 ขั้นตอน เป็นวงจรต่อเนื่องกันรอบใหม่ ระหว่างวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้ (รอบที่ 2) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชน และประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้ใช้ในรอบที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ประเมินปัญหาความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนรู้มีเรื่องใดบ้างที่ทำให้บัณฑิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่ระบุไว้ใน แผนการจัดการเรียนรู้ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชนผ่าน เกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นิสิตและสมาชิกชุมชนได้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่าง อิสระ กว้างขวาง อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน ผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึก ผลการสนทนากลุ่มร่วมกันควบคู่กับจดบันทึกประเด็นสำคัญที่ได้จากการสนทนาและการสังเกต พฤติกรรมของนิสิตและสมาชิกชุมชนด้วยผู้วิจัยเอง ในชั้นเรียน วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 และวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และในชุมชนวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 รวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมปัญหา อุปสรรค และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชนที่ได้ในรอบที่ 1 มาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการ ในการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชนได้อย่างแท้จริง ควบคู่กับปรับปรุงแผนการจัดการ เรียนรู้ที่จะใช้ในรอบที่ 2 ให้มีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหผ่านการกระทำ (รอบที่ 2) ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาใหม่ ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็น ฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระหว่างวันที่ 2-15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

1. ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยชี้แจงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้น ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลรูปแบบ ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างพร้อมเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยในวัน เดือน ปี และสถานที่ ดังนี้

1.1 วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยบรรยายชี้แจงกลุ่มตัวอย่างนิสิตก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยที่ 2 จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ณ ชั้นเรียน

1.2 วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยบรรยายชี้แจงกลุ่มตัวอย่างสมาชิกชุมชนยาดอง ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาดองก่อนนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในชุมชน

2. ขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนให้เชื่อมโยงกันดังนี้

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตในวันที่ 2-8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้เรียนรู้มี 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ

2.1.1 ขั้นนำ : ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตได้เผชิญสถานการณ์ข้อมูลจริงที่พบในสังคมเพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นิสิตได้มีประสบการณ์ค้นคว้าจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปด้วยตนเองเพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันกับเพื่อนนิสิตในชั้นเรียนต่อไป

2.1.2 ขั้นเรียน : ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตได้แลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้าจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปด้วยตนเองกับเพื่อนนิสิตด้วยการใช้เทคนิคจิ๊กซอร์ โดยจัดกลุ่มนิสิตออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ต่อจากนั้นผู้วิจัยแจกใบงานที่ 3 ให้กลุ่มนิสิตได้ปฏิบัติสรุปความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคม ทักษะการสังเกต และทักษะการทำงาน ตัวแทนกลุ่มนิสิตสรุปผลการศึกษาที่ได้นำเสนอต่อเพื่อนนิสิต ภายหลังจากนั้นผู้วิจัยบรรยายสรุปความรู้เพิ่มเติมเนื้อหาที่ขาดความครอบคลุมพร้อมเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามข้อสงสัย ลำดับต่อไปผู้วิจัยแจกใบงานที่ 4 วิเคราะห์จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปจากบทสนทนาให้นิสิตได้ฝึกทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการให้นิสิตฝึกทำกิจกรรมเป็นงานเดี่ยวก่อน แล้วจึงให้นิสิตแต่ละคนมารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมร่วมกัน ตัวแทนกลุ่มนิสิตสรุปผลการศึกษาที่ได้นำเสนอกับเพื่อนนิสิต ผู้วิจัยกระตุ้นให้นิสิตคิด

เชื่อมโยง สรุปอ้างอิงความรู้ใหม่ที่ได้จากการทำกิจกรรมและสรุปบทเรียนที่ได้ร่วมกัน ลำดับต่อไปผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กลุ่มนิสิตได้ฝึกจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในประเด็นที่กำหนดไว้กับเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา จำนวน 2 คน เพื่อฝึกทักษะทุกทักษะที่ได้ฝึกมาก่อนหน้านี้ และฝึกทักษะการแก้ไขปัญหาผ่านกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1)การประเมินความต้องการจำเป็นของเพื่อนนิสิตด้วยการตั้งคำถามให้อภิปรายร่วมกันในประเด็น “เมื่อต้องทำกิจกรรมร่วมกับคนที่ไม่คุ้นเคย” มีปัญหาเรื่องใดบ้าง เพื่อรวบรวมปัญหาของเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา อาทิ ปัญหาการติดต่อระหว่างบุคคล การช่วยเหลือ การร่วมมือ การแข่งขัน ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความก้าวร้าว ความเครียด เป็นต้น (2)การกำหนด เป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการชี้แจงเป้าหมายของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แนวทางการปฏิบัติของกลุ่มนิสิตและเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของเพื่อนนิสิต การค้นหาสาเหตุของปัญหาอันดับแรกของเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา ว่ามีความสัมพันธ์กับสังคมประเภทการรับรู้ทางสังคม เจตคติ แรงจูงใจทางสังคม และอิทธิพลทางสังคมเรื่องใดบ้าง (3)มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน ด้วยการตั้งคำถามอภิปรายร่วมกันในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้วมีอะไรบ้าง และในอนาคตที่คิดว่าควรจะทำมีอะไรบ้าง (4)การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนด้วยการอภิปรายความคิดระดมสมองสะท้อนวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้ว และจะทำในอนาคตว่ามีจุดดี จุดอ่อน อะไรบ้าง และอภิปรายสรุปวิธีการแก้ไขปัญหาของเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาที่ดีที่สุดร่วมกัน (5)สรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีหลักการหรือวิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดอะไรบ้าง และ(6)ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่ได้ในปัญหาของเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา อันดับรองลงมา เป็นวงจรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกัน สำหรับนิสิตที่มีหน้าที่สังเกตพฤติกรรมของเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาให้นำเสนอผลข้อมูลที่สังเกตได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาและเพื่อนนิสิตในกลุ่ม สรุปผลการสังเกต/บุคลิกลักษณะกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาได้รับทราบ ลำดับสุดท้ายผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในชุมชนให้กับนิสิต เปิดโอกาสให้นิสิตได้ซักถามและร่วมกันวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในชุมชนจริง

2.1.3 ขั้นประเมินผล : ผู้วิจัยมีการจัดกิจกรรมการประเมินผลดังนี้

1) ขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้บันทึกผลลงในแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต ผู้วิจัยบันทึกผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ

2) ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้วิจัย

มอบหมายให้นิสิตบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนลงในแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต

ต่อจากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นและวิเคราะห์ผลได้ในข้อ 1) และ

2) ในชั้นเรียนนำไปสะท้อนผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิตในชั้นตอนที่ 4 (รอบที่ 2) ต่อไป

2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยและสมาชิกชุมชนยาต้องได้จัด

กิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิตร่วมกัน ในวันที่ 9-15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ

2.2.1 ขั้นเตรียมการ ผู้สอนประสานงานกับชุมชนที่ใช้เป็นฐานการเรียนรู้ จัดเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมให้กับผู้เรียน พร้อมประชุม กำหนดวัน เดือน ปี เวลาและสถานที่ให้ผู้เรียนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับสมาชิกชุมชน และผู้สอนเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในชุมชนด้วยการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันก่อนเข้าศึกษาชุมชน

2.2.2 ขั้นเรียนในชุมชน ได้แก่

1) **ขั้นนำ** : ผู้วิจัยกระตุ้นให้ตัวแทนกลุ่มนิสิตแนะนำตนเองและเพื่อนนิสิต ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ต่อจากนั้นประธาน ชุมชนยาต้องแนะนำสมาชิกชุมชนยาต้องที่เข้าร่วมจัดสนทนากลุ่ม เปิดโอกาสให้นิสิตได้ซักถาม ข้อข้องใจก่อน และสร้างความคุ้นเคยด้วยการพูดคุยเรื่องทั่วๆ ไปก่อน ภายหลังจากนั้นประธาน ชุมชนร่วมกับผู้วิจัยจัดกลุ่มนิสิต 5-6 คนต่อกลุ่ม และสมาชิกชุมชนยาต้องจำนวน 2-3 คนต่อ กลุ่มเข้าร่วมจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ณ ศูนย์กลางของ ชุมชนยาต้องในชั้นใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

2) **ขั้นใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน** ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มนิสิตจัด สนทนากลุ่มร่วมกับสมาชิกชุมชนยาต้อง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ตามลำดับ ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาต้องด้วยการตั้งคำถามให้อภิปราย ร่วมกันในประเด็น “เมื่อต้องทำกิจกรรมร่วมกับคนที่ไม่คุ้นเคยมีปัญหาเรื่องใดบ้าง” อาทิ ปัญหาการติดต่อระหว่างบุคคล การช่วยเหลือ การร่วมมือ การแข่งขัน ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความก้าวร้าว ความเครียด เป็นต้น เพื่อรวบรวมปัญหาของสมาชิกชุมชนยาต้อง (2) การกำหนด เป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการชี้แจงเป้าหมายของการศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แนวทางการปฏิบัติของกลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาต้อง การจัด ลำดับความสำคัญของปัญหาของสมาชิกชุมชนยาต้อง การค้นหาสาเหตุของปัญหานั้นอันดับแรก ของสมาชิกชุมชนยาต้องว่ามีความสัมพันธ์กับสังคมประกิต การรับรู้ทางสังคม เจตคติ แรงจูงใจ ทางสังคม และอิทธิพลทางสังคมเรื่องใดบ้าง (3) มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่วางแผนร่วมกัน ด้วยการตั้งคำถามอภิปรายร่วมกันในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหานั้นได้ทำไปแล้วมีอะไรบ้าง และ

ในอนาคตที่คิดว่าควรจะทำมีอะไรบ้าง (4) การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ด้วยการอภิปรายความคิดระดมสมองวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้ว และจะทำในอนาคตว่ามีจุดดี จุดอ่อน อะไรบ้าง และอภิปรายสรุปวิธีการแก้ไขปัญหาของสมาชิกชุมชนยาตองที่ดีที่สุดร่วมกัน (5) สรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีหลักการ หรือวิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดอะไรบ้าง และ (6) ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่ได้ในปัญหาของสมาชิกชุมชนยาตองอันดับรองลงมาเป็นวงจรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกัน ลำดับสุดท้ายนิสิตที่มีหน้าที่สำรวจพฤติกรรมของสมาชิกชุมชนยาตองได้สะท้อนผลข้อมูลที่สังเกตได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและสรุปผลการสังเกตพฤติกรรม/บุคลิกภาพที่ได้

2.2.3 ขั้นประเมินผล : ผู้วิจัยมีการจัดกิจกรรมการประเมินผลดังนี้

1) **ขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน** ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้บันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต ผู้วิจัยบันทึกผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นของสมาชิกชุมชนยาตองและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตกับสมาชิกชุมชนยาตองที่สังเกตได้ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ

2) **ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน** ผู้วิจัยมอบหมายให้นิสิตนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเชิงจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิตและกับอาจารย์ สรุปอ้างอิง สร้างความรู้ใหม่ที่ได้ร่วมกัน ภายหลังจากนั้นจึงมอบหมายให้นิสิตบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนลงในแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต ผู้วิจัยตรวจเอกสารแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาค้นคว้าเชิงจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่นิสิตบันทึกเสียงและถอดเทปบันทึกเสียงที่ได้ด้วยตนเอง

ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ในข้อ 1) และ 2) ในชุมชนนำไปสะท้อนผลแลกเปลี่ยนกับนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตองในขั้นตอนที่ 4 (รอบที่ 2) ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 2) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ระหว่างวันที่ 8-15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนดังนี้

1. **ในชั้นเรียน** ผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยและนิสิตสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อน

การกระทำ สรุปผลการเรียนรู้และสรุปอ้างอิง หลักการ วิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดใหม่ที่ ได้ร่วมกัน และผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำเข้าสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 3) ของระยะต่อเนื่องรอบใหม่ ตามวงจรวัฏจักร ใน วันที่ 8 และ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

2. ในชุมชน ผู้วิจัย นิสิต และสมาชิกชุมชนยาตองที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิก ชุมชนยาตอง และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนิสิต และสมาชิกชุมชน ยาตองที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ในชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้ กระทำและการสะท้อนการกระทำ สรุปผลการเรียนรู้และสรุปอ้างอิง หลักการ วิธีการ หรือ แนวความคิดรวบยอดใหม่ที่ร่วมกัน และผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำสู่การประเมินความต้องการ จำเป็นในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 3) ของระยะต่อเนื่องรอบใหม่ตามวงจรวัฏจักรในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคือใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ (รอบที่ 3) มีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน 4 ขั้นตอน เป็นวงจรต่อเนื่องกันระหว่างวันที่ 8-28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัด การเรียนรู้ (รอบที่ 3) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและ ประสพการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้ใช้ในรอบที่ 2 ผู้วิจัย ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนประเมินปัญหาความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้มีเรื่องใดบ้างที่ทำให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่ระบุไว้ในแผน การจัดการเรียนรู้ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชนผ่านเกณฑ์ที่ กำหนดไว้ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นิสิตและสมาชิกชุมชนได้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างอิสระ กว้างขวาง อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน ผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกผลการสนทนากลุ่ม ร่วมกันควบคุมกับจดบันทึกประเด็นที่สำคัญที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และการสังเกตพฤติกรรมของ นิสิตและสมาชิกชุมชนด้วยผู้วิจัยเองในชั้นเรียน วันที่ 8 และ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และใน ชุมชนวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสะท้อนอธิบายการ ปฏิบัติและการเรียนรู้เพื่อนำมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 3) เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสพการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บ รวบรวมปัญหา อุปสรรค และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชน ที่ได้ในรอบที่ 2 มาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สามารถตอบสนอง

ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชนได้อย่างแท้จริง ควบคู่กับปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะใช้ในรอบที่ 3 ให้มีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 3) ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาใหม่ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ระหว่างวันที่ 16-18 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

1. ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยชี้แจงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาขึ้น ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลรูปแบบระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างพร้อมเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย ใน วัน เดือน ปี และสถานที่ ดังนี้

1.1 วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยบรรยายชี้แจงกลุ่มตัวอย่างนิสิตก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยที่ 3 จิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ณ ชั้นเรียน

1.2 วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยบรรยายชี้แจงกลุ่มตัวอย่างสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ณ สวนลุมพินี ก่อนนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน

2. ขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนให้เชื่อมโยงกันดังนี้

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตในวันที่ 16-22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้เรียนรู้อย่างน้อย 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ

2.1.1 ขั้นนำ : ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตได้เผชิญสถานการณ์ข้อมูลจริงที่พบในสังคมเพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นิสิตได้มีศึกษาค้นคว้าจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันกับเพื่อนนิสิตในชั้นเรียน

2.1.2 ขั้นเรียน : ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตได้แลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้าจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนด้วยตนเองกับเพื่อนนิสิตด้วยการใช้เทคนิคจิ๊กซอร์ โดยจัดกลุ่มนิสิตออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ต่อจากนั้นผู้วิจัยแจกใบงานที่ 5 ให้กลุ่มนิสิตได้ปฏิบัติสรุปความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะทางสังคม ทักษะการสังเกต และทักษะการทำงาน ตัวแทนกลุ่มนิสิตสรุปผลการศึกษาค้นคว้านำเสนอต่อเพื่อนนิสิตภายหลังจากนั้นผู้วิจัยบรรยายสรุปความรู้เพิ่มเติมเนื้อหาที่ขาดความ

ครอบคลุมพร้อมเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามข้อสงสัย ลำดับต่อไปผู้วิจัยแจกใบงานที่ 6 วิเคราะห์จิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนจากบทสนทนา ให้นิสิตได้ฝึกทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการให้นิสิตฝึกทำกิจกรรมเป็นงานเดี่ยว ก่อนแล้วจึงให้นิสิตแต่ละคนมารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมร่วมกัน ตัวแทนกลุ่มนิสิตสรุปผลการศึกษาที่ได้นำเสนอกับเพื่อนนิสิต ผู้วิจัยกระตุ้นให้นิสิตคิดเชื่อมโยง สรุปอ้างอิงความรู้ใหม่ที่ได้จากการทำกิจกรรม และสรุปบทเรียนที่ได้ร่วมกัน ลำดับต่อไปผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กลุ่มนิสิตได้ฝึกจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนในประเด็นที่กำหนดไว้กับเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา จำนวน 2 คน เพื่อฝึกทักษะทุกทักษะที่ได้ฝึกมาก่อนหน้านี้ และฝึกทักษะการแก้ไขปัญหามานการกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1)การประเมินความต้องการจำเป็นของเพื่อนนิสิตด้วยการตั้งคำถามให้อภิปรายร่วมกันในประเด็น “ปัญหาความต้องการจำเป็นของกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขาที่เผชิญร่วมกันมีอะไรบ้างทั้งภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่มกับกลุ่มอื่น ๆ” เพื่อรวบรวมปัญหาของกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา อาทิ ปัญหาความขัดแย้งภายในและภายนอกกลุ่ม การช่วยเหลือ การร่วมมือ การแข่งขัน พฤติกรรมเลียนแบบ เป็นต้น (2)การกำหนดเป้าหมายและวางแผนร่วมกันด้วยการชี้แจงเป้าหมายของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน แนวทางการปฏิบัติของกลุ่มนิสิตและกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขา การค้นหาสาเหตุของปัญหาอันดับแรกของกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาว่ามีความสัมพันธ์กับผู้นำภาวะ ผู้นำ ผู้ตาม สังคมประกิต การรับรู้ทางสังคม เจตคติ แรงจูงใจทางสังคม อิทธิพลทางสังคม อะไรบ้าง การดึงดูดระหว่างบุคคล การช่วยเหลือ การร่วมมือ การแข่งขัน ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความก้าวร้าว และความเครียดเรื่องใดบ้าง (3)มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน ด้วยการตั้งคำถามอภิปรายร่วมกันในประเด็นวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้วมีอะไรบ้าง และในอนาคตที่คิดว่าควรจะทำมีอะไรบ้าง (4)การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ด้วยการอภิปรายความคิดระดมสมองสะท้อนวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้ว และจะทำในอนาคตว่ามีจุดดี จุดอ่อนอะไรบ้าง และอภิปรายสรุปวิธีการแก้ไขปัญหาของเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาที่ดีที่สุดร่วมกัน (5)สรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีหลักการหรือวิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดอะไรบ้าง และ(6)ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่ได้ในปัญหาของกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชาอันดับรองลงมา เป็นวงจรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกัน สำหรับนิสิตที่มีหน้าที่สังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา ให้นำเสนอผลข้อมูลที่สังเกตได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขาวิชา ได้รับทราบลำดับสุดท้ายผู้วิจัยจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนให้กับนิสิต เปิดโอกาสให้นิสิตได้ซักถามและร่วมกันวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนในชุมชนจริง

2.1.3 ชั้นประเมินผล : ผู้วิจัยมีการจัดกิจกรรมการประเมินผลดังนี้

1) **ขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน** ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย สังเกตคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้บันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรม ตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต ผู้วิจัยบันทึกผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ลงในแบบ สังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ

2) **ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน** ผู้วิจัยมอบหมาย ให้นิสิตบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนลงในแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต

ต่อจากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ในข้อ 1) และ ข้อ 2) ในชั้นเรียนนำไปสะท้อนผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิตในชั้นตอนที่ 4 (รอบที่ 3) ต่อไป

2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยและสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟลล์ท้านซ์ ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นิสิตร่วมกันในวันที่ 23-28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญคือ

2.2.1 ขั้นเตรียมการ ผู้สอนประสานงานกับชุมชนที่ใช้เป็นฐานการเรียนรู้ จัดเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมให้กับผู้เรียน พร้อมประชุม กำหนดวัน เดือน ปี เวลาและสถานที่ให้ผู้เรียนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับสมาชิกชุมชน และผู้สอนเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในชุมชนด้วยการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันก่อนเข้าศึกษาชุมชน

2.2.2 ขั้นเรียนในชุมชน ได้แก่

1) **ขั้นนำ** ผู้วิจัยกระตุ้นให้ตัวแทนกลุ่มนิสิตแนะนำตนเองและเพื่อนนิสิต ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ต่อจากนั้นประธานชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟลล์ท้านซ์ แนะนำสมาชิกชมรมที่เข้าร่วมจัดสนทนากลุ่ม บรรยายประวัติชมรม ข้อมูลทั่วไปของชมรม และเปิดโอกาสให้นิสิตได้ซักถามข้อข้องใจก่อน และสร้างความคุ้นเคยพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปก่อน ภายหลังจากนั้นประธานชมรมและคณะกรรมการชมรมร่วมกับผู้วิจัยจัดกลุ่มนิสิต 5-6 คนต่อกลุ่ม และสมาชิกชมรม 2-3 คนต่อกลุ่มเข้าร่วมจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับกลุ่มคน ณ สวนลุมพินี ในชั้นใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

2) **ขั้นใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน** ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มนิสิตจัด สนทนากลุ่มร่วมกับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟลล์ท้านซ์ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ในชุมชน 6 ขั้นตอนตามลำดับ ได้แก่ (1)การประเมินความต้องการจำเป็นของสมาชิกชมรมด้วยการตั้งคำถามให้อภิปรายร่วมกันในประเด็น “ปัญหาความต้องการจำเป็นของสมาชิกชมรม ที่เผชิญร่วมกันมีอะไรบ้างทั้งภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่มกับกลุ่มอื่น ๆ” เพื่อรวบรวม ปัญหาของสมาชิกชมรม อาทิ ปัญหาความขัดแย้งภายในกลุ่ม และภายนอกกลุ่มกับกลุ่มอื่น ๆ เป็นต้น (2)การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการชี้แจงเป้าหมายของ

การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน แนวทางการปฏิบัติของกลุ่มนิสิต และสมาชิกชมรม การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของสมาชิกชมรม การค้นหาสาเหตุของปัญหาอันดับแรกของสมาชิกชมรมว่ามีความสัมพันธ์กับผู้นำ ภาวะผู้นำ ผู้ตาม สังคมประกิต การรับรู้ทางสังคม เจตคติ แรงจูงใจทางสังคม และอิทธิพลทางสังคมเรื่องใดบ้าง การดึงดูดระหว่างบุคคล การช่วยเหลือ การร่วมมือ การแข่งขัน ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความก้าวร้าว และความเครียดเรื่องใดบ้าง (3)มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน ด้วยการตั้งคำถามอภิปรายร่วมกันในประเด็น วิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้วมีอะไรบ้าง และในอนาคตที่คิดว่าควรจะทำมีอะไรบ้าง (4)การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ด้วยการอภิปรายความคิดระดมสมองวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้ว และจะทำในอนาคตว่ามีจุดดี จุดอ่อน อะไรบ้าง และอภิปรายสรุปวิธีการแก้ไขปัญหาของสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟลล์ทด้านซ์ ที่ดีที่สุดร่วมกัน (5)สรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีหลักการ หรือวิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดอะไรบ้าง และ(6)ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่ได้ในปัญหาของสมาชิกชมรมอันดับรองลงมาเป็นวงจรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องกัน ลำดับสุดท้ายนิสิตที่มีหน้าที่สังเกตพฤติกรรมของสมาชิกชมรมได้สะท้อนผลข้อมูลที่เกิดขึ้นได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและสรุปผลการสังเกตพฤติกรรม/บุคลิกภาพที่ได้

2.2.3 ขั้นตอนประเมินผล : ผู้วิจัยมีการจัดกิจกรรมการประเมินผล ดังนี้

1) ขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

สังเกตคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้บันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต ผู้วิจัยบันทึกผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟลล์ทด้านซ์ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟลล์ทด้านซ์ ที่สังเกตได้ ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ

2) ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยมอบหมาย

ให้นิสิตบันทึกผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนลงในแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต ผู้วิจัยตรวจเอกสารแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนที่นิสิตได้บันทึกเสียงและถอดเทปบันทึกเสียงที่ได้ด้วยตนเอง ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้นำไปสะท้อนผลแลกเปลี่ยนกับนิสิตและสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟลล์ทด้านซ์ ในขั้นตอนที่ 4 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 3) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม

โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ระหว่างวันที่ 22-28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนนี้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนดังนี้

1. ในชั้นเรียน ผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยและนิสิต สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ สรุปผลการเรียนรู้ และสรุปอ้างอิง หลักการ วิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดใหม่ที่ได้ร่วมกัน และผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำเข้าสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 4 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550) ของระยะต่อเนื่องรอบใหม่ตามวงจรวัฏจักรในวันที่ 22 และ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

2. ในชุมชน ผู้วิจัย นิสิต และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนิสิตและสมาชิกชมรมที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ในชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ สรุปผลการเรียนรู้ และสรุปอ้างอิง หลักการ วิธีการ หรือแนวความคิดรวบยอดใหม่ที่ได้ร่วมกัน และผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 4 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550) ของระยะต่อเนื่องรอบใหม่ตามวงจรวัฏจักรในวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องจนครบ 3 รอบแล้ว ผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้นิสิตตอบแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา ตอบแบบวัดอารมณ์ ความรู้สึก และผู้วิจัยพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัยใช้แบบวัดทักษะชุดเดียวกันกับที่นิสิตตอบก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ สังเกตทักษะกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนิสิต บันทึกผลที่สังเกตได้ลงในแบบวัดทักษะ ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 รวบรวมข้อมูลที่ได้นำไปศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ตามรูปแบบของเดวิดด์ และมอร์เทิน (Greenwood, J. Davydd & Levin Morten. 1998 : 116) ที่ผู้วิจัย นิสิต และสมาชิกชมรมใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัด

การเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ร่วมกัน ด้วยการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนเป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน ได้แก่ (1)ประเมินความต้องการจำเป็น (2)กำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ (3)มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน (4)การสะท้อน (5)สรุปอ้างอิง แนวความคิดรวบยอด หลักการ วิธีการ และ (6)ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ โดยคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนและผลการใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้ในแต่ละรอบที่ผ่านมาที่ได้จากการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำของนิสิต สมาชิกชุมชน และผู้วิจัยรวมจำนวน 3 รอบเป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน ผู้วิจัยจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของรอบใหม่ต่อไป รูปแบบการวิจัยที่ใช้เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตและสมาชิกชุมชน จึงเลือกใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (One Group Pre-Post Test Design) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในนิสิตก่อนและภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว และใช้แบบแผนหนึ่งกลุ่มเฉพาะกรณี (One-Short Case Study) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นนี้แล้ว

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนิสิต คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ระดับปริญญาตรี สังกัดคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2549 ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน มีจำนวนประชากรนิสิตเท่ากับ 52 คน ตามจำนวนตัวเลขที่ลงทะเบียนจริงในรายชื่อเอกสาร ทบ 7/2

กลุ่มตัวอย่างนิสิตได้มาจากประชากรนิสิตที่มีเวลาเรียนเต็มเวลา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนทุกครั้ง มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 86.54 ของประชากรนิสิตทั้งหมด ส่วนนิสิตที่ขาดคุณสมบัติดังกล่าวนี้ยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามปกติ แต่ผู้วิจัยไม่นำนิสิตจำนวนนี้มาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยแบ่งนิสิตทั้งหมดที่มีและไม่มีคุณสมบัติออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน เพื่อเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ณ ชุมชนยาตอง และระดับกลุ่มคน ณ ชุมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์ด้านท์

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสมาชิกชุมชน คือ สมาชิกชุมชนยาตองหรือบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนยาตอง ณ ซอยเอกมัย 13 ถนนสุขุมวิท 63 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์ด้านท์ ณ สวน

ลุ่มพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร โดยมีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนชาวดอง และสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟิร์สตันท์ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยผู้วิจัยร่วมกันกับประธานชมชนชาวดอง และประธานชมรมออกกำลังกายกีฬาสีลาศ เฟิร์สตันท์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการเลือกประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กล่าวคือเป็นสมาชิกชมชนชาวดอง และสมาชิกชมรมออกกำลังกายกีฬาสีลาศ เฟิร์สตันท์ ที่มีความสนใจ สมัครใจ ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป สามารถติดต่อสื่อสาร สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จิตวิทยาสังคมกับนิสิตได้ มีเวลาว่างตรงกับกำหนดการที่นิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคม และต้องการร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้กับนิสิต แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคมของนิสิตดังนี้

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างสมาชิกชมชนชาวดอง ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล (รอบที่ 1) ผู้วิจัยร่วมกับประธานชมชนชาวดอง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้รวมจำนวน 10 คน ประกอบด้วย สมาชิกชมชนชาวดองจำนวน 4 คน และกรรมการชมชนชาวดองจำนวน 6 คน โดยสมาชิกชมชนจำนวน 1 คน จะถูกใช้เป็นกรณีศึกษาของนิสิต 1 กลุ่ม จำนวน 5-6 คน เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลตามสถานการณ์จริง

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างสมาชิกชมชนชาวดอง ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (รอบที่ 2) ผู้วิจัยร่วมกับประธานชมชนชาวดอง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 10 คน ประกอบด้วยกรรมการชมชนชาวดอง จำนวน 6 คน และสมาชิกชมชนชาวดองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมกับกรรมการชมชนชาวดองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จำนวน 4 คน โดยสมาชิกชมชนชาวดอง จำนวน 2 คน จะถูกใช้เป็นกรณีศึกษาของนิสิต 1 กลุ่ม จำนวน 5-6 คน เพื่อใช้ในการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันในประเด็นที่กำหนดไว้

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟิร์สตันท์ ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน (รอบที่ 3) ผู้วิจัยร่วมกับประธานชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟิร์สตันท์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 17 คน ประกอบด้วย กรรมการชมรม จำนวน 4 คน และสมาชิกชมรม จำนวน 13 คน โดยสมาชิกชมรมจำนวน 2-3 คนจะถูกใช้เป็นกรณีศึกษาของนิสิต 1 กลุ่ม จำนวน 5-6 คน เพื่อใช้ในการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนร่วมกันในประเด็นที่กำหนดไว้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย เครื่องมือการวิจัยที่ช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือการวิจัยศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนี้

3.1 เครื่องมือการวิจัยที่ช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย

3.1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง

3.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม หน่วยที่ 2 ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล หน่วยที่ 3 ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และหน่วยที่ 4 ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน โดยรายละเอียดของตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม

3.1.3 ปραฏกการณที่พบในสังคมหรือข้อมูลสถานการณ์และปัญหา ชุมชนที่พบเห็นในสังคมทั่วไป ในชุมชนยาตอง และในชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ที่นิสิตมีความสนใจต้องการศึกษาเรียนรู้

3.1.4 แบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย ของนิสิตเป็นแบบตรวจสอบรายการวัดทักษะกระบวนการการปฏิบัติของนิสิตขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอหรือไม่ อาทิ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความถี่พฤติกรรมที่สังเกตได้ด้านทักษะของนิสิต และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ในรอบต่อไป มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ

ไม่ปฏิบัติ	หมายถึง	นิสิตไม่มีการปฏิบัติกิจกรรมนี้เลย	ให้ 0 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	หมายถึง	นิสิตปฏิบัติกิจกรรมนี้เป็นครั้งคราวขาดความต่อเนื่องมาก	ให้ 1 คะแนน
ปฏิบัติส่วนมาก	หมายถึง	นิสิตปฏิบัติกิจกรรมนี้ค่อนข้างบ่อยครั้งมีความต่อเนื่องค่อนข้างมาก	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติทุกครั้ง	หมายถึง	นิสิตปฏิบัติกิจกรรมนี้สม่ำเสมอทุกครั้งมีความต่อเนื่องดีมาก	ให้ 3 คะแนน

นอกจากนี้จะมีหัวข้อหมายเหตุ เป็นช่องว่างให้ผู้วิจัยบันทึกผลการสังเกตเพิ่มเติมที่สังเกตได้นอกเหนือจากรายการพฤติกรรมที่กำหนดไว้

3.1.5 แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ เป็นแบบบันทึกผลการสังเกตคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิด

ขึ้นกับนิสิตและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ และผลการใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรคที่เผชิญในเรื่องที่ได้กระทำ และมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การกระทำร่วมกันของนิสิตกับนิสิต หรือนิสิตกับสมาชิกชุมชน หรือนิสิต สมาชิกชุมชน และผู้วิจัยที่สังเกตได้ขณะใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ในรอบต่อไป มีลักษณะเป็นตารางบันทึก 2 ช่องประกอบด้วยช่องรายชื่อ ผู้ที่เข้าร่วมสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำอยู่ในช่องด้านซ้ายมือ ส่วนด้านขวามือเป็นช่องผลการสะท้อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง

3.1.6 แบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล มีลักษณะเป็นแนวคำถามปลายเปิดครอบคลุมการศึกษานิสิตจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ได้แก่ ปัญหาความต้องการจำเป็นของบุคคล สาเหตุของปัญหา มีความรู้ ความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึกต่อปัญหาอย่างไร มีการรับรู้ทางสังคมอย่างไร มีแรงจูงใจทางสังคมอะไรบ้าง สิ่งแวดล้อมทางสังคมปัจจัยใดที่มีผลต่อปัญหาที่กำลังเผชิญ มีแนวทางการแก้ไขปัญหายังไงบ้าง ที่ผู้วิจัยร่วมกับนิสิตช่วยกันกำหนดแนวคำถามในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ให้นิสิตใช้สัมภาษณ์เจาะลึกสมาชิกชุมชนรายบุคคล และให้สมาชิกชุมชนสะท้อนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันกับนิสิตในการจัดการเรียนรู้ในรอบของหน่วยการเรียนรู้การศึกษานิสิตจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล

3.1.7 แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีลักษณะเป็นแนวคำถามปลายเปิดครอบคลุมการศึกษานิสิตจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ผู้วิจัยร่วมกับนิสิตช่วยกันกำหนดแนวคำถาม เป็นคำถามกว้าง ๆ ที่ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มใช้เปิดประเด็นการสนทนากลุ่มด้วยเรื่อง “ปัญหาความต้องการจำเป็นเมื่อบุคคลต้องทำกิจกรรมกับคนที่ไม่คุ้นเคย” มีสาเหตุมาจากปัจจัยอะไรและมีความสัมพันธ์กับจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลอย่างไรบ้าง มีแนวทางการแก้ไขปัญหายังไงบ้าง ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำในการจัดการเรียนรู้ในรอบของหน่วยการเรียนรู้การศึกษานิสิตจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

3.1.8 แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน มีลักษณะเป็นแนวคำถามปลายเปิดครอบคลุมการศึกษานิสิตจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ที่ผู้วิจัยร่วมกับนิสิตช่วยกันกำหนดแนวคำถาม เป็นคำถามกว้าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มได้ใช้เปิดประเด็นการสนทนากลุ่มด้วยเรื่อง “ปัญหาความต้องการจำเป็นของชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟิสต์แดนซ์” สาเหตุของปัญหามาจากปัจจัยใดบ้างและมีความสัมพันธ์กับจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลและคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป อย่างไร มีแนวทางการแก้ไขปัญหายังไงบ้าง ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ในการจัดการเรียนรู้ในรอบของหน่วยการเรียนรู้การศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับกลุ่มคน

3.1.9 แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล

มีลักษณะเป็นหัวข้อ ได้แก่ ชื่อผู้ให้คำสัมภาษณ์ ตำแหน่งของผู้ให้คำสัมภาษณ์ ชื่อผู้สัมภาษณ์ วันเดือนปี เวลา สถานที่สัมภาษณ์ ผลการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย หัวข้อคำถาม (Question : Q) และหัวข้อคำตอบ (Answer : A) ให้ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลที่ได้ลงในหัวข้อตามแบบบันทึกผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตรวจสอบ (1)การใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนของผู้เรียนกับสมาชิกชุมชน ว่าถูกต้องตามขั้นตอนหรือไม่ มีการสะท้อนผลการเรียนรู้ที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้และสรุปอ้างอิงความรู้ที่ได้ร่วมกันกับสมาชิกชุมชนหรือไม่ (2)คุณลักษณะของบันทึกที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และ(3)ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน อาทิ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะทางสังคม ทักษะการสังเกต ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ไขปัญหา ที่พบได้ขณะสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน เป็นอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ในรอบต่อไป

3.1.10 แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคน

ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน มีลักษณะเป็นหัวข้อ ได้แก่ ชื่อผู้สนทนากลุ่ม ตำแหน่งของผู้สนทนากลุ่ม ชื่อผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม วันเดือนปี เวลา สถานที่สนทนากลุ่ม แผนที่นั่งของผู้ร่วมสนทนาทุกคน ผลการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย หัวข้อคำถามของคนที่นั่งตามแผนผัง (Question 1-n = Q1-n หมายถึง คำถามของคนที่นั่งตามแผนผังที่ทำหมายเลขไว้ และจะมีจำนวนคนตามตัวเลขสูงสุดของคนในกลุ่ม (n)) และหัวข้อคำตอบของคนที่นั่งตามแผนผัง (Answer 1-n = A1-n หมายถึง คำตอบของคนที่นั่งตามแผนผังที่ทำหมายเลขไว้และจะมีจำนวนคนตามตัวเลขสูงสุดของคนในกลุ่ม (n)) เป็นแบบบันทึกผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตรวจสอบ (1) การใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนของผู้เรียนกับสมาชิกชุมชนว่าถูกต้องตามขั้นตอนหรือไม่ มีการสะท้อนผลการเรียนรู้ที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้และสรุปอ้างอิงความรู้ที่ได้ร่วมกันกับสมาชิกชุมชนหรือไม่ (2) คุณลักษณะของบันทึกที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และ (3) ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน อาทิ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะทางสังคม ทักษะการสังเกต ทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการแก้ไขปัญหาที่พบได้ขณะสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันเป็นอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ในรอบต่อไป

3.1.11 แบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ให้นิสิตเขียนบรรยายข้อความผลการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสติปัญญา (2) ด้านอารมณ์

ความรู้สึก และ (3) ด้านทักษะที่ได้จากการศึกษาจิตวิทยาสังคมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดให้นิสิตตอบคำถามอย่างอิสระไม่จำกัดคำตอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตรวจสอบคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ในรอบต่อไป

3.1.12 คู่มือการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับนิสิต อาจารย์ และสมาชิกชุมชน ประกอบด้วย ประมวลการสอน แนวปฏิบัติและกำหนดการศึกษาในชั้นเรียน แนวปฏิบัติและกำหนดการเข้าศึกษาชุมชนในแต่ละรอบ แบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมในระดับคนตั้งแต่ 2 คน และในระดับกลุ่มคนร่วมกันระหว่างนิสิต และสมาชิกชุมชน แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมในระดับคนตั้งแต่ 2 คน และในระดับกลุ่มคนร่วมกันระหว่างนิสิต และสมาชิกชุมชน แบบประเมินการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม แบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสมาชิกชุมชน แบบประเมินผลการเขียนรายงานและการเสนอรายงาน และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของนิสิต อาจารย์ และสมาชิกชุมชน โดยผู้วิจัยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องและเครื่องมือการวิจัยข้อ 3.1.6 – 3.1.11 เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นคู่มือศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน

3.1.13 เครื่องบันทึกเสียงหรือเทปบันทึกเสียง ใช้บันทึกข้อมูลขณะนิสิตใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคลศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ใช้วิธีการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมในระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และในระดับกลุ่มคน และผู้วิจัยใช้ขณะสัมภาษณ์เจาะลึกสมาชิกชุมชน

3.2 เครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้ผลการวิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคมในตาราง 18 หน้า 171 มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือการวิจัยด้วยตนเอง ประกอบด้วย

3.2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณวัดความสามารถด้านสมองของนิสิต ในการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับ (1) ความรู้ความเข้าใจ บอก/อธิบายข้อมูลสถานการณ์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนที่ศึกษาได้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ (2) ความคิด แยกแยะและเปรียบเทียบข้อมูลความรู้ที่พบในสถานการณ์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล

ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน สามารถแปลความหมายของพฤติกรรมแต่ละระดับได้ และระบุสาเหตุของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขสถานการณ์และสามารถสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้จากการสรุปอ้างอิง สร้างความคิดรวบยอดหลักการ หรือวิธีการใหม่ได้ มีลักษณะเป็นแบบวัดชนิด 5 ตัวเลือก ให้เลือกตอบตัวเลือกที่ถูกที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว และให้คะแนนตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน รวมจำนวน 90 ข้อ โดยนิสิตต้องใช้การสังเกต การคิดวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ แยกแยะข้อมูลที่มีลักษณะร่วมหรือแตกต่างกัน จัดประเภทข้อมูลที่ร่วมกันไว้ด้วยกันเป็นกลุ่ม เพื่อจัดความคิดรวบยอดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดที่ได้ เพื่อนำไปสู่การสรุปหลักการ หรือวิธีการที่จะแก้ไขปัญหา หรือแนวความคิดรวบยอด

3.2.2 แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึก ที่เกิดขึ้น 3 ลักษณะคือ (1) การควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก สามารถจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกเครียด และมีความยืดหยุ่นปรับตัวได้ตามสถานการณ์จริงที่ต้องเผชิญได้อย่างเหมาะสม (2) มีค่านิยมการรับรู้ ตระหนักในคุณค่า รับรู้ยอมรับบุคลิกภาพที่แตกต่างกันของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย มีความใส่ใจต่อสถานการณ์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน/กิจกรรมการเรียนรู้/บุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย ตระหนักถึงความสำคัญของอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อตนเองและกับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย มีค่านิยมชื่นชอบที่จะร่วมทำกับบุคคลอื่น ไม่นิยมชมชอบการดูถูกบุคคลอื่น (3) มีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก อาทิ มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจ กระตือรือร้นใฝ่หาความรู้ ขยันอดทนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ชอบช่วยเหลือบุคคลอื่น กล้าคิดกล้าแสดงออก และมีคุณธรรมจริยธรรม รวมจำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนี้มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของนิสิตที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด	ให้ 4 คะแนน
มาก	หมายถึง	ข้อความนี้มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของนิสิตที่เกิดขึ้นจริงมาก	ให้ 3 คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนี้มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของนิสิตที่เกิดขึ้นจริงปานกลาง	ให้ 2 คะแนน
เล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนี้มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของนิสิตที่เกิดขึ้นจริงเล็กน้อย	ให้ 1 คะแนน
ไม่มี	หมายถึง	ข้อความนี้ไม่มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของนิสิตที่เกิดขึ้นจริงเลย	ให้ 0 คะแนน

3.2.3 แบบวัดทักษะ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบวัดทักษะ

กระบวนการจากการฝึกการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่วด้วยตนเอง 6 ด้าน คือ (1) มีทักษะการสังเกต สรรวจรับรู้ข้อมูลด้วยการใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านและให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (2) มีทักษะทางสังคม เริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพและมี

สัมพันธภาพกับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย (3) มีทักษะการทำงานกลุ่ม มีการจัดระเบียบกลุ่ม การดำเนินงานอย่างมีระบบ และประเมิณผล (4) มีทักษะการแก้ไขปัญหา ใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนได้ 6 ขั้นตอน (5) ทักษะการทำงาน มีการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนา และ (6) ทักษะการคิดวิเคราะห์ มีการศึกษาข้อมูล ตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล กำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล แยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ และหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ระหว่างองค์ประกอบและภายในองค์ประกอบ รวมจำนวน 45 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง คือ

มากที่สุด	หมายถึง	นิสิตปฏิบัติกิจกรรมนี้ได้ถูกต้อง ชำนาญ คล่องแคล่ว มากที่สุด	ให้ 4 คะแนน
มาก	หมายถึง	นิสิตปฏิบัติกิจกรรมนี้ได้ถูกต้อง ชำนาญ คล่องแคล่วมาก	ให้ 3 คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	นิสิตปฏิบัติกิจกรรมนี้ได้ถูกต้อง ชำนาญ คล่องแคล่วพอใช้	ให้ 2 คะแนน
เล็กน้อย	หมายถึง	นิสิตปฏิบัติกิจกรรมนี้ได้ถูกต้อง ชำนาญ คล่องแคล่วเล็กน้อย	ให้ 1 คะแนน
ไม่มี	หมายถึง	นิสิตปฏิบัติกิจกรรมนี้ไม่ถูกต้องและทำไม่ได้	ให้ 0 คะแนน

3.2.4 แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ใช้เก็บ

รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นสมาชิกชุมชนปลายเปิด ด้านสติปัญญา ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสมองต่อความรู้จิตวิทยาสังคม มีความรู้ ความเข้าใจ บอกสาระสำคัญของจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน มีความคิด ระบุสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็นได้ชัดเจน สามารถสร้างสรรค์วิธีการ/แนวทางการกระทำหรือแผนการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรมขึ้นใหม่ที่มีความแตกต่างจากวิธีการที่สมาชิกชุมชนใช้อยู่เดิมได้ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า เกิดอารมณ์ ความรู้สึก ผูกพัน เห็นคุณค่าของการเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีความร่วมมือการจัดการเรียนรู้ มีความรู้สึก เสมอภาคและมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และด้านทักษะ มีทักษะกระบวนการเกิดขึ้นจากการมีกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับนิสิตจากการปฏิบัติจนมีความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน อาทิ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ ภายหลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ ให้สมาชิกชุมชนตอบคำถามอย่างอิสระ ไม่จำกัดคำตอบ ดังตัวอย่างในภาคผนวก ข.

4. ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

4.2 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยที่ช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือวิจัยที่ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

4.3 ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

4.3.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยที่ช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชน และประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการภายในเพื่อเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยก่อนล่วงหน้า หลังจากผู้ผู้เชี่ยวชาญไม่ขัดข้อง ผู้วิจัยจึงขอหนังสือเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เมื่อได้รับหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยแล้ว ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือดังกล่าว ถึงผู้เชี่ยวชาญพร้อมเครื่องมือการวิจัย โดยผู้วิจัยได้นำส่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนด้านจิตวิทยาสังคม ด้านการวัดผลและประเมินผล มีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ดังต่อไปนี้ตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเที่ยงตามตามเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัย ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำผลข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ภายหลังจากนั้นจึงนำเครื่องมือการวิจัยที่ได้ปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้กับนิสิต สมาชิกชุมชนยาตอง และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟลล์ท้านซ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยและข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพิ่มความเชื่อถือได้ ตามลำดับ

รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมลายี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญส่ง สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ ดร.มนัส บุญประกอบ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน ได้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยที่ช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีจำนวนมากพอเกินจำนวนครึ่งหนึ่งของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยดังนี้

1) การตรวจสอบความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของ

องค์ประกอบ (1) ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ (2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5) สารการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งหมด 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม หน่วยที่ 2 การศึกษาจิตวิทยาสังคมในระดับบุคคล หน่วยที่ 3 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคน ตั้งแต่สองคนขึ้นไป และหน่วยที่ 4 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน (6) กิจกรรมการเรียนรู้ (7) การวัดผลประเมินผลรูปแบบ (8) แหล่งการเรียนรู้ และแต่ละองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ ส่วนนำ อาทิ วิชา ระดับ ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ จำนวนเวลา ชั่วโมง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ อาทิ (1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (2) สารการเรียนรู้ (3) กิจกรรมการเรียนรู้ (4) สื่อและแหล่งเรียนรู้ (5) การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ (6) การบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ จะใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะลงไปในแต่ละองค์ประกอบ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ จากคะแนนเต็มของแต่ละข้อที่ผู้เชี่ยวชาญตัดสินเป็น 5 ระดับ ถ้าคำนวณค่าเฉลี่ยได้ตั้งแต่ 3.5 คะแนนขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ ข้อใดที่คะแนนต่ำกว่านี้ จะพิจารณาถึงเหตุผลเป็นรายข้อด้วยประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากคำถามปลายเปิด เพื่อนำมาปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อไป ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 4.3-5 และค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 3.8-4.5 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.5 จึงถือว่าใช้ได้ มีความเหมาะสมเพียงพอ ผู้วิจัยสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไปทดลองใช้กับนิสิตต่อไปได้

2) การตรวจสอบความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยจะใช้แบบตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละองค์ประกอบ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินว่าองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการ

เรียนรู้แต่ละองค์ประกอบนั้นสอดคล้องกัน หรือไม่ใจ หรือไม่สอดคล้อง โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ถ้าค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ โดยไม่ต้องปรับปรุง แต่ถ้าข้อใดมีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการเพื่อนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับแก้ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ให้มีความสมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้กับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2549 ได้ค่า IOC ขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 1 และค่า IOC ขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 1 ทุกองค์ประกอบ ถือว่าใช้ได้

3) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต แบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ผู้วิจัยได้นำส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา การใช้ภาษา มีความเหมาะสม สอดคล้องกัน หรือไม่ใจ หรือไม่สอดคล้อง นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีแนวทางการตัดสินผลเช่นเดียวกันกับข้อ 2) ภายหลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงนำไปทดลองกับนิสิตและสมาชิกชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างตามลำดับดังนี้

- แบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต ผู้วิจัยได้นำส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา การใช้ภาษา มีความเหมาะสม สอดคล้องกัน หรือไม่ใจ หรือไม่สอดคล้อง โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของแบบวัดทักษะ นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีแนวทางการตัดสินผลเช่นเดียวกันกับข้อ 2) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8-1 ถือว่าใช้ได้ ภายหลังจากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิตในข้อ 6) ข้อแรก

- แบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ตรวจสอบความเหมาะสมของแนวคำถามและของการใช้ภาษาว่าสอดคล้อง หรือไม่ใจ หรือไม่สอดคล้อง นำข้อมูลที่ได้มาหาค่า

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีแนวทางการตัดสินผลเช่นเดียวกันกับข้อ 2) มาคำนวณหาค่า IOC ของแบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลได้ค่าระหว่าง 0.8-1 ค่า IOC ของแบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้ค่าระหว่าง 0.5-1 และค่า IOC ของแบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนได้ค่าระหว่าง 0.5-1 ถือว่าใช้ได้ต่อนั้นผู้วิจัยได้นำไปให้นิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้โดยทดลองสัมภาษณ์ ทดลองจัดสนทนากลุ่มเพื่อดูว่าสมาชิกชุมชนมีความเข้าใจในแนวคำถาม ภาษาที่ใช้เหมาะสมยากง่ายหรือไม่ แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแนวคำถามให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

4) แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต ผู้วิจัยได้นำนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม นำผลที่ได้ไปปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสมก่อนที่จะนำไปให้นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ใช้จริง นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพิ่มความเชื่อถือได้ในข้อ 6) ข้อ (1) - (5)

5) แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ ผู้วิจัยได้นำไปทดลองสังเกตพฤติกรรมของนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม นำผลที่ได้ไปปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้กับนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง

6) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยที่ช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- **แบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต** เป็นการสังเกตที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นอิสระจากกัน จากการสังเกตพฤติกรรมเดียวกันของนิสิต โดยนำผลการสังเกตที่ได้มาหาค่าความสอดคล้องกันของการสังเกต โดยใช้สูตร วิลเลียม เอ. สกอตต์ (William A. Scott) (ไพศาล หวังพานิช. 2531 : 143-144) ได้ค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.81-0.92 ซึ่งถือว่าสูงมากพอ ผู้วิจัยสามารถนำแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิตไปสังเกตด้วยตนเองและนำไปให้ผู้ช่วยผู้วิจัยได้ใช้สังเกตนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง

- **แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต** ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพิ่มความเชื่อถือได้ตามแนวทางที่ ่องอาจ นัยพัฒน์ (2549 : 11-14) นำเสนอไว้ 4

ด้าน คือ ความวางใจ การถ่ายโอน ความเชื่อใจ และความรับรอง เป็นแนวทางในการตรวจสอบความเชื่อถือได้ดังนี้

(1) ตรวจสอบความวางใจ ความเชื่อใจ และความรับรองของข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำของนิสิตและสมาชิกชุมชน โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบความวางใจ ความเชื่อใจ และความรับรองของข้อมูลนิสิตที่จดบันทึกไว้จากการสังเกตได้ไปสักช่วงระยะหนึ่ง โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล กล่าวคือ (1) เปรียบเทียบพฤติกรรมของนิสิตที่สังเกตได้ เมื่อศึกษาจิตวิทยาสังคมกับบุคคลแตกต่างกัน 3 ระดับ คือช่วงที่ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้ของนิสิตต่างสถานที่โดยสังเกตในชั้นเรียนก่อนเข้าศึกษาชุมชน ขณะศึกษาในชุมชน และในชั้นเรียนภายหลังกลับจากการศึกษาในชุมชน และ (3) เปรียบเทียบพฤติกรรมนิสิตที่สังเกตได้ต่างเวลากันคือเมื่อนิสิตศึกษาเจาะลึกด้วยตนเองตามลำพัง กับเมื่อนิสิตศึกษาเป็นกลุ่มกับเพื่อนนิสิตทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ส่วนพฤติกรรมของสมาชิกชุมชนที่สังเกตได้เปรียบเทียบข้อมูล 2 ช่วงเวลา คือ ขณะและภายหลังใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคม และตรวจสอบความวางใจของข้อมูลโดยบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลที่สังเกตได้ไปให้นิสิตและสมาชิกชุมชนตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนตามที่จดบันทึกได้และให้ข้อคิดเห็นความถูกต้องครบถ้วนด้วย

(2) ตรวจสอบความรับรองและความวางใจของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกสมาชิกชุมชนโดยนิสิตและผู้วิจัย ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความรับรองของข้อมูลที่บันทึกไว้ด้วยการตรวจสอบกับเทปบันทึกเสียงซ้ำหลังการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแล้วทุกครั้ง ต่อจากนั้นตรวจสอบกับแนวคำถามที่ได้จัดทำไว้โดยนิสิตร่วมกับผู้วิจัยในแบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล และแนวคำถามในแบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนซึ่งจัดทำโดยผู้วิจัย หลังจากนั้นจึงตรวจสอบความวางใจของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกของนิสิต ด้วยการให้นิสิตตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมได้ และด้วยการสุ่มสัมภาษณ์สมาชิกชุมชนในประเด็นสำคัญ ๆ ให้ตรวจสอบความถูกต้องและให้ความเห็นต่อความถูกต้องของข้อมูลด้วย ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกสมาชิกชุมชนโดยผู้วิจัยนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการนำข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมได้ไปให้สมาชิกชุมชนตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และให้ความคิดเห็นต่อความถูกต้องของข้อมูลด้วย

(3) ตรวจสอบความรับรองและความวางใจของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลเป็นเบื้องต้นก่อน โดย (1) ตรวจสอบคุณลักษณะและประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มว่ามี ความคล้ายคลึงกันหรือไม่ (Homogeneous Group) (2) ตรวจสอบสถานที่สนทนากลุ่มว่าเป็นอิสระและปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอกหรือไม่ และ (3) ตรวจสอบผู้ดำเนินการสนทนา ใน

เรื่องความสามารถในการใช้ภาษา และความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ได้เป็นอย่างดีหรือไม่ (เบญจา ยอดดำเนิน แอ็ดดิทจ์; บุปผา ศิริวิทย์ และวาทีนี้ บุญชะลักษ์. 2536 : 97) ต่อจากนั้น ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความรับรองของข้อมูลที่บันทึกไว้ด้วยการตรวจสอบกับเทปบันทึกเสียงซ้ำหลังการสนทนากลุ่มเสร็จสิ้นลงทุกครั้ง ภายหลังจากนั้นตรวจสอบกับแนวคำถามที่ได้จัดทำไว้ร่วมกับนิสิตกับผู้วิจัยในแบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมในระดับคน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป กับในระดับกลุ่มคน ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงตรวจสอบความวางใจของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มด้วยการสุ่มสัมภาษณ์สมาชิกชุมชน และนิสิตที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในประเด็นสำคัญ ๆ เท่านั้น เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและให้ความคิดเห็นต่อความถูกต้องของข้อมูลด้วย

(4) ตรวจสอบความรับรองและความวางใจของข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต ด้วยการตรวจสอบความรับรองของข้อมูลที่บันทึกไว้กับแนวคำถามที่ได้จัดทำไว้ร่วมกับนิสิต ต่อจากนั้นจึงตรวจสอบความวางใจของข้อมูลที่ได้กับนิสิตผู้บันทึกผลการเรียนรู้อีกครั้ง

(5) ตรวจสอบการถ่ายโอนข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยดำเนินการด้วยการแสดงรายละเอียดในรูปถ้อยคำพรรณนาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคล้ายคลึงระหว่างสถานที่ทำการศึกษา สถานการณ์ และบุคคลในบริบทที่ศึกษาวิจัยทุกกรอบของการศึกษาจิตวิทยาสังคมในระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน เพียงพอให้ผู้อ่านรายงานการศึกษาวิจัยได้ใช้ดุลยพินิจตัดสินความเป็นไปได้ในการถ่ายโอนข้อมูลการวิจัยไปสู่บริบทหรือสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

4.3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก และแบบวัดทักษะ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และตามโครงสร้าง โดยนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เป็นชุดเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยในข้อ 4.3.1 มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ตรวจสอบและตัดสินเครื่องมือการวิจัยว่ามีความสอดคล้อง ไม่แน่ใจ หรือไม่สอดคล้อง นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีแนวทางการตัดสินผลเช่นเดียวกันกับข้อ 4.3.1 ข้อ 2) ดังนี้

- ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก และแบบวัดทักษะ ให้ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบจำนวนข้อสอบในแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญาและจำนวนข้อคำถามในแบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก และจำนวนข้อคำถามในแบบวัดทักษะ ตามสัดส่วนน้ำหนักในแต่ละหัวข้อเนื้อหาในตารางวิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคม ตาราง 18 หน้า 171 ว่าวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด และเป็นไปตามสัดส่วนของการเน้นแต่ละหัวข้อเนื้อหาแล้วหรือไม่ โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถด้านสติปัญญา แบบวัดอารมณ์ ความรู้สึก และแบบวัดทักษะ นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่า IOC ได้ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญามีค่าระหว่าง 0.6-1 ค่า IOC ของแบบวัดอารมณ์ ความรู้สึกมีค่าระหว่าง 0.6-1 และค่า IOC ของแบบวัดทักษะมีค่าระหว่าง 0.8-1 ถือว่าใช้ได้ ผู้วิจัยสามารถนำไปทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย ภายหลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างแล้วต่อไป

- ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาแบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่

เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ให้ผู้เชี่ยวชาญใช้แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา การใช้ภาษามีความเหมาะสมหรือไม่ นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าระหว่าง 0.6-1 ถือว่าใช้ได้ และนำข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้กับสมาชิกชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

- ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถ

ด้านสติปัญญา แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก และแบบวัดทักษะ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโดยอาศัยดุลยพินิจพิจารณาตัดสินว่าข้อคำถามใดเป็นตัวแทนพฤติกรรมแบบใด ให้ผู้เชี่ยวชาญจับคู่กัน นำมาคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ถ้าข้อความข้อใดจับคู่กันพฤติกรรมมีค่าสูงกว่า 80% ก็ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ (ไพศาล หวังพานิช, 2531 : 180) ซึ่งผลการคำนวณของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญาได้เท่ากับ 85.56% แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึกได้เท่ากับ 85% และแบบวัดทักษะได้เท่ากับ 88.89%

- ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อคิดเห็น

และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมใน Section อื่นที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน แต่ไม่ได้ทำการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 16 คน ด้วยการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงคณบดีคณะสังคมศาสตร์เรื่องขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยกับนิสิต และภายหลังจากได้รับอนุญาตให้ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในวันที่ 15-25 มีนาคม พ.ศ. 2550 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยในข้อต่อไป

2) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยข้อ 1) ผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

- แบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา ผู้วิจัยรวบรวมคำตอบแบบทดสอบของนิสิตที่ได้มาหาค่าความยากง่ายที่พอเหมาะรายข้อ ระหว่าง 0.20-0.80 (ไพศาล หวังพานิช. 2531 : 196) ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่างค่า 0.25-0.69 ถือว่าใช้ได้ หาค่าอำนาจจำแนกกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน โดยมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ไพศาล หวังพานิช. 2531 : 192) ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่างค่า 0.25-0.75 ถือว่าใช้ได้ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถด้านสติปัญญาของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) และใช้สูตร KR20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ถือว่าใช้ได้ ผู้วิจัยสามารถนำแบบทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญาไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิตจริงได้

- แบบสอบถามวัดอารมณ์ความรู้สึก ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากนิสิตนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ที่เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ได้เท่ากับ 0.69 มีค่านิยม การรับรู้ตระหนักในคุณค่าเท่ากับ 0.77 และมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกเท่ากับ 0.78 และภาพรวม ของแบบสอบถามวัดอารมณ์ความรู้สึกทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.82 ถือว่าใช้ได้ ผู้วิจัยสามารถนำแบบสอบถามนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิตจริงได้

- แบบวัดทักษะ นำไปหาค่าความสอดคล้องกันของการสังเกตพฤติกรรมของนิสิตระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย โดยใช้สูตรของวิลเลียม เอ. สกอตต์ (William A. Scott) (ไพศาล หวังพานิช. 2531 : 143-144) ได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตอยู่ระหว่างค่า 0.83-0.98 ถือว่าใช้ได้ ผู้วิจัยสามารถนำแบบวัดทักษะนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิตจริงได้

- แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพเพิ่มความเชื่อถือได้ตามแนวทางที่องอาจ นัยพัฒน์ (2549 : 11-14) นำเสนอไว้ 4 ด้าน คือ ความวางใจ การถ่ายโอน ความเชื่อใจ และความรับรอง เช่นเดียวกันกับที่ใช้ในข้อ 4.3.1 ข้อ 6) เป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพิ่มเติมความเชื่อถือได้ก่อนที่จะนำข้อมูลไปวิเคราะห์

5. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

5.1 ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

5.1.1 ผู้วิจัยจัดปฐมนิเทศผู้ช่วยผู้วิจัยให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งแบ่งบทบาทหน้าที่ ขั้นตอน การปฏิบัติการกิจในฐานะผู้ช่วยผู้วิจัย ซึ่งแจกเอกสารเครื่องมือการวิจัยที่ผู้ช่วยผู้วิจัยจะต้องใช้สังเกตพฤติกรรมของนิสิต และบันทึกผลที่ได้ลงใน

เอกสารเครื่องมือการวิจัย พร้อมเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย ตลอดจนการสะท้อนผลและแจ้งกำหนดการการปฏิบัติของผู้ช่วยผู้วิจัยให้รับทราบข้อมูลในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2550

5.1.2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทีมนิสิตตอบแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา ภายในเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที และตอบแบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก ภายในเวลา 30 นาที ในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2550 ได้แบบทดสอบและแบบสอบถามจำนวน 52 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

5.1.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทีมนิสิตแสดงออกมาให้สังเกตได้ด้วยแบบวัดทักษะขณะทำกิจกรรมกลุ่มอภิปรายปัญหาของวัยรุ่นในปัจจุบันและแนวทางการแก้ไขปัญหาคำหนดไว้ภายในเวลา 30 นาที พร้อมสรุปผลที่ได้นำเสนอกับเพื่อนในชั้นเรียนภายในเวลา 10 นาที ในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2550 ได้แบบวัดทักษะจำนวน 52 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

5.2 ขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

5.2.1 ขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

1) รอบที่ 1 : ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตและสังเกตได้ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต (1) ปฏิบัติใบงานที่ 1 ในวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 96.15 ของประชากรนิสิต (2) ปฏิบัติใบงานที่ 2 ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต (3) ขณะฝึกปฏิบัติทดลองสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต (4) รวบรวมจากเอกสารแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิตในชั้นเรียน ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต (5) ขณะกลุ่มนิสิตนำเสนอผลการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลที่ได้จากการศึกษาสมาชิกชุมชนยาตองแลงเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิตและกับอาจารย์ในชั้นเรียน ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต (6) รวบรวมจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิตในชุมชน ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และ (7) รวบรวมขณะกลุ่มนิสิต ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้ร่วมกันสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตองแลงและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ในรอบที่ 2 ร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 และวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ภายหลังเสร็จสิ้นการนำเสนอผลการศึกษาคิจวิทยาสังคมระดับบุคคลที่ได้จากการศึกษาสมาชิกชุมชนยาดองแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิตในชั้นเรียน ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ข้อ (1) - ข้อ (7) ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

2) รอบที่ 2 : ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตและสังเกตได้ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต (1) ปฏิบัติในงานที่ 3 ในวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 98.08 ของประชากรนิสิต (2) ปฏิบัติในงานที่ 4 ในวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต (3) ขณะฝึกปฏิบัติทดลองจัดสนทนากลุ่มศึกษาคิจวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 (4) รวบรวมจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิตในชั้นเรียน ในวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต (5) ขณะกลุ่มนิสิตนำเสนอผลการศึกษาคิจวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับสมาชิกชุมชนยาดอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิตและกับอาจารย์ในชั้นเรียน ในวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต (6) รวบรวมจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิตในชุมชน ในวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และ (7) รวบรวมขณะกลุ่มนิสิต ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยได้ร่วมกันสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาดองและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ในรอบที่ 3 ร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนภายหลังเสร็จสิ้นการนำเสนอผลการศึกษาคิจวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับสมาชิกชุมชนยาดองแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิตในชั้นเรียน วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ข้อ 1) - ข้อ 7) ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

3) รอบที่ 3 : ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และสังเกตได้ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต (1) ปฏิบัติในงานที่ 5 ในวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 96.16 ของประชากรนิสิต (2) ปฏิบัติในงานที่ 6 ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 98.08 ของประชากรนิสิต (3) ขณะฝึกปฏิบัติทดลองจัดสนทนากลุ่มศึกษาคิจวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 (4) รวบรวมจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิตในชั้นเรียน ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 51 คน คิดเป็น ร้อยละ 98.08 ของประชากรนิสิต (5) ขณะกลุ่มนิสิตนำเสนอ

ผลการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับสมาชิกชมรม ออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟิสต์แดนซ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิตและกับอาจารย์ ในชั้นเรียน ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของ ประชากรนิสิต (6) รวบรวมจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิตในชุมชน ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และ (7) รวบรวมขณะกลุ่มนิสิต ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้ร่วมกัน สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรม ออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟิสต์แดนซ์ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การประเมินความ ต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้อบรมใหม่ของภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ร่วมกันทั้ง ในชั้นเรียนและในชุมชน วันที่ 22 และ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ภายหลังเสร็จสิ้นการ นำเสนอผลการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับสมาชิก ชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟิสต์แดนซ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนิสิตในชั้นเรียน ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้อ้างอิง (1) – ข้อ (7) ไปจัดกระทำกับ ข้อมูลต่อไป

5.2.2 ขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน

1) รอบที่ 1 : ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะของ บัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ และผลการ ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นของนิสิตและสมาชิกชมรมฯ ด้วยแบบสังเกต พฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และแบบสังเกต พฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต (1) ขณะเข้าสัมภาษณ์เจาะลึก สมาชิกชมรมฯ ศึกษาศาสตร์จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ณ บ้านพัก ในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 ต่อกลุ่มนิสิต จำนวน 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน รวม 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของ ประชากรนิสิต ได้สมาชิกชมรมฯ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนกลุ่ม นิสิต (2) รวบรวมจากเอกสารแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาศาสตร์จิตวิทยาสังคม ระดับบุคคลที่กลุ่มนิสิตได้ช่วยถอดเทปบันทึกผล จำนวน 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้ 10 ฉบับเท่ากับจำนวนกลุ่มนิสิต คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวน กลุ่มนิสิต และ (3) รวบรวมขณะกลุ่มนิสิต สมาชิกชมรมฯ และผู้วิจัยร่วมกันสะท้อนผล คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ใน ชุมชนรอบใหม่ในรอบที่ 2 ร่วมกัน ภายหลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์เจาะลึกสมาชิกชมรมฯ ยาดองที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ณ ศูนย์กลางของชมรมฯ ในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 ได้ตัวแทนกลุ่มนิสิตกลุ่มละ 1 คน จำนวน 10 กลุ่ม รวมจำนวนนิสิต 10 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.00 ของจำนวนกลุ่มนิสิต และสมาชิกชมรมฯ จำนวน 10 คน เข้าร่วมสะท้อนผล

คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ข้อ (1) – ข้อ (3) ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

2) รอบที่ 2 : ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตองและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นของนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตอง ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต **(1) ขณะจัดสนทนากลุ่มศึกษา** จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้สมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน จับคู่กันให้กลุ่มนิสิต จำนวน 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน รวม 52 คน หมุนเวียนกันได้จัดสนทนากลุ่ม ได้กลุ่มสมาชิกชุมชนยาตองคิดเป็นร้อยละ 50.00 ของจำนวนกลุ่มนิสิต และได้จำนวนนิสิตคิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต **(2) รวบรวมจากเอกสารแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ** คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่กลุ่มนิสิตได้ช่วยถอดเทปบันทึกผล จำนวน 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ในวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้ 10 ฉบับ เท่ากับจำนวนกลุ่มนิสิต คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนกลุ่มนิสิต และ **(3) รวบรวมขณะกลุ่มนิสิต สมาชิกชุมชนยาตอง และผู้วิจัย** ร่วมกันสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตอง และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ ในชุมชนร่วมกันของรอบที่ 3 ภายหลังเสร็จสิ้นการจัดสนทนากลุ่มกับสมาชิกชุมชนยาตองที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้ตัวแทนกลุ่มนิสิต กลุ่มละ 1 คน จำนวน 10 กลุ่ม รวมจำนวนนิสิต 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนกลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนสมาชิกชุมชนยาตองเข้าร่วมสะท้อนผล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ข้อ (1) – ข้อ (3) ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

3) รอบที่ 3 : ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนกลุ่มตัวอย่างและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นของนิสิตและสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาต เฟลล์ท้านซ์ ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ และแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต **(1) ขณะ** จัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ณ สวนลุมพินี ในวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาต เฟลล์ท้านซ์ จำนวน 17 คน แบ่งออกเป็น 2-3 คนต่อกลุ่มให้กลุ่มนิสิต จำนวน 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน รวม 51 คน หมุนเวียนกันได้จัดสนทนากลุ่ม ได้กลุ่มสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาต เฟลล์ท้านซ์ คิดเป็นร้อยละ 60 ของ

จำนวนกลุ่มนิสิต และได้จำนวนนิสิตคิดเป็นร้อยละ 98.08 ของประชากรนิสิต (2) รวบรวมจากเอกสารแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนที่กลุ่มนิสิตได้ช่วยถอดเทปบันทึกผล จำนวน 10 กลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้ 10 ฉบับ เท่ากับจำนวนกลุ่มนิสิต คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนกลุ่มนิสิต และ (3) รวบรวมขณะกลุ่มนิสิต สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ และผู้วิจัยร่วมกันสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ในชุมชนของภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ภายหลังเสร็จสิ้นการจัดทนากลุ่มกับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ณ สวนลุมพินี ในวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้ตัวแทนกลุ่มนิสิต กลุ่มละ 1 คน จำนวน 10 กลุ่ม รวมจำนวนนิสิต 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนกลุ่มนิสิต และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ จำนวน 17 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของสมาชิกออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ข้อ (1) – ข้อ (3) รวบรวมข้อมูลที่ได้ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

5.3 ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

5.3.1 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่นิสิตตอบแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา ภายในเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที และตอบแบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก ภายในเวลา 30 นาที ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้แบบทดสอบและแบบสอบถามจำนวน 52 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของประชากรนิสิต ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

5.3.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่นิสิตแสดงออกมาให้สังเกตได้ด้วยแบบวัดทักษะขณะทำกิจกรรมกลุ่มอภิปรายปัญหาของวัยรุ่นในปัจจุบัน และแนวทางการแก้ไขปัญหาค่าหนดภายในเวลา 30 นาที พร้อมสรุปผลที่ได้นำเสนอกับเพื่อนในชั้นเรียนภายในเวลา 10 นาที ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้แบบวัดทักษะจำนวน 52 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

5.3.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลของสมาชิกชุมชนยาตองที่ตอบแบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก ในระหว่างวันที่ 2-9 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ได้แบบสอบถามรวมจำนวน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของสมาชิกชุมชนยาตองทั้งหมด และรวบรวมข้อมูลของสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ที่ตอบแบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกในระหว่างวันที่

10-24 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ได้แบบสอบถามจำนวน 17 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของสมาชิกชมรมฯ ทั้งหมด ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปจัดกระทำกับข้อมูลต่อไป

6. วิธีจัดกระทำกับข้อมูล การจัดกระทำกับข้อมูลที่ได้ในข้อ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

6.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญา แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก และแบบวัดทักษะที่รวบรวมได้ แล้วนำแบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญา มาตรวจ และให้คะแนน หลังจากนั้นตรวจสอบคุณสมบัติของนิสิตที่ตอบแบบวัดว่ามาเรียนเต็มเวลาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนทุกครั้งหรือไม่ คัดแยกออกมาได้จำนวน 45 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.54 ของประชากรนิสิต นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตที่ได้ในแต่ละรอบ จากแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิตที่ได้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน หลังจากนั้นตรวจสอบคุณสมบัติของนิสิตที่สังเกตได้ว่ามาเรียนเต็มเวลา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนทุกครั้งหรือไม่ คัดแยกออกมาได้จำนวน 45 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.54 ของประชากรนิสิต นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตด้วยการคัดแยกนิสิตที่ขาดคุณสมบัติมาเรียนไม่ครบถ้วนทุกครั้ง คัดแยกออกมา ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์และการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้รอบที่ 2 รอบที่ 3 และในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล จากแบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนและจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต เพื่อเพิ่มความเชื่อถือได้ตามแนวทางที่องอาจ นัยพัฒน์ (2549 : 11-14) นำเสนอไว้ 4 ด้าน คือ ความวางใจ การถ่ายโอน ความเชื่อใจ และความรับรอง ตามที่ได้เสนอแนวทางการตรวจสอบไว้ในหน้า 202-203

6.4 ตรวจสอบข้อมูลผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนที่ได้จากการใช้แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เพื่อเพิ่มความเชื่อถือได้ตามแนวทางที่องอาจ (องอาจ นัยพัฒน์. 2549 : 11-14) นำเสนอไว้ 4 ด้าน เช่นเดียวกันกับข้อ 6.3

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

7.1 ข้อมูลที่ได้จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

7.1.1 ภายหลังจากที่ตรวจเครื่องมือแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิตทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนรหัสตัวเลขและบันทึกผลรหัสตัวเลขลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ (SPSS)

7.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่างนิสิตโดยสร้างตารางแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

7.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมที่สังเกตได้ขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และแปลความหมายของคะแนนที่ได้โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ดังนี้

1) ทักษะการสังเกต

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 4.51-6.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการสังเกตได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งที่

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 3.01-4.50 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการสังเกตได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง มีความต่อเนื่องค่อนข้างมากพอใช้

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 1.51-3.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการสังเกตได้เป็นครั้งคราว ขาดความต่อเนื่องมากต้องปรับปรุง

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 0.00-1.50 หมายถึง นิสิตไม่มีการปฏิบัติทักษะการสังเกตเลยไม่ดี

2) ทักษะทางสังคม

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 22.51-30.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะทางสังคมได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งที่

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 15.01-22.50 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะทางสังคมได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง มีความต่อเนื่องค่อนข้างมากพอใช้

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 7.51-15.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะทางสังคมได้เป็นครั้งคราว ขาดความต่อเนื่องมากต้องปรับปรุง

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 0.00 - 7.50 หมายถึง นิสิตไม่มีการปฏิบัติทักษะทางสังคมเลยไม่ดี

3) ทักษะการทำงานกลุ่ม

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 18.01-24.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่มได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งที่

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 12.01-18.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่มได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง มีความต่อเนื่องค่อนข้างมากพอใช้

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 6.01-12.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่มได้เป็นครั้งคราว ขาดความต่อเนื่องมากต้องปรับปรุง

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 0.00 - 6.00 หมายถึง นิสิตไม่มีการปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่มเลยไม่ดี

4) ทักษะการแก้ไขปัญหา

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 24.76-33.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหาได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งที่

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 16.51-24.75 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหาได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง มีความต่อเนื่องค่อนข้างมากพอใช้

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 8.26-16.75 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหาได้เป็นครั้งคราว ขาดความต่อเนื่องมากต้องปรับปรุง

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 0.00 - 8.25 หมายถึง นิสิตไม่มีการปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหาเลยไม่ดี

5) ทักษะการทำงาน

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 18.01-24.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการทำงานได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งที่

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 12.01-18.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการทำงานได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง มีความต่อเนื่องค่อนข้างมากพอใช้

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 6.01-12.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการทำงานได้เป็นครั้งคราว ขาดความต่อเนื่องมากต้องปรับปรุง

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 0.00 - 6.00 หมายถึง นิสิตไม่มีการปฏิบัติทักษะการทำงานเลยไม่ดี

6) ทักษะการคิดวิเคราะห์

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 13.51-18.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการคิดวิเคราะห์ได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งที่

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 9.01-13.50 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง มีความต่อเนื่องค่อนข้างมากพอใช้

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 4.51-9.00 หมายถึง นิสิตมีการปฏิบัติทักษะการคิดวิเคราะห์ได้เป็นครั้งคราว ขาดความต่อเนื่องมากต้องปรับปรุงไม่ดี

ขอบเขตคะแนนเท่ากับ 0.00-4.50 หมายถึง นิสิตไม่มีการปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหาเลย

7.1.4 ข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผล

การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

และการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ รอบที่ 2 รอบที่ 3 และภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ที่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพิ่มความเชื่อถือได้แล้ว นำข้อมูลมาแยกประเภทจัดหมวดหมู่ ได้แก่ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชนตามขั้นตอนการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน และการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ จำแนกออกมาเป็นแต่ละรอบที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามเนื้อหา (Content Analysis) โดยวิธีการหาแบบแผนพฤติกรรม (Pattern-Matching) ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ แล้วจัดกลุ่มข้อมูลนำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิด (Domain Analysis) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ (Analytic Comparison) ในแบบแผนที่เหมือนกัน และแตกต่างกัน วิเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตและสมาชิกชุมชน และการประเมินความต้องการจำเป็นในรูปของความถี่ โดยพิจารณาหลักฐานคำพูด กริยาท่าทางหรือพฤติกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้น โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

1) เกณฑ์การพิจารณาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่

เกิดขึ้นกับนิสิตและผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน ใช้มาตรฐานประเมินค่าเชิงพรรณนาดังตาราง 19 ถ้าอยู่ในระดับพอสมควรหรือสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ขณะนั้นมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ช่วยเสริมสร้างให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้และช่วยให้สมาชิกชุมชนมีการเรียนรู้เกิดขึ้นด้วย

ตาราง 19 มาตรฐานประเมินค่าเชิงพรรณนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน

มาตรฐานประเมินค่าเชิงพรรณนา			
ไม่ปรากฏหลักฐานคำพูด หรือแสดงพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้เกิดขึ้น	มีหลักฐานคำพูด หรือแสดงพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้เกิดขึ้นอยู่ในระดับเล็กน้อย	มีหลักฐานคำพูด หรือแสดงพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้เกิดขึ้นอยู่ในระดับพอสมควร	มีหลักฐานคำพูด หรือแสดงพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้เกิดขึ้นอยู่ในระดับสมบูรณ์

ที่มา : บุญเชิด ภิญโญอนันตพงศ์. (2544). การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดและวิธีการ. หน้า 160-161

- เกณฑ์การพิจารณาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตในแต่ละด้าน มีดังนี้

(1) ด้านสติปัญญา มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ คือ

- ไม่มี หลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจ มีความคิดที่ได้จากการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ตลอดจนคิดสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้เลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาเกิดขึ้นได้เลย

- มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจ หรือ มีความคิดที่ได้จากการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนหรือมีความคิดสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ประการใดประการหนึ่ง อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาเกิดขึ้นได้เล็กน้อย

- มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจ และ/ หรือมีความคิดที่ได้จากการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนหรือมีความคิดสร้างสรรค์ความรู้ใหม่สองประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาเกิดขึ้นได้พอสมควร

- มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจ มีความคิดที่ได้จากการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ตลอดจนคิดสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาเกิดขึ้นได้สมบูรณ์

(2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ คือ

- ไม่มีหลักฐานคำพูด น้ำเสียง สีหน้า สายตา กริยาที่ แสดงออกบ่งบอกว่ามีการควบคุมอารมณ์ มีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า และมี คุณลักษณะที่ควรแสดงออกเลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกเกิดขึ้นได้เลย

- มีหลักฐานคำพูด น้ำเสียง สีหน้า สายตา กริยาที่ แสดงออกบ่งบอกว่ามีการควบคุมอารมณ์ หรือมีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า หรือมี คุณลักษณะที่ควรแสดงออกประการใดประการหนึ่ง อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกเกิดขึ้นได้เล็กน้อย

- มีหลักฐานคำพูด น้ำเสียง สีหน้า สายตา กริยาที่

แสดงออกบ่งบอกว่าการควบคุมอารมณ์ และ/หรือมีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า หรือมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกสองประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ความรู้สึกเกิดขึ้นได้พอสมควร

- มีหลักฐานคำพูด น้ำเสียง สีหน้า สายตา กริยาที่

แสดงออกบ่งบอกว่าการควบคุมอารมณ์ มีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า และมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ความรู้สึกเกิดขึ้นได้สมบูรณ์

(3) ด้านทักษะ ในแต่ละทักษะมีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญคือ

- ทักษะการสังเกต มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรม

แสดงออก กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการสำรวจรับรู้ข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน และให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์เลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการสังเกตเกิดขึ้นได้เลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการสำรวจรับรู้ข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน หรือให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ได้ประการใดประการหนึ่ง อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการสังเกตเกิดขึ้นได้พอสมควร

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการสำรวจรับรู้ข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน และให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการสังเกตเกิดขึ้นได้สมบูรณ์

- ทักษะทางสังคม มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย และมีสัมพันธภาพกับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยเลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะทางสังคมเกิดขึ้นได้เลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย และมีสัมพันธภาพ
 กับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยประการใดประการหนึ่ง อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้
 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะ
 ทางสังคมเกิดขึ้นได้พอสมควร

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย และมีสัมพันธภาพ
 กับบุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้
 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะ
 ทางสังคมเกิดขึ้นได้สมบูรณ์

- ทักษะการทำงานกลุ่ม มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการ
 แสดงออก กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการจัดระเบียบการทำงานกลุ่ม การดำเนินงานอย่างมีระบบ
 และการประเมินผลเลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้
 นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะการทำงานกลุ่มเกิดขึ้นได้เลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการจัดระเบียบการทำงานกลุ่ม หรือการดำเนินงานอย่างมีระบบ หรือ
 การประเมินผลได้ประการใดประการหนึ่ง อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัด
 การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม
 เกิดขึ้นได้เล็กน้อย

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการจัดระเบียบการทำงานกลุ่ม และ/หรือการดำเนินงานอย่างมีระบบ
 หรือการประเมินผลได้สองประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการ
 เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม
 เกิดขึ้นได้พอสมควร

ง. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการจัดระเบียบการทำงานกลุ่ม การดำเนินงานอย่างมีระบบ และการ
 ประเมินผลได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการ
 เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม
 เกิดขึ้นได้สมบูรณ์

- ทักษะการแก้ไขปัญหา มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ

ได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่ามีการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ การสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่เลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นได้เลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่ามีการประเมินความต้องการจำเป็น และ/หรือการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ หรือการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ หรือการสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ หรือการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่ได้หนึ่งถึงสองประการ อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่าการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นได้เล็กน้อย

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่ามีการประเมินความต้องการจำเป็น และ/หรือการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ หรือการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ หรือการสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ หรือการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่ได้สามถึงสี่ประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นได้พอสมควร

ง. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่ามีการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ การสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่ได้ห้าจนถึงครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นได้สมบูรณ์

• ทักษะการทำงาน มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่ามีการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนาเลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะการทำงานเกิดขึ้นได้เลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการวางแผน หรือการปฏิบัติ หรือการตรวจสอบ หรือการปรับปรุงพัฒนาได้
 ประการใดประการหนึ่ง อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนา
 ขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการทำงานเกิดขึ้นได้เล็กน้อย

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการวางแผน และ/หรือการปฏิบัติ หรือการตรวจสอบ หรือการปรับปรุง
 พัฒนาได้สองถึงสามประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
 ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการทำงานเกิดขึ้นได้พอ
 สมควร

ง. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนาได้
 ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนา
 ขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการทำงานเกิดขึ้นได้สมบูรณ์

- ทักษะการคิดวิเคราะห์ มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ

ได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรม
 แสดงออก กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการศึกษาข้อมูล การตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล
 การกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล การแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด และการหา
 ความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบและข้อมูลภายในของแต่ละองค์ประกอบได้เลย
 แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของ
 บัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เกิดขึ้นได้เลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรม
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการศึกษาข้อมูล และ/หรือการตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล หรือ
 การกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล หรือการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือการหา
 ความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบและข้อมูลภายในของแต่ละองค์ประกอบได้หนึ่งถึง
 สองประการ อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้น
 มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เกิดขึ้นได้เล็กน้อย

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรม
 กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการศึกษาข้อมูล และ/หรือการตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล
 หรือการกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล หรือการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือการ
 หาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบและข้อมูลภายในของแต่ละองค์ประกอบได้สามถึง

สี่ประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้น มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เกิดขึ้นได้พอสมควร

ง. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่ามีการศึกษาข้อมูล การตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล การกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล การแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด และการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบและข้อมูลภายในของแต่ละองค์ประกอบได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้น มีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เกิดขึ้นได้สมบูรณ์

- เกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนแต่ละด้าน มีดังนี้

(1) ด้านสติปัญญา มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ คือ

- ไม่มีหลักฐานคำพูด บ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนกับนิสิตได้ มีความคิดระบุดาเหตุปัญหาคำถามความต้องการจำเป็น และการคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่แก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นได้เลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาขึ้นได้ด้วยเลย

- มีหลักฐานคำพูด บ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนกับนิสิตได้ หรือมีความคิดระบุดาเหตุปัญหาคำถามความต้องการจำเป็น หรือการคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่แก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นได้ประการใดประการหนึ่ง อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้น มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาเกิดขึ้นได้ด้วยเล็กน้อย

- มีหลักฐานคำพูด บ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนกับนิสิตได้ และ/หรือมีความคิดระบุดาเหตุปัญหาคำถามความต้องการจำเป็น หรือการคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่แก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นได้สองประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้น มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาขึ้นได้ด้วยพอสมควร

- มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนกับนิสิตได้ มีความคิดระบุดาเหตุปัญหาคำถามความต้องการจำเป็น และการคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่แก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า

การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาเกิดขึ้นได้สมบูรณ์

(2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ คือ

- ไม่มีหลักฐานคำพูด น้ำเสียง สีหน้า สายตา กริยาที่

แสดงออกบ่งบอกว่ามีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนเลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ความรู้สึกขึ้นได้ด้วยเลย

- มีหลักฐานคำพูด น้ำเสียง สีหน้า สายตา กริยาที่

แสดงออกบ่งบอกว่ามีค่านิยม การรับรู้ หรือตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนประการใด ประการหนึ่งอยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้น มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกขึ้นได้ด้วยพอสมควร

- มีหลักฐานคำพูด น้ำเสียง สีหน้า สายตา กริยาที่แสดงออก

บ่งบอกว่ามีค่านิยม การรับรู้ และตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์

(3) ด้านทักษะ ในแต่ละทักษะมีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญคือ

- ทักษะการสังเกต มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตในการสำรวจรับรู้ข้อมูล และให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์เลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการสังเกตขึ้นได้ด้วยเลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตในการสำรวจรับรู้ข้อมูล หรือให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ประการใดประการหนึ่ง อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการสังเกตขึ้นได้ด้วยเล็กน้อย

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตในการสำรวจรับรู้ข้อมูล และให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการ

จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการสังเกตขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์

• **ทักษะทางสังคม** มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการ

แสดงออกกริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ และมีสัมพันธภาพกันเลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมขึ้นได้ด้วยเลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ หรือมีสัมพันธภาพกัน **ประการใดประการหนึ่ง** อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมขึ้นได้ด้วยพอสมควร

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ และมีสัมพันธภาพกันได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นหรือเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์

• **ทักษะการทำงานกลุ่ม** มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการจัดระเบียบการทำงานกลุ่ม การดำเนินงานอย่างมีระบบ และการประเมินผลเลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มขึ้นได้ด้วยเลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการจัดระเบียบการทำงานกลุ่ม หรือการดำเนินงานอย่างมีระบบ หรือการประเมินผล **ประการใดประการหนึ่ง** อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มขึ้นได้ด้วยเล็กน้อย

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการจัดระเบียบการทำงานกลุ่ม และ/หรือการดำเนินงานอย่างมีระบบ หรือการประเมินผลได้สองประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มขึ้นได้ด้วยพอสมควร

ง. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการจัดระเบียบการทำงานกลุ่ม การดำเนินงาน

อย่างมีระบบ และการประเมินผลได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์

• ทักษะการแก้ไขปัญหา มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ

ได้แก่

ก. ไม่มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ การสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่เลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาขึ้นได้ด้วยเลย

ข. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการประเมินความต้องการจำเป็น และ/หรือการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ หรือการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ หรือการสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ หรือการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่หนึ่งถึงสองประการ อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาขึ้นได้ด้วยเล็กน้อย

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการประเมินความต้องการจำเป็น และ/หรือการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม หรือการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ หรือการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ หรือการสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ หรือการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่ได้สามถึงสี่ประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาขึ้นได้ด้วยพอสมควร

ง. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ การสรุปอ้างอิงสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่ได้ห้าจนถึงครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์

• **ทักษะการทำงาน** มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่

ก. **ไม่มี**หลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนาเลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วยเลย

ข. **มี**หลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการวางแผน หรือการปฏิบัติ หรือการตรวจสอบ หรือการปรับปรุงพัฒนาประการใดประการหนึ่ง อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วยเล็กน้อย

ค. **มี**หลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการวางแผน และ/หรือการปฏิบัติ หรือการตรวจสอบ หรือการปรับปรุงพัฒนาสองถึงสามประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วยพอสมควร

ง. **มี**หลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนาได้ครบถ้วนทุกประการ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์

• **ทักษะการคิดวิเคราะห์** มีเกณฑ์การพิจารณาที่สำคัญ

ได้แก่

ก. **ไม่มี**หลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการศึกษาข้อมูล การตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล การกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล การแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด และการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบและข้อมูลภายในของแต่ละองค์ประกอบเลย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่มีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วยเลย

ข. **มี**หลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก

กริยาท่าทางที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับนิสิตในการศึกษาข้อมูล และ/หรือการตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล หรือการกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล หรือการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบและข้อมูลภายในของแต่ละองค์ประกอบหนึ่งถึงสองประการ อยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการ

เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วยเล็กน้อย

ค. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก ปรียาทำทางที่บ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตในการศึกษาข้อมูล และ/หรือการตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล หรือการกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล หรือการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด หรือการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบและข้อมูลภายในของแต่ละองค์ประกอบได้สามถึงสี่ประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วยพอสมควร

ง. มีหลักฐานคำพูด และ/หรือมีพฤติกรรมการแสดงออก ปรียาทำทางที่บ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตในการศึกษาข้อมูล การตั้งวัตถุประสงค์ในการจำแนกข้อมูล การกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกข้อมูล การแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด และการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างองค์ประกอบและข้อมูลภายในของแต่ละองค์ประกอบได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นมีผลให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์

2) เกณฑ์การพิจารณาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชน เป็นเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเองจากการพิจารณาหลักฐานคำพูด การใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน หรือใช้ทักษะกระบวนการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องตามลำดับขั้นตอน โดยทั้งนิสิตและสมาชิกชุมชนมีการสะท้อนผลแลกเปลี่ยนความรู้ และสรุปอ้างอิงความรู้ที่ได้ร่วมกันดังนี้

- มีหลักฐานคำพูดการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนได้ไม่ถูกต้องตามขั้นตอน แสดงว่า นิสิตและสมาชิกชุมชนไม่สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้
- มีหลักฐานคำพูดการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนได้ถูกต้องตามขั้นตอน แต่นิสิตและสมาชิกชุมชนไม่มีการสะท้อนผลการแลกเปลี่ยนความรู้และสรุปอ้างอิงความรู้ที่ได้ร่วมกัน แสดงว่า นิสิตและสมาชิกชุมชนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้บ้างเล็กน้อย
- มีหลักฐานคำพูดการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนได้ถูกต้องตามขั้นตอน นิสิตและสมาชิกชุมชนมีการสะท้อนผลแลกเปลี่ยนความรู้ แต่ไม่มีการสรุปอ้างอิงความรู้ที่ได้ร่วมกัน แสดงว่า นิสิตและสมาชิกชุมชนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้พอสมควร
- มีหลักฐานคำพูดการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนได้ถูกต้องตามขั้นตอน นิสิตและสมาชิกชุมชนมีการสะท้อนผลแลกเปลี่ยนความรู้ และสรุปอ้างอิง

ความรู้ที่ได้ร่วมกัน แสดงว่า นิสิตและสมาชิกชุมชนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์

3) การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามเนื้อหา นำมาหาคำของความถี่ของหลักฐานคำพูดในแต่ละรอบเท่านั้น แล้วนำเสนอในรูปร้อยละ บรรยายสรุป พร้อมทั้งยกตัวอย่างความคิดเห็นหรือคำพูดที่สำคัญ (Quotation) ประกอบ

7.2 ข้อมูลก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม
โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

7.2.1 ภายหลังจากที่ตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก และแบบวัดทักษะ ชุดก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และให้คะแนนแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนรหัสตัวเลขและบันทึกผลรหัสตัวเลขลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ (SPSS)

7.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่างนิสิต และสมาชิกชุมชน โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

7.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลความสามารถด้านสติปัญญา โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของคะแนน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

1) ในภาพรวมของความสามารถทางสติปัญญา

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 81.00-90.00 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 90% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 72.00-80.99 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 80% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีมาก

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 63.00-71.99 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 70% ขึ้นไป อยู่ในระดับดี

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 54.00-62.99 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 60% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีพอใช้

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 54.00 ลงมา หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาไม่ผ่าน เกณฑ์ 60% อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง

2) จำแนกตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคม

- การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล

- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 32.40-36.00 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 90% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีเยี่ยม
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 28.80-32.39 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 80% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีมาก
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 25.20-28.79 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 70% ขึ้นไป อยู่ในระดับดี
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 21.60-25.19 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 60% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีพอใช้
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 21.60 ลงมา หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาไม่ผ่าน เกณฑ์ 60% อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง

- การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 25.20-28.00 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 90% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีเยี่ยม
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 22.40-25.19 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 80% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีมาก
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 19.60-22.39 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 70% ขึ้นไป อยู่ในระดับดี
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 16.80-19.59 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 60% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีพอใช้
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 16.80 ลงมา หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาไม่ผ่าน เกณฑ์ 60% อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง

- การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน

- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 23.40-26.00 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 90% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีเยี่ยม
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 20.80-23.39 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 80% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีมาก
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 18.20-20.79 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 70% ขึ้นไป อยู่ในระดับดี
- ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 15.60-18.19 หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาผ่าน เกณฑ์ 60% ขึ้นไป อยู่ในระดับดีพอใช้

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 15.60 ลงมา หมายถึง นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาไม่ผ่าน
เกณฑ์ 60% อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง

7.2.4 วิเคราะห์ข้อมูลวัดอารมณ์ ความรู้สึก โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของคะแนน ตามวิธีการกำหนดเกณฑ์ของเบสท์
ดัมบลิว จอห์น (Best, W. John. 1981 : 185) โดยช่วงชั้นคะแนนระหว่างความคิดเห็นที่มีแนวโน้ม
เห็นด้วย (tend to agree) กับช่วงชั้นคะแนนเห็นด้วย (agree) และช่วงชั้นคะแนนไม่มีความ
คิดเห็น (cannot say) จะมีช่วงชั้นคะแนนไม่เท่ากัน

1) ในภาพรวมของความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึก

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 70.10-80.00 หมายถึง นิสิตมีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริงได้มากที่สุด

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 50.01-70.09 หมายถึง นิสิตมีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
ความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้มาก

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 30.01-50.00 หมายถึง นิสิตมีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริงได้ปานกลาง

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 10.01-30.00 หมายถึง นิสิตมีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริงได้เล็กน้อย

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-10.00 หมายถึง นิสิตไม่มีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริงได้เลย

2) จำแนกตามความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึก

ที่เกิดขึ้น

- การควบคุมอารมณ์

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 17.51-20.00 หมายถึง นิสิตมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์
ที่เกิดขึ้นจริงได้มากที่สุด

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 12.51-17.50 หมายถึง นิสิตมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์
ที่เกิดขึ้นได้มาก

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 7.51-12.50 หมายถึง นิสิตมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์
ที่เกิดขึ้นจริงได้ปานกลาง

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-7.50 หมายถึง นิสิตมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์
ที่เกิดขึ้นจริงได้เล็กน้อย

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-2.50 หมายถึง นิสิตไม่มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์
ที่เกิดขึ้นจริงได้เลย

- คำนิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 17.51-20.00 หมายถึง นิสิตมีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า
ที่เกิดขึ้นจริงได้มากที่สุด

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 12.51-17.50 หมายถึง นิสิตมีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า
ที่เกิดขึ้นจริงมาก

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 7.51-12.50 หมายถึง นิสิตมีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า
ที่เกิดขึ้นจริงปานกลาง

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-7.50 หมายถึง นิสิตมีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า
ที่เกิดขึ้นจริงเล็กน้อย

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-2.50 หมายถึง นิสิตไม่เห็นคุณค่า ไม่รับรู้ ไม่ตระหนักใน
คุณค่าที่เกิดขึ้นจริงเลย

- คุณลักษณะที่ควรแสดงออก

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 35.01-40.00 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก
ที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 25.01-35.00 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก
ที่เกิดขึ้นจริงมาก

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 15.01-25.00 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก
ที่เกิดขึ้นจริงปานกลาง

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 5.01-15.00 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก
ที่เกิดขึ้นจริงเล็กน้อย

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-5.00 หมายถึง นิสิตไม่มีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก
ที่เกิดขึ้นจริงเลย

7.2.5 วิเคราะห์ข้อมูลวัดทักษะ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และแปลความหมายของคะแนน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

1) ทักษะการสังเกต

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 6.41-8.00 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการสังเกตได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มากที่สุด

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.81-6.40 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการสังเกตได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มาก

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.21-4.80 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการสังเกตได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว พอใช้

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.61-3.20 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการสังเกตได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เล็กน้อย
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-1.60 หมายถึง นิสิตไม่สามารถปฏิบัติทักษะการสังเกตได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เลย

2) ทักษะทางสังคม

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 32.01-40.00 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะทางสังคมได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มากที่สุด
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 24.01-32.00 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะทางสังคมได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มาก
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 16.01-24.00 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะทางสังคมได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว พอใช้
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 8.01-16.00 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะทางสังคมได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เล็กน้อย
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-8.00 หมายถึง นิสิตไม่สามารถปฏิบัติทักษะทางสังคมได้
ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เลย

3) ทักษะการทำงานกลุ่ม

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 25.61-32.00 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่ม
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มากที่สุด
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 19.21-25.60 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่ม
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มาก
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 12.81-19.20 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่ม
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว พอใช้
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 6.41-12.80 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่ม
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เล็กน้อย
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-6.40 หมายถึง นิสิตไม่สามารถปฏิบัติทักษะการทำงานกลุ่ม
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เลย

4) ทักษะการแก้ไขปัญหา

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 35.21-44.00 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหา
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มากที่สุด
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 26.41-35.20 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหา
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มาก

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 17.61-26.40 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหา
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว พอใช้
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 8.81-17.60 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหา
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เล็กน้อย
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-8.80 หมายถึง นิสิตไม่สามารถปฏิบัติทักษะการแก้ไขปัญหา
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เลย

5) ทักษะการทำงาน

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 25.61-32.00 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการทำงาน
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มากที่สุด
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 19.21-25.60 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการทำงาน
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มาก
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 12.81-19.20 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการทำงาน
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว พอใช้
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 6.41-12.80 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการทำงาน
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เล็กน้อย
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-6.40 หมายถึง นิสิตไม่สามารถปฏิบัติทักษะการทำงาน
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เลย

6) ทักษะการคิดวิเคราะห์

ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 19.21-24.00 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการคิดวิเคราะห์
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มากที่สุด
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 14.41-19.20 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการคิดวิเคราะห์
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว มาก
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 9.61-14.40 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการคิดวิเคราะห์
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว พอใช้
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.81-9.60 หมายถึง นิสิตสามารถปฏิบัติทักษะการคิดวิเคราะห์
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เล็กน้อย
ขอบเขตคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00-4.80 หมายถึง นิสิตไม่สามารถปฏิบัติทักษะการคิดวิเคราะห์
ได้ถูกต้อง/ชำนาญ คล่องแคล่ว เลย

7.2.6 ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย ความสามารถด้าน

สติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ด้านทักษะก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของ
บัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-dependent test) ที่ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติ .05 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชา จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน โดยมีเกณฑ์แสดงประสิทธิผลคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต มีดังนี้

1) **ด้านสติปัญญา** ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านสติปัญญาจาก การศึกษาจิตวิทยาสังคมของนิสิตภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) **ด้านอารมณ์ ความรู้สึก** ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้าน อารมณ์ ความรู้สึก จากการศึกษาจิตวิทยาสังคมของนิสิต ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) **ด้านทักษะ** ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านทักษะกระบวนการ ที่เกิดขึ้น อาทิ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ จากการศึกษาจิตวิทยาสังคมของนิสิต จาก การศึกษาจิตวิทยาสังคมภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของ บัณฑิตที่พึงประสงค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.2.7 วิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนภายหลังใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพข้อมูลเพิ่มความเชื่อถือ ได้แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีการเดียวกับข้อ 7.1.4 หน้า 213-214 โดยใช้ เกณฑ์แสดงประสิทธิผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน มีหลักฐานคำพูดหรือพฤติกรรม การเรียนรู้เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ใช้มาตรฐานประเมินค่าเชิงพรรณนาดังตาราง 19 เป็นแนวทางใน การประเมินประสิทธิผลเช่นเดียวกันกับการวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิก ชุมชนขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น หน้า 220 - 225

7.2.8 ภายหลังจากวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์แสดง ประสิทธิภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเขียนรายงานการวิจัย ให้ข้อเสนอแนะ และเผยแพร่ผลการวิจัยที่ได้จากการใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้ที่พัฒนานี้ให้กับหน่วยงานที่สังกัด บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับ อุดมศึกษาต่อไป เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่รับผิดชอบ จัดการศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตอบสนองความต้องการของสังคมและ ตลาดแรงงานตามบริบทที่สถาบันอุดมศึกษานั้นตั้งอยู่ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีลำดับการนำเสนอผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2 ระยะ จำนวน 3 รอบด้วยกัน ตามลำดับดังนี้

ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความเข้าใจกับคำถามแรกเริ่ม
การวิจัย (รอบที่ 1)

ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่างๆ (รอบที่ 2)

ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาใหม่ที่ได้รวบรวมมิติต่างๆ (รอบที่ 3)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ในรูปของความถี่และร้อยละ ลักษณะการบรรยายสรุปพร้อมทั้งยกตัวอย่างความคิดเห็นสำคัญ (Quotation) ประกอบหรือตารางประกอบการบรรยาย สรุปการเรียนรู้ และประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างนิสิต

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

2.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

2.2 ผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำนวน 3 รอบ โดยในแต่ละรอบประกอบด้วยข้อมูลต่อไปนี้

- 3.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
- 3.2 ผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน
- 3.3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
- 3.4 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
%	แทน	ร้อยละ
X	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาแจกแจงแบบที่ (t)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีกระบวนการพัฒนาในลักษณะวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ตามแนวคิดของเดวิดด์ และมอร์เทิน (Greenwood, J. Davydd & Leven Morten. 1998 : 116) 2 ระยะ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน จำนวน 3 รอบ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความชัดเจนกับคำถามแรกเริ่มการวิจัย (รอบที่ 1) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน มีผลการศึกษาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 1) เพื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีผลการดำเนินการศึกษา 7 ขั้นตอนย่อย คือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ได้ผลสรุปการศึกษา ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์สรุปความหมายของคำว่า “การจัดการ” กับ “การเรียนรู้” หมายถึง กระบวนการจัดการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์หรือได้ฝึกหัดหรือได้กระทำ โดยได้รับการเสริมแรงอย่างมีประสิทธิภาพสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและประสานงานกัน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผล มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างค่อนข้างถาวรกับผู้เรียนตามขีดความสามารถที่มีได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และได้แนวคิดสำคัญในการจัดการเรียนรู้ 3 ประการ คือ (1) ต้องกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือเป้าหมายการพัฒนา (2) ต้องมีกระบวนการจัดการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ล่วงหน้า และ (3) ต้องใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ ช่วยให้ผู้วิจัยนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็นขององค์ประกอบวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งที่สมบูรณ์นั้น จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะความชำนาญ ช่วยให้ผู้วิจัยนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็นขององค์ประกอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและใช้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ด้วย

1.3 ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลต้อง (1) ใช้กระบวนการจัดการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคคล การนำ และการควบคุม มาประยุกต์ใช้ โดยต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ (2) ต้องวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเลือกรูปแบบวิธีการ และเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่ต้องคำนึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และ (3) ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับนอกชั้นเรียน รวมถึงบูรณาการสาระการเรียนรู้ด้วย โดยต้อง (1) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ (2) วิเคราะห์ผู้เรียน (3) กำหนดรูปแบบวิธีการหรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้ และ (4) ปรับและเรียบเรียงรูปแบบ วิธีการหรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้วิจัยนำแนวคิดที่ได้มาใช้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1.4 ผลการศึกษาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ได้แก่ (1) บุคคล ประกอบด้วย ผู้สอนและผู้เรียน (2) วิธีการ อาทิ วิธีการนำเสนอเนื้อหาในการสอน วิธีการจัดการเนื้อหาการสอน และวิธีการจัดการหลักสูตร (3) เนื้อหาและสาระการเรียนรู้ (4) วัสดุ เครื่องมือ หรือสื่อการเรียนรู้ และ (5) งบประมาณ ช่วยให้ผู้วิจัยนำแนวคิดที่ได้มาใช่วางแผนการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1.5 ผลการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้เดิม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และแหล่งเรียนรู้ โดยองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) ส่วนนำ (2) จุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (3) สารการเรียนรู้ (4) กิจกรรมการเรียนรู้ (5) การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ (6) แหล่งเรียนรู้ และ (7) บันทึกผลการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้วิจัยนำแนวคิดที่ได้มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1.6 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา มี 4 ประเด็นสำคัญ คือ (1) การจัดสาระการเรียนรู้ ต้องจัดให้เรียนรู้ทั้งความรู้วิชาการ และความรู้ชุมชน หรือข้อมูลข้อเท็จจริง ความรู้ ความรู้สึก หรือประสบการณ์ที่พบได้จริงในชุมชนควบคู่กันไปอย่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงที่ต้องเผชิญในลักษณะบูรณาการด้วย (2) กระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนควรใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมควบคู่กับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการปฏิบัติ กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (3) ผลการเรียนรู้ควรจัดการเรียนรู้ให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะเกิดขึ้นในผู้เรียน และ (4) คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการควบคู่กับการสอน เพื่อให้ผลการเรียนรู้มีคุณภาพอย่างแท้จริง ช่วยให้ผู้วิจัยนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็นขององค์ประกอบวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการวิจัยปฏิบัติการควบคู่กับการจัดการเรียนรู้

1.7 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทย มี 3 เรื่องหลักคือ (1) ปัญหาสาระการเรียนรู้ (2) ปัญหากระบวนการเรียนรู้ และ (3) ปัญหาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในบัณฑิตไทย โดยมีสาเหตุของปัญหาดังกล่าวอยู่ที่ผู้สอนมุ่งเน้นการสอนมากกว่าการเรียนรู้ มุ่งเน้นถ่ายทอดความรู้มากกว่าทำให้บัณฑิตสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง การจัดสาระการเรียนรู้มุ่งเน้นความรู้วิชาการ ขาดความเชื่อมโยงกับความรู้ปฏิบัติ การเรียนรู้ไม่สัมผัสสภาพสังคมจริง เรียนในชั้นเรียนเป็นหลัก ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันน้อย ขาดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้กับบุคคลในชุมชน ขาดการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง สืบเนื่องจากกระบวนการทัศน์ของผู้สอนที่สนับสนุนให้ผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามระบบความเชื่อที่มีอยู่ในทฤษฎีกลุ่มปรนัยนิยม มีความจำเป็นต้องปรับระบบความเชื่อพื้นฐานเสียใหม่ให้อยู่ในทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จะช่วยให้ผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มุ่งเน้นการบรรยาย ถ่ายทอดความรู้เป็นหลักได้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ต้อง

ออกแบบจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีกระบวนการสร้างความรู้ควบคู่กับกระบวนการทางสังคมด้วยการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน จากแนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิด คือ (1) แนวคิดกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันหรือใช้แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันทดแทน ควบคู่กับ (2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ นำกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ในชุมชนนี้มาออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับในชั้นเรียน สอดคล้องกับการจัดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน สาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิดดังกล่าว สามารถช่วยแก้ไขสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้สามารถผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพได้

1.8 ผลการศึกษาที่ได้จากข้อ 1.1 – 1.7 ผู้วิจัยได้นำมาเป็นพื้นฐานความรู้ เขียนสาระที่จำเป็นในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ (2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5) สาระการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ (7) การวัดประเมินผลรูปแบบ และ (8) แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนใช้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องได้นำข้อบ่งชี้ที่ได้มาวิเคราะห์กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เจาะลึกอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม จำนวน 4 คน และจากการจัดสนทนากลุ่มกับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม จำนวน 6 กลุ่ม ๆ ละ 4-7 คน นั้น ได้สะท้อนให้เห็นว่าคุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ ความคิดทุกข้อบ่งชี้ ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ค่านิยม การรับรู้ตระหนักในคุณค่า และคุณลักษณะที่ควรแสดงออกทุกข้อบ่งชี้ และด้านทักษะเกือบทุกทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม ทักษะการทำงาน ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการแก้ไขปัญหา ยกเว้นทักษะการสังเกต มีเนื้อหาเกี่ยวข้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและสามารถช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนิสิตได้พอสมควรถึงมากในด้านสติปัญญา ส่วนด้านอารมณ์ ความรู้สึกได้ค่อนข้างมากถึงมากที่สุด และด้านทักษะได้มาก ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาจิตของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนต้อง (1) จัดสาระการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับสภาพจริงของธรรมชาติและชุมชน บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ (2) กระบวนการเรียนรู้ ต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน วางแผนจัดขั้นตอนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเน้นชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานในการเรียนรู้ เน้นการศึกษาค้นคว้า การคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติ และสร้างค่านิยมในการปฏิบัติ และ (3) ผลการเรียนรู้ ต้องเน้นการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด หรือด้านสติปัญญา ด้าน

อารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทั้ง 3 ด้าน ก่อเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ช่วยให้ผู้วิจัยนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนสาระที่จำเป็นขององค์ประกอบ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริม มาพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสม และวางแผนจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังบรรลุ

3. ผลการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องสร้างภายใต้ทฤษฎีและแนวคิดที่ผู้วิจัยเชื่อถือ กำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ออกเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5) สาระการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ (7) การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ (8) แหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการสังเกตธรรมชาติของผู้เรียน และประสิทธิผลของวิธีสอนที่ผู้วิจัยเลือกใช้ มีกระบวนการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และวิธีสอน นำเสนอพรรณนาไว้ในรูปแบบเชิงภาษา โดยสรุปนำเสนอในรูปแบบเชิงแผนผัง ควบคู่กับใช้เป้าหมายการจัดการศึกษา เลือกใช้รูปแบบเชิงปะทะสังสรรค์ และรูปแบบเชิงการจัดกระทำ ข้อมูล รวมอยู่ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นด้วย เพื่อจูงใจผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ ก่อเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้วิจัยต้องดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเชื่อถือควบคู่กับการสังเกตผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา

4. ผลการศึกษาแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มี 3 แนวคิด ได้แก่ (1) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์แนวคิดทั้งสามมาวิเคราะห์หาข้อบ่งชี้ได้แนวทางการจัดสาระการเรียนรู้ในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นความรู้วิชาการหรือประสบการณ์ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงกับความรู้ชุมชนหรือสถานการณ์ที่ต้องเผชิญในชุมชน โดยสถานการณ์ประสบการณ์ ความรู้วิชาการต้องมีความหลากหลาย มีความหมายต่อการเรียนรู้ ส่วนกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (3) ปฏิบัติการแก้ไขปัญหา มีการปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน (4) การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ (5) การสรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ที่สร้างสรรค์ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ เป็นวงจรต่อเนื่องเข้าสู่ขั้นตอนที่ 1-5 รอบใหม่ สำหรับผลการเรียนรู้ที่ได้ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะได้

นำข้อบ่งชี้ที่ได้ไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์สอดคล้องกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชา
จิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ และข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ พบว่า มีเนื้อหา
สอดคล้องครอบคลุมข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์จำนวนมาก
และมีเนื้อหาสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์จำนวน
ค่อนข้างมาก

นอกจากนี้เมื่อนำสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่ได้จาก
แนวคิดทั้งสามมาวิเคราะห์ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน หาข้อบ่งชี้รูปแบบ/
วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริม ได้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเป็นหลัก
ควบคู่ผสมผสานกับรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง รูปแบบการ
เรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง เสริมด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอร์ โดย
ต้องจัดรูปแบบวิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในชั้นเรียนให้เชื่อมโยงสอดคล้องกันกับใน
ชุมชนด้วย

5. ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยในประเทศ การใช้ชุมชนเป็น
แหล่งเรียนรู้ยังใช้ทัศนะของนักสังคมวิทยาในฐานะหน่วยทางสังคมที่มีอาณาบริเวณขอบเขต
ชัดเจนเป็นหลัก ยังขาดการใช้ในชุมชนทัศนะอื่น ๆ โดยเฉพาะชุมชนในฐานะประชาสังคม ซึ่ง
เป็นชุมชนที่เน้นความรู้สึกของสมาชิกต้องเป็นหนึ่งเดียว เน้นคุณธรรมจริยธรรม ตระหนักใน
สิ่งที่เป็นไปได้ไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่อาณาเขต เป็นชุมชนที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และ
ส่งผลให้ชุมชนมีการพัฒนาแบบยั่งยืนด้วย ทำให้ขาดประสบการณ์ที่หลากหลาย ยังไม่ได้มีการ
นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาชุมชนไปทดลองใช้ในชุมชนใหม่หรือสถานการณ์ใหม่ ๆ นอกจากนี้
การนำเทคนิค AIC (Appreciation Influence Control) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนมาใช้ทุก
ขั้นตอนในการจัดการศึกษา ยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงขาดการสร้างความรู้สึกของ
ชุมชนในการเป็นภาคีความร่วมมือ (Community Partnership) และยังขาดการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ความรู้ที่เป็นประสบการณ์ที่เน้นการปฏิบัติของชุมชน กับความรู้วิชาการของนักศึกษาทำ
ให้นักศึกษาขาดการเชื่อมโยงต่อยอดเสริมความรู้ที่ทั้งสองฝ่ายมีที่จะช่วยให้สร้างความรู้ใหม่ขึ้น
ได้ ตลอดจนนำไปสู่ความรู้สึกผูกพัน ตระหนักเห็นคุณค่าต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับ และ
สามารถกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมระหว่างนักศึกษาและบุคคลในชุมชนได้

ส่วนงานวิจัยต่างประเทศนั้นพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
มีปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) โครงสร้างของ
สถาบันการศึกษา (2) ความเชื่อของอาจารย์ผู้สอน และ (3) การปฏิบัติและประสบการณ์ที่
ผู้เรียนควรได้รับ โดยผู้เรียนจะมีความเข้าใจและมีการพัฒนาทักษะเกิดขึ้นโดยเฉพาะ (1) ทักษะ
การติดต่อสื่อสาร (2) ภาวะผู้นำและความเป็นพลเมือง และ (3) การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียน
จะเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้เกี่ยวกับ (1) กระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีวิธีการที่หลากหลายในการ
เรียนรู้ (2) ได้เรียนรู้วิชาการควบคู่กับการทำงานในสถานการณ์จริง (3) รับรู้ว่าชุมชนเป็นแหล่ง

เรียนรู้ และทรัพยากรที่มีชีวิตที่สำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และ (4) หยั่งรู้เข้าใจหลักสูตรของสถาบันการศึกษาที่ได้ศึกษามากขึ้น สามารถช่วยเชื่อมโยงการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับชุมชนตามบริบทจริงได้ สามารถนำประเด็นปัญหาของชุมชนเข้ามาศึกษาเรียนรู้ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ส่วนงานวิจัยที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน พบว่า ระยะเวลาการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย สืบเนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์แต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไป จึงควรให้ผู้เรียนได้นำผลการเรียนรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ด้วย ให้มีประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ได้รับการปฏิบัติซ้ำอย่างเพียงพอ และมีกิจกรรมการสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วย

6. สรุปผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาที่ได้จากข้อ 1-5 มาเขียนสาระที่จำเป็นพอสังเขปในแต่ละองค์ประกอบของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ (2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5) สาระการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ (7) การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ (8) แหล่งเรียนรู้ รายละเอียดของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นศึกษาได้ในบทที่ 2 หน้า 140-148

7. ผลการประสานงานกับชุมชน ศึกษาชุมชน เตรียมชุมชน และประชุมร่วมกับชุมชน ได้ผลสรุปการศึกษา โดยมีรายละเอียดของข้อมูลศึกษาได้ในบทที่ 3 หน้า 160-166 ที่สำคัญคือ **ผลการประสานงานกับชุมชน** ได้คัดเลือกชุมชนที่ใช้เป็นฐานการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา 4 ข้อ คือ (1) การเข้าถึงชุมชน (2) ขนาดของชุมชน (3) มีกรรมการชุมชนชัดเจน และ (4) ชุมชนมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ชุมชนยาตอง ซอยเอกมัย 13 ถนนสุขุมวิท 63 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนในทัศนะของนักสังคมวิทยา และได้ชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์แดนซ์ ณ สวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนตามรูปแบบประชาสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาชุมชนของนิสิต พร้อมขั้นตอนและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้ประธาน คณะกรรมการชุมชน ยาตอง และประธาน คณะกรรมการชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์แดนซ์เข้าใจ และร่วมกันคัดเลือกสมาชิกชุมชนที่มีความเต็มใจและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนให้กับนิสิต **ผลการศึกษาชุมชนทั้ง 2 แหล่งเรียนรู้** พบปัญหาของชุมชนยาตองที่สำคัญ อาทิ ปัญหาการโดนไล่ที่อยู่อาศัย ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาลมพิษ ปัญหาความเสี่ยงในการเกิดอัคคีภัย และปัญหา ยาเสพติดในชุมชน ในขณะที่ชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์แดนซ์ มีปัญหาด้านสถานที่ออกกำลังกายไม่มีที่กำบังแดดและฝน และปัญหาความขัดแย้งทางความคิดและการกระทำบ้างเล็กน้อย ส่วนผลการเตรียมชุมชน ได้มีสมาชิกชุมชนที่คัดเลือกไว้เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจ เป้าหมาย กิจกรรม สาระการเรียนรู้ของการศึกษาจิตวิทยาสังคม พร้อมสาธิตวิธีการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำของสมาชิกชุมชนที่ต้อง

ปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มนิสิต และประชุมปรึกษาร่วมกับสมาชิกชุมชน เพื่อกำหนดวัน เดือน ปี และสถานที่ที่เหมาะสมทั้ง 3 รอบ ที่จะนำนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมในชุมชน โดยรอบที่ 1 ได้วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 เวลา 9.30 – 12.30 น. ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ บุคคล ณ ชุมชนยาตอง รอบที่ 2 ได้วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 เวลา 9.30 – 12.30 น. ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ณ ชุมชนยาตอง และ รอบที่ 3 ได้วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ณ ชุมมอออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ทาวน์

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีผลการดำเนินการศึกษา 7 ขั้นตอนย่อย คือ

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์ เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มี 8 องค์ประกอบ ได้ผลการพัฒนา ในแต่ละองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 : ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ของสถาบันอุดมศึกษาไทยจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาระบบการเรียนรู้ ที่เน้นความรู้สากลไม่ใช่วิธีการบริบทของสังคมไทย ขาดการเชื่อมโยงความรู้กับสภาพสังคมจริง ผู้สอนเน้นการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการบรรยายเป็นหลัก ไม่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ สืบเนื่อง จากผู้สอนมีระบบความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ ความจริงภายใต้ทฤษฎีกลุ่มปรนัยนิยม ส่งผลให้ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ไม่สมบูรณ์ มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญามากกว่า ด้านอารมณ์ ความรู้สึกและด้านทักษะ ไม่ก่อเกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ขึ้น ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนระบบความเชื่อพื้นฐานเสียใหม่อยู่ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จะทำให้มีการปรับเปลี่ยนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากวิธีการบรรยายถ่ายทอด ความรู้ที่คุ้นเคยได้

การออกแบบจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาจิตวิทยาสังคม ที่เน้นให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคม ระดับบุคคล คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนที่เป็นผลมาจากการปะทะสังสรรค์กันภายใต้ สิ่งแวดล้อมทางสังคม ต้องจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจชีวิต ความรู้ที่ควรได้รับควรเป็น ประสบการณ์ตรงที่มีการปะทะสังสรรค์กับบุคคลอื่น เชื่อมโยงการดำรงชีวิต ความเชื่อในศาสนา และนำความรู้ที่พบมาสะท้อนคุณค่าของการเป็นสมาชิกสังคมและกลุ่ม กระตุ้นให้ตระหนักถึงปัญหา สังคมและเกิดจิตสำนึกในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะต้องเผชิญในโลก การทำงาน เสริมสร้างทักษะทางสังคมและกลุ่ม แต่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนวิชา จิตวิทยาสังคมในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 4 แห่ง พบว่า (1) การจัดสาระการเรียนรู้ เป็น

บทเรียนตามลำดับเนื้อหาจากหนังสือตำราที่เกี่ยวข้อง (2) กระบวนการเรียนรู้ใช้วิธีการบรรยายเป็นหลัก และ (3) ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ไม่สมบูรณ์ เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญามากกว่า ไม่ก่อเกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้น

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องมีความสมบูรณ์ จึงจะก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งผลต่อเนื่องถึงคุณภาพของบัณฑิตที่จะจบออกไป จึงต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้วยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีแนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิด ได้แก่ (1) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนออกมา แล้วจัดให้เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน ควบคู่กับการจัดสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคมและจัดความรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการหรือสถานการณ์จริงที่พบได้ในชุมชน และประสบการณ์ที่ได้จากการปะทะสังสรรค์กับสมาชิกชุมชนมาเป็นฐานในการเรียนรู้และฝึกฝน

องค์ประกอบที่ 2 : หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ หรือวิธีการแสวงหาความรู้ความจริงในปรากฏการณ์ที่ได้พบจริงหรือในชุมชน การจัดสาระการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งความรู้วิชาการและความรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการ/ประสบการณ์ในชั้นเรียน โดยการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนต้องให้เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้ความรู้ชุมชน หรือสถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่ต้องเผชิญจริงอย่างมีความหมายในชุมชน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้คิดจำแนก คิดเชื่อมโยง สร้างความรู้ใหม่ขึ้นร่วมกันกับบุคคลที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เน้นกระบวนการจัดกระทำกับข้อมูลหรือกระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับกระบวนการทางสังคมให้ผู้เรียนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับบุคคลในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ที่วิเคราะห์ได้จากแนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิดภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (3) มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน (4) การสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ (5) การสรุปอ้างอิงสร้างความรู้ใหม่ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ เป็นวงจรอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับผู้สอนมีการวิจัยปฏิบัติการเพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น โดยทั้งผู้เรียนและบุคคลที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนจะมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ก่อเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับผู้เรียน ส่วนบุคคลนั้นก่อเกิดการกระทำทางสังคมขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 : วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้คิดเชื่อมโยงความรู้วิชาการหรือประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียนกับการเรียนรู้ความรู้ชุมชนหรือสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ สร้างความรู้ใหม่ขึ้น
2. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก สามารถควบคุมอารมณ์ มีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า มีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกได้เหมาะสม อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
3. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้
4. เพื่อช่วยให้บุคคลที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ จิตวิทยาสังคม มีอารมณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ และมีทักษะกระบวนการเกิดขึ้นจากการได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 : ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ผู้เรียน มีพฤติกรรมหรือลักษณะการแสดงออกถึงความสามารถด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้น
2. สมาชิกชุมชนที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน มีพฤติกรรม หรือลักษณะที่แสดงออกถึงความสามารถด้านสติปัญญา ต่อความรู้วิชาจิตวิทยาสังคม มีอารมณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ และมีค่านิยม รับรู้ ตระหนักในคุณค่าของความร่วมมือที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 5 : สารการเรียนรู้

1. สารการเรียนรู้ที่เป็นความรู้วิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาจิตวิทยาสังคม 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม หน่วยที่ 2 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล หน่วยที่ 3 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และหน่วยที่ 4 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน
2. สารการเรียนรู้ที่เป็นความรู้คือ ประสบการณ์ ได้แก่ (1) ทักษะกระบวนการเรียนรู้ และ (2) สถานการณ์

องค์ประกอบที่ 6 : กิจกรรมการเรียนรู้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ประกอบด้วย (1) **ขั้นนำ** เน้นสร้างบรรยากาศ สร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน จัดกิจกรรมพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึกให้ผู้เรียนมีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่าของหัวข้อที่ได้เรียนรู้ เลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างค่านิยม หรือสร้างความตระหนัก กระบวนการกลุ่ม และรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (2) **ขั้นเรียน** จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ศึกษาสารการเรียนรู้ เลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วม เทคนิคจิ๊กซอร์ และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ทั่วไป และ

ทักษะกระบวนการเรียนรู้เฉพาะวิชา โดยจัดให้เผชิญสถานการณ์ เลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ อาทิ กระบวนการคิดวิเคราะห์ หรือสร้างความคิดรวบยอด หรือสร้างความรู้ความเข้าใจ หรือการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม หรือกระบวนการคิดแก้ปัญหาควบคู่กับกระบวนการกลุ่ม และรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ โดยฝึกหัดทดลองใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนตามสถานการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียน เลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมควบคู่กับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ อาทิ กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูล กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการคิดแก้ปัญหาควบคู่กับกระบวนการกลุ่ม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสรุปความรู้ได้ โดยมีคำถามนำช่วยให้ผู้เรียนตอบคำถามสรุปความรู้ที่ได้ และ (3) **ขั้นประเมินผล** ผู้สอนประเมินผลผู้เรียน ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้และผลการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. กิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ประกอบด้วย (1) **ขั้นเตรียมการ** ผู้สอนประสานงานกับชุมชนที่ใช้เป็นฐานการเรียนรู้ ศึกษาชุมชน คัดเลือกชุมชน จัดเตรียมชุมชน ประชุม กำหนดวัน เดือน ปี และสถานที่ ให้ผู้เรียนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ และผู้สอนเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนด้วยการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันก่อนเข้าศึกษาชุมชน (2) **ขั้นเรียนในชุมชน** มีขั้นนำ กลุ่มนิสิตแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาจิตวิทยาสังคม สมาชิกชุมชนแนะนำตนเอง บรรยายประวัติชุมชน ข้อมูลทั่วไปก่อน และขั้นใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน มี 6 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน การสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ การสรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ได้ และ (3) **ขั้นประเมินผล** ผู้สอนประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และผู้สอนกับผู้เรียนและ/หรือสมาชิกชุมชนร่วมกันสะท้อนคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 7 : การวัดผลประเมินผลรูปแบบ

ใช้การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจาก (1) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ด้วยการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านสติปัญญาที่วัดด้วยแบบทดสอบ ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถการจัดการด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่วัดด้วยแบบสอบถาม และค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านทักษะที่วัดด้วยแบบวัดทักษะ ก่อน

และภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละด้านสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน มีปรากฏร่องรอยหลักฐานคำพูด หรือพฤติกรรม การเรียนรู้ออกมาตามมาตรฐานประเมินค่าเชิงพรรณนาอยู่ในระดับพอสมควรหรือสมบูรณ์

องค์ประกอบที่ 8 : แหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ได้แก่ (1) เอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาจิตวิทยาสังคม (2) ชุมชน ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนยาตอง ซอยเอกมัย 13 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร และชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ณ สวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร (3) บุคคลที่เป็นแหล่งเรียนรู้ และ (4) ปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่พบได้ ในสังคมทั่วไป

2. วิเคราะห์หลักสูตรวิชาจิตวิทยาสังคม มีรายละเอียดปรากฏอยู่ในบทที่ 3 หน้า 167-172 และได้ผลการพัฒนาดังนี้

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาวิชาจิตวิทยาสังคม ด้วยการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา จิตวิทยาสังคมควบคู่กับวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม จำนวน 4 คน รวมผู้วิจัยด้วย ได้ผลการศึกษาคัดสรรการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้วิชาจิตวิทยาสังคม หน่วยที่ 2 การศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับบุคคล หน่วยที่ 3 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และหน่วยที่ 4 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน

2.2 วิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จากจุดมุ่งหมายของวิชา จิตวิทยาสังคมที่ระบุไว้ในหลักสูตรในประมวลการสอนกับหลักสูตรวิชาโทสังคมวิทยา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2541 และข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่พึงประสงค์ที่ช่วย เสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับ นิสิต ได้แก่ (1) นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้วิชาจิตวิทยาสังคม ทุกระดับ (2) นิสิตควบคุมอารมณ์ รับรู้ ตระหนัก และเห็นคุณค่าของการศึกษาจิตวิทยาสังคมทุก ระดับ และมีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานการณ์ และ (3) นิสิตมีทักษะ กระบวนการ อาทิ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงาน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการแก้ไขปัญหา มีความชำนาญเพิ่มมากขึ้น สำหรับสมาชิก ชุมชนที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมให้กับนิสิตนั้น ควรมีผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังเกิดขึ้น ได้แก่ (1) สมาชิกชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาสังคมเกิดขึ้น (2) สมาชิก ชุมชนรับรู้เห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิต และ (3) สมาชิกชุมชนมีทักษะกระบวนการจากการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เช่นเดียวทักษะที่ เกิดขึ้นกับนิสิต

2.3 สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร นำข้อมูลที่ได้จากตารางวิเคราะห์หลักสูตรมาเทียบอัตราส่วนกับเวลาทั้งหมด ได้ผลการแบ่งเวลาสอน หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชา จิตวิทยาสังคม ใช้จำนวน 2 คาบ หรือ 6 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ใช้จำนวน 6 คาบ หรือ 18 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ใช้จำนวน 4 คาบ หรือ 12 ชั่วโมง และหน่วยที่ 4 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ใช้จำนวน 4 คาบ หรือ 12 ชั่วโมง นำมาคำนวณสร้างเครื่องมือวัดประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญาได้จำนวน 90 ข้อ แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึกได้จำนวน 20 ข้อ และแบบวัดทักษะได้จำนวน 45 ข้อ และใช้ออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นด้านสติปัญญาอันดับแรก มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การสร้างสรรค์และประเมินค่าตามลำดับ อันดับรองลงมาด้านทักษะและด้านอารมณ์ ความรู้สึกตามลำดับ และใช้เป็นแนวทางให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงตามเนื้อหาและตามโครงสร้างของเครื่องมือวัดประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วย

3. วิเคราะห์ผู้เรียน ผลการวิเคราะห์นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิภาวะสูงและมีลักษณะการเรียนรู้ 6 รูปแบบ ได้แก่ (1) แบบอิสระ (2) แบบหลีกเลี่ยง (3) แบบร่วมมือ (4) แบบพึ่งพา (5) แบบแข่งขัน และ (6) แบบมีส่วนร่วม และพบว่า นิสิตจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.54 ของประชากรนิสิตทั้งหมดมีพื้นฐานความรู้จิตวิทยาสังคมเบื้องต้น

4. การออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 หน่วยที่ 1 พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาสังคม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนเท่านั้น โดยเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความตระหนัก รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีการบรรยายสาระความรู้ รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เน้นกระตุ้นให้อภิปรายความคิดเห็น รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม

4.2 หน่วยที่ 2, 3 และ 4 การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ประกอบด้วย (1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ด้วยการเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสร้างความตระหนัก รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม รูปแบบการเรียนรู้กระบวนการปฏิบัติ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอร์ และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง และ (2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ด้วยการเลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ อาทิ กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการคิดแก้ไข

ปัญหา กระบวนการคิดวิเคราะห์ และกระบวนการกลุ่ม ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (3) มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน (4) การสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ (5) การสรุปอ้างอิงความรู้ใหม่ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่

5. วางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ มีการนำเสนอโครงสร้างของวิชาจิตวิทยาสังคม การเปิดสอน คำอธิบายรายวิชา และจุดมุ่งหมายของวิชา และองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้ระบุองค์ประกอบ (1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง/จุดประสงค์การเรียนรู้ (2) สารการเรียนรู้ (3) กิจกรรมการเรียนรู้ (4) สื่อและแหล่งเรียนรู้ (5) การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ และ (6) บันทึกผลการเรียนรู้

6. สร้างเครื่องมือการวิจัย สามารถสร้างเครื่องมือการวิจัยได้ 2 กลุ่มหลักคือ (1) เครื่องมือที่ช่วยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 3 หน้า 192-195) และ (2) เครื่องมือที่ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 3 หน้า 195-197)

7. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผลการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของทั้ง 2 กลุ่ม (มีรายละเอียดปรากฏอยู่ในบทที่ 3 หน้า 198-205) สำหรับผลการตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ระหว่าง 4.3 – 5 ดังปรากฏในตาราง 20 และค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 1 ดังปรากฏในตาราง 21

ตาราง 20 คะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

องค์ประกอบ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
	ความเหมาะสม	ความเหมาะสม
1. ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้		
1.1 มีความสมเหตุสมผล	4.5	ใช้ได้
1.2 สอดคล้องกับสภาพจริง	4.3	ใช้ได้
1.3 มีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	5.0	ใช้ได้
2. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้		
2.1 มีความเป็นไปได้	4.3	ใช้ได้
2.2 การนำไปใช้จริง	4.3	ใช้ได้
2.3 แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน	4.3	ใช้ได้
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้		
3.1 มีความชัดเจน	4.3	ใช้ได้
3.2 มีความครอบคลุม	4.5	ใช้ได้
3.3 มีความเป็นไปได้	4.5	ใช้ได้
3.4 เหมาะสมกับผู้เรียน	4.5	ใช้ได้
3.5 เหมาะสมกับสมาชิกชุมชน	4.3	ใช้ได้
4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง		
4.1 มีความเป็นไปได้	4.3	ใช้ได้
4.2 มีประโยชน์	4.5	ใช้ได้
4.3 มีความชัดเจน	4.3	ใช้ได้
4.4 เหมาะสมกับผู้เรียน	4.5	ใช้ได้
4.5 เหมาะสมกับสมาชิกชุมชน	4.5	ใช้ได้
5. สารการเรียนรู้		
5.1 ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่ต้องการ	4.8	ใช้ได้
5.2 เหมาะสมกับผู้เรียน	4.5	ใช้ได้
6. กิจกรรมการเรียนรู้		
6.1 มีความเป็นไปได้	4.8	ใช้ได้
6.2 เรียงตามลำดับขั้นตอน	4.3	ใช้ได้

ตาราง 20 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
	ความเหมาะสม	ความเหมาะสม
6.3 เสริมสร้างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.8	ใช้ได้
6.4 เหมาะสมกับผู้เรียน	4.5	ใช้ได้
6.5 เหมาะสมกับสมาชิกชุมชน	4.5	ใช้ได้
7. การวัดผลประเมินผลรูปแบบ		
7.1 ตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบได้	4.5	ใช้ได้
7.2 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมิน	4.8	ใช้ได้
7.3 มีความเป็นไปได้	4.3	ใช้ได้
8. แหล่งเรียนรู้		
8.1 สนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้	4.5	ใช้ได้
8.2 เหมาะกับการนำไปใช้จัดการเรียนรู้	4.5	ใช้ได้
8.3 เหมาะสมกับผู้เรียน	4.5	ใช้ได้

ตาราง 21 ค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ข้อที่	องค์ประกอบที่ประเมินความสอดคล้อง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1.	ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้กับหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1
2.	ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1
3.	ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1
4.	หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1
5.	หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้	1
6.	หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับการประเมินผลรูปแบบ	1

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	องค์ประกอบที่ประเมินความสอดคล้อง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
7.	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	1
8.	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	1
9.	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้	1
10.	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับการประเมินผลรูปแบบ	1
11.	สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้	1
12.	สาระการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้	1
13.	สาระการเรียนรู้กับการประเมินผลรูปแบบ	1
14.	กิจกรรมการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้	1
15.	กิจกรรมการเรียนรู้กับการประเมินผลรูปแบบ	1

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 1) ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีรายละเอียดของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ปรากฏอยู่ในตาราง 30-33 หน้า 296-312 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ปรากฏอยู่ในตาราง 34-35 หน้า 313-317 และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชนปรากฏอยู่ในหน้า 317-318 ดังนี้

1. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้นกับนิสิต

1.1 จากแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิตพบว่า **ในชั้นเรียน** นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนการปฏิบัติของทุกทักษะได้ค่อนข้างบ่อยครั้งมีความต่อเนื่องค่อนข้างมากอยู่ในระดับพอใช้ **ในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนการปฏิบัติทุกทักษะได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งของทุกทักษะอยู่ในระดับดี

1.2 จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต พบว่า **ในชั้นเรียน** ด้านสติปัญญา นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร รองลงมาได้สมบูรณ์และเล็กน้อยตามลำดับ **ในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร

รองลงมาได้สมบุรณ์มีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และเกิดการเรียนรู้เล็กน้อย มีจำนวนลดลงครึ่งหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน ส่วนด้านอารมณ์ ความรู้สึก ในชั้นเรียนนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐาน คำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้สมบุรณ์ นิสิตที่เหลือเกิดได้พอสมควร ในชุมชนนิสิตส่วนใหญ่ มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และนิสิตที่เหลือเกิด การเรียนรู้พอสมควร มีจำนวนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน สำหรับด้านทักษะ พบว่า (1) ทักษะการสังเกต ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ ได้พอสมควร และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ ในชุมชน นิสิตทุกคนมีหลักฐานบ่งบอก การกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ (2) ทักษะทางสังคม ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มี หลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และนิสิตที่เหลือเกิดขึ้นได้สมบุรณ์ ใน ชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ และนิสิตที่เหลือ เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร (3) ทักษะการทำงานกลุ่ม ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐาน บ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ ใน ชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ และนิสิตที่เหลือ เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร (4) ทักษะการแก้ไขปัญหา ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐาน บ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ ใน ชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนลดลง และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับใน ชั้นเรียน (5) ทักษะการทำงาน ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิด การเรียนรู้ได้สมบุรณ์ และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร ในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มี หลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และนิสิตที่เหลือ เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน และ (6) ทักษะการ คิดวิเคราะห์ ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้ พอสมควร และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ ในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอก การกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้ พอสมควร มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน

1.3 จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล

ในชุมชน พบว่า ด้านสติปัญญา กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ ได้พอสมควร และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก กลุ่มนิสิต ทุกกลุ่ม มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้เล็กน้อย และด้านทักษะ พบว่า (1) ทักษะ การสังเกต กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ (2) ทักษะทางสังคม กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบุรณ์ และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร (3) ทักษะการทำงานกลุ่ม กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่

มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้สมบูรณ์ และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร (4) ทักษะการแก้ไขปัญหา กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ (5) ทักษะการทำงาน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และ (6) ทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้เล็กน้อย

1.4 จากแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อน
การกระทำ พบว่า **ด้านสติปัญญา** ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่ มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่า
เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และกลุ่มนิสิตที่เหลืออย่างละครึ่งเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และ
เล็กน้อยพอ ๆ กัน ในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนกลุ่ม
เพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วนกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์เท่าจำนวนกลุ่มในชั้นเรียน และ
เกิดการเรียนรู้ได้เล็กน้อยมีจำนวนกลุ่มลดลงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน ด้าน
อารมณ์ ความรู้สึก ในชั้นเรียน และในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่า
เกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และด้านทักษะ
พบว่า (1) ทักษะการสังเกต ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่า
เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ ในชุมชน กลุ่มนิสิต
ทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ (2) ทักษะทางสังคม ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มี
หลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และกลุ่มนิสิตที่เหลือมีการเรียนรู้
เกิดขึ้นได้สมบูรณ์ ในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และกลุ่มนิสิตที่เหลือ
เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร (3) ทักษะการทำงานกลุ่ม ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มี
หลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และกลุ่มนิสิตที่เหลือมีการเรียนรู้เกิดขึ้น
ได้สมบูรณ์ ในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์
และกลุ่มนิสิตที่เหลือมีการเรียนรู้เกิดขึ้นได้พอสมควร (4) ทักษะการแก้ไขปัญหา ในชั้นเรียน
กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และกลุ่มนิสิตที่
เหลือมีการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ ในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิด
การเรียนรู้ได้พอสมควรมีจำนวนกลุ่มลดลงเล็กน้อย และกลุ่มนิสิตที่เหลือมีการเรียนรู้ได้สมบูรณ์
มีจำนวนกลุ่มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน (5) ทักษะการทำงาน ในชั้นเรียน
กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้เล็กน้อย ในชุมชน กลุ่มนิสิต
ทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และ (6) ทักษะการคิด
วิเคราะห์ ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้
พอสมควร และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ ในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มี

หลักฐานบ่งบอกการกระทำที่เกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และกลุ่มนิสิตที่เหลือมีการเรียนรู้ได้พอสมควร

2. ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตอง มีดังนี้

2.1 จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล

ด้านสติปัญญา สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และสมาชิกชุมชนยาตองที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ **ด้านอารมณ์ ความรู้สึก** สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และ**ด้านทักษะ** ได้แก่ (1) **ทักษะการสังเกตและทักษะทางสังคม** สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำที่เกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ (2) **ทักษะการทำงานและทักษะการคิดวิเคราะห์** สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำที่เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร (3) **ทักษะการทำงานกลุ่ม** สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำที่เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และสมาชิกชุมชนยาตองที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้เล็กน้อย และ (4) **ทักษะการแก้ไขปัญหา** สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำที่เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และสมาชิกชุมชนยาตองที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์

2.2 จากแบบสังเกตพฤติกรรมและการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ พบว่า **ด้านสติปัญญา** สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และสมาชิกชุมชนยาตองที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ **ด้านอารมณ์ ความรู้สึก** สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และ**ด้านทักษะ** พบว่า (1) **ทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน** สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำที่เกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และพอสมควรตามลำดับ และ (2) **ทักษะการสังเกต ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดวิเคราะห์** ไม่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำที่เกิดการเรียนรู้ขึ้น

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างพอสมควร และกลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตองที่เหลือสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิด ในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 1) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตองและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนที่ได้ในขั้นตอนที่ 3 ให้นิสิต สมาชิกชุมชนยาตองได้รับทราบข้อมูลและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน มีผลข้อสรุปที่ควรปรับปรุงรูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้องค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อและแหล่งเรียนรู้ สืบเนื่องจากกลุ่มนิสิตยังคงมี ปัญหาการจับประเด็นสำคัญ หรือสรุปใจความสำคัญที่ได้ขณสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับบุคคล กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ควรปรับปรุงด้วยการนำแผ่นภาพพลิก (Flip Chart) มาช่วยจดบันทึกผลการสรุปใจความสำคัญ เพื่อให้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านสติปัญญา และด้านทักษะ อาทิ ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้นแล้ว ยังช่วยให้สมาชิกชุมชนยาดองได้มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น มีความรู้สึกร่วมกันเป็นหุ้นส่วนและช่วยในการตรวจสอบและปรับปรุงผลการสรุปข้อมูลของกลุ่มนิสิตได้ มากยิ่งขึ้นด้วย ส่งผลต่อเนื่องให้ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาดองมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

2. การใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มนิสิตควรปรับปรุงหรือใช้กระบวนการเรียนรู้ ให้มีความสมบูรณ์ (1) ในขั้นตอนการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน นิสิตควร สัมภาษณ์เจาะลึกค้นหาสาเหตุของปัญหามีความสัมพันธ์กับเนื้อหาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล เรื่องใดเชื่อมโยงกันอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาพื้นฐานความรู้วิชาจิตวิทยาสังคมใน หน่วยที่ 1 อย่างไรบ้าง จะทำให้กลุ่มนิสิตได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น เมื่อนำข้อมูลไปจัด กระทำร่วมกัน ช่วยให้นักนิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านสติปัญญา การคิด วิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ และด้านทักษะ อาทิ ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิด วิเคราะห์เกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ยังช่วยให้สมาชิกชุมชนยาดองมีผลการเรียนรู้ เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นด้วย และ (2) ขั้นตอนการสะท้อนผลความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ กลุ่มนิสิตควรกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนยาดองได้สะท้อนวิธีการแก้ไข ปัญหาความต้องการจำเป็นแต่ละวิธีว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอย่างไร บ้างมากกว่าการอภิปรายทั่วๆ ไป เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายวิธีการ หลากหลายความคิดเห็นมากขึ้น ช่วยให้คิด เชื่อมโยงความรู้สรุปอ้างอิงวิธีการใหม่ที่ใช่แก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นร่วมกันระหว่างกลุ่ม นิสิตกับสมาชิกชุมชนยาดอง โดยเฉพาะการบันทึกผลการสะท้อนที่ได้ลงในแผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ช่วยให้ทั้งกลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาดองได้มีส่วนร่วมในการกระทำร่วมกันในการ ตรวจสอบและปรับปรุงข้อสรุปที่ได้ร่วมกันได้มากยิ่งขึ้นด้วย

ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคือได้รวบรวมมติต่าง ๆ (รอบที่ 2) มีผลการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน 4 ขั้นตอน เป็นวงจรต่อเนื่องกันรอบใหม่ ระหว่างวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการ จัดการเรียนรู้ (รอบที่ 2) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชน และประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้ใช้ในระยะแรก ในรอบที่ 1 ที่ผ่านมาก (มีรายละเอียดปรากฏอยู่ในหน้า 320-322) และมีผลการศึกษาที่สำคัญคือ

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน พบว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีความต้องการจำเป็นได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาซ้ำอีก เพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญให้กลุ่มนิสิตมากขึ้น และภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชุมชน มีความต้องการจำเป็นได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) มีความต้องการจับประเด็นหรือสรุปใจความสำคัญได้ถูกต้องมากขึ้นร่วมกันขณะสนทนากับสมาชิกชุมชนยาตอง (2) ความต้องการจำเป็นในการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ขั้นตอนการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำว่าการแก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นมีข้อดี ข้อเสีย อย่างไรบ้าง และ (3) ความต้องการจำเป็นในการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนขั้นตอน การสรุปอ้างอิงวิธีการใหม่ที่ใช้แก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นร่วมกันระหว่างกลุ่มนิสิตกับสมาชิกชุมชนยาตอง

2. การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีความต้องการจำเป็นได้รับความร่วมมือจากสมาชิกชุมชนยาตองในการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และสมาชิกชุมชนยาตองทุกคน มีความต้องการจำเป็นให้อาจารย์ผู้สอนจัดขนาดกลุ่มนิสิตเฉลี่ยจำนวน 4 คนต่อกลุ่ม เนื่องจากบ้านพักของสมาชิกชุมชนยาตองค่อนข้างคับแคบ

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในองค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ขณะฝึกปฏิบัติทดลองใช้หรือใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนต้องใช้ควบคู่กับแผ่นภาพพลิก (Flip Chart) เพื่อจดบันทึกผลการจับประเด็นใจความสำคัญ หรือสรุปใจความสำคัญ ให้นิสิตกับเพื่อนนิสิต หรือนิสิตกับสมาชิกชุมชนได้ตรวจสอบและปรับปรุงผลการสรุปข้อมูลที่ได้ถูกต้องตรงกัน และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้โดยบรรจุการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ไว้ในองค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ และองค์ประกอบสื่อและแหล่งเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหามาจากการกระทำ (รอบที่ 2) ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาใหม่ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาใหม่ มีรายละเอียดของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ปรากฏอยู่ในตาราง 30-33 หน้า 296-312 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ปรากฏอยู่ในตาราง 34-35 หน้า 313-317 และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชน ปรากฏอยู่ในหน้า 318-319 ดังนี้

1. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต

1.1 จากแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต พบว่า **ในชั้นเรียน** นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนการปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งของทุกทักษะอยู่ในระดับดี ยกเว้นทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับพอใช้ **ในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนการปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งของทุกทักษะอยู่ในระดับดี

1.2 จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต พบว่า **ในชั้นเรียน ด้านสติปัญญา** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร **ในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน **ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ในชั้นเรียน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร **ในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ มีจำนวนเพิ่มขึ้น และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน และด้านทักษะ พบว่า (1) **ทักษะการสังเกต ในชั้นเรียน และในชุมชน** นิสิตทุกคนมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ (2) **ทักษะทางสังคม ในชั้นเรียน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร **ในชุมชน** นิสิตทุกคนมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ (3) **ทักษะการทำงานกลุ่ม ในชั้นเรียน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร **ในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน (4) **ทักษะการแก้ไขปัญหา ในชั้นเรียน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้พอสมควร **ในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน (5) **ทักษะการทำงาน ในชั้นเรียน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร **ในชุมชน** นิสิตทุกคนมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และ (6) **ทักษะการคิดวิเคราะห์ ในชั้นเรียน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร **ในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร

พอสมควรตามลำดับ และ (6) ทักษะการคิดวิเคราะห์ ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร ในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ มีจำนวนกลุ่มเพิ่มขึ้น และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน

2. ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตอง มีดังนี้

2.1 จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ด้านสติปัญญา สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และสมาชิกชุมชนยาตองส่วนที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร ด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และด้านทักษะ พบว่า (1) ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ (2) ทักษะการทำงานกลุ่ม สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควรและสมาชิกชุมชนยาตองที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้เล็กน้อย (3) ทักษะการแก้ไขปัญหา สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และสมาชิกชุมชนยาตองที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร และ (4) ทักษะการคิดวิเคราะห์ สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร

2.2 จากแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ พบว่า ด้านสติปัญญา สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้สมบูรณ์ และสมาชิกชุมชนยาตองที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร ด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และด้านทักษะ พบว่า (1) ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร สมบูรณ์ และพอสมควร ตามลำดับทักษะ และ (2) ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการทำงาน ไม่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ และกลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตองที่เหลือสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดีขึ้นกว่าในรอบที่ 1

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 2) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้

สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตองและผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนที่ได้ในขั้นตอนที่ 3 ให้นิสิตและสมาชิกชุมชนยาตองได้รับทราบข้อมูลและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน มีข้อสรุปที่ควรปรับปรุงรูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. รูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ทดลองใช้ในขั้นตอนที่ 3 มีประสิทธิภาพผลช่วยให้กลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตองมีการเรียนรู้เกิดขึ้นได้สมบูรณ์มากขึ้นดีกว่าในรอบที่ 1 ให้นำรูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้นี้ไปใช้ในระยยะต่อเนื่องรอบใหม่ (รอบที่ 3) ต่อไป

2. การใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มนิสิต (1) ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน และ (2) ขั้นตอนการสะท้อนผลความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ สามารถใช้ได้สมบูรณ์มากขึ้น จึงช่วยให้ทั้งคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และสมาชิกชุมชนยาตองมีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นได้จำนวนเพิ่มขึ้น และกลุ่มนิสิตที่ยังใช้ไม่ได้ไม่สมบูรณ์ควรปรับปรุงการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 2 ขั้นตอนนี้ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นด้วย

ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคใหม่ที่ได้รับรวมมิติต่าง ๆ

(รอบที่ 3) มีผลการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน 4 ขั้นตอน เป็นวงจรต่อเนื่องกันรอบใหม่ระหว่างวันที่ 8-28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ (รอบที่ 3) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ได้ใช้ในระยะต่อเนื่องในรอบที่ 2 ที่ผ่านมา (มีรายละเอียดปรากฏอยู่ในหน้า 322-323) และมีผลการศึกษาคที่สำคัญ คือ

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน พบว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มยังมีความต้องการจำเป็นได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาซ้ำอีก เพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญให้กลุ่มนิสิตมากยิ่งขึ้น และภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชุมชน (1) มีความต้องการจำเป็นใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนควบคู่กับการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ด้วยในการจับประเด็นหรือสรุปใจความสำคัญได้ถูกต้องตามขั้นตอนขณะสนทนากับสมาชิกชุมชนในรอบใหม่ รอบที่ 3 และ (2) ขนาดของรถบัสที่ใช้เป็นพาหนะเดินทางระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับชุมชนควรมีขนาดใหญ่สามารถบรรจุนิสิตทั้งหมดได้เพียงพอ

2. การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในชุมชน พบว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม มีความต้องการจำเป็นได้รับความร่วมมือจากสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาดเฟิสต์ด้านซ์ ในการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน และสมาชิกชุมชนยาตองทุกคน มีความต้องการจำเป็นให้กลุ่มนิสิตได้ใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ต่อไปด้วย เพื่อจูงใจสมาชิกชุมชน

ได้รับฟังผลการสรุปข้อมูล และตรวจสอบผลการสรุปข้อมูลของกลุ่มนิสิตได้ สามารถปรับปรุงผลการสรุปข้อมูลได้ใหม่ถ้ากลุ่มนิสิตมีผลการสรุปข้อมูลไม่ถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ (รอบที่ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาวิทยาลัยสงฆ์สงฆ์โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีผลการพัฒนารูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ทุกองค์ประกอบเดิมเช่นเดียวกันกับที่ได้ใช้ในระยยะต่อเนื่อง (รอบที่ 2) ที่ผ่านมา เนื่องจากสามารถช่วยให้บัณฑิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์และสมาชิกชุมชนมีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ (รอบที่ 3) ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาใหม่ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาวิทยาลัยสงฆ์สงฆ์โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงและพัฒนาใหม่ มีรายละเอียดของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ปรากฏอยู่ในตาราง 30-33 หน้า 296-312 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ปรากฏอยู่ในตาราง 34-35 หน้า 313-317 และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชน ปรากฏอยู่ในหน้า 319 ดังนี้

1. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต

1.1 จากแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิตพบว่า **ในชั้นเรียนและในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนการปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งของทุกทักษะอยู่ในระดับดี ยกเว้นทักษะการสังเกตนิสิตทุกคนมีการปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี

1.2 จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต พบว่า **ในชั้นเรียน ด้านสติปัญญา** นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร **ในชุมชน** นิสิตส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน **ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ในชั้นเรียน** นิสิตส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ มีจำนวนเพิ่มขึ้น และนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร มีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในชั้นเรียน **รอบที่ 2 ในชุมชน** นิสิตทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และ**ด้านทักษะ** พบว่าทุกทักษะ**ในชั้นเรียนและในชุมชน** นิสิตทุกคนมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์

1.3 จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาวิทยาลัยสงฆ์สงฆ์ระดับกลุ่มคน **ในชุมชน** พบว่า **ด้านสติปัญญา** กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ **ด้านอารมณ์ ความรู้สึก** กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้เล็กน้อย

และด้านทักษะ พบว่า (1) ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการทำงาน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และ (2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร

1.4 จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ พบว่า ด้านสติปัญญา ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และกลุ่มนิสิตที่เหลือเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร ในชุมชนกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์และกลุ่มนิสิตที่เหลือเพียงกลุ่มเดียวเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร ในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และด้านทักษะ ในชั้นเรียนและในชุมชน พบว่า (1) ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และ (2) ทักษะการทำงานกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้เล็กน้อยและพอสมควรตามลำดับ

2. ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์แดนซ์ มีดังนี้

2.1 จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน พบว่า ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชมรมฯ ทุกคน มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และด้านทักษะ พบว่า ทุกทักษะ สมาชิกชมรมฯ มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ ยกเว้น ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการคิดวิเคราะห์ เกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร

2.2 จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ พบว่า ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชมรมฯ ทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ และด้านทักษะ พบว่า (1) ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน สมาชิกชมรมฯ ทุกคน มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ได้พอสมควร สมบูรณ์ และพอสมควร ตามลำดับทักษะ และ (2) ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดวิเคราะห์ ไม่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มและสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์แดนซ์ ทุกคน สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ (รอบที่ 3) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชน

และประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้สะท้อนผล
คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ
เฟล็กซ์แดนซ์ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สังเกตและวิเคราะห์ผลได้ทั้งในชั้นเรียน
และในชุมชนที่ได้ในขั้นตอนที่ 3 ให้นิสิตและสมาชิกชมรมฯ ได้รับทราบข้อมูล และมีการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน มีข้อสรุปที่ควรปรับปรุงรูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. รูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ทดลองใช้ในขั้นตอนที่ 3 มีประสิทธิผลช่วยให้
กลุ่มนิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และสมาชิกชมรมฯ เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา
ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะได้สมบูรณ์ ควรนำไปใช้จัดการเรียนรู้อาจารย์จิตวิทยาสังคม
ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550

2. การใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนควบคู่กับการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ยังคง
ต้องใช้ขณะฝึกปฏิบัติทดลองใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนในชั้นเรียนและในชุมชนใช้กระบวนการ
เรียนรู้ในชุมชนด้วยการปฏิบัติจริง ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ด้วย

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อาจารย์
จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของ
บัณฑิตที่พึงประสงค์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้**

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างนิสิต

ตาราง 22 จำนวนร้อยละของสถานภาพกลุ่มตัวอย่างนิสิต จำแนกตามเพศ โครงสร้างของวิชา
สังกัดคณะ และชั้นปีที่กำลังศึกษา

สถานภาพของนิสิต	จำนวน (n = 45)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	12	26.67
หญิง	33	73.33
โครงสร้างของวิชา		
วิชาเอก	15	33.33
วิชาโท	10	22.22
วิชาเลือก	20	44.45
สังกัดคณะ		
สังคมศาสตร์	21	46.66
ศึกษาศาสตร์	8	17.78
มนุษยศาสตร์	4	8.89
วิทยาศาสตร์	8	17.78
วิศวกรรมศาสตร์	4	8.89
ชั้นปีที่กำลังศึกษา		
1	9	20.00
2	33	73.33
3	1	2.22
4	2	4.45

จากตาราง 22 แสดงว่า นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โครงสร้างของวิชาที่นิสิตลงทะเบียนเรียนเป็นวิชาเลือกมากที่สุด รองลงมาเป็นวิชาเอก และวิชาโทตามลำดับ นิสิตส่วนใหญ่สังกัดคณะสังคมศาสตร์ รองลงมามีนิสิตจำนวนเท่ากันสังกัดคณะศึกษาศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ และมีจำนวนน้อยที่สุดเท่ากันสังกัดคณะมนุษยศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 รองลงมาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกชุมชน

ตาราง 23 จำนวนร้อยละของสถานภาพสมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับบุคคลให้กับนิสิตในรอบที่ 1 จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส และตำแหน่งในชุมชน

สถานภาพของสมาชิกชุมชนยาตอง (รอบที่ 1)	จำนวน (n = 10)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	1	10.00
หญิง	9	90.00
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	2	20.00
30 - 40 ปี	1	10.00
41 - 50 ปี	2	20.00
51 - 60 ปี	2	20.00
60 ปีขึ้นไป	3	30.00
อาชีพ		
รับจ้าง	3	30.00
ค้าขาย	2	20.00
แม่บ้าน	2	20.00
ไม่ได้ประกอบอาชีพจากสูงอายุ	3	30.00
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน	2	20.00
5,000 - 10,000 บาทต่อเดือน	3	30.00
สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	2	20.00
ไม่มีรายได้	3	30.00
การศึกษา		
ประถมศึกษา	8	80.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	10.00
ไม่มีการศึกษา	1	10.00

ตาราง 23 (ต่อ)

สถานภาพของสมาชิกชุมชนยาตอง (รอบที่ 1)	จำนวน (n = 10)	ร้อยละ (%)
สถานภาพสมรส		
คู่	4	40.00
หม้าย	6	60.00
ตำแหน่งในชุมชน		
สมาชิกชุมชน	4	40.00
กรรมการชุมชน	6	60.00
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
10 - 20 ปี	3	30.00
21 - 30 ปี	1	10.00
31 - 40 ปี	1	10.00
41 - 50 ปี	5	50.00

จากตาราง 23 แสดงว่า สมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับบุคคลให้กับนิสิตรอบที่ 1 เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากที่สุด รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และมีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวนเท่ากัน และมีอายุระหว่าง 30-40 ปี มีน้อยที่สุด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และไม่ได้ประกอบอาชีพจากสูงอายุ มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายและเป็นแม่บ้าน มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือนและไม่มีรายได้มีจำนวนมากที่สุด รองลงมาไม่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และสูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือนมีจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาและไม่มีการศึกษา มีจำนวนเท่ากัน มีสถานภาพสมรสเป็นหม้ายมากกว่าคู่ เป็นกรรมการชุมชนมากกว่าเป็นสมาชิกชุมชน และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด รองลงมา มีระยะเวลาระหว่าง 10-20 ปี และมีระยะเวลาระหว่าง 21-30 ปี และ 31-40 ปี มีจำนวนเท่ากันตามลำดับ

ตาราง 24 จำนวนร้อยละของสถานภาพสมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้
จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้กับนิสิตในรอบที่ 2 จำแนกตามเพศ อายุ
อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส และตำแหน่งในชุมชน

สถานภาพของสมาชิกชุมชนยาตอง (รอบที่ 2)	จำนวน (n = 10)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	1	10.00
หญิง	9	90.00
อายุ		
40 - 50 ปี	3	30.00
51 - 60 ปี	4	40.00
สูงกว่า 60 ปีขึ้นไป	3	30.00
อาชีพ		
รับจ้าง	4	40.00
ค้าขาย	2	20.00
แม่บ้าน	1	10.00
ไม่ได้ประกอบอาชีพจากสูงอายุ	3	30.00
รายได้		
5,000 - 10,000 บาทต่อเดือน	4	40.00
สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	2	20.00
ไม่มีรายได้	4	40.00
การศึกษา		
ประถมศึกษา	8	80.00
มัธยมศึกษา	1	10.00
ปริญญาตรี	1	10.00
สถานภาพสมรส		
คู่	5	50.00
หม้าย	5	50.00
ตำแหน่งในชุมชน		
สมาชิกชุมชน	4	40.00
กรรมการชุมชน	6	60.00

ตาราง 24 (ต่อ)

สถานภาพของสมาชิกชุมชนยาดอง (รอบที่ 2)	จำนวน (n = 10)	ร้อยละ (%)
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
20 - 30 ปี	2	20.00
31 - 40 ปี	1	10.00
41 - 50 ปี	7	70.00

จากตาราง 24 แสดงว่า สมาชิกชุมชนยาดองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้กับนิสิตรอบที่ 2 เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปีมากที่สุด รองลงมามีอายุระหว่าง 40-50 ปี และสูงกว่า 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่ากัน มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมาไม่ได้ประกอบอาชีพจากสูงอายุ ค้าขาย และแม่บ้านตามลำดับ มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือนและไม่มีรายได้มีจำนวนเท่ากันมากที่สุด รองลงมาสูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา รองลงมาจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาและระดับปริญญาตรีมีจำนวนเท่ากัน มีสถานภาพสมรสคู่และหม้ายมีจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นกรรมการชุมชนมากกว่าเป็นสมาชิกชุมชน และส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด รองลงมา ระหว่าง 20-30 ปี และระหว่าง 31-40 ปี ตามลำดับ

ตาราง 25 จำนวนร้อยละของสถานภาพสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟิร์สตันท์ ที่มี
ส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนให้กับนิสิตในรอบที่ 3 จำแนก
ตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส และตำแหน่งในชุมชน

สถานภาพของสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟิร์สตันท์ (รอบที่ 3)	จำนวน (n = 17)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	6	35.29
หญิง	11	64.71
อายุ		
ต่ำกว่า 40 ปี	1	5.88
40 - 50 ปี	2	11.77
51 - 60 ปี	12	70.58
สูงกว่า 60 ปีขึ้นไป	2	11.77
อาชีพ		
ธุรกิจส่วนตัว	13	76.47
แม่บ้าน	1	5.88
ข้าราชการบำนาญ	1	5.88
ไม่ได้ประกอบอาชีพจากสูงอายุ	2	11.77
รายได้		
10,000 - 50,000 บาทต่อเดือน	4	23.53
50,000 - 100,000 บาทต่อเดือน	10	58.22
สูงกว่า 100,000 บาทต่อเดือน	3	17.65
การศึกษา		
ประถมศึกษา	5	29.40
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	17.65
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	11.77
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น	3	17.65
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	1	5.88
ปริญญาตรี	2	11.77
ปริญญาโท	1	5.88

ตาราง 25 (ต่อ)

สถานภาพของสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิร์สแดนซ์ (รอบที่ 3)	จำนวน (n = 17)	ร้อยละ (%)
สถานภาพสมรส		
โสด	1	5.88
คู่	14	82.35
หม้าย	2	11.77
ตำแหน่งในชมรม		
สมาชิกชมรม	13	76.47
กรรมการชมรม	4	23.53
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม		
2 - 4 ปี	7	41.18
5 - 8 ปี	10	58.82

จากตาราง 25 แสดงว่า สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิร์สแดนซ์ ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนให้กับนิสิตรอบที่ 3 เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มากที่สุด รองลงมา มีอายุระหว่าง 40-50 ปี และสูงกว่า 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่ากัน และมีอายุต่ำกว่า 40 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รองลงมาไม่ได้ประกอบอาชีพเนื่องจากสูงอายุ เป็นแม่บ้าน และข้าราชการบำนาญ ตามลำดับ มีรายได้ระหว่าง 50,000-100,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนมากที่สุด รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 10,000-50,000 บาทต่อเดือน และสูงกว่า 100,000 บาทต่อเดือนตามลำดับ ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และปริญญาตรี จบการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาโท มีจำนวนเท่ากันตามลำดับ มีสถานภาพสมรสคู่มากที่สุด รองลงมาเป็นหม้ายและโสด ตามลำดับ เป็นสมาชิกชมรมฯ มากกว่าเป็นกรรมการชมรมฯ และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมฯ ระหว่าง 5-8 ปี มากกว่า มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม ระหว่าง 2-4 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

2.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

2.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนิสิต ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ด้านสติปัญญา ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ตาราง 26 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แสดงออกถึงความสามารถด้านสติปัญญาของนิสิต ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำแนกตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคม

ระดับการศึกษา จิตวิทยาสังคม	n	ก่อนใช้รูปแบบ			n	ภายหลังใช้รูปแบบ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
บุคคล	45	17.29	3.07	ปรับปรุง	45	26.82	2.77	ดี
คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป	45	9.40	2.89	ปรับปรุง	45	19.82	2.52	ดี
กลุ่มคน	45	9.00	2.00	ปรับปรุง	45	19.38	2.25	ดี
รวม	45	35.40	4.81	ปรับปรุง	45	65.82	4.07	ดี

จากตาราง 26 แสดงว่า นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีความสามารถด้านสติปัญญาศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ตลอดจนโดยรวมอยู่ในระดับปรับปรุง ส่วนภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาอยู่ในระดับดี

2.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนิสิต ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ตาราง 27 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แสดงออกถึงความสามารถในการจัดการ ด้านอารมณ์ ความรู้สึกของนิสิต ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำแนกตามลักษณะของอารมณ์ ความรู้สึก

ลักษณะของอารมณ์ ความรู้สึก	n	ก่อนใช้รูปแบบ			n	ภายหลังใช้รูปแบบ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การควบคุมอารมณ์	45	9.44	2.04	ปานกลาง	45	13.42	1.27	มาก
มีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า	45	12.44	1.21	ปานกลาง	45	17.40	1.46	มาก
มีคุณลักษณะที่ควรแสดงออก	45	24.84	1.62	ปานกลาง	45	33.53	2.78	มาก
รวม	45	46.73	3.16	ปานกลาง	45	64.60	3.42	มาก

จากตาราง 27 แสดงว่า นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกต่อการควบคุมอารมณ์ มีค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า มีคุณลักษณะที่ควรแสดงออกและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ นิสิตมีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึก อยู่ในระดับมาก

2.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนิสิต
ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ด้านทักษะ ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อ
วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิต
ที่พึงประสงค์

ตาราง 28 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แสดงออกถึงความสามารถด้านทักษะ
ของนิสิต ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อวิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและ
ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำแนกตามทักษะ

ทักษะ	n	ก่อนใช้รูปแบบ			n	ภายหลังใช้รูปแบบ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ทักษะการสังเกต	45	3.22	1.66	พอใช้	45	6.47	1.16	มากที่สุด
ทักษะทางสังคม	45	13.64	7.19	เล็กน้อย	45	28.47	4.77	มาก
ทักษะการทำงานกลุ่ม	45	10.56	5.77	เล็กน้อย	45	24.20	3.78	มาก
ทักษะการแก้ไขปัญหา	45	11.67	6.05	เล็กน้อย	45	29.16	5.99	มาก
ทักษะการทำงาน	45	9.42	6.09	เล็กน้อย	45	23.47	3.46	มาก
ทักษะการคิดวิเคราะห์	45	6.76	4.34	เล็กน้อย	45	17.80	2.15	มาก

จากตาราง 28 แสดงว่า นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ก่อนใช้รูปแบบ
การจัดการเรียนรู้อวิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีทักษะการสังเกตสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ชำนาญ
คล่องแคล่ว อยู่ในระดับพอใช้ มีทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไข
ปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ชำนาญ
คล่องแคล่ว อยู่ในระดับเล็กน้อย ส่วนภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อวิชาจิตวิทยาสังคม
โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มี
ทักษะการสังเกต สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ชำนาญ คล่องแคล่ว อยู่ในระดับมากที่สุด มี
ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการ
คิดวิเคราะห์ สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ชำนาญ คล่องแคล่ว อยู่ในระดับมาก

2.1.4 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถในการจัดการด้านอารมณ์ ความรู้สึก และความสามารถด้านทักษะของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อาจารย์จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ตาราง 29 ผลการทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ย ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถในการจัดการด้านอารมณ์ ความรู้สึก และความสามารถด้านทักษะของนิสิต ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อาจารย์จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ด้าน	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t
1. สติปัญญา					
ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	35.40	4.81	44	46.63*
ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	65.82	4.07		
2. อารมณ์ ความรู้สึก					
ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	46.73	3.16	44	36.78*
ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	64.60	3.42		
3. ทักษะ					
3.1 ทักษะการสังเกต					
ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	3.22	1.66	44	13.75*
ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	6.47	1.16		
3.2 ทักษะทางสังคม					
ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	13.64	7.19	44	14.58*
ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	28.47	4.77		
3.3 ทักษะการทำงานกลุ่ม					
ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	10.56	5.77	44	18.69*
ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	24.20	3.78		
3.4 ทักษะการแก้ไขปัญหา					
ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	11.67	6.05	44	17.58*
ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	29.16	5.99		

ตาราง 29 (ต่อ)

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้าน	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t
3.5 ทักษะการทำงาน					
ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	9.42	6.09	44	17.33*
ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	23.47	3.46		
3.4 ทักษะการคิดวิเคราะห์					
ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	6.76	4.34	44	18.34*
ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้	45	17.80	2.15		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 29 แสดงว่า นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านสติปัญญาศึกษาจิตวิทยาสังคม มีค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึก และมีค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะกระบวนการจากการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจัดให้นิสิตมีประสบการณ์ทุกทักษะสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างทางสถิติของค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านสติปัญญาศึกษาจิตวิทยาสังคม ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึก และค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะกระบวนการจากการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจัดให้นิสิตมีประสบการณ์ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการ

เรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ทั้ง 3 รอบ เป็นวงจรต่อเนื่องกัน ผู้วิจัยได้สอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) สมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การศึกษาศิตวิทยาสังคมระดับบุคคลให้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิต และสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การศึกษาศิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในระหว่างวันที่ 2-9 มิถุนายน พ.ศ. 2550 และ (2) สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟสท่าด้านซ์ จำนวน 17 คน ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การศึกษาศิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ในระหว่างวันที่ 10-24 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามเนื้อหาโดยหาแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ แล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิด วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบในแบบแผนที่เหมือนกันและแตกต่างกัน หาความถี่ หาค่าร้อยละ เปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชนที่เกิดขึ้นด้านสติปัญญา หน้า 220-221 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 221 และด้านทักษะ หน้า 221-225 และสรุปผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมยกตัวอย่างความคิดเห็นสำคัญ (Quotation) ประกอบได้ดังนี้

2.2.1 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การศึกษาศิตวิทยาสังคมระดับบุคคล สมาชิกชุมชนยาตองจำนวน 10 คน มีการเรียนรู้เกิดขึ้นภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นในแต่ละด้านดังนี้

1) **ด้านสติปัญญา** สมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดขึ้น ด้วยการมีหลักฐานคำพูดบอกระบุสำคัญของการศึกษาศิตวิทยาสังคมระดับบุคคลได้ 3 - 4 สาระจาก 5 สาระสำคัญที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิตกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สังคมประกิต มีคำพูดบอกระบุสำคัญ อาทิ “การเลี้ยงดูลูก” “การเลี้ยงดูหลาน” “การอบรมสั่งสอน” “การขัดเกลานิสัยใจคอ” การรับรู้ทางสังคม มีคำพูดบอกระบุสำคัญ อาทิ “รับรู้เรื่องราว” “การบอกข่าวสาร” “การได้ยินข้อมูล” “การบอกกล่าว” เจตคติ มีคำพูดบอกระบุสำคัญ อาทิ “ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ” “ความเห็นที่มีต่อสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี” แรงจูงใจทางสังคม มีคำพูดบอกระบุสำคัญ อาทิ “ความต้องการ” “ความปรารถนา” “ความอยากมี” “ความอยากได้” และอิทธิพลทางสังคม มีคำพูดบอกระบุสำคัญ อาทิ “พ่อแม่ ญาติ พี่น้อง” “ลูก หลาน” “เพื่อนฝูง” “เพื่อนบ้าน” “เพื่อนที่ทำงานร่วมกัน” มีความคิดเกิดขึ้น ด้วยการมีหลักฐานคำพูดระบุสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็นที่เผชิญได้ชัดเจน และมีสมาชิกชุมชนยาตองจำนวน 2 คน หรือร้อยละ 20.00 มีความคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่ที่ไม่เคยใช้แก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นนั้นมาก่อนได้ด้วย ดังตัวอย่างคำพูดของสมาชิกชุมชนยาตองคนหนึ่งที่ตอบคำถามของผู้วิจัยว่า “ดีค่ะ การได้คิดคำตอบแก้ไขปัญหามาของตนเองให้กับนักศึกษาช่วยให้เรา

ได้รำลึกวิธีที่ได้ใช้แก้ไขปัญหาก่อนนี้เพื่อต้องตอบคำถามว่าจะใช้วิธีการใหม่ ๆ อะไรมาแก้ปัญหา
นี้อย่างไร ก็พยายามคิดคำตอบให้นักศึกษาได้วิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ดูค่ะ”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้
ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านสติปัญญา ในบทที่ 3 หน้า 220-221 จะเห็นได้ว่า มีสมาชิกชุมชน
ยอดจองจำนวน 2 คน หรือร้อยละ 20.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจ จากการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลกับกลุ่มนิสิตได้ มีความคิดสามารถระบุนสาเหตุ
ปัญหาความต้องการจำเป็น และสามารถสร้างสรรค์วิธีการใหม่แก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็น
ได้ครบถ้วนทุกประการอยู่ในระดับสมบูรณ์ มีสมาชิกชุมชนยอดจอง จำนวน 8 คน หรือร้อยละ
80.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีความรู้ความเข้าใจ จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคม
ระดับบุคคลกับกลุ่มนิสิตได้ และมีความคิดสามารถระบุนสาเหตุปัญหาความต้องการจำเป็นได้สอง
ประการเท่านั้น อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนา
ขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยอดจองจำนวน 2 คน หรือร้อยละ 20.00 เกิดการเรียนรู้ด้าน
สติปัญญาขึ้นได้สมบูรณ์และสมาชิกชุมชนยอดจอง จำนวน 8 คน หรือร้อยละ 80.00 เกิดการเรียนรู้
ด้านสติปัญญาขึ้นได้พอสมควรด้วย ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมี
ประสิทธิผลตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยอดจองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00
ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา
ขึ้นได้ด้วย

2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชุมชนยอดจองทุกคน จำนวน 10 คน
หรือร้อยละ 100.00 มีการรับรู้และตระหนักในคุณค่าของการจัดการเรียนรู้การศึกษาจิตวิทยาสังคม
ระดับบุคคลให้กับกลุ่มนิสิต ด้วยการมีหลักฐานคำพูดตอบคำถามของผู้วิจัยไปในทิศทางที่สอดคล้อง
กันว่า มีการรับรู้และยอมรับการจัดการเรียนรู้ให้กลุ่มนิสิตได้สัมผัสภาษาถิ่นและจิตศึกษาจิตวิทยาสังคม
ระดับบุคคล มีความรู้สึกดีใจ และให้ความสำคัญของความร่วมมือที่สมาชิกชุมชนยอดจองต้องจัด
การเรียนรู้ในครั้งนี้ให้กับกลุ่มนิสิต มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญที่ได้ อาทิ “พอรู้เรื่องจากอาจารย์
ประธานว่านักศึกษามาสัมภาษณ์ ก็ไม่มีอะไร ยินดี เต็มใจ จัดบ้านคอยรับ” “ดีใจที่นักศึกษาให้
ความสำคัญที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ที่เรามีเพราะถึงแม้ว่าความรู้ของเราเพียงแค่ ป. 4 ก็ตาม แต่
ก็ผ่านโลกมามากพอให้เรียนรู้ได้ดีใจที่เป็นประโยชน์” “ยินดีให้ความร่วมมือ วันนี้ก็รออยู่ค่ะพอรู้ว่า
นักศึกษาจะมาก็ไม่ไปไหนเดี๋ยวนักศึกษากลับแล้วจึงจะไปทำธุระต่อ”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้
ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ในบทที่ 3 หน้า 221 จะเห็นได้ว่า มีสมาชิก
ชุมชนยอดจองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีการรับรู้
และตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลให้กับ
กลุ่มนิสิตได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัด

การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ความรู้สึกขึ้นได้ด้วย

3) ด้านทักษะ ในแต่ละทักษะสมาชิกชุมชนยาตองมีการเรียนรู้เกิดขึ้นได้แก่

- ทักษะการสังเกต สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตในการสำรวจรับรู้ข้อมูล ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทางหูรับฟังคำสัมภาษณ์ที่กลุ่มนิสิตได้สัมภาษณ์และใช้ประสาทสัมผัสทางปากตอบคำสัมภาษณ์ของกลุ่มนิสิต ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของชุมชนยาตอง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ชุมชนนี้เกิดขึ้นได้ 50 กว่าปีแล้ว” “คนดั้งเดิมในชุมชนเหลืออยู่ครึ่งหนึ่ง ที่เหลือเป็นพวกที่ย้ายมาจากต่างจังหวัดมา รับจ้าง มาเช่าห้องแบ่งอยู่” “คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามแต่คนพุทธก็อยู่ได้ด้วยกันดี” ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกชุมชนยาตองที่ให้กลุ่มนิสิตได้สัมภาษณ์เจาะลึก มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ได้พูดคุยบอกเล่าว่าตนเองอายุเท่าไร ทำงานอะไร มีรายได้เท่าไร” และข้อมูลปัญหาความต้องการจำเป็นที่สมาชิกชุมชนยาตองกำลังเผชิญอยู่ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ตอนนี้เรื่องที่เดือดร้อนที่สุดคือ โดนไล่ที่” “กำลังโดนไล่ที่แล้วก็มิรายได้ไม่พอยังมีหนี้สิน” และสมาชิกชุมชนยาตองทุกคนหรือร้อยละ 100.00 ได้บอกเล่าข้อมูลที่รับรู้และเผชิญอยู่ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ให้กลุ่มนิสิตได้รับรู้ โดยมีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญที่ได้สนทนากับนิสิตอย่างเปิดเผย อาทิ “ตอนนี้คนในชุมชนไม่สามัคคีกันต่างคนต่างไปไม่มีการรวมตัวกันต่อต้านเจ้าของที่”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะการสังเกต ในบทที่ 3 หน้า 221-222 จะเห็นได้ว่า มีสมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิต ในการสำรวจรับรู้ข้อมูล และให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ได้ครบถ้วนทุกประการอยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการสังเกตขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการสังเกตขึ้นได้ด้วย

- ทักษะทางสังคม สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตได้มีการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ ด้วยการแนะนำตนเองให้กลุ่มนิสิตได้รู้จัก มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ก็แนะนำชื่อ สกุล ให้นักศึกษาได้

รู้จักคะ หลังจากที่นักศึกษาแนะนำตนเองแล้วบอกให้ป้าช่วยแนะนำตนเองหน่อย” พุดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปที่กลุ่มนิสิตได้ซักถาม อาทิ “อยู่ชุมชนนี้มา 50 ปี แล้วตั้งแต่เริ่มต้นมีชุมชนนี้ใหม่ ๆ” “ค้าขายบ้าง รับจ้างบ้าง แล้วแต่ใครจะมาจ้าง รายได้ไม่แน่นอน” ภายหลังจากนั้นได้มีการกระทำร่วมกับนิสิตมีสัมพันธภาพกัน ด้วยการพุดคุยเรื่องปัญหาความต้องการจำเป็นที่สมาชิกชุมชนยาต้องกำลังเผชิญอยู่มีอะไรบ้าง พุดคุยถึงสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็น พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มนิสิตในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นตามลำดับ มีคำพุดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาได้ถามว่าตอนนี้มีปัญหาอะไรบ้าง ฉันก็บอกเค้าว่าเรื่องไล่ที่ เพราะเจ้าของที่เค้าจะนำไปพัฒนาที่มันเจริญได้ราคา ตอนนั้นก็ไปมอง ๆ ที่อยู่ใหม่แถวมีน แต่ไม่ยอมไปเพราะไกล ค้าขายไม่สะดวก ไม่คุ้มเคยเลย”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะทางสังคม ในบทที่ 3 หน้า 222 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพุดที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพและมีสัมพันธภาพกันได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมขึ้นได้ด้วย

- ทักษะการทำงานกลุ่ม สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตในการดำเนินงานอย่างมีระบบ ด้วยการตอบคำสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลที่กลุ่มนิสิตได้วางแผนการสัมภาษณ์ไว้อย่างเป็นระบบตามกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนโดยมีคำพุดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาได้ซักถามว่ามีปัญหาความต้องการเรื่องใดบ้าง เรื่องอะไรที่ส่วนที่สุด มีสาเหตุจากอะไร ก็เล่าไปบอกตามความจริง อ้อแล้วก็ถามว่ามีการแก้ไขอะไรบ้าง จะทำยังไงต่อไปอีกทำนองนี้” แล้วก็มีคำตอบคำสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาปัญหาความต้องการจำเป็นอันดับรองด้วย มีคำพุดบ่งบอกที่สำคัญที่ได้สนทนากับนิสิต “คุยเรื่องไล่ที่ แล้วก็มีการคุยเรื่องเงินทอง หนี้สินที่มีอยู่” “คุยเรื่องยาเสพติด ต่อจากเรื่องที่ต้องย้ายโดนไล่ที่”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม ในบทที่ 3 หน้า 222-223 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพุดที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการดำเนินงานอย่างมีระบบได้ประการเดียวอยู่ในระดับเล็กน้อย แสดงว่าภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาต้อง

ทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มขึ้นได้ด้วยเล็กน้อย ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไม่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ไม่ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม

- ทักษะทางแก้ไขปัญหา สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตในการประเมินความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาตอง ด้วยการระบุปัญหาความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการจำเป็น มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “คุณว่ามีปัญหาเรื่องไล่ที่ เรื่องรายได้ไม่พอ แล้วสุขภาพก็ไม่ค่อยดี” “เรื่องที่คิดว่าเร่งด่วนมากที่สุดคือ เรื่องไล่ที่ครับ” มีสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 6 คน หรือร้อยละ 60.00 มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการรับรู้เป้าหมายการสัมภาษณ์เพื่อแก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นอันดับแรกก่อน มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “อ้อ รู้ค่ะ นักศึกษาเค้าบอกว่าขอคุยเรื่องไล่ที่ก่อนเพื่อหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน” สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน หรือร้อยละ 100 สามารถระบุสาเหตุปัญหาความต้องการจำเป็นอันดับแรกได้ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “เป็นที่เช่าเค้า เจ้าของเค้าเอาคืน” “เจ้าของที่ดินต้องการที่ดินไปพัฒนาต่อ” สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตในการพูดคุยถึงการแก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นอันดับแรก แต่ไม่ได้มีการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำว่าการแก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นในแต่ละวิธีที่ใช้นั้นมีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้าง มีเพียงแต่พูดคุยอภิปรายทั่วไปถึงการแก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นที่ได้ใช้ไปแล้ว กำลังใช้ และในอนาคต จะใช้วิธีการใดเท่านั้น มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “มีการคุยเรื่องว่าฉันแก้ปัญหาระยะนี้ยังไงบ้าง จะทำยังไงต่อไป” มีสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 3 คน หรือร้อยละ 30.00 ได้มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตสรุปอ้างอิงวิธีการใหม่ที่ได้ในการแก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาตอง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “การได้คุยกับนักศึกษาเป็นเรื่องดีบางครั้งเราไม่ทันได้นึก พอเค้าให้ข้อมูลที่เรารู้บางเรื่องทำให้เราได้ข้อคิดใหม่ ... ได้เรื่องอาชีพที่ต้องไปดูว่ามีอะไรบ้างที่เราควรจะต้องศึกษาเตรียมไปทำกับที่อยู่ใหม่ที่ไกลไม่เจริญเท่าแถวนี้ เพราะยังงี้ก็ไม่มีทางเลือกแล้วต้องย้ายออกแน่” และสมาชิกชุมชนยาตองทุกคน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการประยุกต์ใช้ความรู้ศึกษาปัญหาคือความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาตองอันดับรองลงมา มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “เออ ไม่ได้คุยเรื่องเตี้ยวะนะ พอคุยเรื่องไล่ที่เสร็จ นักศึกษาก็ถามเรื่องรายได้ไม่พอก็คุยกันอย่างเปิดเผย”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะการแก้ไขปัญหา ในบทที่ 3 หน้า 223 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 3 คน หรือร้อยละ 30.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่าการกระทำ

ร่วมกับนิสิตในการประเมินความต้องการจำเป็น การรับรู้เป้าหมายการสัมภาษณ์เพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นอันดับแรกได้ มีการกระทำร่วมกับนิสิตในการพูดคุยถึงการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็น มีการสรุปอ้างอิงวิธีการใหม่ที่ได้ในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาตอง และมีการประยุกต์ใช้ความรู้ศึกษาปัญหาความต้องการจำเป็นอันดับรองลงมาได้ห้าประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ ส่วนที่เหลือจำนวน 7 คน หรือร้อยละ 70.00 มีหลักฐานบ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตในการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ศึกษาปัญหาความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาตองอันดับรองลงมาเพียงสี่ประการเท่านั้น อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาตองจำนวน 3 คน หรือร้อยละ 30.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ และที่เหลืออีกจำนวน 7 คน หรือร้อยละ 70.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาได้พอสมควร ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาขึ้นได้ด้วย

- ทักษะการทำงาน สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตในการวางแผนการทำงานล่วงหน้าเตรียมตนเองให้มีความพร้อมก่อนที่กลุ่มนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลภายหลังจากที่ได้รับทราบกำหนดการที่ผ่านการประสานงานล่วงหน้า ผ่านอาจารย์ผู้สอนและประธานชุมชนยาตอง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ก็พออาจารย์ประสานมา ประธานชุมชนมาบอก ก็ต้องจัดการตัวเองให้พร้อมด้วยการทำงานบ้านให้เสร็จก่อนที่นักศึกษาจะเข้ามาพบที่บ้านพัก” “รู้ว่านักศึกษาจะมาก็จัดบ้านถูบ้านให้สะอาด จัดบ้านให้เรียบร้อย เพื่อให้พร้อมต้อนรับนักศึกษา” และมีการกระทำร่วมกับนิสิตด้วยการปฏิบัติตามแผนและเป้าหมายการทำงานของกลุ่มนิสิตตามลำดับ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ก็พูดคุย ตอบคำถามที่นักศึกษาเตรียมมาถาม” “แลกเปลี่ยนพูดคุยปัญหาการไล่ที่ เสร็จแล้วก็คุยเรื่องยาเสพติด มีถามว่าเกิดจากอะไร ก็ตอบให้นักศึกษาเค้าได้เข้าใจ”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะการทำงาน ในบทที่ 3 หน้า 224 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานบ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตในการวางแผนการทำงานล่วงหน้าให้มีความพร้อมก่อนที่กลุ่มนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลภายหลังจากที่ได้รับทราบกำหนดการล่วงหน้าที่ผ่านการประสานจากอาจารย์ผู้สอนและประธานชุมชนยาตอง และมีหลักฐานบ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตด้วยการปฏิบัติตามแผนและเป้าหมายการทำงานของกลุ่มนิสิตเพียงสองประการเท่านั้น อยู่ในระดับพอสมควร

แสดงว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วยพอสมควร ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วย

- **ทักษะการคิดวิเคราะห์** สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตในการศึกษาข้อมูล มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญที่ได้สนทนากับนิสิต อาทิ “ตอบคำถามของนักศึกษาว่ามีปัญหาอะไรบ้าง” มีการกระทำร่วมกับนิสิตด้วยการคิดค้นหาความสัมพันธ์ของข้อมูลสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็นว่ามีความสัมพันธ์กับการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเรื่องใดบ้าง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “มีสาเหตุอะไรบ้าง” “มีอยู่หลายประการเกี่ยวกันหมดโยงกันคะ” มีการกระทำกับนิสิตในการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ อาทิ “มีการแก้ไขปัญหอย่างไรบ้าง” “ได้คิดทบทวนวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำไปแล้ว” “อ้อถามว่าอนาคตวางแผนแก้ไขปัญหาเรื่องไล่ที่อย่างไรทำนองนี้”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ในบทที่ 3 หน้า 224-225 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตในการศึกษาข้อมูล การหาความสัมพันธ์ของข้อมูลและการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์สามประการเท่านั้น อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้น มีผลให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วยพอสมควร ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วย

2.2.2 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาต้องที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การศึกษาศาสนาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สมาชิกชุมชนยาต้องจำนวน 10 คน มีการเรียนรู้เกิดขึ้นภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นในแต่ละด้านดังนี้

1) **ด้านสติปัญญา** สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีความรู้ ความเข้าใจเกิดขึ้น ด้วยการบอกสาระสำคัญของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปได้ 5 สาระจาก 8 สาระสำคัญที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิตกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การช่วยเหลือ มีคำพูดบ่งบอกสาระที่สำคัญ อาทิ “พูดเรื่องการช่วยเหลือว่าเป็นอย่างไรบ้างเมื่อต้องทำงานร่วมกับคนไม่รู้จัก” การร่วมมือ มีคำพูดบ่งบอกสาระที่สำคัญ อาทิ

“นักศึกษาถามว่าการร่วมมือกันทำงานเป็นอย่างไรบ้าง ก็พูดให้ฟังตามประสบการณ์ที่เคยเจอ” การแข่งขัน มีการคำพูดบ่งบอกสาระที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาถามว่ามีการแข่งขันกันมั้ย ก็เล่าว่าก็มีบ้างแหละแต่เก็บไว้ลึก ๆ จะบอกได้ใจจริงมั้ย” ความขัดแย้งระหว่างบุคคล มีคำพูดบ่งบอกสาระที่สำคัญ อาทิ “จำได้ว่าเคยเรื่องความขัดแย้งจากที่คิดไม่ตรงกันนะ เพราะเป็นเรื่องที่เจอบ่อยเลย” ความก้าวร้าว มีคำพูดบ่งบอกสาระที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาถามเกี่ยวกับความก้าวร้าว ก็เล่าให้ฟังเคยเจอบ่อย บางครั้งพอไม่พอใจก็แสดงกริยาไม่ดีออกมา ก็บอกนักศึกษาว่าไม่ควรทำ ไม่ช่วยให้การทำงานราบรื่น” สมาชิกชุมชนขยายดองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีความคิดเกิดขึ้น ด้วยการบอกเล่าการสนทนากลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดกับสมาชิกชุมชนขยายดองอีกท่านหนึ่ง ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วยว่าสามารถระบุสาเหตุปัญหาความต้องการจำเป็นเมื่อต้องทำงานร่วมกับบุคคลที่ไม่คุ้นเคยได้ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ไม่รู้จាក់กัน” “มีความคิดไม่ตรงกัน” เป็นต้น สามารถคิดเปรียบเทียบวิธีการแก้ไขปัญหแต่ละวิธีว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้าง ได้มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาถามว่าแต่ละวิธีมีข้อดี ข้อเสียอย่างไรดีนะ เพราะได้คิดทบทวนในสิ่งที่ได้ทำไปแล้วได้ด้วย” และมีสมาชิกชุมชนขยายดอง จำนวน 7 คน หรือร้อยละ 70.00 มีความคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่ที่ไม่เคยใช้แก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นนั้นมาก่อนได้ด้วย มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “การได้ฟังอีกคนเค้าแสดงความคิดเห็นออกมา ทำให้เราได้ข้อคิดใหม่ ๆ ขึ้นได้ที่จะแก้ไขปัญห” “ดีมากเลยได้ฟังคนอื่นเค้าแก้ไขปัญหแบบไหน ทำให้เรารู้วิธีการของเค้าสามารถนำมาดัดแปลง หรือผสมกับที่เราเคยใช้เป็นแนวทางใหม่อีกรูปแบบหนึ่ง”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านสติปัญญา ในบทที่ 3 หน้า 220-221 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนขยายดอง จำนวน 7 คน หรือร้อยละ 70.00 มีหลักฐานบ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป กับกลุ่มนิสิตได้จากการจัดสนทนากลุ่มในประเด็นที่กำหนดไว้ได้ มีความคิด สามารถระบุสาเหตุปัญหาความต้องการจำเป็นได้ และเปรียบเทียบวิธีการแก้ไขปัญหแต่ละวิธีว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้าง และมีความคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่ที่ไม่เคยใช้แก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นนั้นมาก่อนได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ ส่วนที่เหลืออีกจำนวน 3 คน หรือร้อยละ 30.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีความรู้ความเข้าใจจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกับกลุ่มนิสิตได้จากการจัดสนทนากลุ่มในประเด็นที่กำหนดไว้ และมีความคิด สามารถระบุสาเหตุปัญหาความต้องการจำเป็นได้และเปรียบเทียบวิธีการแก้ไขปัญหแต่ละวิธีว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้างได้สองประการเท่านั้น อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนขยายดอง จำนวน 7 คน หรือร้อยละ 70.00 เกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาขึ้นได้สมบูรณ์ และที่เหลือจำนวน 3 คน หรือร้อยละ 30.00 เกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาได้พอสมควรด้วย ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนา

ขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาขึ้นได้ด้วย

2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการรับรู้และตระหนักในคุณค่าของการจัดการเรียนรู้การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้กับกลุ่มนิสิต ด้วยการมีหลักฐานคำพูดตอบคำถามของผู้วิจัยไปในทิศทางที่สอดคล้องกันว่า มีการรับรู้และยอมรับรูปแบบการจัดการสนทนากลุ่มของนิสิตเพื่อพูดคุยในประเด็นที่กำหนดไว้ และให้ความสำคัญของการร่วมมือการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “อ้อ พอรู้ว่าต้องมาคุยกับเพื่อนในชุมชนอีกคน ก็ไม่มีอะไร ยินดี เพราะเข้าใจว่าเค้าต้องการเรียนรู้จากประสบการณ์ของเรา” “ยินดีให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง เพราะนักศึกษาเค้าจะได้นำข้อมูลไปศึกษาได้ทำให้เค้าเข้าใจเรื่องที่เรียนมากขึ้น”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ในบทที่ 3 หน้า 221 จะเห็นได้ว่า มีสมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าการรับรู้และตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้กับกลุ่มนิสิตได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ขึ้นได้ด้วย

3) ด้านทักษะ ในแต่ละทักษะสมาชิกชุมชนยาตองมีการเรียนรู้เกิดขึ้นได้แก่

- ทักษะการสังเกต สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตในการสำรวจรับรู้ข้อมูล ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทางหูรับฟังคำถามที่นิสิตได้เปิดประเด็นคำถามให้สนทนาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกชุมชนยาตองที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วยว่ามีคำตอบอย่างไร และเมื่อนิสิตสอบถามความคิดเห็นของตนเอง ก็มีปฏิกิริยาได้ตอบด้วยการแสดงความคิดเห็นของตนเองออกไปด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทางปาก มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “พอนักศึกษาถามอีกคนว่า มีปัญหาอะไรบ้าง แล้วพอกำถามฉันบ้าง ฉันก็ตอบไป บางเรื่องก็ตรงกัน บางเรื่องก็ไม่ตรงกัน” และสมาชิกชุมชนยาตองทุกคนหรือร้อยละ 100.00 ได้บอกเล่าข้อมูลที่รับรู้และเผชิญอยู่ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์สนทนาแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนกับสมาชิกชุมชนยาต้องที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มและนิสิตด้วย มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “บางทีที่เราเจอกับเค้าเจอไม่ตรงกัน ฉันก็เล่าของฉันว่าเป็นยังไง เพราะอะไร ตามที่ฉันเจอจริง”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะการสังเกต ในบทที่ 3 หน้า 221-222 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการสำรวจรับรู้ข้อมูลและให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการสังเกตขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการสังเกตขึ้นได้ด้วย

- ทักษะทางสังคม สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มมีการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพด้วยการแนะนำตนเองให้กลุ่มนิสิตได้รู้จักภายหลังจากที่กลุ่มนิสิตแนะนำตนเองเสร็จสิ้นแล้ว และพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไป มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “จำได้พอนักศึกษาแนะนำตัวเสร็จ เค้าก็ให้พี่แนะนำตัวบ้าง” “แนะนำว่าชื่ออะไร ทำงานอะไร บ้านเลขที่เท่าไร ยังจี้” และสมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ได้มีการกระทำร่วมกับนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มมีสัมพันธภาพกัน ด้วยการพูดคุยเรื่อง เมื่อสมาชิกชุมชนยาต้องต้องทำงานร่วมกับคนไม่คุ้นเคยมีปัญหาความต้องการจำเป็นอะไรบ้าง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “คุยกันเรื่องทำงานกับคนไม่รู้จักเป็นไงบ้าง ฉันก็แสดงความคิดเห็นปัญหาที่เจอเล่าให้นักศึกษากับเพื่อนในชุมชนอีกคนฟัง แล้วนักศึกษาก็ถามเพื่อนอีกคนว่าเจออะไรบ้าง ทางโน้นเค้าก็เล่ามา แลกเปลี่ยนกัน สนุกดี นักศึกษาเค้าเก่ง ถามดี เป็นกันเองดี”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะทางสังคม ในบทที่ 3 หน้า 222 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพและมีสัมพันธภาพกันได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมขึ้นได้ด้วย

- **ทักษะการทำงานกลุ่ม** สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มในการดำเนินงานอย่างมีระบบตามลำดับ ด้วยการตอบคำถามที่กลุ่มนิสิตได้เปิดประเด็นการสนทนากลุ่มเมื่อสมาชิกชุมชนยาตองต้องทำงานร่วมกับบุคคลที่ไม่คุ้นเคย มีปัญหาความต้องการจำเป็นอะไรบ้าง ได้ตอบคำถามการจัดลำดับปัญหาความต้องการจำเป็นก่อนหลัง ตอบคำถามสาเหตุเกิดจากอะไรบ้าง และมีการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นอย่างไรบ้างทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “เอ้อ คุณกันว่ามีปัญหาอะไรบ้างเมื่อทำงานกับคนไม่คุ้น ก็ตอบไปหลายข้ออยู่ นักศึกษาเค้าให้บอกว่าอะไรที่คิดว่าสำคัญที่สุด ก็ตอบไป เค้าก็หันไปถามพี่ผมใจว่า มีความคิดเห็นอย่างไรให้ตอบบ้าง สลับกัน หลายเรื่อง สาเหตุ การแก้ไขที่ทำแล้วได้ผล ไม่ได้ผลมีมัย ถ้าเจออีกคิดว่าจะใช้วิธีการใดที่คิดว่าดีได้ผล” และสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 9 คน หรือร้อยละ 90.00 มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตมีการประเมินผล การสนทนากลุ่มที่ได้ร่วมกับกลุ่มนิสิต ด้วยการตรวจสอบและโต้แย้งข้อสรุปที่กลุ่มนิสิตนำเสนอในแต่ละขั้นตอนให้สมาชิกชุมชนยาตองที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ตรวจสอบกับกระดาษในแผ่นพลิก (Flip Chart) ที่กลุ่มนิสิตได้จัดเตรียมไว้เพื่อบันทึกผลการสนทนากลุ่มที่ได้ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาเค้าสรุปที่เราคุยกันทีละช่วงนะ เขียนลงแผ่นกระดาษที่เค้าเตรียมมาว่าดีเรื่องอย่างนั้นะ แล้วก็ถามฉันอีกที ฉันก็ตอบว่าใช่ บางครั้งไม่ใช่ฉันก็บอกเค้า เค้าก็เขียนใหม่ ดี ไม่มีปัญหาอะไร”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม ในบทที่ 3 หน้า 222-223 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 9 คน หรือร้อยละ 90.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการดำเนินงานอย่างมีระบบและมีการประเมินผลการสนทนากลุ่มที่ได้ร่วมกับกลุ่มนิสิตได้สองประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มขึ้นได้ด้วยพอสมควร ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่ จำนวน 9 คน หรือร้อยละ 90.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มขึ้นได้ด้วย

- **ทักษะทางแก้ไขปัญหา** สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มในการประเมินความต้องการจำเป็น เมื่อสมาชิกชุมชนยาตองต้องทำงานร่วมกับบุคคลที่ไม่คุ้นเคยมีอะไรบ้าง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ก็มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน” “ไม่มีความร่วมมือกัน” “มีแข่งกันในที” เป็นต้น มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการจำเป็นที่ต้องการแก้ไขก่อนหลัง มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการรับรู้เป้าหมายการสนทนากลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็น

อันดับแรกก่อน มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “มีนักศึกษาบอกว่าขอคุยเรื่องความคิดเห็น ไม่ตรงกันก่อนที่ทุกคนเห็นด้วยว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรก” มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกันกับสมาชิกชุมชนยาตองอีกคนที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วยว่ามีสาเหตุมาจากอะไร มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ ด้วยการสนทนากลุ่มกันถึงวิธีการแก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นอันดับแรกที่ได้กระทำไปแล้วในอดีต ปัจจุบัน และแนวทางการการแก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นในในอนาคต มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ก็คุยไปแล้วแก้ปัญหาอย่างไร อีกคนแก่อะไร วิธีนี้ วิธีนั้น” มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ด้วยการที่สมาชิกชุมชนยาตองจำนวน 8 คน หรือร้อยละ 80.00 ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มบอกจุดแข็ง จุดอ่อนของแต่ละวิธีที่ใช้แก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นนั้น มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “วิธีนี้ดียังไง มีข้อเสียมีข้อแก้ไขปัญหามาได้ผลหรือไม่” มีสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 8 คน หรือร้อยละ 80.00 ได้มีการกระทำร่วมในการสรุปอ้างอิงวิธีการใหม่ที่ได้ในการแก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นนั้น มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาเค้าเอาข้อสรุปที่เขียนไว้บนกระดานแต่ละวิธี แล้วก็ให้ช่วยคิดหาวิธีการแก้ไขใหม่ ๆ ทำให้เห็นว่าสามารถได้วิธีการใหม่ที่นึกคิดได้เดี๋ยวนั้นว่าน่าจะใช้แบบนี้แทนแบบนี้จะดีกว่า” และมีสมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ได้มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการประยุกต์ใช้ความรู้ศึกษาปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาตอง

อันดับรองลงมา มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “เมื่อคุยเรื่องความคิดเห็นไม่ตรงกันเสร็จ นักศึกษาก็ชวนคุยเรื่องความร่วมมือต่อ”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะการแก้ไขปัญหา ในบทที่ 3 หน้า 223 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 8 คน หรือร้อยละ 80.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับการร่วมกับการปฏิบัติที่ได้จัดสนทนากลุ่มด้วย การประเมินความต้องการจำเป็น การรับรู้เป้าหมายการสนทนากลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นอันดับแรกก่อน การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ การสรุปอ้างอิงวิธีการใหม่ที่ได้ในการแก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็น และการประยุกต์ใช้ความรู้ศึกษาปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นอันดับรองลงมาได้ครบถ้วนทุกประการแต่อยู่ในระดับสมบูรณ์ ส่วนที่เหลืออีก 2 คน หรือร้อยละ 20.00 มีหลักฐานบ่งบอกว่าการประเมินความต้องการจำเป็น การรับรู้เป้าหมายการมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติที่ได้จัดสนทนากลุ่ม การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ศึกษาปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นได้สี่ประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาตองจำนวน 8 คน หรือร้อยละ 80.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหามาขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ และที่เหลือจำนวน 2 คน หรือร้อยละ 20.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะ

การแก้ไขปัญหาได้พอสมควร ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาขึ้นได้ด้วย

- **ทักษะการทำงาน** สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตที่ได้จัดสรรกลุ่มในการวางแผนการทำงานล่วงหน้าเตรียมตนเองให้มีความพร้อมก่อนที่กลุ่มนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ภายหลังจากที่ได้รับทราบกำหนดการที่ผ่านการประสานงานล่วงหน้า ผ่านอาจารย์ผู้สอน และประธานชุมชนยาตอง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “เตรียมทำงานบ้านให้เสร็จเร็วขึ้น เพราะต้องมาที่ศูนย์กลางชุมชนตามที่นัด” มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วยการปฏิบัติตามแผนและเป้าหมายการทำงานของกลุ่มนิสิตตามลำดับ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “เมื่ออีกคนมาถึงนักศึกษาเขาก็พูดแนะนำตัว แล้วก็ให้พี่และป้ามะลิ แนะนำตัว แล้วก็คุยกันเรื่องปัญหาการทำงานกับคนไม่รู้จัก พี่ก็บอกไป ป้ามะลิก็บอกของแถมด้วยสลับกัน นักศึกษาเค้าจะให้พูดทุกคนในคำถามที่เค้าเตรียมไว้เป็นข้อ ๆ” มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วยการตรวจสอบผลการตรวจสอบผลการสรรหาคนที่กลุ่มนิสิตสรุปนำเสนอที่ละช่วง และปรับปรุงพัฒนาให้ถูกต้องถ้าการสรุปผลการสรรหาไม่ถูกต้อง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาเค้าเขียนข้อสรุปที่ได้ให้ดูก่อนเป็นระยะ ๆ ถ้าสรุปไม่ถูก พี่ก็จะบอกเค้าว่าไม่ใช่ที่คุยกัน เป็นยังงี้แทน นักศึกษาเค้าก็แก้ไขดี”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้าน**ทักษะการทำงาน** ในบทที่ 3 หน้า 224 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกที่มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตที่ได้จัดสรรกลุ่มด้วยการมีการวางแผนการทำงานล่วงหน้า การปฏิบัติตามแผนและเป้าหมายการทำงานของกลุ่มนิสิตตามลำดับ การตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วย

- **ทักษะการคิดวิเคราะห์** สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตที่ได้จัดสรรกลุ่มในการศึกษาข้อมูลปัญหาความต้องการจำเป็น เมื่อสมาชิกชุมชนยาตองที่เข้าร่วมสรรหาคนที่กลุ่มต้องทำงานร่วมกับบุคคลที่ไม่คุ้นเคยมีอะไรบ้าง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาถามว่ามีปัญหาอะไรบ้าง หนูก็ตอบไป

นักศึกษาถามอีกคนเค้าก็ตอบของเค้าบ้าง” มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วยการหาความสัมพันธ์ของสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็นที่ได้สนทนากัน มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “คุยว่าเกิดจากอะไร มันก็หลายเรื่องอยู่ มันเกี่ยวเนื่องโยงใยกัน” และมีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วยการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยการสนทนากลุ่มว่าในการแก้ไข ปัญหาความต้องการจำเป็นในแต่ละวิธีนั้นมีจุดแข็ง จุดอ่อน หรือข้อดี ข้อเสียอะไรบ้าง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “วิธีนี้มีดีตรงนี้ วิธีนั้นมีข้อเสียตรงนั้น”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ในบทที่ 3 หน้า 224-225 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มในการศึกษาข้อมูลปัญหาความต้องการจำเป็น การหาความสัมพันธ์ของสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็น และการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้สามประการอยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วยพอสมควร ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วย

2.2.3 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค

เฟล็ดด้านซ์ ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟล็ดด้านซ์ จำนวน 17 คน มีการเรียนรู้เกิดขึ้นภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นในแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านสติปัญญา สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟล็ดด้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดขึ้น ด้วยการบอกสาระสำคัญของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน 4 สาระจาก 5 สาระสำคัญที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิตกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่ม มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ชมรมนี้ตั้งขึ้นเพื่ออะไร” “สาเหตุที่เข้าชมรมนี้เพราะอะไร” “ใครเป็นประธาน กรรมการบ้าง มีสมาชิกกี่คน” ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้นำ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “บทบาทของประธานมีภาวะผู้นำ เน้นให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม” ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตาม มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาถามว่าสมาชิกชมรมฯ ปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง” ความขัดแย้งภายในและระหว่างกลุ่ม มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “พูดคุยแลกเปลี่ยนว่ามีความขัดแย้งมั๊ย ก็บอกว่า ภายในกลุ่มไม่มี เป็นกลุ่มที่อยู่กันแบบพี่น้อง สนิทสนมกันดี” “กับกลุ่มอื่น ๆ ในชมรมก็ไม่มีเพราะมาออกกำลังกายแล้วก็กลับ” สมาชิกชมรมทุกคน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ

100.00 มีความคิดเกิดขึ้น สามารถระบุสาเหตุปัญหาความต้องการของชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ได้ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “แดดส่องทำให้ร้อน ออกกำลังกายได้ไม่นาน” สามารถคิดเปรียบเทียบการแก้ไขปัญหที่สมาชิกชมรมฯ ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอว่า แต่ละวิธีมีจุดแข็ง จุดอ่อน อย่างไรบ้างได้ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาชวนคุยเรื่องการแก้ปัญหาของชมรมฯ มีคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนอีกคนได้ว่าวิธีนี้ดีไม่ดียังไร” และสมาชิกชมรมฯ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีความคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่ที่ไม่เคยใช้แก้ไข ปัญหาความต้องการจำเป็นนั้นมาก่อนได้ด้วย มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “อิม ดินะ มา ออกกำลังกายเสร็จก็กลับ พอนักศึกษามาคุยเรื่องการแก้ปัญหาของชมรม ก็ได้ช่วยกันคิดกับเพื่อน ทำให้ได้อะไรใหม่ ๆ มีมุมมองใหม่ ๆ “

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านสติปัญญา ในบทที่ 3 หน้า 220-221 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานบ่งบอกว่ามีความรู้ ความเข้าใจจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนกับกลุ่มนิสิตได้จากการจัดสนทนากลุ่มในประเด็นที่กำหนดไว้ได้ มีความคิด สามารถระบุสาเหตุ ปัญหาความต้องการจำเป็นของชมรมฯ และเปรียบเทียบวิธีการแก้ไขปัญหแต่ละวิธีได้ว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้าง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกชมรมฯ คนอื่นได้ และมีความคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่ที่ไม่เคยใช้แก้ไขปัญหความต้องการจำเป็นนั้นมาก่อนได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพผลตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาขึ้นได้ด้วย

2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ

เฟิสต์แดนซ์ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการรับรู้และตระหนักในคุณค่าของการจัดการเรียนรู้การศึกษาศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนให้กับกลุ่มนิสิต ด้วยการมีหลักฐานคำพูดตอบคำถามของผู้วิจัยไปในทิศทางที่สอดคล้องกันว่า มีการรับรู้และยอมรับรูปแบบการจัดสนทนากลุ่มของนิสิตเพื่อพูดคุยในประเด็นที่กำหนดไว้ และให้ความสำคัญความร่วมมือการเรียนรู้ในครั้งนี้ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ยินดีมากเลยคะ พอรู้ว่านักศึกษาจะมาศึกษาพูดคุยกับพวกเรา” “เป็นประโยชน์มากการที่อาจารย์จัดให้นักศึกษามาเรียนรู้ประสบการณ์ตรง ดีมาก ยินดี เต็มใจมาก” “ต้องให้ความร่วมมือเลยเพราะเป็นสิ่งที่ดี การได้เรียนรู้ภาคสนามแบบนี้”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ในบทที่ 3 หน้า 221 จะเห็นได้ว่า มีสมาชิกชมรมฯ ทุกคนจำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าการรับรู้และตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนให้กับกลุ่มนิสิตได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ท้านซ์ ทุกคนจำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชมรมฯ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนเกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกขึ้นได้ด้วย

3) ด้านทักษะ ในแต่ละทักษะสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ท้านซ์ มีการเรียนรู้เกิดขึ้น ได้แก่

- ทักษะการสังเกต สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ

เฟลล์ท้านซ์ จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มในการสำรวจรับรู้ข้อมูลด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทางหูรับฟังคำถามนิสิตได้เปิดประเด็นคำถามให้สนทนาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกชมรมฯ ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วยว่ามีคำตอบอย่างไร และเมื่อนิสิตสอบถามความคิดเห็นของตนเองก็มีปฏิกิริยาได้ตอบด้วยการแสดงความคิดเห็นของตนเองออกไปด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทางปาก มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ชมรมฯ มีปัญหาความต้องการเรื่องใดบ้าง เราก็ตอบว่า เรื่องดินฟ้าอากาศเป็นปัญหาต่อการออกกำลังกาย เพราะเราไม่มีหลังคา เป็นพื้นที่เปิดโล่ง ทำให้บางครั้งไม่สามารถออกกำลังกายได้” และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ท้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ได้บอกเล่าข้อมูลที่รับรู้และเผชิญอยู่ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์สนทนาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกชมรมฯ ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มและนิสิตด้วย มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “เมื่อก่อนมีนะ ปัญหาที่คนเข้าใหม่มาสมัคร แล้วอยู่สักพักหนึ่งก็ออกไป เพราะเข้ากับคนที่อยู่ไม่ได้ คนที่นี้มาเพื่อออกกำลังกาย ต้องการเพื่อนออกกำลังกายเสร็จก็กลับบ้าน คนที่อยากคุยต่อก็คุย หรือชวนไปกินอะไรต่อก็แล้วแต่ความสมัครใจ”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ ด้านทักษะการสังเกต ในบทที่ 3 หน้า 221-222 จะเห็นได้ว่ามีสมาชิกชมรมฯ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการสำรวจรับรู้ข้อมูลและให้ข้อมูลการรับรู้ที่สังเกตได้เชิงประจักษ์ได้ครบถ้วนทุกประการอยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ท้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน

หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการสังเกตขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพผลตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการสังเกตขึ้นได้ด้วย

- ทักษะทางสังคม สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ

เฟล็กซ์ด้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตที่ได้จัดสรรหา กลุ่มมีการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ ด้วยการแนะนำตนเองให้กลุ่มนิสิตได้รู้จัก ภายหลังจากที่กลุ่มนิสิตแนะนำตนเองเสร็จสิ้นแล้วและพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไป มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “แนะนำตัว แล้วก็คุยตอบคำถามของนักศึกษาเค้าว่าทำงานอะไร จบการศึกษา รายได้ ก่อนที่จะคุยเรื่องของชมรมฯ” และสมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ได้มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตที่ได้จัดสรรหา กลุ่มมีสัมพันธภาพกันด้วยการพูดคุยเรื่อง ปัญหาความต้องการของชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟล็กซ์ด้านซ์ มีอะไรบ้าง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “การคุยสำเร็จลุล่วงดีได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชมรมฯ ได้อย่างหลากหลายมุมมอง นักศึกษาเค้าถามเราก็ตอบให้เค้าได้รับรู้ นักศึกษาเค้าเรียบร้อยดี สุภาพ”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ ด้านทักษะทางสังคม ในบทที่ 3 หน้า 222 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชมรมฯ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพและมีสัมพันธภาพกันได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟล็กซ์ด้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพผลตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมขึ้นได้ด้วย

- ทักษะการทำงานกลุ่ม สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ

เฟล็กซ์ด้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตที่ได้จัดสรรหา กลุ่มในการดำเนินงานอย่างมีระบบตามลำดับ ด้วยการตอบคำถามที่กลุ่มนิสิตได้เปิดประเด็นการสนทนากลุ่มว่า ปัญหาความต้องการจำเป็นของชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟล็กซ์ด้านซ์ มีอะไรบ้าง ได้ตอบคำถามการจัดลำดับปัญหาความต้องการจำเป็นก่อนหลัง ตอบคำถามสาเหตุเกิดจากอะไรบ้าง และมีการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นอย่างไรบ้างทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาเค้าตั้งคำถามว่าชมรมฯ มีปัญหาอะไรบ้าง ให้พวกเราช่วยกันตอบ แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาใดที่ต้องการให้แก้ไขมากที่สุด มี

การพูดคุยแลกเปลี่ยนกันว่ามีสาเหตุอะไรบ้าง แก้อย่างไรดี สนุกได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกับเพื่อน คำก็ มีมุมมองหนึ่ง เราก็มีความคิดของเรา" และได้มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตมีการประเมินผลการ สนทนากลุ่มที่ได้ร่วมกับกลุ่มนิสิต ด้วยการรับฟังข้อสรุปที่กลุ่มนิสิตนำเสนอ ตรวจสอบ และ ได้แย้งข้อสรุปที่กลุ่มนิสิตนำเสนอในแต่ละขั้นตอน ให้สมาชิกชมรมฯ ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ ตรวจสอบกับกระดาษในแผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ที่กลุ่มนิสิตได้จัดเตรียมไว้ เพื่อบันทึกผลการ สนทนากลุ่มที่ได้ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ "มีสรุปเป็นระยะนะ เราก็ฟังดูว่าสรุปถูกมั๊ย มีบ้าง ไม่ครบถ้วนก็เติมให้เค้าได้ข้อมูล"

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการ เรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม ในบทที่ 3 หน้า 222-223 จะเห็น ได้ว่าสมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่ามีการ กระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการดำเนินงานอย่างมีระบบ และมีการประเมินผลการสนทนากลุ่มที่ได้ ร่วมกับกลุ่มนิสิตได้สองประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัด การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ท้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มขึ้นได้ด้วย พอสมควร ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้ สมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มขึ้นได้ด้วย

- ทักษะทางแก้ไขปัญหา สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ท้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตที่ได้จัด สนทนากลุ่มในการประเมินความต้องการจำเป็นของชมรมฯ มีอะไรบ้าง มีคำพูดบ่งบอกที่ สำคัญ อาทิ "เรื่องสถานที่มันไม่มีที่กันแดด กันฝน" "เคยมีสมัยก่อน ความขัดแย้ง แต่ก็ไม่นาน คน นั้นก็ออกไปอยู่ไม่ได้" เป็นต้น มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการจำเป็นก่อนหลัง มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการรับรู้เป้าหมายการสนทนากลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาความ ต้องการจำเป็นอันดับแรกก่อน มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ "บอกนะ บอกว่าขอคุย เรื่องนี้ ก่อนได้มั๊ย ผมก็ว่าเอาสิ แล้วแต่พวกหนู" มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกันกับ เพื่อนสมาชิกชมรมฯ ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วยว่าปัญหาความต้องการจำเป็นนั้นมีสาเหตุมาจาก อะไร มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ ด้วยการ สนทนากลุ่มกันถึงวิธีการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นอันดับแรก ที่ได้กระทำไปแล้วในอดีต ปัจจุบัน และแนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นนี้ในอนาคต มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ "ถกกันเรื่องการแก้ปัญหา ผมว่าอย่างนี้ นักศึกษาก็จะหันไปถามอีกคนว่า มีความเห็น อย่างไร" มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการ สะท้อนการกระทำด้วยการที่สมาชิกชมรมฯ ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มบอกจุดแข็ง จุดอ่อน ของ

แต่ละวิธีที่ใช้แก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นนั้น มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “พูดคุยว่าวิธีนี้เป็นยังไง ดีไม่ดี มีข้อเสียอะไรบ้าง” มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการสรุปอ้างอิงวิธีการใหม่ที่ได้ในการแก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นนั้น มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “การได้คุยการแก้ปัญหา กับสมาชิกชมรมฯ อีกคนดี ได้ข้อคิดใหม่ก็มี ได้รู้ว่าแต่ละคนก็มีความคิดของตนเอง ช่วยให้เราได้ประสบการณ์ วิธีการที่เราไม่เคยคิดมาก่อนได้” และมีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตในการประยุกต์ใช้ความรู้ศึกษาปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นของชมรมฯ อันดับรองลงมา มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “จำได้คุยอยู่สองเรื่อง พอเรื่องนี้จบแล้วก็คุยเรื่องที่สอง”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ ด้านทักษะการแก้ไขปัญหา ในบทที่ 3 หน้า 223 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดที่บ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตที่จัดสนทนากลุ่มด้วยการประเมินความต้องการจำเป็นอันดับแรกก่อน การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ การสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ การสรุปอ้างอิงวิธีการใหม่ที่ได้ในการแก้ไขปัญหาคำถามความต้องการจำเป็น และมีการประยุกต์ใช้ความรู้ศึกษาปัญหาคำถามความต้องการจำเป็นอันดับรองลงมาได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชมรมฯ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาคำถามขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาคำถามขึ้นได้ด้วย

- ทักษะการทำงาน สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ

เฟล็กแดนซ์ จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มในการวางแผนการทำงานล่วงหน้าเตรียมตนเองให้มีความพร้อมก่อนที่กลุ่มนิสิตเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนภายหลังจากที่ได้รับทราบกำหนดการที่ผ่านการประสานงานล่วงหน้าผ่านอาจารย์ผู้สอน ประธานชมรมฯ และครูฝึกสอนเต้นกีฬาลีลาศ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “รู้จากครูเล็กก็เตรียมให้ที่บ้านทำงานที่ตนเองต้องทำไปพลาจ ๑ ก่อน แล้วบอกว่าจะกลับชานิดหนึ่งวันนั้น” “อ้อ ไม่มีปัญหา เกษียณแล้วรอได้ เลยเวลาก็ได้ เพียงแต่บอกทางบ้านว่า วันนั้นกลับถึงบ้านชานิดหนึ่งนะ” มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วยการปฏิบัติตามแผนและเป้าหมายการทำงานของกลุ่มนิสิตตามลำดับ มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “นักศึกษาเค้าเริ่มของเค้าเอง เราก็ร่วมกับเค้า เค้าถามเรื่องอะไรก็ตอบ คุยแลกเปลี่ยนกับอีกคนที่คุยด้วย บางครั้งก็ถามนักศึกษาว่าพวกคุณคิดยังไง นักศึกษาเค้าก็ตอบแต่ประสบการณ์แค่น้อย ดีที่อาจารย์พาพวกเค้ามาได้เรียนรู้ของจริง” มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วยการตรวจสอบผลการสนทนากลุ่มที่กลุ่มนิสิตสรุปนำเสนอที่ละช่วง และปรับปรุงพัฒนาให้ถูกต้อง ถ้าการสรุปผลการสนทนาไม่ถูกต้อง มี

คำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ฟังที่นักศึกษาสรุปและอ่านที่เค้าเขียนบนแผ่นกระดาษตามไปด้วย ไม่มีปัญหาสรุปได้ถูก แต่มีเล็กน้อยที่ผิดเพี้ยนไป ก็บอกพูดคุยกให้เค้าเข้าใจได้”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ ด้านทักษะการทำงาน ในบทที่ 3 หน้า 224 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มด้วยการมีการวางแผนการทำงานล่วงหน้า ปฏิบัติตามแผนและเป้าหมายการทำงานของกลุมนิสิตตามลำดับ การตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาได้ครบถ้วนทุกประการ อยู่ในระดับสมบูรณ์ แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้นมีผลให้สมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คนหรือร้อยละ 100.00 เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วยสมบูรณ์ ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มนักเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานขึ้นได้ด้วย

- ทักษะการคิดวิเคราะห์ สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค

เฟล็ตด้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มในการศึกษาข้อมูล ปัญหาความต้องการจำเป็นของชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟล็ตด้านซ์ มีอะไรบ้าง มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ถามว่าชมรมฯ นี้มีปัญหาหรือความต้องการเรื่องใดบ้าง เราก็ตอบไม่มี สามัคคีกันดี มีก็แต่เรื่องสถานที่มากกว่า ถ้าฝนตก หรือแดดมาก็ร้อนเดินไม่ได้” มีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วยการหาความสัมพันธ์ของสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็นที่ได้สนทนากัน มีคำพูดบ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “พื้นที่เป็นของสวนลุม กทม. ทำอะไรไม่ได้ ต้องขออนุญาตก่อน ตอนนี้ก็ใช้ผ้าใบชิงกันไว้” และมีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วยการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยการสนทนากลุ่มว่าในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นในแต่ละวิธีมีจุดแข็ง จุดอ่อน หรือข้อดี ข้อเสีย อะไรบ้าง มีคำพูดที่บ่งบอกที่สำคัญ อาทิ “ก็เล่าให้นักศึกษาฟังว่า ช่วยกันชิงผ้าใบ มีทั้งข้อดี และข้อไม่ดี ดีตรงกันแดดกันฝนได้แต่ไม่มาก ถ้าตกมาก ๆ ก็เฉอะเลย เปียกหมด”

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ในบทที่ 3 หน้า 224-225 จะเห็นได้ว่าสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟล็ตด้านซ์ ทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตที่ได้จัดสนทนากลุ่มในการศึกษาข้อมูลปัญหาความต้องการจำเป็น การหาความสัมพันธ์ของสาเหตุของปัญหาความต้องการจำเป็น และการแยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดได้สามประการ อยู่ในระดับพอสมควร แสดงว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสร็จสิ้น มีผลให้สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟล็ตด้านซ์ ทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วยพอสมควร

ตลอดจนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ช่วยให้สมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ขึ้นได้ด้วย

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำนวน 3 รอบ โดยในแต่ละรอบประกอบด้วยข้อมูลต่อไปนี้

3.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยพบว่าขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิตได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้มีประสบการณ์ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนแต่ละรอบจำนวน 3 รอบนั้น นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ดังนี้

3.1.1 จากแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต จำนวน 45 คน รอบที่ 1 ในชั้นเรียนขณะปฏิบัติใบงานที่ 1 และ 2 ในวันที่ 18 และ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ขณะฝึกปฏิบัติทดลองสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 และในชุมชน ขณะสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 รอบที่ 2 ในชั้นเรียน ขณะปฏิบัติ ใบงานที่ 3 และ 4 ในวันที่ 2 และ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ขณะฝึกปฏิบัติทดลองจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และในชุมชน ขณะจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และรอบที่ 3 ในชั้นเรียนขณะปฏิบัติใบงานที่ 5 และ 6 ในวันที่ 16 และ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ขณะฝึกปฏิบัติทดลองจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และในชุมชน ขณะจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ในวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ได้ค่าความถี่และค่าร้อยละของทักษะกระบวนการแต่ละทักษะในแต่ละรอบได้ดังตาราง 30

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละระดับทักษะกระบวนการที่แสดงออกของนิสิต (n = 45) จำแนกตาม
ทักษะ รอบที่ และสถานที่

รอบที่ ทักษะ	ชั้นเรียน								ชุมชน							
	ระดับ								ระดับ							
	ดี		พอใช้		ปรับปรุง		ไม่ดี		ดี		พอใช้		ปรับปรุง		ไม่ดี	
	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)
รอบที่ 1																
1. ทักษะการสังเกต	16	(35.50)	29	(64.50)	-	-	-	-	30	(66.67)	15	(33.33)	-	-	-	-
2. ทักษะทางสังคม	17	(37.78)	28	(62.22)	-	-	-	-	29	(64.44)	16	(35.55)	-	-	-	-
3. ทักษะการทำงานกลุ่ม	16	(35.50)	29	(64.50)	-	-	-	-	24	(53.33)	21	(46.67)	-	-	-	-
4. ทักษะการแก้ไขปัญหา	8	(17.78)	37	(82.22)	-	-	-	-	24	(53.33)	21	(46.67)	-	-	-	-
5. ทักษะการทำงาน	6	(13.33)	39	(86.67)	-	-	-	-	26	(57.78)	19	(42.22)	-	-	-	-
6. ทักษะการคิดวิเคราะห์	11	(24.44)	34	(75.56)	-	-	-	-	28	(62.22)	17	(37.78)	-	-	-	-
รอบที่ 2																
1. ทักษะการสังเกต	32	(71.11)	13	(28.89)	-	-	-	-	42	(93.33)	3	(6.67)	-	-	-	-
2. ทักษะทางสังคม	31	(68.89)	14	(31.11)	-	-	-	-	40	(88.89)	5	(11.11)	-	-	-	-
3. ทักษะการทำงานกลุ่ม	25	(55.56)	20	(44.44)	-	-	-	-	40	(88.89)	5	(11.11)	-	-	-	-
4. ทักษะการแก้ไขปัญหา	21	(46.67)	24	(53.33)	-	-	-	-	36	(80.00)	9	(20.00)	-	-	-	-
5. ทักษะการทำงาน	30	(66.67)	15	(33.33)	-	-	-	-	37	(82.22)	8	(17.78)	-	-	-	-
6. ทักษะการคิดวิเคราะห์	20	(44.44)	25	(55.56)	-	-	-	-	39	(86.67)	6	(13.33)	-	-	-	-

ตาราง 30 (ต่อ)

รอบที่ ทักษะ	ชั้นเรียน								ชุมชน							
	ระดับ								ระดับ							
	ดี		พอใช้		ปรับปรุง		ไม่ดี		ดี		พอใช้		ปรับปรุง		ไม่ดี	
	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)
รอบที่ 3																
1. ทักษะการ																
สังเกต	43	(95.56)	2	(4.44)	-	-	-	-	45	(100.00)	-	-	-	-	-	-
2. ทักษะทาง																
สังคม	41	(91.11)	4	(8.89)	-	-	-	-	43	(95.56)	2	(4.44)	-	-	-	-
3. ทักษะการ																
ทำงานกลุ่ม	40	(88.89)	5	(11.11)	-	-	-	-	43	(95.56)	2	(4.44)	-	-	-	-
4. ทักษะการ																
แก้ไขปัญหา	39	(86.67)	6	(13.33)	-	-	-	-	41	(91.11)	4	(8.89)	-	-	-	-
5. ทักษะการ																
ทำงาน	40	(88.89)	5	(11.11)	-	-	-	-	44	(97.78)	1	(2.22)	-	-	-	-
6. ทักษะการ																
คิดวิเคราะห์	38	(84.44)	7	(15.56)	-	-	-	-	42	(93.33)	3	(6.67)	-	-	-	-

จากตาราง 30 ในรอบที่ 1 ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีการปฏิบัติทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ค่อนข้างบ่อยครั้งมีความต่อเนื่องค่อนข้างมาก อยู่ในระดับพอใช้ ที่เหลืออยู่ในระดับดี ในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีการปฏิบัติทักษะทุกทักษะได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี ที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้ ในรอบที่ 2 ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีการปฏิบัติทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการทำงานได้มีความต่อเนื่องทุกครั้ง อยู่ในระดับดี ที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้ ส่วนทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดวิเคราะห์ นิสิตส่วนใหญ่มีการปฏิบัติได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง มีความต่อเนื่องค่อนข้างมากอยู่ในระดับพอใช้ ที่เหลืออยู่ในระดับดี ในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีการปฏิบัติทักษะทุกทักษะได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี ที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้ ในรอบที่ 3 ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีการปฏิบัติทักษะทุกทักษะได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องอยู่ในระดับดี ที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้ ในชุมชน นิสิตทุกคนมีการปฏิบัติทักษะการสังเกตได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี ส่วนทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ นิสิตส่วนใหญ่ปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องอยู่ในระดับดี ที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้

3.1.2 จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต จำนวน 45 คน รอบที่ 1 ในชั้นเรียน วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 และในชุมชน วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 รอบที่ 2 ในชั้นเรียน วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และในชุมชน วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และรอบที่ 3 ในชั้นเรียน วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และในชุมชน วันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์เนื้อหา หาแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ แล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิด หาค่าความถี่ นำเสนอในรูปร้อยละ เปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา หน้า 215 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 215-216 และด้านทักษะ หน้า 216-220 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนของแต่ละรอบที่ได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์สรุปหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นและมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ได้ดังตาราง 31

ตาราง 31 จำนวนความถี่และร้อยละของนิสิตกลุ่มตัวอย่าง (45 คน) ที่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต จำแนกตามด้าน สถานที่ และรอบที่

ด้าน สถานที่	รอบที่ 1			รอบที่ 2			รอบที่ 3		
	คน	(%)	ระดับการเรียนรู้	คน	(%)	ระดับการเรียนรู้	คน	(%)	ระดับการเรียนรู้
1. สติปัญญา									
1.1 ชั้นเรียน	9	(20.00)	สมบูรณ์	25	(55.56)	สมบูรณ์	38	(84.44)	สมบูรณ์
	28	(62.22)	พอสมควร	20	(44.44)	พอสมควร	7	(15.55)	พอสมควร
	8	(17.78)	เล็กน้อย	-	-	-	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
1.2 ชุมชน	11	(24.44)	สมบูรณ์	35	(77.77)	สมบูรณ์	43	(95.55)	สมบูรณ์
	30	(66.67)	พอสมควร	10	(22.22)	พอสมควร	2	(4.44)	พอสมควร
	4	(8.88)	เล็กน้อย	-	-	-	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
2. อารมณ์ ความรู้สึก									
2.1 ชั้นเรียน	25	(55.56)	สมบูรณ์	36	(80.00)	สมบูรณ์	43	(95.56)	สมบูรณ์
	20	(44.44)	พอสมควร	9	(20.00)	พอสมควร	2	(4.44)	พอสมควร
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
2.2 ชุมชน	33	(73.33)	สมบูรณ์	40	(88.89)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	12	(26.67)	พอสมควร	5	(11.11)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		

ตาราง 31 (ต่อ)

ด้าน สถานที่	รอบที่ 1			รอบที่ 2			รอบที่ 3		
	คน	(%)	ระดับการเรียนรู้	คน	(%)	ระดับการเรียนรู้	คน	(%)	ระดับการเรียนรู้
3. ทักษะ									
3.1 ทักษะการสังเกต									
3.1.1 ชั้นเรียน	20	(44.44)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	25	(55.56)	พอสมควร	-	-	-	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.1.2 ชุมชน	45	(100.00)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.2 ทักษะทางสังคม									
3.2.1 ชั้นเรียน	19	(42.22)	สมบูรณ์	38	(84.44)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	26	(57.78)	พอสมควร	7	(15.55)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.2.2 ชุมชน	34	(75.55)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	11	(24.44)	พอสมควร	-	-	-	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.3 ทักษะการ ทำงานกลุ่ม									
3.3.1 ชั้นเรียน	18	(40.00)	สมบูรณ์	39	(86.67)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	27	(60.00)	พอสมควร	6	(13.33)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.3.2 ชุมชน	35	(77.78)	สมบูรณ์	43	(95.56)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	10	(22.22)	พอสมควร	2	(4.44)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.4 ทักษะการ แก้ไขปัญหา									
3.4.1 ชั้นเรียน	13	(28.89)	สมบูรณ์	33	(73.33)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	32	(71.11)	พอสมควร	12	(26.67)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.4.2 ชุมชน	18	(40.00)	สมบูรณ์	40	(88.89)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	24	(60.00)	พอสมควร	5	(11.11)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.5 ทักษะการ ทำงาน									
3.5.1 ชั้นเรียน	26	(57.78)	สมบูรณ์	40	(88.89)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	19	(42.22)	พอสมควร	5	(11.11)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		

ตาราง 31 (ต่อ)

ด้าน สถานที่	รอบที่ 1			รอบที่ 2			รอบที่ 3		
	คน	(%)	ระดับการเรียนรู้	คน	(%)	ระดับการเรียนรู้	คน	(%)	ระดับการเรียนรู้
3.5.2 ชุมชน	36	(80.00)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	9	(20.00)	พอสมควร	-	-	-	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.6 ทักษะการคิดวิเคราะห์									
3.6.1 ชั้นเรียน	21	(46.67)	สมบูรณ์	34	(75.56)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	24	(53.33)	พอสมควร	11	(24.44)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.6.2 ชุมชน	31	(68.89)	สมบูรณ์	39	(86.67)	สมบูรณ์	45	(100.00)	สมบูรณ์
	14	(31.11)	พอสมควร	6	(13.33)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			นิสิตทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น			นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		

จากตาราง 31 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้อของนิสิต ด้านสติปัญญา รอบที่ 1 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับพอสมควร รองลงมาอยู่ในระดับสมบูรณ์ และเล็กน้อย ตามลำดับ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้นิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้อขึ้น รอบที่ 2 และ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้นิสิตทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น โดยจำนวนและร้อยละของนิสิตที่มีการเรียนรู้ออยู่ในระดับสมบูรณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน รอบที่ 3 มีจำนวนสูงสุด รองลงมา รอบที่ 2 และรอบที่ 1 ตามลำดับ

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ด้านอารมณ์ ความรู้สึก รอบที่ 1, 2 และ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร ยกเว้น รอบที่ 3 ในชุมชน นิสิตทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้นิสิตเกิดการเรียนรู้อขึ้น โดยจำนวนและร้อยละของนิสิตที่มีการเรียนรู้ออยู่ในระดับสมบูรณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน รอบที่ 3 มีจำนวนสูงสุด รองลงมา รอบที่ 2 และรอบที่ 1 ตามลำดับ

สมบูรณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนรอบที่ 3 มีจำนวนสูงสุด รองลงมา รอบที่ 2 และรอบที่ 1 ตามลำดับ

3.1.3 จากเอกสารบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกและผลการสนทนากลุ่ม
มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้นกับนิสิตดังนี้

1) จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคม
ระดับบุคคล รอบที่ 1 ในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 ณ บ้านพักของสมาชิกชุมชนยอด
จำนวน 10 ฉบับของกลุ่มตัวอย่างนิสิตที่ถูกแบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ จำนวน 5-6 คน ผู้วิจัย
นำข้อมูลที่กลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่มได้ถอดเทปบันทึกเสียงเนื้อหาผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษา
จิตวิทยาสังคมระดับบุคคลด้วยกลุ่มนิสิตเองพร้อมพิมพ์ข้อมูลที่ได้ลงในเอกสารรายงานผล
การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลของกลุ่มนิสิตเสนอต่ออาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสาร
และวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารของกลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่ม หาร่องรอยหลักฐานคำพูดและแบบแผน
พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ แล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิด
และกลุ่มพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หาค่าความถี่ในรูปร้อยละ เปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณา
คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาหน้า 215 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 215-
216 และด้านทักษะ หน้า 216-220 สรุปหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นและมี
ประสิทธิผลตามเกณฑ์ได้ดังตาราง 32

2) จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ
คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รอบที่ 2 ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์กลางของชุมชน
ยอดจำนวน 10 ฉบับของกลุ่มตัวอย่างนิสิตที่ถูกแบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ จำนวน 5-6 คน
โดยในแต่ละกลุ่มนิสิตจะมีสมาชิกชุมชนยอดจำนวน 2 คน เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วย ใน
ประเด็น เมื่อสมาชิกชุมชนยอดต้องทำงานร่วมกับบุคคลไม่คุ้นเคยมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง
ผู้วิจัยนำข้อมูลที่กลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่มได้ถอดเทปบันทึกเสียงเนื้อหาผลการสนทนากลุ่มศึกษา
จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปด้วยกลุ่มนิสิตเองพร้อมพิมพ์ข้อมูลที่ได้ลงในเอกสาร
รายงานผลการศึกษาศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปของกลุ่มนิสิตเสนอต่ออาจารย์
ผู้สอน ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารและวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารของกลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่ม หาร่องรอย
หลักฐานคำพูดและแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นแล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมาวิเคราะห์หาหน่วย
พื้นฐานของกลุ่มความคิดและกลุ่มพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หาค่าความถี่นำเสนอในรูปร้อยละ
เปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา หน้า
215 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 215-216 และด้านทักษะ หน้า 216-220 สรุปคำพูดบ่งบอกไว้
ว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นและมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ได้ดังตาราง 32

3) จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ

กลุ่มคน รอบที่ 3 ในวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ ชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ท้านซ์ จำนวน 10 ฉบับของกลุ่มตัวอย่างนิสิตที่ถูกแบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ จำนวน 5-6 คน โดยในแต่ละกลุ่มนิสิตจะมีสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ท้านซ์ จำนวน 2-3 คน รวมจำนวน 17 คน เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วยในประเด็น “ปัญหาความต้องการจำเป็นของชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ท้านซ์” มีอะไรบ้าง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่กลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่มได้ถอดเทปบันทึกเสียงเนื้อหาผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ด้วยกลุ่มนิสิตเองพร้อมพิมพ์ข้อมูลที่ได้ลงในเอกสารรายงานผลการศึกษาค้นคว้าจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนเสนอต่ออาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารและวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารของกลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่ม หา ร่องรอยหลักฐานคำพูดและแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้น แล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมาวิเคราะห์หา หน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิดและกลุ่มพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หาความถี่นำเสนอในรูปร้อยละ เปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านสติปัญญา หน้า 215 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 215-216 และด้านทักษะ หน้า 216-220 สรุปหลักฐานคำพูด บ่งบอกไว้ว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นและมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งตาราง 32

ตาราง 32 จำนวนความถี่และร้อยละของกลุ่มนิสิต (10 กลุ่ม) ที่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล รอบที่ 1 และแบบบันทึกผลการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รอบที่ 2 และระดับกลุ่มคน รอบที่ 3 จำแนกตามด้านและรอบที่

ด้าน	รอบที่ 1			รอบที่ 2			รอบที่ 3		
	กลุ่ม	(%)	ระดับการเรียนรู้	กลุ่ม	(%)	ระดับการเรียนรู้	กลุ่ม	(%)	ระดับการเรียนรู้
1. สติปัญญา									
	2	(20.00)	สมบูรณ์	7	(70.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	8	(80.00)	พอสมควร	3	(30.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
2. อารมณ์ ความรู้สึก									
	10	(100.00)	เล็กน้อย	10	(100.00)	เล็กน้อย	10	(100.00)	เล็กน้อย
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มไม่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มไม่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มไม่เกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3. ทักษะ									
3.1 ทักษะการสังเกต	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.2 ทักษะทางสังคม									
	7	(70.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	3	(30.00)	พอสมควร	-			-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.3 ทักษะการทำงานกลุ่ม									
	7	(70.00)	สมบูรณ์	9	(90.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	3	(30.00)	พอสมควร	1	(10.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.4 ทักษะการแก้ไข									
ปัญหา	3	(30.00)	สมบูรณ์	8	(80.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	7	(70.00)	พอสมควร	2	(20.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.5 ทักษะการ									
ทำงาน	7	(70.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	3	(30.00)	พอสมควร	-			-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.6 ทักษะการคิด									
วิเคราะห์	10	(100.00)	เล็กน้อย	10	(100.00)	พอสมควร	10	(100.00)	พอสมควร
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มไม่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		

จากตาราง 32 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตจากแบบ บัณฑิตที่ผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล รอบที่ 1 ด้านสติปัญญา กลุ่ม นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพุดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ใน ระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้กลุ่มนิสิต ทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้อขึ้น ด้านอารมณ์ ความรู้สึก กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพุดบ่ง บอว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับเล็กน้อย ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ขณะนั้นไม่ช่วยให้กลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้อขึ้น และด้านทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะการสังเกต กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพุดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการ เรียนรู้อขึ้น (2) ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการทำงาน กลุ่มนิสิต ส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพุดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับ พอสมควร ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้กลุ่มนิสิตทุก กลุ่มเกิดการเรียนรู้อขึ้น (3) ทักษะการแก้ไขปัญหา กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการ กระทำว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้อขึ้น และ (4) ทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับ เล็กน้อย ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่ช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้อขึ้น

จากแบบบัณฑิตที่ผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป รอบที่ 2 ด้านสติปัญญา กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพุดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อ ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้อขึ้น ด้านอารมณ์ ความรู้สึก กลุ่ม นิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพุดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับเล็กน้อย ประสิทธิผลของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นไม่ช่วยให้กลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้อขึ้น และด้าน ทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน กลุ่มนิสิตทุก กลุ่มมีหลักฐานคำพุดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้อขึ้น (2) ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการแก้ไขปัญหา กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพุด บ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร ประสิทธิผลของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้อขึ้น และ (3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้อ ขึ้นในระดับพอสมควร ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้กลุ่ม นิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้อขึ้น

จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน รอบที่ 3 ด้านสติปัญญา และด้านทักษะทุกทักษะ กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกหรือบ่งบอก การกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ยกเว้น ด้านอารมณ์ ความรู้สึก กลุ่มนิสิตทุก กลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับเล็กน้อย ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร ประสิทธิภาพ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น ด้านสติปัญญา ด้านทักษะทุกทักษะ ยกเว้นด้านอารมณ์ ความรู้สึก

3.1.3 จากแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ รอบที่ 1 ในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างนิสิต จำนวน 45 คน ถูกแบ่ง ออกเป็น 10 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มนิสิตนำเสนอผลการปฏิบัติไปงานที่ 1 และ 2 ในวันที่ 18 และ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 นำเสนอผลการฝึกปฏิบัติทดลองสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับบุคคล ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ในชุมชน ภายหลังเสร็จการสัมภาษณ์เจาะลึก ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลที่ได้ในชั้นเรียน วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 รอบที่ 2 ใน ชั้นเรียน กลุ่มนิสิตนำเสนอผลการปฏิบัติไปงานที่ 3 และ 4 ในวันที่ 2 และ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 นำเสนอผลการฝึกปฏิบัติทดลองจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ในวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และในชุมชน ภายหลังเสร็จการจัดสนทนากลุ่มศึกษา จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในชุมชน ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และ นำเสนอผลการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ได้ ในชั้นเรียน วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และรอบที่ 3 ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตนำเสนอผลการปฏิบัติไปงานที่ 5 และ 6 ในวันที่ 16 และ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 นำเสนอผลการฝึกปฏิบัติทดลองจัดสนทนา กลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และในชุมชน ภายหลังเสร็จการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนในชุมชนในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 และนำเสนอผลการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนที่ได้ในชั้นเรียน วันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่กลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่มได้สะท้อนผลนำมาวิเคราะห์เนื้อหา หาแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ แล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของ กลุ่ม ความคิด หาค่าความถี่ นำเสนอในรูปร้อยละ เปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาคุณลักษณะ ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา หน้า 215 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 215-216 และ ด้านทักษะ หน้า 216-220 สรุปได้ดังตาราง 33

ตาราง 33 จำนวนความถี่และร้อยละของกลุ่มนิสิต (10 กลุ่ม) ที่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำจำแนกตามด้าน สถานที่ และรอบที่

ด้าน สถานที่	รอบที่ 1			รอบที่ 2			รอบที่ 3		
	กลุ่ม	(%)	ระดับการเรียนรู้	กลุ่ม	(%)	ระดับการเรียนรู้	กลุ่ม	(%)	ระดับการเรียนรู้
1. สติปัญญา									
1.1 ชั้นเรียน	2	(20.00)	สมบูรณ์	6	(60.00)	สมบูรณ์	8	(80.00)	สมบูรณ์
	6	(60.00)	พอสมควร	4	(40.00)	พอสมควร	2	(20.00)	พอสมควร
	2	(20.00)	เล็กน้อย	-	-	-	-	-	-
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
1.2 ชุมชน	2	(20.00)	สมบูรณ์	7	(70.00)	สมบูรณ์	100	(100.00)	สมบูรณ์
	7	(70.00)	พอสมควร	3	(30.00)	พอสมควร	-	-	-
	1	(10.00)	เล็กน้อย	-	-	-	-	-	-
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
2. อารมณ์ ความรู้สึก									
2.1 ชั้นเรียน	6	(60.00)	สมบูรณ์	8	(80.00)	สมบูรณ์	9	(90.00)	สมบูรณ์
	4	(40.00)	พอสมควร	2	(20.00)	พอสมควร	1	(10.00)	พอสมควร
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
2.2 ชุมชน	7	(70.00)	สมบูรณ์	9	(90.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	3	(30.00)	พอสมควร	1	(10.00)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3. ทักษะ									
3.1 ทักษะการสังเกต									
3.1.1 ชั้นเรียน	4	(40.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	6	(60.00)	พอสมควร	-	-	-	-	-	-
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.1.2 ชุมชน	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.2 ทักษะทางสังคม									
3.2.1 ชั้นเรียน	4	(40.00)	สมบูรณ์	8	(80.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	6	(60.00)	พอสมควร	2	(20.00)	พอสมควร	-	-	-
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.2.2 ชุมชน	7	(70.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	3	(30.00)	พอสมควร	-	-	-	-	-	-
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		

ตาราง 33 (ต่อ)

ด้าน สถานที่	รอบที่ 1			รอบที่ 2			รอบที่ 3		
	กลุ่ม	(%)	ระดับการเรียนรู้	กลุ่ม	(%)	ระดับการเรียนรู้	กลุ่ม	(%)	ระดับการเรียนรู้
3.3 ทักษะการ									
ทำงานกลุ่ม									
3.3.1 ชั้นเรียน	4	(40.00)	สมบูรณ์	8	(80.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	6	(60.00)	พอสมควร	2	(20.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.3.2 ชุมชน	7	(70.00)	สมบูรณ์	9	(90.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	3	(30.00)	พอสมควร	1	(10.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.4 ทักษะการแก้ไข									
ปัญหา									
3.4.1 ชั้นเรียน	2	(20.00)	สมบูรณ์	7	(70.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	8	(80.00)	พอสมควร	3	(30.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.4.2 ชุมชน	3	(30.00)	สมบูรณ์	8	(80.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	7	(70.00)	พอสมควร	2	(20.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.5 ทักษะการ									
ทำงาน									
3.5.1 ชั้นเรียน	10	(100.00)	เล็กน้อย	10	(100.00)	เล็กน้อย	10	(100.00)	เล็กน้อย
	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มไม่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มไม่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มไม่เกิดการเรียนรู้ขึ้น		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.5.2 ชุมชน	10	(100.00)	พอสมควร	10	(100.00)	พอสมควร	10	(100.00)	พอสมควร
	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.6 ทักษะการคิด									
วิเคราะห์									
3.6.1 ชั้นเรียน	4	(40.00)	สมบูรณ์	7	(70.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	6	(60.00)	พอสมควร	3	(30.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.6.2 ชุมชน	6	(60.00)	สมบูรณ์	8	(80.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์
	4	(40.00)	พอสมควร	2	(20.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น			กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น		

จากตาราง 33 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิตจากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ด้านสติปัญญา รอบที่ 1 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่ มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการ

เรียนรู้ขึ้นในระดับพอสสมควร รองลงมาอยู่ในระดับสมบุรณ์และเล็กน้อยตามลำดับ รอบที่ 2 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบุรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสสมควร รอบที่ 3 ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบุรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสสมควร ในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบุรณ์ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นในรอบที่ 1 ช่วยให้กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น รอบที่ 2 และ 3 ช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยจำนวนและร้อยละของนิสิตที่เกิดการเรียนรู้อยู่ในระดับสมบุรณ์ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ในรอบที่ 3 มีจำนวนและร้อยละสูงสุดรองลงมาในรอบที่ 2 และรอบที่ 1 ตามลำดับ

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก รอบที่ 1 และ 2 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน และรอบที่ 3 ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่ มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบุรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสสมควร รอบที่ 3 ในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบุรณ์ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นในรอบที่ 1 และ 2 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน และรอบที่ 3 ในชั้นเรียนช่วยให้กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น ส่วนรอบที่ 3 ในชุมชน ช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยจำนวนและร้อยละของนิสิตที่เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบุรณ์ ทั้งในชั้นเรียน และในชุมชน ในรอบที่ 3 มีจำนวนและร้อยละสูงสุด รองลงมาในรอบที่ 2 และรอบที่ 1 ตามลำดับ

ด้านทักษะ กลุ่มนิสิตมีทักษะแต่ละทักษะเกิดขึ้นดังนี้

1. ทักษะการสังเกต รอบที่ 1 ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบุรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสสมควร ในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบุรณ์ รอบที่ 2 และ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ในระดับสมบุรณ์ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นในรอบที่ 1, 2 และ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยตั้งแต่รอบที่ 1 ในชุมชน จนถึง รอบที่ 3 ในชุมชน มีจำนวนและร้อยละของนิสิตที่เกิดการเรียนรู้ อยู่ในระดับสมบุรณ์สูงสุดเท่ากันร้อยละ 100.00

2. ทักษะทางสังคม รอบที่ 1 ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับสมบุรณ์ ในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบุรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสสมควร รอบที่ 2 ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ในระดับสมบุรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสสมควร ใน

ชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับ
สมบูรณ์ รอบที่ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอก
การกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่
พัฒนาขึ้นขณะนั้นในรอบที่ 1, 2 และ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม
เกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยตั้งแต่รอบที่ 2 ในชุมชนจนถึงรอบที่ 3 ในชุมชน มีจำนวนและร้อยละของ
นิสิตที่เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์สูงสุด เท่ากับร้อยละ 100.00

3. ทักษะการทำงานกลุ่ม รอบที่ 1 ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่ มี

หลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับ
สมบูรณ์ ในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น
ในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร รอบที่ 2 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่ม
นิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลือ
อยู่ในระดับพอสมควร รอบที่ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐาน
คำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้น ในรอบที่ 1, 2 และ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ช่วยให้กลุ่ม
นิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยตั้งแต่รอบที่ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน มีจำนวน และ
ร้อยละของนิสิตที่เกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์สูงสุดเท่ากับร้อยละ 100.00 รองลงมา รอบ
ที่ 2 และรอบที่ 1 ตามลำดับ

4. ทักษะการแก้ไขปัญหา รอบที่ 1 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิต

ส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับสมบูรณ์ รอบที่ 2 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร รอบที่ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นในรอบที่ 1, 2 และ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ช่วยให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยตั้งแต่รอบที่ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน มีจำนวนและร้อยละของนิสิตที่เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์สูงสุดเท่ากับร้อยละ 100.00 รองลงมารอบที่ 2 และรอบที่ 1 ตามลำดับ

5. ทักษะการทำงาน รอบที่ 1, 2 และ 3 ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม

มีหลักฐานคำพูดบอการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับเล็กน้อย ในชุมชน กลุ่มนิสิต
ทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบอการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร ประสิทธิภาพ
ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้น ในรอบที่ 1, 2 และ 3 ในชั้นเรียน ไม่ช่วยให้
กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น ส่วนในชุมชนช่วยให้กลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้ขึ้น

6. ทักษะการคิดวิเคราะห์ รอบที่ 1 ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มี

หลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับสมบูรณ์ ในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร รอบที่ 2 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร รอบที่ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นในรอบที่ 1, 2 และ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยตั้งแต่รอบที่ 3 ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน มีจำนวนและร้อยละของนิสิตที่เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์สูงสุดเท่ากับร้อยละ 100.00 รองลงมาในรอบที่ 2 และรอบที่ 1 ตามลำดับ

3.2 ผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน ผู้วิจัยพบว่าขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิตได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้มีประสบการณ์ในชุมชนแต่ละรอบจำนวน 3 รอบนั้น สมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นดังนี้

3.2.1 จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล รอบที่ 1 ในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 ณ บ้านพักของสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 ฉบับ ซึ่งเป็นเอกสารข้อมูลชุดเดียวกันกับเอกสารข้อมูลในข้อ 3.1.3 ข้อ 1) ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารและวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารดังกล่าว หาร่องรอยหลักฐานคำพูด หรือแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กับสมาชิกชุมชนยาตองแล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิดและพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หาความถี่แล้วนำเสนอในรูปร้อยละและเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านสติปัญญา หน้า 220-221 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 221 และด้านทักษะ หน้า 221-225 สรุปได้ดังตาราง 34

3.2.2 จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รอบที่ 2 ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง จำนวน 10 ฉบับ ซึ่งเป็นเอกสารข้อมูลชุดเดียวกันกับเอกสารข้อมูลในข้อ 3.1.3 ข้อ 2) โดยผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารและวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารดังกล่าว หาร่องรอยหลักฐานคำพูด หรือแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กับสมาชิกชุมชนยาตอง แล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิดและพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หาความถี่แล้วนำเสนอในรูปร้อยละและเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ด้านสติปัญญา หน้า 220-221 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 221 และด้านทักษะ หน้า 221-225 สรุปได้ดังตาราง 34

3.2.3 จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ

กลุ่มคน รอบที่ 3 ในวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ ชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้ส์ท้านซ์ จำนวน 10 ฉบับ ซึ่งเป็นเอกสารข้อมูลชุดเดียวกันกับเอกสารข้อมูลในข้อ 3.1.3 ข้อ 3) โดยผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารและวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารดังกล่าว หาร่องรอยหลักฐาน คำพูดหรือแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กับสมาชิกชมรมฯ แล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมา วิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิดและพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หาความถี่แล้วนำเสนอใน รูปร้อยละ และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ ด้าน สถิติปัญหา หน้า 220-221 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 221 และด้านทักษะ หน้า 221-225 สรุปดังตาราง 34

ตาราง 34 จำนวนความถี่และร้อยละของสมาชิกชมรมกลุ่มตัวอย่างที่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอก ว่ามีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบบันทึกผลสัมภาษณ์เจาะลึก ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล รอบที่ 1 แบบบันทึกผลสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคม ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รอบที่ 2 และระดับกลุ่มคน รอบที่ 3 จำแนกตามด้าน และรอบที่

ด้าน	แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (รอบที่ 1)			แบบสนทนากลุ่ม (รอบที่ 2)			แบบสนทนากลุ่ม (รอบที่ 3)		
	n = 10	(%)	ระดับการเรียนรู้	n = 10	(%)	ระดับการเรียนรู้	n = 17	(%)	ระดับการเรียนรู้
1. สถิติปัญหา									
ประสิทธิผล	2	(20.00)	สมบูรณ์	7	(70.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
	8	(80.00)	พอสมควร	3	(30.00)	พอสมควร	-		
	สมาชิกชมรมขยายต่อทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมขยายต่อทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้ส์ท้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
2. อารมณ์ ความรู้สึก									
ประสิทธิผล	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
	สมาชิกชมรมขยายต่อทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมขยายต่อทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้ส์ท้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3. ทักษะ									
3.1 ทักษะการสังเกต	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
ประสิทธิผล	สมาชิกชมรมขยายต่อทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมขยายต่อทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้ส์ท้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.2 ทักษะทางสังคม	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
ประสิทธิผล	สมาชิกชมรมขยายต่อทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมขยายต่อทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้ส์ท้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.3 ทักษะการ									
ทำงานกลุ่ม	7	(70.00)	พอสมควร	9	(90.00)	พอสมควร	17	(100.00)	พอสมควร
	3	(30.00)	เล็กน้อย	1	(10.00)	เล็กน้อย	-		
ประสิทธิผล	สมาชิกชมรมขยายต่อส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมขยายต่อส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้ส์ท้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		

ตาราง 34 (ต่อ)

ด้าน	แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (รอบที่ 1)			แบบสนทนากลุ่ม (รอบที่ 2)			แบบสนทนากลุ่ม (รอบที่ 3)		
	n = 10	(%)	ระดับการเรียนรู้	n = 10	(%)	ระดับการเรียนรู้	n = 17	(%)	ระดับการเรียนรู้
3.4 ทักษะการแก้ไข									
ปัญหา	3	(30.00)	สมบูรณ์	8	(80.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
	7	(70.00)	พอสมควร	2	(20.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สด้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.5 ทักษะการ									
ทำงาน	10	(100.00)	พอสมควร	10	(100.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
ประสิทธิผล	สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สด้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		
3.6 ทักษะการคิด									
วิเคราะห์	10	(100.00)	พอสมควร	10	(100.00)	พอสมควร	17	(100.00)	พอสมควร
ประสิทธิผล	สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สด้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น		

จากตาราง 34 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาต้องจากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล รอบที่ 1 ด้านสติปัญญา สมาชิกชุมชนยาต้องส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมบูรณ์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับสมบูรณ์ ด้านทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะการสังเกตและทักษะทางสังคม สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน มีหลักฐานบ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับสมบูรณ์ (2) ทักษะการทำงานกลุ่ม สมาชิกชุมชนยาต้องส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกว่ามีการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับเล็กน้อย (3) ทักษะการแก้ไขปัญหา สมาชิกชุมชนยาต้องส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้อขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับสมบูรณ์ (4) ทักษะการทำงานและทักษะการคิดวิเคราะห์ สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามีการเรียนรู้อเกิดขึ้นในระดับพอสมควร ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้อขึ้น ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกชุมชนยาต้องส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้อขึ้น

จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รอบที่ 2 ด้านสติปัญญา สมาชิกชุมชนยาต้องส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่ามี

การเรียนรู้เกิดขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร ด้านอารมณ์ ความรู้สึก สมาชิกชุมชนยาดองทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นในระดับสมบูรณ์ ด้านทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน สมาชิกชุมชนยาดองทุกคนมีหลักฐานบ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ (2) ทักษะการทำงานกลุ่ม สมาชิกชุมชนยาดองส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับเล็กน้อย (3) ทักษะการแก้ไขปัญหา สมาชิกชุมชนยาดองส่วนใหญ่มีหลักฐานบ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร และ (4) ทักษะการคิดวิเคราะห์ สมาชิกชุมชนยาดองทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาดองทุกคนเกิดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่ม สมาชิกชุมชนยาดองส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น

จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน รอบที่ 3 ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะ สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ทุกคนมีหลักฐานบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับพอสมควร ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น

3.2.4 จากแบบสังเกตพฤติกรรมและการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ ผู้วิจัยพบว่าขณะที่กลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการจัดสนทนากลุ่มที่ได้ในชุมชนในแต่ละรอบจำนวน 3 รอบ สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำให้กับสมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละรอบนั้น สมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ และการสะท้อนการกระทำ ณ ชุมชนยาดอง ในรอบที่ 1 วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 ในรอบที่ 2 วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ ชุมชนยาดอง และในรอบที่ 3 วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ ชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ให้กับนิสิตกลุ่มตัวอย่างและอาจารย์ผู้สอนได้รับทราบข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา หาแบบแผนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ แล้วจัดกลุ่มข้อมูล นำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิด หาค่าความถี่ นำเสนอในรูปร้อยละ เปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชนที่เกิดขึ้น ด้านสติปัญญา หน้า 220-221 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก หน้า 221 และด้านทักษะ หน้า 221-225 สรุปได้ดังตาราง 35

ตาราง 35 จำนวนความถี่และร้อยละของสมาชิกชุมชนกลุ่มตัวอย่างที่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่า
มีผลการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อน
ความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ จำแนกตามด้านและรอบที่

ด้าน	การสะท้อนผล (รอบที่ 1)			การสะท้อนผล (รอบที่ 2)			การสะท้อนผล (รอบที่ 3)		
	n = 10	(%)	ระดับการเรียนรู้	n = 10	(%)	ระดับการเรียนรู้	n = 17	(%)	ระดับการเรียนรู้
1. สติปัญญา									
	2	(20.00)	สมบูรณ์	7	(70.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
	8	(80.00)	พอสมควร	3	(30.00)	พอสมควร	-		
ประสิทธิผล	สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
2. อารมณ์ ความรู้สึก									
	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
ประสิทธิผล	สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3. ทักษะ									
3.1 ทักษะการสังเกต	-			10	(100.00)	พอสมควร	17	(100.00)	สมบูรณ์
ประสิทธิผล	-			สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.2 ทักษะทางสังคม	10	(100.00)	สมบูรณ์	10	(100.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
ประสิทธิผล	สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.3 ทักษะการทำงานกลุ่ม	-			-			-		
3.4 ทักษะการแก้ไขปัญหา	-			-			-		
3.5 ทักษะการทำงาน	10	(100.00)	พอสมควร	10	(100.00)	สมบูรณ์	17	(100.00)	สมบูรณ์
ประสิทธิผล	สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชุมชนยาต้องทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น			สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้น		
3.6 ทักษะการคิดวิเคราะห์	-			-			-		

จากตาราง 35 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาต้อง จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ รอบที่ 1 ด้านสติปัญญา สมาชิกชุมชนยาต้องส่วนใหญ่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร ที่เหลืออยู่ในระดับสมบูรณ์ รอบที่ 2 สมาชิกชุมชนยาต้องส่วนใหญ่ มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ที่เหลืออยู่ในระดับพอสมควร และ

รอบที่ 3 สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรมฯ ทุกคน เกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาขึ้น

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก รอบที่ 1 และ 2 สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน และรอบที่ 3 สมาชิกชมรมฯ ทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรมฯ ทุกคน เกิดการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกขึ้น

ด้านทักษะ ได้แก่ (1) ทักษะการสังเกต รอบที่ 1 สมาชิกชุมชนยาตอง ไม่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น รอบที่ 2 สมาชิกชุมชนยาตองทุกคน และรอบที่ 3 สมาชิกชมรมฯ ทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้น รอบที่ 1 ไม่ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองเกิดการเรียนรู้ขึ้น รอบที่ 2 และ 3 ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรมฯ ทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น (2) ทักษะทางสังคม รอบที่ 1, 2 และ 3 สมาชิกชุมชนยาตอง และสมาชิกชมรมฯ ทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรมฯ ทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น (3) ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญห และทักษะการคิดวิเคราะห์ รอบที่ 1, 2 และ 3 สมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรมฯ ทุกคน ไม่มีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น และ(4) ทักษะการทำงาน รอบที่ 1 สมาชิกชุมชนยาตองทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร รอบที่ 2 และ 3 สมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรมฯ ทุกคนมีหลักฐานคำพูดบ่งบอกการกระทำว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นขณะนั้นช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรมฯ ทุกคน เกิดการเรียนรู้ขึ้น

3.3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ใช้หลักฐานคำพูด การใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน หรือใช้ทักษะกระบวนการแก้ไขปัญห ได้ถูกต้องตามลำดับขั้นตอน โดยทั้งกลุ่มนิสิต และสมาชิกชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการสะท้อนผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปอ้างอิงความรู้ที่ได้ร่วมกันเป็นเกณฑ์การพิจารณาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์แต่ละรอบ จำนวน 3 รอบนั้นได้ดังนี้

3.3.1 จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล รอบที่ 1 ในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 ณ บ้านพักของสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 ฉบับ หรือมีกลุ่มนิสิตจำนวน 10 กลุ่ม และสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน หรือร้อยละ

100.00 ของจำนวนเอกสารหรือจำนวนกลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตองทั้งหมด ผู้วิจัยได้ตรวจหลักฐานคำพูดการใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน หรือใช้ทักษะกระบวนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มนิสิต พบว่า มีเอกสารจำนวน 10 ฉบับ หรือร้อยละ 100.00 ของจำนวนเอกสารทั้งหมด กลุ่มนิสิตได้มีการประเมินความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาตองร่วมกัน มีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการมีส่วนร่วมกับสมาชิกชุมชนยาตอง ได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้กับสมาชิกชุมชนยาตอง มีการสะท้อนผลแลกเปลี่ยนความรู้ในรูปแบบการอภิปรายทั่ว ๆ ไป แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่สมาชิกชุมชนยาตองได้แก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นไปแล้วกำลังดำเนินการอยู่และแนวทางที่จะใช้แก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นในอนาคต แต่ยังไม่ปรากฏร่องรอยการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำว่าการแก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นดังกล่าวมีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้าง มีเอกสารจำนวน 3 ฉบับ หรือร้อยละ 30.00 มีการสรุปอ้างอิงร่วมกันระหว่างกลุ่มนิสิตกับสมาชิกชุมชนยาตอง และมีเอกสาร จำนวน 10 ฉบับ หรือร้อยละ 100.00 ของจำนวนเอกสารทั้งหมด มีการประยุกต์ใช้ความรู้ ในการศึกษาปัญหาคือความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาตองอันดับรองลงมา

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชน ในบทที่ 3 หน้า 225-226 แสดงว่า กลุ่มนิสิตจำนวน 3 กลุ่ม หรือร้อยละ 30.00 และสมาชิกชุมชนยาตองจำนวน 3 คน หรือร้อยละ 30.00 สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ในรอบที่ 1 ในชุมชน และกลุ่มนิสิตจำนวน 7 กลุ่ม หรือร้อยละ 70.00 และสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 7 คน หรือร้อยละ 70.00 สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้พอสมควร

3.3.2 จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รอบที่ 2 ในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์กลางของชุมชนยาตอง จำนวน 10 ฉบับ หรือมีกลุ่มนิสิตจำนวน 10 กลุ่ม และสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของจำนวนเอกสาร หรือจำนวนกลุ่มนิสิต และสมาชิกชุมชนยาตองทั้งหมด ผู้วิจัยได้ตรวจหลักฐานคำพูดการใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน หรือใช้ทักษะกระบวนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มนิสิต และของสมาชิกชุมชนยาตองที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มพบว่า มีเอกสารจำนวน 10 ฉบับ หรือร้อยละ 100.00 ของจำนวนเอกสารทั้งหมด กลุ่มนิสิตมีการประเมินความต้องการจำเป็นร่วมกับสมาชิกชุมชนยาตองที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม มีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการมีส่วนร่วมกับสมาชิกชุมชนยาตอง มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ มีเอกสารจำนวน 8 ฉบับ หรือร้อยละ 80.00 ของจำนวนเอกสารทั้งหมด มีการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ด้วยการอภิปรายการแก้ไขปัญหาดังกล่าวว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้าง อีก 2 ฉบับหรือร้อยละ

20.00 ใช้การอภิปรายทั่วๆ ไปแทน มีการสรุปอ้างอิงร่วมกันระหว่างกลุ่มนิสิตกับสมาชิกชุมชนยาตองที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และมีเอกสารจำนวน 10 ฉบับ หรือร้อยละ 100.00 มีการประยุกต์ใช้ความรู้ในการศึกษาปัญหาความต้องการจำเป็นของสมาชิกชุมชนยาตองอันดับรองลงมา

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชน ในบทที่ 3 หน้า 225-226 แสดงว่า กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่จำนวน 8 กลุ่ม และสมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่จำนวน 8 คน หรือร้อยละ 80.00 สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ และกลุ่มนิสิตจำนวน 2 กลุ่ม หรือร้อยละ 20.00 และสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 2 คน หรือร้อยละ 20.00 สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้พอสมควร

3.3.3 จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ

กลุ่มคน รอบที่ 3 ในวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ณ ชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาดเฟิร์สตันส์ จำนวน 10 ฉบับ หรือมีกลุ่มนิสิตจำนวน 10 กลุ่ม และสมาชิกชมรมฯ จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 ของจำนวนเอกสารหรือจำนวนกลุ่มนิสิตและสมาชิกชมรมฯทั้งหมด ผู้วิจัยได้ตรวจหลักฐานคำพูดการใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน หรือใช้ทักษะกระบวนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มนิสิตและของสมาชิกชมรมฯที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม พบว่า มีเอกสารจำนวน 10 ฉบับ หรือร้อยละ 100.00 กลุ่มนิสิตมีการประเมินความต้องการจำเป็นร่วมกับสมาชิกชมรมฯที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม กลุ่มนิสิตมีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการมีส่วนร่วมร่วมกับสมาชิกชมรมฯที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน มีการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำด้วยการอภิปรายแก้ไขปัญหาดังกล่าวว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้าง มีการสรุปอ้างอิงร่วมกันระหว่างกลุ่มนิสิตกับสมาชิกชมรมฯที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และมีการประยุกต์ใช้ความรู้ในการศึกษาปัญหาความต้องการจำเป็นของชมรมฯ อันดับรองลงมา

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนิสิตและสมาชิกชุมชน ในบทที่ 3 หน้า 225-226 แสดงว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม จำนวน 10 กลุ่ม และสมาชิกชมรมฯทุกคน จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 100.00 สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์

3.4 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ กลุ่มนิสิตและสมาชิกชุมชนยาตองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำพร้อมกับให้ข้อมูลความต้องการจำเป็นเพื่อการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นดังนี้

3.4.1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 2) ของระยะต่อเนื่อง

1) ในชั้นเรียน วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ภายหลังจากที่ผู้วิจัย พร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย และนิสิตสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และผลการฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำเข้าสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนรอบใหม่ (รอบที่ 2) ด้วยการให้ตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 กลุ่มได้นำเสนอข้อสรุปการประเมินความต้องการจำเป็นของนิสิตแต่ละกลุ่ม มีตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของกลุ่มนิสิตทั้งหมด มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องความต้องการจำเป็นได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาซ้ำอีกเพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญให้กับกลุ่มนิสิตมากขึ้น เนื่องจากการได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลเพียงครั้งเดียวยังไม่เพียงพอ อาจารย์ผู้สอนได้รับทราบข้อมูลความจำเป็นในการจำเป็นในเรื่องนี้ และให้ข้อเสนอแนะกับนิสิตทุกกลุ่มว่าควรใช้เวลานอกตารางสอนในการฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมซ้ำกับบุคคลอื่นๆ ก็ได้ เพื่อให้มีทักษะความชำนาญมากขึ้นก่อนที่จะเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลจริงกับสมาชิกชุมชนยาตอง และวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ภายหลังจากเสร็จสิ้นการนำเสนอผลการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลกับสมาชิกชุมชนยาตองที่ได้ในชั้นเรียนกับอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนนิสิตกลุ่มอื่น ๆ ได้มีตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของกลุ่มนิสิตทั้งหมด ได้นำเสนอข้อมูลความต้องการจำเป็นออกเป็น 3 ประเด็นสำคัญ ที่กลุ่มนิสิตมีความต้องการได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง ได้แก่ (1) ความต้องการจำเป็นในการจับประเด็น หรือสรุปใจความสำคัญในขณะสนทนากับสมาชิกชุมชนยาตองให้ได้ถูกต้องมากขึ้น (2) ความต้องการจำเป็นในการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ได้ถูกต้องตามลำดับขั้นตอนครบถ้วน และความต้องการจำเป็นเรื่องการคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบ ข้อดีข้อเสียของการแก้ไขปัญหามาในแต่ละวิธีที่สมาชิกชุมชนยาตองได้นำเสนอให้เห็น และ (3) คิดเชื่อมโยงร่วมกันเพื่อสรุปวิธีการใหม่ที่แก้ไขปัญหามาแต่ละวิธีที่สมาชิกชุมชนยาตองได้นำเสนอให้เห็น และ (3) คิดเชื่อมโยงร่วมกันเพื่อสรุปวิธีการใหม่ที่แก้ไขปัญหามาแต่ละวิธีที่สมาชิกชุมชนยาตองได้นำเสนอให้เห็น

อาจารย์ผู้สอนได้รับทราบข้อมูลความต้องการจำเป็นทั้งสามเรื่อง และให้ข้อเสนอแนะกับนิสิตทุกกลุ่มว่าขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนควรต้องมีการจดบันทึกผลประเด็นหรือสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสนทนาตามกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนว่ามีประเด็น หรือใจความสำคัญอะไรบ้าง ออกมาให้สมาชิกชุมชนยาตองได้มีส่วนร่วมรับรู้ในการตรวจสอบความถูกต้องก่อน ต่อจากนั้นจึงคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงสรุปสาเหตุ

ที่ได้กับเนื้อหาจิตวิทยาสังคมที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียน สะท้อนผลการแก้ไขปัญหที่สมาชิกชุมชน ยาดองใช้ด้วยการให้สมาชิกชุมชนยาดองได้คิดวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย หรือจุดอ่อน ในวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน คิดเชื่อมโยงสรุปวิธีการใหม่ที่ได้ในการ แก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นนั้นๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่ากลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่ม ควรมีการนำแผ่นภาพพลิก (Flip Chart) มาช่วยจดบันทึก สรุปประเด็นหรือใจความสำคัญของ แต่ละกระบวนการเรียนรู้พร้อมข้อสรุปที่ได้ร่วมกัน โดยผู้วิจัยจะได้จัดเตรียมแผ่นภาพพลิก (Flip chart) มาให้นิสิตทุกกลุ่มได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดสนทนากลุ่มกับเพื่อน นิสิตต่างสาขาพร้อมฝึกบันทึกผลด้วยแผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ในรอบใหม่ ใน รอบที่ 2 ของ ระยะต่อเนื่องต่อไป

2) ในชุมชน วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2550 ภายหลังเสร็จจากการ สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลกับสมาชิกชุมชนยาดอง ผู้วิจัย กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม และสมาชิกชุมชนยาดองที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่ พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาดอง และผลการใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำสู่การประเมินความต้องการจำเป็นใน การปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 2) ของระยะต่อเนื่อง ด้วยการ ให้ตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 กลุ่ม ได้นำเสนอข้อสรุปการประเมินความต้องการจำเป็นของ นิสิตแต่ละกลุ่ม มีตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของกลุ่มนิสิตทั้งหมด มี ความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องความต้องการจำเป็นในเรื่องความร่วมมือ ของสมาชิกชุมชนยาดองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิตแต่ละกลุ่มในการจัดสนทนากลุ่มศึกษา จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เช่นเดียวกันกับที่ได้รับความร่วมมือจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ให้กับกลุ่มนิสิตแต่ละกลุ่มได้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล และ ขอขอบพระคุณสมาชิกชุมชนยาดองทุกคนไว้ ณ โอกาสนี้ด้วยที่ให้ความร่วมมือ ในขณะที่ สมาชิกชุมชนยาดองจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ได้มีความคิดเห็นสอดคล้องไปใน ทิศทางเดียวกันในเรื่องความต้องการจำเป็นในเรื่องขนาดของกลุ่มนิสิตที่มีจำนวนนิสิต 5-6 คน ต่อกลุ่มนั้น ถ้าอาจารย์ผู้สอนสามารถจัดกลุ่มนิสิตที่มีจำนวนนิสิต 4 คนต่อกลุ่มได้จะดีมาก เนื่องจากบ้านพักของสมาชิกชุมชนยาดองค่อนข้างคับแคบ สมาชิกชุมชนยาดองมีความวิตก กังวลว่านิสิตแต่ละกลุ่มจะไม่มีความสะดวกในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนได้รับ ทราบข้อมูลความต้องการจำเป็นในเรื่องนี้ และได้ชี้แจงว่าเนื่องจากภาคฤดูร้อนมีนิสิตลงทะเบียน จำนวน 52 คน จึงทำให้จำนวนนิสิตเฉลี่ยต่อกลุ่มมีจำนวน 5-6 คน ทั้งๆ ที่ได้ตั้งเป้าหมายการ รับนิสิตไว้เพียงจำนวน 40 คน ทำให้การจัดกลุ่มนิสิตของอาจารย์ผู้สอนไม่สามารถเป็นไปตาม เป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ได้ ต้องปรับเปลี่ยนตามจำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนเฉลี่ยต่อกลุ่มจำนวน 5-6 คน ภายหลังจากที่ได้ชี้แจงเหตุผลดังกล่าวนี้ ช่วยให้ผู้วิจัยสมาชิกชุมชนยาดองทุกคนได้รับทราบ

ข้อมูลและมีความเข้าใจถึงความต้องการจำเป็นของอาจารย์ผู้สอนในการจัดนิสิตเฉลี่ยต่อกลุ่ม จำนวน 5-6 คน

3.4.2 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 3) ของระยะต่อเนื่อง

1) ในชั้นเรียน วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ภายหลังจากที่ผู้วิจัย พร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย และนิสิตสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และผลการฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับ คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกับเพื่อนนิสิตต่างสาขา ในประเด็นเรื่อง “เมื่อต้องทำงานร่วมกับบุคคลไม่คุ้นเคยมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง” เสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำเข้าสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนรอบใหม่ (รอบที่ 3) ด้วยการให้ตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 กลุ่ม ได้นำเสนอข้อสรุปการประเมินความต้องการจำเป็นของนิสิตแต่ละกลุ่ม มีตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของกลุ่มนิสิตทั้งหมด มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องความต้องการจำเป็นได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดสนทนากลุ่มในประเด็นดังกล่าวกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาซ้ำอีก พร้อม กับฝึกซ้อมการใช้ Flip Chart เพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญให้กับกลุ่มนิสิต เนื่องจากรูปแบบการจัดสนทนากลุ่มกับบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เป็นรูปแบบใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากรูปแบบเดิมที่ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลเพียงจำนวน 1 คน อาจารย์ผู้สอนได้รับทราบข้อมูล และให้ข้อเสนอแนะกับกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มว่าควรใช้เวลาออกตารางสอนในการฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป กับบุคคลอื่น ๆ ก็ได้ เพื่อให้มีทักษะความชำนาญมากขึ้นก่อนที่จะเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป กับสมาชิกชุมชนยอด และวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ภายหลังเสร็จสิ้นการนำเสนอผลการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกับสมาชิกชุมชนยอด จำนวน 2 คนที่ได้ในชั้นเรียนกับอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนนิสิตกลุ่มอื่น ๆ ได้มีตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของกลุ่มนิสิตทั้งหมด ได้นำเสนอความต้องการจำเป็นออกเป็น 2 ประเด็นสำคัญ ที่กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มมีความต้องการได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง ได้แก่ (1) ความต้องการจำเป็นในการฝึกปฏิบัติทดลองใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่ทำได้ถูกต้องครบถ้วนแล้ว แต่ควรใช้ได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญมากขึ้นด้วยควบคู่กับการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ในการช่วยจับประเด็นหรือสรุปใจความสำคัญ และสรุปข้อคิดเห็นที่ได้ร่วมกันระหว่างกลุ่มนิสิตกับสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในรอบใหม่ (รอบที่ 3) ต่อไปด้วย และ (2) ความต้องการจำเป็นพาหนะรถบัสที่ใช้ในการเดินทางไปและกลับระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับชุมชนยอดควรมีขนาดใหญ่ เพื่รองรับจำนวนนิสิต 52 คน ได้เพียงพอ

อาจารย์ผู้สอนได้รับทราบข้อมูลความต้องการจำเป็นทั้งสองเรื่อง และให้ข้อเสนอแนะกับนิสิตทุกกลุ่มว่า ในรอบใหม่ในรอบที่ 3 นั้น การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ยังคงใช้รูปแบบการจัดสนทนากลุ่มควบคู่กับการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) เช่นเดิม ซึ่งกลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม จะได้มีประสบการณ์ได้ฝึกปฏิบัติซ้ำๆ ทำให้ทักษะความชำนาญคล่องแคล่วมากขึ้นได้ แต่กลุ่มนิสิตควรใช้เวลาออกตารางสอนในการฝึกหัดซ้ำๆ ด้วย ส่วนในเรื่องพาหนะ รถบัสนั้นได้ทำเรื่องขอรถบัสขนาดใหญ่เพื่อใช้เดินทางไปและกลับระหว่างมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒกับสมาชิกชุมชนยาตองไปแล้ว แต่เนื่องจากฝ่ายยานพาหนะของมหาวิทยาลัย ได้จัดพาหนะรถบัสขนาดเล็กบรรจุคนจำนวน 30 คน มาให้แทนเพราะรถบัสขนาดใหญ่ไม่ว่าง จึงขอให้นิสิตบางคนต้องยืนไปแทนการนั่ง และในรอบใหม่ (รอบที่ 3) ได้ประสานงานเรื่องนี้ด้วยการชี้แจงปัญหาเรื่องนี้ไปที่ฝ่ายยานพาหนะของมหาวิทยาลัยเพื่อจัดพาหนะรถบัสที่มีขนาดใหญ่ให้ด้วย

2) ในชุมชน วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ภายหลังเสร็จจากการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป กับสมาชิกชุมชนยาตอง จำนวน 2 คนต่อกลุ่มนิสิต ผู้วิจัย กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม และสมาชิกชุมชนยาตอง ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มสะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตอง และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 3) ของระยะต่อเนื่อง ด้วยการให้ตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 กลุ่ม ได้นำเสนอข้อสรุปการประเมินความต้องการจำเป็นของนิสิตแต่ละกลุ่ม มีตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของกลุ่มนิสิตทั้งหมด มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องความต้องการจำเป็นในเรื่องขอความร่วมมือของสมาชิกชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิตแต่ละกลุ่มในการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนเช่นเดียวกับที่ได้รับความร่วมมือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนิสิตแต่ละกลุ่มได้จัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และขอขอบพระคุณสมาชิกชุมชนยาตองทุกคนไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในขณะที่สมาชิกชุมชนยาตองจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ได้มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องความต้องการจำเป็นในการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ต่อไปเพื่อได้รับฟังและใช้ตรวจสอบข้อสรุปของกลุ่มนิสิตได้ เพราะในกรณีที่กลุ่มนิสิตสรุปได้ไม่ถูกต้องจะได้ชี้แจงอธิบายให้กับกลุ่มนิสิตใหม่ได้ การใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ที่กลุ่มนิสิตเขียนบันทึกสรุปผลหรือสรุปใจความสำคัญนำเสนอ นั้นจึงเป็นสิ่งที่ดีมากและควรจะต้องมีในการสนทนากับสมาชิกชุมชน

3.4.3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน (รอบที่ 4 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550) ของระยะต่อเนื่อง

1) ในชั้นเรียน วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ภายหลังจากที่ผู้วิจัย พร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย และนิสิต สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต และ ผลการฝึกปฏิบัติทดลองการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดสนทนากลุ่มกับเพื่อนนิสิตต่างสาขา ในประเด็นเรื่อง ปัญหาความต้องการจำเป็นของกลุ่มเพื่อนนิสิตต่างสาขามีอะไรบ้าง เสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำเข้าสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ในชั้นเรียนรอบใหม่ (รอบที่ 4 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550) ด้วยการให้ ตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 กลุ่ม ได้นำเสนอข้อสรุปการประเมินความต้องการจำเป็นของนิสิต แต่ละกลุ่ม มีตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของกลุ่มนิสิตทั้งหมด มีความ คิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องความต้องการจำเป็นได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดสนทนากลุ่มในประเด็นดังกล่าวกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาลำบาก ถึงแม้ว่ากลุ่มนิสิตจะมีความชำนาญคล่องแคล่วในการจัดสนทนากลุ่มมาบ้างแล้วก็ตาม อาจารย์ผู้สอน ได้รับทราบข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะเช่นเดียวกันกับที่ได้ให้ไปแล้วในการใช้เวลานอกตารางสอน ในการฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่ม คนกับกลุ่มเพื่อนที่มีความสนิทสนมกัน นอกจากนี้มีตัวแทนกลุ่มนิสิตส่วนใหญ่ จำนวน 9 คน หรือร้อยละ 90.00 ได้สนับสนุนความต้องการจำเป็นในการนำแผ่นภาพพลิก (Flip Chart) มาใช้ ควบคู่กับกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน เพื่อฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลด้วย กับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้รับทราบข้อมูลและจะนำข้อ เสนอแนะดังกล่าวนี้ไปปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนเพื่อศึกษา จิตวิทยาสังคมระดับบุคคลต่อไป และวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ภายหลังเสร็จสิ้นการ นำเสนอผลการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน กับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เพลีส์ทาวน์ จำนวน 2-3 คนต่อกลุ่มที่ได้ในชั้นเรียนกับอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนนิสิตกลุ่มอื่นๆ ได้มีตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของกลุ่มนิสิตทั้งหมด ได้นำ เสนอ ความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ควบคู่กับการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ในการจับประเด็นหรือสรุปใจความสำคัญ หรือสรุป ข้อคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มนิสิตกับสมาชิกชมรมฯ ในชมรมฯ นี้ต่อไป ในรอบที่ 4 ในภาค การศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ ความรู้สึก และทักษะกระบวนการได้ทุกด้าน ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ได้

อาจารย์ผู้สอนได้รับทราบข้อมูลความต้องการจำเป็นดังกล่าวและ มีความเห็นสอดคล้องเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นของกลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม และจะนำข้อมูลที่ได้นำไปปรับปรุง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนที่ได้พัฒนาขึ้นในรอบที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของระยะต่อเนื่องต่อไป

2) ในชุมชน วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ภายหลังเสร็จจากการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน กับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์แดนซ์ จำนวน 2-3 คนต่อกลุ่มนิสิต ผู้วิจัย นิสิตทุกกลุ่ม และสมาชิกชมรมฯที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม สะท้อนผลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชมรมฯ และผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยกระตุ้นคำถามนำสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชุมชนรอบใหม่ (รอบที่ 4 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550) ของระยะต่อเนื่อง ด้วยการให้ตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 กลุ่ม ได้นำเสนอข้อสรุปการประเมินความต้องการจำเป็นของนิสิตแต่ละกลุ่ม มีตัวแทนกลุ่มนิสิตจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 100.00 ของกลุ่มนิสิตทั้งหมด มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องความต้องการจำเป็นของการคัดเลือกลักษณะคนที่มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นดังเช่นชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์แดนซ์ เพราะจะเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนได้เป็นอย่างดี ทำให้กลุ่มนิสิตทุกกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ความรู้ที่เป็นประสบการณ์ของจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนได้ดีมาก ในขณะที่สมาชิกชมรมฯทั้งหมดที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 17 คน ได้ มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องความต้องการจำเป็นในเรื่องกำหนดการเวลาที่ต้องการให้กลุ่มนิสิตมาถึงชมรมฯนี้เวลา 7.00 น. ก่อน 1 ชั่วโมง เพื่อจะได้พบเห็นสมาชิกชมรมฯ ท่านอื่นๆ อีกทั้งต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มนิสิต แต่ไม่สามารถอยู่รอดตามกำหนดเวลา 8.00 น. ของกลุ่มนิสิตที่ได้จัดระบุเวลาไว้ได้ เนื่องจากมีภารกิจในชีวิตประจำวันที่จะต้องดำเนินการต่อเนื่อง

อาจารย์ผู้สอนได้รับทราบข้อมูลและได้ชี้แจงกับกลุ่มนิสิตเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้การศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ในชุมชน ในรอบที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์แดนซ์ ยังคงเป็นแหล่งเรียนรู้ของการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนต่อไป สำหรับความต้องการจำเป็นในเรื่องเวลาที่สมาชิกชมรมฯ ท่านอื่นๆ ได้เสนอแนะว่าต้องการให้กลุ่มนิสิตได้เดินทางมาถึงชมรมฯ นี้ เวลา 7.00 น. นั้น อาจารย์ผู้สอนจะนำไปบริหารจัดการเวลาและปรึกษากับกลุ่มนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด เพื่อประสานงานให้กับทางชมรมฯ ได้รับทราบข้อมูลกำหนดการเวลาการเข้าศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนที่ชมรมฯ นี้ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยขอเสนอ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

สรุปผล

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง คือ (1) นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี สังกัดคณะต่าง ๆ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2549 จำนวน 45 คน ที่มีเวลาเรียนเต็มเวลา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนทุกครั้ง (2) สมาชิกชุมชน ยาดอง ที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่น้อยกว่า 6 เดือน ที่มีความสนใจ สมัครใจ และมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลของนิสิตจำนวน 10 คน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จำนวน 10 คน และ (3) สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ดแดนซ์ ที่เป็นสมาชิกชมรมฯ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ที่มีความสนใจ สมัครใจ และมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ช่วยพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (2) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (3) ปรากฏการณ์ที่พบในสังคมหรือข้อมูลสถานการณ์ และปัญหาชุมชนที่พบเห็นในสังคมทั่วไป ในชุมชนยาดอง และในชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟลล์ดแดนซ์ (4) แบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต (5) แบบสังเกตพฤติกรรมกระสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ (6) แบบสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล (7) แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (8) แบบสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน (9) แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล (10) แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปและระดับกลุ่มคน (11)

แบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต และ(12) คู่มือการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับนิสิต อาจารย์และสมาชิกชุมชน

2. เครื่องมือที่ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา (2) แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก (3) แบบวัดทักษะ และ(4) แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน

การดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีกระบวนการพัฒนาในลักษณะวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ตามแนวคิดของเดวิดด์ และมอร์เทิน (Greenwood, J. Davydd & Leven Morten. 1998 : 116) 2 ระยะ เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน 3 รอบ ได้แก่ (1) ระยะแรก : การให้ความหมาย หรือการทำความเข้าใจความชัดเจนกับคำถามแรกเริ่มการวิจัย (รอบที่ 1) (2) ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่รวบรวมมิติต่างๆ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) โดยในแต่ละระยะมีขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 : การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 : การสะท้อนการอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 : การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ และขั้นตอนที่ 4 : การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้ และการสะท้อนทั้งการกระทำ และความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญา แบบสอบถามวัดอารมณ์ ความรู้สึก แบบวัดทักษะ แบบสอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน แบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ จากผู้ช่วยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิตและแบบวัดทักษะ และจากนิสิตเก็บรวบรวมข้อมูลแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนิสิต และสมาชิกชุมชน คำนวณหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลประสิทธิภาพเปรียบเทียบก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

2.1 ข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่แสดงออกถึงความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถในการจัดการด้านอารมณ์ ความรู้สึก และความสามารถด้านทักษะ

คำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตลอดจนทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานที่พัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-dependent test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.2 ข้อมูลผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาแบบแผนพฤติกรรม (Pattern - matching) ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ แล้วจัดกลุ่มข้อมูลนำมาวิเคราะห์หาหน่วยพื้นฐานของกลุ่มความคิด (Domain Analysis) หาค่าความถี่ นำเสนอในรูปร้อยละ บรรยายสรุปพร้อมทั้งยกตัวอย่างความคิดเห็นหรือคำพูดที่สำคัญ (Quotation) ประกอบ

3. ข้อมูลขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

3.1 ข้อมูลคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะที่สังเกตได้เชิงปริมาณ คำนวณหาค่าร้อยละ และเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เช่นเดียวกันกับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 2.2

3.2 ข้อมูลผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชน ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เช่นเดียวกันกับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 2.2

3.3 ข้อมูลผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เช่นเดียวกันกับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 2.2

3.4 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เช่นเดียวกันกับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 2.2

ผลการวิจัย มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีกระบวนการพัฒนา ได้กรอบแนวคิดเชื่อมโยงโครงสร้าง ที่ชี้แนะแนวทางลักษณะการจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่มีแนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิด ได้แก่ (1) แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และ (3) แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเชื่อถือ ตลอดจนการสังเกตธรรมชาติของผู้เรียนวิชาจิตวิทยาสังคมที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน จัดไว้อย่างเป็นระบบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ (2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5) สารการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ (7) การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ (8) แหล่งเรียนรู้ ด้วยการจัดกระบวนการ

การเรียนรู้ในชุมชนออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (3) การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน (4) การสะท้อน (5) การสรุปอ้างอิงหรือสร้างความรู้ใหม่ และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน จัดให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยจัดสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยการเรียนรู้ตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคมควบคู่กับจัดสาระการเรียนรู้ที่เป็นทักษะกระบวนการหรือสถานการณ์/ประสบการณ์จริงให้นิสิตได้เรียนรู้และฝึกฝน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาสังคมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีโครงสร้างของวิชาเป็นวิชาเลือกมากที่สุด สังกัดคณะสังคมศาสตร์ และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2

1.2 สมาชิกชุมชนยาดองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับบุคคลให้กับนิสิต รอบที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 60 ปีขึ้นไป รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน อายุต่ำกว่า 30 ปี อายุระหว่าง 41-50 ปี และ 51-60 ปี มีอาชีพรับจ้างและไม่ได้ประกอบอาชีพจากสูงอายุมากที่สุด มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือน และไม่มีรายได้มากที่สุดพอ ๆ กัน ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา เป็นหม้าย เป็นกรรมการชุมชน และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระหว่าง 41-50 ปี

1.3 สมาชิกชุมชนยาดองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้กับนิสิต รอบที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51-60 ปี อาชีพรับจ้าง มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทต่อเดือน และไม่มีรายได้จำนวนเท่ากัน จบชั้นประถมศึกษา มีสถานภาพสมรสคู่และหม้ายจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นกรรมการชุมชน และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระหว่าง 41-50 ปี

1.4 สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาศ เฟลล์ดำนซ์ ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน รอบที่ 3 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ระหว่าง 50,000-100,000 บาท จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีสถานภาพสมรสคู่ เป็นสมาชิกชมรมฯ และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมระหว่าง 5-8 ปี

2. ประสิทธิภาพของข้อมูลเปรียบเทียบก่อนและภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

2.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิผลตามเกณฑ์คือ ด้านสติปัญญาของนิสิต ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า อยู่ในระดับปรับปรุง เมื่อเปรียบเทียบกับภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงาน กลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนิสิตก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า อยู่ในระดับเล็กน้อย ทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อเปรียบเทียบกับภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับมากที่สุด และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 รอบแล้ว มีประสิทธิผลตามเกณฑ์คือ (1) สมาชิกชุมชนอย่างต่อเนื่องที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ทุกคนเกิดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ทุกทักษะยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่ม (2) สมาชิกชุมชนอย่างต่อเนื่องที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทุกคนเกิดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ทุกทักษะยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่ม ที่สมาชิกชุมชนอย่างต่อเนื่องส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น และ (3) สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬา ลีลาศ เฟสทด้านซ์ที่มีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน ทุกคนเกิดการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ทุกทักษะเกิดขึ้นได้

3. ผลที่เกิดขึ้นขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนแต่ละรอบมีดังนี้

3.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต มีดังนี้

3.1.1 จากแบบสังเกตพฤติกรรมตามที่ได้รับมอบหมายของนิสิต พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ด้านทักษะ รอบที่ 1 ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนทุกทักษะปฏิบัติได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง มีความต่อเนื่องค่อนข้างมากอยู่ในระดับพอใช้ ในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนทุกทักษะปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี รอบที่ 2 ในชั้นเรียน นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนทุกทักษะปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี ยกเว้นทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับพอใช้ ในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนทุกทักษะปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี และรอบที่ 3 ในชั้นเรียน และในชุมชน นิสิตส่วนใหญ่มีคะแนนทุกทักษะ

ปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี ยกเว้นในชุมชนทักษะการสังเกตนิสิตทุกคนปฏิบัติได้สม่ำเสมอมีความต่อเนื่องทุกครั้งอยู่ในระดับดี

3.1.2 จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์

เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ในชุมชน เกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะ ยกเว้นด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการทำงานที่มีข้อมูลไม่สอดคล้องกับแบบวัดอื่น จำนวนและร้อยละที่อยู่ในระดับสมบูรณ์ ในชุมชนมีจำนวนและร้อยละมากกว่าในชั้นเรียนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิผลตามเกณฑ์ เกิดการเรียนรู้ในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

1) ด้านสติปัญญา รอบที่ 1 นิสิตหรือกลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกิดการรู้ขึ้นได้ในระดับพอสมควร รอบที่ 2 นิสิตหรือกลุ่มนิสิตส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้ในระดับสมบูรณ์ และรอบที่ 3 นิสิตส่วนใหญ่และกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ในระดับสมบูรณ์

2) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก รอบที่ 1 และรอบที่ 2 นิสิตทุกคนและกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้นส่วนใหญ่อยู่ในระดับสมบูรณ์ ส่วนรอบที่ 3 นิสิตทุกคนและกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ขึ้นอยู่ในระดับสมบูรณ์

3) ด้านทักษะ ทุกทักษะ รอบที่ 1 นิสิตทุกคนหรือกลุ่มนิสิตเกิดการเรียนรู้ขึ้นส่วนใหญ่อยู่ในระดับสมบูรณ์ ยกเว้นทักษะการสังเกต นิสิตทุกคน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม อยู่ในระดับสมบูรณ์ ทักษะการแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอสมควร รอบที่ 2 นิสิตทุกคนและกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์ ในทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ส่วนทักษะที่เหลือส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์ และ รอบที่ 3 นิสิตทุกคน และกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ระดับสมบูรณ์

4) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ปรากฏ ร่องรอยหลักฐานที่ได้จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน มีข้อมูลไม่สอดคล้องกับแบบวัดอื่น

5) ทักษะการทำงาน ที่ปรากฏร่องรอยหลักฐานที่ได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำทั้งในชั้นเรียนและในชุมชนมีข้อมูลไม่สอดคล้องกับแบบวัดอื่น

3.2 ผลการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชนขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคม โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในแต่ละ

รอบ จำนวน 3 รอบ ที่ได้จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน และแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ พบว่า สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะ ยกเว้น บางทักษะที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ จำนวนและร้อยละที่อยู่ในระดับสมบูรณ์ รอบที่ 3 มีจำนวนและร้อยละมากกว่าในรอบที่ 2 และในรอบที่ 2 มีจำนวนและร้อยละมากกว่ารอบที่ 1 และรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิผลตาม เกณฑ์ เกิดการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

3.2.1 ด้านสติปัญญา รอบที่ 1 สมาชิกชุมชนขาดองค์ส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ ขึ้นในระดับพอสมควร รอบที่ 2 อยู่ในระดับสมบูรณ์ และรอบที่ 3 สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์ด้านซ์ ทุกคน เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์

3.2.2 ด้านอารมณ์ ความรู้สึก รอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 สมาชิก ชุมชนขาดองค์และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์ด้านซ์ ทุกคน เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์

3.2.3 ด้านทักษะ พบว่า (1) ทักษะการสังเกต และทักษะทางสังคม รอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 สมาชิกชุมชนขาดองค์และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์ด้านซ์ ทุกคน เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์ (2) ทักษะการทำงานกลุ่ม **รอบที่ 1 และรอบที่ 2** สมาชิก ชุมชนขาดองค์ส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ขึ้น ในระดับพอสมควร ส่วน**รอบที่ 3** สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์ด้านซ์ ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับพอสมควร (3) ทักษะการแก้ไขปัญหา **รอบที่ 1** สมาชิกชุมชนขาดองค์ส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ในระดับพอสมควร **รอบที่ 2** สมาชิกชุมชน ขาดองค์ส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ในระดับสมบูรณ์ และ**รอบที่ 3** สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬา ลีลาด เฟิสต์ด้านซ์ ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับสมบูรณ์ (4) ทักษะการทำงาน **รอบที่ 1** สมาชิก ชุมชนขาดองค์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ในระดับพอสมควร **รอบที่ 2** สมาชิกชุมชนขาดองค์ทุกคน และ **รอบที่ 3** สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์ด้านซ์ทุกคนเกิดการเรียนรู้ขึ้นในระดับ สมบูรณ์ และ (5) ทักษะการคิดวิเคราะห์ **รอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3** สมาชิกชุมชนขาดองค์และ สมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์ด้านซ์ ทุกคนเกิดการเรียนรู้ในระดับพอสมควร

3.2.4 รอบที่ 1 ทักษะการสังเกต ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดวิเคราะห์ รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการทำงาน และ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและ การสะท้อนการกระทำไม่มีข้อมูลปรากฏร่องรอยหลักฐานบ่งบอกการกระทำเกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน ขาดองค์และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาด เฟิสต์ด้านซ์ และไม่สอดคล้องกับแบบวัดอื่น ๆ

3.3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

3.3.1 จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล รอบที่ 1 พบว่า กลุ่มนิสิต และสมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่ สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ระดับพอสมควร และที่เหลือสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ระดับสมบูรณ์

3.3.2 จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รอบที่ 2 พบว่า กลุ่มนิสิต และสมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่ สามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ระดับสมบูรณ์ และที่เหลือสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้พอสมควร

3.3.3 จากแบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน รอบที่ 3 พบว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ทุกคนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์

3.4 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

3.4.1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ รอบใหม่ (รอบที่ 2) ของระยะต่อเนื่อง ในชั้นเรียน พบว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม (1) มีความต้องการจำเป็นได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาซ้ำอีก (2) ขณะสนทนากับสมาชิกชุมชนยาตองมีความต้องการจับประเด็นหรือสรุปใจความสำคัญได้ถูกต้องมากขึ้นร่วมกัน (3) ความต้องการจำเป็นในการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนได้ถูกต้องตามขั้นตอน โดยเฉพาะการสะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำว่าการแก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็นมีข้อดี ข้อเสียอย่างไรบ้าง และ (4) ความต้องการจำเป็นในการคิดเชื่อมโยงร่วมกันระหว่างกลุ่มนิสิตกับสมาชิกชุมชนยาตองเพื่อสรุปวิธีการใหม่ที่ใช้แก้ไขปัญหาคือความต้องการจำเป็น และในชุมชน พบว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม มีความต้องการจำเป็นในการได้รับความร่วมมือจากสมาชิกชุมชนยาตองในการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และสมาชิกชุมชนยาตองทุกกลุ่มมีความต้องการจำเป็นให้อาจารย์ผู้สอนจัดขนาดกลุ่มนิสิต จำนวน 4 คนต่อกลุ่ม เนื่องจากบ้านพักของสมาชิกชุมชนยาตองค่อนข้างคับแคบ

3.4.2 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ รอบใหม่ (รอบที่ 3) ของระยะต่อเนื่อง ในชั้นเรียน พบว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม (1) มีความต้องการจำเป็นได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป กับเพื่อนนิสิตต่างสาขาซ้ำอีก (2) การใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ควบคู่กับการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ในการช่วยจับประเด็น หรือสรุปใจความสำคัญระหว่างกลุ่มนิสิตกับสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วยควรมีความคล่องแคล่วชำนาญ

มากขึ้นและมีการใช้ในรอบใหม่ (รอบที่ 3) ต่อไปด้วย และ (3) ขนาดของรถบัสที่ใช้เป็นพาหนะเดินทางควรมีขนาดใหญ่ สามารถบรรจุนิสิตทั้งหมดได้เพียงพอ และในชุมชน พบว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม มีความต้องการจำเป็นในการได้รับความร่วมมือจากสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์แดนซ์ ในการศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคน และมีความต้องการจำเป็นในการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ในรอบใหม่ (รอบที่ 3) ต่อไปด้วย และสมาชิกชุมชนยาต้องทุกคน มีความต้องการจำเป็นให้กลุ่มนิสิตได้ใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ต่อไปด้วย เพื่อได้รับฟังและตรวจสอบข้อสรุปของกลุ่มนิสิตได้ สามารถปรับปรุงข้อสรุปใหม่ได้ถ้ากลุ่มนิสิตมีข้อสรุปไม่ถูกต้อง

3.4.3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้รอบใหม่ (รอบที่ 4 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550) ของระยะต่อเนื่อง ในชั้นเรียน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม มีความต้องการจำเป็นได้ฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนกับเพื่อนนิสิตต่างสาขาซ้ำอีก เพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญให้กลุ่มนิสิตมากขึ้น กลุ่มนิสิตส่วนใหญ่ ได้เสนอแนะความต้องการจำเป็นในการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ควบคู่กับกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน เพื่อฝึกปฏิบัติทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคลกับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 และภายหลังเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม ได้เสนอความต้องการจำเป็นในการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนควบคู่กับการใช้แผ่นภาพพลิก (Flip Chart) ในการจับประเด็นหรือสรุปใจความสำคัญหรือข้อคิดเห็นร่วมกันระหว่างกลุ่มนิสิตกับสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์แดนซ์ ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในรอบใหม่ รอบที่ 4 ต่อไปด้วย และในชุมชน พบว่า กลุ่มนิสิตทุกกลุ่ม มีความต้องการจำเป็นในการคัดเลือกกลุ่มคนที่มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นดังเช่นชมรมฯนี้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและสมาชิกชมรมฯที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกกลุ่ม มีความต้องการจำเป็นในเรื่องกำหนดการเวลาให้กลุ่มนิสิตเดินทางมาถึงชมรมฯนี้ เวลา 7.00 น. ก่อน 1 ชั่วโมง เพื่อให้สมาชิกชมรมฯท่านอื่น ๆ ที่ต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มนิสิตด้วยแต่ไม่สามารถอยู่รอดตามกำหนดการเวลาเดิมเวลา 8.00 น.ได้ เนื่องจากติดภารกิจประจำวันได้มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มนิสิต

อภิปรายผล

การอภิปรายผลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำสรุปผลการวิจัยที่ได้คือ (1) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์และ (2) การศึกษาประสิทธิภาพผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้มาอภิปรายผลดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

ตรงตามความมุ่งหวังหรือองค์ประกอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ (1) มีการสร้างขึ้นมาถูกต้องตามหลักวิชาการ กล่าวคือ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องสร้างขึ้นมาจากทฤษฎี หรือแนวคิดที่ผู้สร้างเชื่อถือ (ทิศนา แคมมณี. 2548 : 219) การสังเกตธรรมชาติของผู้เรียน (Maker, C. June. 1982 : 1-2) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากความเชื่อพื้นฐานของผู้วิจัยที่มีต่อทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่มีแนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ นำมาวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ไว้ร่วมกัน จะสามารถช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของไทยรวมถึงวิชาจิตวิทยาสังคมที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนได้ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จัดการเรียนรู้จริง เป็นกรอบแนวคิดเชิงโครงสร้างที่ชี้แนะแนวทางลักษณะการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ปัญหาและความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ (2) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5) สาระการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ (7) การวัดผลประเมินผลรูปแบบ และ (8) แหล่งเรียนรู้ ไว้อย่างเป็นระบบ เมื่อผู้วิจัยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมระหว่าง 4.3-5 (หน้า 248-249) และได้ค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 1 (หน้า 249-250) แสดงว่า เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากพอนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ และ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องทำนายผลที่ตามมาได้ (Torsten Husén & Nevill, T. Postlethwaite. 1994 : 3865) ผู้วิจัยจึงศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ทำนายได้ว่าเมื่อใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว นิสิตและสมาชิกชุมชนที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน จะมีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะเกิดขึ้นและผลการศึกษาประสิทธิผลที่ได้ก็เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ได้ทำนายไว้ และ (2) กระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ใช้ลักษณะการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ตามแนวคิดของเดวิดด์ และมอร์เทิน (Greenwood, J. Davydd & Leven Morten. 1998 : 116) 2 ระยะเป็นวงจรต่อเนื่องกัน 3 รอบ ได้แก่ ระยะแรก : การให้ความหมายหรือการทำความเข้าใจกับคำถามแรกเริ่มการวิจัย (2) ระยะต่อเนื่อง : การวิจัยปฏิบัติการแก้ไขปัญหาก็ได้รวบรวมมิติต่าง ๆ (รอบที่ 2 และรอบที่ 3) โดยในแต่ละระยะมีขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนที่ 1 : การให้ความหมายของปัญหาหรือประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 : การสะท้อนการอธิบายการปฏิบัติและการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 : การแก้ไขปัญหาผ่านการกระทำ และขั้นตอนที่ 4 : การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้ และการสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ช่วยให้ผู้วิจัยพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของนิสิต แก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนได้แล้ว ยังช่วยให้นิสิตได้ประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น และช่วยให้นิสิตและสมาชิกชุมชนได้รับทราบข้อมูลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตนเองแล้ว ยังเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้กระตุ้นนิสิตและสมาชิกชุมชนให้มีความต้องการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองให้ดีขึ้นจนบรรลุเป้าหมายได้ด้วย

2. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

2.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกิดขึ้นกับนิสิต ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ นิสิตมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปรับปรุง (ตาราง 26) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ตาราง 29) แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ด้านสติปัญญาของนิสิตได้ในเรื่องการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ไขปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ใหม่ได้สืบเนื่องจาก (1) การคิดเกิดขึ้นในนิสิตได้นั้น ประกอบด้วย 1) เนื้อหาสาระ และ 2) กระบวนการ (เรียม ศรีทอง, 2542: 79) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบสาระการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) สาระการเรียนรู้ที่เป็นความรู้วิชาการที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาสังคม และ 2) สาระการเรียนรู้ที่เป็นความรู้ คือ ประสบการณ์ ได้แก่ ทักษะกระบวนการเรียนรู้ อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน และสถานการณ์ที่ได้พบในชุมชน ยังสอดคล้องกับองค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วย กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนและชั้นเรียนมีการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประเมินความต้องการจำเป็น 2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน 3) มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนร่วมกัน 4) การสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องกระทำและการสะท้อนการกระทำ 5) การสรุปอ้างอิง สร้างสรรค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 6) การประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ได้ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนนี้ เป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาให้นิสิตได้คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ไตร่ตรอง (Reflective Thinking) ในการคิดแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การค้นหาความหมายของปัญหา 2) การเปิดใจรับความคิดเห็นที่หลากหลาย อันนำไปสู่ 3) การแก้ปัญหา การแยกแยะให้เห็นความคิดที่ดีที่สุด และ 4) การเปลี่ยนความคิดให้เป็นการกระทำ (เรียม ศรีทอง, 2542 : 79-80 ; อ้างอิงจาก นิพาดา เทวกุล) กับสมาชิกชุมชนได้อย่างหลากหลายมุมมอง ด้วยเหตุนี้ นิสิตจึงเกิดการคิดเกิดขึ้นที่ปรุงแต่งการรับรู้โดยการทำงานของสมองและจิตใจของนิสิตทำให้นิสิตมีการคิดอยู่ในระดับดีขึ้นภายหลังใช้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับปรับปรุงเท่านั้น องค์ประกอบที่สำคัญของการคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลในการแก้ปัญหา นั่น คือ ต้องอาศัยข้อเท็จจริงและความรู้จากประสบการณ์เป็น (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 259) ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้เน้นชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน ประกอบกับกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 รอบ ยิ่งทำให้นิสิตมีประสบการณ์คิดเป็นเหตุเป็นผลในการแก้ปัญหามากขึ้น เมื่อนิสิตได้ทำแบบทดสอบวัดความสามารถทางด้านสติปัญญาที่เน้นการคิดวิเคราะห์เป็นอันดับแรกได้ ตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรหน้า 171 จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านสติปัญญาของนิสิตภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับดี สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปรับปรุง แต่ค่าคะแนนความสามารถด้านสติปัญญาของนิสิตภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่สามารถพัฒนาให้อยู่ในระดับดีมากถึงระดับดีเยี่ยมได้ทั้งนี้คงสืบเนื่องมาจากเหตุผล 2 ประการ กล่าวคือ (1) การคิดอย่างมีเหตุผลในการแก้ปัญหา ยังต้องอาศัยระยะเวลาด้วย (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 260) เพื่อได้รตรองหาเหตุผลที่ดีที่สุดในการคิดแก้ปัญหา แต่จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถทางด้านสติปัญญาภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นลง นิสิตต้องคิดได้รตรองหาเหตุผลที่ดีที่สุดภายในเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที เพื่อตอบแบบทดสอบนี้จึงทำให้นิสิตมีระยะเวลาในการคิดได้รตรองไม่เพียงพอได้ เพราะเป็นแบบทดสอบที่มีค่าความยากค่อนข้างมากมีจำนวนข้อสอบเกินครึ่งของทั้งฉบับ และ (2) การคิดแก้ปัญหาของกลุ่มเหนือกว่าปัจเจกบุคคลเกี่ยวกับความถูกต้องของคำตอบ (โยธิน ศันสนยุท และจุฬพล พูลภัทรชีวิน. 2529 : 99) สอดคล้องกับข้อมูลความสามารถด้านสติปัญญาของนิสิตที่เกิดขึ้นในแต่ละรอบที่ใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกันคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้ดีขึ้นตามลำดับ จนในรอบที่ 3 นิสิตเกือบทั้งหมดหรือกลุ่มนิสิตทุกกลุ่มเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญาได้สมบูรณ์ (ตาราง 31-33) ในขณะที่การทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญานับนี้ของนิสิต ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยจัดให้นิสิตทุกคนต้องทำแบบวัดนี้ด้วยปัจเจกบุคคลตามลำพัง นิสิตย่อมมีโอกาสตอบแบบทดสอบได้ถูกต้องน้อยกว่าได้ จึงทำให้คะแนนของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านสติปัญญาของนิสิตภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จึงไม่อยู่ในระดับดีมากหรือดีเยี่ยมได้

2.2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับนิสิต ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ นิสิตมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ตาราง 27) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ตาราง 29) แสดงว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ สามารถกระตุ้นให้นิสิตสามารถจัดการด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ ต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ต่อบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วยได้ สืบเนื่องจาก (1) อารมณ์ ความรู้สึก เกิดขึ้นจากการถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าทั้ง

ภายใน และภายนอกร่างกายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ จะมีอารมณ์รุนแรงมากน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือสิ่งเร้าอารมณ์นั่นเอง (กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์. 2528 : 224-225) มีการรับรู้สิ่งเร้าหรือสถานการณ์หรือเหตุการณ์ (เรียม ศรีทอง. 2542 : 98) ซึ่งสิ่งเร้าในองค์ประกอบสาระการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ไม่ได้มีเพียงสาระความรู้วิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิชาจิตวิทยาสังคมเพียงประการเดียว แต่ยังมีสาระการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ อาทิ ทักษะกระบวนการและสถานการณ์ที่ได้กล่าวข้างต้นในข้อ 2.1 มาแล้ว เป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้นิสิตเกิดอารมณ์ ความรู้สึกได้มากขึ้นจากเดิมที่เคยชินแต่การศึกษาสาระความรู้วิชาการประการเดียว และ (2) องค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ในชั้นเรียนจะเน้นจัดกิจกรรมพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึกให้นิสิตมีค่านิยม รับรู้ ตระหนักในคุณค่าของหัวข้อที่ได้เรียนรู้ ในชั้นเรียนมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายไม่ได้ใช้วิธีการบรรยายเพียงประการเดียว มีกิจกรรมกลุ่มให้นิสิตได้เรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ วิเคราะห์บทสนทนาร่วมกันและได้ฝึกทดลองสัมภาษณ์เจาะลึกหรือจัดสนทนากลุ่มกับเพื่อนนิสิตต่างสาขา ในชุมชน ใช้ชุมชนยาตอง และชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์ด้านซ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายที่มีชีวิตให้กับนิสิตได้เรียนรู้แตกต่างไปจากที่เคยชินกับการเรียนรู้ด้วยวิธีการรับฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวอยู่ในชั้นเรียน ควบคู่กับรูปแบบการใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกและการจัดสนทนากลุ่มจริงไปพร้อมๆ กันที่มีลักษณะวิธีการแสวงหาความรู้ในการศึกษาจิตวิทยาสังคมที่แตกต่างกัน จึงเป็นสิ่งเร้ากระตุ้นให้นิสิตเกิดอารมณ์ ความรู้สึกขึ้นได้มาก จึงส่งผลให้ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานนิสิตมีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านอารมณ์ ความรู้สึก อยู่ในระดับมากสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางน้อยกว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านทักษะที่เกิดขึ้นกับนิสิต ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ นิสิตมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเล็กน้อย ทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับพอใช้ (ตาราง 28) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ตาราง 29) ทั้งนี้สืบเนื่องจาก (1) ในองค์ประกอบสาระการเรียนรู้ ได้กำหนดทักษะกระบวนการ ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นสาระการเรียนรู้คือความรู้ที่เป็นประสบการณ์ให้นิสิตได้ฝึกฝนเรียนรู้ด้วย และองค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องออกแบบจัดให้เชื่อมโยงกับในชุมชนที่ผ่านการใช้กระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนดังกล่าวมาแล้ว และกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 2 ระยะ คือ ระยะแรก (รอบที่ 1) และระยะ

ต่อเนื่อง (รอบที่ 2 และ 3) เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่องกัน ช่วยให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะได้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ ในกฎแห่งการเรียนรู้ได้คือ กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) และกฎแห่งผลที่พอใจ (Law of Effect) (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 178-179) กล่าวคือ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนรอบที่ 1-3 ได้จัดให้นิสิตได้ฝึกทักษะทุกทักษะผ่านการปฏิบัติใบงานที่ 1-6 ฝึกทดลองสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล ฝึกปฏิบัติทดลองจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคนกับเพื่อนนิสิตต่างสาขา เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตก่อนเข้าไปปฏิบัติจริงในชุมชน จึงสอดคล้องกับกฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) และ 2) กิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน รอบที่ 1-3 ได้จัดให้นิสิตได้ฝึกฝนทักษะทุกทักษะซ้ำผ่านการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล การจัดการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน จึงสอดคล้องกับกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ย่อมทำให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทน และภายหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน ผู้วิจัยจัดให้มีการสร้างสรรคโอกาสการเรียนรู้และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 4 ของระยะแรก (รอบที่ 1) และระยะต่อเนื่อง (รอบที่ 2 และ 3) ของกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทำให้นิสิตได้รับรู้ผลของการฝึกปฏิบัติทักษะในแต่ละทักษะทั้งก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จากแบบวัดทักษะ (ตาราง 28) จากแบบสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย (ตาราง 30) จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต (ตาราง 31) จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล จากแบบบันทึกผลการจัดสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน (ตาราง 32) และจากแบบสังเกตพฤติกรรมการสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำได้ (ตาราง 33) รับรู้ว่านิสิตหรือกลุ่มนิสิตมีผลการปฏิบัติทุกทักษะดีขึ้นตามลำดับ ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจอยากฝึกปฏิบัติต่อไปให้ดียิ่งขึ้น จึงสอดคล้องกับกฎแห่งผลที่พอใจ (Law of Effect)

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและในชุมชน จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ยังสอดคล้องกับการสอนให้เกิดทักษะของ ดี เซคโก (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 264 ; อ้างอิงจาก De Cecco. 1968) เสนอไว้ คือ (1) มีการทดสอบขั้นต้นก่อนและตลอดเวลาที่ฝึกตามกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก (รอบที่ 1) และระยะต่อเนื่อง (รอบที่ 2 และ 3) เป็นวงจรวัฏจักรต่อเนื่อง (2) ฝึกฝนทักษะที่ยังขาดอยู่ให้สมบูรณ์ อาทิ ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงาน และทักษะการคิดวิเคราะห์ และส่งเสริมทักษะที่มีอยู่แล้วให้มีความชำนาญมากขึ้น อาทิ ทักษะการสังเกตที่ผลการศึกษาที่ได้จากแบบวัดทักษะของนิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับพอใช้ (ตาราง 28) มีค่าสูงกว่าทักษะอื่นๆ ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปรับปรุง (3) มีการปรับปรุงแก้ไขทักษะที่ฝึกฝนตลอดเวลาด้วยการแจ้งผลการฝึกทักษะทุกทักษะให้ผู้เรียนทราบถึงส่วนที่ยังบกพร่อง

หรือเสริมแรงยั่วให้กำลังใจที่จะฝึกฝนต่อไปด้วยการใช้ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์โอกาสการเรียนรู้ และการสะท้อนทั้งการกระทำและความคิดในเรื่องที่ได้กระทำข้างต้นมาใช้นั้นเอง ตลอดจนในการเรียนรู้ทักษะจะได้ผลดีมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับฝึกในสภาพที่เป็นจริงให้มากที่สุด (กมลรัตน์ หล้าสูงรัง. 2528 : 265) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้ได้จัดให้นิสิตได้ฝึกทักษะทุกทักษะในชุมชนกับสมาชิกชุมชนจริงในแต่ละรอบตามระดับการศึกษาจิตวิทยาสังคมทั้งในชุมชนยาตองและชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟลล์ท้านซ์ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ทำให้ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะ นิสิตมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเล็กน้อยทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับพอใช้

2.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ช่วยให้สมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับบุคคลทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะได้ด้วย ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่ม สมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึกและด้านทักษะทุกทักษะ ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่มที่สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่เกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่ม และสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาสีลาค เฟลล์ท้านซ์ ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตวิทยาสังคมระดับกลุ่มคนทุกคนเกิดการเรียนรู้ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะเกิดขึ้นได้ด้วย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก (1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้อยู่ภายใต้แนวคิดพื้นฐานหลัก 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์เป็นฐานที่มีผล การเรียนรู้ที่คาดหวังที่วิเคราะห์ได้จากการใช้แนวคิดทั้ง 3 นี้ ทั้งผู้เรียน (บุคคลภายนอกชุมชน) และสมาชิกชุมชน (บุคคลภายในชุมชน) ต้องเกิดการเรียนรู้ด้วย เมื่อใช้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนร่วมกัน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการมีส่วนร่วม (3) การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้ร่วมกัน (4) การสะท้อนทั้งความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ (5) การสรุปอ้างอิงความรู้ใหม่ที่ได้ร่วมกัน และ (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการ สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน (The Cogenerative Action Research) ของเดวิดต์ และมอร์เทิน (Green, J. Davydd & Leven Morten. 1998 : 116) แล้วยังสอดคล้องกับทฤษฎีการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (Interaction Theory) ของจอร์จ เฮอร์เบิร์ต มีด (เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. ม.ป.ป. : 28-29 ; อ้างอิงจาก George Herbert Mead) ที่กล่าวว่า กระบวนการเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับตน (Self) ของบุคคลให้

เข้าใจได้แจ่มชัดยิ่งขึ้นนั้นมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น บุคคลจะสามารถสวมบทบาทของผู้อื่น และเข้าใจบทบาทของบุคคลในสังคมรวมทั้งบทบาทของตนเองด้วย เมื่อนิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับ สมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ทุกคน กลุ่มคนดังกล่าว ที่มีปฏิสัมพันธ์กับนิสิตจึงได้เกิดความรู้สึกเกี่ยวกับตนได้เข้าใจแจ่มชัดด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะทุกทักษะที่เกิดขึ้น และ (2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน ได้ช่วยให้ผู้วิจัยได้รับรู้ข้อมูลความต้องการ จำเป็นของนิสิตและสมาชิกชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ รับรู้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึง ประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนิสิต ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชน และผลการใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 6 ขั้นตอนข้างต้น และได้สะท้อนผลที่ได้ให้นิสิตและสมาชิก ชุมชนได้รับรู้ผล ยังช่วยให้ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้ร่วมกัน จึงส่งผลให้สมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมจัดการเรียนรู้เกิดการเรียนรู้ได้สมบูรณ์มากขึ้น ตามลำดับ ในแต่ละรอบ ยกเว้นทักษะการทำงานกลุ่ม

ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญ 3 สาเหตุ ได้แก่ (1) ลักษณะของกลุ่มคน (2) ขาดการฝึกฝนต่อเนื่อง และ (3) ระยะเวลา กล่าวคือ (1) ทักษะการทำงานกลุ่มจะเกิดขึ้นได้นั้น กลุ่มคนเหล่านั้นต้องมีลักษณะที่สำคัญ 2 ลักษณะด้วยกัน (โยธิน ตันสนยุทธ์ และจุมพล พูลภักทธีวิน. 2529 : 92-95) คือ 1) ความเหนียวแน่นของกลุ่ม 2) สถานภาพ บทบาท และ บรรทัดฐานของกลุ่มต้องถูกกำหนดขึ้นโดยสมาชิกภายในกลุ่มนั้น ลักษณะกลุ่มคนทั้ง 2 ข้อ ดังกล่าวนี้นิสิตสมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรมออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ที่มีส่วน ร่วมในการจัดการเรียนรู้ศึกษาจิตวิทยาสังคมทั้ง 3 รอบ ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มนิสิตจึงไม่มีความรู้สึกเหนียวแน่นเกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนแล้ว ยังไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดสถานภาพ บทบาท และบรรทัดฐานร่วมกับกลุ่มนิสิตด้วย จึงส่งผลให้สมาชิกชุมชนยาตองและสมาชิกชมรม ออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ขาดคุณลักษณะกลุ่มคนนี้ (2) สมาชิกชุมชนยาตองขาด การฝึกฝนการกระทำร่วมกับกลุ่มนิสิต และ (3) ปัจจัยด้านเวลา เมื่อผู้วิจัยเข้าไปสัมภาษณ์ สอบถามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกชุมชนยาตองภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ สิ้นสุดลงทั้ง 3 รอบแล้วสมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้รอบที่ 1 เกิดการลืม ขึ้นได้ ในขณะที่สมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รอบที่ 2 และสมาชิกชมรม ออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รอบที่ 3 เมื่อผู้วิจัยได้ ปรับปรุงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่แล้ว พบว่า กลุ่มนิสิตสามารถใช้ทักษะการทำงาน กลุ่มอยู่ในระดับสมบูรณ์ดีขึ้น แต่สมาชิกชุมชนยาตองส่วนใหญ่ในรอบที่ 2 และสมาชิกชมรมออก กำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟ้สท์ด้านซ์ ทุกคน ในรอบที่ 3 เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ในระดับพอสมควร เท่านั้น ยังคงขาดหลักฐานบ่งบอกการกระทำ มีการจัดระเบียบการทำงานกลุ่มร่วมกับกลุ่มนิสิต เช่นเดียวกันกับสมาชิกชุมชนยาตองที่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรอบที่ 1 ทำให้สมาชิก ชุมชนยาตองส่วนใหญ่ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรอบที่ 2 และสมาชิกชมรม

ออกกำลังกาย กีฬาลีลาศ เฟิสต์แดนซ์ ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกคนในรอบที่ 3 ไม่สามารถเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการทำงานกลุ่มระดับสมบูรณ์ได้ ถึงแม้ว่าได้มีการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว นิสิตมีความสามารถทางด้านสติปัญญาอยู่ในระดับดีเท่านั้น จึงควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกเน้นการคิดวิเคราะห์ สถานการณ์แบบปัจเจกบุคคลให้กับนิสิตได้เรียนรู้ มีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นด้วย ควบคู่กับการฝึกคิดวิเคราะห์เป็นกลุ่ม เพื่อให้นิสิตมีความสามารถทางสติปัญญาในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจได้ ถูกต้องด้วยปัจเจกบุคคลได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลต่อเนื่องให้มีความสามารถด้านสติปัญญาอยู่ในระดับดีมาก ถึงดีเยี่ยมเพิ่มมากขึ้นได้

2. ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว นิสิตมีความสามารถทางด้านทักษะทุกทักษะ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นทักษะการสังเกตอยู่ในระดับมากที่สุด อาจารย์ผู้สอนในวิชาอื่นๆ จึงควรจัดให้นิสิตกลุ่มนี้ได้รับการฝึกฝนทักษะทุกทักษะอย่างต่อเนื่องต่อไป เพราะจะทำให้ นิสิตมีทักษะความชำนาญ มีความคล่องแคล่วในทุกทักษะเพิ่มมากขึ้นจนถึงอยู่ในระดับมากที่สุดได้

3. ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เกิดขึ้น แสดงว่าความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์และการปฏิบัติของคนในชุมชน และสังคม เป็นความรู้ที่มีคุณค่าต่อนิสิต เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่ช่วยเสริมสร้างให้นิสิตมีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจึงควรมีการจัดการความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์และการปฏิบัติของคนในชุมชนและสังคมอย่างเป็นระบบ กระตุ้นและสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนได้มีการนำความรู้เหล่านี้มาสู่กระบวนการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป ตลอดจนเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับอาจารย์ผู้สอนได้นำนิสิตเข้าศึกษาเรียนรู้ในชุมชนตามบริบทสังคมจริงด้วย

4. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ได้จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน ได้ข้อมูลไม่สอดคล้องกับแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต และแบบสังเกตพฤติกรรมการณ์สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำหรือการสะท้อนการกระทำ หรือผลการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านทักษะการทำงานกลุ่มที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการณ์สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อนการกระทำ ได้ข้อมูลไม่สอดคล้องกับแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนิสิต แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์เจาะลึกศึกษาจิตวิทยาสังคมระดับบุคคล แบบบันทึกผลการสนทนากลุ่มศึกษาจิตวิทยาสังคม

ระดับคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และระดับกลุ่มคน อาจารย์ผู้สอนที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว มาวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนิสิตจึงควรต้องมีความระมัดระวังในการเลือกใช้เครื่องมือการวิจัยที่ เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพจริง โดยเฉพาะการใช้เครื่องมือการวิจัยหรือแบบวัดเพียง แบบวัดเดียวอาจจะมีผลต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้ได้ข้อมูลไม่ถูกต้องได้และทำให้การ วิเคราะห์ข้อมูลเกิดความคลาดเคลื่อน ส่งผลต่อการสรุปผลการวิจัยที่ไม่ถูกต้องตามมาได้ด้วย

5. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

5.1 ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสังคมโดยใช้ชุมชนและ ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้นนี้ ไปทำการ วิจัยปฏิบัติการสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกันกับนิสิตในรายวิชาอื่นๆ และกับชุมชนอื่นๆ ด้วยที่แตกต่าง จากการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.2 ควรมีการวิจัยติดตามผลกับนิสิตกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทดลองใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ใหม่นี้ว่านิสิตกลุ่มนี้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะเป็นอย่างไรบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงภายหลังจากเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ใหม่นี้หรือไม่ และนิสิตมีปัญหาคืออะไรบ้างที่ทำให้การพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิต ที่พึงประสงค์ไม่มีความก้าวหน้าเกิดขึ้นในนิสิตกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). เครื่องมือการทำงานแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ : สมาคมทอิลแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- คณะกรรมการบริหารยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2547). ยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา. (2540). การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรศักดิ์ นพคุณ. (2544, พฤศจิกายน-ธันวาคม). "การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน," ใน จุฬารวิจัย. 20(6) : 4-7.
- งานกิจกรรมนิสิต กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2547). เอกสารประกอบโครงการสัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษาองค์การนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตในอุดมคติไทย ระหว่างวันที่ 2-3 กันยายน 2547 ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- งานประเมินผล กองแผนงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2548). สรุปผลการสำรวจความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รุ่นปีการศึกษา 2545-2546. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐพงศ์ จิตนิรรัตน์ และอดิสร ศักดิ์สูง. (2542-2543; ตุลาคม-มีนาคม). "แนวคิดประชาสังคมไทย : บทสำรวจเบื้องต้นจากเอกสาร," ในวารสารปาริชาติ. หน้า 34-43.
- ญาติณี อัสเวศน์. (2546). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตธัญบุรี.
- ดวงเดือน อ่อนน้อม และคณะ. (2548). การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2543). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.
- ทศนา แคมมณี และธนาธิป พรกุล. (2546, กรกฎาคม-ตุลาคม). "หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา," ในวารสารครุศาสตร์. 30(1) : 35-43.

- ทิตนา แคมมณี. (2548). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์.
- เทียนฉาย กีระนันท์. (2544, กรกฎาคม-สิงหาคม). "บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาเศรษฐกิจ," ในจุฬารัตน์. 20(4) : 6-9.
- ชนพรรณ ธานี. (2540). การศึกษาชุมชน. ขอนแก่น : ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธารง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทธนธัชการพิมพ์.
- นงนุช วงศ์สว่าง. (2547). "การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน," ในเอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติเรื่อง "การพัฒนาระบบคิดยุคใหม่ ครั้งที่ 5 วันพฤหัสบดีที่ 5-วันศุกร์ที่ 6 สิงหาคม 2547 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น หลักสี่ กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2544). การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง (มหาชน).
- บุษกร โกมลภมร และสุภาลี ชูเกียรติ. (2547). "การเรียนรู้วิชาไทยศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา," ในเอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติเรื่อง "การพัฒนาระบบคิดยุคใหม่ ครั้งที่ 5" ในวันพฤหัสบดีที่ 5-วันศุกร์ที่ 6 สิงหาคม 2547 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น หลักสี่ กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- เบญญา ยอดดำเนิน-แอ็ดติกัน; บุญผา ศิริธรรม และวาที บุญชะลิกษ์. (2536). การศึกษาเชิงคุณภาพ : เทคนิคการวิจัยภาคสนาม. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม : โครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประพนธ์ ผาสุขยิด. (2547). การจัดการความรู้แบบมือใหม่หัดขับ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไยใหม่.
- _____. (2548). ปัญญาญาณ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไยใหม่.
- ประเวศ วะสี. (2543). "ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของสังคมทั้งหมดร่วมกัน," ในการศึกษาไทยในสถานการณ์โลก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดีแอลเอส.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2546). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อุษากการพิมพ์.
- ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2543). คู่มือ 2 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : งานจักรกลการพิมพ์ กองกลาง สำนักงานอธิการบดี.

- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทวิสิทธิ์พัฒนา.
- พระธรรมปิฎก. (2539). นิติศาสตร์แนวพุทธ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2544). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- เพ็ญแข ประจณปัจจนิก. (ม.ป.ป.) พื้นฐานทางสังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์ของการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2542-2543, พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์). "ภาพใหม่อุดมศึกษาไทย," ในวารสารครูศาสตร์. 28(2) : บทบรรณาธิการ.
- ไพศาล มะระพุกษ์วรรณ และคณะ. (2539). การจัดการ. กรุงเทพฯ : แมคกรอ-ฮิล อินเตอร์เนชั่นแนล เอ็นเตอร์ไพรส์, อิงค์.
- ไพศาล หวังพานิช. (2531). วิธีการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : งานส่งเสริมวิจัยและตำรากองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มลลิกา ดันสอน. (2544). การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็กสเบอร์เนท.
- โยธิน ต้นสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน. (2529). จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- รุจิรี ภูสาระ. (2545). การเขียนแผนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : บริษัท บิ๊ก พอยท์.
- เรียม ศรีทอง. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- วรลักษณ์ ไชยทัพ. (2546). การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. เชียงใหม่ : เชียงใหม่ บี. เอส. การพิมพ์.
- วัฒนาพร ระบับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- _____. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- วิจารณ์ พานิช. (2544, กันยายน). "ปฏิรูปอุดมศึกษาไทย : ประเด็นหลัก," ในอนุสารอุดมศึกษา. 27(279) : 6-9.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2. พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : ก๊อปปี้ แอนด์ พรินท์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). องค์การและการจัดการฉบับสมบูรณ์ (ปรับปรุงใหม่ล่าสุด). กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสาร.

- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). *ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษรพิพม์.
- สมพร เฟื่องจันทร์. (2547). *แนวคิดและหลักการจัดการในองค์การสาธารณะ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการประเมินตามสภาพจริง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544, กรกฎาคม). “บทสรุปสำหรับผู้บริหารโครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา,” ใน *อนุสารอุดมศึกษา*. 27(277) : 7-21.
- สร้อยตระกูล (ดิทยานนท์) อรรถมานะ. (2542). *พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สาโรช บัวศรี. (2527). “ข้อคิดจากศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี” ใน *แสนสวบ 168 : รำลึกถึงความหลัง ครั้งที่ 18*. 18(1) : 5-6.
- สีปนนท์ เกตุทัต. (2543). “ความผิดพลาดการศึกษาไทยเพราะหลงเน้นเรื่ององค์ความรู้” ใน *การศึกษาไทยในสถานการณ์โลก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดีแอลเอส.
- สุชิน เพ็ชรภักษ์. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วย ปัญญาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณสภา.
- สุดจิต นิมิตรกุล. (2543-2544, ธันวาคม-พฤษภาคม). “แนวคิดเรื่องประชาสังคม,” ใน *วารสารดำรงราชานุภาพ*. 1(1) : 53-59.
- สุนีย์ ละกำป็น. (2541). *การพัฒนา รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการดูแลสุขภาพ ตนเอง สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2546). *วิธีการเรียนรู้: คุณลักษณะที่คาดหวังในช่วงวัย*. กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2550). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาบัณฑิต อุดมคติไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2549, เมษายน – กันยายน). “เกณฑ์ประเมินคุณภาพของงานวิจัยเชิง คุณภาพและการประเมินเชิงคุณภาพ,” ใน *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 1(1) : 7-15.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
โอเอส พรินติ้ง เฮ้าส์.

Armstrong, G. David. (2003). *Curriculum Today*. New Jersey : Pearson Education.

Beakley, A. Barbara; Yoder, L. Sandy & West, L. Lynda. (2003). *Community-Based
Instruction: A Guidebook for Teachers*. Virginia: Council for Exceptional Children.

Best, W. John. (1981). *Research in Education*. New Jersey : Prentice-Hall Englewood
Cliffs.

Bingman, Beth Mary; Martin Marie; & Trawick Amy. (1996). "Building Connection :
Classrooms and Communities in Rural Virginia," in *A Community-Based
Approach to Literacy Programs : Taking Learners' Lives into Account*.
Michigan : Jossey-Bass.

Carter, V. Good. (1973). *Dictionary of Education*. United States of America : Kingsport.

Clark, Jo. Mary. (1996). *Nursing in the Community*. 2nd ed. Connecticut: Appleton
& Lange.

Dennison Bill; & Kirk Roger. (1990). *Do, Review, Learn, Apply: A Simple Guide to
Experiential Learning*. Oxford : Basil Blackwell.

Doyle Eva; & Ward Susan. (2001). *The Process of Community Health Education
and Promothion*. California : Mayfield Publishing.

Gagné, M. Robert. (1977). *The Conditions of Learning*. Japan : Holt, Rinehart and
Winston.

Gibson, Lucinda Anne. (2000). *Phases of Learning during Action Learning Experiences:
An Exploratory Study*. Retrieved March 20, 2005, from
<http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9964457>

Greenwood, J. Davydd; & Levin Morten. (1998). *Introduction to Action Research Social
Research for Social Change*. California : SAGE Publication.

Guba, G. Egon; & Lincoln, S. Yvonna. (1989). *Fourth Generation Evaluation*. California :
SAGE Publications.

Haworth, Grant. Jennifer; & Conrad, F. Clifton. (1997). *Emblems of Quality in Higher
Education*. Boston : Allyn & Bacon.

Houston, P. John. (1976). *Fundamentals of Learning*. London : Academic Press.

Kemm John; & Close Ann. (1995). *Health Promotion Theroy & Practic*. London :
MACMILLAND PRESS.

- Lefrancois, R. Guy. (2000). *Theories of Human Learning*. 4th ed. Belmont : Wadsworth/Thomson Learning.
- Maker, C. June. (1982). *Teaching Models in Education of the Gifted*. Texas : PRO-ED.
- Marsha Weil; Bruce Joyce; & Bridget Kluwin. (1978). *Personal Models of Teaching (Expanding Your Teaching Repertoire)*. New Jersey : Englewood Cliffs.
- McGill Ian; & Brockbank Anne. (2004). *The Action Learning Handbook*. New York : Rantledge Falmer.
- McKenzie, F. James; Pinger, R. Robert; & Kotecki, E. Jerome. (1999). *An Introduction to Community Health*. 3rd ed. Toronto : Jones and Bartlett Publishers.
- McMillan, H. James. (2004). *Classroom Assessment Principles and Practice for Effective Instruction*. 3rd ed. United States of America: Pearson Education.
- Oxford University. (2001). *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. 4th ed. Oxford : University Press.
- OZ-Teacher Net. (2006). *Revised Bloom's Taxonomy*. Retrieved July 25, 2006, from <http://rite.ed.qut.edu.au/oz-teachernet/indix.php>
- Payne Judy. (1999). *Researching Health Needs*. London: SAGE Publications.
- Rosimino Antonio. (1996). *The Philosophy of Right in the Civil Society*. Glasgow : Bell & Brain.
- Sanchez Francisca. (2003). *Skills for a Knowledge-Based Economy*. Retrieved March 20, 2005, from Wilson Web.
- Slattery, Patrick. (1995). *Curriculum Development in the Postmodern Era*. New York : Garland Publishing.
- Smith, J. C. (1995). *Critical Discourse in Teacher Development*. London : Cassell.
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. (2006). *Model Theory*. Retrieved August 23, 2006, from <http://plato.stanford.edu/entries/model-theory/>
- Strand Kerry; et al. (2003). *Community-Based Research and Higher Education: Principles and Practice*. San Francisco : John Wiley & Sons.
- Terry, R. George. (1977). *Principles of Management*. 7th ed. Illinois : Richard D. Irwin.
- Torsten Husén; & Neville, T. Postlethwaite. (1994). *The International Encyclopedia of Education*. 7th ed. Great Britain : BPC Wheatons.

Ziegler, Michele Flash. (2001). *The Impact of Inclusive Community-Based Instruction on Students Identified as "Gifted", "Typical", and "Special Needs Learners" in a High School: An Exploratory Study*. Retrieved March 20, 2005, from <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/3012575>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์และ
คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม

ตาราง 1 (ต่อ)

เอกสารที่เกี่ยวข้อง ด้านสติปัญญา/ ข้อคิดเห็นป่งชี้ที่เกี่ยวข้อง									รวม
	ทบวงมหาวิทยาลัย	แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	Sanchez Francisca	วิชัย วงษ์ใหญ่	สมณ อมรวิวัฒน์	ผู้ประกอบการในภาคเอกชน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	
2. ความเข้าใจ									
2.1 มีคุณภาพและความสามารถทาง วิชาการสูงพอที่จะแข่งขันกับผู้อื่น	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
3. ความคิด									
3.1 มีความสามารถในการคิดและ วิเคราะห์/ให้คิด/รู้วิธีคิด/รักษา แสวงหาความคิดใหม่	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	6
3.2 นึกคิดอย่างเป็นระบบ	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	3
3.3 ประเมินผลข้อมูล	-	-	-	✓	-	-	-	-	1
3.4 สร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงข้อมูล ความรู้ได้/ใช้ข้อมูลข่าวสารได้ อย่างสร้างสรรค์	-	-	-	✓	-	✓	-	-	2
3.5 นำความคิดไปประยุกต์ใช้	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
3.6 ไตร่ตรองเหตุผล	-	-	-	-	-	✓	-	✓	2
3.7 รู้จักคิดอย่างอิสระ	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
3.8 มีวิสัยทัศน์เห็นการณ์ไกล	-	-	-	-	✓	✓	-	-	2
3.9 สร้างโลกทัศน์/สร้างสรรค์ความรู้ ใหม่ได้จากการทำงาน/สังเคราะห์ ข้อมูลข่าวสาร/สรุปความคิด	-	-	-	-	✓	✓	-	-	2

ตาราง 2 (ต่อ)

เอกสารที่เกี่ยวข้อง ด้านอารมณ์ ความรู้สึก/ ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง									รวม
	ทพวงมหาวิทยาลัย	แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549	สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา	Sanchez Francisca	วิชัย วงษ์ใหญ่	สุนัน อมรวิวัฒน์	ผู้ประกอบการในภาคเอกชน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	
3. คุณลักษณะที่ควรแสดงออก									
3.1 มีความรับผิดชอบต่อสังคม/เอื้อ อาหารต่อสังคม	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	3
3.2 มีความรับผิดชอบต่อตนเอง/ บริหารเวลาได้ดี	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	3
3.3 ใฝ่การเรียนรู้/สามารถเรียนรู้ได้ ตลอดเวลา/รักการแสวงหา ความจริง	-	✓	-	-	✓	-	-	✓	3
3.4 บุคลิกภาพดี	-	✓	-	-	-	-	-	-	1
3.5 มีความเป็นผู้นำ	-	✓	-	-	-	✓	-	-	2
3.6 ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย/เข้า ร่วมกิจกรรมทางการเมือง	-	✓	-	-	✓	-	-	✓	3
3.7 มีวินัย/พร้อมปฏิบัติตามในกรอบ ระเบียบของหน่วยงาน	-	✓	-	-	-	-	✓	-	2
3.8 มีสุขภาพดี	-	✓	-	-	-	✓	-	-	2
3.9 มีความรวดเร็ว	-	-	-	✓	-	-	-	-	1
3.10 ความเป็นพลเมือง/พลเมืองโลก ใฝ่สันติ	-	-	-	✓	-	✓	-	-	2
3.11 เต็มใจร่วมแก้ไขปัญหาสังคมและ สิ่งแวดล้อม	-	-	-	-	✓	-	-	-	1
3.12 มีความมั่นใจในตนเอง	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
3.13 ประพฤติตนรอบคอบไม่ประมาท	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
3.14 ขยันหมั่นเพียร	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
3.16 เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มของสถาบัน	-	-	-	-	-	✓	-	-	1

ตาราง 2 (ต่อ)

เอกสารที่เกี่ยวข้อง ด้านอารมณ์ ความรู้สึก/ ข้อคิดเห็นบางข้อที่เกี่ยวข้อง	ทบวงมหาวิทยาลัย	แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549	สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา	Sanchez Francisca	วิชัย วงษ์ใหญ่	สุนน อมวิวัฒน์	ผู้ประกอบการในภาคเอกชน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	รวม
3.17 เป็นมนุษย์ที่ดี มีศีลธรรม/คุณธรรม จริยธรรม	-	✓	✓	-	-	-	-	✓	3
3.18 ซื่อสัตย์สุจริต	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
3.19 รักความก้าวหน้า	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
3.20 รักความสามัคคี	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
3.21 ปกป้องมนุษยชน/รักศักดิ์ศรีของ มนุษย์	-	-	-	-	✓	-	-	✓	2
3.22 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
3.23 ดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม	✓	-	-	-	-	-	-	-	1
3.24 ครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็ม ภาคภูมิ	✓	-	-	-	-	-	-	-	1

ตาราง 3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะจำแนกตามเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง ด้านทักษะ/ ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง	เอกสารที่เกี่ยวข้อง								รวม
	ทบวงมหาวิทยาลัย	แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549	สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา	Sanchez Francisca	วิชัย วงษ์ใหญ่	สมน อมรวิวัฒน์	ผู้ประกอบการในภาคเอกชน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	
1. ทักษะในการทำงาน									
1.1 มีความรอบรู้ภาคปฏิบัติ	✓	-	-	-	-	-	-	-	1
1.2 ทำงานเป็น	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
1.3 มีศักยภาพในการสร้างงาน	-	✓	-	-	-	-	-	-	1
1.4 รู้จักนำความรู้มาใช้ให้เป็น ประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
1.5 มีความสามารถในการประกอบ อาชีพ เลี้ยงตนเอง ครอบครัว	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
1.6 สามารถวางแผนชีวิต	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
2. ทักษะการใช้เทคโนโลยี									
2.1 ทักษะการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ	-	-	-	✓	-	-	-	-	1
2.2 ทักษะที่เป็นเครื่องมือค้นพบ ความรู้เรื่องไทย เรื่องโลก และ ศาสตร์วิชาชีพ	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
3. ทักษะทางสังคม									
3.1 ทักษะการสื่อสารได้เหมาะสมกับ ภาษาและวัฒนธรรม	-	-	-	✓	-	-	-	-	1
3.2 สร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้ อย่างมีประสิทธิภาพ/ มีมนุษยสัมพันธ์ดี	-	-	-	-	✓	-	-	✓	2
3.3 มีความสามารถในการแสดงออก	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
3.4 มีความสามารถในการสื่อข้อความ /มีความสามารถติดต่อสื่อสาร/ การนำเสนอ	-	-	✓	-	✓	✓	✓	-	4

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้านทักษะ/ ข้อคิดเห็นเบื้องต้นที่เกี่ยวข้อง	เอกสารที่เกี่ยวข้อง								รวม
	ทพวงมหาวิทยาลัย	แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	Sanchez Francisca	วิชัย วงษ์ใหญ่	สุนน อมรวิวัฒน์	ผู้ประกอบการในภาคเอกชน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	
4. ทักษะในการแก้ปัญหา									
4.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน	-	-	-	-	-	-	✓	-	1
5. ทักษะการทำงานกลุ่ม									
5.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้/ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้/สามารถปรับตัวกับผู้ร่วมงานได้	-	-	-	✓	✓	-	✓	-	3
6. ทักษะการคิดวิเคราะห์									
6.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์	-	-	✓	-	-	-	-	-	1

ตาราง 13 ข้อคิดเห็นป่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมจำแนกตามความคิดเห็นของ
อาจารย์ผู้สอน

ข้อคิดเห็นป่งชี้ คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม	อาจารย์ผู้สอน	สมพัตรา บุญประสิทธิ์	จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย	ดุจดอน พันธุ์มโนวิน	สิทธิโชค วรรณสันติกุล	รวม
1. เข้าใจตนเอง	✓	-	✓	✓		3
2. เข้าใจคนอื่น/เข้าใจมนุษย์ไม่ว่าอยู่ในสาขาอาชีพใด	✓	-	✓	✓		3
3. มีความรู้จิตวิทยาสังคมเป็นพื้นฐาน/เพิ่มขึ้น	-	✓	-	-	-	1
4. มีความรู้เกี่ยวกับการเข้ากลุ่ม	-	-	✓	-	-	1
5. มีความรู้เรื่องแรงจูงใจ	-	-	✓	-	-	1
6. เข้าใจวิธีการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ	-	-	✓	-	-	1
7. มีความรู้เรื่องผู้นำ	-	-	✓	-	-	1
8. รู้คิด	-	-	-	✓	-	1
9. วิเคราะห์ได้/วิเคราะห์พฤติกรรมกลุ่ม	-	✓	✓	-	-	2
10. ปรับตัวได้	-	-	-	✓	-	1
11. ตระหนักถึงความสำคัญของตัวเองท่ามกลาง สถานการณ์ที่แตกต่าง/ตระหนักถึงความสำคัญของ เรื่องอารมณ์ ความคิด	-	✓	-	✓	-	2
12. ใส่ใจปัญหาสังคมของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน	✓	-	-	-	-	1
13. ตระหนักเรื่องการมีส่วนร่วม	✓	-	-	-	-	1
14. รับรู้พัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของตนเอง	-	-	✓	-	-	1
15. กล้าแสดงออก	✓	-	✓	-	-	2
16. มีความรับผิดชอบต่อสังคม	✓	-	-	-	-	1
17. มีคุณธรรมจริยธรรม	-	-	-	✓	-	1
18. เป็นนักต่อสู้เพื่อสังคม	✓	-	-	-	-	1
19. นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน/นำไปใช้ได้	-	✓	✓	-	-	2
20. ทักษะการเข้ากลุ่ม	-	-	✓	-	-	1
21. มีเหตุผล	-	-	-	✓	-	1
22. มีสายสัมพันธ์กับคนรอบตัว	-	-	-	✓	-	1

ตาราง 14 ข้อคิดเห็นแบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมจำแนกตามกลุ่มของนิสิตแต่ละกลุ่ม

ข้อคิดเห็นแบ่งชี้ คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม	นิสิต						รวม
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5	กลุ่มที่ 6	
1. รู้จักคิดวิเคราะห์	✓	-	✓	✓	✓	✓	5
2. คิดมีเหตุผล	✓	✓	✓	-	-	-	3
3. คิดสร้างสรรค์ในการทำงาน	✓	-	✓	-	-	✓	3
4. มีไหวพริบในการแก้ปัญหา	-	✓	✓	-	-	✓	3
5. มีความคิดหลากหลายมุมมอง	-	✓	-	-	-	-	1
6. เข้าใจปัญหาสังคม	-	✓	-	-	-	-	1
7. เข้าใจพฤติกรรมบุคคล/เข้าใจชีวิต/เข้าใจผู้อื่น	-	-	-	✓	✓	✓	3
8. ทราบสาเหตุของพฤติกรรม	-	-	-	✓	-	-	1
9. รู้จักตนเอง นำไปสู่การเรียนรู้ผู้อื่น	-	-	-	-	✓	-	1
10. ตรงต่อเวลา	✓	-	-	-	✓	-	2
11. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น	✓	✓	-	-	✓	-	3
12. กล้าแสดงความคิดเห็น/กล้าแสดงออก	✓	✓	✓	✓	-	✓	5
13. ขยัน อดทน	✓	-	-	✓	-	✓	3
14. ตั้งใจ เอาใจใส่	✓	✓	-	-	-	-	2
15. มีความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	-	✓	5
16. รู้จักแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น	✓	✓	-	-	-	✓	3
17. กระตือรือร้นใฝ่หาความรู้/ติดตามข่าวสาร	-	✓	✓	✓	✓	✓	5
18. มองโลกในแง่ดี/ไม่มีอคติกับผู้อื่น	-	✓	-	✓	✓	-	3
19. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	-	✓	✓	-	✓	-	3
20. สุภาพอ่อนน้อม	-	-	-	-	✓	-	1
21. มีคุณธรรม	-	-	-	-	-	✓	1
22. ช่วยเหลือผู้อื่น	-	✓	-	-	-	✓	2
23. ข้างสังเกต	✓	-	✓	✓	-	✓	4
24. มีมนุษยสัมพันธ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
25. มีความรู้เพื่อมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	✓	✓	-	-	-	-	2
26. สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ดี	-	✓	-	-	-	-	1
27. ต้องมีพื้นฐานทางด้านสังคม	-	✓	-	-	-	-	1
28. มีความสามารถในการใช้ภาษา	-	-	✓	-	-	-	1
29. สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี	-	-	✓	-	-	-	1

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อคิดเห็นแบ่งชี้ คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม	นิสิต						รวม
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5	กลุ่มที่ 6	
30. มีทักษะในการดำเนินชีวิต	-	-	-	✓	-	-	1
31. มีทักษะในการสื่อสาร	-	-	-	-	✓	-	1
32. มีความสามารถในการอธิบายให้คนอื่นเข้าใจ	-	-	-	-	-	✓	1
33. มีความสุขกับชีวิต	✓	-	-	-	-	-	1
34. ไม่ถูกผู้อื่น	-	✓	-	-	-	-	1

ตาราง 15 คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมด้านสติปัญญาจำแนกตามความคิดเห็นของนิสิต
และอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม

ด้านสติปัญญา/ข้อคิดเห็นเบื้องต้นที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น		รวม
	นิสิต	อาจารย์	
1. ความรู้			
1.1 มีความรู้เพื่อมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	✓	-	1
1.2 มีความรู้จิตวิทยาสังคมเป็นพื้นฐาน/เพิ่มขึ้น	-	✓	1
1.3 มีความรู้เกี่ยวกับการเข้ากลุ่ม	-	✓	1
1.4 มีความรู้เรื่องแรงจูงใจ	-	✓	1
1.5 เข้าใจวิธีการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ	-	✓	1
1.6 มีความรู้เรื่องผู้นำ	-	✓	1
2. ความเข้าใจ			
2.1 รู้จักตนเอง/เข้าใจตนเอง	✓	✓	2
2.2 เข้าใจพฤติกรรมบุคคล/เข้าใจชีวิต/เข้าใจผู้อื่น/เข้าใจมนุษย์ ไม่ว่าอยู่ในสาขาอาชีพใด	✓	✓	2
2.3 เข้าใจปัญหาสังคม	✓	-	1
3. ความคิด			
3.1 รู้จักคิดวิเคราะห์/รู้จักคิด/วิเคราะห์ได้/วิเคราะห์พฤติกรรมกลุ่ม	✓	✓	2
3.2 คิดมีเหตุผล	✓	-	1
3.3 คิดสร้างสรรค์ในการทำงาน	✓	-	1
3.4 มีไหวพริบในการแก้ปัญหา	✓	-	1
3.5 มีความคิดหลากหลายมุมมอง	✓	-	1
3.6 ทราบสาเหตุของพฤติกรรม	✓	-	1

ตาราง 16 คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมด้านอารมณ์ ความรู้สึกจำแนกตามความคิดเห็น
ของนิสิตและอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก/ข้อคิดเห็นบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น		รวม
	นิสิต	อาจารย์	
1. การควบคุมอารมณ์			
1.1 ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น/ปรับตัวได้	✓	✓	2
1.2 มองโลกในแง่ดี/ไม่มีอคติกับผู้อื่น	✓	-	1
2. ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า			
2.1 รู้จักแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น	✓	-	1
2.2 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	✓	-	1
2.3 ไม่ดูถูกผู้อื่น	✓	-	1
2.4 ตระหนักถึงความสำคัญของตัวเองท่ามกลางสถานการณ์ที่ แตกต่าง/ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องอารมณ์ ความคิด	-	✓	1
2.5 ใส่ใจปัญหาสังคมของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน	-	✓	1
2.6 ตระหนักเรื่องการมีส่วนร่วม	-	✓	1
2.7 รับรู้พัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของตนเอง	-	✓	1
3. คุณลักษณะที่ควรแสดงออก			
3.1 ตรงต่อเวลา	✓	-	1
3.2 กล้าแสดงความคิดเห็น/กล้าแสดงออก	✓	✓	2
3.3 ขยันอดทน	✓	-	1
3.4 ตั้งใจ เอาใจใส่	✓	-	1
3.5 มีความรับผิดชอบ/มีความรับผิดชอบต่อสังคม	✓	✓	2
3.6 กระตือรือร้น/เฝ้าหาความรู้/ติดตามข่าวสาร	✓	-	1
3.7 สุภาพอ่อนน้อม	✓	-	1
3.8 มีคุณธรรม/มีคุณธรรมจริยธรรม	✓	✓	2
3.9 ช่วยเหลือผู้อื่น	✓	-	1
3.10 เป็นนักต่อสู้เพื่อสังคม	-	✓	1
3.11 มีเหตุผล	-	✓	1
3.12 มีความสุขกับชีวิต	✓	-	1

ตาราง 17 คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมด้านทักษะจำแนกตามความคิดเห็นของนิสิต
และอาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาสังคม

ด้านทักษะ/ข้อคิดเห็นเบื้องต้นที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น		รวม
	นิสิต	อาจารย์	
1. ทักษะการสังเกต			
1.1 ช่างสังเกต	✓	-	1
2. ทักษะทางสังคม			
2.1 มีมนุษยสัมพันธ์ดี/มีสายสัมพันธ์กับคนรอบตัว	✓	✓	2
2.2 มีพื้นฐานทางด้านสังคม	✓	-	1
2.3 มีความสามารถในการใช้ภาษา	✓	-	1
2.4 มีทักษะในการสื่อสาร	✓		1
2.5 มีความสามารถในการอธิบายให้คนอื่นเข้าใจ	✓		1
3. ทักษะการทำงานกลุ่ม			
3.1 สามารถทำงานกลุ่มได้ดี/ทักษะการเข้ากลุ่ม	✓	✓	2
4. ทักษะการแก้ไขปัญหา			
4.1 สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี	✓	-	1
5. ทักษะในการทำงาน			
5.1 มีทักษะในการดำเนินชีวิต	✓	-	1
5.2 นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน/นำไปใช้ได้	-	✓	1

ภาคผนวก ข.

**ผลการวิเคราะห์ข้อบ่งชี้ที่สำคัญในแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาสังคม
โดยใช้ชุมชนและประสบการณ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
ของบัณฑิตที่พึงประสงค์**

ตาราง 5 ข้อบ่งชี้สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐานจำแนกตามรายชื่อ
นักวิชาการ

ข้อบ่งชี้กระบวนการเรียนรู้	นักวิชาการ				รวม
	วัฒนา ระวังทุกข์	สมศักดิ์ ภูมิภาตาวรรณ	Dennison Bill; & Kirk	Doyle Eva; & Ward	
1. มีประสบการณ์/มีส่วนร่วมในประสบการณ์	✓	✓	✓	✓	4
2. การสะท้อนและอภิปราย/นำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อภิปรายผล/ใช้การสังเกตให้มีการสะท้อน	✓	✓	✓	✓	4
3. การเข้าใจเกิดความคิดรวบยอด/สรุปอ้างอิง	✓	✓	✓	✓	4
4. ทดลองประยุกต์ใช้/ทดสอบแนวคิดที่ได้ในสถานการณ์ใหม่	✓	✓	✓	✓	4
5. กำหนดเป้าหมาย	-	-	-	✓	1
6. การวางแผนร่วมกัน	-	-	-	✓	1

ตาราง 6 ข้อบ่งชี้การจัดสาระการเรียนรู้ที่พบในแต่ละแนวคิด

แนวคิด ข้อบ่งชี้การจัดสาระการเรียนรู้	การวิจัยปฏิบัติการ สร้างสรุควิธีร่วมกัน	การจัดการเรียนการสอน ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน	การจัดการเรียนรู้แบบ ประสบการณ์	รวม
1. เชื่อมโยงความรู้วิชาการในชั้นเรียนกับสถานการณ์ ที่สำคัญที่พบในชุมชน/ประสบการณ์จริงตาม สถานการณ์ที่เผชิญ/ได้รับประสบการณ์ทั้งในและ นอกชั้นเรียน	✓	✓	✓	3
2. สถานการณ์ที่สำคัญ/ประสบการณ์ที่มีความหมาย	✓	✓	✓	3
3. สถานการณ์/ประสบการณ์ที่หลากหลาย	-	✓	-	1
4. ความรู้วิชาการที่หลากหลาย	✓	-	-	1

ตาราง 7 ข้อบ่งชี้กระบวนการเรียนรู้ที่พบในแต่ละแนวคิด

แนวคิด ข้อบ่งชี้กระบวนการเรียนรู้	การวิจัยปฏิบัติการ สร้างสรรค์ความรู้	การจัดการเรียนการ สอน ที่ใช้ชุมชนเป็น	การจัดการเรียนรู้แบบ ประสบการณ์	รวม
1. ให้ความหมายของปัญหา/ประเมินสภาพ/ศึกษา ชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูล/ใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน/ ประเมินความต้องการจำเป็น	✓	✓	-	2
2. กำหนดเป้าหมายและวางแผนร่วมกัน	-	-	✓	1
3. ปฏิบัติการแก้ไขปัญหา/ปฏิบัติจริง/มีส่วนร่วมใน ประสบการณ์ที่ถูกลงแผนร่วมกัน	✓	✓	✓	3
4. สะท้อนความคิดในเรื่องที่ได้กระทำและการสะท้อน การกระทำ	✓	✓	✓	3
5. สรุปอ้างอิง/สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน	✓	✓	✓	3
6. ประยุกต์ใช้เป็นวงจรต่อเนื่อง	✓	-	✓	2
7. ถ่ายโอนทักษะการเรียนรู้สู่ชุมชน/เชื่อมโยงทักษะ ที่ใช้ในการเรียนรู้/ถ่ายโอนข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ในชั้นเรียน	✓	✓	✓	3

ตาราง 8 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านสติปัญญาที่พบในแต่ละแนวคิด

แนวคิด ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านสติปัญญา	การวิจัยปฏิบัติการ สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน	การจัดการเรียนการสอน ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน	การจัดการเรียนรู้แบบ ประสบการณ์	รวม
1. ความรู้				
1.1 มีความรู้ชุมชนเพิ่มขึ้น/จดจำประสบการณ์ที่ได้รับ	✓	✓	✓	3
1.2 มีความรอบรู้	-	✓	-	1
2. ความเข้าใจ				
2.1 สร้างความเข้าใจใหม่/มีความชัดเจน/เข้าใจความรู้	✓	✓	✓	3
2.2 ประยุกต์ใช้ความรู้ในชั้นเรียนสู่การปฏิบัติจริงใน ชุมชน/เชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับความรู้ชุมชน หรือในชั้นเรียนกับนอกชั้นเรียน	✓	✓	✓	3
2.3 เรียนรู้ตนเอง/พิสูจน์ความต้องการของตนเอง/ ทบทวนตนเอง	✓	-	✓	2
2.4 เรียนรู้ผู้อื่น/สังเกตการเรียนรู้ของผู้อื่น	✓	-	✓	2
3. ความคิด				
3.1 คิดวิเคราะห์ข้อมูล/การวิเคราะห์	✓	✓	✓	3
3.2 คิดวางแผนแก้ไขปัญหา/คิดแก้ไขปัญหา/ คิดวางแผนการเรียนรู้	✓	✓	✓	3
3.3 คิดเชื่อมโยง/หยั่งเห็นหรือคาดการณ์ล่วงหน้า/ มองเห็นความสัมพันธ์ยังรู้การปฏิบัติใหม่	✓	✓	✓	3
3.4 คิดสร้างสรรค์ความรู้ใหม่/สรุปอ้างอิง	✓	✓	✓	3

ตาราง 9 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่พบในแต่ละแนวคิด

แนวคิด	การวิจัยปฏิบัติการ สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน	การจัดการเรียนการสอน ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน	การจัดการเรียนรู้แบบ ประสบการณ์	รวม
ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึก				
1. การควบคุมอารมณ์				
1.1 การปรับตัวตามสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ/ยืดหยุ่น สามารถเผชิญกับความเสี่ยง ความไม่แน่นอนของ ข้อมูลข่าวสาร/พร้อมรับการเผชิญสถานการณ์ เสี่ยงไม่แน่นอน	✓	✓	✓	3
2. ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า				
2.1 รับรู้ ตระหนักในคุณค่าของกระบวนการ/ เห็นคุณค่า ผูกพันกับกระบวนการเรียนรู้/ ตระหนักในคุณค่าความรู้ชุมชน	✓	✓	✓	3
2.2 ยอมรับการเป็นหุ้นส่วน	✓	✓	-	2
2.3 ยอมรับฟังผู้อื่น	✓	-	✓	2
2.4 ตระหนักในคุณค่าของความร่วมมือ/ความร่วมมือ ของชุมชน	✓	✓	-	2
3. คุณลักษณะที่ควรแสดงออก				
3.1 ความเป็นพลเมือง	✓	✓	-	2
3.2 มีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อผู้อื่น	✓	-	✓	2
3.3 มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้	-	-	✓	1
3.4 มีความมั่นใจในตนเอง/พึ่งตนเอง	-	✓	-	1
3.5 แสวงหาข้อมูล/แสวงหาความรู้ชุมชน	✓	✓	✓	3

ตาราง 10 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านทักษะที่พบในแต่ละแนวคิด

แนวคิด ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ	การวิจัยปฏิบัติการ สร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน	การจัดการเรียนการสอน ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน	การจัดการเรียนรู้แบบ ประสบการณ์	รวม
1. ทักษะการทำงานกลุ่ม				
1.1 ทักษะการทำงานเป็นทีม/ทักษะการทำงานกลุ่ม	✓	-	✓	2
1.2 แสวงหาและยอมรับการช่วยเหลือ	-	-	✓	1
2. ทักษะทางสังคม				
2.1 การติดต่อสื่อสารที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	✓	-	✓	2
2.2 มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น	✓	✓	✓	3
2.3 มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	✓	✓	✓	3
3. ทักษะการแก้ไขปัญหา				
3.1 มีทักษะการแก้ไขปัญหา ตามสถานการณ์/ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา	✓	✓	-	2
4. ทักษะในการทำงาน				
4.1 มีโอกาสได้มีงานทำ/มีทักษะการทำงาน	-	✓	✓	2
4.2 การวางแผน	-	-	✓	1
4.3 ดำรงชีวิต/พึ่งตนเองได้	-	✓	-	1
5. ทักษะการสังเกต				
5.1 มีการเก็บรวบรวมข้อมูล/ศึกษาชุมชน	✓	✓	✓	3
5.2 สังเกตการเรียนรู้ผู้อื่น	-	-	✓	1
6. ทักษะการคิดวิเคราะห์				
6.1 คิดวิเคราะห์ข้อมูล/คิดวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ/ คิดทบทวนในสิ่งที่ได้เรียนรู้	✓	✓	✓	3

ตาราง 11 รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมที่ได้จากผลการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิด

รูปแบบ/วิธีการ/ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริม	ผลการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้จาก 3 แนวคิด											รวม	
	สติปัญญา			อารมณ์ ความรู้สึก			ทักษะ						
	ความรู้	ความเข้าใจ	ความคิด	ควบคุมอารมณ์	คำนึง การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า	คุณลักษณะที่ควร แสดงออก	การทำงานกลุ่ม	ทางสังคม	การแก้ไขปัญหา	การสังเกต	การทำงาน		การคิดวิเคราะห์
1. รูปแบบการเรียนรู้ ด้วยตนเอง													
1.1 ศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	2
1.2 แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์โดย การสนทนา พูดคุย	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	3
2. รูปแบบการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม													
2.1 แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ด้วย การอภิปรายความคิด ความรู้สึกกันในกลุ่ม	-	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	-	✓	-	✓	7
3. รูปแบบการเรียนรู้ ที่เน้นกระบวนการ													
3.1 คิดวิเคราะห์ข้อมูล	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	2
3.2 สร้างความคิด รวบยอด	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	3
3.3 สร้างความรู้ ความเข้าใจ	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	✓	6
3.4 คิดแก้ไขปัญหา	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	4
3.5 สืบสอบและแสวงหา ความรู้เป็นกลุ่ม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	11
3.6 สร้างความตระหนัก	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	2

ตาราง 11 (ต่อ)

[illegible]

ตาราง 12 รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมที่วิเคราะห์ได้จากการจัด
สภาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิด

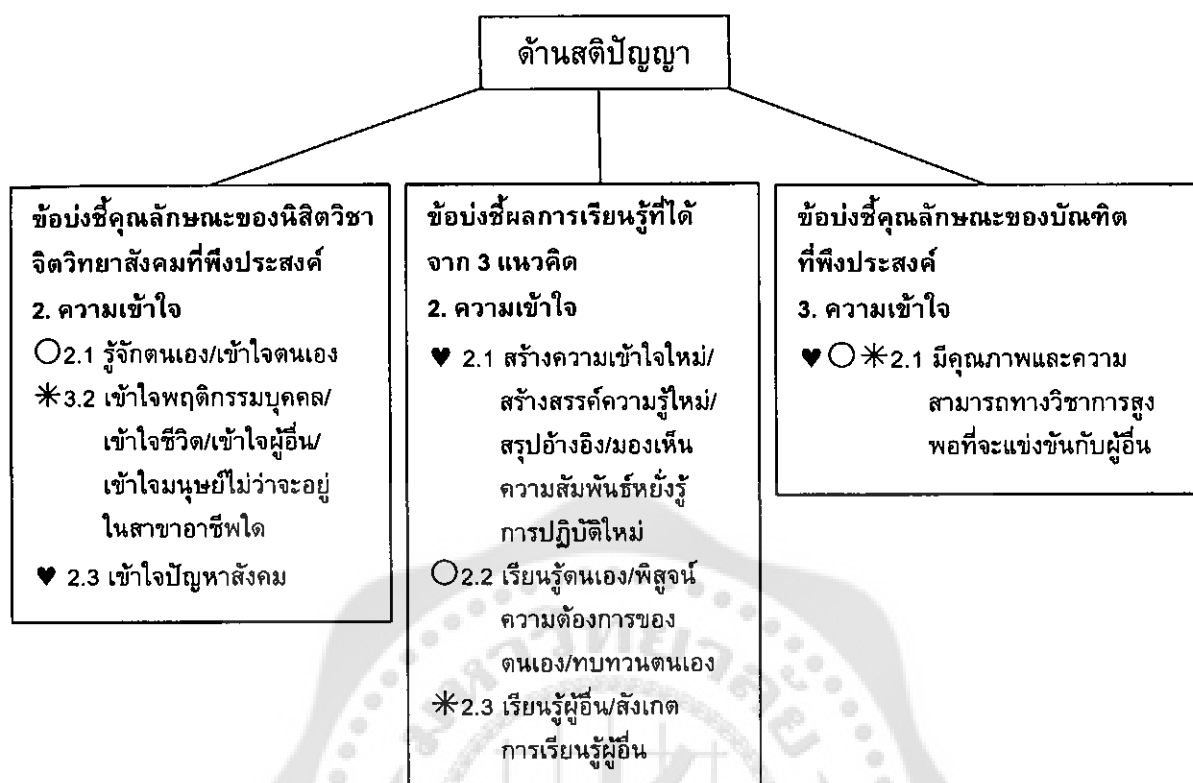
รูปแบบ/วิธีการ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม	การจัดสภาระการเรียนรู้ จาก 3 แนวคิด	กระบวนการเรียนรู้ ในชุมชนจาก 3 แนวคิด	ผลการเรียนรู้จาก 3 แนวคิด	รวม
1. รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง	✓	-	✓	2
2. รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	-	✓	✓	2
3. รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ	✓	✓	✓	3
3.1 กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูล	✓	-	✓	2
3.2 กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด	✓	✓	✓	3
3.3 กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ	✓	✓	✓	3
3.4 กระบวนการคิดแก้ไขปัญหา	-	✓	✓	2
3.5 กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม	✓	✓	✓	3
3.6 กระบวนการสร้างความตระหนัก	-	-	✓	1
3.7 กระบวนการสร้างค่านิยม	-	-	✓	1
3.8 กระบวนการกลุ่ม	-	✓	✓	2
3.9 กระบวนการปฏิบัติ	-	-	✓	1
4. รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอร์	-	-	✓	1
5. รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง	✓	-	✓	2
6. รูปแบบการเรียนรู้ในชั้นเรียนจัดให้เชื่อมโยงกับรูปแบบ การเรียนรู้ในชุมชน	-	✓	-	1

ภาคผนวก ค.

**ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อคิดเห็นปัจจัยคุณลักษณะของนิสิต
วิชาจิตวิทยาสังคมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของ
บัณฑิตที่พึงประสงค์และกับผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้**

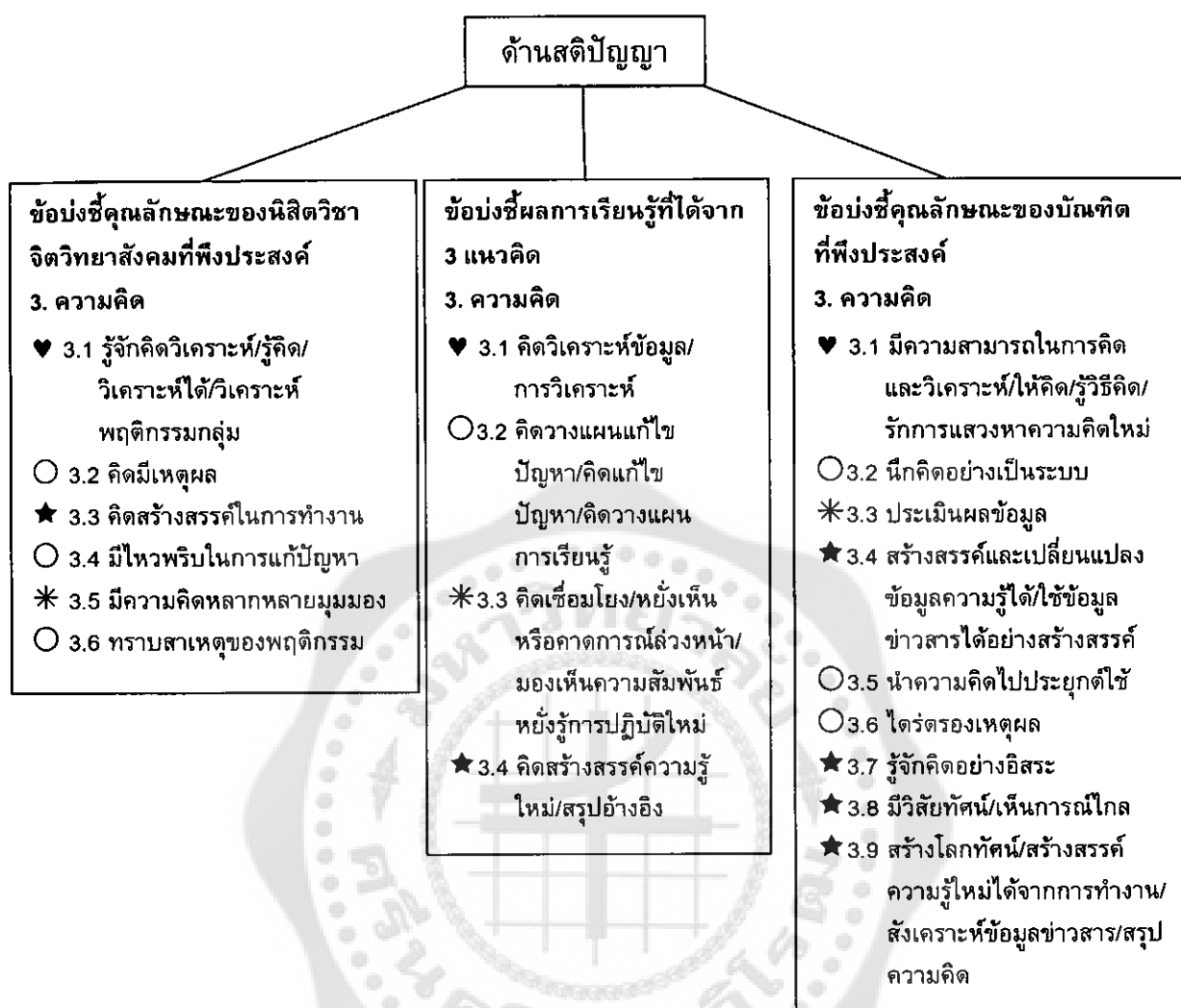

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อบ่งชี้ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหานัยความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

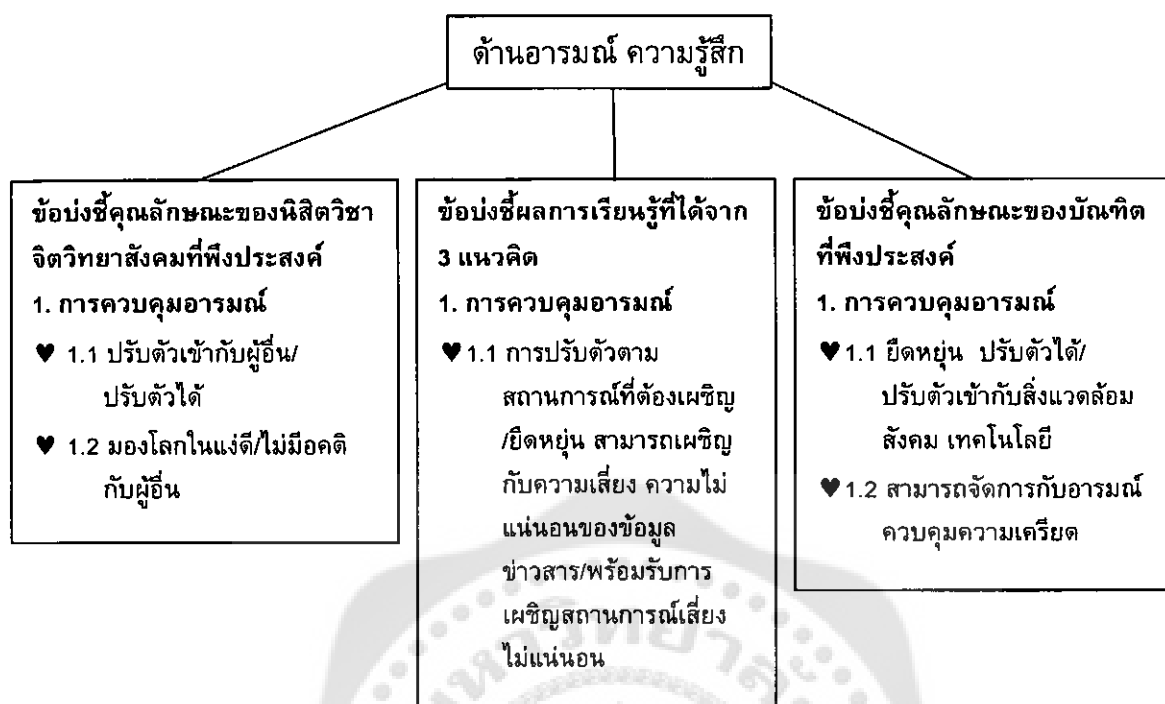
ภาพประกอบ 9 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาเน้นสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อบ่งชี้ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

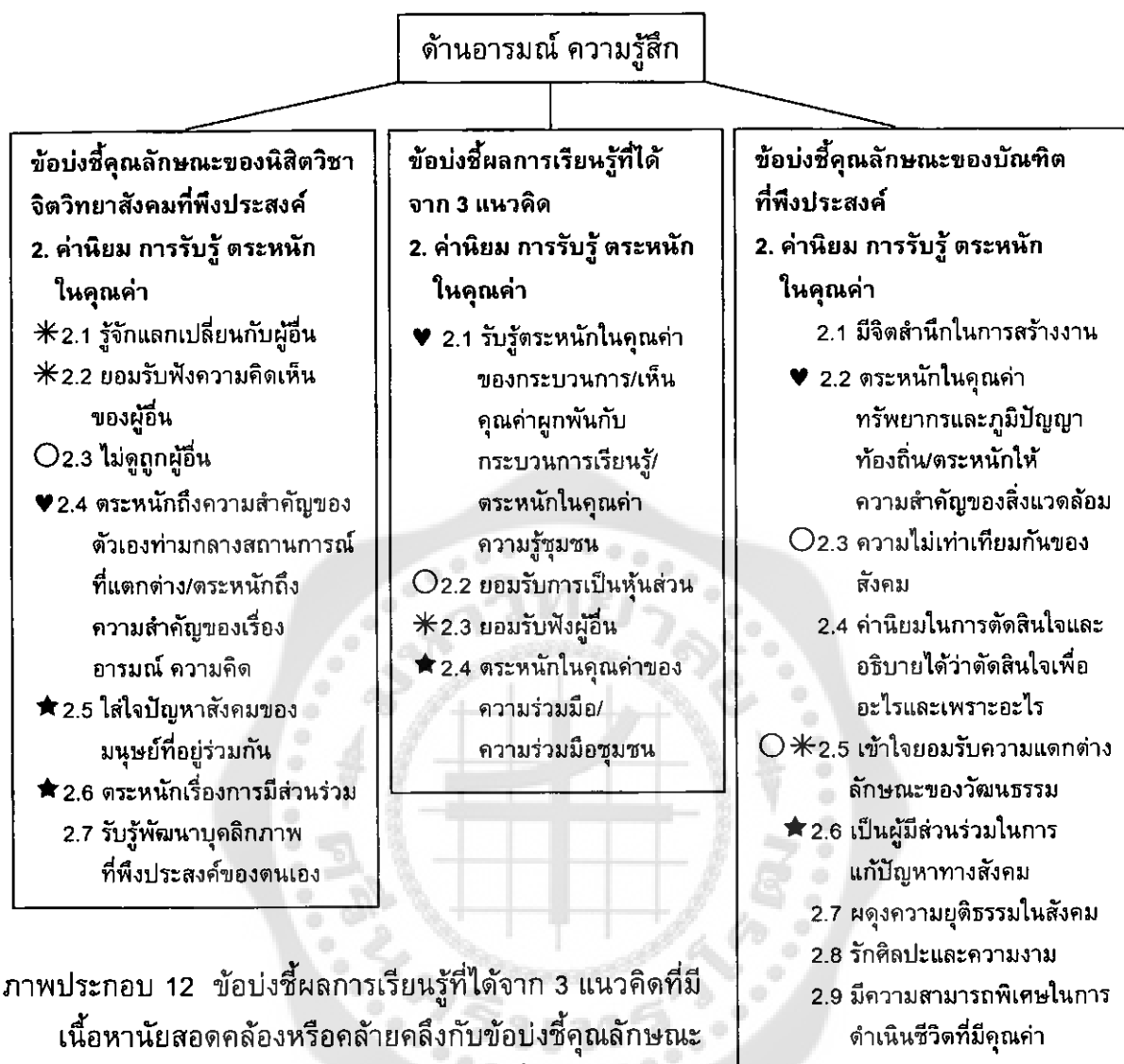
ภาพประกอบ 10 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกัน
กับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา
ที่เกี่ยวข้องกับความคิด

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อบ่งชี้ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันช่วย
เสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

ภาพประกอบ 11 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มีเนื้อหาสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อบ่งชี้ได้มีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาเกี่ยวข้องความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

ภาพประกอบ 12 ข้อบ่งชี้ผลการเรียนรู้ที่ได้จาก 3 แนวคิดที่มี
เนื้อหาเน้นสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกับข้อบ่งชี้คุณลักษณะ
ของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม และบัณฑิตที่พึงประสงค์
ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อบ่งชี้ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กัน
ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อบ่งชี้ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้าง
คุณลักษณะนั้นได้

ด้านสติปัญญา

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม

1. ความรู้

- 1.1 มีความรู้เพื่อมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
- ✱ 1.2 มีความรู้จิตวิทยาสังคมเป็นพื้นฐาน/เพิ่มขึ้น
- 1.3 มีความรู้เกี่ยวกับการเข้ากลุ่ม
- 1.4 มีความรู้เรื่องแรงจูงใจ
- ★ 1.5 เข้าใจวิธีการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ
- 1.6 มีความรู้เรื่องผู้นำ

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

1. ความรู้

- 1.1 มีความรอบรู้ในภาคทฤษฎี/มีความพร้อมทางวิชาการ
- 1.2 มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต
- 1.3 มีความรู้คู่คุณธรรม
- 1.4 มีสติปัญญา/รู้จักพัฒนาสติปัญญาให้เฉียบแหลม
- 1.5 มีความเป็นสากล
- ★ 1.6 เรียนรู้อย่างอิสระ
- 1.7 อ่านและเขียนข้อมูลความรู้ได้
- 1.8 อธิบายได้ว่าหาประโยชน์อะไรได้จากข้อมูลข่าวสาร
- ★ 1.9 มีการเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้
- ✱ 1.10 มีความรู้ในศิลปวิทยาการพื้นฐาน
- 1.11 มีความสามารถในการเรียนรู้วิชาการให้แตกฉานลึกซึ้ง

ภาพประกอบ 19 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความรู้

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อคิดเห็นบ่งชี้ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

ด้านสติปัญญา

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม

2. ความเข้าใจ

- ♥ 2.1 รู้จักตนเอง/เข้าใจตนเอง
- ♥ 2.2 เข้าใจพฤติกรรมบุคคล/เข้าใจชีวิต/เข้าใจผู้อื่น
/เข้าใจมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในสาขาอาชีพใด
- ♥ 2.3 เข้าใจปัญหาสังคม

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

2. ความเข้าใจ

- ♥ 2.1 มีคุณภาพและความสามารถทางวิชาการ
สูงพอที่จะแข่งขันกับผู้อื่น

ภาพประกอบ 20 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มีเนื้อหา
นัยความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา
ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อคิดเห็นบ่งชี้ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหา นัยความสัมพันธ์กัน
ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

ด้านสติปัญญา

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม

3. ความคิด

- ♥ 3.1 รู้จักคิดวิเคราะห์/รู้คิด/วิเคราะห์ได้/วิเคราะห์
พฤติกรรมกลุ่ม
- 3.2 คิดมีเหตุผล
- * 3.3 คิดสร้างสรรค์ในการทำงาน
- ★ 3.4 มีไหวพริบในการแก้ปัญหา
- ☺ 3.5 มีความคิดหลากหลายมุมมอง
- ♥ 3.6 ทราบสาเหตุของพฤติกรรม

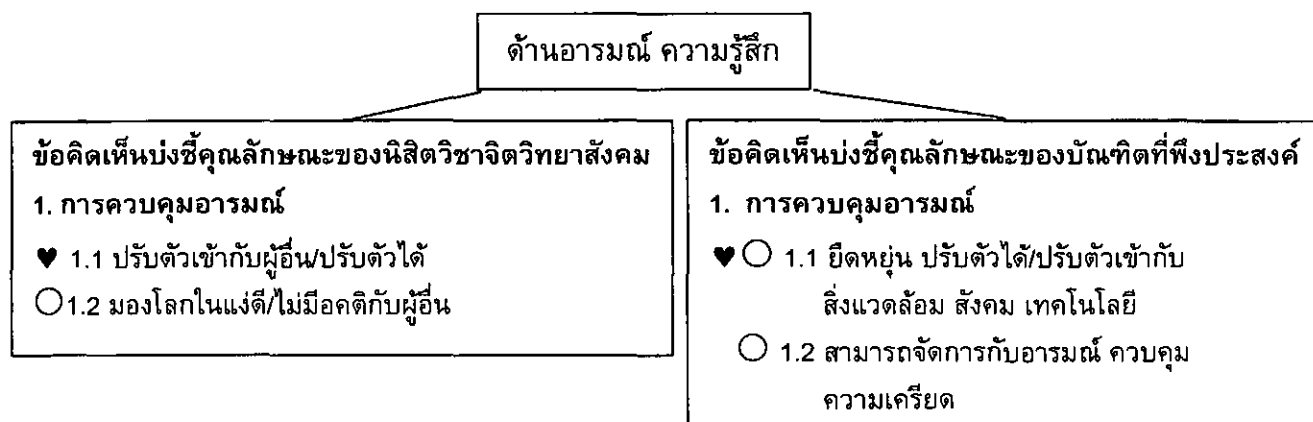
ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

3. ความคิด

- ♥ 3.1 มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์/ให้คิด/
รู้วิธีคิด/รักการแสวงหาความคิดใหม่
- ♥ 3.2 นึกคิดอย่างเป็นระบบ
- 3.3 ประเมินผลข้อมูล
- * 3.4 สร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงข้อมูลความรู้ได้/
ใช้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างสร้างสรรค์
- ★ 3.5 นำความคิดไปประยุกต์ใช้
- 3.6 ไตร่ตรองเหตุผล
- ☺ 3.7 รู้จักคิดอย่างอิสระ
- 3.8 มีวิสัยทัศน์/เห็นการณ์ไกล
- 3.9 สร้างโลกทัศน์/สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้จากการ
ทำงาน/สังเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร/สรุปความคิด

ภาพประกอบ 21 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มีเนื้อหาเน้น
ความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับ
ความคิด

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อคิดเห็นบ่งชี้ได้มีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กัน
ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

ภาพประกอบ 22 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อคิดเห็นบ่งชี้ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม

2. ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า

- ♥ 2.1 รู้จักแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น
- 2.2 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- * 2.3 ไม่ดูถูกผู้อื่น
- ★ 2.4 ตระหนักถึงความสำคัญของตัวเองท่ามกลาง
สถานการณ์ที่แตกต่าง/ตระหนักถึงความ
สำคัญของเรื่อง อารมณ์ ความคิด
- ☺ 2.5 ใส่ใจปัญหาสังคมของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน
- ▲ 2.6 ตระหนักเรื่องการมีส่วนร่วม
- 2.7 รับรู้พัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของ
ตนเอง

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

2. ค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า

- ♥ 2.1 มีจิตสำนึกในการสร้างงาน
- ☺ 2.2 ตระหนักในคุณค่าทรัพยากรและ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ตระหนักให้ความ
สำคัญของสิ่งแวดล้อม
- * 2.3 ความไม่เท่าเทียมกันของสังคม
- ★ ■ 2.4 ค่านิยมในการตัดสินใจ และอธิบาย
ได้ว่าตัดสินใจเพื่ออะไรและเพราะ
อะไร
- 2.5 เข้าใจยอมรับความแตกต่างลักษณะ
ของวัฒนธรรม
- ☺ ▲ 2.6 เป็นผู้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทาง
สังคม
- 2.7 ปลูกความยุติธรรมในสังคม
- 2.8 รักศิลปะและความงาม
- ♥ 2.9 มีความสามารถพิเศษในการดำเนิน
ชีวิตที่มีคุณค่า

ภาพประกอบ 23 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มีเนื้อหา
นัยความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่
เกี่ยวข้องกับค่านิยม การรับรู้ ตระหนักในคุณค่า

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อคิดเห็นบ่งชี้ได้มีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหา นัยความสัมพันธ์กัน
ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

ด้านอารมณ์ ความรู้สึก

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม

3. คุณลักษณะที่ควรแสดงออก

- ♥ 3.1 ตรงต่อเวลา
- 3.2 กล้าแสดงความคิดเห็น/กล้าแสดงออก
- * 3.3 ขยันอดทน
- ★ 3.4 ตั้งใจ เอาใจใส่
- ☺ 3.5 มีความรับผิดชอบ/มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- ▲ 3.6 กระตือรือร้นใฝ่หาความรู้/ติดตามข่าวสาร
- 3.7 สุภาพอ่อนน้อม
- ◇ 3.8 มีคุณธรรม/มีคุณธรรมจริยธรรม
- ◎ 3.9 ช่วยเหลือผู้อื่น
- ◆ 3.10 เป็นนักต่อสู้เพื่อสังคม
- ▣ 3.11 มีเหตุผล
- ◆ 3.12 มีความสุขกับชีวิต

ภาพประกอบ 24 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคมที่มีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ควรแสดงออก

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อคิดเห็นบ่งชี้ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะนั้นได้

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

3. คุณลักษณะที่ควรแสดงออก

- ☺ 3.1 มีความรับผิดชอบต่อสังคม/เอื้ออาทรต่อสังคม
- ♥☺ 3.2 มีความรับผิดชอบต่อนอง/บริหารเวลาได้ดี
- ▲ 3.3 ใฝ่การเรียนรู้/สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา รักการแสวงหาความจริง
- 3.4 บุคลิกภาพดี
- 3.5 ความเป็นผู้นำ
- 3.6 ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย/เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง
- ♥■ 3.7 มีวินัย/พร้อมปฏิบัติตนในกรอบระเบียบของหน่วยงาน
- 3.8 มีสุขภาพดี
- 3.9 มีความรวดเร็ว
- ◆ 3.10 ความเป็นพลเมือง/พลเมืองโลก ใฝ่สันติ
- ◆ 3.11 เต็มใจร่วมแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 3.12 มีความมั่นใจในตนเอง
- ▣ 3.13 ประพฤติตนรอบคอบไม่ประมาท
- * 3.14 ขยันหมั่นเพียร
- ★ 3.15 มุ่งความสำเร็จของงาน
- ◎ 3.16 เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มของสถาบัน
- ◇ 3.17 เป็นมนุษย์ที่ดี/มีศีลธรรม/คุณธรรมจริยธรรม
- ◇ 3.18 ซื่อสัตย์สุจริต
- 3.19 รักความก้าวหน้า
- 3.20 รักความสามัคคี
- ◆ 3.21 ปกป้องมนุษยชนรักศักดิ์ศรีของมนุษย์
- ◆ 3.22 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
- ◆ 3.23 ดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม
- ◆ 3.24 ครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ

ด้านทักษะ

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม

1. ทักษะการสังเกต

1.1 ช่างสังเกต

2. ทักษะทางสังคม

♥ 2.1 มีมนุษยสัมพันธ์ดี/มีสายสัมพันธ์กับคนรอบตัว

○ 2.2 มีพื้นฐานทางด้านสังคม

* 2.3 มีความสามารถในการใช้ภาษา

★ 2.4 มีทักษะในการสื่อสาร

☺ 2.5 มีความสามารถในการอธิบายให้คนอื่นเข้าใจ

3. ทักษะการทำงานกลุ่ม

▲ 3.1 สามารถทำงานกลุ่มได้ดี/ทักษะการเข้ากลุ่ม

4. ทักษะในการแก้ไขปัญหา

■ 4.1 สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี

5. ทักษะในการทำงาน

◇ 5.1 มีทักษะในการดำเนินชีวิต

◎ 5.2 นำไปใช้ในชีวิตประจำวันนำไปใช้ได้

ข้อคิดเห็นบ่งชี้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

1. ทักษะในการทำงาน

◇ 1.1 มีความรอบรู้ภาคปฏิบัติ

◇ 1.2 ทำงานเป็น

◇ 1.3 มีศักยภาพในการสร้างงาน

◎ 1.4 รู้จักนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม

◇ 1.5 มีความสามารถในการประกอบอาชีพ เลี้ยงตนเอง ครอบครัว

◇ 1.6 สามารถวางแผนชีวิต

2. ทักษะการใช้เทคโนโลยี

2.1 ทักษะการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

2.2 ทักษะที่เป็นเครื่องมือค้นพบความรู้เรื่องไทย เรื่องโลก และศาสตร์วิชาชีพ

3. ทักษะทางสังคม

* 3.1 ทักษะการสื่อสารได้เหมาะสมกับภาษาและวัฒนธรรม

♥ 3.2 สร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ/มีมนุษยสัมพันธ์ดี

○ 3.3 มีความสามารถในการแสดงออก

○ ★ ☺ 3.4 มีความสามารถในการสื่อข้อความ/มีความสามารถติดต่อสื่อสาร/การนำเสนอ

4. ทักษะในการแก้ไขปัญหา

■ 4.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน

5. ทักษะการทำงานกลุ่ม

▲ 5.1 สามารถทำงานเป็นทีมได้/ทำงานร่วมกับคนอื่นได้/สามารถปรับตัวกับผู้ร่วมงานได้

6. ทักษะการคิดวิเคราะห์

ภาพประกอบ 25 ความสัมพันธ์ของข้อคิดเห็นบ่งชี้

คุณลักษณะของนิสิตวิชาจิตวิทยาสังคม

ที่มีเนื้อหาเน้นความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้าง

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะ

ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม ทักษะในการ

แก้ไขปัญหา ทักษะในการทำงาน ทักษะการใช้

เทคโนโลยีและทักษะการทำงานกลุ่ม

หมายเหตุ สัญลักษณ์หน้าตัวเลขข้อคิดเห็นบ่งชี้

ใดมีตรงกันแสดงว่ามีเนื้อหาเน้น

ความสัมพันธ์กันช่วยเสริมสร้าง

คุณลักษณะนั้นได้

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพัชรี ศรีสังข์
วันเดือนปีเกิด	14 สิงหาคม พ.ศ. 2501
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	38/81 หมู่บ้านเคซี 4 รามอินทรา ถนนหทัยราษฎร์ 39 แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร 10510
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	รองศาสตราจารย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถนนสุขุมวิท ซอย 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2520 ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสตรีวัดอัมพวัน กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2524 ปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2534 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2550 ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร